

Исидор Ђуковић

**РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ
У ОСЛОБОДИЛАЧКИМ
РАТОВИМА СРБИЈЕ
1912 - 1918.**

Библиотека
РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ У РАТОВИМА XIX И XX ВЕКА
(Књига друга)

Редакциони одбор:

мр Драган М. Гачић (секретар), Светислав Ђурић, Љубинко Јелић,
др Миливоје Лазић (председник), Мирослав Марковић Лаф, Дражмир Марушић,
мр Вукоман Миловановић, Чедомир Мирковић, Миодраг Ристић
Борисав Челиковић (потпредседник)

ИСИДОР ЂУКОВИЋ

**РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ У
ОСЛОБОДИЛАЧКИМ
РАТОВИМА СРБИЈЕ
1912-1918. ГОДИНЕ**

ДРУГО ДОПУЊЕНО И ИЗМЕЊЕНО ИЗДАЊЕ

**ПРИРЕДИО
ДРАГАН М. ГАЧИЋ**

**Музеј Рудничко-таковског краја
Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. године**

Горњи Милановац 2005.

*Књигу посвећујем ратницима
који су животе дали
за Србију*

Поштовани читаоче,

Десет година по објављивању првог издања ове књиге, стицајем околности, налазим се опет на челу општине Горњи Милановац у улози учесника другог њеног издања. Замољен од аутора да напишем неколико реченица, погледао сам текст који сам написао пре десет година и који је саставни део првог издања, уједно тражећи одговор на питања шта се за тих десет година променило у култури, односу према баштини српског народа, њеној заштити и неговању. Култура је и даље на зачељу бриге друштва, а однос према чувању успомена на светле тренутке српског народа, попут не само ослободилачких ратова 1912- 1918. године је и гори. Тако и није чудно што је Горњи Милановац, управо како је аутор истакао у предговору, и данас једина општина у Србији која је уложила напор да се књига са оваквом тематиком објави. Такође, ова општина је, као и пре десет година, обележила јубилеј Рудничке офанзиве и Колубарско-суворорске битке, њену деведесетогодишњицу, а управо се припрема да прослави 190 година од подизања Другог српског устанка.

Тим више је мој текст од пре десет година и данас актуелан те сам га приложио за објављивање и у овом издању, као наук за увид у небригу за очување баштине и традиција јуначких нам предака. Са надом да је ово друго издање књиге мали допринос чувању сећања на кржаве и блиставе борбе и победе наших предака, верујем да ће то допринети бољем сагледавању прошлости не би ли нам садашњост и будућност била боља.

На Савиндан 2005. године
У Горњем Милановцу

Председник општине Горњи Милановац
Дражислав Марушић

РЕЧ УЗ ПРВО ИЗДАЊЕ

Прихватио сам да напишем неколико уводних реченица за ову књигу, не као рецензент, јер то нисам, већ као човек на челу општине која је, у врло кратком времену, подстакла и помогла настанак више дела из области културе (историографских, вајарских, ликовних, књижевних) – све у намери да осветли и сачува од заборава богату прошлост рудничко-таковског краја. Наша је срећа што је у историјском, политичком и општекултурном смислу баш ово време отворило простор да проговоримо о људима и догађајима о којима још није све речено, да забележимо што други нису хтели, нису смели, или, просто, нису били довољно одговорни.

Управо кад је о (не)одговорности реч, имам на уму један пример из наше далеке прошлости који ме увек држи у дубоком уверењу да је инсистирање на оваквој књизи какву је приредио Исидор Ђуковић праведно и неопходно. Док сам својевремено и сам проучавао сваку страницу о српским устаницима с почетка 19. века, наиђем на „*Помен учесницима таковског устанка*“, који је издала Српска академија наука. Прослављајући 50 година таковског устанка, кнез Михаило Обреновић је, наиме, 1865. одлучио да направи помен свим учесницима. Донео је одлуку да се од једног Милошевог топа излију медаље, те да се уруче преживелим ратницима и породицама изгинулих. Истовремено је од начелника округа тадашње Србије тражио спискове свих учесника. Десило се да је баш начелник рудничког округа,

где је устанак започео и где су се водиле главне битке, тај посао урадио, историјски гледано, крајње неодговорно. Исписао је тек десетак имена преживелих и још 70-80 имена по сопственом сећању, па одговара кнезу: „Светли књаже, овамо су велике кише, а ја имам и неких државних послова, па не могу да идем од села до села и утврђујем спискове. Ево, шаљем Вам ова имена по сећању, а ако баш треба, ја ћу то урадити поново. Уосталом, то није толико ни важно, јер се зна да је овде свака кућа учествовала у Устанку...“

Да човек не поверује! Округ који је имао највише учесника устанка на списку има најмање имена за признања и памћење. То је, велики грех који се више никад не може исправити. А, кад се, притом, има у виду да је кнез Михаило брисао са списка имена оних који су били за Карађорђевиће а против његовог оца Милоша, грех је још већи, јер тако тамо нема једног Раке Левајца, Јована Курсуле, Петра Молера, Павла Цукића... – а сви су били учесници оба устанка.

Има ли, онда, уопште потребе да објашњавам зашто ми, савременици још једне несрећне српске епохе, увиђамо да нисмо смели прећутати ниједно име својих предака? Сигурно је, међутим, да су, стицајем околности, династија Обреновић и устанак у Такову, као синоними зачетка државности модерне Србије и интимни понос сваког становника овог краја, били приоритетна тема интересовања. Обележавање 180. годишњице Другог српског устанка било је само повод више. Али, сем тога постоји још један велики дуг према свим људима који су учествовали у било ком од бројних ослободилачких ратова, значајних за опстанак српске државе и српства.

Кад ово кажем, имам на уму и то да су се сва досадашња бележења бавила, углавном, најзначајнијим личностима појединих епоха. Обичан смртник, српски сељак у опанцима, избледео је најпре у нашем памћењу, а потом је време нагрисало и имена уклесана на ретким преосталим надгробним споменицима. Нема више велике шансе да исправимо оно што је начелник рудничког округа пропустио пре 130 година, а последња је да избегнемо исту грешку кад је реч о учесницима ослободилачких ратова 1912-1918. године.

Прошло је 80 година, унука је све мање, памћење све блеђе, а пропале су и многе архиве. Период од 1912. до 1918. је вероватно један од најстрашнијих кад је реч о страдању српског становништва. Био је рат, била је глад. Косила је и куга. Да нисам унук деде Петронија, који је од куће отишао 1912. године, а вратио се тек 1920. године, затекавши пет гробова своје деце и њему самом подигнут споменик, можда ни сам не бих знао и не бих тражио више од штурих прича у школским уџбеницима.

Шта уопште значи кад се похвалимо да је само овај крај у том периоду дао скоро 10 хиљада војника ако су они сува статистика, тек број без имена и презимена? Кости су им расуте, не само дуж простора на којем је створена потоња Југославија, већ и тамо далеко, у Азији и Африци. На жалост, с обзиром на то да је нова држава формирана од народа који су се, неретко, гледали преко нишана, прећуткивали смо жртве најпре због познатог става Александра Карађорђевића ујединитеља, а потом, стидећи се свега националног и у периоду комунизма.

Овом књигом желели смо да, именом и презименом, сачувамо од заборава своје дедове, србољупце и срботворце. Њоме подижемо заједнички споменик свим Аранђелима, Јованима, Јеремијама, Радованима, Милисавима, Младенима, Радосавима, Миланима... – српским домаћинима, војницима, јунацима и мученицима, оним знаним и незнатим.

Исидор Ђуковић је, уз нашу помоћ, упорно, предано, дуготрајно и темељито из архиве, записа, споменика и сећања прикупљао податке о поги-

нулим, умрлим, несталим и преживелим ратницима ослободилачких ратова Србије од 1912. до 1918. године са територије наше општине и објављује их у овој спомен књизи. Ова књига је наш давнашњи дуг нашим прецима. У њој су у последњем часу сачувани од заборава део наших предака и наше историје. Она показује потомцима да су њиховим преци, уз надчовечанске борбе и огромне жртве, одбранили право на опстанак, живот и слободу својим потомцима. Књига је поставила основе да се из борбе наших предака за опстанак и слободу извуку поуке, поруке и искуства трајне вредности за опстанак нашег народа и потомака. Ова књига увеличава наше обележавање 81. годишњице почетка Рудничке офанзиве, која је почела са ових простора, и Колубарске битке, једне од најславнијих победа српске војске.

3. децембар 1995. године
У Горњем Милановцу

Председник
Скупштине општине
Дражмир Марушић

Из рецензије

(...) Слободољубиви свет се дивео праведној борби, храбрости и величини жртве српског народа за опстанак и слободу.

У Србији је недовољно историјски обрађена тежина и величина ове борбе за преживљавање народа и српске државе. Потомци ратника нису из написаног о тој борби сазнали многе историјске истине па им историја није могла бити права учитељица живота. О величини и значају борбе српског народа у Првом светском рату су први писали више и објективније странци од сабораца и потомака ратника у држави коју су они створили, што је велико национално понижење. Зато је природно што се појавио Исидор Ђуковић, потомак ратника мотивисан да поменуће историјске догађаје истражи са циљем да дође до истине о ослободилачкој борби предака родног краја и Србије, а потомке мотивише да више изучавају личности и дела својих предака.

Аутор у уводу приказује војно-територијалну поделу Србије, развој, организацију и обученост српске војске за њену ослободилачку мисију, приказује борбени пут шумадијских дивизија I и II позива, попуњених војним обвезницима са подручја општине Горњи Милановац. Поименично је приказао спискове близу 5.000 погинулих, рањених и несталих и 2.500 преживелих у ратовима од 1912-1918. године. Спискови су систематски дати за свако село и варошицу Горњи Милановац, по азбучном реду и са основним подацима за идентификацију. Подаци о списковима погинулих су истражени још 1930. године, а спомен плоче погинулих ратника, исписане првих година после Првог светског рата, сећања бораца су из ратних дана и из матичних књига. Аутор је ове спискове сачинио 90 година после завршетка Првог светског рата па је искључена свака пристрасност...

Аутор је приказао сећања ратника 10. п.п. који су причали потомцима о ратним доживљајима, патњама, бригама о породици, отаџбини и љубави према родном крају. Потомци са поштовањем износе сећања на своје дедове, очеве и ратнике приказујући њихове личности и дела. Потомци се сећају повратка ратника својим породицама.

У њиховим селима су се тада уместо песама победника масовно чуле запевке и тужбалице за великим бројем погинулих. На кућама је истакнуто онолико црних барјака колико је из те куће погинуло ратника.

Приказана је тешка и величанствена борба народа Рудничко-таковског краја и целе Србије против завојевача, патње и жртве које је поднео у борби за опстанак и слободу, да би био равноправан са осталим народима света. Књига разбија многе заблуде и недоречености досадашње историје о величини и циљу савезничке помоћи, ратним напорима Србије и циљевима рата. Књига доказује да се српски народ само бранио од освајача, а није освајао туђе земље ни био освајач. Борбу је водио витешки на бојним пољима и пољима хуманости. Све битке је добио али уз велике жртве и ратну штету. Ратници нису отишли у друге земље као завојевачи већ су се вратили својим кућама са оштећеним здрављем и опљачканим домаћинствима и растуреним породицама. Своје жртве и ратну штету нису од никога наплатили. Држава коју су створили они који су на њиховим жртвама и патњама дошли на власт на поколењима је да утврде јесу ли наставили да се боре за циљеве за које су се ратници борили у рату...

У будућим истраживањима историје Рудничко-таковског краја књига Исидора Ђуковића биће незаобилазна. Потомци ће из ње упознати ко је учествовао у рату и са којим циљевима, како су преживели ратници и потомци наставили да се боре за циљеве за које су пале огромне жртве. Српски народ је благодарећи савезницима и непријатељима у ослободилачким ратовима Србије поднео толико велике жртве да је довео себе испод границе биолошког опстанка. Последице тих великих жртава српски народ и данас осећа.

Свесрдно препоручујем објављивање другог издања књиге Исидора Ђуковића РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ У ОСЛОБОДИЛАЧКИМ РАТОВИМА СРБИЈЕ ОД 1912. ДО 1918. ГОДИНЕ као вредно дело за које су јавност и истраживачи историје српског народа већ данас показали велико интересовање.

*Академик
др Владимир Стојанчевић*

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	1
УВОД	9
I СЕЋАЊА И ЗАПИСИ О 10. ПЕШАДИЈСКОМ ПУКУ	
Др Влада Станојевић, <i>Са албанским одредом на море</i>	39
Др Влада Станојевић, <i>Са десетим пуком на Денку, Рајчанском виду и Власини</i>	41
Анри Барби, <i>Битка на Брегалници</i>	42
Др Влада Станојевић, <i>Десети пук у арнаутској побуни</i>	44
Анри Барби, <i>Записи о Десетом пешадијском пуку</i>	44
Тадија Пејовић, <i>Батаљон 1300 каплара</i>	45
Никола Т. Жунић, <i>Цртице из Колубарске битке</i>	47
Светозар А. Ђорђевић, <i>Колубарска битка</i>	48
Света Милошевић, <i>Последњи браниоци Београда</i>	57
Исидор Ђуковић, <i>Други батаљон десетог кадровског пешадијског Таковског пука у одбрани Београда</i>	59
Адам Стошић, <i>Жртвовани</i>	60
Милорад Вуловић, <i>Моја запажања</i>	61
Исидор Ђуковић, <i>Десети кадровски пук у повлачењу преко Албаније</i>	67
Драган Милић, <i>Једини преживео експлозију гранате</i>	68
II ПОГИНУЛИ, УМРЛИ, НЕСТАЛИ И ПРЕЖИВЕЛИ РАТНИЦИ	
1. Бело Поље	73
2. Бершићи	77
3. Богданица	83
4. Бољковци	86
5. Брајићи	93
6. Брђани	95
7. Брезна	106
8. Брезовица	111
9. Брусница	114
10. Варнице	121
11. Велереч	125
12. Враћевшница	132
13. Врнчани	134
14. Гојна Гора	142
15. Горњи Бањани	152
16. Горњи Бранетићи	155
17. Горња Врбава	163
18. Горњи Милановац	166
19. Горња Црнућа	178
20. Грабовица	185
21. Давидовица	190
22. Доњи Бранетићи	194
23. Доња Врбава	198
24. Доња Црнућа	204
25. Драгољ	210
26. Дренова	217
27. Дружетићи и Каменица	224
28. Заграђе	230
29. Јабланица	238
30. Калиманићи	243
31. Клатичево	247
32. Коштунићи	250

33. Крива Река	260	48. Прњавор	351
34. Леушићи	264	49. Рељинци	354
35. Липовац.....	270	50. Рудник	358
36. Лозањ	275	51. Ручићи	367
37. Лочевци.....	281	52. Сврачковци	371
38. Луњевица	283	53. Семедраж	377
39. Љеваја	288	54. Синошевићи.....	382
40. Љутовница	291	55. Срезојевци.....	385
41. Мајдан.....	295	56. Таково.....	391
42. Мутањ	306	57. Теочин.....	397
43. Накучани.....	310	58. Трудељ.....	406
44. Неваде	314	59. Угриновци.....	411
45. Озрем	318	60. Церова	416
46. Полом.....	323	61. Шарани.....	421
47. Прањани.....	329	62. Шилопај	427

III ПОПИСИ СТАНОВНИШТВА РУДНИЧКО-ТАКОВСКОГ КРАЈА ЗА 1910, 1921 И 1931.

Извод из пописа становништва 31.12.1910. године	433
Извод из пописа становништва 31.01.1921. године	435
Извод из пописа становништва 31.12.1931. године	436

IV САХРАЊЕНИ ИЗВАН ОТАЦБИНЕ

Исидор Ђуковић, <i>Тражење несталих у рату</i>	455
Исидор Ђуковић, <i>Српска гробља изван отаџбине у којима су сахрањивани Рудничани и Таковци</i>	456
Исидор Ђуковић, <i>Први помен српским ратницима умрлим на острву Видо</i>	466

V РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ НОСИОЦИ КАРАЂОРЂЕВЕ ЗВЕЗДЕ СА МАЧЕВИМА

Исидор Ђуковић, <i>Одликовање Карађорђева звезда са мачевима</i>	473
Исидор Ђуковић, <i>Биографије носилаца Карађорђевог звезде са мачевима</i>	475

VI РУДНИЧКО-ТАКОВСКИ КРАЈ У ОКУПАЦИЈИ 1915-1918.

Исидор Ђуковић, <i>Аустроугарска окупација рудничко-таковског краја 1915. године</i>	495
Исидор Ђуковић, <i>Интернирање, насиље, пљачке и злочини окупатора</i>	496
Марија Сретеновић-Драшовић, <i>Живот у окупираном Горњем Милановцу</i>	515
Исидор Ђуковић, <i>Рад школа под окупацијом у рудничко-таковском крају</i>	516
Исидор Ђуковић, <i>Ослобођење Горњег Милановца</i>	518

VII ПОТОМЦИ О РАТНИЦИМА – РАТНИЦИ О СЕБИ

Мирослав Милосављевић, <i>Дела мојих предака живеће вечно</i>	523
Дамљан Рашић, <i>У рат против Турака кренули мо певајући</i>	524
Исидор Ђуковић, <i>Отац је испричао сину</i>	525
Исидор Ђуковић, <i>Пет синова ратника Стевана Јевтића</i>	527
Миша Стевановић, <i>Ратовања деда Станоја и његовог Ждралина</i>	530
Лепосава Савић-Тодоровић, <i>Мој деда Бранко Крмановић</i>	530

Душан Д. Илић, <i>Браћа Станићи – близанци и добровољци</i>	531
Радојко Сарачевић, <i>Повратак деде Адама из рата</i>	532
Мирко Ковачевић, <i>Уместо песама победе – тужбалице и црни барјаци</i>	533
Илија Драгомира Драшовић, <i>Подушје живом Драгомиру</i>	533
Миодраг Јаковљевић, <i>Цртице из рата</i>	535
Петар Илић, <i>Југовићи из Синошевића</i>	536
Синиша Радојчић, <i>Непријатељи у рату – пријатељи у миру</i>	536
Велисав Вуловић, <i>Сећања на учеснике рата</i>	537
Селимир Тодовић, <i>Тежак живот тета Наталије у рату и после њега</i>	538
Исидор Ђуковић, <i>Витор Вуловић и његови синови</i>	538
Др Миливоје Урошевић, <i>Трећа чета – традиција, отпор и буна</i>	540

VIII ПРИЛОЗИ

Исидор Ђуковић, <i>Арчибалд Рајс у поруци ”Чујте Срби”</i>	551
Жика Живуловић Серафим, <i>Јуриш Шумадинаца у пробоју Солунског фронта</i>	555
Наредба команданта 2. српске армије војводе Степе Степановића за 3.(16) септембар 1918.	556
Наредба команданта 12. пешадијског пука ”Цар Лазар”, пуковника Ђуре Даскаловића, за 4.(17). септембра 1918.	557
Генерал Љубомир Милић, <i>Говор на прослави 25- годишњице Рудничке офанзиве 3. децембра 1939.</i>	557
Реч саиздавача	560
<i>О аутору</i>	561

Скраћенице и објашњења

1. ч.	Прва чета
3. б.	Трећи батаљон
10. п.п.	Десети пешадијски пук
10. п.п. / I	Десети пешадијски пук I позива
10. п.п. / II	Десети пешадијски пук II позива
10. п.п. / III	Десети пешадијски пук III позива
Артиљерац / I	Артиљерац I позива
3. коњички пук / I	Трећи коњички пук I позива
Шумадијска дивизија / I	Шумадијска дивизија I позива
Шумадијска дивизија / II	Шумадијска дивизија II позива
НАС	Носилац Албанске споменице
ЗВОКЗм	Златни војнички орден Карађорђевог звезде са мачевима
СВОКЗм	Сребрни војнички орден Карађорђевог звезде са мачевима
ОКЗм I реда	Орден Карађорђевог звезде са мачевима I реда
ОКЗм II реда	Орден Карађорђевог звезде са мачевима II реда
ОКЗм III реда	Орден Карађорђевог звезде са мачевима III реда
ОКЗм IV реда	Орден Карађорђевог звезде са мачевима IV реда
р/з	Ратни заробљеник
Интернирац	Грађанин Србије интерниран од окупаторских власти

ПРЕДГОВОР

Сваком аутору причињава велико задовољство када му књига доживи више издања. Потврда да је испунила своју сврху побуђујући интересовање читалачке публике је знак да његов напор није био узалудан. Тако је, на моје велико задовољство, прво издање ове књиге имало одјека не само у средини чију тематику обрађује већ и шире. Пред Вама се налази друго допуњено и измењено издање књиге *Рудничани и Таковци у ослободилачким ратовима Србије 1912-1918. године*.

Овом приликом сматрам да је неопходно да читаоца упознам шта ме је мотивисало и дало идеју за објављивање ове књиге - *поменика* како сам је назвао при првом објављивању, са оваквим садржајем и како сам започео и спроводио свој нимало лак истраживачки рад.

За историју српског народа заинтересовао сам се још у детињству слушајући приче мога оца Драгомира о томе како су „Швабе” 1914. године заузеле суседно Ђунисијевића брдо и отварале ватру по српским војницима „код наших кућа”. Показивао ми је на згради брвнари заривена аустроугарска зрна у дебела хрстова брвна, и где је био положај српске батерије „иза наше куће” са кога је отворана ватра по „Швабама”. Причао ми је страдања својих најближих у рату и своје патње, о поласку у избеглиштво и повратку кући. Његов исписник Периша казивао ми је о поласку у офанзиву преко села Ручића и Криве Реке, и јуришу Дринске дивизије I позива 3. децембра 1914. године на село Бољковце и Простругу и језовитом узвику „УРА-А-А” из пар десетина хиљада војничких грла. Слушао сам ратне доживљаје „солунаца” и приче оних који су преживели окупацију у селу. Тада ми се поставило питање - зашто су „Швабе” прешле више хиљада километара да би вршиле окупацију, насиља, пљачку и злочине над српским народом?

Прва моја литература биле су српске народне јуначке песме. Читао сам их, учио напамет и идентификовао се са њиховим јунацима. Касније сам најрадије читао историјске романе, фелтоне и књиге са историјским садржајем. Школе нису испуниле моја историјска, образовна и васпитна очекивања, мислио сам да је све истинито што прочитам. Касније сам прочитано подвргавао критици и највише веровао ономе што сазнам из изворних докумената.

У Другом светском рату сам био сведок, учесник и истраживач историјских догађаја. Прочитао сам позиве КПЈ 1941. године српском народу да у устанак крене стопама својих славних предака из ослободилачких ратова и бори се против окупатора. Српски народ се одазвао томе позиву, масовније од других народа са којима је живео, херојски се борио и дао сразмерно највећи допринос ослобођењу. Након ослобођења, Милован Ђилас, тада креатор идеологије КПЈ, у предговору књиге Димитрија Туцовића „Арбанија” издатој непосредно после рата, ослободилачки рат Србије и Црне Горе 1912. године, за ослобођење од петовекног турског ропства, назвао је империјалистичким.

Допринос српског народа ослобођењу у Другом светском рату такође је био подцењиван и омаловажаван, али у доста блажим тоновима. Учесници и потомци Првог и Другог светског рата, за време Монархије и Републике, углавном су ћутали, а власти су приказивале историју српског народа како је њима одговарало.

У мени се скупљао отпор према неистинама о борби народа коме припадам, за ослобођење. Српске партије и политичари настојали су да жртве српског народа искористе за своје политичке циљеве и личну афирмацију. Ја сам увек настојао да историјске догађаје оценим према томе колико су користили интересима српског народа и општем напретку. Одговоре на све те моје недоумице, о стварној истини о борби српског народа тога времена, у зрелијем добу тражио сам и проналазио у изворним документима.

Дошавши до нових сазнања, битно различитих од владајућих, осетио сам потребу да их саопштим. Веровао сам, можда наивно, да до несугласица, поред личних интереса, долази и због непознавања истине. Надао сам се да би, изношењем правих чињеница, сукоби и неспоразуми у српском народу ослабили а јединство ојачало.

Жеља ми је била и да окупим често посвађане потомке око гробова својих предака, за славу рођене и жртвоване, који су им у наслеђе оставили највеће људске вредности: појединачну и националну част и славу, слободан живот, право на постојање, опстанак и равноправност са другим народима.

Мотивисали су ме и хумани циљеви борбе за ослобођење од ропства. Загрљени и са песмом отишли су у Шумадијску дивизију у Крагујевац, а одатле у рат, око 30 војника Богдановића из села Заграђе 1912. године. Угрејали су казан ракије, попили га, поздравили се са породицама, пожелели једни другима срећу и повратак, и певајући родољубиве песме били испраћени од целог села. Половина их се из рата није вратила. Слично је било у целој Србији.

Срби из целог света остављали су у иностранству своју сигурност и иметак, долазили у Србију, ступали у добровољце, борили се за ослобођење, јуришали са повицима: „Живела Србија!” и гинули. Ти српски војници газили су до груди у мутну и хладну реку Шемницу испред Битоља и протерали Турке у њихово матично подручје Малу Азију. Комбинована дивизија формирана од добровољаца и оних који су били ослобођени војне обавезе била је ударна снага у бици на планини Церу у којој је српска војска однела прву своју и савезничку победу у Првом светском рату.

После молитве службеног свештеника са спољне стране логорске оgrade логора Нађмеђер у коме је владао тифус, стојећи у блату српски сељак интернирац упитао је кроз жицу свештеника:

– *Поне, шта је са Србијом? Ови нам говоре да су је поробили и да она више не постоји!*

– *Не брините старче за Србију већ за себе како ћете преживети,* одговорио му је свештеник.

– *Нама не треба живот ако останемо без Србије,* одговорио је сељак из Мачве.

Ове антологијске речи сељака - логораша, верно приказују спремност целог српског народа, без обзира где се налазио, да непоколебљиво истраје у борби за одбрану свог постојања, опстанка и слободе. Опстанак Србије била је мисао сваког Србина. Она је и моја мотивација да напишем књигу о онима који су у немогућим условима ту мисао и остваривали.

Домаћи и страни аутори ретко помињу и истичу хуманизам Србије и Срба, особине које њихови непријатељи нису имали. Као пример, Ср-

бија је ратним заробљеницима дала више права и слобода него што је то одређено међународним конвенцијама. Истовремено, српски ратни заробљеници и интернирани цивили у логорима Аустроугарске и Бугарске били су потпуно обесправљени и масовно су умирали због небриге њихових влада или планског уништења. Влади и народу Србије је то било познато, али нису одговорили истим нечовечним мерама.

Мотивисала ме је и неодговорност послератних влада „државе у настајању”, Југославије за време Краљевине, као и за време Републике које су државу Србију са свим њеним атрибутима, њену борбу, патње и жртве током ослободилачких ратова подредиле „вишим интересима”. Те владе и потомци су им додуше уредиле гробља и костурнице, а нису наставили да се боре за циљеве због којих су они пали, за историјске истине, за кажњавање ратних злочинаца, за наплату ратне штете опљачканом и уништеном српском селу и привреди, и нису комплетно пописале страдале у рату. Са ратном одштетом Србије платили су савезницима ратну штету коју су требали да плате покрајине које су у току рата биле у саставу Аустроугарске, а после рата се удружиле са Србијом. Српски јунаци који су створили ту нову државу и победом у рату довели те владе, министре и посланике на власт, морали су да просе да би преживели, а потомке довели у ситуацију да у миру одлазе из Србије, нарочито млади.

Поменуте и непоменуте заслуге за непролазну славу и учињене неправде према Србији и српским ратницима ослободилачких ратова, мотивисали су ме да из захвалности према њиховим делима и личностима изјавим да сам поносан што сам њихов потомак. Жеља ми је да јавности саопштим део истине до које сам дошао, и да укажем њиховим потомцима колико су племенити и хумани циљеви и велика дела њихових предака.

У почетку свог истраживачког рада у настојању да историју српског народа изучавам из изворних докумената, а не из закључака и интерпретација, пут ме је одвео у Војноисторијски архив. У њему сам нашао циркуларни допис Генералштаба Југословенске војске - историјско одељење из јануара 1930. године, упућено свим среским начелницима Краљевине Југославије. У њему је тражено да се према обрасцу (упитнику) у прилогу изврши попис погинулих, умрлих и несталих ратника ослободилачких ратова Србије 1912-1918. године и пописни спискови доставе историјском одељењу ради израде планираног српског пантеона.

Начелници рудничко-таковских срезова: таковског, качарског, љубићког и пожешког су циркулар са обрасцем и објашњењем доставили општинским судовима са захтевом да пописе изврше и пописне спискове доставе. У упутству о попису тражено је да податке о ратницима дају њихови најближи рођаци: очеви, мајке, браћа, сестре, удове или пунолетна деца, а за оне који таквих рођака немају да податке утврди суд.

Општински судови из 36 села ових срезова, данашње општине Горњи Милановац, су у јануару и фебруару 1930. године пописале изгинуле, умрле и нестале ратнике. Поједини судови нису пописе извршили доследно по приложеном обрасцу - нису на пример наводили степен сродства лица које је те податке дало са пописаним ратником.

Истраживањем је такође констатовано да, из неутврђених разлога, мањи број ратника није уписан у пописне спискове, па су они у овој књизи допуњени из других извора.

Пописни спискови ратника пронађени су:

- Из општине Горњи Бањани, за села Лозањ и Полом;
- Из општине Бело Поље, за села Бело Поље, Горња Врбава и Доња Врбава;
- Из општине Брезна, за села Брезна, Бершићи, Леушићи и Срезојевци;
- Из општине Враћевшница, за села Враћевшница, Горња Црнућа, Доња Црнућа, Липовац и Прњавор;
- Из општине Горњи Милановац, за варош Горњи Милановац;
- Из општине Горњи Бранетићи, за села Горњи Бранетићи, Доњи Бранетићи и Озрем;
- Из општине Калиманићи, за села Калиманићи, Клатичево, Љутовница и Накучани;
- Из општине Коштунићи, за села Коштунићи и Брајићи;
- Из општине Мајдан, за село Мајдан;
- Из општине Прањани, за село Прањани;
- Из општине Савинац, за села Дренова и Шарани;
- Из општине Таково, за села Таково, Врнчани, Лочевци, Леваја и Сишошевићи и
- Из општине Теочин, за село Теочин.

Пописни спискови ратника нису пронађени за села бивших срезова:

- За осам села бившег таковошког среза: Брусницу, Велереч, Грабовицу, Јабланицу, Луњевицу, Неваде, Сврачковце и Семедраж;
- За 14 села бившег среза качерског: Бољковце, Брезовица, Варнице, Давидовица, Драгољ, Заграђе, Крива Река, Мутањ, Рељинци, Рудник, Ручићи, Угриновци, Церова и Шилопај;
- За четири села бившег среза пожешког: Богданица, Дружетићи, Каменица и Гојна Гора и
- За једно село љубићског среза - Брђане.

За та 27 села општине Горњи Милановац спискови пописаних ратника из 1930. нису до данас пронађени тако да није утврђено да ли је у њима попис извршен или су пописни спискови изгубљени.

Основни извор података биле су и спомен-плоче изгинулим, умрлим и несталим ратницима у ратовима 1912-1918. године подигнуте од потомака и сабораца првих година по завршетку Првог светског рата. Ове спомен-плоче постављане су у црквама, школама и другим јавним објектима. Оне су око 80 година биле изложене јавности и стекле потврду веродостојности. На њима су уписана имена и презимена и погинулих и умрлих и несталих ратника. Како део потомака није био у могућности да плати трошкове уписа, а било је и ратника који нису имали потомака, један број такви није уписан. Такође део преживелих ратника је желео да буде међу саборцима на спомен-плочи па се на исту уписао. Зато су ти подаци о ратницима морали бити упоређивани са другим изворима – кориговани и допуњени.

За допуну наведених извора коришћени су подаци са српских војничких гробља, (као Зејтинлик у Солуну), објављене студије хронике села, матичне књиге, сачувани дневници, штампа, породични записи, фотографије, извештаји војних старешина о борбама, извештаји о раду болница, сећања ратника, њихових савременика и потомака, записи о заробљеничким логорима и подаци са споменика у гробљима.

Подаци за ову књигу коришћени су из наведених извора око 80 односно 90 година после завршетка Првог светског рата. Учињени су вели-

ки напори да се информације о погинулима, умрлим, несталим и преживелим ратницима прикупе, како би књига била што потпунија и документованија. Прикупљени су подаци за око 4.500 погинулих, умрлих и несталих ратника 1912-1918. године. Бројка је велика и доказује велике људске жртве рудничко-таковског краја у борби за одбрану слободе. Да су губици били тако бројчано велики, без спискова који то доказују, не би нам веровали пријатељи, непријатељи, свет, наука и потомци. Вероватно да је број погинулих, умрлих и несталих ратника 1912-1918. године и већи за број појединаца који су измакли прикупљеним подацима.

У књигу су уписани и ратници који су преживели ратове 1912-1918. године. Податке о њима било је такође тешко прикупити. Извори о њима били су мање поуздани. О њима нема докумената, пописних спискова и спомен-плоча. Победоносним завршетком ослободилачких ратова, ослобођењем Србије и стварањем Југославије они су сматрали, а и држава, да су свој дуг према отаџбини извршили. Вратили су се на своја запуштена сељачка имања, у опљачкана домаћинства, растурене и десетковане породице. Нису уписивани ни у какву посебну евиденцију. У ослободилачке ратове отишли су у најбољим годинама и снази. Велики број њих вратио се нарушеног здравља, ограничених способности, неспособни за рад и привређивање или као инвалиди. Део ратника инвалида није имао од чега да живи па је просио да би преживео. У ослобођеној земљи и новоствореној држави у државну управу и владу ушли су кадрови који су рат провели у дубокој позадини и далеко од фронта чувајући се и спремајући да управљају ослобођеном земљом. Кад је рат завршен они који су се најжешће борили лицем у лице са непријатељем остали су на маргинама и убрзано умирали. Њихов број се стално смањивао. У време прикупљања података за прво издање ове књиге били су живи још појединци, чија су сећања избледела, а њиховим умирањем нестали су и последњи веродостојни извори података. Сахрањивани су у сеоским и породичним гробљима уз народне и верске обреде, почасти, потомци су им подигли скромне надгробне споменике. На подручју општине Горњи Милановац данас више нема живих ратника Србије 1912-1918. године. Једно поглавље ове књиге и српске историје у 20. веку исписано крвавим трагом – завршено је.

Извори података о тим преживелим ратницима били су: сећања живих ратника и њихових савременика у дубокој старости, потомака и суграђана, шефова месних канцеларија који су решавали неке њихове животне проблеме, матичне књиге рођених и умрлих, фотографије, новине, литература и породични записи. Према приближно тачним проценама у ослободилачким ратовима Србије погинуло је 55% мушког становништва, што значи више од половине мобилисаних. У књигу је уписано око 3.500 преживелих ратника из рудничко-таковског краја. Нажалост, можемо са приближном сигурношћу тврдити да близу 1.000 ратника који су преживели рат није уписано у књигу.

Општина Горњи Милановац је у ослободилачким ратовима Србије дала близу 10.000 ратника. Погинули, умрли и нестали оставили су као и остали, своје кости на ратиштима у Србији, Југославији, Грчкој, Албанији и Добруци. Сахрањивани су на гробљима поред болница и заробљеничких логора у Аустроугарској, Немачкој и Бугарској, у „плавој гробници”, поред путева и стаза преко Албаније. Заробљеници и интернирани вршили су тешке и по живот опасне радове у рудницама и фа-

брикама Аустроугарске, Немачке и Бугарске, на изградњи багдадске железничке пруге у Турској, на сечи дрва на Карпатима, на раду у Пријатским мочварама Пољске. Њихова гробља налазе се растурина по читавој Евроби, северној Африци и Малој Азији. Ни један народ света нема растурина кости својих предака на тако широким просторима. Према извештају из 1924. године само у Грчкој и Чехословачкој евидентирано је по 15.000 српских гробова, у Аустрији 7.000, у Мађарској 8.000, у Италији 4.000, у Француској 5.000, у Африци 10.000, као и хиљаде других растурина по Албанији, Бугарској, Румунији, Русији и другим земљама. Умрли су без породице, изван отаџбине, сахрањени мимо српских обичаја, без пијетета, почаста и надгробних обележја. О њима није остављена тачна евиденција, нити је иста о њима после рата ревносно прикупљена и комплетно сређена.

Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. године из Београда одлучило је, да у циљу очувања успомене на херојску борбу и голготу српских бораца, потомцима Ослободилачких ратова Србије доделе *ПОВЕЉЕ*. Подружница Друштва из Горњег Милановца организовала је крајем деведесетих година прошлог века свечане скупове у месним заједницама на којима су уједно подељене повеље и промовисано прво издање ове књиге. По врло хладном времену и великом снегу потомци су препунили сале у Мајдану, Бољковцима, Шилопају и другим местима. Велики број дошао је и из удаљенијих места да би присуствовао овим скуповима и добио *Повељу*. Они који нису били у могућности да присуствују овим скуповима тражили су и добили повеље накнадно. Потомци и присутни грађани на тим скуповима поздравили су излазак првог издања, (Горњи Милановац је до данас једина општина у Србији која има своју књигу са таквом тематиком, друге општине у Србији такав споменик својим прецима још нису подигли, надам се да ће то урадити). Уједно су давали допуне и предлоге за измене у тексту књиге и са пијететом и поштовањем примали повеље.

Тачно десет година касније по објављивању првог издања показало се да је неопходно приступити раду на припреми и издавању другог издања књиге *Рудничани и Таковци у ослободилачким ратовима Србије 1912-1918. године*.

Рођени Милановчани, који живе у Београду, Подружница Друштва за неговање традиција ослободилачких ратова и библиотека „Браћа Настасијевић” из Горњег Милановца покренули су иницијативу да се изврше припреме за објављивање другог издања ове књиге са циљем да се она технички боље припреми као и да се унесу допуне, измене и нови прилози који ће обогатити њен садржај.

Повод за излагање другог издања је, не само у великом интересовању које је прво побудило већ и то што се показало да су неки од унетих података били непотпуни, или чак нетачни. Истражујући даље ову проблематику и сам сам дошао до нових, потпунијих и тачнијих података којима је било потребно допунити, изменити и унети у садржај књиге другог издања. Спискови погинулих, умрлих, несталих и преживелих ратника из првог издања допуњени су новим именима, новим подацима о прецима, сећањима, фотографијама и документима која су достављана Подружници друштва из Горњег Милановца и аутору, од стране потомака и љубитеља неговања традиција ослободилачких ратова и српског народа.

За припрему и објављивање другог издања иницијатори су изабрали Редакциони одбор са члановима из Горњег Милановца и Београда, у саставу: председник, професор др Миливоје Лазић, секретар мр Драган М. Гачић, потпредседник, Борисав Челиковић, чланови одбора: Светислав Ђурић, мр Вукоман Миловановић, Љубинко Јелић, Дражмир Марушић, Миодраг Ристић, Чедомир Мирковић и Миодраг Марковић Лаф.

Аутор је са Одбором имао врло добру сарадњу у припреми и издавању ове књиге, и ја им се овом приликом најтоплије захваљујем.

За приређивача књиге одређен је мр Драган М. Гачић коме се захваљујем на упорности, организационим способностима и стрпљењу приликом рада на овој књизи.

Техничко уређење књиге поверено је Бошку Пантелићу и Првославу Живковићу којима се захваљујем јер су уложили велики труд да се ова књига објави. Посебно се захваљујем господину Живковићу, који је као потомак ратника и као власник издавачке куће Визартис из Београда, свој допринос у техничком уређењу ове књиге дао као донацију, у знак пијетета према својим прецима.

Такође се најтоплије захваљујем господину Борисаву Челиковићу који је свој велики допринос дао и у почетној иницијативи за издавање ове књиге као директор библиотеке у Горњем Милановцу а и у завршној фази штампања књиге као издавач, односно директор Музеја рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу.

Подружници Друштва за неговање традиције ослободилачких ратова и њеном председнику Свети Ђурићу захваљујем се на великом труду који су уложили у целокупном циклусу при издавању ове књиге почев од иницијативе, прикупљању измена и допуна као и у завршној фази припреме и штампања књиге.

Речи изузетне захвалности неизоставно упућујем председнику општине Горњи милановац Господину Дражмиру Марушићу без чијег учешћа и помоћи ова књига како прво а тако и друго издање, сигуран сам, тешко да би угледало светлост дана.

Сматрао сам неопходним, без обзира што је садржај књиге, може се рећи, локалног типа, да је потребно ту велику и непоновљиву епопеју српског народа што боље приближити данашњем читаоцу. Стога сам увод конципирао тако да обухвати укратко хронолошки најзначајније сегменте учешћа и страдање Рудничана и Таковаца у ослободилачким ратовима Србије 1912-1918. године, посматрано кроз призму догађања тога времена у Србији. Увод се састоји из следећих делова: уводне напомене о ситуацији у Србији на прелазу из 19. у 20. век и њеној тежњи за ослобођење од вишевековног завојевача; настанак и организација српске војске уочи ослободилачких ратова Србије; Први и Други балкански рат и учешће шумадијских дивизија; Први светски рат и учешће шумадијских дивизија и страдање цивила и војника у окупираној Србији и; положај ратних заробљеника током Првог светског рата и завршна разматрања.

Ова књига-хроника је и заједнички споменик погинулим и умрлим, несталим и преживелим, који ће најдуже трајати и сведочити о њима. Жеља ми је да ова књига подстакне потомке да боље упознају своје претке. Надам се да ће наставити да развијају традицију предака, да изучавају њихов живот, дела и користе њихове поуке, поруке и животна искуства и на њима васпитавају нова поколења.

Аутор

УВОД

Француска буржоаска револуција представљала је прекретницу у друштвеном развоју и односима између држава у Европи. Створила је националне државе и одредила им границе, карактеристике националне војске и националне економије и прокламовала начела једнакости, права и слобода. Народи Европе (Французи, Немци, Италијани) су се на основу тих начела ујединили, створили националне државе и решили своја национална питања.

Српски народ је био затечен, издељен са много граница између великих сила Европе и Азије (Аустрије, Русије и Турске) и три вере (католичке, исламске и православне) на више територија и различитих културних средина. Сложаност његовог положаја и интереси великих сила онемогућили су му брзо уједињење и организовању борбу за прокламована начела. Упркос наведеним поделама српски народ у Турској, Аустрији, Млечима, Русији и другим земљама имао је јединствен циљ: борба за ослобођење и уједињење српског народа и обнову Душановог царства.

Када је подигнут Први српски устанак под вођством Карађорђа Петровића, Срби су му из свих земаља Европе притекли у помоћ као добровољци или су пружили материјалну помоћ. Тиме су показали своје опредељење за ослобођење и уједињење српског народа.

Српски народ се током 19. века борио за ослобођење и уједињење, против турског завојевача. Велике силе Европе су настојале да турску власт над српским народом и земљама замене својом, да спрече ослобођење и уједињење и стварање независне, слободне и националне државе. Упркос томе он се непрестано борио, постепено ослобађао своју земљу од турског ropства и кроз борбу дошао до сазнања да без своје оружане силе неће постићи ослобођење и уједињење српског народа.

Стога се може рећи да је српска војска израсла из борбе српског народа за ослобођење од турског ropства. Устаничка војска је прерасла у народну војску, а народна војска, крајем 19. века, изграђена је у савремену војску, какве су тада биле у Европи. Она је од настанка била народна оружана сила и за све време постојања слу-

жила је интересима народа. У почетку организовале су је народне устаничке вође а касније су је изградили стручни и образовани официри израсли из народа и васпитани на косовском миту, патриотизму и љубави према народу. Српски народ је увек имао велико поверење у војску па је и своје постојање везивао за успех њене мисије у друштву. Основни задатак тадашњег војног старешине – официра био је рад, допринос и жртвовање за што већи напредак, ослобођење и уједињење српског народа. Српска омладина је на прелазу из 19. у 20. век живела у убеђењу да ће патриотизам и љубав према народу најбоље доказати у војном позиву. Омладинци су са жаром одлазили у Војну академију убеђени да им је то најбоља припрема за рад на ослобођењу и уједињењу српског народа, што је био основни задатак сваког Србина. Пријем у Војну академију био је строго селективан. Примани су омладинци највећих могућности и гаранција да ће се ангажовати и жртвовати на патриотским циљевима. До почетка ослободилачких ратова 1912. године официри су се афирмисали у српској војсци и народу знањем, способностима и патриотским идејама и уживали су велики углед. Српски народ им је веровао и био спреман да се под њиховом командом бори и гине за прокламоване циљеве ослобођења, уједињења, одбране слободе и независности.

Народна војска је почела да прераста у савремену војску за време владе краља Милана Обреновића. Савремену српску војску изградила је плејада талентованих и образованих официра патриота који су изучили савремене армије Европе и научено обједињавали са сопственим знањем и искуством. На тим основама обучавали су српску војску. Страна искуства су прилагођавали условима у Србији, уграђивали их у правила по којима су обучавали војне кадрове, команде и јединице. То је проверавано у ратовима које је Србија водила. Била је то теоретска и практична примена и припрема за ослободилачку мисију. У плејади официра чијом је заслугом народна војска израсла у савремену војску биле су и будуће војсковође српске војске: војводе Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић и Петар Бојовић, ђенерали Живко Павловић, Божић Терзић и други.

У Србији је 1903. године династију Обреновића заменила династија Карађорђевић. Променила се спољна и унутрашња политика земље. Србија је променила ослонац – уместо Аустроугарске ослонила се на Русију. Српска војска је наставила да се на истим принципима изграђује: усавршавала је организациону структуру, наоружавала се савременим оружјем, попуњавала је ратне резерве, увежбавала је команде и јединице и спрема за прокламовану и надоласећу мисију-ослобођење и уједињење српског народа. Многи млади официри су поред припрема у војсци узимали неплаћено одсуство и кришом одлазили у окупирана подручја Турске, а касније и Аустроугарске, да се боре за права поробљеног српског народа и припремају га за ослобођење и уједињење. Они су тамо и гинули, под туђим именом и у туђим земљама. Тако се у теорији и пракси изграђивала сопствена војна мисао, оператика и стратегија ослобођења и уједињења. Српска војска је почетак ослободилачких ратова Србије 1912. године дочекала модерно наоружана, добро организована, борбено увежбана, скромно материјално опремљена и патриотским духом и љубављу према слободи свога народа задојена.

Србија је била подељена на пет војно-територијалних дивизијских области: Дринска (Валјево), Дунавска (Београд), Шумадијска (Крагујевац), Моравска (Ниш) и Тимочка (Зајечар). Дивизијске области су биле подељене на војне округе. Седиште Шумадијске дивизијске области било је у Крагујевцу. У њеном саставу били су војни окрузи: Крагујевац, Крушевац и Чачак. Шумадијска дивизијска област је за рат формирала две дивизије: Шумадијску дивизију I позива и Шумадијску дивизију II позива. Попуњавала је њихове пешадијске, артиљеријске, коњичке и друге јединице. Подручје општине Горњи Милановац, односно среза таковског, припадало је војном округу Чачак.

Окружна војна команда Чачак је од резервних обвезника формирала три пешадијска пука, по један пук I, II и III позива, а имала је и један кадровски пук у коме су регрути служили кадровски рок. Пукови су попуњавани војним обвезницима таковског, љубићког, трнавског и драгачевског среза. Пешадијски пукови I и II позива улазили су у оперативну, а остали у резервну војску. Сваки срез је попуњавао по батаљон регрута и војних обвезника свих позива.

Шумадијска дивизија I позива имала је четири пешадијска пука I позива – пук је имао четири батаљона, а батаљон по четири чете; један артиљеријски пук (јачине 36 топова); један коњички пук од четири ескадрона коњице, пионирску чету, дивизијско превијалиште, колонску комору за снабдевање и 4 – 8 допунских батаљона, са укупно 28.000 војника.

Шумадијска дивизија II позива имала је у свом саставу три пешадијска пука II позива – пук је имао четири батаљона а батаљон четири чете; један артиљеријски дивизион (свега 12 топова); један коњички дивизион састава три ескадрона, остале јединице као дивизија I позива, с тим што је имала свега 2-4 допунска батаљона укупно 20.000 војника. У балканским ратовима Шумадијска дивизија I и II позива имала је губитке, који до почетка I светског рата 1914. године, нису били надокнађени.

Српска војска се делила на оперативну и резервну. У оперативни део улазили су пукови I позива (21-31. године старости) и II позива (32-38. године старости). Оперативна војска била је организована у 11 пешадијских и једну коњичку дивизију. Резервни део српске војске сачињавали су пукови III позива (39-45. године старости) и Последње одбране (18-21. и 45-55. године старости). Резервни део војске је био ангажован за припреме и обезбеђење борбеног дејства оперативног дела војске.

Оперативна војска је била носилац оперативних дејстава и ударна снага у рату. Била је наоружана савременим оружјем – брзометним пушкама „маузер“, најсавременијом тога доба, ручним бомбама, са 4 митраљеза у батаљону и одговарајућом количином муниције. Резервне трупе биле су наоружане једнометним пушкама старије производње „берданкама“ и „кокинкама“. На почетку рата 1914. године српској војсци је недостајало 12.000 пушака.

Врховна команда је одлучивала о употреби тешке артиљерије, мада није имала топове калибра преко 200 mm. Дивизијска артиљерија је била опремљена савременим пољским топовима француске производње 75 mm система „штајнер“. Брдских топова у српској војсци био је мали и недовољан број. Оперативна војска била је наоружана савременим оружјем, добро увежбана и опремљена комплетном војном опремом. Резервне трупе су биле попуњене наоружањем старије производње, а од војне опреме су добија-

ле: шајкачу, шињел, фишеклије и опасач. Остала опрема била је њихова лична. Српска војска је оскудевала у логорској опреми: шаторским крилима и ћебадима.

Српску војску су снабдевале коморе: у пуку – бојна, пртљажна и профијантска, а у дивизији – дивизијске колоне. Коморе су се кретале брзином воловских запрега, тј. споро и често успоравале су покрете и отежавале маневре.

Официри су били војно-стручно способни, увек спремни за највећа напрезања и жртве. У борбама и ван њих служили су за пример војницима. Попуна официрима вршена је из Војне академије и из редова најспособнијих подофицира који су полагали тежак испит за официра. Више војно образовање официри су стицали школовањем у генералштабној струци и у иностранству. Српска војска је била једнонационална, дисциплинована, добро наоружана, добро обучена, скромно опремљена, слободарством и патриотизмом задојена. Пред Први балкански рат одржано је шест великих војних маневара у којима је увежбавана борбена готовост, офанзивност, борба у сусрету, командовање јединицама у борби, проверавање тактичке и оперативне могућности и функционисање војног система. Војска се тада показала хомогена, дисциплинована, јединствена, високог морала, великог међусобног поверења. Официре, подофицире и војнике прожимао је и везивао један заједнички циљ – ослобођење и уједињење српског народа. Родољубље, патриотизам и висок борбени морал у војсци изграђивани су на националној традицији и косовском миту.

Мобилизација српске војске за рат против Турске објављена је 30. септембра 1912. године. Пешадија је мобилисана за 4 а коњица и артиљерија за 6 дана. Мобилисано је 356.000 обвезника, 21.000 запрежних кола, 50.000 коња и 42.000 волова. У оперативну војску мобилисано је 286.000 обвезника и сврстано у 11 пешадијских и једну коњичку дивизију. У резервну војску мобилисано је 15 пешадијских пукова III позива и 30 позиционих батерија.

Мобилизација је извршена у најбољем реду. Војни обвезници су се одушевљено одазвали мобилизацији и из осталих није било. У војску се јавио и велики број добровољаца, који су ослобођени војне обавезе, младића недораслих за војну обавезу и Срба који су дошли из ино-

странства да помогну ослобођење неослобођених српских крајева од турске власти. Мобилисани војни обвезници остаће у српској војсци наредних осам година. Србија ће за то време, са малим прекидима, стално ратовати и водити борбе кроз три рата.

У саставу Шумадијске дивизије I позива били су ови пукови I позива:

- 10. п.п. „Таковски”, из окружне команде Чачак, са обвезницима из таковског, љубићког, трнавског и драгачевског среза;
- 11. п.п. „Карађорђе” из окружне команде Крагујевац са обвезницима из Крагујевца, Груже и Левча;
- 19. п.п. „Радомир Путник”, од 1917. године, попуњен обвезницима из Шумадијске дивизијске области;
- 12. п.п. „Цар Лазар” из окружне команде Крушевац, попуњен обвезницима Крушевца, Краљева и Рашке, и
- 4. артиљеријски пук „Танаско Рајић”, попуњен је обвезницима из Шумадијске дивизијске области.

Обвезници Шумадијске дивизијске области попунили су приштапске, коњичке, артиљеријске и позадинске јединице ове дивизије.

Шумадијска дивизија II позива попуњена је војним обвезницима са истих подручја као и Шумадијска дивизија I позива, али са пуковима II позива.

Са подручја данашње општине Горњи Милановац у ратовима 1912-1918. године мобилисано је близу 10.000 војних обвезника.

Шумадијска дивизија I позива, командант пуковник Ђорђе Михаиловић, је 7. октобра 1912. године кренула маршем из рејона Крагујевца у састав 3. армије на концентрацијску просторију у рејону Куршумлије и посела турску границу од Преполца до села Мердаре.

Шумадијска дивизија II позива, командант пуковник Драгутин Милутиновић, истовремено је одмарширала из рејона Крагујевца у рејон Рашке и са неколико мањих јединица формирала Ибарску војску, којом је командовао генерал Михаило Живковић – Гвоздени.

Шумадијска дивизија I позива је 21. октобра 1912. године разбила турске граничне јединице у рејону Преполца, ослободила Подујево и Приштину. У Приштини се одмарала 23. октобра, за време Кумановске битке. Ујутру 24. окто-

бра наставила је продор преко Гњилана и Скопске црне горе. У Скопље је ушла 28. октобра 1912. године.

Шумадијска дивизија II позива је 18. октобра кренула у продор из Рашке, разбила турске пограничне јединице и 23. октобра ослободила Нови Пазар. Продор је наставила 26. октобра у правцу Косовске Митровице.

Српска Врховна команда је, после победе код Куманова, дала ове задатке армијама:

- 1. армији, да преко Велеса и планине Бабуне продире у правцу Битоља и разбије турску Вардарску армију;
- 2. армији, да са Тимичком дивизијом I позива, Дунавском дивизијом II позива и тешком артиљеријом помогне Бугарима у ослобађању Једрена;
- 3. армији, да ослободи Метохију, а потом са Шумадијском дивизијом I позива и Дринском дивизијом II позива, преко северне Албаније избије на Јадранско море (Аустроугарска и Италија су у то време водиле кампању против изласка Србије на Јадранско море и против поседања Скадра од стране црногорске војске. Намера српске владе била је да са 3. армијом што пре избије на Јадранско море како би Аустроугарску и Италију ставила пред свршен чин) и

- Ибарској војсци да из Косовске Митровице продре у правцу Пећи, ослободи Пећ и у њему се задржи као посада.

Шумадијска дивизија I позива је 31. октобра кренула маршем из Скопља а 5. новембра ослободила Призрен и састала се са Црногорском војском.

Трећа армија је од Шумадијске дивизије I позива формирала Шумадијско-албански одред састава: шест батаљона, једна брдска батерија и један коњички дивизион, јачине 6.500 војника, а од Дринске дивизије II позива Одред јачине 9.200 војника. Одреди су припремљени за марш преко планинског земљишта. Војници нису имали шињеле, добру обућу, шаторска крила и ћебад. Пре поласка војници су добили по два хлеба на име хране за пут. Команде одреда добиле су новац да на правцу кретања купе храну.

Одреди су почели марш 9. новембра овим правцима: Шумадијско-албански одред; Љум Кула – река Фанда – Вогел – река Маћа – Љеш, а Одред Дринске дивизије II позива; Ђаковица – Ђафа Прушит – Пука – Души – Љеш. Отпора на

правцима марша није било. Марш је био тежак: цело време марша падали су киша и снег, планински потоци су набујали па их је било тешко прелазити. Подручје је било економски сиромашно. На њему се хране није могла купити. Војници су гладовали а неки и умрли од глади.

Оба одреда су 18. новембра избила пред Љеш, кога је бранио један турски пук. Претходница Шумадијско-албанског одреда, два батаљона одреда Дринске дивизије II позива и један црногорски одред напали су турску посаду Љеша. После два сата борбе Турци су протерани а Љеш ослобођен. Заробљено је 43 официра, 103 подофицира и 854 војника. Заплењена су 2 топа, 2.500 пушака и једна застава. Тада је комора заобилазним путем стигла одреде и донела им храну. Шумадијско-албански одред је посео Крују, Тирану и Драч.

Српска Врховна команда је од ових одреда и трупа приспелих преко Солуна (Дринска дивизија I позива са 20 митраљеза, 41 топом тешке артиљерије и 4 авиона) укупне јачине 30.000 војника 24. новембра формирала Приморске трупе, под командом генерала Петра Бојовића, које су са Црногорском војском водиле тешке борбе за ослобођење Скадра. У тим борбама погинуло је око 2.000 српских и око 8.000 црногорских војника.

Земље Балканског савеза су 4. децембра са Турском закључиле примирје. Ратне операције су прекинуте, али су их Турци наставили па прекинули. Мир је закључен 30. маја 1913. године у Лондону. У међувремену српска влада је, под притиском великих сила, 11. априла повукла преко Солуна Приморске трупе у Србију. Црногорска војска која је опсадом присилила посаду Скадра да капитулира, и 24. априла ушла у Скадар. Ускоро се из њега, под притиском великих сила, повукла. Скадар је припао новој држави Албанији коју су створиле Аустроугарска и Италија.

Србија је на тражење Бугарске владе у Првом балканском рату пружила велику помоћ Бугарској у ослобођењу Једрена. Српска 2. армија (Тимочка дивизија I позива и Дунавска дивизија II позива, са 110 топова, од којих 38 тврђавских калибра преко 120 мм) укупне јачине 47.275 војника је од половине новембра 1912. године до 26. марта 1913. године, када је Једрене капитулирало, вршила опсаду и борбе око њега. У тим борбама погинуло је 6 официра и 286 војника, а

рањено 8 официра и 1.148 војника. Друга армија је одала пошту погинулим Србима у Маричкој бици 1371. године, промарширала кроз Једрене и од 1. априла до 9. маја 1913. године се враћала у Србију. Овим је Балкански рат за Србију требао да буде завршен.

Међутим, Бугарска није била задовољна делом територија ослобођених од Турске у Македонији и Тракији. За време преговора о миру са Турском почела је концентрацију трупа на границама према Србији и Грчкој ради освајања већих територија од оних одређених демаркационом линијом. Бугарска је после 16. маја концентрисала према Србији четири а према Грчкој једну армију, док је у стратегијској резерви прикупила шест дивизија.

На подстицај Аустроугарске Бугарска се спрема да ратом подели територије ослобођене од Турске. Она није прихватила арбитражу Русије о подели ослобођених територија која је била уговором договорена, већ је изненада и без објаве рата напала Србију.

Бугарски и српски војници су 29. јуна пријатељски разговарали и посећивали се на демаркационој линији. Ноћу у 2 сата 30. јуна Бугари су изненада, без објаве рата, жестоко напали српске предстраже преко реке Брегалнице и Злетовске реке, потисли их и напали главне положаје 1. и 3. српске армије, а прешли су у напад на целој граничној линији.

Шумадијска дивизија I позива је 30. јуна и 1. јула у тешким борбама на положају село Батбареве – село Горњи Стубал – Црни врх сломила бугарски напад. Бугари су покушали да преваром избегну пораз. Упутили су парламентарне и истакли беле заставе у знак предаје, а када су им се Срби приближили поново су отворили ватру. Шумадијска дивизија I позива је прешла у напад и у трећем јуришу ослободила село Дренак, а 7. рилску дивизију претерала преко Злетовске реке. Из Шумадијске дивизије I позива погинуло је 209 војника, а рањено 1.920 војника. Шумадијска дивизија I позива је 2. јула наставила напад, али је заустављена испред Злетовске реке и положаја Рајчански Рид. У тешкој борби 4. јула ова дивизија је прешла Злетовску реку и заузела Рајчански Рид, стуб одбране целог бугарског фронта на Брегалници. Бугарска 7. рилска дивизија је разбијена и у неред се повукла у правцу Кочана, а из њеног строја је избачено 4.000 војника. Овим је бугарски фронт про-

бијен а битка на Брегалници добијена. Из Шумадијске дивизије I позива у борби за Рајчански Рид избачено је из строја 742 војника.

Шумадијска дивизија II позива је 3. јула упућена из Зајечара на Власину. Њен 10. п.п. II позива је ноћу 4/5. јула прошао кроз Владичин Хан у правцу Власине и бугарске границе.

Бугари су 6. јула са два пешадијска пука и пет ескадрона коњице прешли у напад преко Панчиног гроба и Чемерника у правцу Сурдулице. Шумадијска дивизија II позива је зауставила овај бугарски напад, потисла Бугаре, 8/9. јула избила на српско-бугарску границу и на њој се задржала. Бугари су пред њом прикупили 12 батаљона, 42 топа и три коњичка пука. Са тим бугарским снагама 10. п.п. II позива је до закључења примирја водио борбе на Миљевској планини. Уговор о миру са Бугарском закључен је 10. августа 1913. године у Букурешту. Румуни су узели Добруцу, Турци Једрене, Грци Тракију, а Србија је остала Македонија.

Бугари су претрпели губитке од 25.000 војника избачених из строја, од којих је из 7. рилске дивизије било 6.100. Из строја српске војске избачено је 16.200 војника.

У Првом балканском рату Србија се ослободила свог вековног освајача са истока, Турске, а у Другом после подмуклог напада Бугара. Али, уколико је Турска слабила као освајач утолико су јачале аустроугарске освајачке тежње према истоку. Продор на исток водио је преко Србије па је тежила милом или силом да је покори и замени турску власт над српским народом. Ка остваривању тог циља Аустроугарска је спречила решење српског питања 1878. године, у 1906. години јој је објавила Царински рат, 1908. године је анектирала Босну и Херцеговину, у 1912. години је помагала Турску у рату против Србије, а у 1913. години формирала је нову државу Албанију да спречи Србији излаз на море и подстакла Бугарску да изненада нападне Србију. Србија је успешно савладала све Аустроугарске замке и препреке. Из балканских ратова изашла је територијално и морално ојачана. Постала је пијемонт слободарства и српства – узор свим поробљеним народима, па и онима под Аустроугарском.

Аустроугарски покушаји да преко других спречи јачање Србије и потчини је својим интересима су пропали. Закључила је да са Србијом

мора непосредно да се обрачуна. Почела је дипломатске, политичке, економске, пропагандне и војне припреме за напад на Србију. Развила је широко организовану пропаганду и обавештајну делатност, а војска је градила упоредне и управне путеве према Србији и звецкала оружјем на њеној граници. Тражио се повод за објаву рата.

Као повод за напад на Србију, Аустро-Угарска је искористила атентат на престолонаследника Франђу Фердинанда, носиоца освајачке политике Аустроугарске. Да би провоцирао Србе и Србију он је 27. јуна 1914. године присуствовао маневрима 15. сарајевског и 16. мостарског корпуса на српској граници. Сутрадан, на Видовдан – највећи српски празник од Косовске битке 1389. године, обилазио је Сарајево. Гаврило Принцип, Србин, припадник „Младе Босне” и држављанин Аустроугарске, и поред јаког обезбеђења на мосту преко Миљацке, убио је престолонаследника и супругу му Софију. Био је то пуцањ обесправљеног роба у свог господара.

Влада Србије која није ни на који начин учествовала у атентату, изразила је Аустроугарској жаљење, показала спремност да помогне истрагу и отказала прославу 525. годишњице Косовске битке. Све је било узалуд. Аустроугарска је без иједног доказа осудила Србију за атентат и упутила јој неприхватљив ултиматум: да њени органи у Србији врше истрагу над грађанима Србије и траже одговорне за атентат. Србија је одбила такав ултиматум. Аустроугарска јој је објавила рат са намером да је казни за дело које није извршила. Рат је објавила преко поште а не дипломатским путем 28. јула 1914. године.

За непуну годину дана мира Србија није лечила ране из балканских ратова. Нови освајач са запада био је јачи и безобзирнији од онога са истока. Исцрпљеној Србији наметнуо је нови и тежи рат и сматрао да му је победа загарантована. Стање у Србији било је тешко. Она се у тешким и дугим борбама, уз велике жртве била тек ослободила освајача са истока, кога је нови намеравао да замени. За српски народ је слобода Србије била изнад њега самог – питање живота или смрти. Национална част му није дозвољавала да трпи неправде и понижења. Србији је наметнут нови рат који ће за неколико дана постати светски и у коме ће доћи до масовних погибија српске војске и народа, али и осталих народа света.

Српски сељаци те године су обавили јесењу и пролећну сетву, али усеве нису стигли да обе-

ру. Мобилизација је објављена 25. јула 1914. године. На оглас мобилизације одазвали су се, без изузетка, сви војни обвезници. У војску су добровољно ступили и они који су оглашени неспособним за војску, младићи који нису били ни регрутовани и добровољци из иностранства. Од добровољаца формирано је шест прекобројних пукова. Од њих је формирана Комбинована дивизија, која ће у бици на планини Церу одиграти одлучујућу улогу.

Српска војска је концентрисана у централном делу Србије: Смедеревска Паланка – Арађеловац – Лазаревац. Шумадијска дивизија I позива била је у саставу 2. армије у рејону Аранђеловца. Напад главних снага непријатеља очекивао се са севера.

Аустроугарска је почела напад 12. августа са запада. Њена 5. армија је прешла Дрину у рејону Лознице, а 2. армија Саву код Шапца. Обе су усмериле нападе у правцу Ваљева. Мале снаге 3. армије пружале су огорчен отпор нападачима.

Српска Врховна команда је 15. октобра (ноћу) открила да главне снаге непријатеља нападају преко Дрине, а у 3.15 часова наредила 2. армији да са дивизијама дејствује: Коњичком – на пут Шабац – Лозница, Комбинованом – у правцу планине Цер, Моравском I позива – у правцу Јадра и Шумадијском I позива – да ослободи Шабац, а у случају јачег отпора да затвори правце од Шапца ка Осечини и Великом Бошњаку, а обезбеђује бок и позадину (Церске оперативне групе) Комбиноване и Моравске дивизије I позива, на главном правцу.

Шумадијска дивизија I позива је 15. августа форсираним маршем избила пред Шабац и чврсто затворила правац Шабац – Ваљево. Комбинована дивизија је у току ноћи 15/16. августа на маршу ка врху Цера у Текеришу, испред Цера, наишла на аустроугарску 21. дивизију која је тада спавала. У тешкој ноћној борби нанела јој је велике губитке чиме је започела Церска битка.

Други дан 17. августа, Шумадијска дивизија I позива је кренула у напад на Шабац и наишла на жесток отпор аустроугарског 9. корпуса, кога је подржавала јака артиљеријска ватра са положаја Турско гробље и монитори са Саве. Командант 2. армије је обуставио напад, а Дивизија је посела за одбрану положаја на линији: Мишар – Потес – село Јевремовац.

Аустроугарска 2. армија је ноћу 17/18. августа пребацила преко Саве у рејон Шапца 4. кор-

пус. Аустроугарски 4. и 9. корпус су 18. августа ујутру напали положаје Шумадијске дивизије I позива, која се под притиском бројних снага непријатеља повукла на линију река Думача – село Церовац – село Варна и на њој упорном одбраном зауставила напад непријатеља.

Шумадијску дивизију I позива су сутрадан 19. августа напале 29, 31. и 32. аустроугарска дивизија. Изненадним испадом она је изазвала пометњу код 31. и 32. аустроугарске дивизије, а потом се повукла на линију реке Добраве и избегла удар аустроугарске 29. дивизије у њен бок на реци Думачи. Шумадијска дивизија I позива је дејствима испред Шапца обезбедила десни бок снагама 2. армије које су извојевале победу на главном правцу планине Цер. Њена дејства испред Шапца била су тако снажна да је непријатељ помислио да пред собом има три српске дивизије.

Штаб аустроугарске Балканске војске, на чијем челу је био генерал Поћорек, је 19. августа у 15 часова наредио 5. армији да се повуче на леву обалу Дрине и тиме признао пораз.

Укупни губици у Церској бици били су: аустроугарски – погинулих и рањених 20.500 и заробљених 4.500 војника: српских – погинулих 54 официра и 2.053 војника и подофицира, а рањених и заробљених 196 официра и 14.001 војник и подофицир. Српска војска је запленила: 48 топова, 86 кара, 13 пољских болница, већи број пушака и друге ратне опреме.

Победа на планини Церу била је прва српска и савезничка победа у Првом светском рату. Она је ојачала морал војске и народа у Србији и код савезника. Моћна Аустроугарска била је, како је доказано, ипак победива.

На тражење савезника, српска Врховна команда је наредила 1. армији да ноћу 5/6. септембра пређе реку Саву на главном месту прелаза Ново Место – Купиново, а на помоћним местима прелаза. Тимочка дивизија I позива код Чеврнтије и Одбрана Београда у правцу Земуна.

Шумадијска дивизија I позива прешла је реку Саву преко постављеног моста код Новог Села и у три колоне наставила продор: десна, 10. п.п. је прешао реку Саву до 8 часова и продужио продор ка селу Обреж; средња, 12. п.п. и 19. п.п. су прешли реку Саву дереглијама до 10 часова, протерале непријатеља са леве обале реке Саве, и лева, 11. п.п. се до 11.30 часова превезао понтонима преко реке Саве у рејону Подгоричке

аде, протерао непријатеља са леве обале реке Саве. Средња и лева колона су наставиле покрет и до 17 часова избиле на линију села Обреж – село Витојевци. Потом је Дивизија посела линију села Попинци – село Сибич – село Буђановци.

Непријатељ је на прелаз 1. армије у Срем одговорио 8. септембра другим упадом 5. и 6. армије преко Дрине у Србију.

Аустроугарски 92. п.п. је 12. септембра напao Шумадијску дивизију I позива у селу Попинцима и у жестоком сукобу претрпео губитке у погинулима 32 официра и 1.200 војника.

Шумадијска дивизија I позива је ноћу 12/13. септембра повучена на линију обезбеђења мостобрана. Обезбеђивала је повлачење 1. армије на десну обалу реке Саве, а потом се и она последња повукла на десну обалу Саве 14. септембра у 2 сата и за собом расклопила мост.

Шумадијска дивизија II позива се после мобилизације нашла на концентрацијском простору западно од Ужица. Била је најбројнија јединица у Ужичкој војсци, и бранила гранични фронт Бајина Башта – Мокра Гора – Прибој, затварајући правце из Босне ка долини Западне Мораве. Прве борбе водила је на Паносу. Повлачењем аустроугарске 5. армије, после битке на Церу, на леву обалу Дрине снаге аустроугарске 6. армије на Паносу повукле су се на линију Милошевац – Шарган – Пепелиште.

Задатак Ужичке војске био је да са Црногорском санџачком војском дејствује у бок и позадину аустроугарске 6. армије, у средњем току Дрине, и продре правцем Вишеград – Соколац – Власеница и тиме пресече комуникацију Власеница – Сарајево.

Шумадијска дивизија II позива је кренула у операцију 30. августа, на Дрину је избила 6. септембра, 16. септембра је форсирала реку и успоставила мостобран на њеној левој обали. Затим је под борбом продрла до комуникације Сарајево – Власеница и 26. септембра је пресекла у Гласинцу.

Избијањем Црногорске санџачке војске на Пале и пресецањем комуникације Сарајево – Власеница угрожени су бок и позадина аустроугарске 6. армије. Она је обуставила продор у правцу Ваљева да би прво протерала Ужичку војску из источне Босне.

Непријатељ је, прво, из рејона Лознице 13. брдску бригаду пребацио у рејон Власенице и 8. октобра зауставио дубљи продор Ужичке војске.

Потом је прикупио снаге у рејонима Хан Пијесак, Романија, Сарајево и Калиновик и 18. октобра кренуо у противофанзиву. У тешким борбама бројније снаге непријатеља су потискивале Шумадијску дивизију II позива која се ноћу 24/25. октобра повукла на десну обалу Дрине. Ужичка и Црногорска санџачка војска поново су биле на десним обалама Лима и Дрине.

Борбе у источној Босни биле су тешке а обострани губици велики. Око Хан Пијеска, Власенице, Великог Залуковика и Рогатице и данас се налазе гробља погинулих, умрлих и сачрањених војника Шумадијске дивизије II позива из ове операције. Са Ужичком војском из источне Босне избегло је око 25.000 српског живља које није смело сачекати повратак аустроугарске окупационе војске и полиције.

Шумадијска дивизија II позива се до 12. новембра повукла на линију планине Шарган.

Продор аустроугарских армија започет упадом, преко Дрине 8. септембра у Србију заустављен је у приобалном појасу Дрине на планинском гребену Бороња – Јагодња – Соколске планине. Борбе за овај планински гребен биле су жилаве и исцрпљујуће. Ратовало се на земљи и у минским галеријама испод земље. Најтежа борба вођена је за положај Мачков Камен који је у току једног дана по неколико пута прелазео из руку бранилаца у руке нападача и обратно. Обе стране су имале велике губитке. Борбе на овој линији од септембра до 11. новембра 1914. године назване су „Битка на Дрини”.

Српска војска је до почетка новембра била исцрпљена и утрошила је сву расположиву артиљеријску муницију. Врховна команда је одлучила да је повуче и попуни људством и артиљеријском муницијом. Под јаким притиском непријатеља, по сталној киши, хладном времену и блату, српска војска се повукла на Колубару. Велики број избеглица, који се повлачио са војском, отежавао јој је покрете и маневре.

Шумадијска дивизија I позива је усиљеним маршем из Срема, преко Пецке, стигла у Мачву у састав 2. армије и под борбом се повукла преко реке Колубаре у село Даросаву – на правцу Лазаревац – Аранђеловац. На линији Колубара – планина Суворор – Овчарско-кабларска клисура продор непријатеља је заустављен, на прилазима Горњем Милановцу.

Прва армија се на три дана одмора попунила артиљеријском муницијом, делом батаљона

1.300 каплара и мањим бројем регрута, 3. децембра је прешла у противофанзиву, заузела Суворорску греду, ослободила Ваљево, разбила аустроугарску 6. армију и решила исход Колубарске битке у корист српског оружја. Са 1. армијом у противофанзиву је кренула цела српска војска и однела бриљантну победу.

Шумадијска дивизија I позива је протерала непријатеља из Шумадије преко Колубаре и продужила дејства у правцу Београда против аустроугарске 5. армије и ослободила Београд. До 15. децембра протеран је из Србије и последњи аустроугарски војник. Србија је ослобођена.

Из строја аустроугарске војске у Колубарској бици избачено је око 100.000 војника, од којих је заробљено 323 официра и 42.215 подофицира и војника. Заплењено је: 43 заставе, 142 топа, 386 карабињера, 71 митраљез, 60.000 пушака, 2 авиона, 3.500 возила са муницијом, 4.000 коња, 52 пољске пекаре, 45 кухиња и друга опрема.

Колубарска битка била је блистава победа српске војске, и то је школски пример успешног руковођења ратним операцијама тога времена. Победа је извојевана над бројнијим непријатељем, са снагама из борбеног додира и без увођења у противофанзиву нових свежих и одморних снага. После три дана одмарања по одлепљивању од непријатеља и попуне артиљеријском муницијом српске снаге у додиру су прешле у противофанзиву и однеле блиставу победу што је јединствен пример у ратоводству тога времена.

Колубарском битком завршене су ратне операције Аустроугарске против Србије у 1914. години. По пуковницима Ј. Луковићу и Т. Нижићу укупни губици ратујућих снага од 12. августа до 15. децембра 1914. године износе:

- Аустроугарски (по аустроугарским изворима):
- погинулих 1.060 официра, 27.216 подофицира и војника = 28.276
- рањених 3.211 официра, 118.911 подофицира и војника = 122.122
- заробљено 66 официра, 1.880 подофицира и војника = 1.946
- нестало (заробљено) 656 официра, 73.989 подофицира и војника = 74.645
- оболело 7.592 официра, 266.212 подофицира и војника = 273.804
-

• Губици српске војске (по српским изворима):	
- погинулих	22.000
- рањених	91.000
- заробљених	19.000
Свега – избачено из строја	132.000

Крајем те, 1914. године у Србији је било око 100.000 српских и аустроугарских рањеника. Србија није била у могућности да све те рањенике збрине. Српска влада је упутила апел хуманим организацијама, владама и појединцима у свету да помогну збрињавању рањеника. Због праведних, хуманих циљева и храбре борбе против заједничког непријатеља Србија је уживала велики углед у свету. Хумане организације савезничких и неутралних земаља одазвале су се позиву.

Преко Црвеног крста Србије у помоћ десеткованом српском санитету почеле су да стижу стране санитетске мисије са пољским болницама, санитетским кадровима, материјалом, лековима и новцем.

Кад је збрињавање рањеника било на врхунцу, аустроугарски заробљеници су у рејон Ваљева, у 1. армију унели пегави тифуса преко рањеника и заробљеника, који је брзо прерастао у епидемију и пренет на све заробљенике, становнике, избеглице и српску војску. Свака кућа у Србији, у којој је било оболелих од пегавог тифуса, обележена је са онолико белих крстова колико је у њој било болесника од пегавог тифуса.

Пегави тифус је харао Србијом од децембра 1914. до маја 1915. године. У лечењу од пегавог тифуса ангажовани су српски санитет, стране санитетске мисије, српска војска, заробљеници и становништво. До маја 1915. године пегави тифус је сузбијен, али је са собом однео велики данак.

Тачан попис оболелих и умрлих од пегавог тифуса није вршен. Према проценама лекара који су лечили оболеле и изучавали пегави тифус у Србији је било оболело од пегавог тифуса 1.050.000 лица, а број умрлих је процењиван од 80.000 до 500.000 лица – цивила, војника, заробљеника и избеглица. То је више од броја погинулих у ратној 1914. години.

Чланови страних санитетских мисија дошли су у Србију добровољно, уз сагласност својих влада. У већини су то биле жене лекари и бол-

ничарке. У пружању помоћи упознале су карактер српског народа, његову праведну борбу и жртву у борби против непријатеља. Своје знање, рад и љубав а неке и животе поклониле су српском народу. Велики број их је умро пружајући помоћ оболелима у Србији.

Крајем 1915. године чланови енглеске санитетске мисије, чију су такође већину чиниле жене, одбили су налог своје владе да напусте болнице, рањенике и болеснике, да избегну заробљавање и да се са српском војском повуку преко Албаније. Аустроугари и Бугари су их заробили са рањеницима и болесницима. У марту 1916. године су, преко Румуније и Швајцарске, враћени у своје матичне земље, где су наставили да помажу Србију. Те “српске сестре”, преко штампе, предавања и хуманих организација упознавале су свет са трагедијом, славом и величином жртве српског народа, прикупљале и слале помоћ српској војсци, заробљеницима и поробљеном српском народу у Србији. Писале су новинске чланке и књиге, тражиле разумевање света за помоћ српском народу. Велики број њих је после рата наставио да у Србији лечи ратне последице и збрињава српску ратну сирочад.

У Србији се у 1915. години масовно умирало – на почетку године од пегавог тифуса а на крају од глади, изнурености и хладноће при повлачењу преко беспутних, високих и снегом покривених планина Албаније. Велики српски књижевник Добрица Ћосић је 1915. годину с правом назвао „Година смрти”.

У три последње године Србија је водила три тешка рата и у 1915. годину је ушла исцрпљена. Основни извор прихода Србије био је у пољопривреди. Војни обвезници су били мобилисани. У пољопривреди су радили и земљу издржавали жене, старци и деца. Србија је издржавала своје грађане, војску, око 70.000 аустроугарских заробљеника и око 70.000 избеглица из источне Босне, Срема, Баната и привремено окупиране западне Србије. Стизала је и помоћ савезника али нередовно и необавезно.

После два претрпљена пораза Аустроугарска се није усуђивала да и трећи пут сама нападне Србију. У трећем нападу на Србију удружила се са Немачком и Бугарском.

За то време Италија је добила обећање од савезника да ће део територија Аустроугарске са словенским живљем, по завршетку рата добити за учешће у рату против Аустроугарске, па је 23.

маја 1915. године објавила рат Аустроугарској. У јуну је Италија тражила, а Француска је подржала у захтеву да српска војска пређе у офанзиву у правцу Љубљане и олакша њена дејства. Србија се суочила са много неизвесности: Грчка се колебала између савезника и централних сила; у Албанији су избиле побуне за и против савезника; на тражење Есад паше 17.000 српских војника је у мају посело Тирану, Елбасан и Драч; Црногорска војска је 8. јуна посела Скадар; Румунија је преговарала са савезницима о ступању у рат; Бугарска је такође преговарала са савезницима и централним силама да би ступила у рат на страни оних који јој понуде већу ратну добит. Србија је ратовала на страни савезника без икаквих уговора, уцена и тражења ратне добити. У таквим условима српска војска није кренула у офанзиву у правцу Љубљане.

У Плесу, седишту немачке врховне команде, Аустроугарска, Немачка и Бугарска су 6. септембра потписале уговор о заједничком нападу на Србију. За учешће у нападу на Србију Бугарској су обећани Македонија, Добруџа и део Тракије. Бугарска се обавезала да Србију нападне 15 дана после постигнутог успеха Немачке и Аустроугарске у нападу са севера, преко Дрине, Саве и Дунава. Руковођење заједничким операцијама поверено је немачком маршалу Мекензену, који се прославио у рату против Руса.

Српска врховна команда је открила план напада централних сила и предузела ове мере:

- на бугарској граници је концентрисала шест пешадијских и коњичку дивизију, више од пола српске војске, и то: 2. армију (Моравска I, Тимочка I, Шумадијска I позива, Коњичка дивизија, Власински одред и Одред на Тумби) од Патерице до Миџора; Тимочка војска (Шумадијска II и Комбинована дивизија и Неготински одред) од Миџора до Дунава, и Трупе нових области од Патерице до планине Беласице.

- 22. септембра је предложила савезницима у Лондону, Паризу и Петровграду да сви савезници објаве рат Бугарској, спрече јој тако мобилизацију и избаце је из рата.

Предлог је одбијен јер му се супроставио лорд Кичинер.

- 25. септембра Србија је поднела други предлог савезницима: да српска војска према северу буде у привременој дефанзиви и за

то време изврши превентивни упад у Бугарску, спречи њену мобилизацију и концентрацију њене војске на српској граници, а потом тежиште одбране пренесе на северни фронт.

Савезници су одговорили Србији претњом: ако Србија предузме било какве провокације против Бугарске не може рачунати на њихово савезништво. Под притиском савезника половина српске војске је са границе Бугарске посматрала Бугарску мобилизацију и концентрацију испред себе. Када је Бугарска објавила мобилизацију савезници су затражили од ње да прекине мобилизацију и односе са централним силама. Бугарска је одговорила да је прешла у стање „оружане неутралности”. Мере које су савезници предузели више су користиле Бугарској и Централним силама него Србији и савезницима. Савезници су тек 5. октобра прекинули односе са Бугарском.

Обе шумадијске дивизије биле су у приправности на бугарској граници. Шумадијска дивизија I позива у рејону Пирота, као резерва 2. армије, а Шумадијска дивизија II позива у саставу Тимочке војске.

Аустроугарска 3. и немачка 11. армија су 5. октобра у 14 часова почеле артиљеријску припрему напада преко Саве и Дунава из 262 батерије, од којих 81 тешког калибра, две батерије „дебелих берти” калибра 350 и 420 мм и из топова са монитора на Сави и Дунаву. У наредних 36 часова невиђена ватра и челик сручила се на положаје бранилаца и нанела највеће рушење Београду у његовој историји.

Ујутру 7. октобра уследио је десантни прелаз непријатеља преко Саве, на Аду Циганлију, Топчидерско и Баново брдо и преко Дунава на Дунавски кеј. Аду Циганлију бранио је 7. п.п. II позива „Краљ Петар” којем је у резерви био 4. батаљон 10. п.п. (кадровског) „Таковски”. Дунавски кеј су бранила три батаљона 10. п.п. (кадровског) „Таковског”. Они су издржали артиљеријску припрему непријатеља и са пушком на грудобрану чекали наилазак десанта. У зидинама тврђаве (Калемегдана) налазила се њихова резерва, Сремски добровољачки одред који је отпевао себи посмртну песму „Вјечна ја памјат” пре него што је кренуо на јуриш и борбу прса у прса са непријатељским десантом.

Непријатељски десант је око три сата кренуо у напад на Аду Циганлију, а сат касније са

леве обале Дунава и Великог ратног острва на Дунавски кеј. Браниоци су понтоне дочекали ватром и део потопили. Део њих је приспео уз обалу и искрцао десант. Таковци су на њих јуришали на бајонет. На кеју је настало гушање, хрвање и клање. У помоћ Таковцима су стигли Сремски добровољачки одред и одред жандарма. Освајачи су одбачени у воду. Али пристизали су нови десанти и јуришали на браниоце, који нису мислили на своје животе већ само на одбрану Београда.

Око 14 часова био је врхунац кризе одбране Београда. Командант 2. батаљона 10. п.п. (кадровског) „Таковског”, мајор Драгутин П. Гавриловић прикупио је део бранилаца испред кафане „Јасенице” и издао јединствену заповест, коју је прибележио командир чете у 2. батаљону Ђорђе Рош и први је објавио у књизи *„На Дунавском кеју”*. Заповест гласи:

„Тачно у 3 сата непријатељ има да буде разбијен нашим силним јуришем, разнет нашим бомбама и бајонетима. Образ Београда, наше престонице, има да буде светао!

Војници јунаци!

Врховна команда избрисала је наш пук из свог бојног стања. Наш пук жртвован је за част Београда и отаџбине. Ви немате више да се бринете за своје животе, јер они више не постоје...

Зато, напред у славу! Живео краљ! Живео Београд”.

Упркос невиђеној храбрости, пристиглој помоћи и жртвовању бранилаца бројно и технички надмоћнији непријатељ је до 15. октобра заузео мостобран велике ширине и дубине до Авале. Прелаз преко Дунава је обезбеђен. Маршал Макензен је задивљен храброшћу и пожртвовањем бранилаца Београда наредио да се погинули браниоци Београда и нападачи сахране једни поред других, уз војничке почасте и подигао им је споменике. Браниоци Београда ушли су у историју, мит и легенду.

Српска војска је кренула у повлачење под борбом. Бугарска је ноћу 13/14. октобра напала Србију а 14. октобра јој објавила рат. Њена 3. армија је 16. октобра заузела Врање, шест дана касније Куманово и прекинула везу српске војске са савезницима у Солуну.

Савезници су 5. октобра почели искрцавање Источне војске у Солуну. Ускоро су у Солуну имали три француске и четири британске дивизије

укупне јачине 150.000 војника, под командом француског генерала Сараја. Његов задатак је био да ступи у везу са српском Врховном командом, обезбеди железничку пругу Солун – Скопље и олакша повлачење српске војске преко Велеса.

У Србији је припреман свечан дочек савезничке војске. Од Ђевђелије до Ниша све железничке станице и градови били су искићени савезничким и српским заставама, паролама добродошлице и цвећем. Народ је масовно и свечано, са хлебом и сољу, узалуд чекао савезничку војску да је поздрави као саборца и спаситеља. Савезници су избили на Црну реку, наишли на јак отпор Бугара и ту стали. Нису покушали да се пробију ка Велесу и ускоро су се повукли. Српској војсци и избеглицама остао је једини правац повлачења у правцу Косова поља. Србија је са страхом очекивала могућност да се понови 1389. година и судбоносни бој на Косову Пољу.

Маршал Макензен је прво покушао да у рејону Крагујевца опколи и уништи главнину српске војске, али у томе није успео. Српска војска се под борбом повукла и 6. новембра посела за одбрану десну обалу Западне и леву обалу Јужне Мораве. Бугари су 5. новембра заузели Ниш. Српска Врховна команда је са делом снага, покушавала да се пробије правцем Качаник – Скопље - Велес у сусрет савезницима на Црној реци верујући да се и савезници пробијају правцем Солун - Велес.

Шумадијска дивизија I позива је пребачена у састав Одбране Београда, која је на десној обали Западне Мораве бранила продор у Топлицу.

Шумадијска дивизија II позива пребачена је у састав 2. армије која је бранила линију: планина Китка - река Ветерница - Лесковац - ушће Пусте реке.

Маршал Макензен је тада покушао да ударом бугарске 1. армије из рејона Лесковца и немачког 10. корпуса из рејона Блага опколи и уништи главнину српске војске у рејону Топлице и Пусте реке.

Бугарска 1. дивизија је до 11. новембра заузела линију Лесковац - Лебане и пресекла правац повлачења српске војске ка Косову пољу. Војвода Степа Степановић је ставио под команду пуковника Љубомира Милића: Моравску и Шумадијску дивизију II позива и Тимочку дивизију I позива, које су на линији Горње Коњувце - Доњи Дреновац зауставиле и одбиле на-

пад бугарске 1. дивизије и 11. новембра одбациле је ка Лесковцу, а 12. новембра наставиле да је гоне.

Шумадијска дивизија I позива је, у саставу Одбране Београда, у тешкој борби задржавала напад немачког 10. корпуса у рејону Јанкове клисуре и Блаца.

Успехом у одбијању бугарске 1. армије ка Лесковцу и задржавањем немачког 10. корпуса код Блаца пропао је и други покушај маршала Макензена да главнину српске војске опколи и уништи у рејону Топлице и Пусте реке. Српска Врховна команда је 11. новембра наредила повлачење српске војске на Косово поље. Моравска дивизија II позива хитно је упућена у рејон Качаника где је вршен покушај пробоја правцем Качаник - Скопље - Велес у сусрет савезницима.

У то време најжешћих борби српски заробљеници су масовно убијани при заробљавању. Најсвирепији у томе били су Бугари, што показују исповести ратника из Шумадијске дивизије I позива.

Редов VI одељења резервне муницијске колоне Драгутин Павловић, рођен у селу Рикари, срез колубарски, на саслушању 28. новембра 1915. године је изјавио:

„Јуче 27. овог месеца око 8 часова ујутру налазио сам се на путу Туларе - Приштина... између I и II карауле на старој српско-турској граници... Одједном пред нас је искрсла бугарска коњица јачине једног ескадрона...

Зауоставили су нас, наредили да зауоставимо запреге и одвели у шуму 100 м од колоне. Било је око 50 наших војника. Почели су нас тући сабљама. Војнику Драгутину Ненадовићу су сабљом пресекли руку... Одвојили су нас 10 војника, свукли до гола, почели сећи сабљама и наређивали да не смемо да мрднемо.

Решио сам да побегнем. Један коњаник је покушао да ме удари сабљом по врату да ми одсече главу. Ја се извијем и он ме закачи по глави... Уђем међу њихове коње, побегнем кроз шуму и тако се спасем...”

– Где ти је одело?

„Сво одело су ми скинули бугарски коњаници, заједно као и осталим мојим друговима, кад су нас увели у шуму”.

– Како изгледају и шта од одела носе бугарски коњаници?

„Бугарски коњаници носе карабине и сабље. Одело им је слично нашем... капе су им

округли качкети са сунцобраном... плаве и жуте боје.”

– Колико је твојих другова убијено и заклано у тој шуми? Знаш ли неком име и презиме?

„Бугарски коњаници су нас увели у шуму и све поскидали, а оставили нам гаће и кошуље. Затим су нас скупили у густу гомилу као сноп, и почели са сабљама сећи тући... Како смо били опкољени коњима и збијени један уз другог то нисам могао у оној забуну да видим да ли је баш који ту одмах погинуо, а видео сам да су многи посечени пре мене. Кад су мене посекли ја сам побегао... у шуму. Шта је даље било са њима не знам”.

– Јесу ли вам бугарски коњаници тражили новац и јесу ли вас присиљавали да кажете нешто о нашој војсци?

„Новац нам нису нарочито тражили. Али, кад су нам одело поскидали покупили су све садове... а можда су тада и новац из одела узели... Питали су нас знамо ли где се налази престолонаследник Александар и принц Ђорђе, јесмо ли чули да је заузет Лесковац од њихове војске. Одговорили смо да за то ништа не знамо. Муницију су тражили само митраљеску...”

– Имаш ли још шта да кажеш?

„... Бугарске коњанике до нашег одељења довео је један човек у белом сукненом оделу са белом капом - вероватно Арнаутић, и потом се трчећи вратио назад. Све су моје речи тачно наведене. Заклећу се на њих... Нисам писмен.”

Неписменог Драгутина Павловића потписао је присутни Радивоје М. Којић. Присутни саслушању потписали су се: наредник Добросав Јовановић и поднаредник Радомир Првуловић. Павловића је саслушао командир III полске болнице Шумадијске дивизије I позива, резервни санитарски капетан I класе, др Св. Шехаревић.¹

Поводом истог случаја сведочио је и редов Живко Тековац, рођен у селу горња Шаторња, срез јасенички, који је на питање:

– Када си и на који начин рањен?

Изјавио:

„Јуче 27. овог месеца око 8 сати пре подне кад се моја колона кретала из Тулара ка Приштини на месту званом Лисице, искрсла је пред нас бугарска коњица јачине два ескадрона, пред-

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-60, Ф-5, документ број 16/27.

вођена једним Арнаутином, која је дошла на коњима са једним бугарским поручником.

Ја сам био изостао од колоне... Опколила су ме четири коњаника, међу којима је био и поручник. Питали су ме из које сам команде и ја сам одговорио да сам из муницијске колоне.

– Где се налази колона, питали су ме.

– Не знам, ја сам болестан и изостао сам од ње.

– Одакле си ти, питали су ме.

– Из Шумадије, одговорио сам.

Тог момента поручник је замахнуо сабљом да ми одсече главу. Ја сам се заклонио руком и он ме је посекао по лакту. Ја сам пао на земљу, а онда су ме остали боли сабљама са коња и на тај начин ме посекали сабљама на 14 места. Ја сам се ућутао и умирио. Они су помислили да сам мртав и отишли...”

– Да ли су те бугарски коњаници питали о нашој војсци или нешто друго?

„Нису ме питали ништа. Све се ово брзо завршило”.

– Имаш ли још нешто да кажеш? Да ли су твоје речи тачно наведене?

„Немам више шта да кажем. Моје су речи тачно наведене и на њих ћу се заклети”.

Потписи саслушаних: Живко Тековац, с.р., присутни поднаредник Радомир Првуловић и редов Велимир Томовић. Саслушао га: командир III полске болнице Шумадијске дивизије I позива, резервни санитарски капетан I класе др Св. Шахаревић, с.р.²

Бугари су вршили масовне и зверске злочине над заробљеним српским војницима о чему сведоче многа документа. Командант Ветерничког одреда је проследио команданту Јужноморавских трупа извештај који му је 1. новембра 1915. године доставио командант 1. п.п. I позива са положаја Караула - Свирци, који овако почиње:

„Синоћ је наишао на мене редов 4. чете 3. батаљона овог пука Милорад Стојановић, рањен од зрна на четири места и избоден ножем на четири места при изненадном нападу Бугара на 3. батаљон, 28. текућег месеца на Вељој глави...”

Редов Милорад Стојановић, је, по том извештају, изјавио:

„Бугари су нас напали потоком, лево од Цр-

не чуке. Са леђа су изненада отворили брзу палбу по чети капетана Милорадовића, која се уклавала на преседлини између Црне чуке и Веље главе...”

Командир је наредио да чета избије на косу и одбије напад Бугара. Приликом трчања на косу погинули су капетан Александар Милодовић и поручник Баја Јовановић. На коси није било мога командира капетана Милована Недељковића. Поручник Аца Јанковић је наредио да чета настави трчање на Веља главу. Ту је погинуо поручник из 1. п.п. који је са четом држао Црну чуку...

Чета је стрчала у други поток. Бугари су избили пред нас и отворили ватру. Мене су ранили у ногу па сам се спорије кретао, заостао и за четом избио на косу. Кад сам стигао на косу чета је била сложила пушке у купе и предала се Бугарима. Разоружали су и мене...

Око 30 бугарских војника потерало нас је у колони. На зачељу су ишли поручник Аца Јанковић и потпоручник Драгољуб Игњатовић и разговарали са бугарским поручником из 55. пука. Бугари су нам говорили да ће нас спровести у Бугарску...

Дотерали су нас код команданта 55. бугарског пука око кога је било 50 бугарских војника. Страже око нас су појачали. Бугарског поручника чија нас је јединица заробила бацали су у вис и викали: „Живео!”. Кад је командант пука отишао, бугарски официри су нас саслушавали о српској војсци.

У сумрак Бугари су нас све везали, и војнике и официре, конопцима, два по два и потерали у колони. Ускоро су припуцале пушке. Војници су видели да су Бугари убили поручника Ацу Јанковића и потпоручника Драгољуба Игњатовића... Прошли су поред њихових лешева...

У колони је било 46 српских ратних заробљеника. Бугари су их све ножевима поклали. Рањене Милорада Стојановића и Миливоја Симоновића дотерали су код једног стога сламе, саопштили да ће их сутра спровести у болницу и наредили им да спавају. У току ноћи, док су лежали на слами, три бугарска војника су дошла и Симоновића заклали ножем. Потом су се бацили на Стојановића и посекали га ножем по руци и врату. Он се умирио. Бугари су мислили да је мртав и отишли. Редов Стојановић се једва довукао у село Мерћез. Одатле га је један Арнаут довео до наших јединица...”

² Архив војске Србије и Црне Горе, К-60, Ф-5, документ број 16/28.

Редов Милорад Стојановић био је рањен из пушке у трбух, у руку и у обе ноге, и од ножа у једну руку и у врат. Подносилац извештаја је предлагао да се ово саслушање проследи као релација да би се видело како Бугари поштују Женевску конвенцију. Извештај је потписао пуковник Влад. Ј. Туцовић.³

У наставку ратних операција Бугари који су 22. октобра заузели Скопље, посели Качанички и Кончулски теснац, пресекли су везу између српске војске и савезника у Солуну. Генерал Сарај је 11. новембра обуставио продор савезничких снага правцем Солун - Велес – Скопље. После привременог задржавања на Црној реци повукао је снаге у Солун а није о томе ни обавестио српску владу ни Врховну команду. Српска војска је до 21. новембра покушавала да се, без успеха, пробије у правцу Скопља. Тек 21. новембра српска Врховна команда је обуставила покушаје пробоја ка Скопљу и наредила повлачење на леву обалу Ситнице. Уместо повлачења ка Солуну настављено је повлачење ка јадранском албанском приморју.

Маршал Макензен је покушао и трећи пут да опколи и уништи главнину српске војске на Косову пољу. По његовом плану требало је са бугарском 2. армијом продрети из Скопља а 3. аустроугарском армијом из Косовске Митровице дуж Ситнице и главнину српске војске опколити на Косову пољу и уништити. Наведене армије су тек 25. новембра избиле на Ситницу преко које се главнина српске војске била повукла пре четири дана. На основу тога маршал Мекензен је истог дана закључио да је српска војска разбијена и повукао немачке снаге, а гоњење српске војске препустио Аустро-Угарским и Бугарским трупама. Армијска група Мекензен престала је да постоји.

Аустроугарска и Бугарска су наставиле операције. Бугарска 1. армија је наставила да гони српску војску са 3. дивизијом у правцу Призрена, са 9. дивизијом у правцу Пећи и Ђаковице и 8. дивизијом у правцу Дебра. Аустроугарска 59. дивизија продираше је правцем Косовска Митровица - Пећ.

³ Архив војске Србије и Црне Горе, К-60, Ф-5, документ број 16/29.

Оба саслушања и друга документа о зверствима над српским заробљеницима уручени су председнику Министарског савета 6. и 7. новембра у Призрену.

На левој обали Ситнице српска војска се нашла преморена, исцрпљена, у тешком материјалном и моралном стању, неспособна за већа дејства без дужег одмора и веће попуње.

Била је то највећа криза српске војске. Савезници су обавестили српску Врховну команду 22. новембра: да ће одмах у Скадру формирати базе капацитета 100 вагона и 40 камиона брашна и у Драчу базу капацитета 100 вагона брашна, да Британци имају базу у Бриндизију са 1,5 милиона тона хране, одеће и обуће, коју ће италијанска морнарица превести у Скадар и Драч и да Есад паша обезбеђује 5.000 товарних коња за потребе транспорта српске војске кроз Албанију. Српска Врховна команда је упутила станице за прихват српских јединица у Подгорицу, Пуку, Каливачу и Елбасан. Планирано је да трупе крену на марш са 11 дневних obroка хране и да за око 20 дана стигну до одређених станица. Дневни obroци хране смањени су за половину а препоручена им је штедња и успутна куповина хране.

Врховна команда је после саветовања са командантима анализираше стање српске војске, и добила обећање савезника да ће прихватити српску војску на албанском приморју. Дана 24. новембра почело је повлачење војске преко јужне Црне Горе и северне Албаније у рејон Скадар – Драч. Врховна команда је прекинула везе са командама, и заједно са краљем и Владом кренула у повлачење правцем Призрен – Скадар.

Припреме за повлачење затекле су штаб 1. армије у Пећи. Тек што су краљ, Врховна команда и влада отишли, војвода Живојин Мишић је сазнао од заробљеника да је стање непријатељске војске тешко а из Цетиња је сазнао да је маршал Мекензен немачке снаге извукао из борбеног додира. Сетивши се да је пре годину дана на Колубари из сличне тешке ситуације противнападом извршио преокрет и у уверењу да је то и сада могуће, позвао је у штаб 1. армије војводу Степу Степановића и генерале Павла Јуришића Штурма и Михаила Живковића Гвозденог. Изнео им је своју процену новонастале ситуације и предложио да уместо повлачења на Албанско приморје, како је наредила врховна команда, крену у противофанзиву и пробију се ка Солуну.

Присутни команданти су, сагледавши ситуацију, оценили да предложена операција нема изгледа на успех. Одлучили су да поступе по наредбама Врховне команде и 2. децембра крену

у повлачење Српске војске ка Албанском приморју.

Од 24. новембра до 2. децембра вршене су интензивне припреме за повлачење преко Албаније: део возног парка упућен је у Подгорицу, тешки топови су закопани, јединице су припремљене за марш преко високих, снежних, хладних и тешко проходних планина, хране је понето што се више могло.

Опште стање српске војске било је тешко. Магацини су пали у руке непријатеља. Извори снабдевања су пресахли. Око 25.000 рањеника и болесника са потребним лековима, санитарским материјалом и кадровима за њихову негу предато је непријатељу. Око 200.000 избеглица из источне Босне, Срема и Србије повлачило се са српском војском и закрчило путеве. Непријатељ је сустигао избеглице, затварао, пљачкао, малтретирао, држао гладне под ведрим небом на киши и хладноћи. Непријатељ је део избеглица побио или су помрли, део је, супротно међународним конвенцијама, затворио у заробљеничке логоре за Србе у којима ће временом велики број помрети. Део избеглица и војника није видео решење у даљем повлачењу и одласку у неизвесност па су се одлучили да избегну заробљавање и врате се кућама.

Српска Врховна команда је наредила повлачење српске војске са Косова поља једино слободним правцима:

- 1. и 3. армија и Одбрана Београда, са Шумадијском дивизијом I позива, правцем: Пећ – Рожај – Беране – Андријевица – Подгорица – Скадар;
- 2. армија, са Шумадијском дивизијом II позива, правцем: Пећ – Ругова – Велика – Андријевица – Подгорица – Скадар;
- Трупe нових области правцем: Ђаковица – Љум Кула – Спас – Пука – Скадар;
- Тимочка војска, са Коњичком дивизијом, правцем: Призрен – Љум Кула – Пишкореја – Дебар – Елбасан – Драч.

И у тако тешкој ситуацији, у Србији нико није помишљао на капитулацију, јер то ни за кога није било решење. Болни су били растанци са вољеном Србијом. Живи су завидели мртвима али су наставили да се повлаче на Албанско приморје и боре за ослобођење. Из Србије су се повукли: суверен земље, Народна скупштина, Влада, војска, дипломатски кор и велики број

избеглица. Србија је окупирана а становништво подељено на три дела: оне који су остали у Србији под окупацијом, избегле у савезничке и неутралне земље и заробљенике и интерниране цивиле затворене у заробљеничке логоре у непријатељским земљама.

Повлачење је вршено у децембру 1915. године преко високо-планинског земљишта надморске висине око 2.500 м, по уским стазама за пешаке и коње, покривеним снегом и ледом. Често су се војници и коњи, са товарима, сурвавали у провалије. Био је то марш смрти. Повлачило се по дубоком снегу, великој хладноћи и јаком ветру. На правцима повлачења није било објеката у којима би се могли одморити, огрејати и заштитити од хладноће. Војници су стално били под ведрим небом, изложени хладноћи и невремену.

Војници су у повлачење понели 5,5 дневних obroка хране, а од поласка у повлачење до добијања првих obroка хране прошло је око 20 дана. На албанским и црногорским планинама храна се није могла купити, или било како другачије набавити, јер је није било. Војници су масовно умирали од глади, премора и хладноће. Путевима којима су се кретања обележили су лешевима.

Правци повлачења водили су преко подручја насељеног примитивним и дивљачким племенима склоних пљачки и насиљу. Банде пљачкаша су масовно сачекивали српске војнике да се одвоје од колоне па их убијали и пљачкали. Нападали су и Врховну команду и веће јединице. Неке јединице су откупљивале пролаз кроз ова подручја.

За колонама српских војника кроз Албанију масовно су остајали лешевима војника и избеглица умрлих од глади, изнурености, хладноће или свирепом побијени, свучени, опљачкани и голи остављени од арнаутских банди. Њихова тела завејавао је снег.

Прелаз српске војске и избеглица преко албанских планина био је тежи од прелаза Ханибала, са слоновима, преко Пиринеја и Алпа или Суворова преко Алпа, чији су подвизи изучени и у уџбенике историје унети. Тај подвиг није адекватно изучен нити је у историји нашао заслужено место.

Официри су подстицали војнике да издрже тешкоће на маршу бодрили их уверењима да им савезници иду у сусрет и да ће их прихватити. Војници су улажући последње снаге стигли до

мора, али их нигде нису прихватили савезници нити су их чекали бродови. То је сахранило њихове последње наде у излаз из кризе и могућност да преживе. Поверовали су да је дошао крај свему па и њиховом животу и изгубили су сваку наду. Мислили су да су дотадашње жртве биле узалудне.

Савезници нису испунили обавезу и обећање да прихвате српску војску на албанском приморју. Српска војска је остала без магацина и извора снабдевања. Дошла је на најмаларичније подручје Европе на коме није могла ништа купити за издржавање. Војска и избеглице били су исцрпљени а нису се имали где сместити, чиме хранити и лечити па су масовно умирали.

Врховни командант српске војске престолонаследник Александар Карађорђевић је доживео да му војници који су под његовом командом показали неизмерну храброст и однели блиставе победе на Куманову, Церу и Колубари масовно умиру због небриге савезника са којима се боре против заједничког непријатеља. Он је 17. децембра 1915. године упутио депешу начелнику генералштаба француске војске, генералу Жофру:

„Једини начин да се спасу српске армије је у томе да се транспортују морем у један предео где би се могле у безбедности реорганизовати. Ако се одавде не омогући одлазак транспортним бродовима, ако не стигне храна у року од два дана, биће ми врло болно да констатујем страховиту не заслужену катастрофу српских трупа које се налазе на северу Албаније...”

Истовремено, престолонаследник Александар је учинио и последњи корак – обратио се депешом руском цару Николају II Романову:

„С надом и уверењем да ће се моја војска у Јадранском приморју снабдети и организовати на миру уз помоћ обећану од стране савезника, ја сам је превео преко албанских и црногорских планина. Не нашавши овде ништа од онога што јој треба да се издржава и реорганизује она стоји данас пред најжалоснијим својим завршетком.

У том најтежем тренутку ја се обраћам Вама императорском Величанству у које сам увек полагао своје последње наде с молбом за Вашу високу интервенцију да би је спасао од сигурне пропасти, да би је могао у миру припремити за нове напоре, који предстоје и њој и савезничкој војсци.

Да би то могло бити поребно је да савезничке флоте превезу што пре моју војску из Сан Ђовани ди Медиа у какво безбедно место недалеко од границе Србије (најбоље у околину Солуна), јер гладна и изнемогла војска и против непријатеља незаштићена, козјим стазама не може стићи из Скадра до Валоне, куда је савезничке врховне команде мисле упутити.

Ја се надам да ће овај мој апел наћи одзива код Вашег Величанства које се увек очински старало за српски народ и да ће интервенисати код савезника да спасу српску војску од катастрофе коју није заслужила, а која јој предстоји”.

Руски цар Николај II Романов је одговорио 22. а одговор је стигао 27. децембра 1915. године:

„Са осећањем бола ја сам пратио од скоро одступање храбре српске војске кроз Албанију и Црну Гору. Изјављујем Вашем краљевском височанству моје искрено дивљење пред вештином са којом је она под Вашим руководством одолевала свим тешкоћама путева, одбијајући нападе свуда бројно надмоћнијег непријатеља.

Сагласно мојим наредбама, министар спољних послова више пута је позивао савезнике да предузму мере за осигурање морског пута у Јадранском мору. Захтеви ови биће обновљени и ја се надам да ће славној војсци Вашег височанства бити дата могућност да напусти Сан Ђовани ди Медиа. Ја верујем тврдо да ће се она скоро опоравити од преживелих тешкоћа и поново узети учешће у борби са општим непријатељем.

Победа над њима и васкрс велике Србије, биће Вама, братском српском народу утеха за све што сте преживели”.

Кад је руски цар видео да збрињавање српских трупа на безбедније место иде доста споро и лоше организовано он је запретио савезницима да ће Русија, „уколико одмах српске трупе не буду узете у заштиту иступити из рата”.

После такве интервенције руског цара савезници су почели пружати ефикасну помоћ српској војсци: слали су бродове са храном и лековима, евакуисали болесне, изнемогле и рањене и почели да траже решење за српску војску. Алтернативе су биле: да остане на Албанском приморју, да се евакуише у северну Африку и да се евакуише у Солун. Одлучено је да се пребаци на острво Крф ради лечења, одмора и реоргани-

зације. Француска средоземна морнарица је окупирала острво Крф и за неколико дана припремила смештај српске војске на њему.

У Албанији ће, до пребацивања на острво Крф, умрети још десетине хиљада српских војника. Оцењено је да је лука Сан Ђовани ди Медиа где су смештени војници и избеглице малог капацитета и на удару аустроугарске морнарице у Боко-каторском заливу а да су Драч и Валона много већег капацитета и погоднији за евакуацију. Српска војска је пешке стигла у Драч, а онда су савезници одлучили да око половину српске војске упуте маршем, пешке, поред обале око 200 км јужно у Валону. Укрцавање српске војске у бродове извршено је у Драчу и Валони.

Марш српске војске поред мора до Драча и до Валоне био је њен други марш смрти кроз Албанију. Маршовало се преко подводног, мочварног и маларичног подручја, преко доњих токова набујалих планинских река, на којима није било мостова ни других средстава за прелаз. Многе српске војнике однеле су бујице или су се подавили у мочварама. Највише је страдало последњих регута. Од 40.000 колико их је пошло из Србије на Крф је стигло око 8.000. Албанска подручја кроз која се кретала српска војска држали су Италијани. Они су српској војсци забрањили улазак у Валону, а испред ње организовали логор где су српске јединице чекале на укрцавање – да наводно у град не унесу заразу.

Евакуацију српске војске бродовима вршиле су француска и италијанска морнарица а обезбеђивала их британска морнарица. Од 18. јануара до 9. фебруара 1916. године на Крф је евакуисано 132.000 а у Бизерту 12.000 српских војника, укупно 144.000 војника.

Губици српске војске при повлачењу преко Албаније од зиме, глади, изнемоглости и убистава од стране банди износе око 80.000 војника и око 160.000 избеглица. Процењује се да је у избеглиштво преко Албаније кренуло 220.000 људи, жена и деце а да је у избегличким логорима Грчке, Италије, Француске, Енглеске и др. било око 60.000 особа. Албанија је до данас највећа српска гробница, после Јасеновца.

Председник Министарског савета француске владе Аристид Бријен је у Француском парламенту изјавио:

„Ако ову Голготу преживи један једини српски војник, Француска се мора сматрати

обавезном да му пошаље целокупну флоту да би га спаса”.

Енглеска штампа је писала о српској војсци да се „леш не може повратити из гроба”.

Први транспорт са 4.500 српских војника стигао је на Крф 19. јануара 1916. године. Припреме за смештај српске војске извршили су углавном Французи – за кратко време и непотпуно. При искрцавању из бродова извршена је тријажа војника: заражени су смештани на острво Лазарет, тешко оболели на острво Видо, остали у логоре: 3. армија у Говину и западно од ње ванармијски састави; 1. армија северно од Говина на полуострву Фустапедини; Трупe нових области – северно од Д. Ипсоса; Тимочка војска – јужно од пута Д. Ипсос – Кантомери; Одбрана Београда – са Шумадијском дивизијом I позива северно од пута Д. Ипсос – Кантомери; 2. армија са Шумадијском дивизијом II позива у селима Пирги – Моркос.

Почетком фебруара логори су премештени у јужни део Крфа: Шумадијска дивизија у село Месонги, а остале у селима Стронгиди, Сен Матијас и Браганиатика.

Здравствено стање војника било је врло лоше. Из Шумадијске дивизије I позива за лекарску помоћ се 23. јануара јавило 465 војника од којих су лекари 238 вратили у јединице са препоруком да им се да „јача храна” и „повољнији смештај”.

Најтежи болесници смештени на острву Лазарет нису преживели, а њихов број био је велики. Французи су 10. јануара подигли неколико бродских шатора на острву Видо и назвали их болница. Њу је 21. јануара преузела Моравска болница састава: неколико лекара, 100 болничара и 10 великих шатора, управник др Владимир Станојевић.

Болесници су бродовима довожени на пристаниште. Болничари су их износили до болничких шатора, под којима су лечени. Умрли су у почетку сахрањивани у гробље близу шатора на острву Видо. Ископ гробница постао је немогућ због камена па је одлучено да се умрли сахрањују у море. Умрли су сношени на пристаниште и слагани на гомилу. Једном дневно товарили су их у „укопну лађу”, извозили на пучину и спуштали у море... Први лешеве нису тонули већ пливали. Таласи су их бацали уз обалу што је код мештана изазвало панику. У наредним турама за лешеве су везивали камење па су тонули.

Ускоро су се у том делу мора појавиле ајкуле, којих иначе није било у том делу Јонског мора.

У почетку дневно је умирало по 100 војника. Потом је број умрлих у једном дану стално опадао. Крајем фебруара је умирање на острву Видо заустављено и рад Моравске болнице је прекинут.

На Крфу је такође радило више болница за лечење оболелих. Радио је и већи број стационара за опоравак изнемоглих и реконвалесцентата у које су војници и официри наизменично, по сменама, упућивани ради опоравка.

Начелник санитета Министарства војске, пуковник др Сима Карановић је 18. августа 1916. године известио министра војске да је од 14. јануара 1916. године до краја боравка на Крфу у војним болницама умрло 4.735 српских војника. Укупан број умрлих је свакако већи.

Око 12.000 српских војника превезено је бродовима у северну Африку: Бизерту, Феривал, Тунис, Константин, Алжир и друга места. Први је на афричко тле стигао Комбиновани одред у чијем је саставу био 10. кадровски пук „Таковски”, његов 2. батаљон и командант мајор Драгутин П. Гавриловић, који су се истакли у одбрани Дунавског кеја почетком октобра 1915. године. Комбиновани одред је све време повлачења преко Албаније нападан од арнаутских банди и претрпео велике губитке. За 65 волова откупио је од Аранута слободан пролаз и стигао у Љеш. У Драчу се 27. децембра 1915. године укрцао у брод. Било је туге због удаљавања од Србије, страха од мора и сумарена. После три дана пловидбе на прилазу афричком тлу дочекао га је конвој француских ратних бродова. Војна музика је свирала српску химну, француски морнари су клицали: „Живела Србија!”, „Живели српски јунаци!”. На пристаништу у Бизерти их је дочекао командант француске средоземне флоте адмирал Геprat. Српске јединице су прошле кроз град топло поздрављене од грађана, подједнако од Француза и Арапа и допратиле их до касарне Ламбрет.

У северну Африку су убрзо допловили: 10. допунски пук, 10. пук II позива, 19. кадровски пук, нишке, крагујевачке и крушевачке трупе, подофицирска школа, инвалиди и добровољци.

Највећи српски логор био је Лаузаз. У њему је једна барака претворена у црквицу, а на гробљу у Бизерти је изграђена капела. Срби су почели да издају лист „Напред” штампан ћирилицом.

Формирано је и врло активно радило и српско војничко позориште.

За време опоравка извршена је реорганизација српске војске. Због смањеног бројног стања смањен је и број јединица. У српској војсци је 5. октобра 1915. године било око 420.000, на Косову пољу је било око 300.000, у повлачењу преко Албаније је кренуло око 220.000 и на Крф је стигло око 144.000 војника. У реорганизацији број дивизија је сведен на шест – дивизије I и II позива су спојене и задржале називе својих војних области: Шумадијска, Дринска, Дунавска, Моравска, Тимочка и Вардарска; Коњичка дивизија, Добровољачки одред и Батаљон Срба остали су непосредно потчињени Врховној команди; Шумадијске дивизије I и II позива су 25. фебруара 1916. године, у логору села Месонга, преформиране у Шумадијску дивизију.

Српска војска је формирана у три армије – у свакој по две дивизије. У Шумадијској дивизији командант је био пуковник Живко Павловић, а у Тимочној пуковник Љубомир Милић. Обе су биле у саставу 2. армије. Војвода Живојин Мишић је тада заобиђен – није постављен ни на једну дужност.

Дивизије су у свом саставу имале по две бригаде, свака бригада по три пука. Пукови су имали по три батаљона – батаљони по четири чете и митраљеско одељење. Свака дивизија је имала и артиљеријски пук састава: шест пољских, три брдске, две хаубичке и једну рововску батерију. У саставу дивизије још су се налазили по ескадрон коњице јачине 150 сабаља, инжењерија, санитет, интендантура и комора. Пребацивање српске војске са Крфа на халкидичко полуострво почело је почетком марта 1916. године. Пребацивање главнине почело је 18. априла, а завршено је 17. маја 1916. године. На Крфу је поред логора и болница изникло 77 српских војничких гробаља са укупно око 11.000 сахрањених. Гробља су на 45 места на приватном власништву, чији су власници 20. новембра 1917. године дали писмене изјаве да земљиште на коме се налазе српска војничка гробља уступају пет година на бесплатно коришћење српској влади. У Сен Матијасу остала су 22 гроба, споменика и крстача, умрлим јунацима Дринске дивизије. На његовом улазу остао је натпис:

„Дринци својим друговима из ратова са Аустроугарском, Немачком и Бугарском 1914-1915-1916”, а на левој страни уклесани стихови

Владимира Станимировића:
*„На хумкама у туђини
Неће српско цвеће нићи,
Поручите нашој деци
Нећемо им никад стићи.
Поздравите отаџбину,
Пољубите српску груду.
Спомен борбе за слободу
Нека ове хумке буду”.*

Шумадијска дивизија није имала заједничко гробље. Умрли су сахрањивани у више мањих гробаља. Једно, са 11 гробова налазило се у селу Ипсосу. Између Говина и Ипсоса било је гробље од 76 крстова. У Ипсосу је гробље Шумадијске дивизије било ограђено, имало капију и у њему је било сахрањено око 700 умрлих. Гробље је поред пута и цркве Свете Богородице. У 1929. години још се могло прочитати: „Радомир, син Милана Марковића из Брезовца, срез јасенички, округ Крагујевачки, умро 07.02.1916. Споменик подиже отац и деда Миливоје, мајор”. Или овај:

„Обрад Динић, српски војник, 1895-1916. У цвету младости, 21 години, далеко од своје отаџбине и својих милих и драгих овде одмара своје намучено младо тело. Брат Златан Динић”.

Око 1936. године тела сахрањених српских војника у гробљима широм Крфа есхумирана су и сахрањена у костурницу на острву Видо, која је освештана 1938. године.

Француска средоземна флота, уз садејство британске и италијанске флоте је за непун месец дана безбедно превезла српску војску са Крфа на халкидичко полуострво и искрцала у пристаниште Микру. Спроведене су хигијенско-епидемиолошке мере а дивизије смештене у логоре које су припремили коначари. Штаб 2. армије и Шумадијска дивизија логоровали су у селу Лутра а Тимочка дивизија у селу Зумбат.

На Халкидику српска војска је преоружана. Са жаљењем војници су предали своје а примили француско оружје и опрему. Извршена је и преобука у употреби примљеног оружја. Половином јуна српска војска је била спремна за излазак на фронт.

Српска војска је на Халкидичком полуострву стављена под команду генерала Сараја. Од 21. јуна до 1. августа српска војска је посела грчко-српску граничну линију од реке Вардара до Преспанског језера. Њен централни део, на линији Кожух – Ветерник – Добро поље посела

је 2. армија. Шумадијска дивизија је 21-24. јуна обезбеђивала прелаз преко реке Вардара а потом се пребацила у састав 2. армије. На Солунски фронт је у саставу српске војске изашло: 6.025 официра и 124.190 војника и подофицира – укупно 130.215. У том моменту била је то најбројнија војска на Солунском фронту – 3.000 бројнија од Француза и 11.000 бројнија од Британаца. Генерал Сарај који ју је 11. новембра 1915. године препустио судбини и непријатељима сада јој је доделио најшири и најтежи део Солунског фронта.

Борбени додир са непријатељем је успостављен на високо-планинској вододелници Кожуф (2.171 м) – Нице – Кајмакчалан (2.525 м) који се у Пелагонији спушта на 700 м надморске висине и поново пење на планину Пинд (2.134 м). Доминантне положаје на вододелници били су посели Немци и Бугари. Јужна падина се спуштала у Могленску котлину и била је претежно гола и каменита. На њој се саобраћај одвијао стазама за пешаке и коње. На висинама су били пашњаци и пастирске колибе. Српски положаји су се ослањали на планинске врхове од 1.000 до 1.900 м надморске висине и над њима су доминирали немачки и бугарски положаји.

Српска војска је испред својих положаја затекла непријатељске јединице:

- бугарску 1. армију састава: 8. (тунџанска) и 3. (балканска) дивизија, 3. бригада 6. (бдинске) дивизије и једна коњичка бригада од Преспанског језера до Кожуфа, под командом генерала Бојацијева;
- немачка 11. армија састава: 101. немачка, бугарска 9. (плеванска) и 5. (дунавска) дивизија, под командом генерала Галвица.

Шумадијска дивизија је посела положаје северно од Ступина и Пожаре. Први борбени додир са Бугарима остварио је 10. п.п. „Таковски” на положају Голо Било 24. јуна 1916. године. Сукоб је био врло жесток. У њему је избачено из строја око 100 војника овог пука, а и бугарски губици су били приближно исти.

Савезници су планирали да 4. августа почну офанзиву на вардарском и битолском правцу и са њом подрже ступање Румуније у рат на њиховој страни. Али, Румунија је одложила објаву рата централним силама, и савезници су одложили почетак офанзиве за 20. август. Изненада, бугарска 1. армија је 17. августа силовито

почела офанзиву против српске 3. армије на битолском правцу. Први дан је заузела Лерин и снажно напала Дунавску дивизију на положају Малка Нице – Горничево – Островско језеро. Жестоко, али безуспешно напала је и Шумадијску дивизију на положају Горњи Пожар – Катинац.

Генерал Сарај је српску 1. армију пребацио на лево крило тј. битолски правац и ангажовао две француске дивизије и руску бригаду на том правцу. Српска Врховна команда је ангажовала из резерве Вардарску дивизију и зауставила бугарску офанзиву; за команданта 1. армије враћен је војвода Живојин Мишић. Смењени су са дужности командант 3. армије генерал Павле Јуришић Штурм и командант Дунавске дивизије пуковник Миливоје Анђелковић Кајафа.

Српска војска је у огорченим борбама пробила бугарски фронт код Горничева, прешла у противофанзиву, пробила неколико утврђених линија по дубини, водила тешке борбе око Битоља, Црне реке и на Кајмакчалану. Најтежа борба вођена је за Кајмакчалан (К.2525), који су Бугари јако утврдили и сматрали неосвојивим. Кајмакчалан је, после 19 дана огорчених борби освојила Дринска дивизија, и претрпела велике губитке: избачено јој је из строја 80 официра и 1.170 војника. Битољ је ослобођен 19. новембра 1916. године.

Српска војска је показала да је пребродила кризу и потврдила ранију вредност и славу. У три и по месеци тешких борби пробила је неколико бугарских утврђених линија, продрла око 40 км у дубину непријатељске територије, заробила 171 официра и 7.000 војника, од којих 1.179 немачких – избацила из строја око 40.000 бугарских и немачких војника. Из строја српске војске избачено је 1.209 официра и 31.342 подофицира и војника, што су за Србију били велики губици.

Крајем 1916. године Солунски фронт је стабилизован на линији око 3 км северно од Битоља, а српска војска је прешла на рововски рат.

Српска Врховна команда је у марту 1916. године послала неколико стотина официра у Одесу (Русија), где је од аустроугарских заробљеника Словена у априлу 1916. године формирана 1. добровољачка дивизија. У њој је на формирању било: Срба 9.751, Хрвата 84, Словенаца 14, Чеха 25, Руса 8 и осталих 22 – свега 9.904 добровољаца – војника, подофицира и официра.

Касније је та дивизија нарасла на 17.925 добровољаца. У јануару 1917. године формиран су 2. добровољачка дивизија и добровољачки корпус.

Прва добровољачка дивизија је од 1. септембра до децембра 1916. године ратовала у саставу 47. руског корпуса против Бугара у Добруци и имала избачених из строја око 7.370 рањених и 2.613 погинулих – укупно 9.983 добровољаца.

На Солунском фронту настављен је рововски рат почетком 1917. године. Због великих губитака 28. марта 1917. године извршена је друга реорганизација српске војске: расформирана је 3. армија, четврти пукови у дивизијама и четврте чете у батаљонима. Војници расформираних јединица попунили су 1. и 2. армију. У батаљонима су формирана митраљеска одељења од 8 оруђа, а чете су добиле по 12 пушкомитраљеза. Распоред и састав српске војске био је следећи:

- 1. армија састава: Дринска, Дунавска и Коњичка дивизија, на фронту ширине 20 км, од Сокола до Црне реке – командант војвода Живојин Мишић;
- 2. армија састава: Шумадијска, Тимочка и Вардарска дивизија, на фронту ширине 35 км, од Фушпана до Сокола – командант војвода Степа Степановић.

Српска војска је у 1917. години водила рововски рат који је нерадо прихватала. Она је желела што пре у Србију. Српска Врховна команда је тражила од генерала Сараја да пређе у офанзиву, а он је одговарао да нема довољно снага. Када му је понуђено да пробој изврши српска 2. армија, прихватио је прелазак у офанзиву. Тежиште пробоја било је на Шумадијској дивизији са положаја Ветерник – Обла чука. Напад је почео 9. маја и трајао до 30. августа. Шумадијска дивизија је заузела положај Котка (К.1825) и борбени поредак примакла бугарском на 30-150 м, али пробој није успео. Обе стране су задржале своје положаје. Генерал Сарај је смењен у децембру 1917. године, а заменио га је генерал Гијома. Он је остао на дужности команданта Солунског фронта до јуна 1918. године и за то време није се ништа значајно десило.

Губици српске војске на Солунском фронту у 1917. години били су: 156 официра и 4.075 погинула, рањена и нестала војника, подофицира и официра.

Српска Врховна команда је 20. октобра

1917. године предложила савезничкој команди офанзиву по једној од ове две варијанте:

- прва, да главни удар изврше Енглези и Грци долином Вардара, а помоћни Французи на битољском правцу и Срби на добропољском правцу Добро Поље – Кавадарци – Демир Капија,
- друга, да главни удар изврши српска војска правцем Добро Поље – Кавадарци – Демир Капија, а помоћни Енглези и Грци на вардарском и Французи на битољском правцу.

Командант Источне војске генерал Франше Д'Епере је у јуну 1918. године прихватио другу варијанту: да главни удар изврши српска војска добропољским правцем и прва пређе у напад из ових разлога: што Бугари не очекују главни напад тим правцем и биће постигнуто изненађење; што је слабије утврђен од других праваца; што се њиме најбрже избија у долину Вардара – позадину бугарских положаја и што тим правцем нападају Срби који желе да што пре стигну у Србију.

На главном правцу планираног пробоја положаје су бранили Бугари: 3. дивизија, јачине седам пукова, од Мале Рупе до потока Катунца, ширине 35 км и 2. дивизија, са четири пука, од потока Катунца до Старевине, ширине 20 км. За одбрану овог правца била су изграђена три положаја по дубини:

- главни, на првој линији: Ветерник – Добро Поље – Сокол – Старевински вис, био је најјаче утврђен и дубок 2.5 км, имао је три траншеје и испред њих препреке;
- међуположај, био је три и по километара позади главног положаја на линији: Борова глава – Кравица – Старовински вис, на 1.600-1.800 м надморске висине, и
- резервни, на око 9 км од предњег (главног) положаја, а на 1.200-1.800 м надморске висине.

На положајима су били изграђени заклони за војнике, митраљезе, минобацаче, топове, осматрачнице и други положаји.

Положаји непријатеља доминирали су над српским положајима, имали су већи степен утврђености, а једни од других били су на удаљењу 50-350 м.

Одлука о пробоју Солунског фронта донета је 3. јула 1918. године у Паризу. Ширина фронта

српске војске је смањена са 60 на 32 км. За пробој је одређена српска 2. армија, која је ојачана са 17. и 122. француском дивизијом. Пробој је планиран на одсеку од Камена до Сокола са две дивизије у првом и две у другом ешалону. На помоћном правцу пробој је планиран на одсеку од реке Сушице до Камена а вршила га је једна дивизија. Друга армија је ојачана са 220 топова 105 мм до 240 мм. У пробоју је ангажовано 580 топова и пет ескадрила борбене авијације.

Генерал Франше Д'Епере је 10. септембра добио обавештење: „Овлашћени сте да отпочнете операције кад Ви нађете за сходно”.

Одлучено је 12. септембра да артиљеријска припрема почне 14. септембра у 8 часова а напад пешадије 15. септембра у 5.30 часова.

Артиљеријска припрема пробоја је извршена по плану. Бугарски положаји, заклони, ровови, траншеје, осматрачнице и препреке биле су порушене а артиљерија наутралисана. Ефикасност ватре праћена је са земље и из ваздуха и оцењена успешном.

На главном правцу, ноћ уочи напада, 122. и 17. француска дивизија поселе су полазне положаје за напад: Камен – Добро поље – Соко. Иза њих су биле Тимочка и Југословенска дивизија. На помоћном правцу полазне положаје посела је Шумадијска дивизија – за напад на одсек: Ветерник – Кукуруз – Шлем.

Напад пешадије почео је по плану. На главном правцу први ешалон је заузео Добро поље, али је у 14.30 часова напад заустављен. На помоћном правцу до 15 часова заузети су положаји Слоново Уво и Ветерник. Командант Шумадијске дивизије је упутио 10. п.п. из резерве у напад на леви бок бугарског положаја Борова чука, испред кога је заустављен напад на главном правцу.

Командант 2. армије је у 16 часова увео у напад други ешалон – Тимочку и Југословенску дивизију. Оне су у садејству са 10. п.п. заузеле Борову Чуку и Кравички Камен. До 21 час први непријатељски положај је био пробијен у ширини 14 км и дубини 3.5 км.

Непријатељ је био изненађен местом, снагом и брзином удара и каснио је у против мерама.

Српски војници су у пробоју дали све од себе јер је од успеха пробоја зависио њихов повратак у Србију. Српске јединице су „на леђима непријатеља” јуриле без одмора – дању и ноћу. За

три дана пробиле су Солунски фронт ширине 20 км и дубине 12 км. Када је српска војска продрла 50 км у дубину савезници су још били на полазним положајима, а начелник штаба Врховне команде, војвода Живојин Мишић, добио је од савезничког команданта генерала Франше Д'Епере следећу поруку:

„На битолском фронту, код генерала Ханриса, стање је непромењено. Он још није предузео нападе, већ врши притисак на непријатеља артиљеријском ватром..

На дојранском фронту генерал Милн имао је неуспех. Бугари су извршили противнапад и приморали Енглезе и Грке да се повуку на полазне положаје. Пошто је Милн имао преко 7.000 избачених из борбе, то неће моћи ускоро поновити напад са изгледом на успех.

Према томе, све зависи од српске војске. Ако она продужи своје наступање, онда се можемо надати коначном успеху. У противном мораћу прекинути даљу офанзиву и наредити да се пређе у одбрану. Молим Вас саопштити ово војводи Мишићу и његово решење јавите ми телефоном што пре”.

Војвода Живојин Мишић је одлучио да српска војска настави офанзиву. Губици српске војске у пробоју Солунског фронта били су: погинулих 681, несталих 132 и рањених 3.206 војника. Бугарски и немачки губици морали су бити већи. Заробљено је преко 4.000 непријатељских војника.

Укупни губици српске војске на Солунском фронту били су: 42.725 погинулих. То је трећина бројног стања оних који су изашли на Солунски фронт.

Српска 2. армија је 21. септембра избила на реку Вардар, 24. септембра је прешла, а 29. септембра са Тимочком, Коњичком и Југословенском дивизијом избила на бугарску границу код Царевог Села. Тог дана Бугарска је прихватила све савезничке услове за прекид ватре само да српска војска не улази у Бугарску.

Французи су тек 22. септембра из рејона Битоља, а Енглези и Грци 29. септембра из рејона Дојрана, кренули у битку иако је пробој Солунског фронта извршен од стране српске војске пре 12 дана.

Српска војска је метеорском брзином јурила непријатеља, да би што пре стигла у Србију. Прва армија је 27. септембра ослободила Велес а 30. септембра је у Куманову разоружала 2. и 4.

бугарску дивизију. Истог дана ступило је на снагу примирје са Бугарском.

Савезници су Солунски фронт сматрали другоразредним. Српска војска га је пробојем „ударом у трбух” непријатеља, учинила прворазредним и тиме ће Први светски рат завршен годину дана раније од савезничког плана и очекивања.

Прва армија је 3. октобра наставила продор низ долину Јужне Мораве. Српска пешадија наступала је брже од француске коњице: 4. октобра ослободила је Врање, 7. октобра Лесковац а 10. октобра је избила пред Ниш, 200 км испред савезничких армија. Савезнички командант генерал Франше Д'Епере је телеграмом опоменуо начелника штаба српске Врховне команде војводу Живојина Мишића:

„Прва српска армија срља у авантуру и она ће компромитовати цео наш успех, зато апсолутно обуставите њено наступање ка Нишу”.

Српска Врховна команда је, на предлог команданта 1. армије војводе Петра Бојовића, противно наређењу савезничког команданта наредила наставак продора. Она је 12. октобра ослободила Ниш а 1. новембра Београд и избила на Саву и Дунав.

Српска 2. армија је 5. октобра кренула са бугарске границе, преко Велеса, Скопља и Качаника и 21. октобра ослободила Косовску Митровицу. Одатле је део Југословенске дивизије упутила преко Чакора у Црну Гору и Котор. Главнина је наставила продор долином реке Ибра и реке Западна Морава, 1. новембра ослободила Ужице и избила на Дрину.

Пробој Солунског фронта довео је у октобру 1918. године до издвајања из Аустроугарске: 14. октобра Пољске; 28. октобра Чехословачке; 29. октобра јужнословенских покрајина и 31. октобра Мађарске. Примирје су са силама победницама потписали: Аустрија 3. новембра; Немачка 11. новембра а Мађарска 13. новембра у име савезника пред водводом Живојном Мишићем у Београду. Први Светски рат је завршен победом Србије и њених савезника.

Хрватски сабор је 6. октобра у Загребу формирао „Државу Словенаца, Хрвата и Срба”. Формирано је Народно вјеће са улогом владе и задатком да новоформирану државу заступа на предстојећој мировној конференцији. У Народно вјеће ушао је Југословенски одбор који се до тада налазио у Лондону, са улогом Министарства спољних послова новоформиране државе.

Југословенски одбор је од савезника тражио да призна ову државу и њену владу са статусом савезника. То је отежавало сарадњу са Србијом која је Југословенски одбор издржавала из тешко добијених ратних кредита и чији су овакви захтеви упућени савезницима били супротни Крфској декларацији и послератном уређењу заједничке државе. Савезници су одбили да признају за њих непостојећу државу и упутили народно вјеће односно Југословенски одбор на сарадњу са српском владом. Народно вјеће је чак покушало да створи и војску али није у томе успело. Италијани су искористили несарадњу вјећа са владом Србије и 1. новембра у Пулској луци убили 250 морнара на челу са Јанком Вукотићем који је покушао да у име Народног вјећа зароби део аустроугарске јадранске флоте те су је Италијани заробили.

После ових неуспеха Народно вјеће је успоставило сарадњу са српском владом. Упутило је делегацију у Србију у саставу Валеријан Прибичевић и др Лазар Поповић посланици Сабора и мајора Драгутина Перка са молбом српској влади да српска војска ослободи и запоседне јужнословенске покрајине у Аустроугарској и у њима обезбеди ред и мир. Ту делегацију су у Београду 8. новембра примили војвода Петар Бојовић командант Прве армије и др Момчило Нинчић а 9. новембра и регент Александар Карађорђевић. Делегацију покрајинског вјећа Босне и Херцеговине из Сарајева са истим молбама примио је командант Друге армије војвода Степа Степановић 5. новембра у Ужицу. Молбе обе ове делегације биле су прихваћене. 8. новембра српска влада је признала, и једино она, „државу Словенаца, Хрвата и Срба” и Народно вјеће у Загребу.

У завршним борбама српска војска је још 3. новембра прешла Дунав, Саву и Дрину. Прва армија је избила на линију: Арад-Сегедин-Баја-Осјек-Загреб, а Друга армија је кренула у ослобођење Босне и Херцеговине и Далмације. Из Дринске дивизије један батаљон је упућен у Ријеку, батаљон из 7. п. п. је упућен у Загреб а 14. п. п. у Требиње и Дубровник.

У септембру 1918. године у Црну Гору се вратило педесет официра и око 100 добровољаца. Они су са комитама формирали Извршни одбор за уједињење Србије и Црне Горе. Велика Народна скупштина се састала 26. новембра у Подгорици и једногласно одлучила да се Црна Гора уједини са Србијом.

Народно вјеће из Загреба је 24. новембра, пошто га савезници нису признали формирало делегацију и упутило је у Београд да са српском владом закључи споразум о уједињењу у заједничку државу пре него што почне рад Мировне конференције у паризу.

У Новом Саду се 25. новембра састала Велика народна скупштина коју су сачињавали посланици свих нација и одбора из целе Војводине. Она је одлучила да се Банат, Бачка и Барања отцепе од Мађарске и прикључе Србији. Скупштина Срема је такву одлуку донела неколико дана раније, односно 11. новембра.

Из Подгорице, Новог Сада и Загреба у Београд су стигле делегације и 28. новембра формирале Одбор за уједињење у саставу: Стојан Протић, Љуба Јовановић, Момчило Нинчић, Анте Ловра Павелић, Светозар Пребичевић и Јосип Смодлака. Одбор је договорио услове и начин уједињења.

Регент Александар Карађорђевић је 1. децембра 1918. године прогласио уједињење Јужних словена у заједничку државу Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца. Формирана је концентрациона влада чији је председник био Стојан Протић, потпредседник Антон Корошец, Министар унутрашњих послова Светозар Прибичевић а министар спољних послова Анте Трумбић.

Србија и Црна Гора су у заједничку државу унели своју победу, државност и идентитет а Народно вјеће из Загреба и Југословенски одбор Хрватски програм. У заједничку државу мало шта је унето од закључака Крфске декларације.

Уједињење Хрватске са Србијом изазвало је одобравање али и велике протесте. Регент Александар је у марту 1919. године упутио војводу Живојина Мишића у Хрватску да сагледа расположење народа Хрватске према уједињењу. Војвода Мишић је обишао десетак градова и имао контакте са политичким првацима Хрватске те је о својим запажањима овим пророчанским речима известио Александра Карађорђевића:

„Ја сам дубоко зажалио што смо се ми на силу бога обмањивали неком идејом братства и заједнице. Сви они једно мисле, то је свет за себе. То је најодвратнија фукара на свету која се не може зајазити ма шта им понудио. Ја сам са тим начисто. Двоје нам неминовно предстоји: потпуно се отценити од њих, дати им државу, независну самоуправу, на

нека ло-ме главу како знају; а друго је, управо прво – да у земљи заведемо војну управу за двадесет го-дина и да се земља баци на економски опоравак.

Границе ће бити тамо где их ми повучемо, а ми ћемо их повући не онде где наше амбиције избијају на површину него онде где историја и етнографија кажу, где кажу језик и обичаји, и најзад, где се сам народ по слободној вољи определи, па ће то бити право и Богу драго. Ја сам сигуран да се ми са Хрватима нећемо усрећити. То су људи незајажљиви, лажни и дволични, ја сумњам да на кугли земаљског има већих подлаца, превараната и саможивих људи. Не заборавите, височанство, моје речи. Ако овако не поступите, сигуран сам да ћете се љуто кајати.”

Међутим, Александар Карађорђевић, владајућа Радикална странка и њен вођа Никола Пашић и већи број српске интелигенције мислили су и поступили другачије. Рат је завршен победом а на власт су дошли нови људи да одлучују о судбини српског народа и остварењу тековина ослободилачке борбе. Ратници и војводе уклоњени су из јавног живота и више их нико није слушао а Никола Пашић ће касније изјавити: *„Направили смо брод, за који само не знамо тачно када ће се насукати.”*

Министарски савет новоформиране државе је 9. децембра 1918., године формирао делегацију за предстојећу Мировну конференцију у Паризу. Та делегација је у почетној фази наступала под именом Краљевине Србије све до јуна 1919. године и међународног признања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Делегација је била у следећем саставу: председник Никола Пашић и чланови др Анте Трумбић и др Миленко Р.Веснић. Поред њих су постојали такозвани владини делегати Мата Бошковић, др Отокар Рибарж, др Јосип Смодлака а њима се касније придружио и Андрија Радовић. Србија која је без услова и уговора учествовала од првог до последњег дана у Првом светском рату и поднела највеће губитке није имала самосталну делегацију да заступа њене интересе. Њене интересе заступала је делегације „државе у настајању” међу којима су били представници народа који су цело време рата ратовали против Србије и њених савезника.

Мировна конференција је почела са радом 18.01.1919. године уз присуство 27 земаља.

Главну реч водиле су Француска, САД и Велика Британија а њима је придружена и Италија. Оне су изоловале Совјетску Русију, наметнуле безусловни мир Немачкој и њеним савезницима и извршиле нову поделу света.

Уговори о миру потписани су: са Немачком 28. јуна 1919 у Версају; са Аустријом у Сент Жармену 10.септембра 1919; са Мађарском у Тријанону 4. јуна 1920; са Бугарском у Неи-у 27. новембра 1919. и са Турском у Севру 10.августа 1920. године. Јужнословенске покрајине бивше Аустроугарске припале су Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Србија је, по Војној енциклопедији, у Првом светском рату мобилисала 707.343 војника (односно 24% становника што је процентуално највеће учешће од свих учесника рата) од којих је погинуло 369.188 војника или скоро 50%. Цивила, мушкараца, жена и деце обешено је, стрељано и умрло у логорима 640.000 односно 26% становника. Поред тих жртава после рата је у Србији било 250.000 личних и породичних инвалида и 180.000 ратне сирочади.

По студији генерала Ђорђа Станића губици Србије износе: 402.435 војника, 845.000 цивила укупно 1.247.435 становника односно 28% од којих 53% мушке популације. Борећи се у српској војсци погинуло је и 98 Хрвата и 93 Словенца. Укупни ратни губици Хрвата и Словенаца било је око 600.000 лица.

Те ратне жртве су ненадокнадиве, али и страдање и патње оних који су заробљени у борби или ван ње и смештани у логоре велике су и са тешким последицама.

Аустроугарска је у Првом светском рату формирала посебне логоре за сваку нацију: Русе, Украјинце, Италијане и Србе. Аустроугарска оперативна војска је до краја 1914. године заробила 19.000 српских ратних заробљеника у биткама на Церу, Дрини и Колубари. На привремено окупираној територији ухапсила је и у логоре затворила око 10.000 цивила који нису учествовали у борби. Затварање цивила са ратним заробљеницима и подвргавање истом режиму било је супротно међународним конвенцијама које је Аустроугарска потписала пре почетка рата. Оперативна војска је до 31. децембра 1915. године приводила и цивиле у логоре. Касније је то чинила окупациона власт звана Војни генерални гувернман (ВГГ) за 13 округа из Србије. ВГГ, са седиштем у Београду вршио је по-

јединачна и групна хапшења грађана, осуђивао их на затварање и интернирао у логоре. Команде логора су извршавале одлуке ВГГ.

Окупациона власт се од почетка окупације плашила устанка у Србији. Масовна хапшења и интернирања вршила је у кризним ситуацијама: 1916. године у време ступања Румуније у рат, 1917. године у време Топличког устанка, 1918. године у време солунске офанзиве, итд. Интернирања појединаца и мањих група из Србије вршена су свакодневно.

Аустроугарска је формирала десетак великих и више десетина малих логора. У Босни и Херцеговини затвори су били турске тамнице и тврђаве, а у Хрватској феудални замкови. Велики логори за Србе били су: Добој, Арад, између Будимпеште и Братиславе Нађмеђер, Нежидер, Болдогасоњ, Фрауеркирхен, Хајнрисгрин (Јендриховце) а северно од Беча логори Браунау, Маутхаузен, Ашах, Грединг (кажњенички логор). Црвени крст Аустроугарске је 1916. године известио Међународни црвени крст да у Аустроугарској има 300 логора за Србе и појединачно их навео, са десетак логораша до неколико хиљада⁴.

У 1917. и 1918. години у логоре северно од Беча дотерана је група грађана у којој је било и жена из околине Горњег Милановца, због сарадње са комитама.

Бројно стање логора и логораша је немогуће пратити због честих промена. Немачка и Аустроугарска су често међу собом мењале логораше и пребацивали их из једне у другу земљу. Аустроугарска је 5.000 српских ратних заробљеника превезла железницом у Турску и ангажовала на изградњи багдадске железничке пруге. Због неприлагођености поднебљу, храни и тешким условима рада око 2.000 их је умрло на раду. По завршетку рата неки од њих били су заборављени од Аустроугарске, савезника, Турске и Србије. Нико Толкић Но-685 ратни заробљеник, столар из Шапца, радио је на адреси: Бонжанта Белемедек 8 тунел км 289 Адана Вилајет, Турција, код Багдада. Он се 24.06.1919. године јавио дописницом шефу делегације „државе у настајању” на Мировној конференцији у Паризу Николи Пашићу и молио да му омогући повратак у Србију. Такође и из општине Горњи Ми-

лановац има оних који су као ратни заробљеници били у Турској.

У логорима за Србе нису били обезбеђени основни смештајни услови за живот логораша. Први логораша смештени су на ледини под ведрим небом, на пољани, ограђени бодљикавом жицом. У дрвене бараке почели су да их усељавају када је почео да пада снег. Кровови барака су прокишњавали, а између спојева дасака дувао је ветар и у бараке убацивао снег. Испод пода су биле мочваре и блато. Зими је хладноћа била неподношљива а загревање симболично. У логору није било стаза и комуналних објеката. Свуда су биле мочваре, блато и нечистоћа. Клозети су били потпуно запуштени. Многи су се логораша у њима смрзавали. Одећа и обућа логораша била је дотрајала.

Храна је у 1914. години задовољавала. Током 1915. године почело је умањење таблице следовања хране а опао је и квалитет. Хлеб је печен од мешавине брашна и кестена а количина је стално смањивана. Умањивана су и следовања меса и масноћа. Гладни логораша су настојали да дођу до било какве хране како би преживели. Крали су поврће у баштама, кухињи и транспорту. Јели су у пресном стању кромпир, купус, мркву и разболевали се. Узимали су отпатке хране на ђубриштима и јели. Свакодневно су међу логорашима избијале свађе и туче око једног кромпира, мркве или листа купуса. Стражари су немислосрдно тукли логораше без разлике док не успоставе ред. Пакети са храном који су упућивани логорашима покрадени су у пошти. Међународни Црвени крст је пред крај рата почео да шаље добро обезбеђене вагонске пошиљке хране директно у логоре. Примали су их посебни одбори и делили логорашима и тако су многе спасили сигурне смрти од глади.

Логораша су приморавани да раде на тешким и по живот опасним радовима у рудницима и фабрикама, на сечи дрва у Карпатима. Приморавани су да раде на радовима у зони дејства артиљерије на италијанском фронту у Тиролу – изградњи путева и стаза, изношењу муниције на ватрене положаје (постоји споменик тамо умрлим логорашима), преношењу терета преко Припјатских мочвара у Пољској (постоји споменик у Могилни – Пољска). Многи заробљеници и интернирани цивили оставили су животе на тим радовима падајући са теретима које су носили у алпске провалије и Припјатске мочваре. Један

⁴ Архив Војске Србије и Црне Горе, К-400А, Ф-3, број 1-11.

број ратних заробљеника и интернираних цивила обрађивали су земљу немачких и мађарских велепоседника и они су најбоље пролазили.

Логораши су убијани и тортуром. Особље управе логора имало је неограничена права над логорашима, који су били потпуно обесправљени. Логори су били ограђени високим оградама од бодљикаве жице. На угловима су изграђене високе куле са којих су осматрали стражари дуж жичане ограде и без опомене пуцали на логораше који би се примакли жици ближе од 10 м. Команданти и стражари су казне логорашима одређивали, изрицали и извршавали на лицу места. Редовно су их „из ћефа” тукли до смрти. Често су их кажњавали забраном узимања и онако оскудног obroка хране која им је одржавала живот. Жалбе логораша на однос према њима нису примане.

Неуслован смештај, исцрпљујући радови, лоша храна, слаба лична и колективна хигијена ослабила су имунитет, па су појаве болести нарочито заразне биле врло честе – најчешће пегави тифус и дизентерије. Број лекара, лекова и болница био је симболичан а лечење никакво па су логораши масовно умирали. Поред сваког логора никло је велико логорско гробље.

По подацима аустроугарског црвеног крста из Беча у Аустроугарској је 01.02.1918. године српских заробљеника било 93.473 подофицира и војника и 608 официра – свега 94.081. По подацима српског црвеног крста (одсек за заробљенике) у Аустроугарској је било заробљених 94.138 подофицира и војника и 608 официра – свега 94.746, од којих је око 50.000 умрло. У те цифре нису урачунати умрли и сахрањени у логорским гробљима.

На Мировној конференцији у Паризу 1919. године прихваћено је да је у логорима Аустроугарске током Првог светског рата интернирано 50.000 цивила од којих је око 20.000 умрло у логорима.

Упркос свог статуса аустроугарски заробљеници су у Србији најбоље живели. Становали су у касарнама српске војске која је била на фронту. У логорима су имали „самоуправу”. Командовали су им аустроугарски заробљени подофицири и официри. Из логора су са дозволама излазили у најближи град, посећивали јавна места или са јединицама и песмом марширали кроз град. У логору и на јавним местима давали су приредбе и концерте, чак и пред регентом

Александром. Слободно су комуницирали са светом, посећивали страна дипломатска представништва и радили у њима, као на пример у америчком конзулату у Нишу.

Заробљени аустроугарски официри су у логору живели чак луксузно. Забављали су се спортом и играма: шах, домине, карте, фудбал, певали у хорovima, свирали у оркестрима и на клавиру, користили богату библиотеку. Подељени у националне групе организовали су посебне кухиње и намирнице куповали на пијаци, јер се у заједничкој исхрани нису могли сложити. Уживали су већа права и слободе од прописаних међународним конвенцијама.

Србија је однела витешке победе над Аустроугарском не само на бојном пољу већ и на пољу човекољубља и хуманости што у оценама односа у међусобном рату пролази незапажено.

Подручје општине Горњи Милановац је од 1915. до 1918. године било у Аустроугарској окупационој зони на коме је окупациону власт вршио Војни генерални гувернман (ВГГ) са седиштем у Београду. У посебном поглављу ове књиге приказани су терор, насиља и злочини над грађанима овог подручја за време окупације. Попис насиља и злочина извршен је по налогу државних органа непосредно по завршетку Првог светског рата од стране посебне комисије што је приказано у поглављу ове књиге. Пописани „Терор и злочини” достављени су влади Србије а она их је доставила делегацији „државе у настајању” на Мировној конференцији у Паризу 1919. године.

Немачка је до српских ратних заробљеника и интернираних цивила дошла у операцијама 11. армије од 05. октобра до краја 1915. године на подручју између Дунава и Ситнице на Косову Пољу и касније на Солунском фронту од 1916-1918. године.

У једном извештају Аустроугарског Црвеног крста из Беча број српских ратних заробљеника у немачким логорима је 1. фебруара 1918. године било: 33.615 подофицира и војника и 17 официра и интернираних цивила 1.374 – укупно 35.006 логораша.

У Немачкој је, по истом извештају, 1916. године постојало је 50 логора за Србе, поименично наведених, у којима је било 39.245 Срба – логораша. Црвени крст Немачке је на крају рата доставио Међународном Црвеном крсту, а овај проследио Црвеном крсту Србије, умрлица 3.668

за подофицире и војнике, 4 за официре и 45 за интерниране цивиле – свега 3.717 умрлих.

Однос према српским ратним заробљеницима и интернираним цивилима у немачким логорима био је строго регулисан и коректан.

Бугари су до српских ратних заробљеника дошли после 14. октобра 1915. године, при окупацији Србије и на Солунском фронту. До српских интернираних цивила дошли су хватањем избеглица при окупацији Србије крајем 1915. године и затварањем становника окупираних подручја 1915-1918. године, а највише за време Топличког устанка у фебруару 1917. године. Као што је већ истакнуто према заробљеницима и интернираним цивилима Бугари су имали најсуровији однос. Прво би заробљене и ухваћене опљачкали, затим део побили или поклали (пример Сурдулице и нишке тврђаве), а преостале уз тучу и малтретирања затварали у логоре где су настављена њихова страдања и убијања.

Број логора за Србе у Бугарској и број логораша у њима није утврђен. За Србе је цела Бугарска била логор. Иначе, холандски посланик у Софији заступао је интересе Србије током целог рата, али му Бугари нису дали дозволу да посети логоре српских ратних заробљеника и да контактира са њима.

Српски Црвени крст се почетком 1916. године обратио одборима Црвеног крста Аустроугарске, Немачке и Бугарске тражећи основне податке о српским ратним заробљеницима да би им пружио помоћ. Аустроугарска и Немачка су прихватиле сарадњу. Бугарски Црвени крст је на коверти написао „Ретур” и вратио га неотворено. На интервенцију Међународног Црвеног крста бугарски Црвени крст је 27.04.1916. године одговорио:

„Бићемо Вам захвални ако будете хтели саопштити овој господи која се потписује за српски Црвени крст да не можемо одржавати са њима никакву кореспонденцију нити им давати информације о становницима некадашње Србије који су постали поданици бугарски и са којима се поступа по законима бугарским. Гешев”⁵.

Српски ратни заробљеници и интернирани цивили били су у логорима Бугарске потпуно обесправљени, и лишени контакта са светом изван логора. Њихов живот у бугарским лого-

рима био је много тежи од живота у логорима Аустроугарске. Туче су биле теже а убијања чешћа. Смештај неусловнији а храна лошија по квалитету и мања по количини. Услове за одржавање личне и колективне хигијене није било. Епидемије су биле готово сталне а умирања масовнија. Србима у њиховим логорима било је дозвољено и загарантовано једино право на смрт.

Бугарски Црвени крст је почео сарадњу са Међународним Црвеним крстом и Црвеним крстом Србије тек када је постало јасно да ће изгубити рат. У августу 1918. године известио је да у Бугарској има 19.450 српских ратних заробљеника и 14.324 интернирана цивила. Међутим, после примирја са Бугарском, 29. септембра 1918. године, српски делегати су из бугарских логора вратили у Србију 32.000 српских ратних заробљеника и 51.000 интернираних цивила. Када се на те цифре дода 15.500 умрлих ратних заробљеника и 25.000 умрлих интернираних цивила, колико је делегација „државе у настајању” прихватила на Мировној конференцији 1919. године у Паризу долази се до закључка да је у бугарским логорима било 50.000 ратних заробљеника и 80.000 интернираних цивила.

Ослободилачки ратови Србије 1912-1918. године били су финале борбе за ослобођење и уједињење српског народа, која је почела Првим српским устанком и трајала цео 19. век. Код српског народа у ослобођеној Србији и окупираним деловима Турске и Аустроугарске упоредо се развијала идеја борбе за ослобођење и уједињење српског народа. Био је то основни циљ за који се борио сваки Србин без обзира где се налазио. Свако српско дете рађањем и узрастањем постајало је „осветник Косова” – борац за ослобођење и уједињење српског народа. Тако су и потомци настављајући дела предака ушли у ослободилачке ратове Србије.

Идеја ослобођења и уједињења мотивисала је цео српски народ, али и све друге народе, словенске и суседе, који су живели у ропству да се боре за ослобођење. Ослободилачки покрет Србије подржавали су сви слободољубиви народи света, следили га, а многи њихови појединци се у њему добровољно борили.

У борбу српског народа за ослобођење и уједињење умешале су се велике силе. Оне су сваки корак српског народа ка ослобођењу и уједињењу одмеравале према њиховим интересима

⁵ Председница Црвеног крста Бугарске била је царица Елеонора коју су сматрали врло хуманом женом.

и одобравале га само у оном обиму у ком су га могле подредити својим интересима. Одмеравајући у ослобођењу и уједињењу српског народа свој интерес оне су у 19. веку спречиле српски народ да реши своје национално питање како су га тада решили други народи Европе.

Мала Србија борила се између великих сила за своје велике циљеве. Носилац борбе за ослобођење и уједињење српског народа били су српски сељак и држава коју је он створио. Ослобођени део српског народа после петовековног ропства осетио је благодети слободе и уносио целог себе у борбу за њено коначно стицање и одбрану.

Ова књига у многоме показује циљеве, тежину, величину, услове борбе и ентузијазам са којом се борило и величину жртве која је за ослобођење поднета. Приказана су војишта, ратишта, и стратишта на којима су ратници гинули и гробља која су за собом остављали. Ниједан народ света није се толико жртвовао за своје ослобођење, уједињење и опстанак као српски народ. Кости ниједног народа нису расуте на тако широком простору као српске. Велике силе нису ниједном народу така тако упорно и доследно оспоравале право на слободу и опстанак као што су то чиниле српском народу баш као што то и данас чине.

Српски војни обвезници су у Први балкански рат ушли с песмом и са својим савезницима протерали Турску у њено матично подручје – Малу Азију. Поражена је Турска царевина, њена поробљивачка политика и војно-феудално друштвено уређење. Резултат тога је национално, економско и верско ослобођење једног дела српског народа. Људска права и слободе појединаца, народа, друштва и држава на балканским просторима су проширене.

У заједничком рату против Турака Бугарска је од Србије била обилато помогнута, али је мучки и изненада напала да сељачкој и ратничкој Србији насилно наметне задовољавајућа решења својих прохтева. Поражена је и та насилничко-превратничка политика Бугарске и тај покушај насиља је скупо платила.

Велике силе су у Први светски рат ушле да би извршиле нову поделу света, колонија и сфера утицаја, а Аустроугарска поред осталог, да над српским народом замени турску власт. Између њихових територијалних, економских, националних, верских и освајачких циљева Ср-

бија се борила за свој опстанак и ослобођење. Три царевине су се ујединиле под геслом „Србија мора да умре”. Захваљујући храбрости и пожртвовању Србије и њених савезника све три царевине су изгубиле рат, и нестале са политичке карте Европе.

Савезници су много обећавали Србији а мало давали. Дуго су чекали док се Србија борила и крварила. Из Србије су са у једном тренутку рата повукли: суверен, парламент, влада, војска и велики број избеглица. Вратили се у Србију 1918. године као победница и ослободитељица. Зато за одбрану националне части, слободе и опстанка потомци дугују захвалност једино својим прецима.

На трновитом путу до слободе ратници су у сталним борбама остављали своје животе и кости. Потомци из ове књиге сазнају на којим местима су се њихови преци борили и зашто. Преци су неустрашиво јуришали на Цер, Суворор, Колубару, Зебрњак, у пробој Солунског фронта и побеђивали. Циљ њихових јуриша и жртава била је слободна и независна Србија у етничким границама српског народа, оно што су други народи тадашње Европе већ остварили. По завршетку рата, на Мировној конференцији у Паризу 1919. године није било самосталне делегације Србије, већ је њене интересе заступала делегација „државе у настајању”, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Наши преци су се борили храбро, часно, пожртвовано и витешки. Циљ им је био ослобођење, уједињење и опстанак српског народа на својим етничким просторима. Српски народ ником није донео ропство већ је себи и суседима донео ослобођење. Била је то борба за једнака права и слободе свих народа. Потомци морају знати циљеве за које су им се преци борили и жртве које су поднели да би њихову борбу могли поштовати у свом времену. То је трајна обавеза потомака и државе у чије су стварање ти преци уградили оно што им је било најдраже – своје животе.

I

**СЕЋАЊА И ЗАПИСИ
О 10. ПЕШАДИЈСКОМ ПУКУ**

Др Влада Станојевић: С АЛБАНСКИМ ОДРЕДОМ НА МОРЕ¹

Шумадијска дивизија I позива у Првом балканском рату у саставу 3. армије, ослободила је Приштину, продрла у Скопље и стигла у Призрен. Ту је формирала одред који је преко Албаније избио на Јадранско море. Др Влада Станојевић је био лекар у том одреду и записао следеће:

„Прво је извршено прикупљање података о планираном путу, за нас потпуно непознатом. Према прикупљеним подацима до мора није било пута ни хране. Постојале су само стазе за пешаке, којима се могло маршовати у колони по један, преко крша, река без мостова и планина под снегом. Равнице нема до мора. Хране нема ни за злато...

Решено је да се из дивизије одаберу најјачи батаљон и најиздржљивији товарни коњи и формира Албански одред под командом пуковника на пука, сваки од по три батаљона из разних пукова, једна батерија брдских топова и неколико митраљеза. Првим пуком командовао је мајор Војислав Томић, а другим мајор Димитрије Милић... У ранчевима је понето мало лекова и завојног материјала, а лекарима је дато по 1.000 динара 'ради успутног снабдевања лековима'.

Покрет је почео на Митровдан 26. октобра када је почео да пада први снег... Маршовало се поред леве обале Белог Дрима. Пред мрак смо ушли између планина: десно Паштрика и лево Коритника, чији су се врхови дизали до небеса... Улазимо у теснац и прелазимо преко моста на Љумској реци... Пролазимо поред Љум-куле која својим пушкарницама затвара тај пролаз...

Прошли смо ту препреку, скренули у један шумарак на брду и на снегу заноћили.

У зору нас је пробудила хладноћа... Свуда унаоколо су планине - високе као зидови. Доле, пред нама, брза и бистра река граби према високом и грбавом мосту у близини. То је чувени Везиров мост... Позади нас је Љум-кула... десно од ње шумовита планина Ђалић...

Настављамо покрет... Прелазимо висок лучни мост, узан и без оградe - за пешаке и товарне коње... Сваког који са врха моста погледа доле хвата вртоглавица... Пролазимо поред неколико кућа села Брути... и продужавамо десном обалом

Великог Дрима... После сат хода прелазимо преко моста, сличног Везировом, и узаном клисуром идемо левом обалом Великог Дрима... После подне покрет се наставља серпентинама уз стрмо и високо брдо, на коме се виде неке кућице... Свуда унаоколо је снег и пада сумрак а одоздо хучи Дрим... Пут води гребеном, поред провалије и повремено се диже и спушта... На једној заравни, близу села Петка смо преноћили... под ведрим небом и уз ватре...

Сутрадан је покрет настављен... Људи и коњи малаксавају, застајукују, посрћу, падају... Око поноћи артиљерија остаје на преноћишту... Пешадија продужује напред, али ускоро и она застаје на преноћишту... Секу се дрва, ложе ватре, суши обућа и обојци, кува се нешто на ватри и једу остаци хлеба... Ватра је прави лек за душу и тело...

Пут настављамо 29. октобра по киши, магли и влази... Стаза се спушта и пење поред набујалог и хучног потока... Стаза је блатњава и клизава... па идемо лагано и пажљиво... У амбис се сручио један коњ... Пред вече смо се попели на највећи гребен... Дува јак ветар, севају муње, разлеже се грмљавина... па се сручише на нас млазеви кише, који нас, шибани ветром, ударају у лице... По киши и блату клизимо низбрдо и заустављамо се да преноћимо на једном пропланку.

Одједном наилазимо на некакву затворену кућицу. Лупамо на затворена врата и она се дуго не отварају. Најзад их неко отвара... Унутра ватра на огњишту и дим у соби, да се ништа не види осим ватре. Улазимо капетан Драгољуб Петровић, Драгослав Војиновић, ја и још неколицина... У соби су један старац и један снажан младић. У ћошку је привезано једно прасе. Неколико класова кукуруза окачено је о зид. У соби су се налазиле и неке друге прње.

Седамо поред ватре, кувамо чај и покушавамо да разговарамо са укућанима. Они су ћутљиви, замишљени, преплашени и слабо одговарају. Понудили смо им чај и дуван и уверили их у наше пријатељство. Младић се ударао у груди и говорио: Опларен - Каталик, Опларен-Каталик...

Сутрадан смо маршовали цео дан без већих успона и падова и увече стигли у село Бисак, у долини реке Фанди, у коме је седиште богатог католичког свештеника, који је официрима приредио богату вечеру и преноћиште на поду његових одаја. За војнике је припремио неке заклане овце и проје, те су се војници први пут нахр-

¹ Влада Станојевић, *С албанским одредом на море, Дневник победа 1912-1913*, приредила Силвија Ђурић, издавач ИРО „Београд”, 1990, Београд.

анили од поласка на марш. При растанку гостољубивом домаћину је плаћено уз велику захвалност свих официра.

Пред гостољубивим домаћином морали смо и поцрвенети... Неколико војника је после вечере упало у свештеникову оставу намирница у подруму и све то почистило. Свештеник је пред полазак пријавио крађу команданту. Штета му је плаћена уз извињење. Свештеник је примио извињење и надокнаду штете и молио да се кривцима то опрости.

Тога дана се лакше маршовало. Пред вече стигли смо пред раштркано планинско село Ороши - иначе средиште Меридита и конач њиховог поглавице Марка Џони. Официри су били његови гости на вечери, а војници су добили неколико закланих оваца и проје.

Сутрадан се маршовало равницом поред реке Фанди и заноћило поред бивачких ватри. Пред зору је пала киша. Цео дан смо маршовали по киши... и заноћили код села Симони.

Сутрадан смо, помоћу трубног знака, ухватили везу с предњим делом колоне и шести дан наставили марш речном долином. За изгладнеле људе и коње било је то врло напорно. Били су малаксали и улагали су последње снаге да би се кретали... У торбама нико није имао више резерве хлеба... Комора с хлебом је другим путем стигла на приморје, а хлеб који је носила се убуђао, па га је бацила. Изнемогле и неспособне за марш, после указане помоћи, остављали смо, у оближње арнаутске куће, дали домаћинима по неколико банака у руке, замолили да им купе проје и кад узмогну доведу их к нама... Изнемогли коњи су остављани, а њихови терети претоварени на здраве...

Последње преноћиште пред Љешом имали смо 4. новембра у селу Фрегни... Први редови су око подне избили на једно брдо и почели довиквати: „Море, море, море“...!

Кад смо сишли с'брда, сусрели смо се с јединицама Дринске дивизије другог позива које су долазиле из Ђаковице. Ту смо се срели и с нашом комором, која нам је носила хлеб...

Наставили смо покрет према Љешу, пред којим је предвече започела борба... Прво пушчана и митраљеска паљба, а затим паљба брдским топовима под командом поручника Јове Павловића... Гребеном једног брда, поред самог мора, кретала се нека војска за коју смо утврдили да су Црногорци...

Падом мрака борба је престала... Сутрадан су Турци из града послали једног парламентарара с белим барјаком, који је био родом Босанац, те су се предали. Наше трупе су зором ушле у Љеш и заробиле 1200 војника, 42 официра и доста логорске и интендантске опреме... Одређена комисија вршила је попис ратног плена. Ми се спуштамо из града у варош, где затичемо пуно Црногораца, који су поставили своју стражу на десној обали моста преко Дрима.

Маса војника се јавља за лекарски преглед. Командири издвајају болесне и шаљу на преглед... Констатујемо стару болест свију војски – дизентерију са толико учесталим крвавим проливима, да највећи број болесника није више у стању да задржава своју столицу. Гаће и чакшире код већине су биле кржаве. Оболели су крајње исцрпљени и измршавели, а у лицу потамнели као земља. Пролив их је толико исцрпио да су изгубили и глас. Мало су говорили и чинили су то шапатам... Оболели су издвојени и јели су препечени хлеб, а покрет је обустављен три дана. Касније је покрет настављен преко Кроје, Тиране и Драча, а окупирано је све до реке Шкумбе. Болесни војници су предати на лечење референту санитета Дринске дивизије пуковнику др Јордану Стајићу 8. новембра 1912. године.

Неколико километара иза вароши, на десној обали реке Маће, наишли смо на логор турских војника који су се повукли из Љеша, али надолу реку Мађу нису могли прећи па су ту залогоровали... Качаци су упали у њихов логор, опљачкали их до голе коже и оставили у гаћама, кошуљама и дроњцима...

У Кроји је остао батаљон Воје Пантелића и митраљеско одељење капетана Драгослава Војиновића, с батаљоном мајора Милорада Митровића из Дринске дивизије. Главнина нашег одреда пребацила се у Тирану...

У Кроји сам, као лекар, сузбијао дизентерију и трбушни тифус код војника. Морао сам то чинити без нужних болничких потреба и лекова... Крајем децембра 1912. године премештен сам у Тирану, за јединог гарнизонског лекара, у којој су била три батаљона 10. пешадијског пука, под командом потпуковника Душана Димитријевића.

У Тирани сам затекао велики број болесника, који су били смештени у две старе турске зграде и лежали поред зидова на миндерлуцима... Највећи број их је боловао од дизентерије

је, трбушног тифуса и дифтерије. Сви болесници су лежали заједно. О изолацији није било говора. Предузео сам мере: да се изграде дрвени кревети, изоловао сам болеснике према врсти болести, почео сам набавку лекова и лечење болесних... У јануару 1913. године здравствено стање је постало задовољавајуће...

Становао сам заједно с целим штабом у Есад-пашином конаку... Живот је почео тећи редовним током... Свако вече смо на седељкама певали потпоручник Драгољуб Костић (погинуо на Церу) и ја српске народне песме и руске романсе. Присуствовали су чланови пуковског штаба, команданти батаљона (Владимир) Туцаковић, Цвијовић и Вијоровић, а понекад и тирански првак Рефик-беј, иначе рођак Есад-паше, који се одушевљавао нашим вечерима. Био нам је гост и грчки владика у Драчу. Долазили су нам у госте народни посланици Урош Ломић и Андрија Протић. Долазио нам је у госте и владика Доситеј и донео богате дарове болесницима и војницима од нашег друштва Црвеног крста.

Почетком априла 1913. године евакуисали смо се из целе Албаније. Ми смо предали власт Рефик-беју, одмарширали у Драч и укрцали се у грчке бродове...

Једини наш лекар у Драчу капетан др Симић био је оболео од трбушног тифуса. Примео сам болницу од 300 болесника, већином од пегавог тифуса, пренет од турске војске... Ускоро је грчка санитарска лађа са својим персоналом, у чијем су саставу биле наше две добровољне болничарке - Цени Христић и једна Далматинка, све болеснике пребациле у Солун.

У Солуну су овај транспорт дочекали пуковници др Сондемајер и др Генчић са санитарским возом и нашим санитарским особљем... Сви болесници су пребачени у Скопље..."²

² О борбеном путу 10. пешадијског пука 1912. године кроз Албанију писао је у свом дневнику и Милутин Шљивић, који је објавио Миодраг Јаћимовић у свом делу „Слово ратниково”- Дневници војника сељака 1912-1918, 1980. Чачак.

Др Влада Станојевић: СА ДЕСЕТИМ ПУКОМ НА ДРЕНКУ, РАЈЧАНСКОМ РИДУ И ВЛАСИНИ³

„Шумадијска дивизија I. позива је 25. маја (по старом календару - И.Ђ.) кренула из Скопља ка Куманову... Мој пук је кренуо последњи и ја сам маршовао на зачељу пука...

После 10 сати велики број војника је био малаксао и препунио ми двоколице. Маршовало се у зимском оделу, с тешком опремом на леђима, по страшној жези и оморини... а нигде није било шумарка нити извора с водом за пиће...

Око 3 сата по подне, пут је скренуо удесно и почео се спуштати ка селу Романовци, где смо наишли на ниску и ретку шумицу у коју сам ја стигао са изнемоглима сат и више после пука... Прегледао сам преморене и малаксале на маршу и утврдио да је то топлотни удар у најтежој форми... Код неколицине пулс се био већ угасио, а лица им помодрела од подлирене крви. На носу и устима се показивала пена од гушења... На лицу места је умрло осам оболелих... Умрле смо сахранили и до мрака се пребацили у рејон железничке станице Романовци... Живели смо у неизвесности хоће ли бити рата с Бугарима или неће...

Шумадијска дивизија се 14. јуна (по старом календару) пребацила у рејон села Градиште, испод Црног врха, према самом Дренку... Ту смо провели и цео дан 16. јуна. Све је било мирно...

Сутрадан увече легли смо и заспали... Одједном пробудила нас је топовска пуцњава... у ваздуху севају многобројна распрскавања шрапнела и кркља, као у врелом казану, од свакојаке паљбе... Видимо како десно од нас, дуж Злетовске реке па тамо све до Брегалнице, на небу севају на хиљаде некаквих свитаца... остајемо и даље у пуној неизвесности.

Пред подне добили смо наређење... Бугари су нас ноћас пред зору мучки напали код Штипа, на фронту дринске дивизије и да су наши јуначки одбили тај препад... Шумадијској дивизији је наређено да ноћас одлучно нападне на положај Дренак – једини бугарски положај на десној обали Злетовске реке... положај има дићи у току мрака, а сутрадан у зору извршити напад.

³ Влада Станојевић, *Са десетим пуком на Дренку, Рајчанском риду и Власини, Дневник победа 1912-1913*. Приредила Силвија Ђурић, издавач ИРО „Београд” 1990. године.

Десети пук је кренуо у први мрак и изгубио се у помрчини. Мени је наређено да завршим неке послове и кренем за њим... Идући за пуком нисам га нашао у мрклој ноћи и, да не бисмо залутали, наредим одмор. Свуда је била тишина и болничари и ја заспимо тврдим сном у мрклој и пријатној јунској ноћи... У зору нас је пробудила паклена паљба из многих топова, митраљеза и пушака, одмах испод нас... Одмах смо наставили покрет, пребацили се преко једног потока и стигли код чесме у селу Страјинци...

Упутио сам болничаре напред. Они су прихватили рањенике и упућивали их мени... Први је био капетан Милисав Стојановић, а потом су стизали у масама... Око подне чули смо за јуначку смрт команданта 11. пука потпуковника Илије Радивојевића... Кренули смо напред. Испод Дренка наишао сам на групу рањеника и међу њима на тешко рањеног у руке капетана Драгомира Илића. Ту сам нашао и резервног потпоручника и адвоката Драгишу Васића, кога је командант пука упутио да прикупи рањенике и упути их у превијалиште, а погинуле да сахрани. Превио сам и евакуисао и ту групу рањеника, избио на Дренак и ту преноћио.

Сутрадан је 10. пук у саставу Шумадијске дивизије наставио напад на леву обалу Злетовске реке, на јак бугарски положај Рајчански рид. Спустили смо се у долину Злетовске реке, да будемо ближе пуку... По подне сам с болничарима и комором развио превијалиште на левој обали Злетовске реке, испод Рајчанског рида...

Око поноћи, пробудила нас је јака артиљеријска ватра. Наше батерије су тукле врх Рајчанског рида који је био сав у ватри... После се све смирило. Сутрадан смо сазнали да су наши освојили Рајчански рид и да напредују без борбе.

Дан касније шумадијска дивизија је упућена на Жежево поље где је стигла истог дана после подне, по највећој жези. Ту сам открио прве случајеве колере у пуку. Издвојили смо и евакуисали четири колерична болесника и пук је форсираним маршем стигао у Велес, укрцао се у возове, искрцао у Владичином Хану и продужио на Власину, да ојача трупе III позива. У Велесу, Скопљу, Куманову и Владичином Хану одвојио сам нове болеснике сумњиве на колеру и упутио на лечење. Доласком на Власинске планине, срећом, ту је епидемија престала у пуку.

На Власини су борбе трајале око граничне међе све до закључења примирја, а потом је 10.

пук одмаршовао у Прибој, где је демобилисао резервисте, па је упућен у Призрен..."

Анри Барби: БИТКА НА БРЕГАЛНИЦИ⁴

„Битка на Брегалници... почела је 17. јуна 1913. године... Око један час ујутру, Бугари су прешли Брегалницу код Штипа и напали српске предстраже четвртог и шестог пешадијског пука у 2 сата и 10 минута..."

У 6 часова и 30 минута непријатељ је напао на фронту Тестемелце-Балван и заузео коту 256... Бугари су заузели Ретке Букве и наместили на њима две батерије. Код Лезове су потисли предстраже шумадијске дивизије првог позива, које су се повукле на Дренак...

У 8 часова и 30, Бугари су са три пешадијска пука и артиљеријом напали на српски одред код Ђевђелије...

Бугари су без објаве рата отпочели непријатељства на фронту Ретке Букве-Штип-Ђевђелија...

Судбина Србије зависила је од одлуке Врховне команде: Војводе Путника, генерала Мишића и пуковника Живка Павловића...

Код Прве армије - Бугари су заузели Ретке Букве, укопали се, али су узалудно покушавали напад на Црни врх.

Четири бугарска пука, три батерије топова са Ратавице и више чета добровољаца покушали су да слома Србе на фронту Злетово-Неокази-Петрушино-Лезово. На томе су се фронту налазиле Шумадијска дивизија првог и Моравска другоог позива.

До подне, предстраже Шумадијске дивизије првог позива морале су се повући до села Стубла и Плешинци, на предње положаје Црног врха. Бугарска пешадија задржала се на вису код села Дренка...

Увече, бугарска офанзива на фронту Прве армије била је сломљена...

Десна бугарска колона нападала је ка селу Дренку, испред Црног врха, а лева колона је усмерила напад на коту 550. Прва колона је по заузећу села Дренка требала да с фронта нападне Црни врх, а друга колона је са коте 550 требала

⁴ Анри Барби, *Битка на Брегалници, Дневник победа 1912-1913.* приредила Силвија Ђурић, издавач ИРО „Београд”, 1990. године, Београд.

да удари у бок и позадину...Бугари су заузели село Дренак и део коте 550...

Други и четврти коњички пук, под командом потпуковника Лонткијевића, потпомогнути трећим коњичким пуком, бранили су са успехом десни бок Шумадијске дивизије првог позива, на десном боку Прве армије.

Потпуковник Тодоровић, командујући артиљеријом, није дао Бугарима да више пребаце ма које одељење преко Злетовске реке. Гађало се тако прецизно, да су бугарска одељења, која би се појавила, буквално била збрисана...

Сутрадан, 18. јуна, зора би поздрављена топovima. Бугари почеше напад на Црни врх, али је њихов план ометен. Три српска пешадијска пука спустише се с Црног врха, па навалише, у јуришу, на каменити вис Дренак, где се непријатељ преко ноћи утврдио са три батерије топова...

Жестока и страшна борба, што се разви на доњим положајима Дренка, за кратко време захвати све српске положаје, одакле је српска пешадија излазећи из ровова, јуришала у скоковима по 50 метара, растурала се у стрелце и хитала напред... Борба се развила до страховитог огорчења... а најјаче око коте 650...

Срби су знали какав су мучки напад Бугари извршили на њих... Српски војници су били готови за најхрабрије лудости, само да освете своје предстраже, које су биле искасапљене и 3.000 потучених и рањених другова... Бугари под кишом олова и челика, напуштају ровове. Официри их са револверима у руци једва нагоне да остану.

Девет је часова ујутру. Једанаести пук је једва нешто одмакао. Страшна ватра бугарске артиљерије и пешадије прави крваве бразде у његовим редовима. Рањеници се једва склањају, враћају се посрћући а златно класје црвено од крви, полегло под гомилама лешева. Падоше капетани Душан Ђорђевић и Милутин Милосављевић, а мајора Туфегџића једна граната формално закла.

Али нико не мисли на могућност пораза. Сви војници су прожети духом и истом мишљу о победи, јер, говорили су ми доцније ови храбри сељаци, правда мора победити превару.

Са стегнутим вилицама, сви се кретоше напред, без заклона. Официри, старешине чета, команданти батаљона и команданти пукова - у средини су својих људи. Митраљеци на левом крилу праскају, штитећи њихово напредовање, а по-

кривајући бугарске опкопе оловним застирачем... српске трупе иду напред лагано али без застоја.

Страховита је врућина. Лагано, и поред упорног бугарског отпора, надмоћност Срба почиње да се оцртава. Непријатељска артиљерија чини велике тешкоће. Бугарима пристижу одморне трупе... Срби ипак иду напред. Уз потмуле узвике пркоса, они праве скокове унапред по неколико десетина метара. Достижу на подножје косе, са чијег врха митраљеци и топови, без прекида праште и сипају ватру.

Ево Бугарима још једног појачања. Један ескадрон коњице пристиже у галопу. Али је српска артиљерија добро одмерила одстојање. За неколико тренутака од ескадрона нема више ништа сем растурених, избезумљених остатака, који окретоше натраг и ишчезоше иза брега.

Битка је на врхунцу. Ломљава заглушује. На све стране прасак и ватра. Све дрхће. Земља избраздана, кроз ваздух хуји олуја од зрна. Пешаци више не могу да држе пушке, јер су циви толико загрејане. Бацају их и узимају пушке рањених и мртвих...

Потпуковник Јеремић у три маха јуриша на непријатељске позиције. Кнез Арсен наређује првом и трећем коњичком пуку да га појачају. Први пук сјаха, па се с митраљеским одељењем придружи пешадији, а трећи пук остаде у резерви. Пушчана паљба се настави, док се и по четврти пут не зачу: Јуриш!

Коњаници поскакаше на коње и јурнуше. Земља је дрхтала. Позади пешаци јуре уза страну с пушкама грчевито стегнутим. Ускачу у непријатељске ровове. Бајонети се беласају при сунцу што залази. Бежећи, Бугари оставише батерију брзометних топова и митраљеско одељење с муницијом, официрима и послугом. Српска их је коњица опколила. Борба се наставља... Победа је извојевана!..

Шумадијска дивизија је потукла непријатеља на Дренку и пребацила се преко Злетовске реке... Седма рилска (бугарска) дивизија била је разбијена... Шумадијска дивизија првог позива наступала је ка Рајчанском риду растерујући непријатеља... На Рајчанском риду Бугари су пружили последњу заштиту пута Штип-Кочане-Царево Село..."

Победом Шумадијске дивизије I позива на Дренку и Рајчанском риду пробијен је бугарски фронт и добијена Брегалничка битка.

Др Влада Станојевић: ДЕСЕТИ ПУК У АРНАУТСКОЈ ПОБУНИ

„Десети пук је из Прибоја пребачен возом у Урошевац, а одатле пешке преко Штимља, Црнољеве и Дуље-Хана у Призрен. Пук је по највећој жези, прошао кроз Призрен и залогоровао иза вароши.

После три дана, 10. пук се пребацио у село Брути, иза Везировог моста са задатком да с мањим одељењима поседне важније граничне тачке према Албанији и да их чува. Логор у селу Брути био је лепо уређен, а војници су се купали у Дриму. Командант нашег ореда био је потпуковник Драгојло Васиљевић.

У другој половини септембра побунили су се Арнаути. Као из земље, појавиле су се изненада велике гомиле Арнаута пред Дебром и пред Призреном, долазећи из Албаније и Подримља, и убрзо угрозиле обе те вароши. Дебар је био одмах у њиховим рукама, док су Арнаути из Љуме успели да продру преко села Враништа и да заузму село Жур, неколико километара пред Призреном.

Наш одред је био одсечен од Призрена. Нови командант потпуковник Владимир Туцаковић је наредио да се пробијемо у правцу Призрена. Прешли смо преко Везировог и Љумског моста и кренули уз падине Коритника да се по ноћи дохватимо његовог гребена. У току ноћи смо доста лутали и то нам није пошло за руком. Освајали смо испод самог гребена у колони по један на једној путањи... На гребену смо спазили покрете људских прилика. Једни су тврдили да је то наша засебна колона под командом капетана Душана Поповића, која је јуче упућена с друге стране Коритника, а други да су Арнаути...

Одједном одозго осу паљба на нас. Настаде критичан моменат. Чула се команда да се пешаци развију у стрељачки строј за борбу и крену уз брдо, па је кризе нестало. За кратко време наши су избили на гребен, протерали Арнауте, спојили се са оном другом нашом колоном и били господари целог Коритника. Ја сам с болничарима наставио пут по путањи и избио благим успоном на једну голу зараван, окренуту према Призрену. Одатле се отварао видик на све стране. Нарочито, према Призрену, Ђаковици и Црновљеви. Пред Призреном се водила борба...

На Коритнику смо остали цео дан и ноћ и цео сутрашњи дан. Били смо опседнути и преко нас су непрестано зујали крушуми из арнаутских мартинки. Нисмо имали везе с Призреном, а на Коритнику није било хлеба ни воде, па је командант наредио да се друге ноћи пробијемо према Призрену. Командант нашег ореда био је потпуковник Драгојло Васиљевић.

Кренули смо чим је пао мрак. Ускоро је почела да пада и киша, која нас је тукла целе ноћи. Гладни, жеђни, покисли до коже и преморени као пси, стигли смо у зору изнад села Жура. Арнаути су се те ноћи разбегли, те је Призрен био ван опасности... Нашем одреду је издато наређење да се врати на Коритник и гони Арнауте.

Ја сам био укочен и пао сам у ватру изнад Жура. Упућен сам на коњу у болницу у Призрену, а одатле одмах евакуисан у Скопље, јер је болница у Призрену била претрпана болесницима... Ту сам у Војном листу прочитао да сам постављен за трупног лекара гарнизона у Пишкопеји.

После две недеље лечења у Скопљу, добио сам месец дана боловања у Врањској бањи... Крајем октобра (1913) отпутовао сам у Београд да питам за нов распоред, пошто је Пишкопеја припала новооснованој држави Албанији. Произведен сам у чин капетана II класе и постављен за лекара Битољске сталне војне болнице...”

Анри Барби: ЗАПИС О 10. ПЕШАДИЈСКОМ ПУКУ

У подлистку „*Ратног дневника*”, бр. 425, органу Врховне команде, 24. септембра (по старом календару) 1914, године у Крагујевцу је објављен чланак (репортажа) француског новинара Анри Барби о борби 10. (Таковског) пука на Белом камену, у Мачви, - у коме пише:

„Трећег августа, за време оне чувене борбе на Церу, трећи батаљон десетог пука, првог позива, добио је заповест да крене у помоћ коњичкој дивизији, а на слатинском положају штити десни бок наше коњице, која је била у покрету.

Кад је овај батаљон дошао на положај Бели камен, војници опазеше покрете код непријатељске коњице, на Добрићкој коси. Коњаници су већ били сјახали и отворили паљбу на делове нашег батаљона на Белом камену.

Наш батаљон пређе на Добрићку косу и ту наиђе на аустро-угарску дивизију 13. корпуса,

која је имала задатак да од Шапца напада ка Церу, у десни бок оним нашим одредима који су ударили на Цер, како би на тај начин збунила ове наше трупе и нанела им што јачи удар.

Ова се непријатељска дивизија таман била почела спремати за ручак и већи одмор од дугог маршовања. Пешадија је била напред у смакнуте поретку. Иза пешадије су биле коњица и артиљерија, а после њих су прикупљани возови и коморе, који су тек пристизали, и сав је пут био закрчен.

Око један и по час после подне овај батаљон наших Таковаца беше већ на догледу ове непријатељске дивизије.

Однос снага између нас и Аустријанаца беше такав, да би се мало ко, ко би био на нашем месту, усудио да започне борбу. Јер шта би могао и учинити један батаљон противу читаве дивизије?

Па опет наши Таковци започеше борбу.

Командант батаљона одреди две чете у први борбени ред, а друге две у резерву, и борба започе.

Наши су осули најјачу пушчану ватру на противника који је био изненађен нашим нападом. И протекло је прилично времена, док се противник отргао од изненађења и развио се за борбу.

Непријатељ је одговорио на нашу пешадијску ватру ватром из пушака, митраљеза и топова. Али од све те ватре наши нису трпели много губитака, јер противник нити је био оценио одстојање као што ваља, нити је темпирање артиљеријских зрна било добро.

У једној јарузи били су аустријски трубачи и војна музика. Они су једнако свирали „јуриш“, али су се Аустријанци с великом муком одлучивали да почну јуриш. Тек после дужег преомишљања неки њихови делови, који су били ближе нама, пођоше на јуриш, али их наши дочекаше таквом пушчаном ватром, да се они, претрпевши велике губитке, вратише.

Аустријски официри били су застиђени овим неуспехом својих војника, те с револверима у руци потераше поново своје војнике на јуриш. Али им ни овај јуриш не успе. Погнаше их и по трећи пут, али их наши и сада ојадише те они прегореше срамоту, окретоше леђа и у нај-већем нереду почеше узмицати ка Шапцу, оставивши на своме положају велики број мртвих и рањених, доста топова, мноштво пушака, пушчане и артиљеријске муниције и

разног другог материјала. Многи нису имали ни коње да појашу, па су наши овом приликом заробили велики број непријатељских коња, што нам је нарочито било добро дошло.

При купљењу непријатељских рањеника, наши су нашли и једног аустријског капетана, пореклом Мађара. Кад су му наши превили ране и дали му чаја, он се мало ослободио и почео разговор о тој борби.

Пренеразио се од чуда, кад је чуо да ми на том положају нисмо имали више од једног батаљона војника.

– То није могуће, говорио је овај капетан. Ви сте нас толико засипали зрнима и нанели сте нам толико губитака, да смо сви ми веровали, да је вас више него што је било нас.

– Е, није увек јачи онај, који је бројем јачи, додао је, више за себе, један наш официр. Друго су наши, а друго су аустријски војници”.

Тадија Пејовић: БАТАЉОН 1300 КАПЛАРА⁵

„... После церске битке, Српска врховна команда је увидела да ће рат дуже трајати, па је потребно што пре попунити изгубљени старешински кадар. Стога је донела одлуку да се ђаци свих школа у Србији, који су доспели за војску, као и они који су били одложили служење војске до завршетка школовања, позову на одслужење војног рока и припреме за старешине у рату, који је већ беснео највећом жестином. Тако се сва школска омладина из више генерација, закључно са најмлађом генерацијом 1893. године наша у Скопљу 13. септембра 1914. године. Било нас је 1600 ђака. Врило је као у кошници. Приликом лекарског прегледа, свако је streпео да га комисија не огласи неспособним за војску, јер је ратна психоза захватила цео српски народ, па би за једног интелектуалног омладинца било понижење да га зову шкартом...

После полагања војничке заклетве, настала је ужурбана обука. За то време на Сави и Дрини водила се огорчена борба...

Лоше вести са фронта наговештавале су скори одлазак ђака на фронт и одмах се у четам појавила песма:

⁵ Тадија Пејовић, *Батаљон 1300 каплара, Голгота и васкрс Србије*, приредили Силвија Ђурић и Видосав Стевановић, ИРО „Београд” 1990. Београд.

Ој, једва чекам да новембар дође,

Ој, једва чекам да у борбу пођем...

Занесени својим младачким жаром, запонени патриотизмом у родитељској кући и ђачким идеализмом у школи нису презали ни од чега па ни од смрти... Врховна команда, Влада и Народна скупштина Србије донели су одлуку да се ђаци одмах пошаљу на фронт и то искључиво у борбене јединице, тј. у смрт.

То је једини пример у историји света, да једна држава - ондашња малена Србија - шаље на фронт искључиво само у борбене јединице, свој цвет, своју будућност, своју целокупну интелектуалну омладину - и то као последњу наду за спас своје земље...

Петнаестог новембра 1914. године Врховна команда телеграфски је произвела све ђаке – редове скопског ђачког батаљона, у чин каплара и упућује их у борачке јединице, с тим да врше искључиво борачке дужности..."

Ђак каплар Аритон Д. Михаиловић је у сећањима записао.

„... Једног дана засвирао је збор, што је значило да се батаљон построји испред зграде штаба... Пред строј је дојахао потпуковник Душан Глишић⁶ у пратњи ађутанта и неколико ордонанса, стао испред каре и промуклим гласом поздравео ђаке:

– Помози Бог, јунаци!

Сложан одговор загрми из свих грла војника. Затим је Глишић одржао ватрен говор у коме је подсећао ђаке на сложна дела, јунаштва и дуг који их очекује према отаџбини, да су дорасли за велика дела и још већа давања. Говор је завршио: Добио сам наређење од начелника штаба Врховне команде, која вас унапређује за капларе и да вас одмах упутим на бојиште...

– Живео-о-о-о!... Ура-а-а... Загрме и песма из грла младих каплара..."

„...Када је звук војничке трубе огласио збор (16. новембра 1914. године - И.Ђ.) шест ђачких чета постројило се пред касарном у пуној ратној

опреми - спремне за покрет... Батаљон креће ка железничкој станици. Напред командант, а за њим ђачке чете са војном музиком на челу. Скопље је знало да ђаци одлазе на фронт и непрегледна маса света прекрила је тротоаре, прозоре, балконе, кровове и дрвеће да испрати ђаке.

При поласку из касарне, чете су почеле наизменично да певају патриотске песме. Свака чета певала је своју песму. Из омладинских груди ориле су се редом песме:

– Ој Србијо, мила мати,

Увек ћу те тако звати...

– Хеј, трубачу, с бојне Дрине,

Дед затруби збор,

Нек одјекне Шар-планина,

Ловћен, Дурмитор...

– Хајте, браћо, хајте, Срби устајте

Хајте, браћо, хајте, своје не дајте...

– Где је наша Војводина?

Жива нам је сахрањена,

Ал, осташе деца њена...

Колко има на јабуци грана,

Толко има у Скопљу јарана,

Како ће их? Како ће их?

Прежалити нана...

Што би дике оде у војнике,

Што би шкарта оста да се карта...

...Железничка станица је била опкољена масом света која је дошла да испрати ђаке.

Четири чете ђака, преко Лапова и Крагујевца, отишле су за Горњи Милановац, за Прву и Трећу армију, а две чете, преко Лапова, Младеновца, за Аранђеловац, за Другу армију.

У моменту нашег доласка на фронт, ситуација је била веома мучна и тешка. Киша и суснежица стално падају. Друмови раскаљани и блато до колена. Позади фронта налазе се читаве колоне избеглица које беже од варварске најезде непријатеља. Ту су запреге, са slabим и мршавим вочићима и кравама, пуне разних ствари, мале деце, старих и болесних. Све то мокро и каљаво цвокоће од зиме. Ту се губе деца, падају старци и старице под теретом кућног пртљага на леђима. Овде-онде виде се групице народа, тужна лица и погнуте главе, где некога сахрањују.

Са колоном избеглица креће се велики број лакших рањеника, који траже завојишта. Сељачка воловска кола пуна тешких рањеника миле по блату до гуше, а јауци и лелеци рањеника тужно и жалосно одјекују и делују на масу која се креће поред кола.

⁶ Средњи, од три брата, Глишића из Чачка. Најстарији пуковник Александар погинуо је као командант 7. п.п. 23.10.1912. године на планини Стратевци у Кумановској бици. Најмлађи Милутин погинуо је 13.10.1914. године код Вишеграда. Душан је тешко рањен у одбрани Скопља 1915. године пренет у Урошевац где је у болници умро. У Чачку улица се назива „Браћа Глишић”. Кућа у којој су рођени носи спомен-плочу.

Та страшна слика јако је утицала на нас ђаке-капларе и изазивала у нама огорчење на непријатеља и стварала натчовечанску енергију за борбу против варварског поступка непријатеља...”

Никола Т. Жунић: ЦРТИЦЕ ИЗ КОЛУБАРСКЕ БИТКЕ

„...Шумадинка нам је отворила очи - доле друм и окука. Поред друма велика зграда без крова. До зграде столетни грм-храст... Зауставили смо се недалеко од друма... - пред једном зградом, брвнарм. Стоји усамљена испред шуме, према пространој ливади. Ваљда још из Карађорђевог доба. Унутрашњост брвнаре говори да је то била црква, напуштена одавно...

„Господине мајоре, шта је оно на друму? Топовске каре, једна за другом, највећом брзином већ цео дан јуре!” За Крагујевац, преко Горњег Милановца, за муницију! - Дошла? ... Сад нам је све постало јасно. Наше одлепљивање биће - „Ком' опанци, ком' обојци...”

Саставили смо пушке у купе... Примили смо дуван, чај, шећер и разне ђаконије; затим шињеле, обућу, пушке, муницију... Опоравили смо се... Наша 4. чета 1. батаљона 9. пешадијског пука I позива била је крај саме цркве. Брвнара, уметнички изграђена!... У њој смо ноћивали, са војницима, ми поднаредници-водници - ја, Душан Матић (данас инжењер у Ваљеу) и наредник Павле Илић из Крепољина, Хомоље - незамењиви водник. Са нама је још и командант 1. батаљона 9. пешадијског пука I позива и активни потпоручник Стокић, заменик командира наше чете; командир чете, активни капетан Лука Лукић, Ваљевац, теже је рањен на Добром пољу (Рајац) при одступању.

Сутра је Ваведење - велики празник Срба грчког закона. Спремили смо се за полазак да напустимо Таково, Милошев дворца, прастари грм под којим је Милош - с чалмом око главе - развио заставу 1815. године, и цркву брвнарицу, где су се причестили Милошеви устаници... И ми смо се причестили у тој цркви брвнарици и напојили духа... Пошли смо, као и Милош, не у правцу Горњег Милановца, већ правац „пирамида Рајац”.

Наш први корак поздравно је противник - „Брђанин”. Насмејао нас је тај „Брђанин”. Приредио нам је задовољство да видимо како наш

вођа пута (сељак из околине), уз стражњу свирајку, прескочи ограду, високу преко два метра и невероватном брзином, као какав олимпијца, ступи се преко поља... Тај нам „Брђанин” није послао више ниједан метак... Наступали смо без задржавања. Осетили смо успех, кара које су пре два дана јуриле за Крагујевац. Наше тобице раздрагано лумпују. Створили су нам и олакшали пут - „правац Рајац”. Е, ту нас је, на томе путу, у нашем надирању, пред косом једног дубоког потока, зауставило - приковало цео наш батаљон - једно митраљеско гнездо на врло вешто изабраном месту. Ту је Душко - Душан Матић - изгубио шест војника. Срећа што је био прибран, па је с људима легао у једну вртачу - иначе оде и он и цео вод.

Командант мајор Дамњановић, за све време Колубарске битке командовао је батаљоном преко наше четврте чете - стално је био с њом у првом борбеном реду. Мени нареди: - „Иди, Никола, и види ко је лево од нас и на ком су одстојању!” Мене су видели они из митраљеског гнезда, при одласку и повратку, али ме нису гађали - чекали су, можда да сви пођемо... Вратио сам се и чини ми се да је командант био задовољан. Дао сам податке које је он, вероватно, већ при моме поласку имао. Веза је 8. пешадијски пук I позива, удаљен од нас око 500 метара. Свакако су задржани осмопуквци до нас, изгледа из истог митраљеског гнезда које је силовито владало крајем.

После мог извештаја, чу се командант - Наредник Павле, иди уништи оне! - Павле: - Разумем! - Вас двојица, пођите! - Знао је Павле да ова двојица носе и бомбе. Један рече: - Када мора, мора, - а други мене погледа. И данас мислим о томе његовом упечатљивом погледу... Оде хајдук Павле у поток кроз шипражје... После краћег времена, заштекташе, рекао бих два митраљеза, повише наших глава ударали су меци у ограду, иза које смо ми били, али се одмах чу и потмули звук бомбе... Тишина... Павле, хајдук, неустрашив и као победник увек је долазио. Па и овог пута, али на питање команданта: „Обадве”? - Обадве - снужено одговори Павле, војвода из хомољских планина, родом из Крепољине, који је увек извршавао задатке...

Командант је кренуо батаљон даље без икаквих препрека. Зауставили смо се на самој планини. Ваљда је командант очекивао даља наређења... Тишина као пред олују... Десно од нас

чуле су се једино трубе - „Јуриш”!. То Моравска дивизија I позива осваја Простругу... Наш први батаљон 9. пука I позива штити леви бок Моравцима...

Утом, видим лево од мене, иза села, иде к нама висок артиљерац, официр, без шињела. Познао сам га, виђао сам га, - пуковник Покорни, командант Дунавске артиљерије. Стао је баш више мене, ослоњен на оплетену ограду. Похвалили смо његове артиљерце и ту похвалу пропратили речима: „Па ви разјуристе ове Швабе... Мислили смо биће вам теже”...

Тада, с десне стране - приметио сам тек кад он, Покорни, оде к њима, стоје: пуковник Миливоје Анђелковић „Кајафа”, командант Дунавске дивизије I позива, ђенерал, касније војвода Мишић и два официра, од којих је један ђенералштабни мајор Симовић. Кајафа рече пуковнику Покорном: „Дајте ми топ!” Обрати се затим војводи: „Ено их у оној страни, лево од нас!” Топ се створи ту колко би ударио длан о длан, и распали у ону страну! - И заиста, заплавише се униформе. - „Ено их беже”, виче Кајафа... Тога дана и тога сата била је у питању чувена Проструга. Трубе су објавиле: Пала је Проструга...

У пролазу поред пирамида на Рајцу, командант - мајор ме упита знам ли која је оно у даљини варош, обасјана зрацима сунца на смирају. - „Ваљево, господине мајоре, и то крај који се зове Љубостиња”. - „Битка је добијена - одговара командант сам себи својим, пуним поузданим гласом. У Ваљево улазимо колоном двојних редова... Противник је разбијен...”

Војвода Мишић, својим личним присуством, у првом борбеном реду, водио је битку за освајање планинских гребена и превоја изнад свог села Струганика. Продором преко тог планинског венца решио је војвода своју замисао - Колубарске битке. Њоме је положио камен темељац будућој Југославији. Слава му!...”

Светозар А. Ћорђевић: КОЛУБАРСКА БИТКА

„А кад се прикупи последња снага војске и стиже муниција, генерал Мишић осети слабости нападача и предложи, а Врховна команда размотри ситуацију и нареди: да се изврши општи напад 20. новембра (3.12.) 1914.

Стари краљ Петар опет појаха коња и изађе на положај, па тихо рече војницима:

– Децо моја, Србија и цело српство, њихова прошлост, садашњост и будућност су овде, на нама, на врховима наших бајонета!

То се брзо пронесе дуж фронта.

– Је ли вас страх? - упита неке младиће.

– Не! - одговорише окупљени борци.

Тада са наших положаја плануше топови и осуше паклену ватру на непријатељске ровове.

– Напред, јунаци! - чу се команда и стрелачки стројеви кренуше у напад.

Талас за таласом бојних редова претрчавали су ка непријатељским рововима и кад доспеше на јуришно одстојање, цикнуше трубе и заори се бојни поклич:

– Јуриш!...

– Ура!...Ура!...Ура!...

Прва армија, под командом Мишића, нападе свом снагом непријатеља. После огорчених борби и велике битке на Суворору, пробијен је аустроугарски фронт и Поћорјева офанзива претвори се у бекство ћесареве војске. Остале наше армије и ужичка војска нападале су и прогониле непријатеља према Дрини и Сави. Одбрана Београда борила се упорно на Космају и Варовници. Потом су Друга и Трећа армија ослободиле престоницу Београд 2. (15) децембра. Тада Врховна команда објави:

- На територији Србије нема ниједног непријатељског војника - сем заробљеника.

У овим крвавим борбама погину доста омладинаца, међу којима оба сина председника Скупштине, син министра правде, син министра Љубе Давидовића и многи подофицири ђаци. Тада су погинули Димитрије Туцовић, доста официра и друге угледне личности. Од познатих јунака погинуо је командант 2. пешадијског пука Миливоје Стојановић, звани Брка, коме је композитор Бинички посветио „Марш на Дрину”, а опевао га је песник Јелић:

„Поћорече, цареви већиле,
Душа ми је од Косова стара,
Тешко срце у горскога вука,
Командант сам гвозденога пука,
Не бојим се цара ни ћесара...”

За време велике битке тешко је рањен и капетан Тоза Ранковић, коме граната однесе обе ноге, а он извади револвер и уби се - што је Јелић опевао у Србијанском венцу:

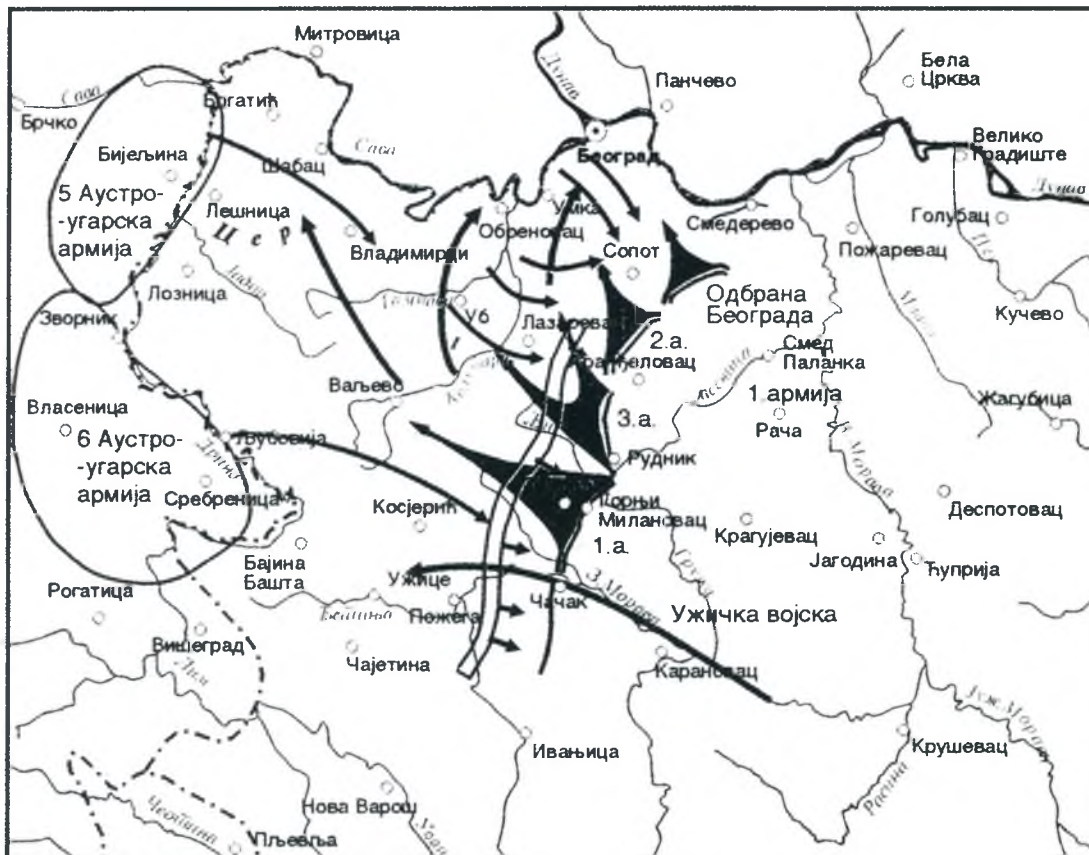
„Беше Тоза из дома сељачка,
Крв јуначка, душа девојачка,
Ластар нежни у рана младара,

ВОЈНО-ТЕРИТОРИЈАЛНА ПОДЕЛА СРБИЈЕ ДО 1912. ГОДИНЕ

Називи ђукова добијени ђосле рања:

- 16. ђешадијски ђук „Цар Никола II Романов“
- 17. „ „ „Војвода Живојин Мишић“
- 18. „ „ „Краљевић Борђе Карађорђевић“
- 19. „ „ „Војвода Радомир Пушник“
- 4. арш. ђук шумадијске дивизије „Танаско Рајић“
- 6. арш. ђук „Дрински“
- 1. коњички ђук „Милош Обилић“
- 2. коњички ђук „Цар Душан“

1914. Колубарска битка 16. 11 – 15. 12. 1914.
 — Аустријска војска — Српска војска

ОФАНЗИВА ЦЕНТРАЛНИХ СИЛА НА СРБИЈУ 1915. ГОДИНЕ

=====	Почетни распоред	=====	Ситуација и дејства 06-12. 11. 1915.
=====	Линија ширег мостобрана 14. и 15. 10. 1915.	=====	Ситуација 25. и 26. 11. 1915.
-----	Ситуација и дејства до 26. 10. 1915.	➔	Правци повлачења српске војске кроз Црну Гору и Албанију

Правци наступања српских и савезничких армија у току солунске офанзиве (15. септембар - 14. новембар 1918)

Официри штаба 10. п.п. „Таковско“, 1 позива у 1914. години, пред рат (по Милоју Радичевићу)

*Мајор Караулић (Миловановић) Михаило,
из Рудника, умро од његавог тифуса
и сахрањен у Нишу 1915. године*

*Генерал Живојин Мишић, командант 1. српске армије,
у згради Окружног суда у Горњем Милановцу,
где је донео одлуку о почетку Рудничке офанзиве*

*Краљ Петар I Карађорђевић, на положају Мошике, испод Рудника,
осматра борбу 3. армије, новембра 1914. године*

*Српски војници пред земуницом
на Солунском фронту*

*Српска комора на заставици при докрећу на предњи крај
Солунског фронта (снимак М. Игровић)*

*Њ. К. В. пресидолонаследник Александар и министар војни генерал Б. Терзић на осматрачници
командантства италијанске дивизије, осматрају догледом положај са које 1050*

На једном положењу српске артиљерије на Солунском фронту 1917. године (снимак Милоја Игрујиновића из Шилојаја)

Митраљеско одељење 10. п.п. „Таковског“ на положењу Голо било отивара вайру по Бугарима који се повлаче

Официри Шумадијске дивизије на француској лађи „Ла йлам“ при транспорту за Солун, маја 1916.

*Српски војници као живи
костури пристигли
на острво Крф и својим
осмехом њкосили смрти*

*Умри српски јунаци
нису могли бити сахрањени
на острву Видо, већ су
укојном лађом извожени
на јучину и сахрањивани
у јлаву гробницу*

*Александар Појовић
заклиње се над њођинулим
јоручником Миланом
Ерићем да ће га осветијти*

Три брата: двојица убијених су цивили, трећи војник, заветује се над убијенима: „Браћо, нека вам Бош ојрости, осветићу вас”

Неизмерна шуга српске деце – ратне сирочади на гробу родитеља које им је јубио окујатор. Добрали су слободу а остали без родитеља

Српски заробљеници износе умрле другове из лофора Јендриховце на лофорско гробље ради сахране

Страх и трепет дуж цела Вардара...”

„...Уз то је, после избацивања 'Шваба', настала зима, овога пута доста блага. Земља беше пуна свачега, и у изобиљу. Живот, иако из основа поремећен, беше у погледу намирница врло сношљив, јевтин. Али се јави један нов и opak непријатељ. То беше зараза пегави тифус, опака заоставштина одгнутог непријатеља. У Ваљево, у болници, непријатељ је оставио три хиљаде разноврсних болесника, прибраних ту с разних страна. Међу болесницима од разних болести и рањеницима свију врста беше велики број заражених пегавим тифусом.

На то гнездо заразе наишла је наша војска, заједно с познатим преносиоцем пегавца, вашима. Имајући и своје болне и рањене, наш војни санитар није могао, изгледа, да се свим средствима баци на ово ново врело заразе и - пегави тифус поче се брзо јављати и у нашој позадини, заједно и са оним другим, не мање опасним именованом својим, трбушним тифусом.

Ко зна како се баснословно ваши пате у време рата, неће се чудити новој зарази пегавца. Ко, исто тако, зна како се за време рата и бежаније живи, једе и пије, с презирањем свих мера обазривости, неће се такође чудити и појави трбушног тифуса.

Али пегавец освоји све. Најпосле се и вагони железнички напунише вашима.

Зло беше салетело са свих страна и по свим местима, по варошима, по селима, по логорима. Умирало се на хрпат, без броја, често и без имена. Али оно што упропасти оне који још не беху заражени, беше глас који тачно одговараше истини: да на све стране умираху лекари, нарочито они по сталним резервним болницама у позадини. Пегавец преполови и онако невелики број наших лекара...

Према проценама, од епидемије пегавог и трбушног тифуса у Србији је умрло око 130.000 људи, жена и деце, али због непоузданости ратне статистике претпоставља се да је тај број и знатно већи.

Српско лекарско друштво је утврдило да је Србија, септембра 1912. године, уочи балканских ратова, имала 370 лекара, од којих у војном санитару, са мобилисанима, 296 лекара. У позадини је остало 74, од којих 17 неспособно за лекарску службу, па је здравствено збрињавање позадине остало на 57 лекара.

За време епидемије тифуса 1914/15. године

умрло је 87 лекара и 11 медицинара Срба. Лекара странаца, који су дошли у санитарским мисијама (Руса, Енглеца, Француза, Американаца, Швајцараца, Грка, Чеха, Пољака и других), умрло је од пегавог тифуса 20. Лекара ратних заробљеника, Немаца и Мађара, умрло је од пегавог тифуса 7. Укупно у ослободилачким ратовима Србије од 1912. до 1918. године умрло је лекара: Срба 153 и студената медицине 27, лекара странаца 25 и лекара ратних заробљеника 11...”

Света Милошевић: ПОСЛЕДЊИ БРАНИОЦИ БЕОГРАДА

„...На овом фронту владало је затишје пуних седам месеци.

Пре подне, око 9 часова 21. (4) септембра 1915. године два непријатељска авиона нарушила су мир овог дугог затишја... У ноћи, између 22. и 23. септембра, у тој крвавој и језивој ноћи, једна граната удари у штаб полубатаљона Сремског одреда у горњем делу тврђаве. Официри: г.г. Игњат Крихнер, Иванов, Живко Кезић и Милутин Станић изненађени излећу напоље... Те ноћи гранате нису поштеделе ни штаб команданта Тврђаве, потпуковника г. Момчиловића.

После неколико тренутака настаје прави пакао, ужас! Градски се бедеми тресу, ломе, прскају. У вароши пожар као да је горео Рим... Једна граната 305 mm удара у бедем изнад „робијашких ћелија” и пробија зид дебео два метра, упада у ћелију и експлозијом пролама огромне зидине. Срећом да нико од војника није био унутра... Командант г. Момчиловић је, после овог чуда, наредио да сместа изађемо из ћелија и да поред градских бедема, са леве и десне стране Савхат-куле, ископамо ровове и у њима се од граната заклонимо. Ово је било врло паметно и корисно...

Девет је сати увече. Једна граната удари у четну профијент-комору и све коње и кола, разнесе у парампарчад. Неки рањени коњи вриште и стењу. Стругара Прометне банке у пламену. Магацини на савском пристаништу догоревају, а дим се над Савом натклонио као црна магла. Ми у рововима, ни сад не знамо како је до тога дошло, сви у један глас запевамо громко:

– Душманска рука пали и руши

У огњу пламте села и град...

Официри нас ућуткују, али узалуд. Дошло нам нешто да певамо, и ми певамо... Одједном, сви некако чудно мењамо песму као да смо зна-

ли да ће нас зора многе заувек раставити, и певамо:

– Свјати Боже, Свјати крепи...

Певамо сами себи посмртну песму. А певамо је, не као црквену, већ, буди Бог с нама, некако дивљачки, лудачки, као да смо памет изгубили...

И док ми певамо с бедема се чује команда командира наше батерије:

– Батерија, пали!

– Груу! - уместо батерија загрме само један наш топ. Остали су онеспособљени...

У 11 сати ноћу, 23. септембра (по старом), непријатељ је, после дводневног непрекидног бомбардовања ноћу и дању, пошто нам је све уништио, сасвим престао с бомбардовањем. Опет настаде тишина... Само се небо још црвени и пламти... Умор нас савлађује. Починемо да дремамо... У 1 сат по поноћи командант наређује:

– На спавање, али под ратном спремом, у приправиности!...

У три сата ујутру, 24. септембра, у доњем граду припуцаше пушке. Одјекну и прасак бомби... Градске зидине местимично одјекују, као да се Римљани испод бедема дижу...

– Пст! Пст! Пст! - шапатам нас официри позивају на зборно мсто...

– Швабе прелазе! - саопшти неко шапатам...

– Прва чета Улицом цара Уроша на Дунавски кеј, напред!

– Друга чета правац црква Ружица, први и други вод на десно крило према Робијашкој башти, напред! У стрелачки строј!

Кретосмо трчећим кораком. Свиће зора румена и плава. Ми јуримо ка кеју преко рупчага од граната, прескачемо испрекидане жице. Журимо на Дорћол. Жене, које нису могле побећи из вароши, неиспаване и бледе, испадају из порушених кућа и у страху нас запиткују:

– Војници, браћо! Шта је? Шта се догађа? Куда јурите? Ко то пуца?

Нико ништа не одговара, јер нико од нас и не зна шта је, у ствари.

СТИЖЕМО НА КРАЈ УЛИЦЕ ЦАРА УРОША. Код Шондине фабрике затичемо команданта другог батаљона 10. пешадијског пука мајора Гавриловића, с његовим војницима. Тог тренутка су дошли на кеј са Аде Циганлије. Леже по улицама Високог Стевана, Солунској и Цара Уроша. На дунавској обали митраљези клокоћу и бомбе

праште. Мајор Гавриловић нашу чету дочекује речима:

– Јунаци! Непријатељ је у малом броју прешао Дунав и заузео кланичну пругу. Потребно је да на њега ударите с бока од столарске фабрике и да га бомбама отерате...

Сви побацасмо шињеле, ранчеве и остале непотребне ствари у околна дворишта, да бисмо за јуриш били лакши, и трчећим кораком кретосмо да извршимо наређење... Тек што кренусмо, поче улична борба. Разбијамо врата на кафани „Пуж”, улазимо унутра, поседамо врата и прозоре и отварамо ватру...

Друга чета Сремског одреда, под командом капетана Кирхнера, развила се у стрелце и потпомогнута малим бројем кадровца 10. пука лавовски се коље, на нож, од куле Небојше до кафане „Шаран” на Дунавском кеју. Веза с првом четом одржава се преко жандарма, који су међу првима стигли на Дунавски кеј и пружили натчовечански отпор непријатељу који би, да их није било, продро у варош пре пего бисмо ми стигли. Много их је већ изгинуло. Пуца се. Бацају се бомбе с кровова кућа. Непријатељ бије из митраљеза и топова с монитора и са обале...

Око пет ујутру, кад се разданило, видели смо да се не бијемо са Аустријанцима већ са Немцима. Има их много. Као пободени кочићи, што бране обалу од поплаве, штрче шиљци са њихових шлемова, иза кланичне пруге...

Опет се цела ноћ проводи у борби по улицама, на нож и смрт...

Одступамо... Сузе нам у очима. Груди нам се надимљу и срце стеже. Обузима нас неко чудно, болно осећање. И плакали бисмо и смејали се, урлали бисмо и цвилили, миловали и уједидали... Хтели бисмо да дамо последњи, најјачи отпор, да голим грудима налетимо на голе немачке бајонете!... Али шта нам то вреди? Нас је око 40 а њих... хиљаде...

Видимо га. Наш лепи Београд сав је порушен, у пламену. Од дима са згаришта небо се не види. А тамо, под рушевинама и на згаришту остале нам старе мајке, сестрице и дечица...”

Исидор Ђуковић:
ДРУГИ БАТАЉОН 10. КАДРОВСКОГ
ПЕШАДИЈСКОГ ТАКОВСКОГ ПУКА
У ОДБРАНИ БЕОГРАДА 1915. ГОДИНЕ

Непријатељ је 5. октобра 1915. године у 13 сати почео артиљеријском ватром да туче одбрану Београда: артиљеријске положаје, рефлекторе, утврђења и град. Небом изнад Београда почели су масовније да круже његови авиони.

Непријатељска артиљерија је 5. октобра од 13 до 19 сати испалила око 1.000 граната. Већ 6. октобра из 300 оруђа на Београд је испалено око 20.000 граната. Тим интензитетом ватра је отворана до заузимања Београда. Један учесник овако описује почетак бомбардовања Београда:

„...Одједном као из кабла сручи се огањ свих могућих калибара од првих ровова па све уназад до Кошутњака и Дедиња. Прва зрна од 305 mm почеше падати на фабрику шећера, где је била команда Аде Циганлије...”

Бомбардовање Београда је појачавано до његовог заузимања.

Десант непријатеља на Аду Циганлију почео је у 3 сата, а на Дунавски кеј у 4 сата ујутру 7. октобра, са леве обале Саве, Великог ратног острва и леве обале Дунава. Браниоци Дунавског кеја засули су десант непријатеља на води најжешћом ватром. Многе понтоне су потопили. При искрцавању десанта на десну обалу Дунава дочекали су десант на бајонете и у тешкој борби прса у прса настојали да га збаце у Дунав...

Други батаљон 10. пешадијског пука Таковског је с Торлака, преко Великог Врачара и Кланице у 9 сати стигао на Јалију код стругаре Прометне банке. Жандармеријски одред је водио борбу око рушевина у Банатској улици. Пружао је натчовечански отпор а изгубио половину бројног стања. У 14.30 сати 7. октобра на тим рушевинама, преко пута кафане „Јасеница” командант 2. батаљона 10. кадровског пешадијског пука Таковског издао је заповест деловима 2. и 3. батаљона 10. пука, Сремском добровољачком одреду и Жандармерјском одреду, заповест која је одбрану Београда увела у легенду и учинила бесмртном:

Јунаци!

Тачно у три часа непријатеља треба разбити вашим силним јуришем, разнети вашим бомбама и бајонетима. Образ Београда, наше престонице мора да буде светао.

Војници! Јунаци!

Врховна команда избрисала је наш пук из бројног стања, наш пук је жртвован за част Београда и отаџбине. Ви немате дакле, да се бринете за животе ваше, они више не постоје. Зато, напред у славу! За краља и отаџбину! Живео краљ! Живео Београд!”

Надахнути патриотским речима мајора Драгутина П. Гавриловића браниоци Дунавског кеја у три сата после подне су бомбама и бајонетима јуришали на непријатеља, који је својом прљавом освајачком ногом стао на свету српску земљу на Дунавском кеју. У жестоком сукобу прса у прса већина их је изгинула или рањена. Рањени су мајор Гавриловић, капетан Кирхнер командант Сремског добровољачког одреда и већина старешина. Преживели браниоци Београда повукли су се и посели насип железничке пруге...

Заповест мајора Гавриловића увршћена је у петнаест најчувенијих војничких беседа, међу којима су: заповест Петра Великог за битку код Полтаве, заповест Наполеона за битку на Аустерлицу, заповест за поход на Беч и још три царске беседе, заповест краља Александра Карађорђевића за демобилизацију ратника после Првог светског рата, наредба генерала Пиноа и још седам војничких беседа.

После пада Бановог и Топчидерског брда 8. октобра у 20 сати браниоцима Дунавског кеја наређено је да се повуку ка Звездари и Тркалишту - у правцу данашњег Булевару револуције.

Градски одсек одбране Београда октобра 1915. године бранила су три батаљона 10. кадровског пешадијског Таковског пука првог позива. Београд је тукло 300 топова, већином највећег калибра, топови са 9 монитора и 60 авиона. Непријатељ је главни правац напада усмерио преко Београда. За команданта Градског одсека, пуковника Душана Туфегџића било је од највећег значаја да на време открије аустроугарске топове, понтоне и десанте, покрете и намере непријатеља. У том циљу командировао најближе чете 10. пука је наредио

– Једну десетину поставите да осматра непријатеља на Великом ратном острву и левој обали Дунава. О сваком откривању топова, понтона и покрета одмах известите.

Командир чете је десетину каплара Јовановића довео до „ветрењаче” - платформе на четири стуба висине око 20 метара и наредио:

– Ископајте и поседните положај поред „ветрењаче”. По један да стално са платформе осматра Велико ратно острво и леву обалу Дунава. О примећеним топовима, понтонима и покретима непријатеља одмах известите телефоном команданта градског одсека. Остављам вам доглед.

Десетина је ископала и посела ров. Каплар Јовановић се старао о сменама осматрача и њиховом вршењу дужности.

Непријатељ је 5. октобра у 13 сати почео артиљеријску припрему напада на Београд. Осматрач је уочио један ватрени положај непријатељске артиљерије и известио. Наша артиљерија је прецизном ватром неутралисала непријатеља. Потом, су откривени понтони и пешадија на Великом ратном острву. Артиљерија је и њих прецизном ватром разбила. Циљ по циљ непријатеља је неутралисан и уништан.

Непријатеља је открио осматрач на „ветрењачи”. Око „ветрењаче” су и почеле да ударају гранате у песак. Гелери граната, камење и ваздушни удари почели су да рањавају осматраче. Неки су и гинули. Прво је рањен Јоваш. Каплар је одредио другог осматрача који је наставио да осматра. Другови су Јоваша скинули са осматрачнице. Он је ускоро умро.

Војници су, без обзира на опасности, мирно и по реду пели се на осматрачницу, осматрали и извештавали. Нико није тражио смену, избегавао нити напуштао дужност, а сви су били свесни да ће за време осматрања пре бити рањени или погинути него преживети. Један по један је избациван из строја. Рањенима је пружена прва помоћ и упућени су у превизијалиште. Погинули су ту близу сахрањивани. Живи су осматрали и чекали рањавање или смрт. У десетини је било све мање живих. Непријатељ је трпео губитке али их је и наносио. Последњи осматрач је известио:

– Капларе, потрефило је и мене!

Каплар Јовановић се попео на осматрачницу, пружио помоћ рањенику и преузео дужност осматрача. Око њега су падале гранате непријатељске артиљерије а он је мирно осматрао и извештавао. У неко доба приметио је да се на обали Великог ратног острва пешадија укрцава у понтоне, окренуо је ручицу телефона и известио:

– На Великом ратном острву непријатељ укрцава пешадију у понтоне...

Непријатељска граната је прекинула његово даље извештавање. Каплар Јовановић је пао. Али, чуо га је пуковник Туфегџић, а чули су га и

ратници у оближњем рову. Српска артиљерија је отворила прецизну ватру по непријатељу, а пешадија се спремала да ватром дочека десанте. Цела десетина каплара Јовановића је избачена из строја, али је извршила своју дужност. Непријатељ није изненадио браниоце Београда.

Шестог октобра 1915. године непријатељ је испалио на Београд око 20.000 граната топова свих калибара са ватрених положаја из Борче и са Бежанијске косе и са девет монитора на Сави и Дунаву. Неколико пута Београд су бомбардовали и авиони. Јачина бомбардовања је стално појачавана, нарочито топовима највећег калибра од 42 сантиметра и гранатама тешким 130 кг, све до освајања Београда. На Београд је пало око 100.000 граната. Он је претрпео највећа разарања у својој историји. Погинуо је велики број војника и цивила. Београд су јуначки бранили и четири батаљона 10. кадровског пешадијског Таковског пука који су се храброшћу и жртвом овековечили и ушли у легенде.

Адам Стошић: ЖРТВОВАНИ¹

При повлачењу 1915. године војници 10. пешадијског пука застали су на левој обали Власине да се одморе. По ноћним ватрама су приметили да су их Бугари опколили са свих страна, а један бугарски батаљон је почео да прелази реку Власину с циљем да обруч затвори око пука.

Пуковник наређује капетану Радомиру Цвијовићу да са три вода своје чете спречи Бугаре да затворе обруч. Командир упозорава команданта да је немогуће са 150 редова, колико их је било у три вода, спречити продор више од хиљаду одморних Бугара. Командант изјављује да мора жртвовати три вода редова да би спасао пук. Није било водича, ни карте, па се треба снаћи.

– Како знаш! Иди па шта ти Бог да и поступи како те Бог учи.

– Онда, господине пуковниче, напишите ми то наређење.

– Због чега ти је потребно писмено?

– Поштено ћу вам казати. Ако погинем ноћас, а то је сигурно, у мом цепу ће неко пронаћи

¹ Мр Адам Стошић, *Велики дани Србије 1914-1918. године*

наредбу. Истина, ја ћу погинути, с њом или без ње, али нико неће моћи приговорити да је капетан Цвијовић, одвео на кланицу сто педесет људи. Ако задатак извршим и вратим се жив - онда хоћу да се то призна мени и мојим багљавим и измученим редовима.

(Наредба је написана и капетан је узео и отишао у чету).

– Војници, вечерас ћемо отворено разговарати. Добио сам једну тешку заповест. Кад се она преведе на наш војнички језик, значи: три вода. наше чете ноћас ће да се туку и гушају с Бугарима, јер 10. пук мора да се спасе пре зоре. Дакле, људи, ми ноћас имамо да изгинемо. Сваки од вас нека понесе фишеклију са сто педесет метака, бомбе и ашове. Везе немамо ни с ким, ни лево ни десно. Идемо у маглу па - шта нам Бог да. Потребно је само да се чврсто држимо један уз другог...

– Ако се неко међу вама толико уплашио и не сме да крене, одмах нека иступи и каже: „Ја не смем!“ Поштедећу га и оставити у четвртој води, а на његово место узећу другог, храбријег војника.

Из мрака се јави глас једног редова:

– Господине капетане, хоћете ли и ви поћи с нама?

– Разуме се. Зар бих ја могао напустити чету?!

– Онда ћемо сви! - одговорише покисли војници, а на њиховим лицима заблиста нови жар и снага.

(Капетан даје прецизна упутства за кретање ноћу: држати један другог за шињел, припремити муницију и бомбе... А онда је наредио да сви скину капе а сам се обратио Богу молитвом).

– Велики Оче свију људи, молим Ти се спаси и сачувај моје војнике! Помози им у овој мрачној ноћи и невољи. Њихов пород и њихове њиве чекају да се живи врате. Буди милостив као што си увек био, јер ми нисмо ушли у рат да отимамо и пљачкамо што је туђе, него да бранимо своје село и своје куће које су нам дедови оставили. Покажи нам пут правде и победе, пут славе и части. Благословено име Твоје, Господе, на вјек вјеков! Амин!

Војници су се прекрестили и у чудној побожности шапутали име Господње.

Кренули су кроз мрклу ноћ, са својим капетаном на челу, преко врлети, уз огромне напо-

ре. У рано јутро стигли су на косу изнад Власине. Укопали су се до паса, дубоко сваки за себе, на раздаљини од десетак метара.

Патрола је сишла према реци и наишла на Бугаре који су отворили ватру. Бугари су кренули уз косу на укопану чету. Кад су избили 40 метара испред положаја чете, по стрељачком строју бугарских војника са косе је сукнула ватра и они су падали као снопље. Капетан Цвијовић наређује да наредник Ђокић, који са својом десетином није нападнут на десном крилу, сиђе у поток и с леђа удари на Бугаре. Уз брзу палбу с косе и напад с леђа Бугари су почели да се повлаче.

Под притиском ватре, Бугари се опет сручише у поток. Наши војници нису чекали заповест. И догоди се чудо: хиљада (Бугара) је бежала пред 150 Срба... Неки су поскакали у реку, а неки су израњављени лежали на обали. Све је пливало у крви. Са изразом ужаса на лицу, испретурани лешеве су лежали ту и тамо. Само око оног потока пало је сто педесет глава. Језиво је било погледати.

Бугарски батаљон је био уништен. Двеста и неколико војника заробио је капетан Цвијовић са своја три вода...

Изгинуле Бугаре наши су сутрадан сахранили са свим војним почастима. Над њиховим гробом, који је био страشان и огроман и у који је сахрањено преко две стотине људи, испалили су плотун. То је била последња војничка почаст.

Капетан Цвијовић је за овај подвиг добио чин мајора и Карађорђеву звезду IV реда са мачевима, а сам је многе своје војнике предложио за одликовања. С њима је наставио до ослобођења земље, а после рата вратио се свом учитељском позиву у Лучанима, код Чачка.

Милорад Вуловић, редов, ратник 10. пешадијског „Таковског” пука МОЈА ЗАПАЖАЊА

Милорад Вуловић је рођен 10. јануара 1893. године у селу Давидовици. Био је самоук. На служење војног рока ступио је 25. августа 1914. године, за време битке на Церу, у 10. пешадијски „Таковски” пук и у њему се борио док је трајао Први светски рат. У 1957. години написао је „Моја запажања”, у којима је описао живот своје породице, своју биографију, од рођења до завршетка Првог светског рата, и оно што је сматрао битним о људима и догађајима са који-

ма је живео и сретао се. Мало је писао о својој Давидовици и догађајима после Другог светског рата, када је био одборник Месног народноослободилачког одбора у селу. „Моја запажања” предао је своме сину Велисаву и умро 1958. године. Доносимо делове из „Мојих запажања” која се односе на ратовање у 10. пешадијском „Таковском” пуку.

Ступање у кадар (служење војног рока)

„Мој брат Љубинко отишао је у гимназију. Десет дана касније почео је Први балкаиски рат. Отац је био болестан и није мобилисан. У децембру се деда разболео и умро. Сеоски кмет био је Обрен Вуловић, који је морао дати волове у војну комору. Као кмет могао је бирати с ким ће их послати. Хтео их је послати са оним у кога је имао поверење да ће их добро чувати, појити и хранити, па је изабрао мене... Из Горњег Милановца смо превозили зоб у Чачак. За време три дана Божића 1913. године, због празника нисмо радили, а само су нас печењем хранили...

Комисија је 1913. године оспособила оца за војску и као трећепозивца упутила у Подујево. Мене су из коморе пустили кући. Имао сам 20 година и млађу браћу: Драгишу 18, Станимира 14, Љубинка 13, Десимира 8 и Драгољуба 8 година. Свим комшијама у селу помагали смо у свим пољским радовима, јер су сви оскудевали у радној снази.

Отац се из војске вратио кући, после бугарског рата, у августу 1913. године. Те јесени сам се и оженио...

За војску сам регрутован 16. јула 1914. године, а 28. јула је Аустроугарска објавила рат Србији. У војску сам ступио 25. августа (8. септембра - И.Ђ.) 1914. године, за време битке на Церу. Класа регрута у којој сам служио војску прво се два месеца обучавала у Крушевцу. Ноћу 7/8. новембра укрцали су нас у воз, а сутрадан искрцали у Реснику, код Београда, и предали подофицирима 10. пешадијског „Таковског” пука. Они су нас увече довели у Обреновац, где смо са трећепозивцима разменили пушке и преноћили. Наредне ноћи стигли смо уморни у село Јевремовац, у Мачви, полегали по слами на поду школе и поспали. У неко доба разбуди нас команда: „Дужи се!”... Путем поред школе повлачила се артиљерија и пут је био закрчен. Наредише нам да кренемо за артиљеријом. Ускоро инаиђосмо на 10. пешадијски „Таковски” пук.

У колубарској бици

Ујутру нас је примио командант 10. пука, пуковник Владимир Туцовић и одржао кратак патриотски говор. Потом су нас распоредили у батаљоне и чете. Ја сам распоређен у 3. батаљон - командант Драгољуб Арсенијевић, 3. чету - командир Радомир Цвијовић учитељ из Гуче и командир вода Драгољуб Оцокољић из Чачка... Кренули смо на положај. Још нисмо ушли у ровове, а Швабе нас засуше артиљеријском ватром. Срећом нико није погинуо.

Борили смо се и повлачили с положаја на положај. Десети пук је 3. децембра одступио до села Венчана, а 11. пук је остао у борбеном додиру. У току ноћи почеше да звече каре 4. артиљеријског пука, поред кога смо заноћили. Командир наше бојне коморе, наредник Сретен Поњавић, позвао је нас пешаке по муницију. Добили смо по 150 метака на пушку. Више смо се обрадовали муницији него хлебу...

Наша артиљерија поче да дејствује брзом палбом по аустријској пешадији на путу село Црљени-Аранђеловац, на коме су се плавиле аустријске униформе, а 11. пешадијски пук узвикну снажно и отегнуто: „Ура-а-а!” и крену у јуриш - на бајонет...

Кренусмо и ми. Десети пук је прошао кроз стрељачки строј 11. пешадијског пука и прогинули смо Швабе до села Зеока. Изгубили смо 6 војника. Тимочани су ослободили Лазаревац. Наша патрола је заробила 15 Шваба.

Одатле смо преко села Барајева, Ресника и Раковице 14. децембра ујутру избили у винограде на Топчидерском брду. Падала је киша. Посматрали смо швапске понтонске мостове преко Саве. Наша артиљерија је отворила ватру по њима и за пет минута понтонски мостови су разбијени. Швапски војници су истакли беле заставе. Ми смо 15. децембра у 10 сати избили на Аутокоманду, па преко Врачара у касарну Краљеве гарде на Карабурми. После смо распоређени у села Мали и Велики Мокри Луг, Кумодраж и Сланце, у којима смо презимили 1914/1915. годину.

Рат са Бугарима

Шумадијска дивизија је у мају 1915. године пребачена у Уб. Ту смо до августа помагали сељацима из околних села да уберу летину. Одатле смо пребачени у Црквине, између Младеновца и Аранђеловца, Једно септембарско вече су

нас укрцали у воз у Влашком пољу. Осванули смо у Пироту, искрцали се и преко села Љубебрађе, код Бабушнице, избили на бугарску границу, код Тумбе, и посели положаје...

Бугари једно вече упадну у караулу Тумба и побију граничаре. Други дан су потисли Тимочку дивизију и заузели Бабушницу. Ми ноћу, 31. октобра /1. новембра заобиђемо село Гаје и поседнемо село Свође. Бугари нас нису ту очекивали, па су тим правцем кренули са читавим пуком и упали нам у заседу. Оштра борба трајала је пола сата. Косили смо их са два митраљеза. Изгубили су 40 војника, 13 коња и сву комору. Из наше чете погинула су два војника.

Увече смо порушили мостове на Власини и Морави и преко Власотинаца повукли се у Лесковац. На железничкој станици видели смо вагоне пуне одеће и обуће. Ми смо били голи и боси, а нису нам дали да приђемо вагонима, који су касније отерани у тунеле Грделичке клисуре, где су их запленили Бугари...

На Дмитровданске задушнице повлачили смо се уз реку Ватерницу. Пролазили смо поред сеоских гробаља, са којих нам је народ давао јело и пиће. Ми смо одлазили, а они су остајали забринути. Изашли смо на планину Кукавицу, где нас је сачекао 4. батаљон. Трећи батаљон је прешао преко положаја са којих се повукао 1. батаљон Моравске дивизије. Бугари су одбачени ка Вељој глави. Али, Бугари су били лукави. У рову би оставили упаљену бомбу па побегли. Кад смо ми неопрезно упали у ров један војник нам је погинуо. Други наш војник је јурио Бугарина и отео му митраљез, али је Бугарин побегао. Наставили смо да се крећемо уз једну косу обраслу ситногорицом ка Вељој глави. Падао је и ситан град. Командант батаљона Драгољуб Арсенијевић нас је упозоравао: „Добро пазите”. На Вељој глави приметили смо батаљон Бугара, извршили јуриш и разбили га. Нашли смо бугарску комору, казан у коме је кључао пасуљ са овчетином, један ован је висио одран до врата и 13 коња са официрским и другим стварима опљачканим у Врању. Ту смо омркли.

Те ноћи је командир 1. чете Александар Милорадовић замењивао одсутног команданта батаљона. Прва чета је остала уз штаб батаљона а остале чете су поселе положаје. Бугари су непримећено заобишли наш положај, нападну штаб батаљона, ухвате и закољу Милорадовића и његовог ађутанта Алексу Јанковића. Успели су

да се спасу извиђачки вод и командир 1. чете...” (Шта се десило на Веља глави прочитај у Уводу).

Морална колебања

„Одатле смо, пише даље Вуловић, одступили ка Сијеринској бањи и 14. новембра заноћили у селу Мутиводе, на ранијој српско-турској граници. У току ноћи по шаторима је пао снег. Дежурни је ујутру дао знак за устајање, али нико није излазио испод шатора. Завирио је у шаторе и видео да су празни. Војници су у току ноћи неопажено изашли испод шатора и по групама кренули својим кућама...

Кренуо сам и ја у групи са једним наредником и 47 војника. Кретали смо се у правцу Куршумлије. Пред мрак смо сели да се одморимо. На брдима смо видели бугарске ватре којима су обележили линију до које су стигли. Наложили смо и ми ватру и забринути сели поред ње. Поче већање и изношење мишљења о ситуацији у којој се налазимо и о нашем поступку. Већина војника се кајала. Говорили су наредник и један поднаредник носилац Карађорђевог звезде. Колебало се око питања: да ли отићи кући или се вратити у пук. Ја сам тада предложио:

„Знате ли, људи, да ми сад идемо непријатељу у руке да му предамо наше оружје и понудимо наше главе, а то није добро. Ја предлагам да се ми вратимо у наш пук, па шта буде”.

Наредник и поднаредник су ме подржали. Они су уживали углед код војника и нас 40 се вратило у пук, а седам их је отишло кућама. О њима у току рата и после њега никад ништа нисмо сазнали.

У логору је то јутро изгледало да се пук распао. Командант пука је послао офицере да сугитну одбегле војнике и врате их у јединице. Обећао је да ко се за 48 сати врати у јединицу неће одговарати што је напуштао. Наша група је у повратку срела командире 3. и 4. чете и прикључила им се. Они су нам тада рекли да је 10. пук II позива повратио Лесковац. Трећа чета 3. батаљона је од 300 војника спала на 32 војника, а у току дана у чету се вратило преко 200 војника.

Настављање повлачења

Пребацили смо се у Сијеринску бању и два дана се у њој одмарали, купали у врелој води, прапи веш и парили од вашки. Одатле смо кренули за Ново брдо, али су га Бугари већ били за-

узели. Трећи батаљон их је напао у десни бок, а главнина 10. кадровског пука од Гњилана и присилили смо их да се повуку иза Новог брда. Ту сам се уверио да су наше пушке дотрајале. За циљ на 500 метара ја наместим гајку на 1.000 метара а зрна опет подбацују. Ту ме Бугари умало не ухватише.

Кад смо наставили повлачење 2. батаљон је два дана касније имао тешку борбу и велике губитке. То нам је била последња борба у 1915. години. Поред Грачанице стигли смо у Штимље. Одатле смо гледали експлозије од дизања магацина у ваздух у Приштини. Продужили смо преко Ораховца, Ђаковице и Пећи. У Пећи сам слушао старог краља Петра кад нам је рекао:

– Војници! Заклели сте се краљу и отаџбини. Ја Вас заклетве краљу ослобађам, али вас заклетве отаџбини не могу ослободити. Ко хоће да се бори за отаџбину, нека иде за својим старешинама...

Повлачење преко Црне Горе и Албаније

У Пећи је био велики лом. Закопане су архиве армија и Врховне команде. Сва воловска кола претворена су у двоколице. Закопани су топови и повађени затварачи. Чекали смо у реду да бисмо примили хлеб и кренули преко Црне Горе. Прошли смо кроз Рожаје и Андријевицу, а нисмо добили следовање хране. Хранили смо се уз пут пронађеном цркнutoм стоком, празилуком и купусом из башти поред којих смо пролазили. Они што су ишли кроз Руговску клисуру клали су стоку, пекли и јели месо и боље прошли.

Од Андријевице до Подгорице пут је био добар. У пољу између Подгорице и Скадарског језера смо преноћили, али смо кочиће за шаторе једва поболи у тврдо тле. Два дана пре Никољдана (17. децембра - И.Ђ.) стигли смо у Скадар. Тада је министар војске, пуковник Радивоје Боживић поднео оставку. За министра војног је дошао командант наше Шумадијске дивизије, пуковник Божидар Терзић, а за команданта Шумадијске дивизије је постављен пуковник Живко Павловић.

Неколико дана смо потпуно гладовали. Министар војске је из Скадра упутио одред војника у Сан Ђовани ди Медиа да изваде брашно из потопљене италијанске лађе, и упутио коморе да са тим брашном снабдевају јединице. Добијали смо по порцији брашна и од њега спремали хлеб

и храну. Из Скадра смо се пребацили у Барбарушу, а наредно вече у Љеш. На Божић смо предали испред реке Маће. Уочи Божића добили смо порцију брашна, а на Божић не добисмо ништа. Командант пука, пуковник Владимир Туцовић, ту је осудио једног војника на стрељање, што је „продао” пушку Арнаутину за хлеб. Не знам да ли је војник и стрељан, али кад одатле пођосмо пушка је пронађена. Неспретни војник је затурио, али га нико није рехабилитовао.

Други дан Божића прешли смо реку Маћу, наишли на пољску пекару и добили по пола хлеба. Кад смо стигли у Драч, издвојили су ме у групу с тешко изнуреним војницима и оставили да се лађом пребацим на Крф а пук је продужио пешке, поред мора, за Валону.

Пребацавање на Крф и боравак на њему

На други дан Светог Саве (28. јануара 1916. - И.Ђ.) нашли смо поред мора, читав километар дужине, наслагане сандуке с пексимитом. Био је то последњи дан мога гладовања. Тог дана су нас надлетали, швапски авиони, избацили једну бомбу на брдо изнад Драча и убили једно кљусе. Наша батерија је отворила ватру по авиону и он се брзо повукао...

Примили смо храну за два дана и кренули на пристаниште. Укрцали смо се на шлепове и пребацили, од обале, један километар до лађе. Када је лађа кренула не знам, јер сам спавао. Ујутру смо угледали варош Крф и ускоро је лађа стала на мору. Са лађе су нас скелама пребацили на обалу. Искрцали смо се на росну траву - као да је пролеће, а био је јануар. На једној рудини разапели смо шаторе и приступили одмору. Око нас су се жутели лимуни и поморанце као да је Ђурђевдан (6. мај - И.Ђ.). Пре нас на Крф су се искрцали младићи из Тимочке дивизије и последња одбрана.

Логор смо подигли под једним брдом у селу Ипосу. Срећом, ноге су ме добро служиле. Упутили су ме у Тимочку дивизију да за 33 војника 10. пешадијског пука примим храну за два дана. Добио сам: једно прасе, два цака пексимита и по једну конзерву. Глад више нисмо осећали. Два дана касније стигао је и наш 10. пешадијски пук и Шумадијска дивизија. Неколико дана касније добили смо енглеске униформе и француске трометне пушке. (Пушке су добили на Халкидикију - И.Ђ.) Почела је јединачна, десетична, водна, четна па батаљонска обука - све

до поласка са Крфа у Солун. Истовремено смо се одмарали и опорављали.

Пребацивање на Солунски фронт

Једног дана су нас укрцали у лађе и пребацили у Солун. Наша лађа се испред Солуна заврзла у неку жицу и умало није ударила у мине. Чекали смо око 3,5 сата док морнари нису размрсали жице и лађа је безбедно ушла у пристаниште Микру, где смо се искрцали. Шумадијска дивизија, са четири пешадијска, једним артиљеријским пуком и коњицом подигла је логор у једном пољу. С нама је била и „чешка музика“ коју је Шумадијска дивизија заробила августа 1914. године у Мачви, за време битке на Церу.

У Микри смо наставили да изводимо обуку још око два месеца - колико да не будемо залудни. Половином јула кренули смо на фронт. Прошли смо кроз Солун, зауставили се и залогоравали у месту Теочин, где смо наставили да изводимо пуковску обуку. Кад смо одатле кренули, прошли смо кроз Јанице Вардар и ушли у равницу испод Могленских планина. Штаб армије сместио се у Драгоманце, штаб Шумадијске дивизије у месту Суботско, а пукови су кренули уз Могленске планине и посели одређене положаје.

Није ми било јасно зашто је 3. батаљон 10. пешадијског пука кренуо лево од Кожуха, у правцу Голог била, према коме је командир 3. чете упутио три патроле. У једној од њих био сам и ја. Наступали смо опрезно до брежуљка званог Ковиљ, око 250 метара ближе и 100 метара ниже од Голог била. Наишли смо на трагове и закључили да су се ту налазили Бугари. На врху брда приметили смо ровове, пажљиво им се приближили и убацили камен у ров. Нико није реаговао па смо ушли у ровове. На Голом билу испред нас приметили смо Бугаре у рововима и известили командира. Наредио нам је да поседнемо положај и штитимо долазак чете, што смо и урадили. (Излазак српске војске на Солунски фронт почео је 21. јуна 1916. године - И.Ђ.)

Одмах смо почели да се утврђујемо и правимо заклоне. Добили смо и вечеру. У току ноћи очекивали смо напад Бугара, али до њега није дошло. Сутрадан је освануо сунчан дан. Ограници Кожуха ширили су се на све стране. Од њега нас је одвајао дубок поток. За време доручка приметили смо да Бугари пребацују брдску артиљерију на наш бок одакле испалише три гранате које су пале у поток. Потом су примакли

артиљерију и отворили прецизнију ватру по нама, а истовремено прешли у напад и с пешадијом. За пола сата одбили смо три бугарска јуриша. У четвртом јуришу они су нас збацили с положаја. Њихова артиљеријска ватра нас је прецизно тукла с бока. Ја сам имао добар заклон и био сигуран у њему. Погинуло нам је 13 војника, а 34 су рањена.

Убрзо је стигла и наша батерија и отворила ватру по Бугарима. Истовремено 2. и 3. батаљон извршили су противнапад а наш батаљон је повратио и посео ранији положај. После рата прочитао сам Српску трилогију, Голготу и Васкрс Србије, али нисам нашао да је ова борба 10. пешадијског пука забележена. Први записани догађаји потичу из почетка августа, а овај се одиграо шест дана раније, тј. 24. јула 1916. године.

У овој борби је из 3. чете избачено из строја 48 војника, од којих је 13 погинуло а 7 тешко рањено, па је чета после тога реорганизована.

Бугарски положаји били су изнад наших, па смо били као под њиховом стрехом. Настојали смо да наше положаје примакнемо што ближе бугарским, јер смо тако били сигурни да нас неће тући њихова артиљерија. Бугари су често активирали ручне бомбе и котрљали их у наш ров. Ми смо се бранили тако што смо изнад наших ровова постављали настрешнице па су преко њих бугарске бомбе прелазиле преко наших ровова, а ако нека упадне у ров брзо смо је хватали и избацивали из рова пре него што експлодира.

Ја сам 21. септембра 1916. године рањен на Голом билу и пребачен на лечење у болницу. У то време вођене су најжешће борбе за Кајмакчалан, па је у болници било много рањеника са Кајмакчалана. Мене су лечили три дана у Првом завојишту Шумадијске дивизије, седам дана у Верткопу, 36 дана на генералном опоравку, 10 дана у Солуну и 40 дана у Едини. У чету сам се вратио јануара 1917. године. Тада се из сваког вода тражио по један војник за радионичко одељење. Војници су избегавали да иду у радионичко одељење, па су мене из болнице упутили право у њега, где сам остао до јануара 1918. године.

Пробој Солунског фронта

У фебруару 1917. године извршена је друга реорганизација српске војске. Шумадијска дивизија је посела положај од Ветерника до Кравице. Целу 1917. годину, претежно ноћу, копали смо

ровове на Катунцу и подизали препреке од бодљикаве жице између наших и бугарских ровова. У мају 1918. године почели смо да стружемо даске за облагање зидова земуница за наредну зиму. У јулу смо изграђивали путеве за излазак артиљерије и коморе на положаје. У августу смо приметили да се на положаје дотурају, ускладиштавају и маскирају велике количине артиљеријских граната. Ја сам био задужен да на траси изградње путева пуним и палим мине којима смо рушили камен, а и да чувам алат. Инструктор ми је увече 13. септембра 1918. године наредио да сутрадан рано ујутру узем два војника и минирам две стене које су се биле наднеле над путем, источно од Ветерника, и да камен са пута тако очистим, да мазга са два рањеника може не сметано да прође, а рањеници да ногама не додирују камен.

Сутрадан, порушили смо стене изнад пута и сели да се одморимо. Око 8 сати проломила се ватра артиљерије на целом фронту. Гранате су летеле преко нас, падале у бугарске положаје и експлодирале. Знали смо да је то почетак пробоја Солунског фронта, што смо одавно предосећали и чежњиво ишчекивали, али нисмо о томе причали. Артиљеријска ватра је у нас унела толико радости да нисмо знали где смо. Кад смо се прибрани појурили смо у 10. пешадијски пук...

Наша авијација била је стално у ваздуху, осматрала бугарске положаје, јављала нашој артиљерији положај сваког бугарског топа и она би га брзо ућуткала. Цео дан и целу ноћ је трајала артиљеријска канонада. Бугарски ровови су били разорени, земљиште прекопано, а дрвеће посечено. Увече се наша артиљерија примакла бугарским положајима и појачала ватру која је трајала целу ноћ.

Ујутру 15. септембра 1918. године прва два реда бугарских ровова на западном Ветернику и Безименој коси осванула су разорена. У њима се могао наћи само још понеки онесвешћени бугарски војник. Артиљерија је пренела ватру у дубину, а 12. пешадијски пук, на левом крилу дивизије кренуо је у незадржив јуриш и избио у рејон резерви два бугарска пука. У 10 сати биле су разбијене бугарске резерве и заплењена 4 топа. На десном крилу јуришао је 11. пешадијски пук. Први бугарски положај је разбијен и заузет.

На главном правцу пробоја, лево од нас, падале су у првом ешелону 17. и 122. француска колонијална дивизија, али је њихов напад заус-

тављен па су прешле у одбрану. Тада је командант Шумадијске дивизије наредио својој резерви 10. пешадијском пуку да удари у бок непријатеља на главном правцу и разбије га. Истовремено командант Друге армије увео је у пробој и свој други ешелон - Југословенску Тимочку дивизију, које су прошле кроз борбени поредак француских дивизија и са 10. пешадијским пуком Шумадијске дивизије разбиле непријатеља на главном правцу и заузеле први бугарски положај. Солунски фронт је пробила Шумадијска дивизија, на десном крилу и помоћном правцу Друге армије. До вечери су га пробиле Југословенска и Тимочка дивизија на главном правцу, заузеле и поселе први непријатељски положај.

Сутрадан је српска војска заузела Козјак, наставила продор а наредног дана заузела Камилу. Шестог дана избили смо у долину Вардара код Криволака. Солунски фронт био је пробијен. Два воза аустроугарских и немачких војника који су стигли као појачање разоружани су на железничкој станици Градско...

Шумадијска дивизија се од Штипа рокирала десно да би спречила извлачење Бугара. Ту смо 30. септембра и 1. октобра чекали наређење да наставимо продирање правцем Ћустендил - Софија - Видин. За то време запленили смо 200 оваца, 20 коза и 15 говеда, о чему смо известили команданта дивизије, а он је одговорио:

– Ћутите, кољите, пеците, једите и спремите да понесете. То ће вам бити хране до Чачка. Ако за то чује командант армије, све ће вам то узети и тераће вас гладне до Чачка.

Сутрадан смо наставили покрет правцем: Крива Паланка - Страцин - Куманово - Скопље - Косово поље и 31. октобра стигли смо пред Краљево, где смо преноћили, па наставили покрет ка Чачку. На успутним железничким станицама затекли смо пуне вагоне пекмеца и сувих шљива које су Швабе опљачкале и припремиле да терају у Швапску, али нису успели да их извуку.

Народ нас је свуда радосно и топло дочекивао, мада је био измучен, исцрпљен, го, бос и гладан, али је био јако добро обавештен. Мене су у Чачку чекали жена и брат Љубинко. Нисам им могао јавити када и где стижем, али су они били тачно обавештени, дошли у Чачак пре мене и сачекали ме. Добио сам објаву и после четири године седам дана одсуства. Отишао сам с њима у село Давидовицу. Било је радости и туге на претек.

После одсуства вратио сам се у јединицу. На тражење Народног вијећа Босне и Херцеговине отишли смо у Босну и Херцеговину и тамо остали годину дана да одржавамо ред и мир. Демобилисан сам 1920. године и вратио се кући. То су укратко моја запажања о боравку и ратовању 10. пешадијског пука и мом учешћу у Првом светском рату...”²

Исидор Ђуковић: ДЕСЕТИ КАДРОВСКИ ПУК У ПОВЛАЧЕЊУ ПРЕКО АЛБАНИЈЕ

Десети кадровски пук „Таковски” је октобра 1915. године бранио Београд. Одатле се у саставу Комбиноваг одреда Одбране Београда под борбом повукао на Косово поље. Преко Албаније повлачио се правцем Везиров мост - Пуки - Љеш. Изнад Везировог моста, на Шемишировом брду примио је заштитницу колоне која се повлачила тим правцем. Порушио је један распон на Везировом мосту и кретао у заштитници колоне у којој су биле трупне и бојне коморе.

Банде арнаутског племена Мередита престојале су порушени распон порушеног Везировог моста и кренуле паралелно за колоном да је нападну и опљачкају. У селу Фани Бисак су 5. децембра напали незаштитени део коморе. Док је стигао 10. кадровски пук бандити су убили Сашу, добровољца и ђака 6. разреда гимназије - брата пуковског лекара др Милутина Велимировића, поднаредника Тошића, иначе писара и једног Црногорца - такође ђака добровољца, скинули их до голе коже, опљачкали и оставили голе на снегу. Дошло је до тешке борбе у којој је из 10. кадровског „Таковског” пука погинуло 46 а рањено 170 војника. Напад банди је одбијен, али опасност од њих није отклоњена.

Колона се под борбом 6. децембра пробила у село Орош где је прихваћена од жандарма Есад паше. У селу је преданила 7. децембра, одморила се, нахранила и преноћила 7/8. децембра. У саставу Комбинованог одреда још су били: 10. и 19. кадровски и 7. п.п. II позива.

Колона је наставила покрет 8. децембра ујутру, спустила се у долину реке Спач и нашла опкољена од 3.000 бандита племена Мередита,

под вођством католичког свештеника Дон Зеф Мараша. Бандити су са висока око колоне демонстрирали своју силу и положаје. Потом су упутили парламентарне који су тражили: да војници предају сво оружје и опрему коју имају а за узврат они ће их пустити да мирно наставе покрет за Љеш. Преговоре је водио пуковник Душан Туфегџић.

Пуковник Душан Туфегџић се саветовао са командантима 10. и 19. кадровског пука и 7. п.п. II позива (потпуковницима Миливојем Момчиловићем, Војом Поповићем и Милисавом Лешјанином), командиром два брдска топа капетаном I класе Милојем Попадићем. Они су одлучили да оружје ни по коју цену неће дати, а да бандитима понуде 65 волова и 12 официрских коња. После дугих преговарања бандити су прихватили понуду, дали „бесу” да ће колона безбедно проћи кроз њихов крај и договор испоштовали.

Четири бандита су од 18 до 20 часова водили колону у правцу Љеша. Одједном су стали и изјавили да морају да иду на спавање и обећали да ће ујутру доћи да наставе вођење колоне до Љеша и отишли. Тада се јавио наредник Стеван из 3. чете 2. батаљона 10. кадровског пука „Таковског” и изјавио да добро познаје тај пут јер је 1912. године у 11. п.п. I позива прошао тим путем, па је сигуран да колону проведе. Колона је наставила кретање. Прошла је поред манастира Св. Павла, поред кога се 1912. године налазило превијалиште. Нашли су и неколико гробова умрлих и ту сахрањених гробова српских војника у 1912. години. Колона је сутрадан у селу Калмети стигла зачеље колоне Моравске дивизије I позива. По споразуму са свештеником Дон Зеф Мороши колона је оставила истом на чување групу рањеника са медиционаром Курандићем, која је после четири дана стигла у састав Одред.

Одред је у Љешу остао 19 дана. Одатле се пребацио у Драч у коме се 27. децембра укратио у брод и после три дана пловидбе стигао у Бизерту (Тунис).

² Са посебним задовољством ова документована и објективна запажања Милорада Вуковића за штампу припремио Исидор Ђуковић.

Драган Милић: ЈЕДИНИ ПРЕЖИВЕО ЕКСПЛОЗИЈУ ГРАНАТЕ

Наредник Чедомир Милић рођен је 10. јануара 1885. године на Руднику, од оца Николе и мајке Миље (рођене Рашић) у суседном селу Заграђе. Четири године основне школе завршио је на Руднику носећи трonoшку столицу да на њој седи у школи а потом је враћао кући. У школи је стекао љубав према књизи а после је много читао и имао изграђен однос према средини и животу око себе.

Војни кадар је служио 1907-1909. године у артиљерији гарнизона Крагујевац. У 1911. години био је на војној служби ради дообуке на новом топу. У ратовима за ослобођење борио се од 1912-1918. године. Из рата је изашао у чину наредника, као инвалид са више одликовања и Албанском споменицом.

Чедомир је имао три брата ратника. Најстарији Ђорђе је погинуо на Солунском фронту, Милијан је последње године рата провео у заробљеништву, Драгомира, који је из рата изашао са Албанском споменицом, а погинуо од немачког бомбардовања Рудника 1941. године као управник поште. Одликовања и документа из рата чувана су у породичној кући као највеће драгоцености и са њом изгорели 1941. године када су је Немци запалили.

При добром расположењу, у друштву сабораца и заинтересованих слушалаца, Чедомир је интересантно причао своје ратне доживљаје. На мене је најдубљи утисак оставило његово казивање о погибији посаде топа којим је командовао. Била је то и за њега најпотреснија прича до краја живота.

Чедомир је овако причао:

Ватрени положај батерије био је у долини једног потока. Мој топ био је на десној обали, а ја сам био на левој, поред једне дебеле букве, недалеко од топа. Командир батерије је био испред на осматрачници, осматрао ватру и управљао њоме. Телефоном ми је наређивао промену елемената гађања а ја сам их преносио послужу. Шест послужилаца топа су беспрекорно извршавали команде и отварали прецизну ватру по непријатељу. Одједном је одјекнула експлозија и ја сам изгубио свест. Освестило ме је запомагање рањеника и јаки болови у десној нози. Налазио сам се у шатору пуном тешких рањеника.

Био сам жедан и упорно сам тражио воде. Рањеник са завијеном главом и десном руком пружио ми је порцију воде левом руком. Ја сам тражио своју чутурицу, али пошто није нађена, попио сам пу-ну порцију воде.

Упитао сам рањеника где се налазим. У ушима ми је зујало и нисам чуо шта ми је говорио. Из мицања његових усана сазнао сам да сам рањен у десну ногу и да се налазим у „пољској болници”. Ускоро је дошао болничар и рекао ми: „Прошао си много боље него што си могао. Гелер те је ударио у бутину, али ти је нога остала читава. Ми смо је везали за кревет и за стопало окачили кофу са каменом, ради истезања (екстензије) ноге. Лези и мируј”, рече болничар, даде ми лек и оде.

Неколико дана касније посетио ме је командир батерије. Као да ме је сунце огрејало. Заборавио сам на болове. Командир ме загрли и рече: „Хвала Богу - жив си!” Питам га како су војници и топ. Он погледа у страну и одговори: „Добро су. Дошао сам на брзину, само да те видим, сада морам да идем, доћи ћу поново за неколико дана док се мало опоравиш. Тада ћемо имати више времена за разговор”. И оде.

Дани су пролазили споро као гладна година. Ноћи су ми биле још дуже. Нестрпљиво сам очекивао нови долазак командира батерије и размишљао: Зашто је журио, шта ми је прећутао, какве ће ми вести донети, ништа ми није рекао о друговима? Доктор ме обилази, прегледа, храбри и жури другим рањеницима. За њим долазе болничари, превијају ране, пружају лекове и помоћ коју је лекар наредио. Преминуле износе у тишини.

Једнога дана у смирај сунца поново ме је посетио командир батерије. Пошто се чврсто загрлисмо, он ми рече: „Доктор ми је рекао да лечење твоје ноге добро напредује, али да мораш мирно лежати док ти рана не зарасте”, што је рекао и мени. Нестрпљиво га упитих како је на положају, како топ дејствује, како су другови?

Командир ми потресно одговори: „Драги мој Чедомире, морам ти рећи истину. Твој топ је беспрекорно испалио брзом палбом 116 граната, а 117 граната је експлодирала у цеви и разнела топ и послугу. Од топа је остала само осовина, а од послуге само дроњци по околним гранама дрвећа.”

Престадох да дишем и ударише ми сузе. Командир ме загрли и дуго смо ћутали. Сећао

сам се другова. Слагали смо се боље него браћа. Њих нема више. Зажалио сам што сам преживео. Као да сам их изневерио. Испали смо из строја пре него што се Србија ослободила освајача...

Из размишљања ме прекиде глас командира: „Драги брате Чедомире, ти си срећом остао жив. Не знам шта те је спасило, имаш ли ти неку амајлију?”

Прибрах се и упитих командира: „Зар је то срећа да ми сви другови изгину, а ја сам останем жив. Не знам шта ме је спасло, али имам амајлију. Мајка ми је ушила у појас кад сам пошао у рат”. Показах му замотуљак, (амајлију) у којој су били: корице од славског колача, неколико зрнаца тамљана и босиока. Мајка је веровала да амајлија чува ратника у борби, и ушила ми.

„Хвала Богу што си остао жив”, рече командир и настави: „Ја морам да идем. Нека ти Бог помогне да што брже и боље оздравиш, да се здрав вратиш у јединицу и твојој мајци на Рудник”. Зарекосмо се да ћемо се изгинулих другова доживотно сећати, и командир оде.

После неколико недеља лечења у болници доктор ми рече да ми је нога добро и болничари ми скидоше тегове. Делови преломљене бутне кости су ми срасле једна поред друге, а не једна у наставку друге. Зато ми је десна нога остала краћа за 10 цм. Ипак ме је добро служила. У 1915. години прешао сам Албанију од Скадра, преко Љеша, Драча и Валоне и стигао на Крф. На том путу видео сам масовна умирања српске војске и избеглица од зиме, глади, премора, безобзирног убијања од стране арнаутских банди ради пљачкања. Умирања у Албанији и на Крфу су нас преполовила.

Због краће десне ноге премештен сам из артиљерије за ордонанса при енглеској и француској војној мисији и за време вршења те дужности научио француски и енглески језик.

Три године смо ратовали у рововима на Солунском фронту испред врата отаџбине Србије. У септембру 1918. године пробили смо Солунски фронт и као бујица јурећи непријатеља ослободили Србију и јужнословенске покрајине. По ослобођењу демобилисао сам се и вратио у породичну кућу на Руднику. Са преживелом браћом Драгомиром и Милијаном обновили смо породичну кућу. Њу су нам Немци запалили 1941. године за време окупације и обновили разорено домаћинство. Оженили смо се и поделили.

Из очеве породичне куће наставиле су да живе три породице у ослобођеној Србији.

Мој отац Чедомир се на свим подушјима својим прецима у цркви и на гробљу до своје смрти 18. 06. 1964. године подједнако сећао својих предака и шесторице својих изгинулих ратних другова. Чедомир је сахрањен на Руднику, у гробљу које се налази у засеоку Градови. После његове смрти одавање поште прецима и изгинулим друговима нашег оца Чедомира наставили смо брат, ја и наши потомци.

II

ПОГИНУЛИ, УМРЛИ, НЕСТАЛИ И ПРЕЖИВЕЛИ РАТНИЦИ

Село Бело Поље, општина Бело Поље

Село Бело Поље је удаљено 13 км од Горњег Милановца и налази се на путу за Крагујевац, на падинама Јешевца, на надморској висини 390-600 м и на површини 1.066 ха.

У Белом Пољу је био летњиковац деспота Стефана Лазаревића у коме је он јуна 1427. године примио посланике Дубровника, неколико недеља пред своју смрт.

Пред најездом Турака становници села су се иселили, а нови становници су се населили у 18. веку, а дошли су из Старог Влаха и Црне Горе. У пописима село је имало: 1910. године 511; 1921. године 467 и 2002. године 251 становника.

Село је имало општину, а од 1908. године и основну школу. Село припада црквеној парохији манастира Враћевшница. Сеоска слава је Бели Четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 68 ратника, од којих је 45 погинуло а 23 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНДРИЋ МИЛУТИН

Рођен 1896; редов; регрут 1915; умро 1915. у Албанији.

Извор: Славко Андрић у попису 1930.¹

ВАСИЛИЈЕВИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1873; редов последње одбране; умро од тифуса 1915.

Извор: удова Милева у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ МИЛАН

Рођен 1873; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Добривоје Дмитровић у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Анђелко Дмитровић у попису 1930.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1894; редов; 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: Мирко Јаковљевић у попису 1930.¹

ЈАНИЋИЈЕВИЋ (ИВАНЧЕВИЋ) АНДРИЈА

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; заробљен, интерниран и умро у логору 1916.⁴

Извор: Милосав Јанићијевић у попису 1930.¹

ЈАНИЋИЈЕВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1892; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./I; заробљен, интерниран и умро у логору Нађмеђер 12.01.1916.

Извор: Јездимир Јанићијевић у попису 1930.¹ и 2.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1879; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Милован Јанићијевић у попису 1930.¹

ЈАНКОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1878; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: Радисав Јанковић у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ БОГОСАВ

Рођен у Белом Пољу; редов; 10. п.п.; погинуо 1913.

Извор: 3.

ЛАЗАРЕВИЋ ВЛАДИСАВ

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Милош Лазаревић у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1873; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: удова Манасија у попису 1930.¹

ЛУКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1870; редов последње одбране; умро од тифуса 1915.

Извор: Иван Луковић у попису 1930.¹

МИЛИЋ БОГДАН

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Нестор Милић у попису 1930.¹

МИЛИЋ ВУК

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Живота Милић у попису 1930.¹

МИЛИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915.

Извор: Милета Милић у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1895; редов; регрут од 1915; умро 1915. у Албанији.

Извор: Радосав Милошевић у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ НОВИЦА

Рођен 1893; наредник; 1. ч. 2. б. 23. п.п./I; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 36, бр. гроба 1887.

Извор: Чедомир Милошевић у попису 1930.¹ и 4.

НЕДЕЉКОВИЋ ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 1893; наредник; у рату од 1913; погинуо 1915.

Извор: Љубисав Недељковић у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ САВО

Рођен 1895; редов; регрут од 1915; умро 1915. у Албанији.

Извор: Сима Недељковић у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915.

Извор: Матија Обрадовић у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1881; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1912. у Албанији.

Извор: Миливоје Обрадовић у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ СЛАВКО

Рођен 1895; редов; регрут од 1915; умро 1915. у Албанији.

Извор: Миливоје Обрадовић у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ ДАНИЛО

Рођен у Белом Пољу; редов; 10. п.п.; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: 3.

ПЕТКОВИЋ ВУКАДИН

Рођен 1895; редов; регрут од 1915; умро 1915. у Албанији.

Извор: удова Дрина у попису 1930.¹

ПЕТКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1873; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Матија Обрадовић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен у Белом Пољу; редов; погинуо 1912. у Албанији.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Белом Пољу; редов; 10. п.п.; умро 1913. у Албанији.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: удова Тодосија у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Рођен у Белом Пољу; редов; 10. п.п.; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: 3.

ПЕШАНОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1867; редов; 14. п.п./III; заробљен; интерниран у логор Нађмеђер; умро 01.01.1917; гроб број 980.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ ЛУКА

Рођен 1873; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Миљко Поповић у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Миладин Поповић у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1896; редов; регрут од 1915; нестао 1915. у Албанији.

Извор: Миладин Поповић у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1887; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Радосав Милошевић у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. у Албанији.

Извор: Урош Радовановић у попису 1930.¹

РАКОВИЋ БОРИСАВ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: Љубисав Раковић у попису 1930.¹

САРИЋ КОСТА

Рођен 1876; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1913. у Албанији.

Извор: удова Радојка у попису 1930.¹

СПАСОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.
Извор: Велимир Спасојевић у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.
Извор: Милорад Стевановић у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1895; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.
Извор: Миленко Стевановић у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ МИРКО

Рођен 1896; редов; регрут; умро 1915. у Албанији.
Извор: Миленко Стевановић у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АНДРИЋ МИЛАН**

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

АНДРИЋ СЛАВКО

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ Младена МИЛИЋ

Рођен 1899; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; прогоњен у II светском рату; умро 05.01.1947.
Извор: 7.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ МЛАДЕН

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ МИЛОСАВ

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ РАДЕНКО

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

ЛАЗАРЕВИЋ Стојана ЖИВАДИН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; прогоњен у II светском рату; умро 07.01.1946. у Белом Пољу.
Извор: 7.

СТЕВАНОВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 12. п.п./I; умро 1914.

Извор: Миленко Стевановић у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ УРОШ

Рођен 1894; редов 1. ескадрона 3. коњичког пука/I; умро 1915.

Извор: Милорад Стевановић у попису 1930.¹

ЧАРОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1879; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Димитрије Чоровић у попису 1930.¹

МИЛИЋ МИЛИЈА

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

МИЛИЋ НИКОЛА

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

МИЛИЋ РАДОЊА

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

МИЛОШЕВИЋ РАДОСАВ

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

НЕДЕЉКОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

НЕДЕЉКОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1970. у Белом Пољу.
Извор: 7.

ПОПОВИЋ ЖИВАДИН

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

СПАСОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Белом Пољу.
Извор: 7.

СТЕВАНОВИЋ ЖИВАДИН

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912;
НАС; умро у Белом Пољу.

Извор: 7.

МИЛОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912;
НАС; умро у Белом Пољу.

Извор: 7.

МИЛОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912;
НАС; умро у Белом Пољу.

Извор: 7.

ЧАРОВИЋ БОГОСАВ

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912;
НАС; умро у Белом Пољу.

Извор: 7.

ЧАРОВИЋ Илије МИЛИСАВ

Рођен 10.06.1895; редов; у рату од 1915; НАС;
умро у Белом Пољу.

Извор: 6.

ЧАРОВИЋ Илије ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 22.07.1892; редов; у рату од 1913; НАС;
умро у Белом Пољу.

Извор: 6.

ЧАРОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен у Белом Пољу; редов; у рату од 1912;
НАС; умро у Белом Пољу.

Извор: 7.

* *Извори:*

- ¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 34. Пописни списак погинулих ратника из села Бело Поље, кога су фебруара 1930. године потписали председник суда општине белопољске Живадин Маринковић и деловођа Милорад Браковић.
- ² Исидор Ђуковић: „Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе”. Издавач „Сигнатуре”, Београд, 2002.
- ³ Исидор Ђуковић: „Истраживања у архиву војске Србије и Црне Горе”, фонд српске војске 1912-1918.
- ⁴ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
- ⁵ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.
- ⁶ Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС) у Горњем Милановцу, сачинио Митар Адамовић. Албанска споменица је установљена 1920. у знак сећања на повлачење српске војске преко Албаније 1915. и 1916. Додељивана је онима који су се са српском војском повлачили преко Албаније па и члановима страних војних мисија. Удружење је од 1941-1967. било прекинуло рад.
- ⁷ Податке о преживелим ратницима из Белог Поља прикупио је, уз помоћ потомака; Зоран Јанићијевић.

Село Бершићи, општина Брезна

Село Бершићи је удаљено 15 km од Горњег Милановца на старом путу за Пожегу, налази се на 370-680 m надморске висине и на површини од 1.080 ha.

Бершићи су први пут поменути у турском попису 1525. године и тада су имали 17 домова.

Становништво се пред најездом Турака иселило. Нови насељеници су дошли у 18. веку из Црне Горе, Босне, Херцеговине и Македоније и населили брда у рејону Галича. Од 1880. године становници су почели да се са брда спуштају у долину реке Дичине и да је насељавају. У пописима село је имало: 1910. године 680; 1921. године 660, а у 2002. години 363 становника.

У Бершићима су рођени: Атанско Михаиловић, учесник Првог и Другог српског устанка, кнез црногорске кнежевине, судија и депутат. Његова кћер Круна била је прва супруга Јована Обреновића, брата кнеза Милоша Обреновића. У Бершићима је рођен и Василије Васа Поповић, кнез пожешке нахије, блиски сарадник и рођак кнеза Милоша Обреновића.

Село припада општини Брезна. У селу постоји школа. Припада парохији цркве у Брезни. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 120 ратника, од којих је 61 погинуо а 59 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БРКОВИЋ ЖИВОЛИН

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 1918.

Извор: брат Јевто у попису 1930.¹

БРКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1890; редов; 2. ч. 2. б. 24. п.п./Л; погинуо 1916. на Солунском фронту.

Извор: стриц Јевто у попису 1930.¹

БРКОВИЋ НИКИТА

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 1916.

Извор: син Стојан у попису 1930.¹

БРКОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен 1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1915.

Извор: син Милета у попису 1930.¹

ВАСОВИЋ М. ДЕСИМИР

Рођен 1895; редов; артиљерац/Л; погинуо 1915.

Извор: брат Божидар Узуновић у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ М. АЛЕКСАНДАР

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ Мелентија БОГОЉУБ

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 1918.

Извор: отац Мелентије у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1895; редов; I позива; нераспоређен; умро 1913.

Извор: Миливоје Савић у попису 1930.¹

ЈОВЧИЋ АГАТОН

Рођен 1881; редов; II позива; погинуо у комори Шумадијске дивизије.

Извор: син Момир у попису 1930.¹

ЈОВЧИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВЧИЋ МИЛОРАД

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 1917. на Солунском фронту.

Извор: мајка Станка у попису 1930.¹

ЈОВЧИЋ ПЕТАР

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 6. прекобројни пук/Л; погинуо 1914.

Извор: удова Милица у попису 1930.¹

ЈОВЧИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1873; редов; у комори 3. прекобројног пука/III; умро 1918.

Извор: син Превислав у попису 1930.¹

ЈОВЧИЋ СРЕТЕН

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 6. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: удова Аница Михаиловић из Чачка у попису 1930.¹

ЛАЗОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1880; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ ИВАН

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: отац Зарија у попису 1930.¹

МИКОВИЋ А. ВОЈИН

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИКОВИЋ (МИТРОВИЋ) С. ЈЕЗДИМИР

Рођен 1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 56, гроб број 2811.

Извор: син Радош у попису 1930.¹ и 3.

МИКОВИЋ Ј. МИЛАН

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Живојин Ђорђевић у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1868; редов последње одбране; умро од тифуса 1914.

Извор: кћи Даринка у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1913.

Извор: отац Срећко у попису 1930.¹

МИХАИЛОВИЋ ИВАН

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Милинко Јовчић у попису 1930.¹

МИХАИЛОВИЋ Петра МИЛАН

Рођен у Бершићима; редов; 10. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: потомак Радован Михаиловић.

МИХАИЛОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

МИХАИЛОВИЋ ТАНАСКО

Рођен 1880; редов; 1. ч. 2. б. 4. п.п./I; умро 1918.

Извор: син Божићар у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ МИЛИЋ

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ МИОДРАГ

Рођен 1884; редов; 3. коњички пук/I; погинуо 1914.

Извор: стрић Адам у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 1879; редов; митраљеска чета, 2. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: брат Јаћим у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ АДАМА СРЕЂКО

Рођен 1883; редов; у комори 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: отац Адам у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ СТЕВАН

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: стриц Адам у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ РАДИША

Рођен 1898; редов; добровољац; у рату од 1915; заробљен; интерниран; умро 1916. у логору.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: син Миле у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ Љ. ДРАГУТИН

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1916. на острву Виду.

Извор: син Матија у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ ЈОВИЦА

Рођен 1885; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1916.

Извор: син Светозар у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ Ф. МИЛЕНКО

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913.

Извор: син Јовиша у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1876; редов; у комори; 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: кћи Борка у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ ЖИВАН

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: спомен-плоча на цркви у Брезни.⁴

РАДОВАНОВИЋ Ј. ЖИВОЛИН

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1916.

Извор: син Превислав у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ Ј. СТЕВАН

Рођен 1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: кћи Божидарка Брковић у попису 1930.¹

САВИЋ В. БУДИМИР

Рођен 1881; редов; 3. коњички пук/II; погинуо 1915.

Извор: кћи Даринка Милошевић у попису 1930.¹

САВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1869; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п./III; умро 1918.

Извор: кћи Борка Узуновић у попису 1930.¹

САВИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

САВИЋ О. РАЈКО

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СИМОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СИМОВИЋ ДРАГАН

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

СОЛУЈИЋ АВРАМ

Рођен 1874; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п./III; погинуо 1913.

Извор: син Слободан у попису 1930.¹

СОЛУЈИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹

СОЛУЈИЋ Милоша ДРАГИША

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: брат Љубиша у попису 1930.¹

СОЛУЈИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1895; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Јеврем у попису 1930.¹

СОЛУЈИЋ ИЛИЈА

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Бершићима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ РАДОСАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1916. у логору.

Извор: 4. и 5.

СТОКОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Драгутин у попису 1930.¹

СТОКОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Милета у попису 1930.¹

ТАДИЋ Ј. МИЛОРАД

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: син Миленко у попису 1930.¹

ТОДОРОВИЋ ОБРЕН

Рођен 1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1916.

Извор: син Периша у попису 1930.¹

УЗУНОВИЋ АГАТОН

Рођен 1895; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: брат Агатон у попису 1930.¹

УЗУНОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1895; редов; нераспоређен/I; погинуо 1915.

Извор: Раденко Сандић у попису 1930.¹

УЗУНОВИЋ Петронија ПРОДАН

Рођен у Бершићима; редов; 10. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: кћи Олга Вујичић.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛЕКСИЋ МИЛОШ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

БРКОВИЋ Д. БОЖИДАР

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

БРКОВИЋ И. МИЛОШ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

БРКОВИЋ В. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1881. у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

ВАСОВИЋ Војина ЖИВОЈИН

Рођен 18.02.1896. у Бершићима; редов; у рату 1915; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 6.

ВАСОВИЋ М. РАДОСАВ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ВАСОВИЋ Т. СТОЈАДИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ В. БОЖИДАР

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ В. МИЛОРАД

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ДРАГОЈЕВИЋ В. МИЛОШ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ДРАГОЈЕВИЋ Д. РАЈКО

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ ДУШАН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ МАЛЕШ

Рођен 28.10.1884. у Бершићима; војно-судски; дивизијски ђенерал; у рату од 1912; НАС; умро 21.01.1971. у Београду.

Извор: 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ В. РАЈКО

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ЈОВЧИЋ МАНОЈЛО

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ЈАЗОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ БУДИМИР

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ С. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ Р. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљаван; интерниран 1916; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МИХАИЛОВИЋ Петра МИЛИВОЈЕ^о

Рођен 20.08.1875; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро 20.06.1931. у Бершићима

Извор: син Петар.

МИХАИЛОВИЋ Ф. ВОЈИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

МИХАИЛОВИЋ П. МИЛОШ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ М. ЉУБИНКО

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 6.

НИКОЛИЋ Адама МИЛОШ

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; четници га стрељали 14.12.1942. у селу Озрему.

Извор: 7.

НИКОЛИЋ МИЛУТИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ А. РАДОВАН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Обрада ДРАГУТИН

Рођен 1885. у Бершићима; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Обрада МИЛЕНКО

Рођен у Бершићима; редов; у рату 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Ф. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Обрада МИЛОШ

Рођен у Бершићима; редов; у рату 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: унук Слободан.²

ПАВЛОВИЋ С. СРЕТЕН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ ВУЈИЦА

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ ЖИВАН

Рођен у Бершићима; редов; у рату 1912; заробљаван; умро у Бершићима.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

САВИЋ В. ИЛИЈА

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

САВИЋ А. МИХАИЛО

Рођен у Бершићима; редов; у рату 1912-1918; заробљаван; умро.

Извор: 2.

САВИЋ О. РАДИША

Рођен 1893; редов; у рату 1912-1918; био заробљаван у логору Нежидер; умро.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ ЖИВКО

Рођен у Бершићима; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ Живка ЖИВОЈИН

Рођен 1884. у Бершићима; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро.

Извор: 6.

СОЛУЈИЋ Милоша ЉУБИША

Рођен 1893. у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: унук Мићо.²

СОЛУЈИЋ Крсте ГОЈКО

Рођен 1886. у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976.

Извор: 2.

^о МИХАИЛОВИЋ Петра МИЛИВОЈЕ је праунук рудничког кнеза Атанаска Михаиловића. До рата 1912. био је писар у општини Брезна. Из рата са Бугарима 1913. изашао је у чину поручника. У августу 1914. испред Шапца је рањен и остао без руке. Као тешки ратни инвалид лечио се код куће. Од 1918-1925. био је шеф војног одсека у Ужицу. У чин капетана I класе унапређен је 23. марта 1925. и пензионисан. Умро је 1931. и иза себе оставио четири сина и четири кћери.

СОЛУЈИЋ Саве КРСТА

Рођен 1864. у Бершићима; редов; у рату 1912-1918; НАС; народни посланик у више мандата између два рата; умро 1924.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ Крсте МИЛОЈКО

Рођен 1890. у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ Љубомира РАДЕНКО

Рођен 1888. у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ К. РАДОЈКО

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро као трговац у Чачку.

Извор: 2.

СОЛУЈИЋ Петра СВЕТОЛИК

Рођен 12.11.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 7.

СТОКОВИЋ Д. ДРАГУТИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

СТОКОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1886. у Бершићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; био у логору Нежидер; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ТАДИЋ И. ЈАНКО

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ТАДИЋ КРСТА

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ТАДИЋ Ј. МИЈАИЛО

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ Пантелије НИКОДИН

Рођен 1887. у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

УЗУНОВИЋ БОЖИДАР

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

УЗУНОВИЋ М. ДРАГУТИН

Рођен у Бершићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Бершићима.

Извор: 2.

УЗУНОВИЋ К. СТАНКО

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; заробљаван 1916; умро у Бершићима.

Извор: 2.

*** Извори:**

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 4. Пописни списак погинулих ратника из села Бершића, кога су јануара 1930. године потписали председник суда општине брезанске Димитрије Боровњак и деловођа Светозар Јоковић.

² Подаци о ратницима из Беришића, које су уз помоћ потомака сачинили Милосав и Милутин Павловића, Мићо и Мијо Солујић из Бершића.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁴ Спомен-плоча у цркви великомученика Светог Димитрија у Брезни.

⁵ Списак интернираних грађана рудничко-таковског краја у 1916.

⁶ Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), устројена 1967.

⁷ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁸ Спомен-плоча погинулим ратницима у селу Бершићи.

Село Богданица, општина Каменица

Село Богданица удаљено је 47 km од Горњег Милановца. Налази се на старом путу за Пожегу, на надморској висини 270 до 780 m, на реци Каменици и падинама Маљена, на површини 2.755 ha.

Богданица се први пут помиње у турском попису 1525. године и тада је имала 8 домова. По предању, име је добила по жени која се звала Богданка.

Становништво се пред најездом Турака масовно иселило. Атар села населили су нови становници у 18. веку који су дошли из Старог Влаха и Дробњака у Црној Гори. У пописима село је имало: 1910. године 641; 1921. године 780 и 2002. године 322 становника.

Село је имало општину и школу у селу Каменици. Припадало је црквеној парохији цркве Светог Илије, такође у селу Каменици. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 48 ратника, од којих је 35 погинуло а 13 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БАЈИЋ ЉУБОМИР

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАЈИЋ МИЛОШ

Рођен 1882; редов; 3. ч. 4. б. 4. прекобројни пук/II; погинуо 24.08.1914. на Ади Курјачици.

Извор: 2.

БАЈИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1880; редов; 4. п.п.; умро 29.03.1917. у логору Нађмеђер, гроб бр. 1321.

Извор: 3.

БАЈИЋ МИЛУТИН

Умро у логору.

Извор: 1.

БАЈИЋ РАДОВАН

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАЈИЋ СТАНИМИР

Умро у логору у Мађарској.

Извор: 4.

БАЈИЋ ТЕШО

Капетан I класе; погинуо 1914. на Костајнику.

Извор: 2.

ВУЛИЋЕВИЋ МИЛИЈА

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЛИЋЕВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1881; редов; 3. ч. 4. б. 4. прекобројни пук/II; умро 11.03.1914. у Стублинама.

Извор: 1.

ВУЛИЋЕВИЋ ПАВЛЕ

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КНЕЖЕВИЋ БОГДАН

Рођен 1887; редов; 1. ч. 4. б. 3. п.п./I; погинуо 14.09.1914. на Гучеву.

Извор: 2.

КНЕЖЕВИЋ ВАСО

Рођен 1888; редов; муницијска колона Тимочке дивизије; погинуо 06.11.1915. на Лисицама.

Извор: 2.

КНЕЖЕВИЋ Димитрија МИЛИВОЈЕ

Рођен 1888; редов; 17. п.п./I; погинуо 27.02.1913. у Сан Ђованију ди Медуа, Албанија.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1891; редов; умро 01.03.1916. на Крфу.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Јанићија МИЛУТИН

Рођен 1893; редов; умро 10.05.1915. у Градцу.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Рајка НОВАК

Рођен 1893; редов; погинуо 29.08.1914. на Гучеву.
Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ Драгутина ДРАГОЈЛЕ

Редов; 4. ч. 2. б. 10 п.п.; погинуо 01.10.1914.
Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ Ј. РИСТО

Рођен 1870; редов; муницијска колона/III; умро 27.01.1916. у Драчу.
Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ Недељка САВО

Рођен 1894; редов; крушевачке резервне трупе/I; погинуо 1915.
Извор: 1.

МАТИЈЕВИЋ Богосава ЧЕДОМИР

Рођен 1888; редов; 3. ч. 4. б. 3. прекобројни пук/I; погинуо 1914. на Гучеву.
Извор: 1. и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ДРАГИША

Рођен 1893; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 27.02.1915.
Извор: 2.

МИЛЕТИЋ Маринка ЖИВОЈИН

Рођен 1886; редов; I позив; умро 28.12.1914. у Пожеги.
Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Ј. ВУК

Рођен 1894; редов; I позив; умро 15.04.1915. у Нађмеђеру.
Извор: 2. и 3.

ПРОДАНОВИЋ КОРНЕЛ

Рођен 1883; редов; 3. ч. 1. б. 17. п.п./II; погинуо 23.04.1915.
Извор: 2.

ПРОДАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1882; редов; II позив; погинуо 29.10.1914.
Извор: 2.

ПРОДАНОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1876; редов; III позив; умро 1916. на Крфу.
Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ВУКАШИНОВИЋ МИЛИВОЈЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ВУКАШИНОВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

СИМЕУНОВИЋ ЂОРЂЕ

Редов; у рату од 1912; погинуо 1918. на Крстацу.
Извор: 4.

СИМЕУНОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; погинуо 1918. на Крстацу.
Извор: 4.

СРЕЋКОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1890; редов; 3. ч. 1. б. 17. п.п./I; погинуо 29.08.1914. на Јагодњаку
Извор: 2.

СТЈЕПАНОВИЋ Јована СТАНОЈЕ

Рођен 1890; редов; I позив; погинуо 22.04.1913. у Љешу.
Извор: 1. и 2.

ЧОЛОВИЋ ВОЈИН

Рођен 1892; редов; митраљеско одељење/I; умро 17.03.1917. на Верткопу.
Извор: 2.

ЧОЛОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1887; редов; 1. ч. 4. б. 3. п.п./I; погинуо 1914. код Младеновца.
Извор: 2.

ЧОЛОВИЋ ИСИДОР

Рођен 1882; редов; 3. ч. 4. б. 4. п.п./II; погинуо 04.09.1914. код Лознице.
Извор: 2.

ЧОЛОВИЋ Перише МИЛАН

Рођен 1883; редов; 3. ч. 3. б. 3. п.п./II; умро 03.09.1918. на мору.
Извор: 2.

ЧОЛОВИЋ РАЈКО

Редов; у рату од 1912; погинуо 28.09.1916. на Солунском фронту.
Извор: „Ратни дневници Ужичана”⁵

КНЕЖЕВИЋ НИКОЛА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

КНЕЖЕВИЋ САВА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

КНЕЖЕВИЋ СЕНИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МАКСИМОВИЋ БОЖИДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МАКСИМОВИЋ ГРУЈИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МАКСИМОВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МАТИЈЕВИЋ Николе ОБРАД

Рођен 1901; редов; у рату од 1912;
умро 10.02.1922. од последица рата.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ ЖИВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЧОЛОВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; у рату 1912; умро 1918.

Извор: 4.

ЧОЛОВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; умро 1989; НАС.

Извор: 4.

ЧОЛОВИЋ РАЈКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

* *Извори:*

1. Михаило Затовић, др Стеван Мољић и Драгољуб Муњић, *"Пожега и околина"*, 1978.
2. Спомен-плоче на цркви Светог Илије и чесми у школском дворишту у селу Каменици.
3. Исидор Ђуковић: *"Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе"*. Издавач „Сигнатуре”, Београд, 2002.
4. Прикупљени подаци о ратницима од потомака у 1994. од стране Мирослава Рајчевића.
5. Књига *"Ратни дневници Ужичана од 1912-1918"*. Издавач Историјски архив Ужица, 1995.

Село Бољковци, општина Бољковци

Село Бољковци је удаљено 19 km од Горњег Милановца, на старом путу за Љиг, на надморској висини 400-610 m и површини од 2.075 ha.

Становништво се делом иселило пред најездом Турака. У 18. веку део становништва се доселио из Херцеговине и ужичког краја и населио село. У пописима село је имало: 1910. године 1.061; 1921. године 900 и 2002. године 494 становника.

У Бољковцима се крајем новембра и почетком децембра 1914. године налазио штаб 1. српске армије и једна војна болница.

У Бољковцима је било седиште општине. Село је имало школу од 1842. године. У селу је некада постојао један манастир. Данашња црква Светог Николе изграђена је 1839-1843. године. Сеоска слава је први дан Тројице. Сеоски вашар се одржава истог дана.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 142 ратника, од којих је 82 погинуло а 60 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АВРАМОВИЋ Андрије **ДРАГУТИН**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: кћи Стаменка Рељић.

АВРАМОВИЋ Јевта **ЉУБИСАВ**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Стаменка Рељић.

АВРАМОВИЋ Милорада **МИЛОШ**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Стаменка Рељић.¹

АВРАМОВИЋ Милорада **ЧАСЛАВ**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Стаменка Рељић.¹

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. **ЉУБОМИР**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АНЂЕЛКОВИЋ Ђ. **БОГДАН**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАНКОВИЋ **СРЕТЕН**

Рођен у Мајдану 1873; редов; 11. п.п./III; заробљен; умро 21.02.1915 у логору Нађмеђер.

Извор: 2.

БОЈОВИЋ В. **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВЕРБИЋ М. **ПЕТАР**

Рођен 1869. у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1917.

Извор: Крајпуташ у Бољковцима.

ВЕРБИЋ Петра **ОБРЕН**

Рођен 1849; у рату од 1914; погинуо 1915.

Извор: Крајпуташ у Бољковцима.

ГЛИГОВИЋ М. **ДРАГИЋ**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГЛИШИЋ М. **КРСТА**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГЛИШИЋ М. **ПЕТАР**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДАМЉАНОВИЋ П. **МИЛИСАВ**

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРОВИЋ Т. МИЛОВАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Ј. МИЛАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ М. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ Љ. ЖИВКО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ А. МИЛЕНКО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ А. НИКОЛА

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ М. СВЕТИСЛАВ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ А. СИМО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ О. РАЈКО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАУДАНОВИЋ Јована АРАНЂЕЛ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синовац Милош.¹

ЛАУДАНОВИЋ Јована БУДИМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синовац Милош.¹

ЛАУДАНОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Милош.¹

ЛАУДАНОВИЋ С. ЖИВАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАУДАНОВИЋ С. ЛАЗАР

Рођен у Бољковцима; редов; у рату од 1912; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 55, гроб бр. 2788.

Извор: 1. и 3.

ЛАУДАНОВИЋ МИЛАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАУДАНОВИЋ Василија МИЛИНКО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Милош Лаудановић.¹

ЛАУДАНОВИЋ Јована МИЛОРАД

Рођен у Бољковцима; редов артиљеријског пука; у рату 1912-1918; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 37, гроб бр. 1951.

Извор: 1. и 3.

ЛАУДАНОВИЋ Милојка МИЛОШ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАУДАНОВИЋ Василија МИЛУТИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Милош Лаудановић.¹

ЛАУДАНОВИЋ С. МИХАИЛО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАУДАНОВИЋ Василија СТАНИМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Милош Лаудановић.¹

ЛАУДАНОВИЋ П. ТОДОР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 88, гроб бр. 4592.

Извор: 1. и 3.

ЉУБИЧИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ МИЛАДИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ М. ДРАГОСЛАВ

Рођен у Бољковцима; редов; свештеник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ В. АНДРИЈА

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Ж. ВАСИЛИЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо на Солунском фронту

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ М. ВИТОР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Ј. ГВОЗДЕН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Ђ. ЖИВАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Р. ЖИВОЛИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Р. ИВКО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Ђ. МИЛИСАВ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 50, гроб бр. 2555.

Извор: 1. и 3.

НЕДЕЉКОВИЋ Ј. МИЛОШ

Рођен у Бољковцима; редов; 10. п.п.; сахрањен у „Плаву гробницу”.

Извор: 1. и „Дуга” од 01. 01. 1985.

НЕДЕЉКОВИЋ МИЛОВАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: Тура Недељковић.

НЕДЕЉКОВИЋ Ј. НЕДЕЉКО

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Ђ. РАДОМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Г. ДРАГОЉУБ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Ђ. МИЛАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Р. МИЛАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Т. МИЛОСАВ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ З. АЛЕКСАНДАР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ З. БОЖИДАР

Рођен 1884; редов; 10. п.п./I; у рату од 1912; заробљен; умро у логору Неђмеђер 03.01.1915; број гроба 149.

Извор: 1. и 2.

ПАНТИЋ И. ДРАГУТИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ В. ЉУБОМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ Ј. ЉУБОМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ И. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ И. МИЛУТИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТИЋ И. ТИХОМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТКОВИЋ Р. МАРЈАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у логору Неђмеђер 09.12.1914.

Извор: 2.

ПОЛОМАЦ АКСЕНТИЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 59, гроб бр. 2955.

Извор: 3.

ПОЛОМАЦ БОГОЉУБ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПОЛОМАЦ Ј. ЉУБОМИР

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПОЛОМАЦ Р. МИЛАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПОЛОМАЦ К. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПОЛОМАЦ Ж. РАДОСАВ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПОПОВИЋ В. ВАСИЈИЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; свештеник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОВИЋ В. ЉУБИСАВ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РЕЉИЋ И. ДРАГОЉУБ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РЕЉИЋ А. МИЛАН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РЕЉИЋ М. МИЛОЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВКОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕВАНОВИЋ СТОЈАДИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ С. ДРАГОЈЕ

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ С. ДРАГУТИН

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧОЛИЋ ПАНТА

Рођен у Бољковцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АВРАМОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1893; поднаредник; у рату од 1914; НАС; умро 1955. у Бољковцима.

Извор: кћи Милена Миловановић.

АВРАМОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Бољковцима.

Извор: 4.

АВРАМОВИЋ СТЕФАН

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1995. у Бољковцима.

Извор: 4.

БОЈОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978. у Бољковцима.

Извор: 4.

БОЈОВИЋ МИЛАН

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Бољковцима.

Извор: 4.

ВАСОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932. у Бољковцима.

Извор: 4.

ВАСОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Бољковцима.

Извор: 4.

ВЕРБИЋ Б. ДОБРОСАВ

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1991. у Бољковцима.

Извор: 4.

ВЕРБИЋ Б. МИЛАН

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978. у Бољковцима.

Извор: 4.

ВЕРБИЋ Благоја РАДОВАН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1962. у Бољковцима.

Извор: 4.

ВЕРБИЋ РАДОМИР

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1966. у Бољковцима.

Извор: син Веселин.

ЕРОВИЋ Милована ДРАГИЋ

Рођен 1891; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1925. у Бољковцима.

Извор: син Милорад.

ИЛИЋ А. РАДЕНКО

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Бољковцима.

Извор: унук Радиша.

ИЛИЋ А. СРЕТЕН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Бољковцима.

Извор: унук Радиша.

КАРОВИЋ ЏЕСИМИР

Рођен 1886; каплар; у рату од 1912; заробљен; умро 1959. у Бољковцима.

Извор: 4.

ЛАУДАНОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; заробљен; умро 1976. у Бољковцима.

Извор: 4.

ЛАУДАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1946. у Бољковцима.

Извор: 4.

ЛАУДАНОВИЋ Танасија ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1982. у Бољковцима.

Извор: синовац Миро.

ЛАУДАНОВИЋ Крсте ЗДРАВКО

Рођен 1893; поднаредник; у рату од 1914; НАС; умро 1962. у Бољковцима.

Извор: синовац Милош.

ЛАУДАНОВИЋ Вује КРСТА

Рођен 1873; капетан; командант артиљеријског дивизиона; у рату од 1914; НАС; умро 1936. у Бољковцима.

Извор: унук Милош.

ЛАУДАНОВИЋ Крсте МИЛОВАН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971. у Бољковцима.

Извор: син Милош.

ЛАУДАНОВИЋ Ж. МИОДРАГ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Бољковцима.

Извор: 4.

ЛАУДАНОВИЋ Јакова РАДИСАВ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1996. у Бољковцима.

Извор: 4.

ЛАУДАНОВИЋ Јована РАДОМИР

Рођен 1882; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Бољковцима.

Извор: синовац Милош.

МАТОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1950. у Бољковцима.

Извор: унук Радовић.²

МИЛОВАНОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Бољковцима.

Извор: унук Милинко.

МИЋОВИЋ Сава МИЛОРАД

Рођен 1883; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Бољковцима.

Извор: 4.

МИЋОВИЋ Радосава СВЕТОЛИК

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ М. БОЖО

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Јевта БРАНИСЛАВ

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Јевта ВЛАДИМИР

Рођен 1890; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1927. у Бољковцима.

Извор: унука Милена Тодоровић.

НЕДЕЉКОВИЋ Ђ. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Јевта ДОБРОСАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ В. ЈОВАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ КОСТАДИН

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Бољковцима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Јевта ЉУБОМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Бољковцима.

Извор: Милена Тодоровић.

НЕДЕЉКОВИЋ Ђ. МИЛОВАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Бољковцима.

Извор: Ђуро Недељковић.

НЕДЕЉКОВИЋ В. МИЛОШ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1928. у Бољковцима.

Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ ЗАХАРИЈЕ

Рођен 1875; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Бољковцима.

Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1884; редов; краљев возач; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Бољковцима.

Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Бољковцима.

Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ ОБРАД

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ КОСТАДИН

Рођен 1882; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПАНТИЋ Владана БРАНИСАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПАНТИЋ Милорада ДОБРОСАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1953. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ ДРАГОМИР

Рођен 1884; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1936. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ МИЛИЈА

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ МИЛОЈЕ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ МИХАИЛО

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ СВЕТОЛИК

Рођен 1883; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Бољковцима.

Извор: 4.

ПОЛОМАЦ ЧЕДОМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Бољковцима.

Извор: 4.

РЕЉИЋ М. БОЖО

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Бољковцима.

Извор: 4.

РЕЉИЋ Тодора МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971. у Бољковцима.

Извор: унук Момчило.

РЕЉИЋ Т. РАДОЈЕ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Бољковцима.

Извор: син Драган.

РЕЉИЋ Миладина РАДОСАВ

Рођен 15.09.1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Бољковцима.

Извор: унук Миладин.

СТЕВАНОВИЋ ПАВЛЕ

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976. у Бољковцима.

Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ С. РАДОМИР

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Бољковцима.

Извор: унук Радисав.

*** Извори:**

- ¹ Спомен-плоча погинулих, умрлих и несталих ратника 1912-1918, подигнута на цркви Свете Богородице у Бољковцима.
- ² Исидор Ђуковић: „*Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе*”. Издавач „Сигнатуре”, Београд, 2002.
- ³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
- ⁴ Податке о ратницима 1912-1918 из села Бољковаца сачинили су. Ђура Недељковић; Милан Васовић, Павле Недељковић, Мића Поломац, Милош Тодоровић, Владан Адамовић и Милинко Миловановић.

Село Брајићи, општина Коштунићи

Село Брајићи удаљено је 30 km од Горњег Милановца. Налази се на падини нама планине Сувобора, има надморску висину 600-760 m а површине је 930 ha.

Село је, по једном предању, добило име по Турчину Браји (Брајиму) који је био ага у селу и добар према српској раји. По другом предању име села су донели досељеници из Црне Горе који су дошли из Брајића. Село је у пописима имало: 1910. године 257; 1921. године 230 и 2002. године 64 становника.

Брајићи су припадали општини Коштунићи. Село је имало школу а припадало парохији Брезна. Сеоска слава је Спасовдан. Вашар у селу се одржава на Митровдан.

У ратовима 1912-1918. године из села је учествовао 21 војни обвезник, од којих је погинуло 18, а преживела 3 ратника.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БАЈИЋ Војислава ДРАГОЉУБ

Рођен 1889; редов; комора шумадијске дивизије/І; умро 1916.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

БАЈИЋ Рака ДРАГУТИН

Рођен 1880; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Мирко.

БАЈИЋ Марка ЖИВОТА

Рођен 1885; редов; градска артиљерија/І; умро 1916. на Крфу.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹

БАЈИЋ ОБРАД

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./І; заробљен; умро 1917. у логору Нежидер.

Извор: син Радован у попису 1930.¹

БАЈИЋ Новице РАДИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; 1. ч. 4. б. 11. п.п./І; умро 1915.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

МИЛИВОЈЕВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./І; умро 1918.

Извор: син Димитрије у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1884. у Коштунићима; редов; комора шумадијске дивизије/І; умро 1918. у Чачку.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАНТОВИЋ Вуја АНТОНИЈЕ

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./ІІ; умро 1917. у Микри код Солуна; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела бр. 98, гроб бр. 5164.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹ и 2.

ПАНТОВИЋ БОЖО

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Миливоје Пантовић.

ПАНТОВИЋ Вуја МИЛОШ

Рођен 1895; редов; 1. ч. 4. б. 11. п.п./І; умро 1915. у Приштини.

Извор: брат Миљентије у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Тривуна АЛЕКСА

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./І; погинуо 1914. на Торлаку код Београда.

Извор: брат Здравко у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Живана ВЛАДИМИР

Рођен 1870; редов; последња одбрана; умро 1916. у Младеновцу.

Извор: кћи Станимирка Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Ђ. ВЕЛИМИР

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Петар.

ПЕТРОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Умро у рату 1912-1918.

Извор: син Радомир.

ПЕТРОВИЋ Драгића МИЛИЋ

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./І; умро 1914. у Београду.

Извор: брат Милосав у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Светозара МИЛОВАН

Рођен 1886; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./І; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Петар.

ПЕТРОВИЋ Будимира СВЕТОЛИК

Рођен 1886; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 1914. у Чачку.

Извор: брат Миливоје у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ СУ РАТ

БАЈИЋ Виктора РАЈКО

У рату од 1915; НАС; умро 1976.

Извор: син Милосав.

ПЕТРОВИЋ Тривуна ЗДРАВКО

У рату од 1915; НАС; умро 1966.

Извор: син Велисав.

ПЕТРОВИЋ Драгића МИЛОСАВ

У рату од 1915; НАС; умро 1965.

Извор: унук Томислав.

** Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 9. Пописни списак погинулих ратника из села Брајића, потписали су 19.01.1930. председник општинског суда Б. К. Мирковић и деловођа Мил. Ј. Николић.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

³ Податке о преживелим ратницима села Брајића прикупио је, уз помоћ потомака, Гојко Петровић.

Село Брђани, општина Брђани

Село је удаљено 10 km од Горњег Милановца Ибарском магистралом у правцу Чачка, на надморској висини 250-500 m, а површине је 2.023 ha.

Село се први пут помиње у турском попису 1476. године, када се село звало Сутеска. Село је исељено пред најездом Турака. Населили су га досељеници из брдовитих крајева Црне Горе, Старог Влаха, Херцеговине, и ужичког краја.

Брђани су били седиште Моравске капетаније Рудничке нахије. На планини Вујан и граници између села Брђани и Прислонице Никола Милићевић Луњевица, из Луњевице, изградио је 1805. године манастир Вујан са црквом, чардаком и чесмом, око пола сата хода од средњовековног манастира Обровин, који је запуштен од 1597. године, а и сада му се ту налазе остаци часне трпезе. Манастир је посвећен Св. архангелу Гаврилу. То је била прва задужбина ослобођене Србије. У припрати манастира сахрањен је устанички војвода Лазар Мутап, рођен у суседној Прислоници, који је тешко рањен у борби на Љубићу 1815. године и сахрањен код црквике у Горњој Трепчи. Син Вук пренео му је кости и сахранио у манастиру Вујан.

У пописима село Брђани имало је: 1910. године 1463; 1921. године 1150 и 2002. године 1253 становника.

Село је имало општину и школу, а припадало је црквеној парохији манастира Вујан. Сеоска слава је Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 287 ратника од којих је погинуло 145, а преживело 142.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОЖОВИЋ Р. БОЖО

Рођен 1862; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ С. ДРАГОМИР

Рођен 1870; у рату од 1912; умро 1916. на острву Виду.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Ј. ЖИВОЈИН

Рођен 1861; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Р. ИВАН

Рођен 1861; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ М. ЈЕВРЕМ

Рођен 1863; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Д. МИЛОРАД

Рођен 1894; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Т. НИКОЛА

Рођен 1892; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ М. ПАВЛЕ

Рођен 1859; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Р. СПАСОЈЕ

Рођен 1894; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Ј. ТАНАСИЈЕ

Рођен 1893; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ Ј. ТОДОР

Рођен 1864; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БРАДОЊИЋ Ђ. ВИДОЈЕ

Рођен 1870; у рату од 1912; умро 1915. од тифуса.

Извор: 1. и 2.

БРАДОЊИЋ В. ДРАГОСЛАВ

Рођен 1894; у рату од 1914; умро 1915. од тифуса.
Извор: 1. и 2.

БРАДОЊИЋ Д. ДРАГУТИН

Рођен 1883; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

БРАДОЊИЋ Ж. ПЕТАР

Рођен 1894; у рату од 1914; умро 1915. од пега-
вог тифуса.
Извор: 1. и 2.

БРАДОЊИЋ П. РАДЕНКО

Рођен 1896; у рату од 1915; нестало 1915.
Извор: 1. и 2.

БРАДОЊИЋ Ж. СТЕФАН

Рођен 1902; добровољац, нестало 1915.
Извор: 1. и 2.

БРАНКОВИЋ ДОБРОСАВ

У рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

БРАНКОВИЋ МИЛУТИН

Погинуо 26.10.1917.
Извор: 1. и 2.

БОШЊАКОВИЋ Т. ДРАГОЉУБ

Рођен 1881; у рату од 1912; умро 1915. од пега-
вог тифуса у Зајечару.
Извор: 1. и 2.

БОШЊАКОВИЋ Ј. ЈЕРЕМИЈА

Рођен 1879; у рату од 1912; умро 1916. на Крфу.
Извор: 1. и 2.

БОШЊАКОВИЋ У. СРЕТЕН

Рођен 1877; у рату од 1912; погинуо 1914. код
Вишеграда.
Извор: 1. и 2.

ВИДОЈЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1880; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ А. ВУЈИЦА

Рођен 1898; у рату од 1915; умро 1916. на острву
Виду.
Извор: 1.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ Милоша ЈАКОВ

Рођен 1877; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо
на Солунском фронту; ЗВОКЗм; сахрањен на
гробљу Зејтинлик, парцела бр. 52, гроб бр. 2640.
Извор: 1. 2. и 3.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ М. ЈОСИФ

Рођен 1888; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ Р. КОСТА

Рођен 1874; у рату од 1912; умро 1916. у
Албанији.
Извор: 1. и 2.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ Р. МАТИЈА

Рођен 1872; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ А. МИЈАИЛО

Рођен 1894; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ А. ПАВЛЕ

Рођен 1887; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ВУЈОВИЋ С. СПАСОЈЕ

Рођен 1872; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ГАЧЕВИЋ М. АЛЕКСАНДАР

Рођен 1890; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ГАВРИЛОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1890; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ГАВРИЛОВИЋ С. МЛАДЕН

Рођен 1883; у рату од 1912; умро од рана 1915.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ С. ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1867; у рату од 1912; умро 1916. у Ал-
банији.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ Ј. ДРАГИША

Рођен 1896; у рату од 1912; умро 1915. од пега-
вог тифуса.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ М. БОЖА

Рођен 1890; рату од 1912; умро 1916. у Албанији.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ М. ДРАГУТИН

Рођен 1886; у рату од 1912; погинуо 1914. на
Гучеву.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ М. МИЈАИЛО

Рођен 1888; у рату 1912; погинуо у одбрани
Београда 1915.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ В. ЛАЗАР

Рођен 1888; у рату од 1912; умро у заробље-
ништву.
Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ Г. НОВИЦА

Рођен 1872; у рату од 1912; умро 1916. у Албанији.

Извор: 1. и 2.

ГЛИШИЋ У. ПЕТАР

Рођен 1868; у рату од 1912; погинуо 1914. на Каблару.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ Н. ЈОВАН

Рођен 1877; у рату од 1912; погинуо 1914. код Ужица.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ М. МИЛАН

У рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДАКИЋ Т. МИЛАДИН

Рођен 1887; у рату од 1912; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ С. МИЛУН

Рођен 1890; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ Д. МИЛУТИН

Рођен 1888; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ МИЈАИЛО

Рођен 1865; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ М. МИХАЈИЛО

Рођен 1888; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ С. СВЕТОЗАР

Рођен 1870; у рату од 1912; умро 1915. од пегавог тифуса.

Извор: 1. и 2.

ДАКИЋ М. СЛОБОДАН

Рођен 1892; у рату од 1912; погинуо 1915. у одбрани Београда.

Извор: 1. и 2.

ДОСТАНИЋ М. ВЕЛИМИР

Рођен 1870; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДОСТАНИЋ П. ВИЋЕНТИЈЕ

Рођен 1880; у рату од 1912; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: 1. и 2.

ДОСТАНИЋ С. ДУШАН

Рођен 1886; у рату од 1912; погинуо 1916. у Битоли.

Извор: 1. и 2.

ДОСТАНИЋ С. ЉУБИСАВ

Рођен 1890; у рату од 1912; погинуо 1915. на Вељој глави.

Извор: 1. и 2.

ДОСТАНИЋ В. МИЛУН

Рођен 1885; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДОСТАНИЋ Л. РАДОСАВ

Рођен 1894; у рату 1912; погинуо 1916. на Гарничеву.

Извор: 1. и 2.

ЂОКОВИЋ ДРАГИЋ

У рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЂОКОВИЋ Д. МИЛОРАД

Рођен 1890; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈЕЛИЋ А. РАДОВАН

Рођен 1865; у рату од 1912; умро 1915. од пегавог тифуса.

Извор: 1. и 2.

ЈОВАНОВИЋ М. ДРАГОЉУБ

Рођен 1871; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈОВАНОВИЋ С. ЈЕЛИСИЈЕ

Рођен 1884; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈОВАНОВИЋ С. МИЛОЈКО

У рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Ј. НИКОЛА

Рођен 1874; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈОВАНОВИЋ М. СРЕТЕН

Рођен 1887; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КИЋАНОВИЋ К. ВЛАДИМИР

Рођен 1874; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КИЋАНОВИЋ К. ВУКОСАВ

Рођен 1867; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КИЋАНОВИЋ В. ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1896; у рату од 1914; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: 1.

КИЋАНОВИЋ Ж. ЛАЗАР

Рођен 1892; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КИЋАНОВИЋ Ж. ОБРАД
Рођен 1882; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

КНЕЖЕВИЋ Ђ. ГВОЗДЕН
Рођен 1895; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

КНЕЖЕВИЋ М. ИЛИЈА
Рођен 1870; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

КНЕЖЕВИЋ Т. МИЛОРАД
Рођен 1887; у рату од 1912; умро у заробљенич-
ком логору Аустрије.
Извор: 1. и 6.

КОЉАЛИЋ В. ЈОВАН
Рођен 1887; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

КРСМАНОВИЋ Л. ДОБРОСАВ
Рођен 1886; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

КРСМАНОВИЋ Л. ДОБРИВОЈЕ
Рођен 1889; у рату од 1912; умро 1915. од пега-
вог тифуса.
Извор: 1. и 2.

КРСМАНОВИЋ Ј. ИЛИЈА
Рођен 1856; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

КРСМАНОВИЋ И. ЛУКА
Рођен 1889; погинуо 1876. на Јавору.
Извор: 1. и 2.

КРСМАНОВИЋ Ј. ПЕТАР
Рођен 1853; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

МАРКОВИЋ А. СПАСОЈЕ
Рођен 1870; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

НИКОЛИЋ У. БОЖО
Рођен 1896; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

НИКОЛИЋ ЈЕСТРАТИЈЕ
Рођен 1867; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

НЕШКОВИЋ СТЕВАН
Рођен 1870; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ОБРАДОВИЋ В. ЈЕЗДИМИР
Рођен 1895; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ОБРАДОВИЋ МИЛИЈАН
Рођен 1886; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ОБРАДОВИЋ Д. ТОДОР
Рођен 1871; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕЈАТОВИЋ У. МИХАЈИЛО
Рођен 1890; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕРИШИЋ В. БОРИВОЈЕ
Рођен 1895; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕРИШИЋ И. ВАСИЛИЈЕ
Рођен 1867; у рату од 1912; умро 15.01.1918. у
енглеској болници.
Извор: 1. и 2.

ПЕРИШИЋ В. ДРАГОЉУБ
Рођен 1896; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕРИШИЋ Р. ЈОВАН
Рођен 1884; у рату од 1912; умро 1915. од пега-
вог тифуса.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ Д. АЛЕКСАНДАР
Рођен 1889; поднаредник; у рату од 1912; умро
09.05.1916. у Ници.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ Р. ВОЈИН
Рођен 1888; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ Т. ЛУКА
Рођен 1895; у рату 1915-1918.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ У. МАРИНКО
Рођен 1875; у рату од 1912; умро 1916. у Алба-
нији.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ М. МИЛАН
Рођен 1882; у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ М. МИЛОВАН
Рођен 1879; у рату од 1912; погинуо 1914. код
Вишеграда.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ Јакова МИЛУТИН
Рођен 1870; 10. п.п./III; умро 10.04.1917. у лого-
ру Нађмеђер.
Извор: 1, 2. и 6.

САВИЋ В. РАДОВАН
Рођен 1878; у рату од 1912; погинуо 1914. у Цр-
њенима.
Извор: 1. и 2.

САВИЋ Т. РАКА

У рату 1912-1918.

Извор: 4

САВИЋ У. РАНКО (РАЈКО)

У рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ У. СИМО

Рођен 1873; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ В. ТАДИЈА

Рођен 1871; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ Ј. ТОМА

Рођен 1866; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

СПАСОЈЕВИЋ Ф. СРЕДОЈЕ

Рођен 1876; у рату од 1912; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: 1. и 2.

СТРИЗОВИЋ Н. МАРКО

Рођен 1868; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

СТРИЗОВИЋ Р. МИХАЈИЛО

Рођен 1888; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

СТРИЗОВИЋ П. РАДОЈИЦА

У рату од 1912; умро 1915. од пегавог тифуса.

Извор: 1. и 2.

СТРИЗОВИЋ Р. СИМЕУН

Рођен 1873; у рату од 1912; умро 19.02.1916. на Крфу.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ А. ВИТОМИР

Рођен 1879; у рату од 1912; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ А. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1881; у рату од 1912; погинуо 1915. на Вељој Глави.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Р. ДМИТАР

Рођен 1877; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ С. ЈОВАН

Рођен 1890; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ ЛАЗАР

Рођен око 1850; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Т. МАРКО

Рођен 1873; у рату од 1912; погинуо 1914. на Каблару.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Н. МИЛАН

Рођен 1889; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Н. ОБРАД

Рођен 1893; у рату од 1913; погинуо 1914. код Београда.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Ј. МИЛОЈЕ

Рођен 1886; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Ј. МИЛУТИН

Рођен 1885; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ Р. СРЕТЕН

Рођен 1867; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТЕШИЋ У. ТОМА

Рођен 1867; у рату од 1912; погинуо 1914. на Галичу.

Извор: 1. и 2.

ТОДОРОВИЋ Т. ГЛИГОРИЈЕ

Рођен 1876; у рату од 1912; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: 1. и 2.

ТОДОРОВИЋ Т. ДРАГОСЛАВ

Рођен 1892; у рату од 1912; погинуо 1915. у одбрани Београда.

Извор: 1. и 2.

ТОДОРОВИЋ Т. МИЛАН

Рођен 1854; у рату од 1914; умро 1916. од шпанске грознице.

Извор: 1. и 2.

ТОДОСИЈЕВИЋ Ј. ВИТОМИР

Рођен 1895; у рату од 1915; умро 1916.

Извор: 1. и 2.

ТОДОСИЈЕВИЋ С. МИЛОРАД

Рођен 1885; у рату од 1912; умро 1916. на острву Видо.

Извор: „Дуга”, јануар 1985., 1, 2. и 3.

ТОДОСИЈЕВИЋ А. МИЉКО

Рођен 1881; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТОДОСИЈЕВИЋ Ј. МИХАЈИЛО

Рођен 1891; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТОДОСИЈЕВИЋ С. РАДОМИР

Рођен 1878; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТОПАЛОВИЋ М. БОЖИДАР

Рођен 1880; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТОПАЛОВИЋ Ј. ЈЕВРЕМ

Рођен 1872; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТОПАЛОВИЋ Ј. ЈЕЛИСИЈЕ

Рођен 1871; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТОПАЛОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1885; у рату од 1912; умро 1918.

Извор: унук Алимпије.

ТОПАЛОВИЋ С. ТАНАСИЈЕ

Рођен 1861; у рату од 1912; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1. и 2.

ТОПАЛОВИЋ Ј. ТОМА

Рођен 1885; у рату од 1912; умро 1918.

Извор: 1. и 2.

ЂУРЧИЋ П. ВЕЛИМИР

Рођен 1869; у рату од 1912; умро 1915. од пегавог тифуса.

Извор: 1. и 2.

ЂУРЧИЋ П. ВЕЛИСАВ

Рођен 1877; у рату од 1912; умро 1915. од пегавог тифуса.

Извор: 1. и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**БОЖОВИЋ С. АДАМ**

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ З. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ Б. ЗДРАВКО

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ З. ЈЕРОСЛАВ

Рођен 1888; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ Р. МИЛАН

Рођен 1871; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ П. МИЛУТИН

Рођен 1891; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ЂУРЧИЋ Т. ЈОВАН

Рођен 1874; у рату од 1912; погинуо 1914.

Извор: 1. и 2.

УРСУЛИЋ А. ДРАГОМИР

Рођен 1879; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

УРСУЛИЋ С. МИЛУТИН

Каплар; комарџија; у рату од 1912; умро од ране 1917. у Битоли; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 21, гроб бр. 1156.

Извор: 1, 2. и 3.

УРСУЛИЋ А. СПАСОЈЕ

Рођен 1864; у рату од 1912; умро 1914. од ране код куће.

Извор: 1. и 2.

ШАРЧЕВИЋ С. ВЛАДИМИР

Рођен 1872; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ШАРЧЕВИЋ С. ЛУКА

Рођен 1886; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ШЕНЧЕВИЋ А. АВРАМ

Рођен 1872; у рату од 1912; погинуо 1914. на Галичу.

Извор: 1. и 2.

ШКОЉОВИЋ М. МИЛАН

Рођен 1881; у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БОЖОВИЋ С. МИЛУТИН

Рођен 1879; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ Г. ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 1886; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ С. ПРОДАН

Рођен 1874; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

БОЖОВИЋ Г. САВА

Рођен 1900; у рату од 1915; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

БОШЊАКОВИЋ Т. ДОБРОСАВ

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

БОШЊАКОВИЋ Јеврема ИГЊАТ

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 01.06.1944.

Извор: 5.

БРАДОЊИЋ В. МИЛОШ

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: 1. и 8.

БРАДОЊИЋ Д. МИЛУТИН

Рођен 1880; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

БРАДОЊИЋ Ђ. ПАВЛЕ

Рођен 1867; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

ВАРЈАЧИЋ С. ЈОВАН

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ВЕРОВИЋ МИЛОСАВ

Потпоручник; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ВИДОЈЕВИЋ СРЕТЕН

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ А. ВИЋЕНТИЈЕ

Рођен 1883; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ А. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1883; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС.

Извор: 7.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ Андрије МИХАИЛО

Рођен 15.07.1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: 7.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ Алексија РАДОСАВ

Рођен 10.10.1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: 7.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ ТИХОМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ ФИЛИП

У рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

ВУЈОВИЋ М. ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ВУЈОВИЋ М. ПЕТАР

Рођен 1866; у рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

ВУЈОВИЋ М. ЖИВАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ГАЧЕВИЋ М. БРАНИСЛАВ

Рођен 1879; у рату од 1912; заробљаван; умро у Брђанима.

Извор: 8.

ГАЧЕВИЋ М. ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1896; у рату од 1912; заробљаван; умро у Брђанима.

Извор: 8.

ГАЧЕВИЋ М. НИКОЛА

Рођен 1887; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

ГАЧЕВИЋ М. ОСТОЈА

Рођен 1893; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ГУЈАНИЦА К. ВЛАДИМИР

Рођен 1872; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 8.

ДАКИЋ Р. ГОЈКО

Рођен 1903; интерниран 1915.

Извор: 8.

ДАКИЋ ЈЕЗДИМИР

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.

ДАКИЋ ДРАГОМАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ДАКИЋ М. ДРАГОМИР

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ДАКИЋ Л. КРСТА

Рођен 1877; у рату од 1912; НАС.

Извор: 1. и 8.

ДАКИЋ Ж. МИЛИВОЈЕ

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

ДАКИЋ С. МИЛУН

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

ДАКИЋ Д. МИЛУТИН

Рођен 1888; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 8.

ДАКИЋ ПЕТАР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

ДАКИЋ М. РАДИША

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

ДАКИЋ Миленка РАДОВАН
Рођен 1872; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ДАКИЋ РАДОМИР
У рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ДОСТАНИЋ В. ГОЈКО
Рођен 1887; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ДОСТАНИЋ ДУШАН
У рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ДОСТАНИЋ М. ЈЕЗДИМИР
Рођен 1886; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ДОСТАНИЋ М. ТОДОР
Рођен 1868; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ЂОРЂЕВИЋ С. СТАНКО „БУГАРИН”
Рођен 1880; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ЂОРЂЕВИЋ М. МИЛОРАД
Рођен 1891; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ЈЕЛИЋ Т. МИЛОЈЕ
Рођен 1884; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ЈОВАНОВИЋ М. СРЕТЕН
Рођен 1887; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ЈОВАНОВИЋ С. ТАНАСИЈЕ
Рођен 1881; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ЈОВАНОВИЋ М. МИЈАИЛО
Рођен 1893; у рату од 1913; НАС.
Извор: 8.

КНЕЖЕВИЋ Б. БРАНИСЛАВ
Рођен 1891; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

КНЕЖЕВИЋ Тимотија МИЛОЈЕ
Рођен 29.05.1890; у рату од 1912; НАС.
Извор: 7.

КНЕЖЕВИЋ Т. МИЛОРАД
Рођен 1887; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

КНЕЖЕВИЋ Т. МИЛЕНКО
Рођен 1892; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

КНЕЖЕВИЋ Ђ. МИЛОШ
Рођен 1884; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

КИЋАНОВИЋ М. МИЛАН
Рођен 1893; у рату од 1913; НАС.
Извор: 8.

КОВАЧЕВИЋ поп СТАНОЈКО
Рођен 1857; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

КОЉАЈИЋ Добросава БУДИМИР
Рођен 05.09.1893; у рату од 1913; НАС.
Извор: 7.

КОСТИЋ МИРКО
Рођен 1880; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

КРСМАНОВИЋ М. БОГОЉУБ
Рођен 29.08.1892; у рату од 1912; НАС.
Извор: 7.

КРСМАНОВИЋ Ј. БРАНИСЛАВ
Рођен 1880; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

КРСМАНОВИЋ Т. МЕЛЕНТИЈЕ
Рођен 23.02.1891; у рату од 1912; НАС.
Извор: 7.

КРСМАНОВИЋ Т. СВЕТИСЛАВ
Рођен 1892; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ОБРАДОВИЋ М. ВУЈИЦА
Рођен 1870; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ОБРАДОВИЋ М. ЈОВИЦА
Рођен 1874; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ПЕЈАТОВИЋ Ј. МИРКО
Рођен 1885; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ПЕРИШИЋ В. ДРАГОЉУБ
Рођен 1894; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ПУРИЋ Ђ. РАДОЈИЦА
Рођен 1892; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

РАДОЈЕВИЋ ПЕТАР
Рођен 1886. у Прелини; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

РАДУЛОВИЋ И. ДРАГУТИН
Рођен 1892. у Мојсињу; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ М. БРАНИСЛАВ
Рођен 1884; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

САВИЋ Д. ДОБРОСАВ

Рођен 1893; поднаредник; у рату од 1913; НАС.
Извор: 8.

САВИЋ Р. ДРАГОМИР

Рођен 1893; у рату од 1913; заробљаван.
Извор: 8.

САВИЋ Т. ДРАГОЉУБ

Рођен 1894; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ Јеротија ЈАРОСЛАВ

Рођен 25.03.1894; у рату од 1914; НАС.
Извор: 7.

САВИЋ В. ЉУБОМИР

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ М. ГАВРИЛО

Рођен 1884; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

САВИЋ А. ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1864; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

САВИЋ К. МИЛИЈАН

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

САВИЋ В. МИЛОШ

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

САВИЋ М. НЕНАД

Рођен 03.01.1886; у рату од 1912; НАС.
Извор: 7.

САВИЋ А. САВА

Рођен 1874; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ Т. МИКАИЛО - ШМИТ

Рођен 1894; у рату од 1914; НАС.
Извор: 7.

САВИЋ Ј. МИЛИЈАН

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ Д. СТАНОЈЕ „КАФЕЦИЈА”

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ В. ТАДИЋ

Рођен 1871; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

САВИЋ З. ТОДОР

Рођен 1870; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

САВИЋ И. МИЛАН

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

САВИЋ П. ТРИФУН

Рођен 1871; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

САВИЋ Павла ТИХОМИР

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1962.
Извор: 1. и 8.

СПАСОЈЕВИЋ Ф. СПАСОЈЕ

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

СТРИЗОВИЋ Р. АКСЕНТИЈЕ

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

СТРИЗОВИЋ Ј. МИЈАИЛО

Рођен 1883; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

СТРИЗОВИЋ Ј. МИЛОШ

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

СТРИЗОВИЋ Н. БОЖИДАР

Рођен 1871; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

СТРИЗОВИЋ П. ВЕЉКО

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

СТРИЗОВИЋ Сима САВА

Рођен 14.01.1898; у рату од 1915; добровољац;
НАС.
Извор: 7.

СТРИЗОВИЋ А. ТАДИЈА

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ О. АКСЕНТИЈЕ

Рођен 1890; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ БЛАГОЈЕ

У рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ТЕШИЋ Р. БОГДАН

Рођен 1889; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ П. БОЖО

Рођен 1871; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ Р. БОГДАН

Рођен 1889; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ТЕШИЋ ГАЈО

У рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ТЕШИЋ Н. МИЛАН

Рођен 1889; у рату од 1912; умро 1918.
Извор: 8.

ТЕШИЋ С. ПАНТО

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ СРЕДОЈЕ

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ Ј. ЧЕДОМИР

У рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ТЕШИЋ Н. НОВИЦА

Рођен 1892; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ТОДОРОВИЋ Т. ВЛАДИМИР

Рођен 1880; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТОДОСИЈЕВИЋ П. ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1871; у рату 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТОДОСИЈЕВИЋ В. ДРАГИЋ

Рођен 1872; у рату 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТОДОСИЈЕВИЋ Здравка ЉУБОМИР

Рођен 10.03.1887; у рату од 1912; НАС.
Извор: 7.

ТОДОРОВИЋ СВЕТОЗАР

У рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ТОДОСИЈЕВИЋ А. СТОЈАН

Рођен 1889; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТОПАЛОВИЋ Т. ДОБРИЦА

Рођен 1893; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ТОПАЛОВИЋ М. МИОДРАГ

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ТОПАЛОВИЋ (МИЛИЋ) ЈЕВРЕМ

Рођен 1867; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ТОПАЛОВИЋ (МИЛИЋ) Ј. ЈЕФТИМИЈЕ

Рођен 1865; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ТОПАЛОВИЋ МАКСИМ

У рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ТОПАЛОВИЋ МИЛАН

Рођен 1897; у рату од 1915; заробљаван.
Извор: 8.

ТОПАЛОВИЋ С. РАДОМИР

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

УРСУЛИЋ Л. ВЕЉКО

Рођен 1879; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

УРСУЛИЋ СПАСОЈЕ

У рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ФИЛИПОВИЋ В. БОГДАН

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ФИЛИПОВИЋ А. ВЛАДИМИР

Рођен 1895; у рату од 1915; заробљаван.
Извор: 8.

ФИЛИПОВИЋ МИЛАН

У рату од 1912; заробљаван.
Извор: 8.

ФИЛИПОВИЋ В. МИЛОРАД

Рођен 1897; у рату од 1915; заробљаван.
Извор: 8.

ЂУРЧИЋ П. БОРИСАВ

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ЂУРЧИЋ М. ГАЈО - ГАВРИЛО

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ЂУРЧИЋ В. МИЛАН

Рођен 1889; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ЂУРЧИЋ П. МИЛОРАД

Рођен 1883; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ШАРЧЕВИЋ Д. ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1895; у рату од 1912; НАС.
Извор: 1. и 8.

ШАРЧЕВИЋ Сретена ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1875; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 1. и 8.

ШАРЧЕВИЋ С. ДМИТАР

Рођен 1872; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 1. и 8.*

ШЕНЧЕВИЋ АНТОНИЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 8.

* Извори:

1. Др Миломир В. Глишић, Хроника села „Брђани”, Београд, 1999.
2. Спомен-плоча погинулих, умрлих и несталих ратника 1912-1918. на задружном дому села Брђана.
3. Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
4. Милован Вуловић „Знамења слободе”, издавач СУБНОР Чачак, 1994.
5. „Чачански крај у НОБ”. Издање центра за културу, Чачак, 1977.
6. Исидор Ђуковић: „Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе”. Издавач „Сигнатуре”, Београд, 2002.
7. Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), 1967.
8. Подаци о преживелим ратницима, које су, уз помоћ потомака прикупили: Страхиња Савић, учитељ у пензији, Миодраг Вићентијевић, Славко Дакић, Милутин Достанић, Славиша Јелић, Милосав Савић, Петар Савић, Ђорђе Годоровић, Драгиша Топаловић; Стојан Топаловић; Срећко Топаловић, Миодраг Ћурчић и Селимир Филиповић.

Село Брезна, општина Брезна

Село Брезна је удаљено 20 km од Горњег Милановца, на старом путу за Пожегу, на надморској висини 440-600 m и на површини од 1.140 ha.

Село је добило име по брезовој шуми које је у атару села било у изобиљу. Село Брезна се први пут помиње у турском попису 1525. године, када је имало 21 дом. Становници села су се иселили пред најездом Турака. Село су населили досељеници из Црне Горе и Старог Влаха и тако га обновили. У пописима село је имало: 1910. године 483; 1921. године 480 и 2002. године 222 становника.

Село је имало општину, а од 1842. године и основну школу. У Брезни је до половине 19. века постојала поред постојеће, и црква брвнара саграђена 1817. године, једна од најстаријих и најлепших у Србији. Она је премештана и привремено радила у селима Теочин и Лозањ, а потом враћена у Брезну. Постојећа црква саграђена је 1837. године и посвећена Светом Димитрију. Поред цркве су гробови и споменици истакнутих људи овог краја: Василија Поповића, управитеља пожешке нахије, умрлог 1832. године, кнеза Танаска Мијаиловића, свештеника, погинулих ратника 1876, 1885. и 1914. године. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године Брезна је дала 83 ратника од којих је 42 погинуло а 47 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОРОВЊАК ВОЈИН

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: синовац Јездимир у попису 1930.¹ и 2.

БОРОВЊАК ДРАГОМИР

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1913.

Извор: син Јездимир у попису 1930.¹ и 2.

БОРОВЊАК ЉУБИСАВ

Рођен 1895; редов; регрут; умро 1915.

Извор: брат Владислав у попису 1930.¹ и 2.

БОРОВЊАК МИЛОРАД

Рођен 1880; поднаредник; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1917. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 55, гроб бр. 2759.

Извор: удова Перса у попису 1930.¹, 2. и 3.

БОРОВЊАК ТАНАСКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БРАЈОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1881; поднаредник; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. у Албанији.

Извор: син Ђорђе у попису 1930.¹ и 2.

БРАЈОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1895; редов; регрут; погинуо 1915.

Извор: удова Спасенија у попису 1930.¹ и 2.

БРАЈОВИЋ МИЛАН

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату

1912-1918.

Извор: 2.

БРАЈОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1890; наредник; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

БРАЈОВИЋ РАЈКО

Рођен 1893; редов; пољска артиљерија/I; погинуо 1915.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ БУДИМИР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: брат Миладин у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ СИМА

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: синовац Радивоје у попису 1930.¹ и 2.

ВРЦАЛОВИЋ МИЛИЈА

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1920.

Извор: Цмиљка Врцаловић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ ЖИВКО

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: отац Обрен у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1918.

Извор: удова Јуца у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ ЉУБИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1916. на Солунском фронту.

Извор: мајка Јуца у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1917.

Извор: отац Роман у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1917. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 84, гроб бр. 4344.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹, 2. и 3.

КОЗОДЕР ДУШАН

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОЗОДЕР ЖИВОТА

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛОМОВИЋ ИГЊАТ

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛОМОВИЋ ЉУБИВОЈЕ

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: син Радосав у попису 1930.¹ и 2.

МАТОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. н.п./I; умро 1919. од последица рата.

Извор: син Здравко у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОШЕВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1878; наредник; 10. п.п./II; умро 1916.

Извор: син Милан у попису 1930.¹ и 2.

ПОВРЕМОВИЋ МЛАДЕН

Капетан I класе; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПРОКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СИМОВИЋ РАТКО

Рођен 1883; наредник; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: удова Даринка у попису 1930.¹ и 2.

СТАНКОВИЋ ПЕРА

Капетан I класе; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТАЛОВИЋ ЖИВАН (ЖИВОТА)

Рођен 1885; редов; градска артиљерија/I; умро 1916.

Извор: брат Танасије у попису 1930.¹ и 2.

ТАЛОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: син Милан у попису 1930.¹ и 2.

ТАЛОВИЋ МИЛАН

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТАЛОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1919. од последица рата.

Извор: син Миливоје у попису 1930.¹ и 2.

ТАЛОВИЋ РАДОВАН

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: брат Благоје у попису 1930.¹ и 2.

ТАЛОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Брезни; капетан I класе; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Милован у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БРАЈОВИЋ Леке МИЛУТИН

Рођен у Брезни; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; ОКЗм IV реда; умро у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Милана БОЖО

Рођен 1882. у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958. у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Луке ДИМИТРИЈЕ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Милана ЈЕВРЕМ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Драгомира ЈЕЗДИМИР

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Војислава МИЛЕНКО

Рођен 1886. у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Војислава МИЛОШ

Рођен 1884. у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Милана РАДИВОЈЕ

Рођен 1893. у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Милана РАДЕНКО

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ФИЛИПОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Милован у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ НИКОЛА

Рођен у Брезни; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОРОВЊАК Луке СТАНИМИР

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

БОРОВЊАК Јовице ТИХОМИР

Рођен 1885. у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Брезни.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ МИЛАДИН

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ДАНИЧИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Брезни; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ЈОКОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ЈОКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ЈОКОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ЈОКОВИЋ РАДИСАВ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезни.

Извор: 6.

ЈОВАНОВИЋ Михаила **НОВИЦА**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Вељка **БОЖИДАР**

Рођен 1892. у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 1970. у Брезни.

Извор: 4.

КОВАЧЕВИЋ Вељка **ОБРЕН**

Рођен 1863. у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 1948. у Брезни.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Вељка **СТАНИМИР**

Рођен 1877. у Брезни; редов; у рату 1912; НАС;
умро 1967. у Брезни.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Вељка **ТИХОМИР**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

КОЗОДЕР **ДРАГОЉУБ**

Рођен у Брезни; редов; у рату 1912; НАС; умро у
Брезни.

Извор: 6.

КОЗОДЕР **МИЛОРАД**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912;
заробљаван; умро у Брезни.

Извор: 6.

КОЗОДЕР Чеда **МИХАИЛО**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; Немци
га стрељали 1942. на Сајмишту.

Извор: 5.

ЛАЗАРЕВИЋ Василија **БОГОЉУБ**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро
1950. у Брезни.

Извор: унук Богољуб.

ЛАЗАРЕВИЋ **РАДОВАН**

Рођен 1871. у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 1948. у Брезни.

Извор: 6.

ЛОМОВИЋ **ДРАГУТИН**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: син Бошко Ломовић.

ЛОМОВИЋ Ивана **МИЛУТИН**

Рођен 1880 у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 1951. у Брезни.

Извор: унук Бошко.

ЛОМОВИЋ **ИГЊАТ**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

МАТОВИЋ **КРСТА**

Рођен 1867. у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 953. у Брезни.

Извор: 6.

МАТОВИЋ Луке **МИЛОСАВ**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

МИЛОЈЕВИЋ **РАДОМИР**

Рођен 1883. у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 1964. у Брезни.

Извор: 6.

МИЛОВИЋ **МИЛАН**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ПАВЛОВИЋ Светозара **МИЛУТИН**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ПАВЛОВИЋ Светозара **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ПАВЛОВИЋ **БЛАГОЈЕ**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ПАВЛОВИЋ **КРСТА**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ПАВЛОВИЋ Илије **БЛАГОЈЕ**

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС;
четници га заклали 10.08.1943. у Брезни.

Извор: 5.

РУЖИЋ **ЖИВОЈИН**

Рођен 1870. у Брезни; редов; у рату од 1912;
НАС; умро 1964. у Брезни.

Извор: 6.

ТОМОВИЋ **КРСТА**

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ТРИФУНОВИЋ БРАНИСЛАВ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ФИЛИПОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ФИЛИПОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ФИЛИПОВИЋ ЉУБО

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор: 6.

ФИЛИПОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Брезни; редов; у рату од 1912; НАС;
умро у Брезни.

Извор : 6.

* *Извори:*

- ¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 4. Пописни списак погинулих ратника из села Брезна, који су јануара 1930. потписали председник општинског суда брезанске општине Димитрије Боровњак и деловођа Светозар Јоковић.
- ² Спомен-плоча изгинулим ратницима у цркви Светог Великомученика Димитрија у Брезни.
- ³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
- ⁴ Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), 1967.
- ⁵ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.
- ⁶ Податке о ратницима из села Брезне, уз сарадњу потомака, прикупили су Рацо Брајовић и Мирко Ковачевић.

Село Брезовица, општина Рудник

Село Брезовица је удаљено 14 km од Горњег Милановца Ибарском магистралом у правцу Београда. Налази се на северним падинама планине Рудник, на надморској висини 400-705 m и на површини 375 ha. Било је то најмање место у срезу качерском.

Наиласком Турака село се иселило. Населили су га у 18. веку нови досељеници из Босне, Старог Влаха и Срема.

Име села Брезовица је први пут поменуто у турском попису 1528. године. Тада се звало Горња Брезовица и имало је 7 домова. Касније је изгубила назив горња и остало јој је име Брезовица. Од Првог српског устанка до Друго светског рата било је заселак села Заграђа, а од ослобођења 1944. до 1955. године била је заселак села Рудник. Касније је било посебно село Брезовица.

У пописима село је имало: 1910. године 146; 1921. године 258 и 2002. године 127 становника.

Село је припадало општини и школи Рудник, а црквеној парохији цркве Светог архангела Гаврила у селу Заграђе. Сеоска слава је Бели четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 58 ратника, од којих је 22 погинуло а 36 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ГЛИШОВИЋ Филипа **БОШКО**

Рођен у Брезовици; наредник; заставник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: син Милован.

ЈОЦОВИЋ Васе **ВУКОСАВ**

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОЦОВИЋ Милорада **ДРАГОМИР**

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 51, гроб бр. 2617.

Извор: 1. и 2.

ЈОЦОВИЋ МИЈАИЛО

Рођен у Брезовици; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п.; Шумадијска дивизија; умро 17.12.1914; сахрањен у војничко гробље у Приштини.

Извор: 1. и 3.

ЈОЦОВИЋ МИЛОРАД (МИЛАДИН)

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОЦОВИЋ ОБРАД

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОЦОВИЋ Миладина **СВЕТОЛИК**

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1

ЛУКИЋ Павла **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Радош Јоцовић.

ЛУКИЋ Тодора **ПАВЛЕ**

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912.

Извор: Радош Јоцовић.

ЛУКИЋ Теодора **СВЕТОЗАР**

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛУКИЋ ТЕОДОР

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Радован Пајовић.

ОБРАДОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Гаврила **МИХАИЛО**

Рођен у Брезовици; редов; погинуо 1912. у Урошевцу.

Извор: унук Радош.¹

ОБРАДОВИЋ Гаврила **ТОДОР**

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; погинуо у повлачењу српске војске 1915.

Извор: Радош Обрадовић¹

ОБРЕНОВИЋ Обрена **АЛЕКСАНДАР**

Рођен у Брезовици 1897; редов; добровољац; погинуо 1915. при повлачењу српске војске.

Извор: Радош Јоцовић.

ОБРЕНОВИЋ Вићентија ВЛАДИМИР

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; погинуо на Солунском фронту.

Извор: Радош Јоцовић.

ОБРЕНОВИЋ Вуколе МИЛИЋ

Рођен у Брезовици; редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: Радош Јоцовић.

ОБРЕНОВИЋ Глигорија СРЕТЕН

Рођен 1873. у Брезовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАЈОВИЋ Милије МАКСИМ

Рођен 1875. у Брезовици; редов; у рату од 1912; умро на Крфу 1916.

Извор: Драшко Обреновић.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ГЛИШОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1871. у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

ГЛИШОВИЋ Витомира ЈАНКО

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

ГЛИШОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1869. у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1935. у Брезовици.

Извор: Милован Богдановић.

ГЛИШОВИЋ Лека МИЛОСАВ

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1945. у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

ГЛИШОВИЋ Витомира ПАВЛЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1969. у Брезовици.

Извор: 4.

ГЛИШОВИЋ Витомира РАДОЈЕ

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

ГЛИШОВИЋ Витомира РАДОМИР

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Брезовици.

Извор: 5.

ЈОЦОВИЋ Петра АКСЕНТИЈЕ

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Брезовици.

Извор: Радош Јоцовић.

ПАУНОВИЋ ЈОВАН

Рођен у Брезовици; редов; у рату 1876-1878; погинуо на пл. Јавор.

Извор: Радован Пајевић.

ПАУНОВИЋ Николе ОБРЕН

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; погинуо 1914. у Раљи код Београда.

Извор: 1.

ПЕЈОВИЋ Андрије РАДОСАВ

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; погинуо 1915. у Пећи.

Извор: Радош Јоцовић.

ЈОЦОВИЋ Миладина ДОБРОСАВ

Рођен 15.05.1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1971. у Брезовици.

Извор: 4.

ЈОЦОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1869. у Брезовици; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1947. у Брезовици.

Извор: Радош Јоцовић.

ЈОЦОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1894. у Брезовици; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1951. у Брезовици.

Извор: Радош Јоцовић.

ЈОЦОВИЋ Живојина СВЕТОЗАР

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезовици.

Извор: унук Сениша.

ЛУКИЋ Светозара ДРАГОЉУБ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1931. у Брезовици.

Извор: унук Милан.

ЛУКИЋ Светозара МИЛОШ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Брезовици.

Извор: унук Милош.

ЛУКИЋ Светозара МИЛУТИН

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Француској.

Извор: Радован Пајевић.

МАКСИМОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1837. у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Брезовици.

Извор: Милован Богдановић.

МАРЈАНОВИЋ МАРКО

Рођен 1883; редов; у рату 1912; НАС; умро 1967. у Брезовици.

Извор: 5.

МАРЈАНОВИЋ Радосава МИЛИВОЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1935. у Брезовици.

Извор: син Александар.

МАРЈАНОВИЋ Радосава МИЛОРАД

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Брезовици.

Извор: синовац Александар.

ОБРАДОВИЋ ДАМЉАН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Брезовици.

Извор: Милован Богдановић.

ОБРАДОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1968. у Брезовици.

Извор: Милан Ђукић.

ОБРЕНОВИЋ Вуја МИЛАН

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Брезовици.

Извор: унук Славиша.

ОБРЕНОВИЋ Вуја МИЛЕНКО

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезовици.

Извор: Славиша Обреновић.

ОБРЕНОВИЋ Глигора МИЛОЈЕ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; при повлачењу српске војске са Косова Поља вратио се кући; умро 1957. у Брезовици.

Извор: син Драгомир.

ОБРЕНОВИЋ Живојина МИЛОВАН

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1996. у Брезовици.

Извор: син Ратко.

ОБРЕНОВИЋ Вуколе МИЛОСАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971. у Брезовици.

Извор: 5.

ОБРЕНОВИЋ Живојина МИЛОШ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Брезовици.

Извор: Милован Богдановић.

ОБРЕНОВИЋ Милоша ОБРЕН

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Брезовици.

Извор: унук Сретен.

ПАЈЕВИЋ ИГЊАТ

Рођен 1865; редов; у рату од 1912; заробљен; био у логору Младеновац; умро 1950. у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

ПАЈЕВИЋ Игњата МИЛУТИН

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1969. у Брезовици.

Извор: син Радован.

ПАЈЕВИЋ Игњата СЛОБОДАН

Рођен 1891; резервни официр; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Брезовици.

Извор: синовац Радован.

ПЕЈОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Брезовици.

Извор: син Миленко.

ПЕЈОВИЋ Антонија МИЛАН

Рођен 1881. у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

ПЕЈОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Брезовици.

Извор: 5.

ПЕЈОВИЋ Антонија РАДОЈИЦА

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Брезовици.

Извор: 5.

ПЕЈОВИЋ Антонија СТЕВАН

Рођен у Брезовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Брезовици.

Извор: Радован Пајевић.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча у цркви Светог Архангела Гаврила у селу Заграђе.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

³ Слободан Лазић: „*Заборав је велика грехота*”, Приштина, 1998.

⁴ Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), 1967.

⁵ Подаци о погинулим ратницима које су прикупили од потомака Радош Петровић и Мирослав Марковић Лаф у 1995.

Село Брусница, општина Брусница

На подручју села Брусница изграђена је варош Горњи Милановац. Данас се село Брусница налази на западном и јужном ободу периферије Горњи Милановац. Село је на надморској висини 300-580 m а површина му је 2.285 ha.

Село се први пут помиње у повељи цара Душана издатај 1354. године, на реци Брусници, при његовом походу на Мађарску. Село се у турским пописима помиње 1525. године као Жарковац, како се данас назива један заселак Бруснице. О добијању имена Брусница постоје два предања: по првом име је добила по камену од кога се праве брусеве за оштрење алатки, а чији се каменоломи налазе у селу. По другом предању село је име добило по биљци брусници чији се плодови једу.

Село Брусница је важно историјско место. Доласком Турака становници су се иселили из села. Нови досељеници су се доселили у 18. веку из Црне Горе, Старог Влаха, Босне, Херцеговине, Косова Поља и Ужица. У турско време Брусница је била касаба. За време Првог и Другог устанка била је седиште рудничке нахије. У њој су рођени, живели и имали конаке Милан, Милош, Јеврем и Јован Обреновић. У Брусници је рођен геолог Јован Жујовић, председник Српске академије наука и министар просвете. У Брусници је било седиште окружног суда. У селу има велики број локалитета званих мађарска, турска и српска гробља и споменика, велики број легенди и предања.

У пописима је имало: 1910. године 1.057; 1921. године 919 и 2002. године 691 становника.

Брусница је имала општину. Прва школа у Брусници је радила од 1825. године у конаку Јована Обреновића. Обреновићи су у Брусници изградили 1836/37. године цркву посвећену Светом Николи. Сеоска слава је Бела субота - прва после Духова. Сеоски вашар је у Белу недељу, а сабори су били на Покров, Преображење и Младенце.

У ратовима 1912-1918. године Брусница је дала 147 ратника, од којих је 80 погинуло а 67 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АВРАМОВИЋ Јеврема **МИЛУТИН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

АНДРИЈЕВИЋ Андрије **БОЖИДАР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ВУЈИЋ Максима **ДРАГОЉУБ**

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЈИЋ Петра **ДИМИТРИЈЕ**

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЈИЋ Максима **РАДОСЛАВ**

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГЛИБИЋ Милована **МАРКО**

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГЛИБИЋ Марка **ВИДОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; у рату 1912-1918; умро 1916. на Крфу.

Извор: 6.

ГЛИБИЋ Марка **МИЛОВАН**

Рођен 1879. у Брусници; редов; у рату 1912-1918; погинуо 1916. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 61, гроб бр. 3084.

Извор: 4. и 6.

ГЛИБИЋ Марка **МИЛОШ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

БУРКОВИЋ Јевте **МИЛЕНКО**

Рођен 1896; редов; погинуо 1915.

Извор: 2.

ЖИЖОВИЋ Петра **БУДИМИР**

Рођен 1887; редов; у рату 1912-1918; погинуо 1915.

Извор: 6.

ИЛИЋ Марка **ДРАГОМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ИЛИЋ Марка **ТАНАСИЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ Обрена **МИЛЕНКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈЕВТОВИЋ Милана **ВЛАДИМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЈЕВТОВИЋ Милана **ЉУБИША**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КОВАЧЕВИЋ Мијаила **БОЖИДАР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КОВАЧЕВИЋ Мијаила **ЉУБИЏАВ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КОВАЧЕВИЋ Витомира **ЉУБОМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КОВАЧЕВИЋ Светозара **РАДОСАВ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЛУКИЋ Милана **ЂОРЂЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЛУЧИЋ Јована **РАДОМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

МАРТИНОВИЋ Илије **АЛЕКСАНДАР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРТИНОВИЋ Милијана **БОЖА**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРТИНОВИЋ Димитрија **ВИТОМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918. са браћом Јованом, Миленком, Милојем и Радованом.

Извор: 1. и 6.

МАРТИНОВИЋ Милана **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

МАРТИНОВИЋ Дамјана **ИВАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

МАРТИНОВИЋ Димитрија **ЈОВАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРТИНОВИЋ Владимира **ЈОВИЦА**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

МАРТИНОВИЋ **ЈОВИША**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРТИНОВИЋ Димитрија **МИЛЕНКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРТИНОВИЋ Димитрија **МИЛИЈА**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРТИНОВИЋ Младена **МИКАИЛО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1 и 6.

МАРТИНОВИЋ Младена **МИЛЕНТИЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1 и 6.

МАРТИНОВИЋ Дамјана **МЛАДЕН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1 и 6.

МАРТИНОВИЋ Димитрија **РАДОВАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

МАРТИНОВИЋ Радојка **СТОЈАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ Ј. **ДРАГОЉУБ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ **ИВАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

МАРЈАНОВИЋ Благоја **МИЛОРАД**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРЈАНОВИЋ **САВА**

Рођен у Брусници; редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела бр. 82, гроб бр. 3652.

Извор: 4.

НЕШКОВИЋ Мијаила **ВОЈИСЛАВ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НЕШКОВИЋ Јована **ДИМИТРИЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Љубомира **ИЛИЈА**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Аксентија **МИХАИЛО**

Рођен у Брусници; умро 1916. на острву Видо; сахрањен у „Плаву гробницу”.

Извор: Лист „Дуга”, јануар 1985. и унук Михаило.

НЕШКОВИЋ Рајка **НЕШКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1 и 6.

НЕШКОВИЋ Танасија **ОБРАД**

Рођен у Брусници; редов; умро у рату 1915. у Младеновцу.

Извор: 1 и 2.

НЕШКОВИЋ Радивоја **РАДОСАВ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

НЕШКОВИЋ Рајка **СРЕТЕН**

Рођен 1896. у Брусници; редов; умро у рату 1915. у Приштини.

Извор: 1. и 2.

ПЕЉЧИНОВИЋ Јована **БОРЂЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ПОЊАВИЋ Филипа **ЖИВОЈИН**

Рођен у Брусници; редов; умро као војник од тифуса 1915. код куће, са четири своја детета.

Извор: 1. и 2.

ПОЊАВИЋ Милана **МИЈАИЛО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ПОЊАВИЋ Јаћима **МИЛОВАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

ПОПОВИЋ Тодора **РАДОМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

РАЛОВИЋ Тимотија **ТИХОМИР**

Рођен 1886; редов; погинуо октобра 1915.

Извор: 2.

СТОЈАНОВИЋ **ПАВЛЕ**

Рођен у Брусници; наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТРУГАРЕВИЋ **БЛАГОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТРУГАРЕВИЋ **БОЖО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 6.

СТРУГАРЕВИЋ **ДРАГИЋ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТРУГАРЕВИЋ ЈОВАН

Погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТРУГАРЕВИЋ Милутина **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Зоран.

СТРУГАРЕВИЋ Димитрија **МИЛУТИН - ШМИТ**

Рођен 1866; редов; погинуо 1914. код Младеновца.

Извор: унук Зоран.

СТРУГАРЕВИЋ РАДОЈКО

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТАНОЈЧИЋ Марка **АЛЕКСАНДАР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТАНОЈЧИЋ Гаја **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТАТОВИЋ Драгутина **ГРУЈИЦА**

Рођен у Брусници; наредник; погинуо 27.09.1916. на Соколцу. Подигнут му споменик крајпуташ у Брусници.

Извор: 6.

ТАТОВИЋ Милутина **ПЕТАР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Милана **БОЖИДАР**

Рођен у Брусници; редов; 2. ч. 2. б. 10. пп; умро 03.12.1914. од туберкулозе у Приштини, где је сахрањен.

Извор: 1, 2. и 5.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Милана **БОРИВОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Вељка **БРАНИСЛАВ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Милана **ЗДРАВКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Младена **ЉУБОМИР**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ **МАРКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Ивана **МИЛАН**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918. са синовима Божидаром, Боривојем, Миливојем, Здравком и Славком.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Милана **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Симе **МИЛОШ**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ **МИЉКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Симе **РАЈКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ТРОЈАНЧЕВИЋ **РАЦО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Милана **СЛАВКО**

Рођен у Брусници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 6.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АНТОНИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

АНТОНИЋ ДУШАН

Рођен у Брусници; редов; у рату 1912; заробљаван; умро 1983.
Извор: 6.

ВАСОВИЋ Витора ЈОВИША

Рођен 1896. у Горњим Бранетићима; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1978.
Извор: 6.

ВУЈИЋ МИЛОШ

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

ГЛИБИЋ Марка МИЛОРАД

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.
Извор: 6.

ГЛИБИЋ Марка МИЛУТИН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934.
Извор: 6.

ДМИТРИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

ДРАЖОВИЋ Стевана РАДОСАВ

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 01.06.1968. у Брусници.
Извор: унук Драган.

ДРАЖОВИЋ СТОЈАН

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

ЂУРКОВИЋ Сава РАДОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.
Извор: син Драгиша.

ЖИЖОВИЋ Петра ЉУБОМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.
Извор: 6.

ЖИЖОВИЋ Петра МИЛИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1969.
Извор: 6.

ЈАКОВЉЕВИЋ Марка МИЛАН

Рођен 1887; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро 1956.
Извор: син Драгољуб.

ЈАКОВЉЕВИЋ Марка МИЛОВАН

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС; тешки ратни инвалид; умро 1956.
Извор: 6.

ЈЕВТОВИЋ Ивана АНДРИЈА

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 25.05.1948.
Извор: 7.

ЈЕВТОВИЋ Косте ЖИВОТА

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1979. у Брусници.
Извор: 8.

ЈЕВТОВИЋ Ивана МИКАИЛО

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

ЈЕВТОВИЋ Ивана МИЛОЈЕ

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

ЈЕВТОВИЋ Ивана МИЛОШ

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

ЈЕВТОВИЋ Ивана ПЕТАР

Рођен 1898; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; банкарски чиновник; устаник у 1941; погинуо 22.07.1943. на Озрену.
Извор: 7.

КОВАЧЕВИЋ Витора ВОЈИСЛАВ

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; са сином борац НОВЈ; рањени на Сремском фронту; потопљен у Сави са санитетским бродом „Касија Милетић“ 17.07.1945. код села Јамене са 202 рањеника.
Извор: 7.

КОВАЧЕВИЋ Витора МИЛОЈКО

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1963. у Брусници.
Извор: 6. и 8.

КОВАЧЕВИЋ Светозара МИЛОРАД

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.
Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Светозара МИЛИВОЈЕ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1975.
Извор: 6.

ЛУЧИЋ Луке (Драгомира) МИЛОШ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 29.08.1942. у Брусници.
Извор: 6.

МАРЈАНОВИЋ Јакова **ЧЕДОМИР ЧЕДО**

Рођен 1876. у Брусници; жандарм; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 6.

МИЈАИЛОВИЋ ДУШАН

Рођен 1892. у Добрачи; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1975.

Извор: 8.

МИЛИВОЈЕВИЋ МИЛОЈКО

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1975.

Извор: 7. и 8.

НЕШКОВИЋ Мијаила **ДРАГОСЛАВ**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Љубомира **МАРКО**

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1983.

Извор: 8.

НЕШКОВИЋ Милоша **МИЛОВАН**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 24.03.1945. у Брусници.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Обрада **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970.

Извор: 8.

НЕШКОВИЋ Обрада **МИЛЕНКО**

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Милоша **МИЛАН**

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран у аустроугарски логор у Чехословачкој, где је остао да живи и умро.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Љубомира **НОВАК**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1947.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Милоша **РАДОМИР**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1948.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Лека **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ Лека **РАЈКО**

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 6.

НОВАКОВИЋ Светозара **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро после 1945.

Извор: 6.

ПЕРОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1895. у Врбави; редов; у рату од 1915; НАС; умро после 1945.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1947.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1940.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ МИЛИЋ

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 1942. у Брусници.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ Ивана **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1951. у Брусници.

Извор: унук Вањка.

ПОЊАВИЋ МИЛОШ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1967. у Брусници.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ Сретена **МЛАДЕН**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1980.

Извор: 8.

ПОЊАВИЋ СРЕТЕН

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ ОСТОЈА

Рођен у Брусници; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 6.

ПОЊАВИЋ СТОЈАН

Рођен 1899; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1980.

Извор: 6.

РАЛОВИЋ Тимотија **МИЛОСАВ**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 14.01.1971.

Извор: синови Милутин, Душан, Милорад, Милош и Тихомир.

РАЛОВИЋ Косте **ПЕТАР**

Рођен 1885; редов; жандарм; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: син Сретен.

РАЛОВИЋ Тимотија **СТАНИМИР**

Рођен 1889; капетан; у рату од 1912; НАС; ЗВОКм; умро 31.12.1969.

Извор: син Миломир.

СТОЈКОВИЋ Ивана **МИХАИЛО**

Рођен 1889; наредник; у рату од 1912; тешки ратни инвалид; умро 1957. у Мајдану.

Извор: б.

СТОЈКОВИЋ Ивана **РАДОМИР**

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1972.

Извор: б.

СТРУГАРЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: б.

СТРУГАРЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: б.

СТРУГАРЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро после 1945.

Извор: б.

СТРУГАРЕВИЋ МАРКО

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро после 1945. у Брусници.

Извор: б.

СТРУГАРЕВИЋ Милутина **МИОДРАГ**

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1959.

Извор: б.

ТРОЈАНЧЕВИЋ БОЖИДАР

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС; умро после 1945.

Извор: б.

ТРОЈАНЧЕВИЋ ИВАН

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.*

Извор: б.

ТРОЈАНЧЕВИЋ МИЛОШ

Рођен у Брусници; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: б.

ТРОЈАНЧЕВИЋ Милана **МОМЧИЛО**

Рођен 1898; у рату од 1915; заробљен; интерниран у логор; умро 1971.

Извор: унук Милан.

ХАЦИЋ Јанићије **НИКОЛА**

Рођен 1886. у Церови; редову; у рату од 1912; носилац ЗВОКЗм; рањен 1915. и упућен кући на лечење; умро 1941.

Извор: б.

ЧЕКЕРЕВАЦ Милована **ВУКОМАН**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: б.

ЧЕКЕРЕВАЦ Милована **ВУЧИЋ**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1982.

Извор: б.

ЧЕКЕРЕВАЦ Милована **РАДОВАН**

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1982.

Извор: б.

* *Извори:*

¹ Мр Михаило Кале Миловановић, хроника села „Брусница под Рудником”.

² Спомен-плоча у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу са посветом: „За крст часни и слободу златну 1912-1918.”

³ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. подигнута у Прислоници.

⁴ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁵ Слободан Лазић: „Заборава је велика грехота”, Приштина, 1998.

⁶ Подаци о ратницима 1912-1918. које су прикупили од потомака и других извора: Душко Глибић, Станимир Раловић, Миломир Нешковић и Драгутин Татовић.

⁷ „Чачански крај у НОБ”. Издање центра за културу, Чачак, 1977.

⁸ Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), 1967.

Село Варнице, општина Трудељ

Село Варнице је удаљено 21 km од Горњег Милановца, старим путем испод вулканске купе Островица (758 m) у правцу Белановице, на надморској висини 400-645m и површини 2426 ha заједно са Трудељом.

Пред најездом Турака село се иселило, а нови становници су се доселили у 18. веку из Старог Влаха. Име села Варнице се први пут помињу у турском попису 1525. године под именом Сијовица, што значи варница. У селу је био велики број кречана у којима се пекао креч за изградњу града Островице, из којих су избијале варнице, па је и село добило име по њима.

У средњевековној Србији под Островицом је била варош Подградиште. У њему су биле посаде за одбрану постројења рудника и ливница на планини Руднику, а касније је била утврђење за одбрану од Турака. Бројни историјски догађаји и легенде везани су за ово село.

До 1955. године Варнице су биле заселак села Трудеља, а тада су добиле статус села.

Село је у пописима имало: 1910. године 200; 1921. године 370 и 2002. године 156 становника.

Село припада општини у селу Трудељ. У селу Заграђе се налази школа и црква Светог архангела Гаврила. Сеоска слава је недеља пред Младог Николу.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 75 ратника, од којих је 38 погинуло а 37 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АЛАПАВЛОВИЋ СТОЈАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

АНДРИЋ ЉУБОМИР

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ НИКОЛА

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОРИСАВЉЕВИЋ МИЛАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВАРКОШЕВИЋ АВРАМ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛИСАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛОЈЕ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВАНОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВАНОВИЋ МИЛОСАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ ЉУБИША

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ МИЛАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ СТЕВАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ ДРАГИЋ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ ЖИВОТА

Рођ. у Варницама; редов; окупатори га убили у селу 1915.

Извор: 2.

КАТРАНЦИЋ ГАВРИЛО

Рођ. у Варницама; редов; окупатори га убили у селу 1915.

Извор: 2.

КАТРАНЦИЋ МЛАДЕН

Рођ. у Варницама; редов; окупатори га убили у селу 1915.

Извор: 2.

ЛУКИЋ МИЛАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ЖИВАН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ МИЛОЈКО

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

МИЛИВОЈЕВИЋ БОГОСАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ ДРАГОМИР

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

МИЛИВОЈЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ ЈАНКО

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛИВОЈЕВИЋ СТАНИМИР

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МЛАДЕНОВИЋ МИХАИЛО

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОСТОЈИЋ ЉУБОМИР

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОСТОЈИЋ ИЛИЈА

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОСТОЈИЋ ПЕТРОНИЈЕ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛАПАВЛОВИЋ АНДРИЈА

Рођ. 1872. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 2.

АНДРИЋ ДРАГОЉУБ

Рођ. 1889. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: унук Драгомир.

АНТОНИЈЕВИЋ Николе ДРАГОМИР

Рођ. 1889. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођ. 1870. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1928..

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Николе МИЛАН

Рођ. 1893. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Живојина ОБРАД

Рођ. 1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Николе РАДОМИР

Рођ. 1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Живојина СПАСОЈЕ

Рођ. 1895. у Варницама; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1943.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Светозара СРЕТЕН

Рођ. 1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ Саве ДРАГУТИН

Рођ. 1890. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

СИМЕУНОВИЋ МИЛОСАВ

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ НИЋИФОР

Рођ. у Варницама; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ Саве МИЛОРАД

Рођ. 1874. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ Костадина РАДОЈЕ

Рођ. 1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 2.

ЖИВАНОВИЋ Љубисава МИЉКО

Рођ. 1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Ранка МИЛИЋ

Рођ. 1875. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Бошка РАДИВОЈЕ

Рођ. 1878. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

КАТРАНЦИЋ АЛЕКСА

Рођ. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

КАТРАНЦИЋ МИЛИСАВ

Рођ. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

КАТРАНЦИЋ РАДОВАН

Рођ. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЛУКИЋ РАДИВОЈЕ

Рођ. 1891. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Недељка ДОБРОСАВ

Рођ. 1885. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Обрада **ЖИВКО**

Рођ. 1878. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Обрада **МИЈАИЛО**

Рођ. 1881. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1927.

Извор: 2.

МИЛИВОЈЕВИЋ Јакова **БОЖИДАР**

Рођ. 1888. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

МИЛИВОЈЕВИЋ Радосава **МИЛОШ**

Рођ. 1887. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ Петра **БОЖИДАР**

Рођ. 1884. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

НОВАКОВИЋ **БОГОСАВ**

Рођ. 1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Лазара **БЛАГОЈЕ**

Рођ. 1871. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Радивоја **ДРАГОМИР**

Рођ. 1888. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Павла **МАТИЈА**

Рођ. 1857. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1918.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Благоја **МИЛАДИН**

Рођ. 18.01.1892. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 3.

ОСТОЈИЋ Радивоја **МИЛОРАД**

Рођ. 1891. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Владимира **ОБРАД**

Рођ. 1887. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Матије **САВА**

Рођ. 1885. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ Божидара **ЧЕДОМИР**

Рођ. 1887. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 2.

СИМЕУНОВИЋ Николе **ВАСИЛИЈЕ**

Рођ. 1889. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 2.

СИМЕУНОВИЋ **ИВАН**

Рођ. 1875. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1927.

Извор: 2.

СИМЕУНОВИЋ **МИХАИЛО**

Рођ. 1878. у Варницама; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. коју су, после 1918. поставили грађани села Заграђа у цркви Светог Архангела Гаврила, на којој је посвета: „СПОМЕН ПОДИЖУ ОЖАЛОШЋЕНИ ПАРОХИЈАНИ! КО ЗА СВОЈ РОД УМРЕ ТАЈ НАВЕК ЖИВИ, ДА МУ СЕ СВАКО С ПОНОСОМ ДИВИ”!

² Податке о ратницима прикупили од потомака Милорад Марковић, Милован Остојић, Милован Богдановић.

³ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ Спомен-плоча у Трудељу.

Село Велереч, општина Сврачковци

Село Велереч опасује варош Горњи Милановац са северне стране, налази се на надморској висини око 330 m и обухвата површину од 1.434 ha.

У селу живи велики број легенди о учешћу становника овог села у боју на Косову рољу 1389. године, о животу мештана под турском влашћу, и учешћу мештана у борби против Турака у Првом и Другом српском устанку. У селу постоји и споменик 16-торици ратника Дринске и Тимочке дивизије који су погинули 1914/15. године бранећи Горњи Милановац.

Становништво се иселило пред најездом Турака. Нови досељеници населили су се у 18. веку из Старог Влаха и Црне Горе. Село се први пут помиње у турском попису 1559. године под именом Сладановци. Име је добило по врсти храста сладан, у народу познат као слатка граница. Име Велереч настало је од назива велико-речје, што значи земљиште испресецано великим бројем речица.

Село је у пописима имало. 1910. године 749; 1921. године 697 и 2002. године 644 становника.

Село припада општини Сврачковци. Школа и црквена парохија је у Горњем Милановцу - цркви Свете Тројице. Сеоска слава је Бели четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 167 ратника, од којих је 80 погинуло а 87 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АЛЕКСИЋ Танасија **ЖИВКО**

Рођен 1872. у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

АЛЕКСИЋ Живка **СТЕВАН**

Рођен 1895; редов; погинуо 1915.

Извор: 1.

АЦОВИЋ БРАНИСАВ

Рођ. 1894. у Велеречу; поднаредник; погинуо августа 1914. на Церу.

Извор: 1.

АЦОВИЋ ЖИВКО

Рођен 1874. у Велеречу; наредник; погинуо у рату 1918.

Извор: 2.

АЦОВИЋ ЈЕВРЕМ

Рођен 1868; наредник; интерниран 1916; умро у логору 1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо 1914. на Церу.

Извор: 1.

БРКИЋ Петра **МИЛОВАН**

Рођен у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ВИДИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1883. у Велеречу; редов; погинуо у рату 1916.

Извор: 1.

ВИДИЋ МИЛИЈАН

Рођен у Велеречу; наредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ВИДИЋ МИЛИЈАН

Рођен у Велеречу; наредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ Василија **ЉУБО**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ Јосипа МАРИНКО

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ Јосипа СТАНИМИР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ДИМИТРИЈЕВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1891. у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1915.

Извор: 1.

ДИМИТРИЈЕВИЋ МИЛАН

Рођен 1897. у Велеречу; редов; добровољац; погинуо у рату 1916.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ Љубисава АДАМ

Рођен 1885; поднаредник; погинуо 1915.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ Стевана ЖИВОТА

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ Љубисава РАЈКО

Рођен у Велеречу; каплар; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ ЈОВАН

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ МАТИЈА

Рођен у Велеречу; капетан; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Андрије РАЈКО

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ ТИХОМИР

Рођен у Велеречу; поднаредник; умро 19.01.1919. у логору код Граца.

Извор: 1.

ЈОВИЧИЋ ВЕЛИМИР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈОВИЧИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈОВИЧИЋ МИЛАН

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

КАНДИЋ Павла РАДОМИР

Рођен у Велеречу; каплар; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ Теодора ГВОЗДЕН

Рођен 1875. у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1916.

Извор: 1.

КРСМАНОВИЋ Марка ИЛИЈА

Рођен 1863; редов; последња одбрана; погинуо као цивил у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЛАЗАРЕВИЋ М. БОШКО

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 5.

МАКСИМОВИЋ Вељка РАДИВОЈЕ

Рођен 1893; редов; погинуо 1915.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Лазара ТАНАСИЈЕ

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МАТИЈЕВИЋ Љубомира ДОБРИЦА

Рођен 1896; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ Милована РАДЕНКО

Рођен 1880. у Велеречу; редов; умро код куће 1918.

Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ Глише МИЛУН

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ Т. ОБРЕН

Рођен 1891. у Велеречу; наредник; погинуо у рату 1918. код Велеса.

Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ Сретена СВЕТОЗАР

Рођен у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ Милана ЈАКОВ

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1912.

Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ Василија **МИЛОШ**

Рођен 1878; редов; погинуо 1914.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ Андрије **ЛАЗАР**

Рођен 1861; наредник; погинуо 1915.

Извор: 1.

МИЛОЈЕВИЋ **МИЛАН**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИЛОЈЕВИЋ **СТАНИМИР**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИНИЋ Марка **ЉУБОМИР**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИНИЋ Марка **МИКАИЛО**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИНИЋ Марка **ПЕТАР**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МИШОВИЋ Јанићија **АРСЕНИЈЕ**

Рођен 1863. у Велеречу; поднаредник; умро 12.02.1916. у логору Нежедер; број гроба 2117.

Извор: 1.

МИШОВИЋ Арсенија **ГВОЗДЕН**

Рођен 1888; каплар; погинуо 1914. на Церу.

Извор: 1.

МИШОВИЋ Јанићија **МЛАДЕН**

Рођен у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ **БОГОСАВ**

Рођен у Руднику; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ **ВЛАДИМИР**

Рођен 1865; редов; умро 1917. у логору Нежедер.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ Јована **ЖИВКО**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ Милутина **ИЛИЈА**

Рођен 1861; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ **МИЛАДИН**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ПАУНОВИЋ Василија **АНДРИЈА**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ПАУНОВИЋ Андрије **МИЛИЋ**

Рођен 1895; редов; умро 05.03.1915.

Извор: 1.

ПАУНОВИЋ Марка **ТРИВУН**

Рођен 1868; редов; умро од рана на Брегалници 1913. код куће.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Дамљана **АВРАМ**

Рођен у Велеречу; редов; умро у Марковцу 1915.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Мелентија **ВЕЛИМИР**

Рођен 1863; редов; последња одбрана; умро 1916. на Крфу.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ **ВЛАДИМИР**

Рођен у Велеречу; капетан; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Радисава **ЂОРЂЕ**

Рођен у Велеречу; каплар; погинуо 1915.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ **МИЛОШ**

Рођен у Велеречу; каплар; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Мелентија **ЖИВАДИН**

Рођен 1896; редов; погинуо на Солунском фронту 1916.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Мелентија **РАДИСАВ**

Рођен 1862; редов; окупатори га убили као цивила 1918.

Извор: 1.

ПРОТИЋ **ДРАГУТИН**

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1. и 5.

ПРОТИЋ РАДОМИР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

СРЕЋКОВИЋ БОГИЋ

Рођен у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

СРЕЋКОВИЋ БУДИМИР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

СРЕЋКОВИЋ НОВАК

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

СТЕВАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен у Велеречу; поднаредник; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

СТЕФАНОВИЋ Василија СВЕТОЗАР

Рођен 1865; редов; умро 1916. у логору Ђер, Мађарска.

Извор: 2.

ЋИРОВИЋ Јована ВОЈИН

Рођен 1874; редов; погинуо 1912.

Извор: 1.

ЋИРОВИЋ Јована САВО

Рођен 1865; редов; последња одбрана; интерниран 1916; умро 1917. у логору Нежидер.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АЛЕКСИЋ ПЕТРОНИЈЕ**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 2. и 3.

АЛЕКСИЋ ИВКО

Редов; у рату од 1912; НАС; убијен 1941.

Извор: 2.

АЦОВИЋ ИВАН

Рођен 1861; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

АЦОВИЋ РАДОСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ Младена БОГДАН

Рођен у Велеречу; редов; погинуо 1912.

Извор: 1.

ФИЛИПОВИЋ Јелесија ВЛАДИМИР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ФИЛИПОВИЋ Ђурђа МЛАДЕН

Рођен 1867; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЦАРЕВИЋ Мијаила БОЖИДАР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЦАРЕВИЋ Јована ДИМИТРИЈЕ

Рођен у Велеречу; редов; умро у заробљеничком логору.

Извор: 1.

ЦАРЕВИЋ Мијаила СВЕТОЗАР

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЦАРЕВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен у Велеречу; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

БРКИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1897; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976.

Извор: 2.

ВИДИЋ ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ВИДИЋ РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ АГАТОН

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ ВЛАЈКО

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ Агатона МИЛОРАД

Рођен 1893; у рату 1913; НАС; умро у логору 1943.

Извор: 4.

ГАВРИЛОВИЋ ДЕСИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГАВРИЛОВИЋ ОБРЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ДИМИТРИЈЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ МИХАИЛО

РОБЕН 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Т. ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ МАРКО

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ МИЛИВОЈЕ - КИКЕРЕЗ

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: син Борисав.

ЈОВАНОВИЋ ХРИСТИВОЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ ЈОВИЦА

Рођен 1877; ђенерал; у рату од 1912; НАС; КЗм IV реда; умро 1950.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛАНОВИЋ Крсте ДРАГОМИР

Рођен 13.04.1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1981.

Извор: 2. и 3.

МИЛАНОВИЋ ГВОЗДЕН - ШИЉО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛАНОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

МИЛЕТИЋ НИКОЛА

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

МИЛЕТИЋ СТОЈАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; убијен 1942.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИОДРАГ

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ СЛАВКО

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

МИНИЋ РАДОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ ЖИВОТА

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ НИКОЛА

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 2.

МИНИЋ БРАНИСАВ

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: 2.

МИШОВИЋ БОГДАН

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 2.

МИШОВИЋ ДРАГИША

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; убијен 1943.

Извор: 2.

МИШОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИШОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: 2.

МИШОВИЋ ФИЛИП

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

МИШОВИЋ ХРИСТИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ МАТИЈА

Редов; у рату од 1912.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ ДАМЉАН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ МИЛОШ - ЋОПО

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; погинуо 1941.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ МИЛАН - ПАТАК

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ МИЛОРАД - ЦИГО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПАУНОВИЋ ВЕСЕЛИН

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1985.

Извор: 2.

ПАУНОВИЋ Т. МИКАИЛО

Рођен 1890; редов; у рату 1912; НАС; умро 1984.

Извор: 2.

ПАУНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 2.

ПАУНОВИЋ СЕНИША

Рођен 12.03.1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ДЕСИМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ДРАГУТИН - ЗЕЦ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1933.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ОБРЕН - ПРОКО

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 2.

СРЕЋКОВИЋ БОЖИДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

СРЕЋКОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

СРЕЋКОВИЋ ЈОВАН

Редов; у рату 1912; НАС; умро 1922.

Извор: унук Љубисав Срећковић у 1996.²

СРЕЋКОВИЋ СРЕТЕН

Рпђ. 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 2.

СТЕФАНОВИЋ БОРИСАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 2.

СТЕФАНОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

СТЕФАНОВИЋ МИЛОРАД - РАДЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ ГВОЗДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ ТАДИЈА

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; стрељан 1943.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЋИРОВИЋ Саве МОМИР

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 06.12.1941.

Извор: 4.

ЋИРОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1897; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ЦАРЕВИЋ БЛАГОЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

ЦАРЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 2.

ЦАРЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЦАРЕВИЋ Стевана МЛАДЕН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: унук Малиша Тошић.

ЦАРЕВИЋ ПРЕДРАГ - ДРАГИ

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 2.

ЦАРЕВИЋ РАДИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

** Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. из села Велереч подигнута у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу.

² Податке о ратницима 1912-1918. из села Велереч прикупили су од потомака и других извора инж. Томислав Тома Јовановић и Мирослав Марковић Лаф.

³ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁵ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. из села Велереч подигнута у цркви Светог Николе у селу Љутовница.

Село Враћевшница, општина Враћевшница

Враћевшница је најмање село у општини. Удаљено је 15 km од Горњег Милановца путем за Крагујевац. Налази се у Горњој Гружи, на просечној надморској висини 330 m и површини 16 ha.

У селу Прњавор, поред пута Горњи Милановац - Крагујевац, један заселак добио је име Враћевшница, који је 1946. године добио статус села. Манастир Враћевшницу подигао је челник кнеза Лазара Радич Поступовић око 1430. године. Манастирска црква посвећена је Светом Ђорђу. Манастир је неколико пута страдао. У 1810. години игуман манастира Враћевшнице постао је Мелентије Павловић, рођен у оближњем селу Горња Врбава. Био је игуман када је Карађорђе 16/28. августа 1812. године одржао устаничку скупштину на којој је саопштио одлуке Букурештанског мира, којим је одлучено да се устаници предају Турцима. Скупштина је одлучила да се брани од турског напада. Мелентије Павловић се истакао у боју на Љубићу 1815. године у Другом српском устанку. Године 1831. Павловић је постављен за првог митрополита у обновљеној Србији. У манастирском комплексу налази се конак кнеза Милоша саграђен 1825. године. Ту је и гроб Милошеве мајке Вишње. У манастиру је радила једна од првих школа у Србији, која је 1826. године имала 12 ђака.

У пописима село је имало: у 1921. години 7; у 1948. години 101 и 2002. години 157 становника.

Враћевшница је имала општину, школу и црквену парохију. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 11 ратника од којих је 5 погинуло а 6 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ЕРИЋ Алексија **МИЛАН**

Рођен 1894; потпоручник; 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Алексије у попису 1930.¹

ЕРИЋ Алексија **УРОШ**

Рођен 1892; потпоручник; 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Алексије у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ **МИЛОШ**

Редов; умро 1915. у болници.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Павла **АКСЕНТИЈЕ**

Рођен 1885; резервни капетан; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1917. на Солунском фронту.

Извор: отац Павле у попису 1930.¹

РИСТИВОЈЕВИЋ **МИЛАН**

Рођен 1885; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ЂОРЂЕВИЋ Ивана **МИЛИЋ**

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; стрељали га Немци 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 3.

ЕРИЋ Алексија **РАДОМИР**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; стрељали га Немци 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 3.

ИВОВИЋ Владимира **ЈОВАН**

Рођен 1880. у Луњевици; жандарм; у рату 1912; НАС; стрељали га Немци 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 3.

ЛУЧИЋ Новака **МИЛУТИН**

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; НАС; стрељали га Немци на Бубњу у Нишу.

Извор: 3.

РИСТИВОЈЕВИЋ МИЛОШ

Рођен у Враћевшници; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЂОНОВИЋ Петра **РАДОСАВ**

Рођен 08.09.1891; редов; НАС; у рату 1912-1918.

Извор: 4.

** Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 5 (Пописни списак погинулих ратника из села Враћевшница, Прњавор, Горње и Доње Црнуће и Липовац, из 1930. који су потписали председник општинског суда Јездимир Жиловић и деловођа Велимир Алексић).

² Подаци о ратницима 1912-1918. из села Враћевшнице које су прикупили од потомака и других извора Живојин Симовић и Петроније Антонијевић.

³ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Врнчани, општина Таково

Село Врнчани је удаљено 10 km од Горњег Милановца на путу за Љиг. Налази се на надморској висини 450-500 m и на површини од 984 ha.

Село је опустело пред најездом Турака. Поново су га населили нови досељеници из Старог Влаха, Црне Горе и ужичког краја око 1700-1750 године. Име Врнчани први пут се помиње у турском попису 1525. године. По предању, име је добило по опанцима „врцанима” који су у том селу масовно израђивани.

У пописима село је имало: 1910. године 759; 1921. године 696 и 2002. године 303 становника.

Село је припадало општини Таково, парохији цркве у селу Љутовници а школу је имало у селу. Сеоска слава је први дан Тројица. Трећи дан Тројица одржава се сеоски вашар „код школе”.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 173 ратника од којих је 113 погинуло а 60 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АДАМОВИЋ Павла БРАНИСЛАВ

Рођен 1889; редов; 4. ч. 3. б. 2. прекобројни пук; погинуо на Церу 13.08.1914.

Извор: брат Павле у попису 1930.¹ и 2.

АДАМОВИЋ ВУЈИЦА

Рођен 1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

АДАМОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1863; редов последње одбране; умро 18.12.1915. од тифуса.

Извор: син Павле у попису 1930.¹

АДАМОВИЋ ЗАХАРИЈЕ

Рођен 1873; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 24.04.1915.

Извор: син Дмитар у попису 1930.¹ и 2.

АДАМОВИЋ ЛУКА

Рођен 1865; редов последње одбране; умро 17.06.1917.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

АДАМОВИЋ МИЛИЈА

Рођен 1867; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 18.12.1918.

Извор: син Будимир у попису 1930.¹

АДАМОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1871; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 05.06.1913.

Извор: син Милутин у попису 1930.¹

АДАМОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.12.1915.

Извор: брат Љубомир у попису 1930.¹

АДАМОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1869; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 08.06.1913.

Извор: удова Цмиљка у попису 1930.¹

АДАМОВИЋ МИОДРАГ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 05.01.1916.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹

АДАМОВИЋ УРОШ

Рођен 1874; редов; артиљеријски пук/II; погинуо 15.12.1915.

Извор: удова Зорка у попису 1930.¹ и 2.

ВАРАГИЋ (ФИЛИПОВИЋ) ЉУБОМИР

Рођен 1888; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 13.12.1915. у Албанији.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹ и 2.

ВАРАГИЋ (ВАСИЉЕВИЋ) СВЕТИСЛАВ

Рођен 1870; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 25.11.1918.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ ВИДОЈЕ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ ВИТОР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1863; редов последње одбране; умро 20.12.1915. у Албанији.

Извор: син Тадија у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ МИЛУН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо 1912.

Извор: 2.

ВЕСКОВИЋ АНТОНИЈЕ

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 11. п.п./Л; погинуо 05.11.1915.

Извор: отац Веско у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСКОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1875; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; погинуо 10.11.1914.

Извор: удова Рајка у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСКОВИЋ ВОЈИН

Рођен 1879; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; погинуо 13.11.1914.

Извор: син Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСКОВИЋ ГОЈКО

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 11. п.п./Л; погинуо 05.11.1915.

Извор: син Славко у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ Ђурице ДРАГУТИН

Рођен 1879; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 13.09.1915.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСКОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 13.11.1915.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСКОВИЋ МАТИЈА

Рођен 1891; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 13.12.1914.

Извор: отац Владимир у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСКОВИЋ М. РАДОМИР

Рођен 1882; редов; артиљеријски пољски пук/Л; погинуо 27.12.1918.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹ и 2.

ВУЧИЋЕВИЋ МИЛОСАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ГРУЈИЋ ВЕСЕЛИН

Рођен 1867; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; умро 21.08.1914.

Извор: син Селимир у попису 1930.¹ и 2.

ГРУЈИЋ ДРАГИЋ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ГРУЈИЋ МИЛОВАН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ГРУЈИЋ ОБРАД

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 11. п.п./Л; умро 11.09.1915.

Извор: брат Селимир у попису 1930.¹ и 2.

ГРУЈИЋ ПЕТАР

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; умро 18.12.1915.

Извор: отац Јован у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ МАЛИША

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1894; редов; 2. ч. 2. б. 11. п.п./Л; умро 13.11.1915.

Извор: брат Богољуб у попису 1930.¹

ИЛИЋ РАДИСАВ

Рођен 1862; капетан I класе; 4. ч. 1. б. 2. п.п./Ш; умро 12.11.1916.

Извор: син Живота у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕВТОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1879; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; погинуо 19.11.1914.

Извор: брат Витомир у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕВТОВИЋ КРСМАН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ СТОЈАН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ МИЛУН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ ТЕОФИЛО

Рођен 1865; редов последње одбране; умро од тифуса 02.11.1914.

Извор: син Михаило у попису 1930.¹ и 2.

КАСАПОВИЋ Крсте МАРИНКО

Рођен 1891; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 18.12.1915.

Извор: отац Крста у попису 1930.¹ и 2.

КАСАПОВИЋ Љубисава МИЛОШ

Рођен 1894; редов; 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: сестрић Радомир Рајчић у попису 1930.¹

КАСАПОВИЋ Крсте РАДЕНКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 18.12.1915.

Извор: отац Крста у попису 1930.¹ и 2.

КАСАПОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1890; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.11.1914.

Извор: брат Ранко у попису 1930.¹ и 2.

КАСАПОВИЋ Љубисава РАДОМИР

Рођен 1892; редов; 10. п.п.; умро 1915.

Извор: сестрић Рајић Радомир у попису 1930.¹

КАСАПОВИЋ УРОШ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 15.09.1915.

Извор: син Јерослав у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ БУДИМИР

Рођен 1892; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 29.06.1913.

Извор: син Душан у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ ВОЈИН

Рођен 1862; редов последње одбране; интерниран 1916; умро 15.06.1917. у логору.

Извор: унук Душан у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 09.09.1915.

Извор: сестра Станика Иконић у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1868; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 17.03.1917.

Извор: син Милисав у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1887; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 13.12.1918.

Извор: син Душан у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ Љубисава ЛАЗАР

Рођен 1890; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 16.07.1916. на Солунском фронту.

Извор: брат Милош у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ ПЕРИША

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.12.1912.

Извор: син Милан у попису 1930.¹ и спомен-плоча у Такову.²

ЛАЗАРЕВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 17.06.1913.

Извор: брат Радојица у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ РАДОЈКО

Рођен 1893; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.12.1915.

Извор: брат Радомир у попису 1930.¹

ЛАЗОВИЋ ВОЈИН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛАЗОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1868; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 21.08.1914.

Извор: удова Видосава у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ ЈЕВТО

Рођен 1867; редов последње одбране; погинуо 19.11.1914.

Извор: син Милан у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ ЛАЗАР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛАЗОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛАЗОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1887; редов; 3. ч. 3. б. 5. прекобројни пук/I; умро 13.06.1913.

Извор: брат Милан у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 08.01.1916.

Извор: брат Милан у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1877; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 10.09.1918.

Извор: син Радиша у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ ЈОВАН

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1886; редов последње одбране; умро 15.12.1915.

Извор: син Ђока у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1886; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 14.02.1916.

Извор: брат Прока у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЛУКА

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1866; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 12.11.1915.

Извор: зет Милош Пурић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.11.1915.

Извор: син Душан у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1889; редов; 2. артиљеријску пук/I; умро 18.12.1918.

Извор: син Рајко у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 11.12.1918.

Извор: брат Милутин у попису 1930.¹ и 2.

НОВАКОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.07.1915.

Извор: сестра Љубинка у попису 1930.¹ и 2.

НОВАКОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 11.10.1915.

Извор: сестра Љубинка у попису 1930.¹ и 2.

НОВАКОВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.07.1915.

Извор: сестра Љубинка у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Врнчанима; редов; у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ КРСТА

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ МИЛИСАВ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1868; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 13.08.1917.

Извор: син Десимир у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ НИКОДИН

Рођен 1886; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.11.1912.

Извор: брат Никола у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1889; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 17.09.1917.

Извор: брат Никола у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1879; редов; инжињеријски полубатаљон II; умро 16.06.1917.

Извор: син Превислав у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1886; редов; у комори; 10. п.п./I; умро 18.12.1918.

Извор: син Милан у попису 1930.¹ и 2.

ПРОКОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1893; редов; 2. ч. 3. б. 18. п.п./I; погинуо 18.11.1917.

Извор: брат Обрад у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈЧИЋ БОГОСАВ (БОЖА)

Рођен 1867; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 21.07.1913.

Извор: син Тихомир у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈИЧИЋ ЈЕВРЕМ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОЈИЧИЋ ОБРАД

Рођен 1891; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 18.10.1914.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈИЧИЋ И. СВЕТОЗАР

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 15.09.1914.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹ и 2.

САВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СИМОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СРБОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1875; поручник; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 08.11.1914.

Извор: син Душан у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ АРСЕНИЈЕ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ БОГОСАВ

Рођен 1866; редов последње одбране; погинуо 09.11.1914.

Извор: син Миладин у попису 1930.¹

СРЕТЕНОВИЋ ВОЈИН

Рођен 1867; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 17.11.1914.

Извор: Гвозден Сретеновић у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ Радосава ВЕЛИМИР

Рођен 1888; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 14.06.1913.

Извор: отац Радосав у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1881; редов; артиљеријски пук/I; погинуо 19.09.1914.

Извор: брат Милош у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 11.04.1918.

Извор: брат Добривоје у попису 1930.¹

СРЕТЕНОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен 1865; редов последње одбране; умро 15.12.1915.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1891; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.12.1914.²

Извор: брат Милун у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1874; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 10.11.1915.

Извор: син Милета у попису 1930.¹ и 2.

СТЕВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 16.07.1916.

Извор: брат Гојко у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1875; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 17.10.1916.

Извор: снаха Милица у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1873; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 10.11.1915.

Извор: удова Милица у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ Радосава РАДОМИР

Рођен 1879; редов; артиљеријски пук/III; погинуо 18.06.1913.

Извор: отац Радосав у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен у Врнчанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АДАМОВИЋ Милана **АЛЕКСИЈЕ**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Врнчанима.

Извор: унук Богић.

АДАМОВИЋ Зака **ДМИТАР**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Врнчанима.

Извор: унук Велизар.

АДАМОВИЋ Васе **ДРАГОЈЛЕ**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 07.05.1942. на Бањици.

Извор: 3.

АДАМОВИЋ Милосава **НОВАК**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957. у Врнчанима.

Извор: зет Милољуб.

АДАМОВИЋ Ђорђа **ПАВЛЕ**

Рођен јуна 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Врнчанима.

Извор: кћи Милена. и евиденција НАС из 1967.⁴

АДАМОВИЋ Милосава **РАДОМИР**

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 05.10.1943. код Пожеге.

Извор: 3.

АДАМОВИЋ Милана **СВЕТИСЛАВ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Врнчанима.

Извор: унук Велизар.

АЛЕМПИЈЕВИЋ Петра **КОСТА**

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1942. у Врнчанима.

Извор: унук Живан.

ВЕСКОВИЋ Ђурице **АЛЕКСИЈЕ**

Рођен 01.03.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Врнчанима.

Извор: син Марко.

ВЕСКОВИЋ Владимира **БОГДАН**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1947. у Врнчанима.

Извор: синовац Момчило.

ВЕСКОВИЋ Милоша **ДРАГОМИР**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1970. у Врнчанима.

Извор: унук Радован.

ВЕСКОВИЋ Милоша **РАДОМИР**

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Врнчанима.

Извор: зет Миличав.

ВЕСКОВИЋ Владимира **РАДОМИР**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1948. у Врнчанима.

Извор: унук Момчило.

ГРУЈИЋ Јеврема **ДРАГОЈЕ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Врнчанима.

Извор: унук Миодраг.

ЂОРЂЕВИЋ Јанка **АЛЕКСАНДАР**

Рођен 29.11.1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Врнчанима.

Извор: унук Бранко.

ЂОРЂЕВИЋ Јована **БОГОЉУБ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Врнчанима.

Извор: син Предраг.

ЂОРЂЕВИЋ Јована **БРАНИСЛАВ**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Врнчанима.

Извор: унук Цале.

ИЛИЋ Радисава **ЖИВОТА**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1946. у Врнчанима.

Извор: кћи Милунка.

ЈЕВТОВИЋ Милутина **ВИТОМИР**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1954. у Врнчанима.

Извор: син Милојко.

ЈОВАНОВИЋ Светозара **МИЛАДИН**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1943. у Врнчанима.

Извор: син Милун.

ЈОВАНОВИЋ Светозара **МИЛОСАВ**

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Врнчанима.

Извор: унук Милун.

ЈОВАНОВИЋ Теофила **СТОЈАДИН**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Врнчанима.

Извор: кћи Милена.

КАСАПОВИЋ Саве **КРСТА**

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Врнчанима.

Извор: унук Превислав.

КОВАЧЕВИЋ Живка **МИЛЕНКО**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1988. у Врнчанима.

Извор: унук Миленко.

КОВАЧЕВИЋ Милоша **МИЛИСАВ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Врнчанима.

Извор: праунук Бранко.

КОВАЧЕВИЋ Живка **МИЛОРАД**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Врнчанима.

Извор: син Миломир.

КОВАЧЕВИЋ Живка **ЧЕДОМИР**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974. у Врнчанима.

Извор: син Страхиња.

ЛАЗОВИЋ Милоша **АЛЕКСИЈЕ**

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Врнчанима.

Извор: унук Радисав.

ЛАЗОВИЋ Косте **МИЛАДИН**

Рођен 1872; редов; III позив; заробљен 1914; умро у Врнчанима.

Извор: праунука Анкица Д. Лазовић.

ЛАЗОВИЋ Јевте **МИЛАН**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Врнчанима.

Извор: кћи Косана.

ЛАЗАРЕВИЋ Љубисава **МИЛОШ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм; умро 1968.

Извор: унук Лазар.

МИЛОВАНОВИЋ Велимира **БОРЂЕ**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1956. у Врнчанима.

Извор: син Мирослав.

МИЛОВАНОВИЋ Петра **МИЛУТИН**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1956. у Врнчанима.

Извор: унук Петар.

МИЛОВАНОВИЋ Владимира **ПРОКО**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Врнчанима.

Извор: унук Момир.

ЈОВАНОВИЋ Теофила **МИХАИЛО**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Врнчанима.

Извор: унук Радосав.

НИКЕТИЋ Велимира **МИЛОСАВ**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Врнчанима.

Извор: унук Живорад.

НИКЕТИЋ Радована **РАДЕ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1972. у Врнчанима.

Извор: унук Живорад.

ПАВЛОВИЋ Симе **ИЛИЈА**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Врнчанима.

Извор: унук Данило.

ПАВЛОВИЋ Живка **НИКОЛА**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Врнчанима.

Извор: унук Лазар.

ПАВЛОВИЋ Милинка **РАДОЈИЦА**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран; 1916; умро 1935. у Врнчанима.

Извор: унук Ђорђе.

ПРОКОВИЋ Благоја **ВЛАДИМИР**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1977. у Врнчанима.

Извор: унук Миломир.

ПРОКОВИЋ Јевте **МИЛОШ**

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; умро 1955. у Врнчанима.

Извор: син Миослав.

ПУРИЋ Михаила **МИЛОШ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Врнчанима.

Извор: унук Љубомир.

РАДОВАНОВИЋ Душана **МИХАИЛО**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1942. у Врнчанима.

Извор: син Илија.

РАДОЈИЧИЋ Павла **МИЛУН**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Врнчанима.

Извор: син Милојко.

РАДОЈИЧИЋ Јеврема **ТИХИМИР**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Врнчанима.

Извор: син Раденко.

РИСТИВОЈЕВИЋ Радивоја **МАРЈАН**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958. у Врнчанима.

Извор: унук Живко.

РИСТИВОЈЕВИЋ Вујице **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Врнчанима.

Извор: праунук Живко.

САВИЋ Живка **БОГДАН**

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; заробљен; умро 1952. у Врнчанима.

Извор: кћи Рајка.

СРБОВИЋ Јакова **БОГОЉУБ**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Врнчанима.

Извор: унук Јаков.

СРБОВИЋ Јакова **САВО**

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936. у Врнчанима.

Извор: унук Јаков.

СРЕТЕНОВИЋ Владимира **БУДИМИР**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Врнчанима.

Извор: син Живко.

СРЕТЕНОВИЋ Јеремије **ДРАГУТИН**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Врнчанима.

Извор: син Милорад.

СРЕТЕНОВИЋ Јеремије **МИЛОСАВ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Врнчанима.

Извор: унук Вујадин.

СРЕТЕНОВИЋ Светозара **МИЛОШ**

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; заробљен; умро 1952. у Врнчанима.

Извор: син Миодраг.

СРЕТЕНОВИЋ Чедомира **МИЛОШ**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1949. у Врнчанима.

Извор: кћи Георгина.

СРЕТЕНОВИЋ Јована **ЉУБИСАВ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Врнчанима.

Извор: унук Тихомир.

СРЕТЕНОВИЋ Радосава **РАЈКО**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Врнчанима.

Извор: унук Радослав.

СТЕФАНОВИЋ Живадина **ГОЈКО**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Врнчанима.

Извор: унук Милан.

СТАНКОВИЋ Стојадина **КОСТА**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм; убијен од партизана почетком 1943. у Врнчанима.

*Извор**: Свето Ђурић.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 12. (Пописни списак погинулих ратника из села Врнчани, из фебруара 1930. који су потписали председник суда општине таковске Рад. Илић и деловођа Драг. Ж. Ковачевић).

² Спомен плоча погинулим ратницима 1912-1918. из села Врнчана, коју су после Првог светског рата подигли потомци изгинулим ратницима у црквама Светог Николе у Љутовници, Светог Архангела Гаврила у Заграђу и цркви брвнари у Такову.

³ „Чачански крај у НОБ”. Издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918, из села Врнчана прикупили су Живорад и Жарко Никетић и Милољуб Касопивић.

Село Гојна Гора, општина Каменица

Село Гојна Гора је удаљено 48 km од Горњег Милановца. Налази се на старом путу за Пожегу на подручју ужичке Црне Горе, на надморској висини 480-794 m и има површину 2.970 ha.

Староседелачко становништво се пред турском најездом иселило из овог села. Ново становништво се доселило из Старог Влаха и Црне Горе - из Мораче и Осата. Село се први пут помиње у турском попису из 1476. године.

У пописима село је имало: 1910. године 1.187; 1921. године 905 и 2002. године 741 становника, када има 13 домова.

Село Гојна Гора припадало је општини и школи у селу Каменица, а припада црквеној парохији цркве посвећене Светом Илији која је такође у Каменици.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 223 ратника, од којих је 141 погинуо а 92 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНТОНИЈЕВИЋ АНТОНИЈЕ

Рођен 10.03.1893; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 11.01.1916. на острву Виду.

Извор: 2.

БАБОВИЋ АНТОНИЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату 1912-1918; умро 21.12.1915.

Извор: 1. и 2.

БАБОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; у рату 1912-1918; погинуо 1914. у Јанчићима.

Извор: 2.

БАБОВИЋ Ивана ЈОВАН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

БАБОВИЋ НИНКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БАБОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БАБОВИЋ СРЕДОЈЕ

Рођен 1892; редов; погинуо 03.09.1918. на Ветернику; сахрањен у крипти крипта на Зејтинлику, парцела 53, гроб број 2687.

Извор: 1, 2. и 3.

БОЈОВИЋ Пантелије ДРАГОМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; у рату 1912-1918; заробљен; умро на фронту у Тирољу.

Извор: 2.

ВИЛОТИЈЕВИЋ РАДОЈЕ

Рођен 1894; поднаредник; 3. ч. 2. б. 11. п.п./I; погинуо 12.10.1915.

Извор: 1. и 2.

ГАВРИЛОВИЋ ИВАН

Рођен 1861; редов последње одбране; заробљен; умро 11.01.1917. у логору Ашах.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ МАНОЈЛЕ

Рођен 1888; редов; погинуо 19.10.1915. на Брестовом Долу.

Извор: 1. и 2.

ГАВРИЛОВИЋ Ивана МИЛЕТА

Рођен 1889; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914. у болници Београд.

Извор: 1. и 2.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ Стевана МИЛИЋ

Рођен 1882; редов; умро од последица рата 12.04.1919.

Извор: 1. и 2.

ЈАЊИЋ ЉУБОДРАГ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈАЋИМОВИЋ Илије РАДОЈКО

Рођен 1894; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 23.12.1914; сахрањен на вашаришту у Лазаревцу.

Извор: 1. и 2.

ЈЕВТОВИЋ ЈОВИША

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо 1913.

Извор: 1. и 2.

ЈЕВТОВИЋ Сретена ЉУБИНКО ЉУБО

Рођен 1896; редов; телеграфиста; 8. п.п./I; умро 05.11.1918. у Земуну.

Извор: 1. и 2.

ЈЕВТОВИЋ Јована РАДЕ

Рођен 1872; редов; у рату 1912-1918; III позив; заробљен; умро 1916. у логору Нежидер.

Извор: 1. и 2.

ЈОВИЧИЋ Јелике ВУЈИЦА

Рођен 1894; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: 1. и 2.

ЈОВИЧИЋ ЈАНИЋИЈЕ

Рођен 1883; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 03.07.1915. на Власини.

Извор: 1. и 2.

ЈОВИЧИЋ Војислава ЉУБОДРАГ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ Војислава НИКОЛА

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ М. ПРЕДРАГ

Рођен 1891; редов; 1. ч. 2. б. 19. п.п./I; погинуо 26.10.1914. на Мишару.

Извор: 1. и 2.

ЈОВИЧИЋ Војислава СВЕТИСЛАВ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ СТАНИМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОЦОВИЋ Михаила ДРАГОЈЛЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; 3. ч. 1. б. 18. п.п./I; умро 16.01.1915.

Извор: 1. и 2.

ЈОЦОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо 22.09.1914. у Јапагама (Игриште).

Извор: 2.

ЈОЦОВИЋ ЈОВИША

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОЦОВИЋ Михаила МАНОЈЛО

Рођен 1894; редов; 1. ч. 1. б. 1. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: 1. и 2.

КЕЦОВИЋ Милоја АНТОНИЈЕ

Рођен у Гојној Гори; убили га аустроугарски војници код куће почетком децембра 1914.

Извор: 2. и 4.

КЕЦОВИЋ Арсенија БОЖИДАР

Рођен 1888; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. у арнаутској побуни.

Извор: 2. и 4.

КЕЦОВИЋ Арсенија БУДИМИР

Рођен 1883; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 20.10.1915. на Брестовом Долу.

Извор: 1. и 2.

КЕЦОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КЕЦОВИЋ Тодора ЗДРАВКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1, 2. и 4.

КЕЦОВИЋ Алексија ИВКО

Рођен 1857; редов; у комори; 10. п.п./III; умро 15.03.1913. у болници Косовска Митровица.

Извор: 1. и 2.

КЕЦОВИЋ Алексија ЈЕЛЕСИЈЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п.; погинуо 20.11.1914. у селу Јанчићи.

Извор: 1. и 2.

КЕЦОВИЋ Јездимира ЉУБИНКО

Рођен 1894; редов; 3. ч. 4. б. 18. п.п./I; умро 16.10.1915. у Љум Кули, Албанија.

Извор: 1. и 2.

КЕЦОВИЋ Јована МАРКО

Рођен 1894; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 19.10.1915. на Станковој чуки.

Извор: 1. и 2.

КЕЦОВИЋ Јована МИЛОРАД

Рођен 1889; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 04.09.1913. на Враништу у арнаутској побуни.

Извор: 2. и 4.

КЕЦОВИЋ ОБРЕН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

КЕЦОВИЋ Тодора СВЕТИСЛАВ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

КЕЦОВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо 1915.

Извор: 4.

ЛАЗОВИЋ Вељка ВИДОСАВ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ЛАЗОВИЋ Владимира ДРАГУТИН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ЛАЗОВИЋ Станка ЛАЗАР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ЛАЗОВИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1895; редов; 1. ч. 1. б. 1. прекобројни пук/Г; умро 19.12.1915. у болници Фијера (Албанија).

Извор: 2. и 4.

ЛАЗОВИЋ МАНОЈЛЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ЛАЗОВИЋ МИЛОВАН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо на Солунском фронту, сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 52, број гроба 2666.

Извор: 3.

ЛАЗОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛАЗОВИЋ Владимира МИЛУТИН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ЛАЗОВИЋ Теофана РАДИША

Рођен у Гојној Гори; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п.; погинуо 1918. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 22, број гроба 1255.

Извор: 3.

МАРИЋ Ђоке ГВОЗДЕН

Рођен 08.01.1885; редов; у комори Шумадијске дивизије/П; умро децембра 1918. у чачанској болници.

Извор: 2.

МАРИЋ Перише ДРАГУТИН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

МАРИЋ РАДОВАН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРИЋ РАДОЈЛЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Спасоја ЉУБИНКО

Рођен у Гојној Гори 1894; редов; 4. ч. 1. б. 18. п.п./Г; погинуо 05.10.1915. на Кулином брду (Мачков камен).

Извор: 1.

МАРКОВИЋ МИЛОЈКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

МАТИЈЕВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ ОБРАД

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ ПЕТАР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАЦАРЕВИЋ Сретена НИКОЛА

Рођен 1877; редов у комори; 10. п.п.; умро 26.10.1915. у Младеновцу.

Извор: 1. и 2.

МАЦАРЕВИЋ ТИОСАВ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАЦАРЕВИЋ М. ТОДОР

Рођен 1893; редов; 1. ч. 1. б. 10. п.п./Г; погинуо 14.10.1915. код Пожаревца.

Извор: 1. и 2.

ПЕТРОВИЋ Радисава ВЛАДИСЛАВ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ПЕТРОВИЋ Радисава ВОЈИМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Радисава МИЛЕТА

Рођен 1882; редов; у рату 1912-1918; умро од рана 10.03.1917. у Гојној Гори.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Војислава ДРАГОМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Војислава ЧЕДОМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОЈЕВИЋ П. НЕДЕЉКО

Рођен 1893; редов; 2. ч. 2. б.; 10. п.п./I; умро од тифуса 22.02.1915. у Приштини.

Извор: 1. и 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ ГОЛИМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ ЖИВКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ ЈОВАН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ ЈОВИША

Рођен у Гојној Гори; редов; умро код куће од рана 20.01.1917.

Извор: 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ КОСТА

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ МИЛЕТА

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РИСТИВОЈЕВИЋ ТИХОМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику,

парцела 56, број гроба 2825..

Извор: 3.

САВИЋ АНТОНИЈЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо 11.10.1914. на Меднику.

Извор: 5.

САВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

САВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

САВИЋ Младена ЉУБИНКО

Рођен 1889; редов; 4. ч. 2. б.; 10. п.п./I; погинуо 19.10.1915. на Брестовом Долу.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ Мирка ДРАГИША

Рођен 1889; редов; резервне крушевачке трупе/I; умро 19.07.1916. у Бизерти.

Извор: 1.

САВИЋ Симеуна МИЛИВОЈЕ

Рођен у Гојној Гори; поднаредник; 4. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 18.10.1915. на Станковића чуки.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ Младена МИЛЕНКО

Рођен 1869; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 10.07.1913. на Буковој глави.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ Младена МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1871; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 10.07.1913. на Буковој глави.

Извор: 1. и 2.

САВИЋ Радомира МИЛЕТА

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

САВИЋ Ранка МИЛУН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

САВИЋ Ранка РАДЕНКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо 11.11.1914. на Малом Мељену.

Извор: 2. и 4.

СТЈЕПАНОВИЋ Милосава ВЛАЈКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

СТЈЕПАНОВИЋ Милосава МАРКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

СТЈЕПАНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЈЕПАНОВИЋ ОСТОЈА

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТИМОТИЈЕВИЋ МИЛАН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ ВИДОСАВ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ Алексија ИВКО

Рођен у 1879; редов; 10. п.п./II; погинуо 09.11.1914. на Заболцу.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ Аксентија МИЉКО

Рођен 1887; редов; умро 15.05.1918..

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ БОРИСАВ

Рођен 1886; редов у комори; 10. п.п./I; умро 12.07.1913.

Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1867; редов последње одбране; умро 09.12.1915. у Белом Пољу.

Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1867; редов последње одбране; заробљен; умро 03.05.1917. у логору Ашаху.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Јована ВОЈИМИР

Рођен 1879. у Гојној Гори; редов; погинуо септембра 1914. код Хан Пијеска.

Извор: 5.

ТРИФУНОВИЋ Драгића ВЕЛИМИР

Рођен 1889; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./I; погинуо 07.11.1915.

Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ Љ. ДРАГИША

Рођен 1892; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 25.11.1915.

Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ Сретена ЈЕВТО

Рођен 1892; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ТРИФУНОВИЋ Јеврема ЉУБОМИР

Рођен 1875; редов у комори; 10. п.п./III; заробљен; умро 30.09.1918. у логору Нежидер.

Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ Богосава РАДОЈИЦА

Рођен у Гојној Гори; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п.; умро 1915. у Призрену.

Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ СТАНОЈЕ

Рођен 1866; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 17.04.1915. на лечењу код куће.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Л. СТОЈАН

Рођен 1871; редов; 10. п.п./III; умро 20.10.1915.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Сретена СТАНИША

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ТРНАВАЦ Спасоја ВЕЛИСАВ

Рођен 24.04.1882; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 10.10.1915. на Ивовој чуки.

Извор: 2.

ТРНАВАЦ Томе МИЛАН

Рођен 1887; редов у комори; 10. п.п.; заробљен; умро 14.07.1917. у логору Амакс.

Извор: 1. и 2.

ТРНАВАЦ Томе МИЛЕНКО

Рођен 1879; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 20.10.1915. на Брестовом Дољу.

Извор: 1. и 2.

ТРНАВАЦ Тодора МИЛОВАН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ТРНАВАЦ Боже МИЛИЋ

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ТРНАВАЦ Алексија **НЕДЕЉКО**

Рођен 1885; редов; 10. п.п./I; умро од тифуса 21.12.1914. у чачанској болници.

Извор: 2.

ТРНАВАЦ Алексија **РАДЕНКО**

Рођен 1882; редов у брдској артиљерији/II; умро 15.03.1915. у Призрену.

Извор: 1. и 2.

ТРНАВАЦ Павла **РАДОМИР**

Рођен 1879; каплар; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 70, број гроба 3539.

Извор: 3. и 2.

ТРНАВАЦ Алексија **СВЕТОЗАР**

Рођен 1884; наредник; 2. ч . 1. б. 5. прекобројни пук/II; умро од тифуса 21.02.1915. на лечењу код куће.

Извор: 2.

ТРНАВАЦ Јелесија **МИЛЕНКО**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: синовац Петар.

ТРНАВАЦ Марка **САВО**

Рођен у Гојној Гори; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: 1. и 2.

УРОШЕВИЋ **МИЉКО**

Рођен 1860; редов последње одбране; умро на лечењу код куће 1915.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ **МЛАДЕН**

Рођен у Гојној Гори; редов;[†] погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ Миљка **ТАНАСИЈЕ**

Рођен 1894; редов; 18. п.п./I; умро 1914. у Вучитрну.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Богдана **БОЖИДАР**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ШИШОВИЋ Богдана **ВЛАДИМИР**

Рођен 1873; редов; у рату 1912-1918; умро 19.10.1918. у Велесу.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Богдана **ВЕЛИМИР**

Рођен 1880; редов; у рату 1912-1918; умро од рана 1913. код куће.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Стевана **ВУЈАДИН**

Рођен 1894; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; умро 09.02.1915. у Приштини.

Извор: 1. и 2.

ШИШОВИЋ Тодосија **ВЕЉКО**

Рођен у Гојној Гори; редов; умро од тифуса 1914. код куће.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ **ВИДОЈЕ**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Мирка **ВЛАЈКО**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Раденка **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 1895; редов резервних крушевачких трупа/I; погинуо 25.09.1915. код Дебра.

Извор: 2. и 4.

ШИШОВИЋ Видоја **ЉУБИНКО**

Рођен у Гојној Гори; редов; у рату 1912-1918; погинуо 1915.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Богосава **МИЛОМИР**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ Саве **МИХАИЛО**

Рођен у Гојној Гори; редов; 4. ч. 1. б. 10. п.п.; погинуо 17.06.1913. на Дренку.

Извор: 2.

ШИШОВИЋ **НЕДЕЉКО**

Рођен 1865; редов последње одбране; умро од тифуса 1915. у чачанској болници.

Извор: 1. и 2.

ШИШОВИЋ Богосава **РАЈКО**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ШИШОВИЋ Мирка **РАЈКО**

Рођен 1885; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./II; погинуо 03.07.1913. на Власини.

Извор: 1. и 2.

ШИШОВИЋ **РАДИВОЈЕ**

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

ШИШОВИЋ Теодора СТРАЈИН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2. и 4.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АНТОНИЈЕВИЋ Александра ЛЕКСО**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 14.05.1941. у Гојној Гори.

Извор: 4.

АНТОНИЈЕВИЋ МИРО

Рођен 1889; редов; у рату 1912; НАС; умро 19.12.1945. у Гојној Гори.

Извор: 4.

БАБОВИЋ АНДРИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

БАБОВИЋ БУДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

БАБОВИЋ ЖИВКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

БАБОВИЋ МИЈАТ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

БОЈОВИЋ Проке ВЛАДА

Редов; у рату од 1912; НАС; у Гојној Гори.

Извор: 4.

БОЈОВИЋ Радосава ИСАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 20.03.1947. у Гојној Гори.

Извор: син Добривоје.

ВИЛОТИЈЕВИЋ ВЕЛИСАВ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Гојној Гори.

Извор: 4.

ГАВРИЛОВИЋ Радивоја МИЛИВОЈЕ

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; убили га четници 11.09.1945. у Гојној Гори.

Извор: 6.

ГАВРИЛОВИЋ Ивана МИЛИЋ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 10.01.1960. у Гојној Гори.

Извор: 4.

ГАВРИЛОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 11.10.1963.

Извор: 4.

ШИШОВИЋ Николе ТРИФУН

Рођен у Гојној Гори; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Синови Вукосав и Миломир.²

ГАВРИЛОВИЋ МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ ЈЕЛЕНКО

Рођен 1975; редов; у рату 1912; НАС; умро 1959. у Гојној Гори.

Извор: 5.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ Вукосава СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Гојној Гори.

Извор: Милена Лазовић.

ЈЕВТОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925.

Извор: 5.

ЈАЋИМОВИЋ РАТКО

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; заробљаван; умро 1960. у Гојној Гори.

Извор: 7.

ЈАЋИМОВИЋ МИЉКО

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 11.04.1915.

Извор: 7.

ЈЕВТОВИЋ Сретена ЈЕВТО*

Рођен 07.08.1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1977. у Гојној Гори.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Сретена ЉУБИВОЈЕ**

Рођен 19.10.1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1986. у Гојној Гори.

Извор: 8.

* Јевто је једини редов српске војске који је пренео топ преко Албаније. Водио је ратни дневник који је приредио за штампу проф. Миодраг Јаћимовић и објавио у едицији „Слово ратниково” 1980. у Чачку.

** Љубивоје је млађи брат Јевтин. Отац-војник превео га је преко Албаније. На Крфу је ступио у 10. па прешао у 12. п.п.. И он је водио ратни дневник од 05.11.1916. који је припремио за штампу и објавио проф. Миодраг Јаћимовић у едицији „Слово ратниково”, 1980. у Чачку.

ЈЕВТОВИЋ Стојана РАДЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 08.08.1975.

Извор: 8.

ЈЕВТОВИЋ Перише СРЕТЕН

Рођен 15.02.1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 11.04.1951.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Радована СТОЈАН

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: унуци Момчило и Момир.

ЈОВИЧИЋ Ивана МИЛОВАН

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 4.

ЈОВИЧИЋ Милосава СПАСОЈЕ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 4.

КЕЦОВИЋ Ивка БОЖА

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; заробљен и интерниран у логор Болдогасоњ; умро 1974. у Гојној Гори.

Извор: син Милован и унук Божо.

КЕЦОВИЋ Јована ЈАНКО

Рођен 1896; редов; у рату од 1912; НАС; умро 21.02.1939.

Извор: 4.

КЕЦОВИЋ Николе МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

КЕЦОВИЋ Јована СВЕТОЗАР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1973. у Гојној Гори.

Извор: син Миливоје и унук Радован.

КЕЦОВИЋ Арсенија ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Гојној Гори.

Извор: 4.

ЛАЗОВИЋ Владимира ДРАГОЈЛЕ

Редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

ЛАЗОВИЋ Василија МАЛИША

Редов; у рату од 1912; заробљен; био у логору у Мађарској; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

ЛАЗОВИЋ Андрије МИЛИСАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Гојној Гори.

Извор: синовац Миленко Лазовић.

ЛАЗОВИЋ РАДОВИН

Рођен у Гојној Гори; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

ЛАЗОВИЋ Андрије СТЕВАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Гојној Гори.

Извор: син Миленко Лазовић.

ЛАЗОВИЋ ЈОВИША

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАРИЋ Јована АЛЕКСА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАРИЋ Перише ДРАГИЋ

Рођен 14.01.1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976. у Гојној Гори.

Извор: 8.

МАРИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАРИЋ Милана СВЕТОЗАР

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 21.09.1948.

Извор: 4.

МАРИЋ Јована СИМЕУН

Рођен 1879; редов; у рату 1912; НАС; умро 1929. у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАРИЋ Јована ПАВЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1924. у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ БУДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАТИЈЕВИЋ НИКОЛА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАЦАРЕВИЋ МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

МАЦАРЕВИЋ РАФАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ДОБРОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

РАДОВАНОВИЋ МИЛораД

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

РАДОЈЕВИЋ МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

РАДОЈЕВИЋ САВО****

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930. у Гојној Гори.
Извор: 4.

РИСТИВОЈЕВИЋ ЗДРАВКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

РИСТИВОЈЕВИЋ МИЛЕТА

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

САВИЋ РАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

СТЕПАНОВИЋ Милосава ЈОВКО

Рођен у Гојној Гори 09.05.1887; наредник; носилац СВОКЗм; опанчар, живео у Београду и Ваљеву; умро у Ваљева.
Извор: Милорад Радојичић из Ваљева.

СТЕПАНОВИЋ Вићентија МИЉКО

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 16.07.1943. у Богданици.
Извор: 6.

ЈАЋИМОВИЋ ЈЕЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ МИЉКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ РАТКО

Редов; у рату 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ НИКОЛА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ МИЛораД (РАЈКО)

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТИМОТИЈЕВИЋ Саве АЛЕКСА

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 26.09.1943. на Бањици.
Извор: 6.

ТИМОТИЈЕВИЋ СВЕТИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРИФУНОВИЋ Јована ВОЈИМИР

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.
Извор: 6.

ТРИФУНОВИЋ Станојла ВЕЛИСАВ

Рођен 15.04.1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 8.

ТРИФУНОВИЋ Јована ДРАГУТИН****

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРИФУНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРИФУНОВИЋ ПАВЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРИФУНОВИЋ РАЈКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРНАВАЦ АНЂЕЛКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРНАВАЦ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРНАВАЦ ВОЈИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ТРНАВАЦ МИЛИЈА

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Гојној Гори.
Извор: 4.

**** Радојевић Саво је био дугогодишњи председник општине Каменица између Првог и Другог светског рата.

**** Трифуновић Драгутин је водио ратни дневник, који је припремио за штампу и објавио проф. Миодраг Јаћимовић у едицији „Слово ратниково” у Чачку, 1980.

ТРНАВАЦ СВЕТОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

УРОШЕВИЋ МАРИНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

УРОШЕВИЋ МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

УРОШЕВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

УРОШЕВИЋ НЕДЕЉКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

УРОШЕВИЋ РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ ВУКОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ ДРАГОМАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1920. у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ МИЛИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ Милоша МИЛИЋ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; умро 1945. у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ ОБРАД

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934. у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ ОБРЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ ОСТОЈА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ ПАВЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ РАДЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

ШИШОВИЋ СТАНИША

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гојној Гори.
Извор: 4.

*** Извори:**

¹ Спомен-плоче изгнулим ратницима 1912-1918. на Основној школи и задружном дому у селу Гојна Гора.

² Михаило Зотовић, др Стеван Игњић и Драгољуб Мунић: „Пожега и околина”, издање 1978.

³ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиције ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. из села Гојна Гора прикупили су од потомака и других извора: Добривоје Бојовић, Радован Варагић, Шишовићи: Сима, Јеврем, Миодраг, Превислав и Томислав Милован Кецовић, Миленко Лазовић, Милош Марић, Момчило и Миломир Јевтовић, Веселин Јаћимовић, Миленко Сабих, Драгољуб Стјепановић, Драган Јовичић и Петар Трнавац.

⁵ *Ратни дневник Ужичана 1912-1918*, издавач Историјски архив Ужице, 1995.

⁶ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу Чачак 1977.

⁷ Споменици на гробљима у засецима: Јовичићи, Трнава и Шумљаковник.

⁸ Евиденција НАС (носилац албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Горњи Бањани, општина Горњи Бањани

Село Горњи Бањани удаљено је 23 km од Горњег Милановца у правцу планинског врха Рајац и планине Суворор, на надморској висни 400-600 m и на површини од 758 ha.

Име села је први записао турски путописац Евлија Челебија 1664. године. Село је, наводно, добило име по извору топле минералне воде зване бања, на који је, по предању, долазио и сам Свети Сава.

Становништво се пред најездом Турака иселило, а нови становници су се доселили из Старог Влаха, ужичког краја и Лике и населили га у 18. веку. У селу је 1862. године поред пута и реке Дичине израсла варошица, тако да је село поред раштраних сеоских кућа добило и варошицу.

Село је у пописима имало: 1910. године 336, 1921. године 270 и 2002. године 232 становника.

Село има општину. Основну школу добило је 1867. године. Има и цркву посвећену Пресветој Богородици, која је саграђена 1862. године. Сеоска слава је Покров, када се одржава и сеоски вашар.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 62 ратника, од којих је 45 погинуло а 17 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВИДИЋ Ж. МИЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКАШИНОВИЋ С. ДАНИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАЧИЋ Л. МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДАМЉАНОВИЋ П. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДЕСПОТОВИЋ В. ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДЕСПОТОВИЋ О. ЖИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДЕСПОТОВИЋ П. МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДЕСПОТОВИЋ П. ЈЕРОТИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ П. БОГИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДРАШКОВИЋ В. МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унука Коса Костић.

ДРАШКОВИЋ Ж. ВЕЛИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДРАШКОВИЋ Н. ЛАЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРИЋ П. БОГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРИЋ Н. ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРИЋ С. ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРИЋ С. ЖИВОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРИЋ И. МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЕРИЋ Ж. РАДИЧ

Редов; 2. ч. 1. б. 2. п.п.; умро 20.01.1916. у војној болници у Фијери, Албанија.

Извор: Болнички протокол бр. 654.¹

ЕРИЋ С. ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВКОВИЋ Ј. МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Ј. ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИГЊАТОВИЋ С. ДРАГОЈЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Ј. ДОБРОСАВ

Поручник; погинуо 1914.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Р. ДРАГОЉУБ

Редов; у рату 1912-1918; умро на Крфу; сахрањен у „Плавој гробници”.

Извор: „Дуга”, јануар 1985.¹

МАРКОВИЋ Ј. МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ М. МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ Д. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ К. ЉУБИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ К. МАРКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ К. МАТИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ В. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТОВИЋ В. МИЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ И. АЛЕКСИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ С. БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ Ј. СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ С. СПАСОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ С. ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ С. РАДОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НОВАКОВИЋ Ј. ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унука Радунка Батић.

ПЕТРОВИЋ Н. МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ П. РАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВИЋ Ж. РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕФАНОВИЋ Л. ДУШАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋАЈИЋ ОБРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛЕМПИЈЕВИЋ БОЖИДАР

У рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

ЂОЛОВИЋ ВОЈМИР

У рату од 1912; НАС; умро 1982.

Извор: 2.

ЕРИЋ Петронија ДРАГОЉУБ

Рођен 1888; у рату 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 2. и 3.

ЕРИЋ ЖИВОЈИН

У рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 2.

ЕРИЋ Младена ЉУБИША

Рођен 18.06.1896; у рату од 1915; НАС; умро 1984.

Извор: 2. и 3.

ЕРИЋ МЛАДЕН

Рођен 1860; редов; у рату од 1912; НАС; умро 09.10.1942.

Извор: Зорка Радојевић

ЕРИЋ ПАВЛЕ

У рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 2.

ИГЊАТОВИЋ МИЛОРАД

У рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 2.

МАТОВИЋ ЉУБИСАВ ЂИДО

У рату од 1912; заробљаван; умро 1967.

Извор: 2.

МАТОВИЋ МИЛИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 2.

МАТОВИЋ РАДОСАВ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ВОЈИСЛАВ

Капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро 1934.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ГРУЈИЦА

У рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ Филипа МИЛОРАД

Рођен 1888; У рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ МИХАИЛО

У рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 2.

СИМИЋ АЛЕКСАНДАР ЛЕЈО

У рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 2.

СИМИЋ ЉУБИНКО

У рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 2.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча у храму Рождества пресвете Богородице у селу Горњи Бањани.

² Податке о ратницима 1912-1918. из села Горњи Бањани прикупио је учитељ у пензији Миливоје Минић уз сарадњу Гвоздена Ерића и потомака.

³ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

Село Горњи Бранетићи, општина Горњи Бранетићи

Село је удаљено 23 km од Горњег Милановца. Налази се на јужним падинама планинског врха Рајац и планине Суворор, на надморској висини 450-660 m и површини од 1.897 ha.

Становништво села се пред турском најездом иселило. Нови становници доселили су се у 18. веку из Старог Влаха и Црне Горе.

Село се под именом Бранетићи први пут помиње у турском попису 1528. године и имало је 12 домова. Касније је село подељено на Горње и Доње Бранетиће.

У 1859. години у Горњим Бранетићима ископана је сребрна римска остава из првог века и названа „Бранетинска остава”, која се чува у Народном музеју у Београду. У новембру и децембру 1914. године на висовима овог села вођене су тешке борбе и заостављена је аустроугарска „Поћорекова” офанзива, после чега је српска војска прешла у Рудничку противофанзиву.

Село је у пописима имало: 1910. године 1.253, 1921. године 1.182 и 2002. године 590 становника.

Село има општину и школу, а припада црквеној парохији у Горњим Бањанима. Сеоска слава је Мали Спасовдан а сеоски вашар Госпојина.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 191 ратника, од којих је 117 погинуло а 74 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. АЛЕКСИЈЕ

(Аксентије)

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Александар у попису 1930.¹ и 2.

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. МИЛОШ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Младен у попису 1930.¹ и 2.

АКСЕНТИЈЕВИЋ Милијана ПАВЛЕ

Рођ. 1896; последњи регрут; погинуо 1915.

Извор: отац Милијан у попису 1930.¹ и 2.

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. РАДОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. ТИХОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БЛАГОЈЕВИЋ Н. ВУЈАДИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹

БЛАГОЈЕВИЋ МИЛОСАВ

Редов; погинуо у рату од 1912.

Извор: 3.

БОЈОВИЋ МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату од 1912.

Извор: 6.

БОЈОВИЋ МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату од 1912.

Извор: 6.

ВАСИЛИЈЕВИЋ М. АЛЕКСАНДАР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату од 1912.

Извор: 6.

ВАСИЛИЈЕВИЋ Светозара МИХАИЛО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹ и 6.

ВАСОВИЋ Витомира ДОБРИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату од 1912

Извор: отац Витомир у попису 1930.¹ и 6.

ВАСОВИЋ Т. ДРАГОМИР

Капетан; погинуо у рату од 1912.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹ и 6.

ВАСОВИЋ В. ДРАГОМИР

Рођ. 1876; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату од 1912.

Извор: син Војимир у попису 1930.¹

ВАСОВИЋ Живана МИХАИЛО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Живан у попису 1930.¹

ВАСОВИЋ Т. СТОЈАДИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹ и 6.

ВУКСАНОВИЋ А. ВОЈИМИР

Редов; погинуо у рату од 1912.

Извор: 2.

ВУКСАНОВИЋ А. КРСМАН

Рођ. 1887; редов; интерниран 1916; умро у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВУКСАНОВИЋ А. МИЛОРАД

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Милош у попису 1930.¹ и 2.

ВУКСАНОВИЋ А. РАДОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Војислав у попису 1930.¹ и 2.

ВУКСАНОВИЋ М. СВЕТИСЛАВ

Редов; погинуо у рату од 1912.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ С. ВЛАДИМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Бранислав у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ МИЛАН

Рођ. 1884; редов; интерниран 1916; умро у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ГЛИШОВИЋ Р. МИЛУТИН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Велибор у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ Л. ТИХОМОР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синови Превислав, Здравко и Василије у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ДАМЉАНОВИЋ Ј. ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ П. ДРАГОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ П. ЈЕРОТИЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Драгослав у попису 1930.¹ и 2.

ДАНИЛОВИЋ Ј. ВОЈИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОРЂЕВИЋ П. ДРАГИЋ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

БОРЂЕВИЋ П. ДРАГУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОРЂЕВИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

БУРЂЕВИЋ С. МИХАИЛО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Добросав у попису 1930.¹ и 2.

БУРЂЕВИЋ ПЕТАР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Стеван у попису 1930.¹

ЕРИЋ ДРАГОМИР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Стамена Ивановић у попису 1930.¹

ЖИЖОВИЋ Витора АЛЕКСАНДАР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Витор у попису 1930.¹ и 2.

ЖИЖОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ П. БУДИМИР

Поручник; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Живота у попису 1930.¹ и 2.

ЖИЖОВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милојко у попису 1930.¹

ЖИЖОВИЋ С. ВЛАДИМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Новица у попису 1930.¹ и 6.

ЖИЖОВИЋ Б. ГРУЈИЦА

Редов; 4. артиљеријски пук; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Радисав у попису 1930.¹ и 2.

ЖИЖОВИЋ В. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ЖИЖОВИЋ А. ЖИВОЈИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Драгутин у попису 1930.¹ и 6.

ЖИЖОВИЋ А. ЛУКА

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Драгић у попису 1930.¹

ЖИЖОВИЋ ЉУБИСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹ и 6.

ЖИЖОВИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ЖИЖОВИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЖИВКОВИЋ Т. МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ЖИВКОВИЋ С. СТОЈАДИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синови Јовиша и Љубиша у попису 1930.¹ и 2.

ИВОВИЋ БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ИВОВИЋ А. ВЛАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ИВОВИЋ Д. ЉУБИНКО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Родољуб у попису 1930.¹ и 2.

ИВОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ИВОВИЋ РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ИЛИЋ МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ЈЕЛИЧИЋ Ж. БУДИМИР

Редов; артиљерац/I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈЕЛИЧИЋ Ж. ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈЕЛИЧИЋ Г. КОСТАДИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: удова Илинка и кћи Ковина у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕЛИЧИЋ В. СТОЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈЕСТРОВИЋ АЛЕКСА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈЕСТРОВИЋ Боже ВОЈИСЛАВ

Рат га затекао у кадру; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Божа у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕСТРОВИЋ Ј. МИЛИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕСТРОВИЋ ПЕТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈЕСТРОВИЋ Ђ. СВЕТОЗАР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Божа у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ Стојадина ЂОРЂЕ

Рођ. 1896; редов; последњи регрут; КЗ; погинуо 04.11.1916. на положају Обла чука.

Извор: отац Стојадин у попису 1930.¹ и 6.

ЛАЗАРЕВИЋ Д. МИЛАН

Каплар; 2. ч. 1. б. 10. п.п./II; умро 10.12.1914; сахрањен на војничком гробљу у Приштини.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹, 6. и 7.

ЛАЗАРЕВИЋ Д. МИЛОШ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Превислав у попису 1930.¹ и 6.

ЛАЗАРЕВИЋ Д. МЛАДЕН

Мајор; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Саво у попису 1930.¹ и 6.

ЛАЗАРЕВИЋ О. СВЕТОЗАР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Ђурђе у попису 1930.¹ и 6.

ЛУКОВИЋ МИЛИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЛУЧИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹ и 6.

ЛУЧИЋ Вељка ДОБРОСАВ

Рођ. 1877; редов; Дринска дивизија; интерниран 1916; умро 03.06.1917. у логору Нађмеђер.

Извор: 6. и 8.

ЛУЧИЋ Живојина ЖИВОРАД

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Живојин у попису 1930.¹ и 6.

МАРИЋ БОЖО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

МАРИЋ Ј. ДРАГОЉУБ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹

МАРИЋ М. ЂОРЂЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹

МАРИЋ С. ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРИЋ Н. МИЛИНКО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Раденко у попису 1930.¹ и 6.

МАРИЋ С. МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАТОВИЋ К. МАРКО

Редов; артиљерац; 4. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синови Војин и Славко у попису 1930.¹

МИЈАТОВИЋ Ј. БЛАГОЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милић у попису 1930.¹ и 2.

МИЈАТОВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

МИЈАТОВИЋ МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

МИЈАТОВИЋ СВЕТОЛИК

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

МИЛЕНКОВИЋ ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛЕНКОВИЋ П. ЉУБОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Тихомир у попису 1930.¹ и 2.

МИЛЕНКОВИЋ В. ПАНТО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛЕНКОВИЋ П. СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ П. ОБРАД

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Добросав у попису 1930.¹ и 6.

МИЛОШЕВИЋ С. РАДЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ М. СТОЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1912.

Извор: синови Милинко и Обрад у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ ДРАГИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

СТАНОЈЕВИЋ П. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

СТАРЧЕВИЋ Милована ВИДОСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Милован у попису 1930.¹

СТАРЧЕВИЋ М. МИЛОСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милутин у попису 1930.¹

СТАРЧЕВИЋ Марка МИЛОСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Марко у попису 1930.¹ и 2.

СТАРЧЕВИЋ Ј. РАДИСАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милутин у попису 1930.¹

СТАРЧЕВИЋ М. РАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВОВИЋ М. ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВОВИЋ М. МИЛАН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

СТЕВОВИЋ В. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВОВИЋ Ж. РАДОЈИЦА

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: удова Милева у попису 1930.¹ и 2.

ТРНАВАЦ С. ВЕЉКО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Илија у попису 1930.¹

ТРНАВАЦ В. ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТРНАВАЦ Н. ЖИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТРНАВАЦ М. ЖИВОЈИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синови Радован и Радосав у попису 1930.¹ и 2.

ТРНАВАЦ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ТРНАВАЦ М. МИЛИЋ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Јовица у попису 1930.¹ и 2.

ТРНАВАЦ Ж. РАЈКО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: браћа Радован и Радосав у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ Ј. ЉУБОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: кћери Славка и Радмила у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ М. ЧЕДОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Агатон у попису 1930.¹ и 6.

ЧИВОВИЋ М. МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АКСЕНТИЈЕВИЋ М. ЈОВАН**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. ЉУБО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

АКСЕНТИЈЕВИЋ М. ОБРАД

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВАСОВИЋ В. ВАСИЛИЈЕ

Рођ. 1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: 4.

ВАСОВИЋ ДОБРОСАВ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВАСОВИЋ ЈОВИША

Рођ. 1896; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ВАСОВИЋ Данила МИЛИСАВ
Рођ. 20.01.1900; у рату од 1915; НАС.
Извор: 4.

ВАСОВИЋ Т. РАДЕНКО
Рођ. 1888; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ВАСОВИЋ В. САВА
Рођ. 14.01.1878; у рату од 1912; заробљаван;
умро 1954.
Извор: Унук Војимир.

ВАСИЉЕВИЋ Арсенија ДРАГИЋ
Рођ. 1883; у рату од 1912; НАС; четници га
стрељали 15.08.1943. у Горњим Бранетићима.
Извор: 5.

ВЕЛИЧКОВИЋ М. ВУКОСАВ
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ВЕЛИЧКОВИЋ М. МИЛЕНКО
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ВЕЛИЧКОВИЋ М. РАТКО
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ Т. ВИТОМИР
У рату од 1912; НАС; умро 1958.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ А. ГАВРИЛО
У рату од 1912; НАС; умро 1937.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ М. ДОБРИВОЈЕ
У рату од 1912; НАС; умро 1975.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ С. ДРАГИША
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ М. ДУШАН
У рату од 1912; НАС; умро 1965.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ П. ЖИВОРАД
У рату од 1912; НАС; умро 1965.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ Р. ИСАИЛО
У рату од 1912; НАС; умро 1938.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ А. МИЛОШ
Рођ. 1878; у рату од 1912; НАС; умро 1940.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ С. МИЛОШ
Рођ. 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1968.
Извор: 4.

ВУКСАНОВИЋ Р. РАЈКО
У рату од 1912; НАС; умро 1972.
Извор: 3.

ВУКСАНОВИЋ А. СРЕТЕН
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ СТАНИСЛАВ
Рођ. 1890; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЖИЖОВИЋ ДАМЉАН
Рођ. 1888; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ ДОБРИВОЈЕ
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ ДОБРОСАВ
У рату од 1912; НАС; умро 1945.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ БОЖИДАР
Рођ. 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро
1970.
Извор: унук Драгиша Филиповић.

ЖИЖОВИЋ Д. ЖИВОТА
Рођ. 1893; у рату од 1914; заробљаван.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ МИЛАН
Рођ. 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1949.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ МИЛЕНКО
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ С. МИЛИЋ
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ С. МИЛОВАН
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ Љ. МИЛОРАД
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ РАДОСАВ
Рођ. 1880; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ СВЕТОЗАР
Рођ. 1884; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ В. СРЕТЕН
У рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЖИЖОВИЋ С. ЧЕДОМИР

Рођ. 1876; у рату од 1912; заробљаван; умро 1949.

Извор: унук Милета.

ЖИЖОВИЋ МИОДРАГ

Наредник; учитељ; у рату од 1912; НАС.

Извор: Миливоје Урошевић у 1995.³

ЈЕЛИЧИЋ РАДОСАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1937.

Извор: 3.

ЈЕЛИЧИЋ СТАНИСЛАВ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЛАЗАРЕВИЋ ПРЕВИСЛАВ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЛАЗАРЕВИЋ САВО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЛУКОВИЋ С. ДРАГОЉУБ

Рођ. 1884; у рату од 1912; интерниран 1916.

Извор: 3.

ЛУЧИЋ ЖИВКО

У рату 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 3.

ЛУЧИЋ Антонија МИЛОРАД

Рођ. 1895; у рату од 1915; Бугари га стрељали у Скопљу.

Извор: 5.

ЛУЧИЋ РАДИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРИЋ ВЛАДИМИР

Рођ. 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: син Гвозден.

МАРИЋ МИЛАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРИЋ САВО

Мајор; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм.

Извор: 3.

МИЈАТОВИЋ Ж. СВЕТОЗАР

Рођ. 1888; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛЕНКОВИЋ С. ДРАГОМИР

У рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 3.

МИЛЕНКОВИЋ М. ЖИВОТА

У рату од 1912; НАС; СВОКЗм.

Извор: 3.

МИЛЕНКОВИЋ О. МИЛАН

У рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: 3.

МИЛЕНКОВИЋ СВЕТОЛИК

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛЕНКОВИЋ ТИХОМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ М. ВОЈМИР

У рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ М. ДРАГОМИР

У рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ МИОДРАГ

Рођ. 1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: 4.

РАДЕНКОВИЋ А. БОРИСАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: 3.

РАДЕНКОВИЋ А. ПРЕВИСЛАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 3.

РАДОЊИЋ И. ЉУБИСАВ

Рођ. 1870; у рату од 1912; интерниран 1916.

Извор: 3.

СТАРЧЕВИЋ А. АДАМ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

СТАРЧЕВИЋ А. БОЖИДАР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

СТАРЧЕВИЋ М. ДОБРОСАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: 3.

ТРНАВАЦ БОЖО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ТРНАВАЦ М. ДРАГИША

Рођ. 1891; у рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 4.

ТРНАВАЦ МИЛИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ТРНАВАЦ СРЕТЕН

У рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 3.

ТРНАВАЦ ТРИФУН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ФИЛИПОВИЋ АГАТОН

Рођ. 1886; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: унук Радован.

СТАРЧЕВИЋ Јелисија ЉУБИНКО

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: Мирослав Марковић Лаф.

СТАРЧЕВИЋ МИЛОВАН

У рату од 1912; НАС; умро после 1930.

Извор: Мирослав Марковић Лаф.

** Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 6. Пописни списак погинулих ратника који су 15. фебруара 1930. потписали председник општинског суда општине Горњи Бранетићи Сретен Вујичић и деловођа Мил. Миленковић, са напоменом да „недостајуће податке суд није могао да прибави”.

² Спомен-плоче у црквама Свете Богородице у селу Бољковци, на којима су уписани погинули ратници из села Горњи Бранетићи.

³ Податке о ратницима 1912-1918. уз помоћ потомака прикупили су: Мирослав Жижовић и Миливоје Урошевић.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁵ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1997.

⁶ Спомен-плоча погинулим ратницима у ратовима 1912-1918. у цркви Горњи Бањани.

⁷ Слободан Лазић: „Заборава је велики грех”, Приштина, 1998. година, стр. 156.

⁸ Исидор Ћуковић: „Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе”, Сигнатуре, Београд, 2002.

Село Горња Врбава, општина Бело Поље

Село Горња Врбава удаљено је 9 km од Горњег Милановца и налази се поред пута за Крагујевац, на обронцима планине Рудник, на надморској висини 410-550 m и на површини од 896 ha.

Село је добило име по врбама којих је било много изникло поред реке Груже. У селу постоје остаци средњовековне цркве посвећене Светом Николи и многе археолошке ископине из бронзаног доба. Пред најездом Турака становници села су се иселили. У 18. веку населили су га нови досељеници са Сјеничке висоравни. Село се први пут помиње у турском попису из 1476. године када је било још пусто.

У селу Горња Врбава рођени су: архимандрит Мелентије Павловић, активни учесник у Првом и Другом српском устанку и блиски сарадник кнеза Милоша Обреновића. У овом селу је рођен и Тома Вучић Перишић, грузански војвода, велики бунтовник против кнеза Милоша Обреновића, и уставобранитељ у Србији. До 19. века Горња и Доња Врбава биле су једно село.

У пописима село је имало: 1910. године 371, 1921. године 339 и 2002. године 147 становника.

Горња Врбава припадала је општини Бело Поље, школи у Враћевшници а парохији цркве Свете Тројице у Горњем Милановцу. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 42 ратника од којих је 30 погинуло а 12 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВАСИЉЕВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1895; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Милорад Васиљевић у попису 1930.¹

ВУЧИЋЕВИЋ ДРАЖИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1871; каплар; хаубички артиљеријски пук/III; умро 1915.

Извор: Драгослав Вучићевић у попису 1930.¹ и 2.

ВУЧИЋЕВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1884; каплар; 1. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914.

Извор: Милорад Вучићевић у попису 1930.¹ и 2.

ВУЧИЋЕВИЋ РАДОВАН

Рођен 1880; редов; 1. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914.

Извор: Милан Вучићевић у попису 1930.¹ и 2.

ВУЧИЋЕВИЋ РАДОМИР

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Драгољуб Вучићевић у попису 1930.¹ и 2.

ИКОНИЋ АГАТОН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Живојин Јовановић у попису 1930.¹ и 2.

КОЧОВИЋ ТРИВУН

Рођен 1873; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1912.

Извор: Радоња Кочовић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: Тихомир Лукић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Витомир Лукић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ МИЛОВАН

Рођен 1877; поднаредник; артиљеријски пук Шумадијске дивизије/III; умро 1918.

Извор: удова Даница Лукић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1881; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: удова Даница Лукић у попису 1930.¹ и 2.

МИЈАТОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1886; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Милутин Мијатовић у попису-1930.¹ и 2.

МИЛЕНКОВИЋ БОГИЋ

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Добривоје Миленковић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛЕНКОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1870; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./I; умро 1912.

Извор: Марјан Павловић у попису 1930.¹ и 2.

НЕРАНЦИЋ ЈОВАН

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1914.

Извор: удова Јелица Неранцић у попису 1930.¹ и 2.

НЕШОВИЋ МИЛАН

Рођен 1877; редов; хаубички артиљеријски пук/II; умро 1915.

Извор: Милорад Нешовић у попису 1930.¹ и 2.

НЕШОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Бошко Нешовић у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ЂОКОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС.

Извор: 3.

ЈАНКОВИЋ М. МИЛАН

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1969.

Извор: 4.

НЕШОВИЋ СТАНКО

Рођен 1872; редов; хаубички артиљеријски пук/III; умро 1915.

Извор: Гвозден Нешовић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1881; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1914.

Извор: Здравко Павловић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1879; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Радивоје Павловић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1896; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: Драгојле Павловић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ ЈЕРОТИЈЕ

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; интерниран 1916; умро 1915.

Извор: Добривоје Павловић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ М. МИЛОСАВ

Рођен 1882; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: Живота Павловић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1890; наредник; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: Чедомир Павловић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ СТАНИМИР

Рођен 1878; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Живота Павловић у попису 1930.¹ и 2.

СПАСОЈЕВИЋ МИЛАН

Рођен 1887; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: Чедомир Спасојевић у попису 1930.¹ и 2.

СРДАНОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1880; поднаредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: Милорад Срдановић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ ОБРЕН

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1948.

Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; интерниран 1916; умро 1949.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Драгојла БУДИМИР

Рођен 18.08.1899; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1972.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ ВИЋЕНТИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ МАРЈАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Владимира МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Илије МИЛАН

Рођен 26.08.1892; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1959.

Извор: 3.

МИЈАТОВИЋ Арсенија МИЛУТИН

Рођен априла 1888; редов; у рату 1912; НАС.

Извор: 4.

Извори:

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 3. Пописни списак погинулих ратника који су фебруара 1930. потписали председник општинског суда Бело Поље Живадин Маринчевић и деловођа Милорад Браковић.

² Спомен-плоча у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу.

³ Подаци о ратницима 1912-1918. из села Горња Врбава, које су од потомака и других извора прикупили Милорад Андрић и Мирослав Марковић.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Варош Горњи Милановац, општина Горњи Милановац

У Првом и Другом српском устанку страдао је Рудник у коме је био центар турске власти Рудничке нахије. Седиште управних и судских власти устаника Рудничке нахије премештено је у заселак Стару Чаршију села Бруснице. Брусница је била непогодна за развој вароши. Стога је кнез Александар Карађорђевић указом од 05.01.1853. године одлучио да подигне нову варош на утрини Дивље поље и дао јој име Деспотовица. Кнез Милош Обреновић је 1859. године променио име Деспотовцу у Горњи Милановац, ради успомене на брата, по оцу, Милана, војводу рудничког у Првм српском устанку. За развој ове вароши пресудно су утицали: успостављање војног гарнизона и почетак изградње железничке пруге уског колосека пре 1912. године Чачак – Лајковац, њено пуштање у саобраћај 1922. године и развој саобраћаја.

Варош се налази 120 km јужно од Београда, на Ибарској магистрали, у подножју планине Рудник на надморској висини 305-390 m и на површини 159 ha.

Децембра 1914. године, у згради Окружног суда Живојин Мишић, командант 1. српске армије, генерал, потом војвода и почасни грађанин Горњег Милановца, је донео одлуку о преласку у Рудничку офанзиву.

У вароши и околини налази се већи број споменика, спомен-биста и спомен-плоча којима се обележавају историјске личности и догађаји из бурне прошлости народа тога краја. У Другом светском рату варош је 22 пута ослобођана и падала у руке окупатору. Немци су варош 15. октобра 1941. године до темеља спалили а 78 грађана само тога дана отерали у Крагујевац и стрељали.

У вароши су рођени: Драга Машин, академик Миодраг Ибровац, књижевник Драгиша Васић, браћа Настасијевић: књижевници – Момчило и Славомир, композитор Светомир и сликар Живорад, а умро је песник Рајић.

Варош је данас административни, културни, просветни и привредни центар општине, која броји 63 насеља између планина Рудника, Суворора и Вујна.

Становништво је досељено из околних села и из целе бивше СФРЈ. У пописима варош је имала: 1910. године 2.122, у 1921. години 2.436 и 2002. године 25.246 становника. Варош је седиште општине. Има 4 основне и 3 средње школе, библиотеку, музеј и Културни центар. У вароши је црква Свете Тројице, задужбина кнеза Милоша Обреновића, саграђена 1862. године. Варош слави први дан Тројица. Вашари се одржавају на Млади Никољдан, Светог Илију и Светог Тому. Пазарни дан је петак.

У ратовима 1912-1918. године варош је дала 293 ратника, од којих је 100 погинуло а 193 преживело.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНЂЕЛИЋ ПЕТАР

Редов; у рату 1912-1918.

Извор: 3.

АНДРЕЈЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1870; умро у рату 1913.

Извор: унук Живојин у 1995.⁵

БОГОСАВЉЕВИЋ МИЛУТИН

Редов у 10. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 6, гроб број 625.

Извор: 2.

БОЈОВИЋ ЛАЗАР

Редов у 10. п.п.; умро 1916. у логору.
Извор: мајка Божана у попису 1930.¹

БОЈОВИЋ Нестора МИЛАН

Редов у 10. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: унука Радмила Сретеновић у 1998.⁵

БОЈОВИЋ РИСТА

Редов последње одбране; погинуо 1917.
Извор: удова Божана у попису 1930.¹

БОРИСАВЉЕВИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: удова Милојка у попису 1930.¹

БУГАРЧИЋ ЖИВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: син Петар, потпоручник, у попису 1930.¹

ВАСИЋ Милоја ВЕЛИМИР

Редов; Шумадијска дивизија; у рату од 1912; рањен, умро 1915. у Пећи.
Извор: унука Мирјана Гавриловић.

ВАСИЋ Милоја ДРАГИША-ДРАГОЊА

Рођен 1890; поручник арт. пука Шумадијске дивизије; умро 12.02.1919; извор Споменица београдског универзитета из 1930. године
Извор: синовац Миђун, правник, у попису 1930.¹

ВАСИЋ Милоја СТАНИМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; умро 14.01.1916. од последице жуте грознице.
Извор: унука Мирјана Гавриловић.

ВУКИЋ ГЛИШО

Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1913.
Извор: син Синиша у попису 1930.¹

ВУЛЕТИЋ ЛАЗАР ЛАЗО

Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо 1917.
Извор: Пописни списак 1930.¹

ГЛИШОВИЋ А. ЈОВАН

Потпоручник; 1. ч. 2. б. 15. п.п.; погинуо 01.04.1917. на Зборском; сахрањен 02.04.1917. у Слатини; опојао га свештеник 14. п.п. Цветко Крстић; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 74, гроб број 3723..
Извор: брат Сава у попису 1930.¹ и 2.

ДАВИДОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: мајка Милица у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ ВАСА

Редов; 10. п.п.; погинуо 1914.
Извор: брат Љуба у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ ВЛАСТИМИР

Рођен 1889; поткивач; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. у Љум Кули.
Извор: мајка Даринка у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ ЈЕЛИСИЈЕ

Рођен 1878; редов Добровољачког одреда; погинуо 04.08.1914.
Извор: брат Александар у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ П. ТОДОР

Рођен 1888; трговац; редов; 10. п.п./I; погинуо 1918.
Извор: брат Александар у попису 1930.¹

ЂУРИЋ ЧЕДОМИР

Шофер у Врховној команди; погинуо 1918.
Извор: брат Драгиша у попису 1930.¹

ЂУРОВИЋ ЂУРЂЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо 1914.
Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

ЗИСИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1890; каплар; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо на Кривој Чуки 1917; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 55, гроб бр. 2779.
Извор: брат Емил, фотограф из Чачка, у попису 1930.¹ и 2.

ИВАНОВИЋ ЈАНКО

Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.
Извор: брат Реља, службеник суда, у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ С. МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3. и 4.

ИВАНОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Редов; 10. п.п./III; погинуо 1914. код Вишеграда.
Извор: син Момчило, геометар, у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ ТОМА

Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.
Извор: Реља Ивановић у попису 1930.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ ВЕЉКО

Цариник; редов; 10. п.п.; погинуо 1914. код Шапца.
Извор: 4.

ЈАНУШЕВИЋ ВОЈИСЛАВ

Погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

ЈЕВТИЋ М. МАКСИМ

Ковач; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. у Љум Кули.
Извор: брат Драгутин у попису 1930.¹

ЈЕВТИЋ РАДЕ

Рођен 1896; редов Комбинованог пука; погинуо 1916.
Извор: брат Драгутин у попису 1930.¹

КОЛИЋ СТАНИМИР

Редов; 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: син Душан, техничар, у попису 1930.¹

КОСТОВИЋ С. СТАНИМИР

Поручник; 2. ч. 4. б. 10. п.п.; погинуо 1917. на Соколцу.

Извор: сестра Дода Ђорђевић у попису 1930.¹

ЛАЗИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милош, саобраћајни чиновник, у попису 1930.¹

ЛУЧИЋ Новака ДРАГОМИР

Опанчар; редов; погинуо 1915. на Веља Глави.

Извор: 5.

МАКСИМОВИЋ МИЈАИЛО

Трговац; наредник; у рату 1912-1918; погинуо 1917. на Голом Билу; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 62, гроб број 3151.

Извор: 2. и 4.

МАКСИМОВИЋ ТРИВУН

Редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо 1914.

Извор: кћи Олга у попису 1930.¹

МАРИНКОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1875; у рату 1912-1918; погинуо 1917.

Извор: 5.

МАТКОВИЋ НОВИЦА

Редов; 10. п.п.; погинуо 1913.

Извор: брат Илија у попису 1930.¹

МИЈАТОВИЋ Јеврема ЖИВОТА

Рођен 1886; редов 11. п.п./I; погинуо 1914. у Степојевцу.

Извор: син Душан у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ РАНКО

Редов; 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Иван у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ МИЛУН

Редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ОБРЕН

Редов; 1. ч. 2. б. 3. п.п.; умро 21.01.1916. у Драчу.

Извор: 6.

МЛАДЕНОВИЋ Вукадина МИЛАН

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1918.

Извор: отац Вукадин, службеник општине, у попису 1930.¹

НИКИЋ МИЛОШ

Редов; 10. п.п.; погинуо 1915.

Извор: удова Јелена у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ С. МИЛАН

Трговац; Рођен 1892; каплар; 4. ч. 2. б. 22. п.п./I; погинуо 1916. на Кривој Чуки; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 63, гроб број 3161.

Извор: мајка Љубица у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ РАДОМИР

Редов; 10. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 67, гроб број 3394.

Извор: 2.

НОВАКОВИЋ Љ. БОЖИДАР

Рођен 1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915. на Вељој Глави.

Извор: брат Синиша, учитељ, у попису 1930.¹

ОТАШЕВИЋ ЈЕВРЕМ

Редов; Коњички пук; погинуо 1915.

Извор: удова Даница у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ СВЕТОМИР

Редов; 5. прек. пука; погинуо 1915.

Извор: брат Светолик у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ МАКСИМ

Редов; погинуо 1914.

Извор: удова Лепосава у попису 1930.¹

ПАНТЕЛИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: удова Јелка у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Живојина МИХАИЛО

Рођен 1891; редов; 1. ч. 1. б. 9. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: отац Живојин, чиновник, у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ НОВИЦА

Војни пушкар; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 5, гроб број 688.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Р. ЧЕДОМИР

Столар; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Жика, лимар, у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ ВОЈИН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Михаило, учитељ, у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ МИЃА

Редов; Коњички пук; умро 14.01.1916. у Драчу; опело одржао јеромонах Пајсије Поповић.

Извор: 6.

ПРВУЛОВИЋ ЂОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: кћи Ружица у попису 1930.¹

ПРВУЛОВИЋ ЖИКА

Редов; погинуо 1915.

Извор: брат Петар у попису 1930.¹

ПРОТИЋ МИЛИСАВ

Потпоручник; 1. ч. 2. б. 14. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 15, гроб број 767.

Извор: 2.

РАДИВОЈЕВИЋ МИЛАДИН

Редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: удова Стојна у попису 1930.¹

РАЈЧИЋ СРЕТЕН

Редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: брат Драг. у попису 1930.¹

РАКОЊАЦ Ристе МИЛАН

Редов; 21. п.п.; погинуо 1916.

Извор: отац Риста, службеник, у попису 1930.¹

РАКОЊАЦ Ристе НИКОЛА

Официр; погинуо 1912.

Извор: отац Риста, службеник, у попису 1930.¹

РАЛОВИЋ Милана БОЖИДАР

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у гробљу Зејтинлик, парцела 84, гроб број 4383.

Извор: 2.

РИСТОВИЋ ЉЕТОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

СИМИЋ ВУЛЕ

Редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: удова Роса у попису 1930.¹

СРЕДОЈЕВИЋ Вучића ВИТОМИР

Рођен 1866; редов; 10. п.п./III; погинуо 13.01.1916. у Албанији.

Извор: удова Обренија у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ БУДИМИР

Редов; 3. прек. пук/II; погинуо 1915.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ Ђ. БОЖИДАР

Ливац; редов; 10. п.п.; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: 4.

СТЕФАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1892; редов; 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: мајка Христина у попису 1930.¹

СТОЈКАНОВИЋ ВАСА

Рођен 1885; редов; погинуо 1915.

Извор: 5.

ТАТОВИЋ ДМИТАР

Рођен 1884; редов; умро 1913.

Извор: 5.

ТАТОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1872; погинуо 1916.

Извор: 5.

ТАТОВИЋ МИХАИЛО

Рођ.1874; редов; погинуо 1913.

Извор: 5.

ТАТОВИЋ ТОДОР

Рођен 1886; редов; погинуо 1913.

Извор: 5.

ТЕПЧЕВИЋ ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ТИМОТИЈЕВИЋ ВОЈИСЛАВ

Шлосер; редов; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: 4.

ТИМОТИЈЕВИЋ СИНИША

Трговац; редов; умро 1916. на острву Видо.

Извор: 4.

ТОМИЋ РАЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ТРИФУНОВИЋ ЧЕДОМИР

Опанчар; редов; умро 1916. на Крфу.

Извор: 4.

ЋИРОВИЋ ЛАЗАР

Поручник; 1. ч. 1. б. 10. п.п./II; погинуо 1917. на Кривој Чуки.

Извор: удова Добринка у попису 1930.¹

ЋИРОВИЋ Леке МИЋО

Рођен 1895; редов Добровољачког одреда; погинуо 1913.

Извор: отац Лека, зидар, у попису 1930.¹

ЋИРОВИЋ Леке РАДОЈЕ

Редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п.; погинуо 1915.

Извор: отац Лека у попису 1930.¹

ЋУРЧИЋ ВОЈИН

Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо 1913.

Извор: мајка Станка у попису 1930.¹

ЋУРЧИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1875; редов; 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: удова Стојана у попису 1930.¹

ЋУРЧИЋ ЛАЗАР

Редов; 10. п.п.; погинуо 1916.

Извор: мајка Митра у попису 1930.¹

ЋУРЧИЋ Тодора РАДЕНКО

Рођен 1891; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: отац Тодор, чобанин, у попису 1930.¹

ЂУРЧИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо 1916; остао без потомака; кућа затворена.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ФИЛИПОВИЋ Ф. ИЛИЈА

Агент; редов; 10. п.п./II; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: синовац Урош у попису 1930.¹

ЦАРЕВИЋ БОРИВОЈЕ

Редов; 10. п.п.; погинуо 1914.

Извор: брат Здравко, месар, у попису 1930.¹

ЦВЕТКОВИЋ ВЕЛИМИР

Редов; 10. п.п.; погинуо 1916.

Извор: удова Драга у попису 1930.¹

ЦВИЈОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; 10. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: мајка Милка, надничарка, у попису 1930.¹

ЧИВИЋ Милована ВЕЛИЧКО

Рођен 1875; редов градске артиљерије/III; погинуо 1915.

Извор: отац Милован, надничар, у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АДАМОВИЋ МИЛИЋ

Трговац; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: син Пуниша.⁵

АДАМОВИЋ МИТАР

Рођен 1893; трговац; у рату од 1915; НАС; умро 1978.

Извор: син Милан.⁵

АЛЕКСИЋ ЉУБИША

Музикант; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 4.

АНДРЕЈЕВИЋ Живојина МИХАИЛО МИКА

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: синовац Живојин Жика Андрејевић.⁵

БАРАЛИЋ БРАНИСЛАВ

Рођен 1884; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 5.

БОГОСАВЉЕВИЋ ВОЈИН

Рођен 1893; књиговођа; у рату од 1912; НАС; умро 1917.

Извор: син Раде.⁵

БОГОСАВЉЕВИЋ ДРАГИША

Трговац; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 4.

ЧИВИЋ ЖИВОЈИН

Рођ.1894; редов Комбинованог пука/I; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ШАЛАВАРДИЋ Ј. АЛЕКСАНДАР

Фармацеут; погинуо 1917. у Субоцком.

Извор: 4.

ШИМУНОВИЋ Љ. БОГДАН

Редов; 2. ч. 3. б. 7. п.п.; погинуо 1914. у Београду.

Извор: мајка Милева у попису 1930.¹

ШИМУНОВИЋ МИЈАИЛО

Редов; 10. п.п.; погинуо 1914. у Београду.

Извор: 4.

ШТУЛОВИЋ Љ. БОГДАН

Трговац; редов; 10. п.п.; погинуо 1914. у Београду.

Извор: 4.

ШТУЛОВИЋ Д. МИЈАИЛО

Поручник; погинуо 1913. на Брегалници.

Извор: 4.

ШУШКАРАЦ ДРАГОМИР

Редов; 10. п.п.; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: удова Катарина у попису 1930.¹

БОЈОВИЋ ЈАКОВ

У рату од 1912; НАС, умро.

Извор: 5.

БОРОВЊАК Љ. СТАНИМИР

Рођен 1886; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1937.

Извор: Драган Боровњак у 1995.⁵

БОРОВЊАК ТОДОР

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 5.

БРКОВИЋ П. ИВАН

Рођен 1876. у Брезни; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 5.

ВАСИЋ Милоја ВЛАДИМИР

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; рањен; умро 1922. од ране код куће.

Извор: унука Мирјана Гавриловић.

ВАСИЋ Вићентија ДРАГИША

Рођен 1885; књижевник; у рату од 1912; НАС; убиле га усташе 1945.

Извор: 5.

ВАСИЋ Милоја МИХАИЛО

У рату од 1912; НАС; умро.

Извор: унука Мирјана Гавриловић.

ВАСИЉЕВИЋ БРАНА

Срески начелник; у рату од 1912; НАС; умро.
Извор: 4.

ВАСИЉЕВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1929.
Извор: 5.

ВАСИЛИЈЕВИЋ МИЛИЈАН

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1944.
Извор: 5.

ВИДОЈЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1871; у рату од 1912; НАС; умро 1926.
Извор: 5.

ВУЧЕТИЋ МИЛОСАВ

Берберин; у рату од 1912; НАС; умро.
Извор: 5.

ВУЧИЋЕВИЋ МИЛАН

Пекар; у рату од 1912; НАС; умро.
Извор: 5.

ГАЧИЋ БОЖИДАР

Трговац; у рату од 1912; НАС; умро.
Извор: 4.

ГЛИБИЋ МИЛУТИН

Трговац; у рату од 1912; НАС; умро.
Извор: 4.

ГРКОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1970.
Извор: 5.

ДАМЉАНОВИЋ П. АЛЕКСАНДАР

Рођен 1895; трговачки помоћ; у рату од 1915;
НАС; умро.
Извор: 5.

ДАМЉАНОВИЋ МИЛУН

Рођен 1875; опанчар; у рату од 1912; НАС; умро
1954.
Извор: 5.

ДАНИЛОВИЋ Радоја МИЛАН

Рођен 1891; банкарски чиновник; у рату од 1912;
НАС; умро 1976.
Извор: 5.

ДАНИЧИЋ ВЕЛИСАВ

Абација; у рату од 1912; НАС; умро.
Извор: 5.

ДИМИТРИЈЕВИЋ ИЛИЈА

Трговац; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ДРАЖЕВИЋ Јована ДРАГОМИР

Рођен 1887; абација; у рату од 1912; НАС;
Народни херој II светског рата; погинуо
22.07.1943.
Извор: 7.

ЂОРЂЕВИЋ БОЖИДАР БОЖА

Рођен 1880; трговац; у рату од 1912; НАС; умро
1948.
Извор: 5.

ЂУРИЋ Тодора ВЛАДИМИР

Рођен 1892; лимар; у рату од 1915; НАС; умро
1973.
Извор: син Света.

ЂУРОВИЋ Милана ИЛИЈА - ХАЈДУК

Рођен 1869; кафеџија; у рату од 1912; НАС;
Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.
Извор: 7.

ЕРИЋ Косте ДРАГОСЛАВ

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; Немци га
стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.
Извор: 7.

ЕРИЋ МИЛАН

Рођен 1893; опанчар; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ ДРАГОМИР

Жандарм; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЗИСИЋ Ј. ЗВЕЗДАН

Трговачки помоћник; у рату од 1912; НАС.
Извор: рукопис хронике Г. Милановца.⁸

ЗИСИЋ МИЛАН

Фотограф; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЗИСИЋ МИЈАИЛО

Пуковник; у рату од 1912; НАС.
Извор: 8.

ИЛИЋ А. МИЛИЋ

Рођен 1882; жандарм; у рату од 1912; НАС;
умро 1975.
Извор: унука Олга.

ИЛИЋ ДРАГИША

Рођен 1893; трговац; у рату од 1912; НАС; умро
1956.
Извор: 5.

ИЛИЋ Петра СВЕТОЗАР

Рођен 1870; трговац; у рату од 1912; НАС; умро
1950.
Извор: син Петар.

ЈАНКОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1894; у рату од 1915; НАС; умро 1964.
Извор: 5.

ЈЕВТОВИЋ АЛАКСАНДАР

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1974.
Извор: 5.

ЛЕВТОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1928.

Извор: 5.

ЈЕЛИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1881; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1934.

Извор: 5.

ЈОВАНОВИЋ П. (Т) ДРАГОМИР ТОЛОВАЦ

Месар; у рату од 1915; НАС.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС; умро 1961.

Извор: 5.

ЈОВАНОВИЋ Димитрија МИЛАН -**ЉЕВАЈАЦ**

Рођен 1888; жандарм; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 5.

ЈОВАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 5.

ЈОВИЧИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1884; жандарм; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 5.

ЈОВИЧИЋ ВИТОМИР

Рођен 1893; у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: 5.

ЈОВИЧИЋ Панта ИВАН

Рођен 1889; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: син Миленко.

ЈОКОВИЋ Антонија МОМЧИЛО

Рођен 1891; седлар; у рату од 1912; НАС.

Извор: синовац Мирослав.

ЈОКОВИЋ Петра РАНКО

Рођен 1897; у рату од 1915; НАС.

Извор: 5.

ЈОКОВИЋ Антонија РАДИСАВ

Рођен 1896; радник; у рату од 1915; НАС.

Извор: синовац Мирослав.

ЈОКСИЋ ДУШАН - ДОБОШАР ЖУЋА

У рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 4. и 5.

КАЛОЈЕВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1887; у рату 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 5.

КАРАУЛИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1876; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 5.

КАТАНИЋ Обрада др. РАДИСАВ

Рођен 1882; у рату од 1912; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

КОВАЧЕВИЋ МИЛАН

Абација; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

КРСМАНОВИЋ Петра БОРИСАВ

Рођен 1876; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: син Слободан.

КРСМАНОВИЋ Павла БРАНКО

Рођен 1865; заставник; 10. п.п.; у рату 1912; НАС; умро 1955.

Извор: унук Лепа и Рада Тодоровић.

КРСМАНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1881; абација; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 5.

КРСТОВИЋ Косте ЉУБОМИР

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1975.

Извор: син Славко.

КРСТОВИЋ Милоша МИЛОЈЕ

Рођен 1888; деловођа; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

КУКОЉАЦ О. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1879; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1931.

Извор: 5.

ЛАЗАРЕВИЋ БЛАГОЈЕ

Жандарм; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ Рафаила МИЛОРАД

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: унук Властимир.

ЛАЗОВИЋ РАДОЈИЦА

Пекар; у рату од 1912; НАС; погинуо у несрећи после II светског рата.

Извор: 5.

ЈОВИЋ ДРАГУТИН

Зидар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛУЧИЋ Новака **ДРАГОЉУБ**

Рођен 1885; опанчар; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

ЛЕЛОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1888; грађевински предузимач; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 4.

МАКСИМОВИЋ АГАТОН

Трговац; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МАЈСТОРОВИЋ Павла **АЛЕКСАНДАР**

Рођен 1894; у рату од 1915; НАС; умро 1978.

Извор: кћи Радмила.

МАНДИЋ Сима **ДРАГУТИН**

Рођен 1893; у рату од 1914; НАС; умро 1929.

Извор: син Лале Мандић.⁵

МАРИНКОВИЋ Алексија **БОЖИДАР**

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: кћи Живка.

МАРИНКОВИЋ ЖИВАДИН

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 5.

МАРИНКОВИЋ Грујице **ИЛИЈА**

Рођен 1890; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: Надежда Г. Маринковић.

МАРИНКОВИЋ Грујице **МИЛОВАН**

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: Надежда Маринковић.

МАРИНКОВИЋ П. **СТАНОЈЕ**

Рођен 1887; трговац; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Баћко М.

МАРИНКОВИЋ Августа **ДРАГИЋ**

Рођен 1885; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: снаха Мила М.⁵

МАРЈАНОВИЋ Јакова **ЧЕДОМИР**

Рођен 1885; жандарм; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: унук Душан.

МАРТИНОВИЋ САВА

У рату од 1912; НАС; СВОКЗм.

Извор: М. Радовановић.⁵

МАТИЋ Станоја **МИЛОШ**

Рођен 1895. у селу Пауне; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм; умро 1960.

Извор: 5.

МАТИЋ ДРАГИША

Директор гимназије; у рату од 1912; НАС.

Извор: Петар Илић.

МАТИЋ СВЕТОЗАР

Начелник одељења у министарству финансија; у рату од 1915; НАС.

Извор: Петар Илић.

МАЋИЋ Видосава **ЈОВАН**

Трговац; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МАЋИЋ Љуба **МИЛАН**

Рођен 1890; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1980.

Извор: 4.

МИЛОЈЕВИЋ ДУШАН

Рођен 1895; у рату од 1915; НАС.

Извор: 9.

МИЈАИЛОВИЋ ОБРАД

Рођен 1893; опанчар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛАНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1884; каплар; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм; умро 1960.

Извор: 5.

МИЛАНОВИЋ ПЕТАР ПЕРА

Рођен 1874; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 5.

МИЛАНОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1892; абација; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 5.

МИЛИВОЈЕВИЋ СИНИША

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1933.

Извор: 5.

МИЛИЋ И. **ЉУБОМИР**

Рођен 11.02.1861; ђенерал; у рату од 1912; НАС; два ОКЗм IV и III реда; умро 22.06.1949. у Београду.

Извор: 6.

МИЛИНКОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1887; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 5.

МИЛОВАНОВИЋ МИКА

Столар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛОЈКОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1875; шумар; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: 5.

МИЛОШЕВИЋ РАДОМИР

Абација; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ ТИХОМИР

Поручник; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм.
Извор: 5.

МИЉКОВИЋ С. ЉУБОМИР

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС.
Извор: 9.

МИТРОВИЋ ЈОРДАН ЈОЦА

Рођен 1897; снајдер; у рату од 1915; НАС; умро 1979.
Извор: 5.

МИЋОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1895; у рату од 1912; НАС; умро 1977.
Извор: 5.

МИХАИЛОВИЋ НОВАК

Рођен 1888; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1935.
Извор: 5.

НАСТАСИЈЕВИЋ Николе ЖИВОРАД

Рођен 1893; ратни сликар; у рату од 1913; НАС; умро 1966.
Извор: 4.

НАСТАСИЈЕВИЋ Николе МОМЧИЛО

Рођен 1894; књижевник; у рату од 1915; умро 1938.
Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ ДРАГОЈЛО

Рођен 1890; пекар; у рату од 1912; НАС; умро 1971.
Извор: 4.

НЕШКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1873; у рату од 1912; НАС; умро 1938.
Извор: 5.

НЕШКОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1881; опанчар; у рату од 1912; НАС; умро 1962.
Извор: 5.

НИКОЛИЋ ДРАГУТИН

У рату од 1912; НАС..
Извор: 5.

НИКОЛИЋ С. МИЛАН

Трговац; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

НИКОЛИЋ МИЛОРАД

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.
Извор: 7.

НИКОЛИЋ Филипа НИКОЛА

Рођен 1888; у рату од 1912; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.
Извор: 7.

НИКОЛИЋ ЈАЋИМ

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1957.
Извор: 5.

НИКОЛИЋ СРЕТЕН

У рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ОБРЕНОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Фармацеут; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ОБРЕНОВИЋ ДРАГУТИН

Грађевински инжењер; у рату од 1912; заробљаван; умро.
Извор: 5.

ОБРЕНОВИЋ ЖИКА

Трговац; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ОБРЕНОВИЋ ОБРАД

У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ МИЛУТИН

Извозник; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕРИШИЋ Рада МИЛОСАВ

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.
Извор: 7.

ПЕТРОВИЋ Веселина СВЕТОЛИК СВЕТО

Рођен 1887; кафеџија; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.
Извор: 7.

ПЕТРОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Жандарм; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ПЕТРОВИЋ ВЛАДА

Порезник; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ПЕТРОВИЋ С. ДРАГОСЛАВ

Опанчар; у рату од 1912.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Павла МИЛОВАН

Рођен 1885; трговац; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Железничар; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ РАДОВАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПЕРОВИЋ Милоша МИЛОСАВ

Рођен 04.04.1888; у рату од 1912; НАС.

Извор: 9.

ПЕТКОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Опанчар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПЕТКОВИЋ ИЛИЈА РОНДО

Рођен 1886; у рату од 1912; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

ПЕТКОВИЋ Ђорђа ПАВЛЕ

Рођен 14.03.1885; опанчар; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 5.

ПЕТКОВИЋ ПЕТКО

Учитељ; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПЕТРОНИЈЕВИЋ Живојина ЖИВКО

Рођен 1887; адвокат; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

ПОПОВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

ПОПОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1878; свештеник; у рату од 1912; НАС; умро 1949.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 5.

ПРЕКИЋ АНДРА

Рођен 1885; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 5.

ПРЕКИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

РАДОВАНОВИЋ ЖИВОРАД

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

РАДОВАНОВИЋ Милана РАДОМИР

Рођен 21.01.1888; пекар; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: син Милутин.

РАДОВАНОВИЋ Милана МИЛОРАД

Рођен 1885; пекар; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: кћи Славка.⁵

РАДОВАНОВИЋ М. ОБРЕН

Поручник; у рату од 1912; НАС; умро после II светског рата.

Извор: 5.

РАДОЈИЧИЋ Марјана ВЛАДИМИР

Рођен 1896; железничар; у рату од 1915; НАС; умро 1983.

Извор: син Синиша.

РАДОЈИЧИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1893; у рату од 1913; НАС; умро после II светског рата.

Извор: 5.

РАДИШИЋ Вукадина ДЕСИМИР

Рођен 1892; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 5.

РАДИШИЋ ОСТОЈА

Рођен 1892; пекар; у рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 5.

РАЈИЧИЋ РАДОМИР

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 5.

РАДУЛОВИЋ МИЛЕНКО

Капетан I класе; судија; адвокат; у рату од 1912; НАС; умро после II светског рата.

Извор: 5.

РИСТИЋ ИЛИЈА

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

САВИЋ РАДОМИР БУРДО

Рођен 1870; опанчар; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: 5.

САВКОВИЋ Милоша МИЛУТИН

Рођен 1884; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: синовац Мирослав.

САВКОВИЋ Милоша ПАВЛЕ

Рођен 1882; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: син Мирослав.

САВКОВИЋ РАДОМИР РАПО

Рођен 1885; кафеџија; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: синовац Остоја.

СПАСОЈЕВИЋ РАДИСАВ

Поткивач; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 4.

СРБОВИЋ БОЖИДАР

Књиговођа; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

СРЕДОЈЕВИЋ Витомира СРЕДОЈЕ

Рођен 1887; поштански службеник; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: кћи Јермина.⁵

СТАНИЋ С. ИЛИЈА

Рођен 1883; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 5.

СТАНОЈЧИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 5.

СТЕКОВИЋ ГОЈКО

Берберин; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

СТЕФАНОВИЋ АРАНЂЕЛ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

СТЕФАНОВИЋ ДРАГИША

Геометар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

СТЕФАНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1893; у рату од 1912; НАС; умро 1980.

Извор: 5.

СТЕФАНОВИЋ ЕМИЛ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

СТЕФАНОВИЋ М. (А.) МИЛОРАД

Рођен 1883; сарач; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 4.

СТОЈАНОВИЋ М. ВЛАДА

Рођен 1895; порезник; у рату од 1915; НАС.

Извор: 9.

СТОЈАНОВИЋ Миланка ВОЈИСЛАВ

Сарач; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

СТОЈКАНОВИЋ Павла ЧЕДОМИР

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: кћи Каћа.

СТРАЊАКОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1890; свештеник; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 5.

СРЕТЕНОВИЋ Максима ЛАЗАР

Рођен 20.06.1897; у рату од 1915; НАС; умро 07.05.1976.

Извор: кћи Марија Драшовић.

ТАДИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1886; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 5.

ТАЛОВИЋ ДРАГИША

Потпуковник; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТАНАСКОВИЋ ОБРАД

Железничар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТАТОВИЋ ПЕТАР

Предузимач; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТЕРЗИЋ Петра БОЖИДАР

Рођен 1867; армијски ђенерал; у рату од 1912; НАС; ОКЗм IV и III реда; умро 1939.

Извор: 6.

ТЕШИЋ ВОЈИМИР

Рођен 1886; извозник; резервни капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 5.

ТЕШИЋ С. СПАСОЈЕ

Рођен 1879; ђенерал; у рату од 1912; НАС; ОКЗм IV реда; умро 1963 у Београду.

Извор: 6.

ТЕШОВИЋ Живка ДРАГОМИР

Рођен 1886; потпуковник; у рату од 1912; НАС; Немци га потопили у Солуну 27.04.1941.

Извор: 7.

ТОПАЛОВИЋ Ђорђа ДРАГИША

Рођен 1881; ковач; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 5.

ТОПАЛОВИЋ ЈОВАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТОПАЛОВИЋ МИЛИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 5.

ТОПАЛОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1872; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 5.

ТИМОТИЈЕВИЋ П. СИНИША

Шнајдер; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ТРИФУНОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1876; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 5.

ЂИРОВИЋ М. ЉУБИША ЉУБО

Рођен 1890; трговац; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ЂУРУЛИЋ С. РАДОМИР

Рођен 31.12.1890; у рату од 1912; НАС.

Извор: 9.

ФИЛИПОВИЋ МИХАИЛО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ЧАИРОВИЋ А. ПЕТАР

Рођен 1889; шумар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 9.

ЧАИРОВИЋ РАЈКО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ЧИВОВИЋ Сретена МЛАДЕН

Рођен 1889; трговац; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали у Крагујевцу 21.10.1941.

Извор: 7.

ЧИВОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 5.

ЧЕКЕРЕВАЦ СЛАВКО

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС; умро 1927.

Извор: 5.

ШАЛАВАРДИЋ Ј. ГОЈКО

Рођен 1893; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 4.

** Извори:*

- ^{1.} Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 7. Пописни списак погинулих ратника потписан 20. фебруара 1930. године од председника суда општине Горњи Милановац Ст. Боровњака и деловође Мих. Јевтовић.
- ^{2.} Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
- ^{3.} Спомен-плоча ратницима 1912-1918. у селу Прислоница.
- ^{4.} Група аутора: др М. Глишић, А. Љазаревић, Р. Лале Мандић, М. Лаф Марковић и М. Ристић: „*Стари Милановац*”. Издавач музеј Рудничко-таковског краја и Дечје новине, Горњи Милановац, 1995.
- ^{5.} Подаци о ратницима који су прикупили потомци: Цана Павловић, Петар Илић, М. Петровић, Мирослав Марковић Лаф, Милутин Радовановић, Радимило Лале Мандић и Бранко Алексић.
- ^{6.} Исидор Ђуковић: „*Истраживања у архиву војске Србије и Црне Горе*”.
- ^{7.} „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.
- ^{8.} Јакша Дрљевић, рукопис хроника Горњег Милановца.
- ^{9.} Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), 1967.

Село Горња Црнућа, општина Враћевшница

Село Горња Црнућа удаљено је 22 km од Горњег Милановца. Налази се поред пута за Крагујевац, на подручју Горње Груже и на јужним падинама планине Рудник, на надморској висини 560-700 m и захвата површину од 1.432 ha.

У средњовековној Србији село је било власништво челника Радича Поступовића, који га је 1429. године подарио својој задужбини, манастиру Враћевшници. У овом селу је челник Поступовић имао и свој двор. По предању у то време Горња и Доња Црнућа биле су једно село које се звало Белућа. Мушкарци за војску способни учествовали су у боју на Косову Пољу са Турцима и већина их је погинула. У знак жалости за погинулима породице су истакле на куће црне барјаке, којих је било много па се од тада село више не зове Белућа већ Црнућа. Пред турским зулумом становништво се делом иселило а делом повукло према планини Руднику. По ослобођењу од Турака становници су се из планине спуштали ка долини и тако су настала два села.

На брду Градина, од народа назван Јеринин град, налази се археолошко налазиште. Један мештанин је уредио музеј у својој кући. У селу је рођен игуман манастира Моравци Герасим Ђорђевић – Хаџи Ђера, организатор Првог српског устанка, кога су Турци убили у сечи кнезова 1804. године.

Становништво села је делом староседелачко, а делом је досељено из Старог Влаха и Црне Горе. У пописима село је имало: 1910. године 629, 1921. године 624 и 2002. године 231 становника.

Село је припадало општини Враћевшница. Основну школу је имало у Враћевшници и припадало је црквеној парохији манастира Враћевшнице. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 141 ратника, од којих је 66 погинуло а 75 преживело.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АЛЕКСИЋ М. МИЈАИЛО

Рођен 1894; редов; 11. п.п./I; умро од тифуса 1915.

Извор: Никола Ерић у попису 1930.¹

ВИЛОТИЈЕВИЋ СРЕЋКО

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

ВУЛОВИЋ МЛАДЕН

Рођен у Горњој Црнући; редов; умро у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ О. АНТОНИЈЕ

Рођен 1896; редов; регрут; погинуо 1916.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ М. ВЛАДИМИР

Рођен 1872; поднаредник; Шумадијска дивизија; умро 1916.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б; 10. п.п./I; умро 1917. на Солунском фронту.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ ДУШАН

Рођен 1877; редов; 5. прекобројни пук/II; умро 1913. од колере.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ В. ДЕСИМИР

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти Зејтинлику, парцела 58, гроб број 3933.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 4.

ЂОРЂЕВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1862; редов последње одбране; умро од тифуса 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

БОРЂЕВИЋ И. ЈОВАН

Рођен 1889; каплар; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Иван Ђорђевић у попису 1930.¹

БОРЂЕВИЋ Обрена **МИЛОРАД**

Рођен 1888; каплар; 4. батерије 4. артиљеријског пука/I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

БОРЂЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1886; поднаредник; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

БОРЂЕВИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1886; редов; жандарм; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

БОРЂЕВИЋ ПЕТАР

Рођен 1866; редов последње одбране; умро 1913. од колере.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ И. АНДРИЈА

Рођен 1889; потпоручник; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1916. на Солунском фронту.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ЕРИЋ БОГИЋ

Рођен 1864; редов последње одбране; умро 1915. од тифуса.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ БОШКО

Рођен 1893; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ БУДИМИР

Рођен 1889; редов; 3. коњички пук/I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЕРИЋ МИХАИЛО

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

ЕРИЋ СВЕТОЛИК

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЕРИЋ ВУЈИЦА

Рођен 1883; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ С. МИЛАН

Рођен 1877; каплар; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ И. ЧЕДОМИР

Рођен 1881; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

КРАСОЈЕВИЋ АНАНИЈЕ

Рођен 1879; наредник; 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

КРАСОЈЕВИЋ Г. ГВОЗДЕН

Рођен 1894; редов; 5. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Љубинко Красојевић у попису 1930.¹

КРАСОЈЕВИЋ СРЕЋКО

Рођен 1893; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916. на Солунском фронту.

Извор: Пописни списак 1930.¹

КРУШКОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

КРУШКОВИЋ МИЛАН

Рођен у Горњој Црнући; редов; умро у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЛАЗИЋ ИЛИЈА

Рођен у Горњој Црнући; каплар; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

МАТИЋ ПЕТАР

Рођен 1865; редов последње одбране; умро од тифуса 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

МАРИНКОВИЋ С. МИЛИСАВ

Рођен 1873; поручник; погинуо 1915.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Р. РАДОМИР

Рођен 1880; поручник; 5. прекобројни пук; погинуо 1916. на Солунском фронту.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1870; редов; Шумадијска дивизија; умро од тифуса 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1893; редов; 2. ч. 1. б. Шумадијска дивизија/I; умро 16.12.1914. од гушобоље; сахрањен у војничком гробљу у Приштини.

Извор: Пописни списак 1930.¹, 2. и 6.

МАРИНКОВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен 1884; редов; 4. артиљеријски пук/II; умро 1918.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ ДУШАН

Рођен 1879; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ Р. ЂОРЂЕ

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; регрут/I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1882; редов у комори; 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРИНКОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1886; редов; 2. ч. 2. б. 14. п.п./I; погинуо 1916. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 50, гроб број 2561.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 4.

МАРИНКОВИЋ СИМЕУН

Рођен 1884; редов; инжењеријски полубатаљон; Шумадијска дивизија/I; погинуо 1918. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 22, гроб број 1204.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 4.

МАРИНКОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен 1893; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ОГЊАНОВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1874; редов; комора Дунавске дивизије; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ОГЊАНОВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1877; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Горњој Црнући; редов; 10. п.п.; умро у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1897; редов; добровољац, 4. артиљеријски пук/I; погинуо на Солунском фронту.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ П. ЉУБОМИР

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ М. МИЈАИЛО

Рођен 1893; редов; 2. ч. 3. б. 24. п.п./I; погинуо 1916. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 34, гроб број 1811.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 4.

ОГЊАНОВИЋ Ј. МИЛОЈЕ

Рођен 1891; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ СВЕТОМИР

Рођен 1896; каплар у Подофицирској школи у Скопљу/I; умро 1916.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ОГЊАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ В. СТЕВАН

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1868; редов последње одбране; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ Ж. ПЕТАР

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАНТИЋ МИКАИЛО

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ПАНТИЋ СРЕТЕН

Рођен 1873; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ПАУНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Горњој Црнући; редов; 3. ч. 3. б. 24. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 34, гроб број 1824.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ САВА

Рођен 1891; поднаредник; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

СЛАВКОВИЋ НИКОЛА

Рођен 1891; каплар; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛЕКСИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Горњој Црнући.

Извор: 4.

АЛЕКСИЋ МИЛАН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

АЛЕКСИЋ Мијаила НИКОЛА

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

АЛЕКСИЋ Мијаила САВА

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

АЛЕКСИЋ Г. СТАНОЈЕ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ВУЈЧИЋ МИЛОРАД

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ВУЛОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Ђурђа АДАМ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

СЛАВКОВИЋ ПАВЛЕ

Рођен 1864; редов последње одбране; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

СТАНИШИЋ МИЛОРАД

Рођен у Горњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

СТАНИШИЋ МЛАДЕН

Рођен 1864; редов у комори; 10. п.п./III; умро 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ Обрена БОГОЉУБ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Панте БОЖИДАР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Веселина ГВОЗДЕН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Ивана ДРАГУТИН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Ивана ЖИВАН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ КОНСТАНТИН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Светолика МИЛАН

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1962. у Канади.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ О. МИЈАИЛО

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1927. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Панте МИЛОВАН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Панте МИЛУТИН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ МИЈАИЛО

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978. у Горњој Црнући.

Извор: 5.

ЂОРЂЕВИЋ О. НИКОЛА

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Микаила ПЕТАР

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Панте СТАНИМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Марка БОГИЋ

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Богића ДОБРОСАВ

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1974. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Јанићија ЖИВОЈИН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ МАКСИМ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Милована МИЛАН

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Лулета МИЛАДИН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Обрада МИЛОСАВ

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ МИЛОШ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ М. МИЛУТИН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Лулета МЛАДЕН

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Милована НИКОЛА

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Милана НОВАК

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ Сретена ОБРЕН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ЕРИЋ П. РАДОЈИЦА

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КАЗАКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КАЗАКОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ Милије МИЛОШ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ Милије МИЛИЋ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ Гаврила РАДОМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ Богдана СВЕТОМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ СТАНИМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

КРАСОЈЕВИЋ Г. ЧЕДОМИР

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Јевстатија ЖИВАН

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Милоша ИЛИЈА

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 5.

МАРИНКОВИЋ ЛУКА

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Л. МАЛИША

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1924. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1927. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Јевстатија МИЛИЋ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Ђурђа МОМЧИЛО

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Ђурђа НОВИЦА

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ РАДОМИР (РАЈКО)

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ Милисава СВЕТОЛИК

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ УРОШ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1992. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ ЦВЕТКО

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1920. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ СЛАВКО

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1924. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ Љ. АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ Јакова МИЛОШ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ОГЊАНОВИЋ Живка СВЕТОЛИК

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970. у Горњој Црнући.

Извор: 5.

ОГЊАНОВИЋ Љубомира СРЕТЕН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1977. у Горњој Црнући.

Извор: 5.

ПАВЛОВИЋ МИЛАН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Горњој Црнући.

Извор: 5.

ПЕТРОВИЋ ЖИВАН

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ЉУБОДРАГ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

СТАНИШИЋ Петра МИЛОРАД

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

СТАНИШИЋ П. РАДОМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Горњој Црнући.

Извор: 3.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 5. Пописни списак погинулих ратника села Горња Црнућа, кога су јануара 1930. потписали председник суда општине Враћевшница Јездимир Жиловић и деловођа Велимир Алексић.

² Спомен-плоча изгинулим ратницима у манастиру Враћевшница, задужбини Радича Поступовића војводе гружанског у косовском боју, постављене 1931. са посветом: "ВАМА ЈЕ СЛАВА И ЧАСТ КОЈИ ДАДОСТЕ ЖИВОТЕ ЗАНАС. ВАШОЈ СЛАВИ И ЈУНАШТВУ СВАКО СЕ ДИВИ. КО ЗА ОДБРАНУ ОТАЏБИНЕ ПОГИНЕ ВЕЧНО ЖИВИ. ПАЛИ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ СРПСТВА У БАЛКАНСКИМ И ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ 1912-1918."

³ Податке о ратницима 1912-1918. прикупили су: Живојин Жика Симовић, Љубиша Казаковић, Милован Ђорђевић, Милан Ђорђевић, Милош А. Ерић и Милан Станишић.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁶ Слободан Лазич: „*Заборав је велика грехота*”, Приштина, 1998.

Село Грабовица, општина Брусница

Село Грабовица се са источне стране ослања на периферију вароши Горњи Милановац. Налази се на надморској висини 350-700 m а површине је 1.548 ha.

Село је, по предању, добило име по великим забранима (шумама) грабовог дрвета Грабовица. Становници села су масовно учествовали у боју против Турака на Косову рољу 28. јуна 1389. године, Нису смели да сачекају најезду Турака већ су се масовно иселили. Ново становништво се у 18. веку доселило из Старог Влаха, Црне Горе и Херцеговине и населило испражњена подручја.

Село Грабовица се први пут помиње у турском попису 1525. године под именом Рапах и тада је имало 32 дома. На више локалитета у селу налазе се ископине „Џиновске цркве”, у засеоку Кршићу, „Џиновско гробље” на Рапај брду. Ископано је и неколико крстова, кандила, старог новца и друго.

У пописима село је имало: 1910. године 878, 1921. године 605 и 2002. године 340 становника.

Село је припадало општини Брусница. Школу је имало у Горњем Милановцу и припадало је парохији цркве Свете Тројице у Горњем Милановцу. Сеоска слава је Велики Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 123 ратника од којих је 91 погинуо а 32 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БРКОВИЋ ПЕТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ РАДОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧИЋЕВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ ВИТОМИР

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ РАДОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ МИЛОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ АНДРИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ БОГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ ВОЈИСЛАВ

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ МИЛИСАВ

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ МИРКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ МИЛИЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ ГРУЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ МИЛИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ МИЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИСАИЛОВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈАКОВЉЕВИЋ ЉУБОМИР

Поднаредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАЛОЈЕВИЋ ВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАЛОЈЕВИЋ ЋОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАЛОЈЕВИЋ МИЛОРАД

Поднаредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАЛОЈЕВИЋ МИЛАН

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАЛОЈЕВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАПЕТАНОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КОЛАРЕВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ БОРИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ ЖИВАН

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ ЖИВОЈИН

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ РАДОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗОВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРИЋ ПРОКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАТОВИЋ БОЖИДАР
Каплар; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈАТОВИЋ ЉУБОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈАТОВИЋ МИЛИВОЈЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈУШКОВИЋ ДРАГОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈУШКОВИЋ СВЕТОЗАР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈУШКОВИЋ ЖИВОЈИН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ БОГОЉУБ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ВЕЛИСАВ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ЉУБОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ПЕТАР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ СВЕТОЛИК
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ТИКОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИТРОВИЋ СВЕТИСЛАВ
Наредник; (жандармеријски); погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 58, број гроба 2891.
Извор: 1. и 2.

МИТРИЋ МИЈАИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ ВАСИЛИЈЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ ГАВРИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ ДРАГОМИР
Редов; болничар; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 64, број гроба 3237.
Извор: 1. и 2.

ОБРАДОВИЋ ЉУБОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ МИЛИНКО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ РАДОЈИЦА
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПАЈОВИЋ ЖИВОЈИН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПАВИЋЕВИЋ ВЕЛИМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПАВИЋЕВИЋ МИЛОВАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВИЋ БОЖИДАР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВИЋ ВЕЛИМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВИЋ Љ. ДРАГОСЛАВ
Редов; 3. ч. 1. б. 3. п.п.; умро 28.12.1915. у Фијери, Албанија.
Извор: архив Србије и Црне Горе фонд српске војске из 1915., болнички протокол бр. 68.¹

РАДОВИЋ О. ДРАГОСЛАВ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВИЋ МИЛОРАД
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВИЋ МИЛУН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТАНОВИЋ ДУШАН
Редов; 3. ч. 1. б. 3. п.п.; умро 23.12.1915. у Фијери, Албанија.
Извор: архив Србије и Црне Горе фонд српске војске из 1915., болнички протокол бр. 75.¹

РИСТАНОВИЋ ВЛАДИМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТАНОВИЋ МИЈАИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТАНОВИЋ МИЛОРАД
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТАНОВИЋ РАДОЈИЦА
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТОВИЋ ДРАГОСЛАВ
Наредник; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

СИМИЋ МИКАИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ ИЛИЈА
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ГАВРИЛОВИЋ МИЉКО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ГАВРИЛОВИЋ Вучића МИКАИЛО
Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Грабовици.
Извор: 5.

ЂОКОВИЋ БОГОЉУБ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ЂОКОВИЋ ВОЈИСЛАВ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ЂОКОВИЋ КОСТА
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ЂОКОВИЋ МАКСИМ
Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЂОКОВИЋ МИКАИЛО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ЂОКОВИЋ МИЛОРАД
Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ТОДОРОВИЋ МИЛОВАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ ЧЕДОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТУЛОВИЋ ВЛАДИМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТУЛОВИЋ ЂОРЂЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТУЛОВИЋ В. ЂОРЂЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТУЛОВИЋ МЛАДЕН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ИВАНОВИЋ СРЕЂКО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ИЛИЋ БУДИМИР
Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС.
Извор: 3.

ИЛИЋ ДРАГОСЛАВ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ИЛИЋ ЖИВОЈИН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ИЛИЋ МИЈАИЛО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ИЛИЋ МИЛИЋ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ИСАИЛОВИЋ ЖИВКО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

ИСАИЛОВИЋ ЧЕДОМИР
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

МАТИЋ Микаила **РАДОМИР**

Рођен 28.06.1894; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

МИЈАИЛОВИЋ Теодора **МИЛАН**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; четници га стрељали 24.04.1944. у Грабовици.

Извор: 4.

МИЈАТОВИЋ МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ОБРАДОВИЋ ЖИВКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ОБРАДОВИЋ Марка **ОБРЕН**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Грабовици.

Извор: 5.

ОБРАДОВИЋ Марка **ЧЕДОМИР**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Грабовици.

Извор: 5.

ОБРАДОВИЋ РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПАВИЋЕВИЋ ГВОЗДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПАВИЋЕВИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПАВИЋЕВИЋ ТАНАСИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПАЈЕВИЋ ЗАРИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

РАДОВИЋ Љубомира **ОБРЕН**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 09.1941. у Белом Пољу.

Извор: 4.

РАДОЊИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

РИСТОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

СИМИЋ ВЕЛИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТУЛОВИЋ ДРАГИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТУЛОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

Извори:

¹ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу, са посветом: „ПАЛИМ БОРЦИМА ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ И УЈЕДИЊЕЊЕ РОДА СВОГА 1912-1918”.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

³ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁵ Подаци о ратницима 1912-1918. из села Грабовица које су прикупили од потомака и других извора Милета Мијатовић и Мирослав Марковић.

Село Давидовица, општина Шилопај

Село Давидовица је удаљено 19 km од Горњег Милановца у правцу Љига и налази се на надморској висини 280-400 m и на површини од 570 ha.

Оснивач села, по предању, звао се Давид па је село по њему добило име. Насеље је старијег датума. Пред најездом Турака и из овог села је било масовног исељавања. У 18. веку нови досељеници из Старог Влаха и Црне Горе населили су село и помешали се са староседелачким становништвом. У турским пописима село се зове Давидовица.

У селу на локалитету Црквине постоје трагови старе православне цркве, што потврђује дуг век насељености овог подручја.

У пописима село је имало: 1910. године 275, 1921. године 300 и 2002. године 91 становника.

Село је припадало општини и школи Шилопај. До 1939. године село је припадало парохији цркве Заграђе, а од тада парохији цркве Шилопај.

Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 71 ратника, од којих је 37 погинуло а 34 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВАСИЉЕВИЋ Панте МИЛАН

Рођен у Давидовици, редов, погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВАСИЉЕВИЋ Панте РАДОМИР

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЛОВИЋ Јеврема ВИТОР

Рођен 1870; редов у комори; 10. п.п./III; умро од тифуса 22.04.1915.

Извор: 1.

ВУЛОВИЋ Обрена ДРАГОЉУБ

Рођен 1892; редов; 10. п.п./I; умро од тифуса 1915. у Приштини.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ ОБРАД

Рођен у Давидовици; редов у комори; 10. п.п.; умро од тифуса 1914.

Извор: 1.

ВУЛОВИЋ Танасија ОБРЕН

Рођен 1870; редов; III позив; умро од тифуса 1915.

Извор: 1.

ВУЧИЋЕВИЋ РАЈКО

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧИЋЕВИЋ СТЕВАН

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ИВАНОВИЋ ВОЈИН

Рођен у Давидовици; наредник; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у критпи на гробљу Зејтинлик парцела 59, гроб број 2964.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Радована ВОЈИСЛАВ

Рођен у Давидовици; редов; 4. ч. 1. б. 17. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у критпи на гробљу Зејтинлик парцела 23, гроб број 1318.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ ДАВИД

Рођен у Давидовици; каплар; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Аврама МИХАИЛО

Рођен 1895; редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ МЛАДЕН

Рођен у Давидовици; редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 4.

ИВАНОВИЋ Мелентија РАДОВАН

Рођен у Давидовици; редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Тодора СВЕТИСЛАВ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила ЉУБИСАВ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Тривуна МИЛАН

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила РАДОМИР

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила СТОЈАН

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила ТАНАСИЈЕ

Рођен у Давидовици; каплар; погинуо у пробоју Солунског фронта 15.09.1918.

Извор: 1. и 3.

КОВАЧЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1890; редов; 10. п.п.Л; погинуо 1914. у Барошевцу.

Извор: 1.

МАРЈАНОВИЋ АВРАМ

Рођен 1890; редов; вратио се 1915. из Берана; интерниран; умро у заробљеничком логору 1916.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ Павла МИЛОРАД

Рођен 1893; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ Павла ОБРАД

Рођен 1891; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у повлачењу преко Албаније.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Светозара ДУШАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАДОВАНОВИЋ Гаја РАЈКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо 1914. у Барошевцу.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Гаја РАДИВОЈЕ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо 1914. у Барошевцу.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ РАДОСЛАВ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Гаја СВЕТОЗАР

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Светозара РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Радовановић Радиша.

РАДОВАНОВИЋ Мијаила ХРИСТИВОЈЕ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕФАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен у Давидовици; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕВАНОВИЋ Љ. РИСТИВОЈЕ

Редов; погинуо 1915.

Извор: 4.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛЕКСИЋ Јанићија **ЉУБОМИР**

Рођен 1861. у Давидовици; редов; у рату од 1912; заробљен; побегао из логора на Солунски фронт и борио до ослобођења; НАС; умро 1943. у Давидовици.

Извор: 3.

ВАСИЉЕВИЋ Панте **КРСТА**

Рођен у Давидовици; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 4.

ВУЛОВИЋ Витора **ДРАГИША**

Рођен 1896; редов; музичар; у рату од 1915; НАС; умро 1973. у Шилопају.

Извор: Брат Велисав.

ВУЛОВИЋ Витора **МИЛОРАД**

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1975. у Давидовици.

Извор: Син Велисав.³

ВУЧИЋЕВИЋ Мијата **ИЛИЈА**

Рођен у Давидовици; наредник; у рату од 1912; тешки ратни инвалид; НАС; умро 1943. у Давидовици.

Извор: 4.

ВУЧИЋЕВИЋ Милосава **НОВИЦА**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Давидовици.

Извор: 4.

ЂОКОВИЋ Живана **МЛАДЕН**

Рођен 1896; редов; комита; у рату од 1915; вратио се 1915. из Берана; умро 1969. у Давидовици.

Извор: 4.

ЂОКОВИЋ Ж. **ОБРЕН**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Давидовици.

Извор: 3.

ЂОКОВИЋ Лазара **ОБРАД**

Рођен 15.09.1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1971. у Давидовици.

Извор: 3.

ИВАНОВИЋ Миливоја **БОЖИДАР**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Давидовици.

Извор: 3.

ИВАНОВИЋ Миливоја **БОШКО**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Давидовици.

Извор: 3.

ИВАНОВИЋ Миливоја **ЖИВОЈИН**

Рођен 1888; редов; комита; у рату од 1912; вратио се 1915. из Берана; умро 1952. у Давидовици.

Извор: 4.

ИВАНОВИЋ Аврама **НЕСТОР**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1981. у Давидовици.

Извор: 3.

ИВАНОВИЋ ТЕОДОР

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Давидовици.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила **ЈОВАН**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Давидовици.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Трифуна **РАДОВАН**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; тешки ратни војни инвалид; НАС; умро 1976. у Давидовици.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила **УРОШ**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Давидовици.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ Видоја **БОГОЉУБ**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Давидовици.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ Стевана **БУДИМИР**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Давидовици.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ Саве **ВИДОЈЕ**

Рођен у Давидовици; редов; у рату 1912; заробљеник; био у Смирни (Турска); умро у Давидовици.

Извор: 4.

МАРЈАНОВИЋ Стевана **ВЛАИСАВ**

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Давидовици.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ Василија **ЈОВАН**

Рођен 1882. у Давидовици; редов; у рату од 1912; умро у Давидовици.

Извор: 4.

МАРЈАНОВИЋ В. МИЛИВОЈЕ

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Давидовици.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ Стевана МИЛОЈКО

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Давидовици.

Извор: 4.

МАРЈАНОВИЋ Стевана МИЛОРАД

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Угриновцима.

Извор: 4.

МАРЈАНОВИЋ Видоја НОВАК

Рођен у Давидовици; редов; комита; у рату од 1912; вратио се 1915. из Берана; умро 1969. у Давидовици.

Извор: 4.

МАРЈАНОВИЋ Стевана СЛОБОДАН

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Давидовици.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Милана ВУЈАДИН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1982. у Давидовици.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ Светозара ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978. у Давидовици.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ ДРАГИША

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Давидовици.

Извор: 4.

РАДОВАНОВИЋ Милана ВУЈАДИН

Рођен у Давидовици; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Давидовици.

Извор: 4.

РАДОВАНОВИЋ М. МИЛОВАН

Рођен у Давидовици; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Давидовици.

Извор: син Милош.

СТЕФАНОВИЋ Велимира ЖИВКО

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1955. у Давидовици.

Извор: 4.

СТЕФАНОВИЋ Миливоја МИЛОРАД

Рођен 1882; редов; писар војводе Степе Степановића 1912-1918; НАС; умро 1963. у Давидовици.

Извор: 4.

** Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулим, умрлим и несталим ратницима 1912-1918, подигнуте у цркви Светог Архангела Гаврила у Заграђу, после Првог светског рата са посветом: „СПОМЕН ПОДИЖУ ОЖАЛОШЋЕНИ ПАРОХИЈАНИ. КО ЗА СВОЈ РОД УМРЕ ТАЈ НАВЕК ЖИВИ - ДА МУ СЕ СВАКО СА ПОНОСОМ ДИВИ”.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

³ Списак наредника Милована Радовановића, заставника 22. пешадијског пука, из села Церове, сачињен на полагају Котка 22.јула 1918. (Солунски фронт).

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. прикупили су од потомака и других извора: Велисав Вуловић и Радиша Радовановић.

Село Доњи Бранетићи, општина Горњи Бранетићи

Село Доњи Бранетићи је удаљено 17 km од Горњег Милановца, у правцу планинског врха Рајац и планине Суворор, на надморској висини 420-580 m и на површини од 639 ha.

Становништво села је делом староседелачко, а делом је досељено из Црне Горе, Херцеговине и ужичког краја. У турским пописима село се први пут помиње 1528. године под именом Бранетићи и имало је 12 домова. Касније се село поделило на Горње и Доње Бранетиће.

У пописима село је имало: 1910. године 492, у 1921. години 426 и у 2002. години 134 становника.

Село припада општини Горњи Бранетићи, са којим је до 1924. године имало и заједничку школу, а од тада има своју школу. У 1924. години село је са суседним селом Озремом саградило нову цркву од камена на месту старе цркве, у месту Јовање и посветила је Светом Јовану. Сеоска слава је Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 89 ратника, од којих је 46 погинуло а 43 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АКСЕНТИЈЕВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

АКСЕНТИЈЕВИЋ МИЛОШ

Редов; Шумадијски пионирски полубатаљон; умро 1916. у логору Нежидер.

Извор: син Огњен у попису 1930.¹

ГАЧАНОВИЋ ВУЈИЦА

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹

ГАЧАНОВИЋ Љ. ИВАН

Рођен 1893; редов; I позив; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: 2.

ГАЧАНОВИЋ Р. ЉУБОМИР

Рођен 1869; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро у рату 1912-1918.

Извор: зет Ранко у попису 1930.¹

ГАЧАНОВИЋ Теодора ЉУБОМИР

Рођен 1879; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1916. на Крфу.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

ГАЧАНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915. у Сталаћу.

Извор: брат Александар у попису 1930.¹

ГАЧАНОВИЋ МЛАДЕН

Редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: унук Боривоје.

ГАЧАНОВИЋ РАЈКО

Рођен 1889; редов; I позив; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ Г. БОГДАН

Рођен 1889; редов; I позив; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: синовац Љубиша.

ГЛИШОВИЋ Ј. БОЖИДАР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. у Зеокама.

Извор: син Милован у попису 1930.¹ и 3.

ГЛИШОВИЋ Ј. ГЛИГОРИЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1916. у логору Нежидер.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹

ГЛИШОВИЋ Ј. ЖИВОЈИН

Редов; умро 1916. у логору Нежидер.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹ и 3.

ГЛИШОВИЋ Ј. МИЛУН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. на Преполцу.

Извор: син Милан у попису 1930.¹ и 3.

ДИМИТРИЈЕВИЋ Д. ПЕТАР

Редов; затечен у кадру/І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Сретен у попису 1930.¹ и 3.

ДИМИТРИЈЕВИЋ Т. РАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ДРОБЊАК Р. БРАНИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ДРОБЊАК В. МИЛАН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹

ДРОБЊАК М. МИЛАН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Божидар у попису 1930.¹ и 2.

ДРОБЊАК Миладина РАДЕНКО

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915. у Албанији.

Извор: отац Миладин у попису 1930.¹ и 3.

ИВАНОВИЋ Богића АЛЕКСАНДАР

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915. у Албанији.

Извор: отац Богић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Богића ВЛАСТИМИР

Рођен 1896; каплар; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо 1916. у Д. Пожару; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 54, број гроба 2732.

Извор: отац Богић у попису 1930.¹ и 4.

ИВАНОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: кћи Косана Трнавац у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Н. ПРЕВИСЛАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Радојице РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Радојица у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Милош у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ С. МИЛОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈЕЛИЋ МИЈАИЛО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Живко у попису 1930.¹

ЈОВОВИЋ К. ГАВРИЛО

Рођен 1892; редов; I позив; погинуо 1915.

Извор: 3.

ЈОВОВИЋ С. ЖИВОТА

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915. у Албанији.

Извор: брат Љубинко у попису 1930.¹ и 3.

ЈОВОВИЋ В. МИЛАН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милун у попису 1930.¹

ЈОВОВИЋ К. МИЛИЋ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Драгутин у попису 1930.¹

ЈОВОВИЋ Ј. МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈОВОВИЋ В. МИЛОРАД

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./І; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Радован у попису 1930.¹ и 3.

ЈОВОВИЋ Д. МИЛИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Љубинко у попису 1930.¹ и 3.

ЈОВОВИЋ В. НИКОЛА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Теодор у попису 1930.¹

ЈОВОВИЋ Р. СПАСОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ ЈЕЛЕСИЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./ІІ; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Драгутин Чолић у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ М. МИЛОРАД

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ М. ОБРАД

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо 1912.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ М. ДРАГИЋ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо 1914. у Вишеграду.

Извор: син Милован у попису 1930.¹ и 3.

ПЕТРОВИЋ МИЛАН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1916. на Крфу.
Извор: син Остоја у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ В. РАДИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1916. на Крфу;
сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 103, број гроба 6340.

Извор: син Милош у попису 1930.¹ и 4.

ПЕТРОВИЋ К. СПАСОЈЕ

Рођен 1890; редов; I позив; погинуо 1916. у Албанији.

Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АКСЕНТИЈЕВИЋ ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 2.

АКСЕНТИЈЕВИЋ ОГЊЕН

Рођен 1896; у рату 1915; НАС; умро 1977.

Извор: 5.

АКСЕНТИЈЕВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1893; у рату од 1912; заробљаван; умро 1933.

Извор: 2.

ГАЧАНОВИЋ ДРАГУТИН

У рату од 1912.

Извор: 2.

ГАЧАНОВИЋ Т. ДУШАН

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ГАЧАНОВИЋ А. МИЛОРАД

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 2.

ГАЧАНОВИЋ Љубисава СТОЈАН

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; четници га стрељали 08.05.1944. у Доњим Бранетићима.

Извор: 6.

ГАЧАНОВИЋ Вељка ЧЕДОМИР

Рођен 16.05.1890; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 5.

ГЛИШОВИЋ РАЈКО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: син Александар.

ДАНИЛОВИЋ М. МИЛОСАВ

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 2.

ДАНИЛОВИЋ Ср. ОБРАД

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 2.

ТРНАВАЦ МИЛЕНКО

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Велисав у попису 1930.¹

УРОШЕВИЋ М. РАДОВАН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Илија у попису 1930.¹ и 3.

ДАНИЛОВИЋ ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 1869; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

ДАНИЛОВИЋ Обрада СЛАВКО

Рођен 1886; официр; у рату од 1912; НАС; погинуо 04.1944. у логору Оснабрик.

Извор: 6.

ДИМИТРИЈЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ДИМИТРИЈЕВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 2.

ДИМИТРИЈЕВИЋ СРЕТЕН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ДРОБЊАК ДРАГОМИР

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ДРОБЊАК М. ДРАГОЉУБ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ДРОБЊАК М. ЖИВОЈИН

Рођен 1877; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 2.

ДРОБЊАК Р. РАДИВОЈЕ

Рођен 1874; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: 2.

ДРОБЊАК Р. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1937.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Н. ДРАГИЋ

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1878; у рату од 1912; заробљаван;
интерниран 1916.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ ЧЕДОМИР

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ ВЕЛИСАВ

Рођен 1888; у рату од 1912; заробљаван; умро
1924.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ МИРКО

Рођен 1891; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ЈЕЛИЋ ВОЈИСЛАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

ЈЕЛИЋ ЖИВАН

Рођен 1895; у рату 1915; НАС.

Извор: 2.

ЈЕЛИЋ ЖИВКО

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ЈОВОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ЈОВОВИЋ РАНКО

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

ЈОВОВИЋ ТОДОР

Рођен 1895; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ В. ЉУБИНКО

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ Ј. НИКОДИН

Рођен 1867; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ В. БОЖИДАР

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Ј. ЂУРЂЕ

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Д. МИЛОВАН

Рођен 1894; у рату од 1915; НАС; умро 1970.

Извор: 5.

ПЕТРОВИЋ В. МИЛОРАД

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Ј. МИЛОРАД

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ К. МИЛЕНКО

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ К. СТЕВАН

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро
1953.

Извор: 2.

ЧОЛИЋ ДРАГУТИН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 6. Пописни списак погинулих ратника који су фебруара 1930. потписали председник општинског суда општине Горњи Бранетићи Сретен Вујичић и деловођа Мил. Миленковић, са напоменом да „недостајуће податке суд није могао да прибави”.

² Податке о ратницима 1912-1918. прикупили су: Драгомир Димитријевић, Славко Петровић и Бранко Петровић.

³ Спомен-плоча у цркви Свете Богородице у селу Бољковци.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁶ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1997.

Село Доња Врбава, општина Бело Поље

Село је удаљено 12 km од Горњег Милановца и налази се на путу за Крагујевац, у Горњој Гружи, на падинама планине Рудник, на надморској висини 380-640 m и површини од 1.391 ha.

Пред најездом Турака староседелачко становништво се иселило. У 18. веку доселило се ново становништво из Старог Влаха.

Село је добило име по великом броју врба које су израсле поред реке Груже која протиче кроз село. На брду Јешевац у овом селу налазе се рушевине истоименог манастира, који је, по предању, подигао Марко Краљевић и посветио га својој мајци Јевросими – Јеши. По мишљењу истраживача тај манастир је подигао челник Радич Поступовић.

У селу Доња Врбава рођени су: ђенерал Спасоје Тешић, који се истакао у пробоју Солунског фронта и Срећко Тешић, председник Државне контролне комисије Краљевине Србије.

У пописима село је имало: 1910. године 959, 1921. године 898 и 2002. године 675 становника.

Село је припадало општини Бело Поље, школу је имало од 1909. године и припадало је парохији манастира Враћевшнице.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 146 ратника, од којих је 72 погинуло а 74 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНТОНИЈЕВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Милован Антонијевић у попису 1930.¹

БОЈОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1874; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Душан Бојовић у попису 1930.¹

БОЈОВИЋ МИЛАН

Рођен 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Добривоје Бојовић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ БОГДАН

Рођен 1868; редов; последња одбрана; умро 1914.

Извор: Раденко Браковић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ ВОЈИН

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Драгомир Браковић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1918.

Извор: Илија Браковић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ В. МИЛОРАД

Рођен 1881; редов; 1. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1915.

Извор: Миладин Браковић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ ПАВЛЕ

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Обрад Браковић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 11. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Вићентије Браковић у попису 1930.¹

БРАКОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1891; редов; комора Шумадијске дивизије/I; умро 1914.

Извор: Вићентије Браковић у попису 1930.¹

ВАСИЛИЈЕ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1915.

Извор: Велисав Василић у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ ДУШАН

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Божидар Ђорђевић у попису 1930.¹

БОРЂЕВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1895; редов; 3. ч. 1. б. 1. п.п./I; умро 05.01. 1916. у војној болници у Фијери, Албанија.

(Болнички протокол број 446).

Извор: Раденко Ђорђевић у попису 1930.¹

БОРЂЕВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1870; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Мијаило Ђорђевић у попису 1930.¹

БОРЂЕВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Раденко Ђорђевић у попису 1930.¹

БОРЂЕВИЋ МИОДРАГ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Раденко Ђорђевић у попису 1930.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Радоје Јаковљевић у попису 1930.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ ТАДИЈА

Рођен 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Радоје Јаковљевић у попису 1930.¹

ЈАНИЋИЈЕВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1869; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Живадин Јанићијевић у попису 1930.¹

ЈАЋИМОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1884; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: Јаћим Јаћимовић у попису 1930.¹

ЈЕВРЕМОВИЋ ЖИВОТА

Рођен 1890; редов; 5. прекобројни пук/I; умро 1915.

Извор: Драгутин Јевремовић у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ БОГОСАВ

Рођен 1877; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1913.

Извор: Милисав Јовановић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ ВЕЛИСАВ

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Милинко Јоксић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1885; редов; 1. ескадрон 3. коњички пук/I; погинуо 1915.

Извор: Миладин Јоксић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ ЈЕВТО

Рођен 1885; редов; Шумадијска дивизија/I; умро 1915.

Извор: Јелка Пауновић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ МИХАИЛО

Рођен 1874; редов; Шумадијска дивизија/I; умро 1915.

Извор: Илија Јоксић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ НИКОЛА

Рођен 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОКСИЋ ПЕТАР

Рођен 1868; редов; комора Шумадијске дивизије; умро 1915.

Извор: Добривоје Јоксић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Бранко Јоксић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1919.

Извор: Павле Јоксић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ СТЕВАН

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Благоје Јоксић у попису 1930.¹

МАРИНКОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1873; редов; комора Шумадијске дивизије; умро 1917. у заробљеничком логору.

Извор: Глигорије Маринковић у попису 1930.¹

МАРИНКОВИЋ МИЛАН

Рођен 1883; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Глигорије Маринковић у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Тривун Миловановић у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1893; редов; комора Шумадијске дивизије/I; умро 1915.

Извор: Тривун Миловановић у попису 1930.¹

МИЛОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1916. на Крфу.

Извор: Миливоје Миловић у попису 1930.¹

МИЛОВИЋ РАДОВАН

Рођ. 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: Миливоје Миловић у попису 1930.¹

МИЈАТОВИЋ МИЛАН

Рођ. 1880; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Милорад Мијатовић у попису 1930.¹

МИЈАТОВИЋ ТРИВУН

Рођ. 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1916. у заробљеничком логору.

Извор: Михаило Мијатовић у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођ. 1895; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Велимир Милошевић у попису 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ЖИВКО

Рођ. 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1914.

Извор: Адам Милошевић у попису 1930.¹

МИХАИЛОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођ. 1870; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Радич Михаиловић у попису 1930.¹

МИХАИЛОВИЋ ИСАИЛО

Рођ. 1868; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Радич Михаиловић у попису 1930.¹

НЕНАДОВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођ. 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Милић Ненадовић у попису 1930.¹

НЕНАДОВИЋ МИЛОШ

Рођ. 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; нестao 1915.

Извор: Велисав Ненадовић у попису 1930.¹

НЕНАДОВИЋ МИЛОСАВ

Рођ. 1891; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Радоје Ненадовић у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ ЈАНИЋИЈЕ

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Јован Обрадовић у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1879; редов; Шумадијска дивизија артиљеријског пука/II; умро 1915.

Извор: Обрад Обрадовић у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ РАДОЈЕ

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Милија Обрадовић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ МАРКО

Рођен 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1915.

Извор: Милован Павловић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ ЖИВАДИН

Рођен 1894; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; умро 1915.

Извор: Миладин Павловић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ МИЛЕНТИЈЕ

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Миладин Павловић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАВЛОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1895; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Милован Павловић у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ ДАНИЛО

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: Новица Пајовић у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ ЈОСИП

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Новица Пајовић у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Новица Пајовић у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1895; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Новица Пајовић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1874; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Милисав Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ЖАРКО

Рођ. 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Богосав Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођ. 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: Богосав Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1869; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Миодраг Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1884; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1913.

Извор: Драгојле Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ МИХАИЛО

Рођ. 1878; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Срећко Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ПАВЛЕ

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1916. на Крфу.

Извор: Срећко Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: Срећко Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођ. 1889; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1914.
Извор: Јелка Пауновић у попису 1930.¹

СИМОВИЋ РАДОМИР

Рођ. 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.
у Нишу.
Извор: Пописни списак 1930.¹ и синовац Драгиша Симовић.

ТЕШИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођ. 1895; редов; последњи регрут; умро 1915.
Извор: Радисав Тошић у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АНТОНИЈЕВИЋ МИЛАДИН**

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: унук Миладин.

БЕАТ Г. МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

БРАКОВИЋ РАДЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: унук Раде.

БРАКОВИЋ РАДОЊА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: синовац Радош.

БРАКОВИЋ СРЕТЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: унук Мелентије.

ЂОРЂЕВИЋ БОГДАН

Рођен 1884. Доњој Врбави; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.
Извор: унуци Божо и Драган.

ЂОРЂЕВИЋ БОГДАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.
Извор: унуци Божо и Драган.

ЂОРЂЕВИЋ ДРАГОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: син Владан.

ЈАКОВЉЕВИЋ ВУКОМАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЈАНИЋИЈЕВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: унук Љубодраг.

ЈЕВРЕМОВИЋ Ранка РАДИЧ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937.
Извор: праунук Предраг.

ТЕШИЋ ЈЕЛЕСИЈЕ

Рођ. 1877; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Станислав Тешић у попису 1930.¹

ТЕШИЋ МИЛОРАД

Рођ. 1894; редов; последњи регрут; умро 1915.
Извор: Драгиша Тешић у попису 1930.¹

ТЕШИЋ ТЕОДОСИЈЕ

Рођ. 1879; редов; комора Шумадијске дивизије/I; умро 1915.
Извор: Станислав Тешић у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ Миљка ВОЈИСЛАВ

Рођен 18.10.1896; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ И. МИЛИЈА

Рођен 10.10.1896; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.
Извор: 3.

ЈОКСИЋ Петра АКСЕНТИЈЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 22.11.1942. у Доњој Врбави.
Извор: 4.

ЈОКСИЋ БЛАГОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: унук Живорад.

ЈОКСИЋ ВЛАЈКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЈОКСИЋ ДОБРИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЈОКСИЋ ДУШАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: унук Чедољуб.

ЈОКСИЋ МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЈОКСИЋ Павла МИЛЕНКО

Рођен 06.08.1890; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: Синовац Томислав и 3.

ЈОКСИЋ П. МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: синовац Љубинко.

ЈОКСИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЈОКСИЋ Светозара РАДОМИР

Рођен 1890; у рату од 1912; Немци га стрељали 22.11.1942. у Доњој Врбави.

Извор: 4.

ЈОКСИЋ РАДОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ БРАНИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Новака БОГДАН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; интерниран 1916; умро 1951.

Извор: унук Срећко.

МАРИНКОВИЋ БОЖИДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Т. ГЛИГОРИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Милорад.

МАРИНКОВИЋ Аксентија ДОСИТИЈЕ

Рођен 07.01.1890; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Љубодраг и 3.

МАРИНКОВИЋ Аксентија ЖИВАДИН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: кћи Миланка и унук.

МАРИНКОВИЋ Игњата ЈЕЗДИМИР

Рођен 12.12.1885; редов; у рату од 1915; НАС.

Извор: Син Томислав и 3.

МАРИНКОВИЋ Т. МИЛАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ М. МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ А. МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Славко.

МАРИНКОВИЋ С. МИЛАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Славко.

МАРИНКОВИЋ И. ТИХОМИР

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм; умро 1967.

Извор: син Рајица.

МАРИНКОВИЋ И. ХРИСТИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Марко.

МАРИНКОВИЋ НИКОЛА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ МИЋА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ГРУЈИЦА

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 52, гроб број 2725.

Извор: 5.

МИЛОШЕВИЋ Ј. НОВАК

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Милован.

МАРКОВИЋ ПУРИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ БОГИЋ

Рођен 1891; редов; у рату 1912; интерниран 1916.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Милован.

МИЛОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Љубиша.

МИЛОШЕВИЋ ВУЧИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Милорад.

МИЛОШЕВИЋ В. МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НЕНАДОВИЋ Д. БРАНИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: синовац Живан.

НЕНАДОВИЋ Светозара ЈОВАН

Рођен 09.06.1896; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Петар и 3.

НЕНАДОВИЋ МИЛИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: кћи Милунка.

НЕНАДОВИЋ Д. СТЕВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Живан.

НЕНАДОВИЋ Д. ФИЛИП

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: кћи Олга.

ПАВЛОВИЋ М. МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕРОВИЋ Милоша МИЛИСАВ

Рођен 04.04; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ БОГОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: кћи Србијанка.

ПЕТРОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Радиша.

ПЕТРОВИЋ ДРАГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ БУДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ МИЛАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ СВЕТОЛИК

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ТЕШИЋ Срећка ДУШАН

Наредник; редов; у рату од 1912; НАС;

СВОКЗм.

Извор: 2.

ТЕШИЋ Благоја МИХАИЛО

Рођен 1871; редов; у рату 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 4.

ТЕШИЋ Д. ПАВЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Веселин.

ТЕШИЋ С. РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Радојица.

ТЕШИЋ РАДОМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; интерниран 1916.

Извор: 2.

ТЕШИЋ Д. СВЕТОЛИК

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Радиша.

ТЕШИЋ СРЕЋКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ТЕШИЋ СТАНИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Вукомир.

ТОМИЋ М. ЖИВОЈИН

Поднаредник; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ТОМИЋ Милорада ЗДРАВКО

Рођен 07.04.1895; редов; у рату од 1915; НАС.

Извор: 3.

СИМОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 3. Пописни списак ратника 1912-1918. из села Доња Врбава који су фебруара 1930. потписали председник општинског суда општине Бело Поље Живадин Маринчевић и деловођа Милорад Браковић.

² Подаци о ратницима 1912-1918. из села Доња Врбава, које су од потомака и из других извора прикупили: Радиша Јоксић, Зоран Јанићијевић и Радиша Јоксић.

³ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁵ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

Село Доња Црнућа, општина Враћевшница

Село Доња Црнућа удаљено је 14 km од Горњег Милановца. Налази се на путу за Крагујевац у Горњој Гружи, на јужним падинама планине Рудник, на надморској висини 360-500 m и на површини 897 ha.

По предању, у средњовековној Србији данашња села Горња и Доња Црнућа била су једно село које се звало Белућа. Из тог села сви способни мушкарци отишли су у бој на Косово поље 1389. године из кога се мало ко жив вратио. У знак жалости за погинулим свака кућа је истакла црни барјак. Због великог броја црних барјака село је названо Црнућа, а касније подељено на Горњу и Доњу Црнућу. Пред турском најездом село се масовно иселило а они који су остали повукли су се ка планини Руднику да избегну турска насиља. Када су ови крајеви ослобођени од Турака становници су се са планина почели спуштати у долине. На исељена подручја у 18. веку населили су се досељеници из Старог Влаха и Црне Горе.

Село Црнућа се први пут помиње 1429. године у повељи деспота Ђурђа Бранковића – Смедеревца. У пописима село је имало: 1910. године 586, 1921. године 555 и у 2002. години 326 становника.

Село је припадало општини Враћевшница, школи Враћевшница и црквеној парохији манастира Враћевшница. Сеоска слава је Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 118 ратника, од којих је 53 погинуло а 65 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1876; редов; у рату 1912-1918; III позив; умро од тифуса 1915. у Ваљеву.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; I позив; умро од тифуса 1915. у Приштини.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; I позив; погинуо 1914. у Мачви.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ НИКОЛА

Рођен 1865; редов; у рату 1912-1918; III позив; умро 1915. у Тирани.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ ПАНТА

Рођен 1880; редов; у рату 1912-1918; III позив; погинуо 1914. на Космају.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ РАДОВАН

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1864; редов последње одбране; умро 1916.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1894; редов; у рату 1912-1918; I позив; заробљаван 1916; умро у логору 1917.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1868; редов; у рату 1912-1918; III позив; погинуо 1914. на Каблару.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ РАДОМИР

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; I позив; погинуо 1914. испред Шапца.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈЕРЕМИЋ ОБРЕН

Рођен 1868; редов; у рату 1912-1918; III позив; умро од тифуса 1915. у Ваљеву.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1882; редов; у рату 1912-1918; I позив; заробљаван 1915; умро у аустроугарском логору 1917.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ РАЈКО

Рођен 1896; регрут; у рату од 1915; умро 1917. у Француској.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1882; редов; у рату 1912-1918; погинуо 1916..

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен 1881; редов; у рату 1912-1918; I позив; погинуо 1916. испред Битоље; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 55, гроб број 2752.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 4.

МАРКОВИЋ МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1872; редов; у рату 1912-1918; III позив; погинуо 1913. код Босилъграда.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1889; редов; 1.ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 03.(16)11.1912.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1890; редов; у рату 1912-1918; I позив; умро на лечењу рана у Француској.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ЈОКСИМ

Рођен 1874; редов; у рату 1912-1918; II позив; погинуо 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ СТАНИМИР

Рођен 1892; редов; у рату 1913-1918; I позив; умро од тифуса 1915.

Извор: Вучић Марковић у попису 1930.¹

МАРЈАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1882; наредник; у рату 1912-1918; II позив; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАКСИМОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1874; редов; у рату 1912-1918; II позив; умро у Солуну 1918.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАКСИМОВИЋ МИЛИЈА

Рођен 1880; редов; у рату 1912-1918; II позив; умро 1915. у Солуну.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ЖИВКО

Рођен 1884; редов; у рату 1912-1918; II позив; погинуо 1914. испред Шапца.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1896; регрут; у рату 1915-1918; умро 1916. у Битољу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МИЛОШЕВИЋ СЛАВОМИР

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ЖИВАН

Рођен 1897; регрут; у рату од 1915; заробљаван; умро 1916. у аустроугарском логору.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОБРАДОВИЋ БОГОСАВ

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ ЖИВОЛИН

Рођен 1863; редов; у рату 1912-1918; III позив; умро 1916. на Крфу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОБРАДОВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1880; редов; у рату 1912-1918; I позив; погинуо 1915. на Косову Пољу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ АНТОНИЈЕ (АНДРИЈА)

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; I позив; умро 1916. у Албанији.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАНТЕЛИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАНТЕЛИЋ ВОЈИН

Рођен 1869; редов последње одбране; у рату 1912-1918; умро од тифуса 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАНТЕЛИЋ РАДОВАН

Рођен 1897; регрут 1915; умро 1915. у Албанији.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПЕТРОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; умро 1915. као заробљеник у сабирном логору у Младеновцу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПЕТРОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1862; редов последње одбране; у рату 1912-1918; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПЕТРОВИЋ В. МИХАИЛО

Рођен 1896; редов; комора Шумадијске дивизије/І; умро 1916.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПОПОВИЋ АЛЕКСА

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен у Доњој Црнући; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1889; редов; у рату 1912-1918; І позив; умро 1916. на Крфу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

РАДОЈЕВИЋ РАДИСАВ

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; І позив; умро 1915. у Младеновцу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

РАДОЈЕВИЋ ПАНТО

Рођен 1873; редов; у рату 1912-1918; ІІ позив; погинуо 1914. код Вишеграда.

Извор: Пописни списак 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АНТОНИЈЕВИЋ Димитрија АНАНИЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Димитрија ВОЈИСЛАВ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОНОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1936. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

РАДОЈЕВИЋ ПРОКО

Рођен 1889; редов; у рату 1912-1918; І позив; умро 1915. у Љум Кули, Албанија.

Извор: Пописни списак 1930.¹

РАДОЈЕВИЋ ТОДОР

Рођен 1867; редов последње одбране; у рату 1912-1918; умро 1915. у Младеновцу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

РАДОСАВЉЕВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1884; редов; у рату 1912-1918; І позив; заробљаван 1915; умро у аустроугарском логору 1918.

Извор: Пописни списак 1930.¹

САРИЋ КОСТА

Рођен 1877; редов; у рату 1912-1918; ІІ позив; погинуо 1913. на Власини.

Извор: Пописни списак 1930.¹

САРИЋ СТАНИМИР

Рођен 1890; редов; у рату 1912-1918; І позив; погинуо 1914. у Мачви.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ТОДОРОВИЋ ВЛАДИСАВ

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; умро 1915. у Младеновцу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ТОДОРОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату 1912-1918; І позив; умро 1917. у Француској.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ТОДОРОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1869; редов; у рату 1912-1918; ІІІ позив; погинуо 1914. на Каблару.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЂОНОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОНОВИЋ РАДИЧ

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОНОВИЋ Теодора **РАДОСАВ**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОНОВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1959. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ Ђ. БОГОСАВ

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1952. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1969. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ СВЕТОМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЕРИЋ С. АЛЕКСАНДАР ЛЕСО

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1961. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ Младена **МАКСИМ**

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1961. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ НИКОДИЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЖИВКОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ИВКОВИЋ Владимира **МИХАИЛО**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1964. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ БОГИЋ

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ МИЛАН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1953. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ АНДРИЈА

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ А. КОСТА

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ О. МИЈАИЛО

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; заробљаван 1915. и интерниран у логор; умро 1982.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ Андрије **МИЛИЋ**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1959. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ МИЛОШ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1934. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Доњој Црнући.

Извор: Милован Ђорђевић у 1997.⁴

МАКСИМОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ П. ИЛИЈА

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1965. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ Велимира **МИЛАН**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ П. САВА

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1964. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ П. СВЕТОЗАР

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ В. ЖИВОЈИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; заробљаван; умро 1959. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ НЕСТОР

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Димитрија РАДОВАН

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1934. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ НИКОЛА

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАТИЋ ВОЈИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАТИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАТИЋ МИЛОРАД

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МАТИЋ Мијаила РАДОМИР

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1956. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МИЛИЋЕВИЋ Љубомира БОЖИДАР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МИЛИЋЕВИЋ Љубомира МИЛОВАН

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ Б. МИЛОШ

Рођен 1898; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1965. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ Богића СВЕТОЛИК

Рођен 25.01.1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Доњој Црнући.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ СЛАВОМИР

Рођен 1889; редов; у рату 1912; НАС; умро 1959. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1919. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ВЛАДИСАВ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ Живојина БОГДАН

Рођен 18.04.1894; редов; у рату 1915; НАС; умро 1969. у Доњој Црнући.

Извор: 3.

ОБРАДОВИЋ А. ПЕТАР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ Танасија БОГОЉУБ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ Танасија ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ Лазара МИЛАН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљаван и интерниран; умро 1968. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ Т. МИХАИЛО

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ Л. РАДОЊА

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1955. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен у Доњој Црнући; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ОГЊАНОВИЋ Танасија ЧЕДОМИР

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ПАНТЕЛИЋ АНДРИЈА

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Н. ЖИВОТА

Рођен 1898; редов; добровољац; у рату од 1915; заробљаван; умро 1961. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ Арсенија БОЖИДАР

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; заробљаван; умро 1964. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ РАДОЊА

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

РАДОСАВЉЕВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Доњој Црнући.

Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ Миливоја РАДОВАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Доњој Црнући.

Извор: 2.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 5. Пописни списак погинулих ратника села Доња Црнућа, кога су фебруара 1930. потписали председник суда општине Враћевшница Јездимир Жиловић и деловођа Велимир Алексић.

² Подаци о ратницима 1912-1918. које су прикупили: Живојин Жика Симовић, Милан Ђонових, Милорад Ђорђевић, Радош Петровић.

³ Евиденција НАС (Носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција Ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

Село Драгољ, општина Белановица

Село је удаљено 35 km од Горњег Милановца. Налази се на северним пади-нама планине Рудник, на путу за Белановицу, на надморској висини 270-440 m и површини 1.166 ha.

У средњовековној Србији село се звало Преторина. Под именом Драгољ први пут се помиње у турском попису 1528. године. Тада је имало 7 домова. По предању име је добило од речи драгуљ.

У Драгољу је 1770. године рођен Арсеђије Кнежевић Ломо, руднички војвода. Он је са 80 устаника пришао Карађорђу у првој борби на Руднику, учествовао у свим борбама Првог српског устанка а 1813. године је са Рудничанима бранио утврђени Делиград док Турци нису заузели Београд. Учествовао је у припреми Другог српског устанка и заузео Рудник пре почетка устанка. Тада је и погинуо, априла 1915. године. Ломини потомци у Драгољу носе презиме Ломићи.

Становништво Драгоља се пред најездом Турака иселило. Населили су га у 18. веку досељеници из Старог Влаха. У пописима Драгољ је имао: 1910. године 987, у 1921. години 720 и у 2002. години 368 становника.

Село је припадало општини Белановица. Прва школа је почела да ради 1827. године у кући Арсенија Ломе, а 1890. године село је изградило нову школску зграду. Село припада парохији црквице Свете Богородице у Белановици. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 199 ратника, од којих је 111 погинуло а 88 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВЕСОВИЋ Рада МИЛАН

Рођен 1870; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ВУЧКОВИЋ Вићентија ДРАГОЉУБ

Рођен 1888; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВАНОВИЋ М. ЉУБОМИР

Рођен 1871; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ В. ПЕТАР

Рођен 1879; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ Миливоја РАДИВОЈЕ

Рођен 1864; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ИЛИЋ Ивка ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ИЛИЋ Јована МИЛЕНКО

Рођен 1868; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ИЛИЋ Димитрија СРЕТЕН

Рођен 1868; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ Ивка ТИХОМИР

Рођен 1894; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Спасоја АРСЕНИЈЕ

Рођен 1886; редов; 19. п.п.; умро 13.08.1914.

Извор: 1.

ЈАЋИМОВИЋ Василија ДРАГУТИН

Рођен 1884; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1.

ЈАЋИМОВИЋ Павла МИЛОСАВ

Рођен 1889; редов; умро од тифуса 29.01.1915.

Извор: 1.

ЈАЋИМОВИЋ Павла МИЛЕНКО

Рођен 1880; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Василија ДРАГУТИН-ТОМО

Рођен 1885; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈАЋИМОВИЋ Павла **ЧЕДОМИР**

Рођен 1888; редов; погинуо 1912.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Аксентија **ЛАЗАР**

Рођен 1874; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Јелесија **ОБРАД**

Рођен 1891; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Алексија **РАДОЈЕ**

Рођен 1871; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЈОВИЧИЋ Љубомира **МИЛОРАД**

Рођен 1890; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ Стевана **ДРАГОМИР**

Рођен 1883; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ Стевана **МИЛАН**

Рођен 1882; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОСИПОВИЋ Новака **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1872; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОСИПОВИЋ Миливоја **ПАНТО**

Рођен 1900; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Радоја **СВЕТОЗАР**

Рођен 1884; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОСИПОВИЋ Ивка **СТЕВАН**

Рођен 1893; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОСИПОВИЋ Миливоја **ТИМОТИЈЕ**

Рођен 1895; редов; интерниран 1916; умро у логору.

Извор: 1.

ЈОСИПОВИЋ Миливоја **ЧЕДОМИР**

Рођен 1897; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ Вељка **БОЖИДАР**

Рођен 1893; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ ДРАГИЋ

Редов; умро 15.01.1916. у Драчу.

Извор: АВЈ (фонд српске војске 1916.) Исидор Ђуковић.

КАМАЉЕВИЋ В. **ДУШАН**

Рођен 1891; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ Л. **МИЛИСАВ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ Десивоја **МИЛЕНКО**

Рођен 1881; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАМАЉЕВИЋ Десивоја **МИХАИЛО**

Рођен 1879; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАМАЉЕВИЋ Д. **СРЕТЕН**

Рођен 1867; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАМАЉЕВИЋ Лазара **СТОЈАДИН**

Рођен 1869; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КАМАЉЕВИЋ Д. **СТОЈАН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ Радоја **МИЛАДИН**

Рођен 1873; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ Радоја **МИЛОВАН**

Рођен 1897; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 1.

КРСТАНОВИЋ Тимотија **ЖИВАН**

Рођен 1889; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

КРСТАНОВИЋ Димитрија **МИЛАН**

Рођен 1889; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КРСТАНОВИЋ Димитрија **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1891; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

КРСТАНОВИЋ Димитрија **МИЛИЈА**

Рођен 1896; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 1.

КРСТАНОВИЋ Димитрија **МИЛОШ**

Рођен 1894; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КРСТАНОВИЋ Младена **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1882; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛОМИЋ Радисава **БЛАГОЈЕ**

Рођен 1880; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЛОМИЋ Обрена **ВИЋЕНТИЈЕ**

Рођен 1875; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛОМИЋ Уроша ВОЈИСЛАВ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Новака ДРАГОМИР
Рођен 1889; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Алексија ДРАГОЉУБ
Рођен 1892; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Стојана ЂОРЂЕ
Рођен 1896; редов; погинуо у рату 1915-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ ЈОВАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Милоја ЖИВОЈИН
Рођен 1878; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

ЛОМИЋ Радисава ЛАЗАР
Рпђ. 1888; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Н. ЉУБОМИР
Рођен 1884; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ МИЛАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Давида МИЛИЈА
Рођен 1870; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

ЛОМИЋ Обрена МИЛОШ
Рођен 1872; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ Новака МИЛОРАД
Рођен 1886; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

ЛОМИЋ МИЛУТИН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

ЛОМИЋ СРЕТЕН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛОМИЋ М. СТЕВАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ Радомира МИЛОРАД
Рођен 1890; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ Радомира САВО
Рођен 1896; редов; погинуо у рату 1915-1918.
Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ Ј. ЦВЕЈО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ЂОРЂЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Глигорија ЛАЗАР
Рођен 1887; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Спасоја РАДОВАН
Рођен 1895; редов; погинуо у рату 1915-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ МИЛИЈАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ Јеремија МИЛОШ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ МИХАИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ Јеремија СВЕТОЗАР-ЦВЕЈО
Рођен 1881; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ Ј. ЦВЕЈО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ Радована БОЖИДАР
Рођен 1876; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

НИКОЛИЋ М. ЈОВАН
Рођен 1886; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

НИКОЛИЋ Р. СВЕТОЗАР
Рођен 1876; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

НИКОЛИЋ Р. ЦВЕЈО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ Обрада МИЛОЈЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Радоја МИЛОЈКО
Рођен 1885; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Радована САВА
Рођен 1894; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕРИШИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 71, број гроба 3598.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Милоја ДРАГОЉУБ

Рођен 1885; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Милана СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАКИЋ Милоша БОЖИДАР

Рођен 1892; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАКИЋ Милоша ДРАГУТИН

Рођен 1883; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАКИЋ Војина ЛУКА

Рођен 1883; редов; 4. ч. 1. б. 24. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 34, број гроба 1832.

Извор: 3.

РАКИЋ Сава МИЛАН

Рођен 1873; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАКИЋ Адама МИЛОВАН

Рођен 1884; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАКИЋ Милоша СВЕТОЗАР

Рођен 1880; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Младена ДРАГОЉУБ

Рођен 1896; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Милије ЛАЗАР

Рођен 1870; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Јована МИЛОВАН

Рођен 1881; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОЈИЧИЋ Милоје МЛАДЕН

Рођен 1868; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Јована СТЕВАН

Рођен 1878; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

РАДОВАНОВИЋ Илије МИХАИЛО

Рођен 1891; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РИСТОВИЋ Маринка МИЛУТИН

Рођен 1872; едов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

СТЕФАНОВИЋ ВЕЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈАНОВИЋ Јеврема ВЕЉКО

Рођен 1889; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈАНОВИЋ Богосава ДРАГОМИР

Рођен 1896; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 1.

СТОЈАНОВИЋ Јеврема ЉУБОМИР

Рођен 1888; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ М. МИЛИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ Спасоја ГЛИГОРИЈЕ

Рођен 1895; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 4.

ЋОСИЋ ДРАГИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ ЛАЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ Радована МИЛАН

Рођен 1893; редов; погинуо у рату 1913-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ Никола МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ Милована МИЛОЈКО

Рођен 1895; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ Тривуна МИЛУТИН

Рођен 1886; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ЋОСИЋ Стојана НЕДЕЉКО

Рођен 1878; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋОСИЋ Стојана ТОМА

Рођен 1895; редов; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ВЕСОВИЋ Миливоја **МИЛОШ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ВЕСОВИЋ Радована **РАДИВОЈЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЂОРЂЕВИЋ **МИЛОШ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЂУКАНОВИЋ Филипа **МИЛЕНКО**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЂУКАНОВИЋ Филипа **СТЕВАН**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ Спасоја **ВЛАДИМИР**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ Новака **МИЛАДИН**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ **НИКОЛА**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ **ПАВЛЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ **СРЕТЕН**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ Спасоја **СТАНИМИР**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Новака **ДРАГИША**

Рођен 02.10.1897; редов; у рату 1915; НАС; умро 15.01.1964.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Антонија **ЈАЋИМ**

Рођен 06.02.1970; редов, у рату 1912; НАС; умро 23.03.1940.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Танасија **ЉУБИСАВ**

Рођен 28.10.1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 20.11.1932.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Видоја **МИЛОШ**

Рођен 11.02.1890; редов; у рату од 1912; умро 1976.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Радована **НОВАК**

Рођен 08.10.1871; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; у логору Младеновац; умро 20.04.1941

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Радована **СПАСОЈЕ**

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; умро 1914.

Извор: 4.

ЈАЋИМОВИЋ Љубисава **ТОМА**

Рођен 24.01.1895; редов; у рату 1915; НАС; умро 20.04.1941.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ **АНДРИЈА**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ **ВЕЉКО**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ **ДРАГИЋ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Вељка **ЛУКА**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Миленка **ОБРАД**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОВИЧИЋ Љубомира **МИЈАИЛО**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОВИЧИЋ Љубомира **МИЛИЋ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Милета **ДРАГИЋ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Стојана **ЖИВОЈИН**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ **ИВКО**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Радоја **ЉУБОМИР**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Радоја **МИЛОРАД**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Стојана РАДИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Радоја СПАСОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈОСИПОВИЋ Павла СТАНИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ Лазара ДОБРОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ Николе ЈОВАН

Рођен 1888; редов; у рату 1912; НАС; четници га 18.07.1944. стрељали у Драгољу.

Извор: 5.

КАМАЉЕВИЋ Лазара МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

КАМАЉЕВИЋ МИЛИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

КРСТАНОВИЋ Тимотија ВОЈИСЛАВ

Рођен 25.01.1890; редов; у рату 1912; НАС.

Извор: 4.

КРСТАНОВИЋ Младена ДРАГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

КРСТАНОВИЋ Младена ЈЉУБОМИР

Рођен 15.03.1892; редов; у рату од 1914; НАС.

Извор: 6.

КРСТАНОВИЋ Тимотија МИЛАДИН

Рођен 25.10.1890; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 6.

КРСТАНОВИЋ Младена МИЛИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ Радована АРСЕНИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: Проф. Миодраг Јаћимовић.

ЛОМИЋ Радована ВАСИЛИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: Проф. Миодраг Јаћимовић.

ЛОМИЋ ГАВРИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ ЈОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ Обрена МАРЈАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ МИЈАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ Комнена МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ Комнена МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ МИЛУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЛОМИЋ Николе РАДОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: Проф. Миодраг Јаћимовић.

ЛОМИЋ Петра РАДОЈИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЈАИЛОВИЋ Владимира АЛЕКСАНДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЈАИЛОВИЋ ВОЛИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЈАИЛОВИЋ САВА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛИВОЈЕВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ Миладина ДОБРОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ Богдана МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ БОЖО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ ВЕЛИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ Милована ИВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ СИМЕУН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ АЛЕКСА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ ОБРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ЦВЕЈО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Јовице ДРАГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Светозара ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Јовице РАЈКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАДОЈИЧИЋ Младена СПАСОЈЕ

Рођен 06.05.1893; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 6.

РАДИЋ Адама МИЛИЋ

Рођен 24.04.1896; редов; у рату 1912; НАС.
Извор: 6.

РАКИЋ Војина ПАВЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАКИЋ Адама РАДОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РИСТОВИЋ Ивана ВЕЉКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РИСТОВИЋ Василија ВОЈИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РИСТОВИЋ Тодосија ЈОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РИСТОВИЋ Тодосија МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РИСТОВИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РИСТОВИЋ Василија РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ Мијаила ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ Мијаила ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЋОСИЋ Стојана ВЕЉКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЋОСИЋ Филипа ВИТОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЋОСИЋ Стојана МИЛИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЋОСИЋ МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЋОСИЋ Филипа СПАСОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

*** Извори:**

¹ Спомен-плоче у цркви Свете Богородице у Белановици, са посветом: „Спомен подижу родитељи, браћа, сестре, деца и супруге, а трудом свештеника Лазара Радосављевића”, испод које пише: „Спомен борцима пострадалим за веру и Отаџбину 1912-1918, трудом свештеника Павла Ђукнића: Више тебе спомен свети, вјечно трајно трепте слова, е вако му ваља мријети, тко је вољан живјет снова”.

² Др Миодраг Перић: „Хроника села Драгољ”, Аранђеловац, 2004.

³ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁴ Подаци одборника СО Горњи Милановац Драгана Камљевића прикупљени уз помоћ потомака преживелих ратника.

⁵ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1997.

⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Дренова, општина Савнац

Село Дренова удаљено је 15 km од Горњег Милановца. Налази се у рејону села Такова, на надморској висини 380-610 m и на површини 1.322 ha.

У селу има трагова (копова и шљачишта) давнашњих рударења, у засецима Росуља и Рупе. Рударење је касније запостављено. У време најезде Турака већина становништва се иселила У 18. веку иселјена подручја населили су досељеници из Босне, Херцеговине, Пријепоља и Нове Вароши.

Село Дренова се први пут помиње у турском попису 1528. године под именом Горња Дренова и тада је имала 28 домова. По предању село је добило име по дрвету дрен којег је на том подручју било много. По другом предању име селу донели су досељеници из Санцака.

У пописима село је имало: 1910. године 770, 1921. године 719 и 2002. године 267 становника.

Дренова припада општини Савинац. На Савинцу се налазе још школа и парохијска црква, задужбина кнеза Милоша Обреновића у којој је сахрањена кћи Вука Караџића, Мина Караџић. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 148 ратника од којих је 92 погинуло а 56 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОЖОВИЋ Дамљана **БОЖО**

Рођен 1894; редов; Косовске трупе; нестало 1915. у Албанији.

Извор: отац Дамљан у попису 1930.¹ и 2.

БОЖОВИЋ Дамљана **ЖИВКО**

Рођен 1897; редов; добровољац Косовских трупа; нестало 1915. у Албанији.

Извор: отац Дамљан у попису 1930.¹ и 2.

БОЖОВИЋ Арсенија **ИВАН**

Рођен 1876; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п./II; умро 10.10.1918. у болници у Чачку.

Извор: Трифун Божовић у попису 1930.¹ и 2.

ВУЈАДИНОВИЋ Драгољуба **НИКОЛА**

Рођен 1895; редов; Косовске трупе/I; нестало 1915. у Албанији.

Извор: Љубомир Вујадиновић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Ивана **БОШКО**

Рођен 1895; редов; Косовске трупе/I; нестало 1915. у Албанији.

Извор: Ђорђе Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Александра **ВЛАСТИМИР**

Рођен 1890; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 07.12.1914. у Причиновићу (Мачва).

Извор: отац Александар у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Јелисија **ДАМЊАН**

Рођен 1875; редов; комора Шумадијске дивизије/II; погинуо 1915. на Тресбаби.

Извор: Живорад Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Живојина **ДУШАН**

Рођен 1873; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; интерниран 1916. у заробљенички логор Нежидер; умро 1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ Александра **ЖИВАН**

Рођен 1895; каплар; Косовске трупе/I; погинуо 06.07.1917. на Ветернику; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 59, гроб број 2960.

Извор: отац Александар у попису 1930.¹, 2. и 3.

(По другом *Извору* нестало у Албанији).

ДАМЉАНОВИЋ Обрена **ЉУБОМИР**

Рођен 1874; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 12.05.1915. у Крчагову, Ужице.

Извор: Сава Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

(По другом *Извору*; погинуо 1915. у Теочину).

ДАМЉАНОВИЋ Младена **МИЛЕНКО**

Рођен 1896; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 02.09.1917. на Ветернику.

Извор: отац Младен у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Саве **МИЛАН**

Рођен 1876; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 01.11.1914. на Великом Ражњу.

Извор: Љубинко Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Живојина **МИЛОШ**
Каплар; погинуо 29.11.1914. у Прањанима.
Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ Душана **НЕНАД**
Рођен 1887; капетан II класе; командир ексадрона
3. коњичког пука; погинуо 15.11.1918. код Тетова.
Извор: Милан Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Андрије **РАДОМИР**
Рођен 1881; редов; болничка чета Шумадијске
дивизије/II; умро од тифуса 16.03.1915. у Чачку.
Извор: Сава Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Младена **СВЕТОЗАР**
Рођен 1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо
20.09.1917. на Ветернику; сахрањен у критпи на
Зејтинлику, парцела 55, гроб број 2757.
Извор: Милутин Дамљановић у попису 1930.¹, 2. и 3.

ДАМЉАНОВИЋ Александра **ТИХОМИР**
Рођен 1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо
1914. на Церу.
Извор: отац Александар у попису 1930.¹ и 2.

ДРАГИЋЕВИЋ Светислава **ДРАГИЋ**
Рођен 1892; редов; Косовске трупе/I; умро од
тифуса 1915. у Приштини.
Извор: Милојица Драгићевић у попису 1930.¹ и 2.

ДРАГИЋЕВИЋ Милоша **ДРАГОМИР**
Рођен 1870; редов; (професор); команда
Шумадијске дивизије/I; умро од тифуса 1915. у
Смедеревској Паланци.
Извор: Велимир Драгићевић у попису 1930.¹ и 2.

ДРАГИЋЕВИЋ Светислава **ЈЕЗДИМИР**
Рођен 1889; редов; Крушевачке трупе/I; погинуо
21.10.1914. на Зечици.
Извор: Милојица Драгићевић у попису 1930.¹ и 2.

ДРАГИЋЕВИЋ Војина **СПАСОЈЕ**
Рођен 1884; редов; брдски артиљеријски пук/I;
погинуо 1918. на Ветернику.
Извор: Косара Драгићевић у попису 1930.¹ и 2.

ДРАЖЕВИЋ Сретена **ДРАГОМИР**
Рођен 1881; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо
августа 1914. у Јевремовцу (Мачва).
Извор: Живојин Дражевић у попису 1930.¹ и 2.
(По другом *Извору* погинуо 05.11.1915. на Новом Брду).

ДРАЖЕВИЋ Живојина **РАДЕНКО**
Рођен 1897; редов; Косовске трупе/I; нестало
09.12.1915. у Албанији..
Извор: 2.

ДРАЖЕВИЋ Живојина **РАДОСАВ**
Рођен 1900; редов; добровољац; нестало 1915. у
Албанији.
Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2. (По другом *Извору*
погинуо 05.11.1920. у арнаутској побуни).

ЂАКОВИЋ Сретена **АНДРИЈА**
Рођен 1867; редов; ордонанс; 10. п.п./III; поги-
нуо 1915. у Великој Иванчи.
Извор: Срећко Ђаковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂАКОВИЋ Матије **БОГОЉУБ**
Рођен 1896; редов; Косовске трупе/I; нестало
29.11.1915. у Албанији.
Извор: Момчило Ђаковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂАКОВИЋ Лазара **ВЛАДИМИР**
Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; нестало
1915. у Албанији.
Извор: Будимир Ђаковић у попису 1930.¹ и 2. (По
другом *Извору* нестало 21.11.1914. у Прањанима).

ЂАКОВИЋ Павла **МИЛАН**
Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо
16.11.1914. у Дружетићима.
Извор: Велизар Ђаковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂАКОВИЋ Лазара **МИЛОСАВ**
Рођен 1898; каплар Подофицирске школе у Ско-
пљу; умро 30.12.1915. у војној болници у Фијери
(Албанија).
Извор: Илија Ђаковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂАКОВИЋ Владисава **РАДИВОЈЕ**
Рођен 1896; редов; Косовске трупе; погинуо
1914. у Конатицама.
Извор: Љубисав Ђаковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂАКОВИЋ Матије **ТИХОМИР**
Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо
08.07.1913. на Калиманцима.
Извор: Момчило Ђаковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂУКАНОВИЋ БОЖИН
Рођен у Дренови; редов; болничар; погинуо на
Солунском фронту; сахрањен на Зејтинлику,
парцела 39, гроб број 2045.
Извор: 3.

ЂУКАНОВИЋ Миливоја **ДРАГУТИН**
Рођен 1874; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо
01.10.1914. на Малом Паносу.
Извор: Радомир Ђукановић у попису 1930.¹ и 2.

ЂУКАНОВИЋ Миливоја **КОНСТАНТИН**
КОСТА
Рођен 1877; редов; Шумадијска дивизија/II;
умро од рана 1915. у Чачку.
Извор: Кристина Ђукановић у попису 1930.¹ и 2.

ЂУКАНОВИЋ Милосава **МИЛАДИН**
Рођен 1892; редов; Југословенски пук/I; погинуо
21.07.1917. код Битоља; сахрањен на гробљу Зеј-
тинлик, парцела 66, гроб број 3356.
Извор: Божидар Дамљановић у попису 1930.¹, 2. и 3.

ЂУКАНОВИЋ Милосава **МИЛОРАД**
Рођен 1900; редов; добровољац/I; нестало 1915. у
Албанији.
Извор: 2.

БУКАНОВИЋ Видосава СВЕТОЛИК
Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 06.07.1913. на Калимацима.

Извор: Љубинко Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ИСАИЛОВИЋ Димитрија ЈОВАН
Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од рана 12.12.1912. у Косовској Митровици.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ Арсенија ВЕЉКО
Рођен 1869; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1916. на острву Виду.

Извор: Душан Јовановић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ Милоја ЈЕЗДИМИР
Рођен у Семедражу, погинуо као редов 1915.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Миливоја ЈАНКО
Рођен 1876; редов; пекарска чета; Шумадијска дивизија/II; умро 18.01.1916. на острву Виду.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

КАРАВЕЗИЋ Радојице МИЛОВАН
Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо 15.11.1914. у Јанчићима.

Извор: Миладин Каравезић у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Алексија МИЛОЈЕ
Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули (Албанија).

Извор: Радојко Ковачевић у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ Јанићија РАЈКО
Рођен 1889; редов; 19. п.п./I; нестао 1917.

Извор: Милија Ковачевић у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Јанићија СВЕТИСЛАВ
Рођен 1887; редов; нестао 1915. у Албанији.

Извор: Милија Ковачевић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору*, до Крфа био у жандармерији, па у Југословенском пуку. Погинуо и сахрањен 1917. испред Битоља).

КОВАЧЕВИЋ СВЕТОЗАР
Рођен у Дренови; редов; нестао у рату 1912-1918.

Извор: унук Момчило Ковачевић.

ЛАЗИЋ Владимира ВОЈИСЛАВ
Рођен 1888; жандарм; жандармеријски одред; погинуо 07.10.1915. на Дунавском кеју.

Извор: Богосав Ристовић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗИЋ Божидара МИХАИЛО
Рођен 1869; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1916. на острву Виду.

Извор: Богосав Лазевић у попису 1930.¹ и 2.

МАРИНКОВИЋ Обрена РАДОЊА
Рођен 1884; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./I; погинуо 21.10.1914. на Гучеву.

Извор: 2.

МАРИЋ Василија ДОБРИВОЈЕ
Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 31.10.1914. у Јанчићима.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

МАРИЋ Василија МИЈАИЛО
Рођен 1873; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 18.10.1914. у Великој Ражани.

Извор: Гаврило Марић у попису 1930.¹ и 2.

МАРИЋ Радована МИЛОВАН
Рођен 1883; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули (Албанија).

Извор: Радоје Лазевић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ (КОВАЧЕВИЋ) Јосипа ДРАГОЉУБ

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; нестао 1915. у Албанији.

Извор: 2. (По другом *Извору* погинуо августа 1914. испред Шапца).

МАРКОВИЋ РАЈКО
Рођен у Дренови; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 50, гроб број 2553.

Извор: 3.

МИКАШЕВИЋ Миладина МИЛУТИН
Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули (Албанија).

Извор: Вукашин Урошевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Илије БОЖИДАР (БАША)
Рођен 1870; редов; коњаник; Шумадијска дивизија/II; погинуо 1914. код Ваљева.

Извор: Драгољуб Милосављевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Илије ВЕЛИМИР
Рођен 1869; редов; Чачанска колона (комора)/III; умро 14.07.1913. у Краљеву.

Извор: Родољуб Милосављевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Божидара ДЕСИМИР
Рођен 1896; редов; Крушевачке трупе; погинуо 1914. у Причиновићу (Мачва).

Извор: Драгољуб Милосављевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Илије ВИТОМИР
Рођен 1867; редов; војна станица Горњи Милановац; умро од тифуса 03.04.1915. у Горњем Милановцу.

Извор: Родољуб Милосављевић у попису 1930.¹ и 2.

МИНИЋ Јеврема ВОЈИСЛАВ
Рођен 1888; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули (Албанија).

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

МИНИЋ Светозара **ДУШАН**

Рођен 1896; редов; Крушевачке трупе/І; умро од тифуса 1915. у Приштини.

Извор: Радојка Минић у попису 1930.¹ и 2.

МИНИЋ Томе **ЖИВОЈИН**

Рођен 1885; капетан I класе; 1.ч. 4. б. 10. п.п./I; ОКЗм IV реда; Бугари га заклали 28.10.1915. на Новом Брду.

Извор: син Периша у попису 1930.¹ и 2.

МИНИЋ Вељка **СВЕТОЗАР**

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо октобра 1914. на Великом Ражњу.

Извор: Радојка Минић у попису 1930.¹ и 2.

МИТРОВИЋ Милана **АДАМ**

Рођен 1874; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 21.03.1913. у Косовској Митровици.

Извор: Раденко Митровић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* погинуо 23.03.1913).

МИТРОВИЋ Милана **БРАНИСЛАВ**

Рођен 1887; редов; I позива; заробљен, интерниран фебруара 1916. у логор Брно (Чешка) где му се губи траг.

Извор: 2.

МИТРОВИЋ Обрена **МИЛОРАД**

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 15.12.1912. у Косовској Митровици.

Извор: Иван Митровић у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Радојице **ЈЕРОТИЈЕ**

Рођен 1868; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1916. у Бриндизију.

Извор: Милан Николић у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Тодора **КРСТА**

Рођен 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 1915. у Албанији.

Извор: Душан Николић у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Радојице **МИЛОРАД**

Рођен 1881; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо октобра 1914. у Јевремовцу (Мачва).

Извор: Владисав Николић у попису 1930.¹ и 2.

ПАНТЕЛИЋ Јована **ЉУБОМИР**

Рођен 1881; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915. у Ђафави (Албанија).

Извор: Милутин Пантелић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* умро 24.09.1914. од рана код куће).

ПАНТЕЛИЋ Јована **МИЛЕНКО**

Рођен 1863; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916. на Крфу.

Извор: Илија Пантелић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ Александра **БОЖИДАР**

Рођен 1895; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо августа 1914. у Јевремовцу (Мачва).

Извор: Обрад Петровић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРИЋЕВИЋ Светозара **МИЛОШ**

Рођен 1891; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 15.11.1918. у Чачку од шпанске грознице.

Извор: Драгољуб Петрићевић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ Милоша **ПЕТАР**

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 05.07.1913. на Власини.

Извор: 2. (По другом *Извору* умро од колере 1913).

РИСТАНОВИЋ Недељка **МИХАИЛО**

Рођен 1895; редов; Крушевачке трупе/І; нестао 1915. у Албанији.

Извор: Радисав Ристановић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* погинуо 1914. у Каменици).

РИСТАНОВИЋ Димитрија **НЕДЕЉКО**

Рођен 1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 16.11.1914. у Каменици.

Извор: Радисав Ристановић у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ Благоја **АЛЕКСИЈЕ**

Рођен 1873; редов; комора 10. п.п./III; погинуо 1915. код Ћуприје.

Извор: Алексије Тодоровић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* умро 1915. од пегавог тифуса у Ћуприји).

ТОДОРОВИЋ Благоја **АРСЕНИЈЕ**

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 01.02.1915. код Ужица.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* умро 02.02.1915. од пегавог тифуса у Ужицу).

ТОДОРОВИЋ Антонија **БРАНИСАВ**

Рођен 1889; редов; Крушевачке трупе/І; умро од тифуса 26.07.1915. у Приштини.

Извор: Милун Тодоровић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* умро 10.03.1915. од пегавог тифуса).

ТОДОРОВИЋ Димитрија **ВЛАДИМИР**

Рођен 1879; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 10.10.1914. у Катића Хану код Хан Пијеска.

Извор: Радован Тодоровић у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ Тадије **ВОЈИН**

Рођен 1870; редов; 4. ч. 1. б. 10. п.п./III; погинуо 10.11.1914. у Дружетићима.

Извор: Драгутин Тодоровић у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ Гаврила **ДРАГИША**

Рођен 1895; редов; Крушевачке трупе/І; умро од тифуса 26.07.1915. у Приштини.

Извор: Милун Тодоровић у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ Гаврила **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1888; редов; 3. ч. 1. б. 5. п.п./I; погинуо 29.12.1914. у Београду.

Извор: Милун Тодоровић у попису 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* умро од пегавог тифуса у Београду).

ТОДОРОВИЋ Лазара МИЛОШ

Рођен 1869; редов; војна станица Горњи Милановац/III; погинуо 1915. у Горњем Милановцу.

Извор: Миланка Тодоровић у попису 1930.¹ (По другом *Извору* умро 30.01.1915. од пегавог тифуса).

ТОДОРОВИЋ Тадије РАДОСАВ

Рођен 1883; редов; артиљеријски пук Шумадијске дивизије/I; погинуо 1914. у Мачви.

Извор: Милун Тодоровић у попису 1930.¹ и 2.

ТОДОРОВИЋ Гаврила РАДОСАВ

Рођен 1893; редов; комора Шумадијске дивизије/I; погинуо 28.12.1914. у Ваљеву.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2. (По другом *Извору* умро од пегавог тифуса у Ваљеву).

УРОШЕВИЋ Ивана ДРАГОМИР

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 5. п.п./I; погинуо августа 1914. у Јевремовцу код Шапца.

Извор: Живан Урошевић у попису 1930.¹ и 2.

УРОШЕВИЋ Димитрија СВЕТОЗАР

Рођен 1872; редов; митраљеско одељење 10. п.п./II; погинуо октобра 1915. на Грамади код Сврљига.

Извор: Радиша Урошевић у попису 1930.¹ и 2.

УРОШЕВИЋ Ивана СВЕТОЗАР

Рођен 1892; редов; 1.ч. 3. б. 5. п.п./I; погинуо 13.11.1915. у Пустој Реци.

Извор: Живан Урошевић у попису 1930.¹ и 2.

ЧУРЛИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1861; редов; у рату од 1912; интерниран у логор Нежидер где је умро 1916.

Извор: 2.

ЧУРЛИЋ Владимира МИЛИВОЈЕ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 1. б. 5. п.п./I; умро 02.11.1914. од рана у Крушевцу.

Извор: Радојка Чурлић у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БОЖОВИЋ Дамљана ВОЈИСЛАВ

Рођен 18.01.1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 06.03.1976. у Дренови.

Извор: 4.

ВУЈАДИНОВИЋ Павла ДАМЊАН

Рођен 19.10.1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 15.02.1941. у Дренови.

Извор: 4.

ВУЈАДИНОВИЋ Вујадина ЉУБИСАВ

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 21.01.1941. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Јеврема АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 16.05.1948. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Ивана ДРАГОМИР

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 30.12.1948. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Љубомира БОГОЉУБ

Рођен у Дренови; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Обрена ЉУБОМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 07.06.1965. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Младена МИЛИВОЈЕ

Рођен 15.05.1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 02.09.1958. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Обрена МИЛОЈКО

Рођен 23.10.1896; редов; у рату од 1912; НАС; умро 13.06.1983. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Младена МИЛОРАД

Рођен 15.03.1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 21.01.1959. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Милије РАДИСАВ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 14.12.1970. у Дренови.

Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ Марка РАНКО

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 25.01.1955.

Извор: 4.

ДОБРИЧИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Дренови; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Дренови.

Извор: 4.

ДРАГИЋЕВИЋ Владислава РАДОМИР

Рођен 25.03.1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 10.08.1961. у Дренови.

Извор: 4.

ДРАЖЕВИЋ Јована **ДРАГОМИР**

Рођен 12.06.1882; редов; у рату од 1912; НАС; погинуо 22.07.1943. на Озрену (Босна); народни херој II светског рата.

Извор: Исидор Ђуковић у 1994.³

ДРАЖЕВИЋ Јована **МИЛОЈЕ**

Рођен 08.11.1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 03.06.1964. у Дренови.

Извор: 4.

ДРАЖЕВИЋ Сретена **РАДОМИР**

Рођен 09.03.1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 28.04.1943. у Дренови.

Извор: 4.

БАКОВИЋ Лазара **БУДИМИР**

Рођен 04.02.1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 12.11.1951. у Дренови.

Извор: 4.

БАКОВИЋ Лазара **ЂОРЂЕ**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1931. у Дренови.

Извор: 4.

БАКОВИЋ Лазара **ИЛИЈА**

Рођен 22.03.1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 23.01.1962. у Дренови.

Извор: 4.

БАКОВИЋ Владисава **ЉУБИСАВ**

Рођен 28.06.1865; редов; у рату од 1912; умро 25.12.1942. у Дренови.

Извор: 4.

БАКОВИЋ Глигорија **ТЕОДОР**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Дренови.

Извор: Михаило Миловановић у 1996.³

ЂУКАНОВИЋ Лазара **ЉУБИСАВ**

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1927. у Дренови.

Извор: 4.

ЂУКАНОВИЋ Љубисава **НИКОДИН**

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС; умро у Дренови.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Велимира **ДУШАН**

Рођен 1895; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

КАРАВЕЗИЋ Борисава **ВУЈИЦА**

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 30.01.1950. у Дренови.

Извор: 4.

КАРАВЕЗИЋ Радоја **МИЛАДИН**

Рођен 10.03.1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 29.06.1951.

Извор: 4.

ЛАЗИЋ Божидара **НИКОДИН**

Рођен у Дренови; редов; у рату од 1912; НАС; умро 21.03.1951. у Дренови.

Извор: 4.

ЛАЗИЋ Саве **РАДОЈЕ**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 05.03.1963. у Дренови.

Извор: 4.

МАРИЋ Драгића **ДРАГОЉУБ**

Рођен 16.02.1886; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 12.11.1968.

Извор: 4.

МАРИЋ Николе **ИЛИЈА**

Рођен 1860. у Дренови; редов; у рату од 1912; НАС; умро 23.11.1942. у Дренови.

Извор: 4.

МАРИЋ Живојина **РАДИСАВ**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 04.01.1952. у Дренови.

Извор: 4.

МИЛОСАВЉЕВИЋ РОДОЉУБ

Рођен 15.02.1894; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 28.10.1978. у Дренови.

Извор: 4.

МИХАИЛОВИЋ (ПАВЛОВИЋ) ВОЈИН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 14.03.1954. у Дренови.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ Рада **ВЛАДИСАВ**

Рођен 16.02.1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 20.03.1980. у Дренови.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ Милана **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1966. у Дренови.

Извор: Михаило Миловановић у 1996.³

НИКОЛИЋ Петра **РАДИСАВ**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Дренови.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ (ЛАЗИЋ) Божидара ТОМА

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран 1916; време и место смрти нису утврђени.

Извор: Михаило Миловановић у 1996.³

ОБРАДОВИЋ Мијаила **БОГДАН**

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 15.11.1963. у Дренови.

Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ Мијаила **МИЛОЈЕ**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 24.02.1942. у Дренови.

Извор: 4.

ПАНТЕЛИЋ Јована **МИЛУТИН**

Рођен 14.05.1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 22.06.1956. у Дренови.

Извор: 4.

ПАНТЕЛИЋ Ђорђа **РАДЕНКО**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Дренови.

Извор: Пантелић Бошко.

ПАНТЕЛИЋ Миланка **СПАСОЈЕ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Дренови.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Светозара **ЖИВКО**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Дренови.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Светозара **ЖИВОЈИН**

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; НАС; стрељан 1945.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Светозара **МИЛИЈА**

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1942. у Дренови.

Извор: унук Милија.⁴

ПЕТРОВИЋ Маринка **МИЛИНКО**

Рођен 18.02.1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 28.12.1969. у Дренови.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Алексе **ОБРАД**

Рођен 21.10.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 07.07.1949. у Дренови.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Живана **ОБРЕН**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Дренови.

Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ Благоја **ВАСИЛИЈЕ**

Рођен у Дренови; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Дренови.

Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ Драгомира **ДРАГОЉУБ**

Рођен 12.03.1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 02.04.1953. у Дренови.

Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ Дмитра **РАДОВАН**

Рођен 20.02.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 13.04.1970. у Дренови.

Извор: 4.

УРОШЕВИЋ Милана **ВЕСЕЛИН**

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 28.05.1962. у Дренови.

Извор: 4.

УРОШЕВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Дренови.

Извор: 4.

УРОШЕВИЋ Вељка **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 12.10.1964. у Дренови.

Извор: 4.

УРОШЕВИЋ Милана **ЧЕДОМИР**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм; умро 1966. у Дренови.

Извор: 4.

** Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 13 (Пописни списак погинулих ратника села Дренове, општина Савинац; кога су фебруара 1930. потписали председник општинског суда Жив. В. Петровића и деловођа Мих. Д. Ковачевић).

² Спомен-плоча је у цркви „Свети Сава” у Савинцу, првој задужбини кнеза Милоша Обреновића, на којој је посвета: „ОВУ СПОМЕН-ПЛОЧУ СЛАВНО ПОГИНУЛИМ ЈУНАЦИМА ПОДИГОШЕ РОДБИНА, РАТНИ ДРУГОВИ И ОСТАЛИ СЕЉАНИ СЕЛА ШАРАНА И ДРЕНОВЕ”.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁴ Подаци о ратницима које су прикупили Томислав Дамљановић и Михаило Кале Миловановић.

⁵ Мр Михаило Кале Миловановић: „*Хроника села Шарана и Дренове*”, Београд, 1995.

⁷ „*Чачански крај у НОБ*”. Издање Центра за културу, Чачак, 1987.

Село Дружетићи и село Каменица, општина Каменица

Села Дружетићи и Каменица удаљени су 43 km од Горњег Милановца. Налазе се на старом путу за Пожегу, на подручју ужичке Црне горе, на надморској висини 480-660 m и површини од 3.154 ha.

Староседелачко становништво се пред најездом Турака иселило. У 18. веку доселило се и населило ново становништво из Старог Влаха и Црне Горе.

Село се први пут помиње у турском попису од 1525. године под именом Каменица. О настанку имена Дружетићи нема сигурних података. До 1991. године Каменица и Дружетићи су били једно село, када су се поделили и свако од њих добило статус села.

У пописима село је имало: 1910. године 1.256, 1921. године 910 и 2002. године 169 становника.

Село је имало општину у Каменици. Школа у Каменици отворена је 1889. године. Село се налази у црквеној парохији цркве Светог пророка Илије у Каменици. Сеоска слава је трећи дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 145 ратника, од којих је 97 погинуло а 48 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БАБИЋ ЂОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАБИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БЛАГОЈЕВИЋ МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1873; редов; погинуо 1917.

Извор: 1.

ВЛАШКОВИЋ Р. ДОБРОСАВ

Рођен 1891; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 06.10.1914. у Причиновићу, Мачва.

Извор: 2.

ВЛАШКОВИЋ Радивоја СРЕТЕН

Рођен 1896; регрут Крагујевачке трупе/I; умро 20.12.1915. у Каваји, Албанија.

Извор: 2.

ВЛАШКОВИЋ Р. СРЕЋКО

Рођен 1885; редов; 1. ч. 2. б. 13. п.п./I; погинуо 18.10.1916. на Кајмакчалану.

Извор: 2.

ВУЈАДИНОВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЈАДИНОВИЋ МИЛИСАВ (МИЛИЋ)

Редов; 10. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 43, број гроба 2220.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Никифора МИЛОРАД

Рођен 1889; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 06.12.1915. у болници Скопље.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ Милосава ВЕСЕЛИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ ЈОЧО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ СТАНИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКОВИЋ ТИХОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БУРЊИЋ ДИМИТРИЈЕ

Редов; 2. ч. 4. б. допунски батаљон; погинуо 18.12.1916.

Извор: 1.

БУРЊИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БУРЊИЋ Вељка МИЛУН

Рођен 1891; редов; 2. ч. 2. б. 19. п.п./I; умро 15.11.1915. у логору у Аустрији.

Извор: 2.

БУРЊИЋ Вељка МИЛОВАН

Рођен 1894; редов; умро 10.12.1915. у Каваји, Албанија.

Извор: 2.

БУРЊИЋ МИЛОСАВ

Редов; Шумадијска дивизија; 10. п.п./II; погинуо 20.07.1913. у борби против Бугара.

Извор: 2.

БУРЊИЋ РИСТО

Редов; 10. п.п.; погинуо 02.11.1914.

Извор: 2.

БУРОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ БОЖИДАР

Рођен 1867; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: праунук Мирко.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ ПРЕДРАГ

Редов; умро 1915. од тифуса у Албанији.

Извор: унук Јездимир.¹

ЈЕВТОВИЋ АЛЕКСА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ САВО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕЛИЋ Василија БОЖИДАР

Рођен 1892; редов; 9. бат. 4. артиљеријског пука/I; погинуо 28.11.1914. у Кумодражу.

Извор: 1.

ЈЕЛИЋ ВЕСЕЛИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕЛИЋ Василија ЉУБОМИР

Редов; умро 20.07.1916. у заробљеничком логору у Чешкој.

Извор: 2.

ЈЕЛИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1889; редов; 4. бат. 2. дивизион/I; погинуо 27.12.1914.

Извор: 2.

ЈЕЛИЋ Василија МИЛОРАД

Рођен 1890; наредник; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 22.11.1915. код Лесковца.

Извор: 2.

ЈЕЛИЋ Драгића САВО

Рођен 1894; редов; Крушевачке резервне трупе/I; умро 20.12.1915. у Каваји, Албанија.

Извор: 2.

КРЊИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КРУНИЋ САВО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КРУНИЋ БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КРУНИЋ Ј. ВЛАДИМИР

Рођен 1884; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 16.10.1915. у Лесковцу.

Извор: 2.

КРУНИЋ ТОДОР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ МЛАДЕН

Редов; 2. п.п.; умро 03.01.1916. у болници у Фијери, Албанија.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

МАКСИМОВИЋ КРСТА

Редов; умро 03.01.1916. у болници у Фијери, Албанија.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

МАРИНКОВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ Василија СТРАЈИН

Рођен 1892; редов; 3. ч. 1. б. 17. п.п./I; погинуо 17.07.1913. на Говедарнику.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ СВЕТОЛИК

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ СРЕЋКО

Рођен 18.08.1895; редов; Крушевачке резервне трупе/I; умро 15.12.1915. у Драчу.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Милића ТОМО

Редов; 2. ч. 2. б. 11. п.п.; умро 15.02.1913. у Призрену.

Извор: 2.

МИЛОСАВЉЕВИЋ МИЉКО

Рођен 1885; редов; 3. ч. 1. б. 17. п.п./I; погинуо 29.10.1914. на Гучеву.

Извор: 2.

МИЛИСАВЉЕВИЋ ЈОВИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИСАВЉЕВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ СВЕТОМИР

Редов; 4. ч. 1. б. 10. п.п.; умро 09.01.1916. на Крфу.

Извор: 2.

МИЛУТИНОВИЋ ВИДОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЋОВИЋ Манојла БОЖИДАР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; утопио се 27.12.1915. на реци Мећи, Албанија.

Извор: 2.

НИКИЋ РАДЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ ЉУБИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ РАДОЈЕ

Редов; погинуо 15.09.1914. код Хан Пијеска.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ВЕЉКО

Рођен 1863; редов; последња одбрана; умро 26.12.1916. у Земуну.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п.; погинуо 19.10.1915. на Тимоку.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ВЛАЈКО

Рођен 1892; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 14.10.1916. на Ветернику.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ЉУБИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ МИЋО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ТИЈОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАЛИЧЕВИЋ Танасија МИХАИЛО

Рођен 1893; поднаредник; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 21.11.1914. у Београду.

Извор: 2.

РАЛИЧЕВИЋ МИТО

Рођен 1860. у Каменици; редов; умро 06.11.1916. у логору Ашах.

Извор: 2.

РАЛИЧЕВИЋ Јевте ДОБРИЦА

Редов; 10. п.п.; погинуо 1915.

Извор: 2.

РАЛИЧЕВИЋ Јевте РАЈКО

Потпоручник; артиљеријски пук; умро у логору 1914.

Извор: 2.

РАЛИЧЕВИЋ Јевте ЧЕДОМИР

Наредник; 10. п.п.; погинуо 1914.

Извор: 2.

РАЛИЧЕВИЋ ВОЈМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАЈИЧЕВИЋ ЗДРАВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАЈИЧЕВИЋ МИЛАН

Редов; допунски батаљон 10. п.п.; погинуо 21.11.1914. у Сибници.

Извор: 1.

РАЈИЧЕВИЋ ЗДРАВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОВИЋ ВИДОЈЕ

Рођен 15.11.1876; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СИМОВИЋ ЂОРЂЕ

Каплар; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти гробљу Зејтинлик, парцела 55, гроб број 2778..

Извор: 1. и 3.

СИМОВИЋ МАРИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОВИЋ РАФАЈИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОВИЋ СПАСОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТАНОЈЕВИЋ ОБРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕВОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈАНОВИЋ БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**БАБИЋ Милосава БУДИМИР**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; интерниран 1916; умро 1980.

Извор: 4.

БАБИЋ Филипа ВОЈМИР

Рођен 20.11.1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: 4.

СТОЈАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1891; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 14.12.1914.

Извор: 1.

СТОЈАНОВИЋ РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТАНАСКОВИЋ НЕДЕЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТЕШОВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТЕШОВИЋ М. МИЛОСАВ

Рођен 1886; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 08.07.1913. на Калименцима.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 30.07.1885; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 25.10.1915. код Лесковца.

Извор: 2.

ЋАЈИЋ БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋАЈИЋ ВЕЛИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋАЈИЋ ДУШАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЋАЈИЋ РАФАЈИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧАРДАЧАНИН КУЗМАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧАРДАЧАНИН МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАБИЋ Павла МИЛИЈА

Рођен 1879; редов; у рату од 1912 НАС; умро 1962.

Извор: 4.

БАБИЋ РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 4.

ВЛАШКОВИЋ Радована **СТОЈАН**

Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС; Немци га стрељали 01.10.1943. на Бањици.

Извор: 6.

ВУКОВИЋ Станише **ДРАГОМИР**

Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС; Немци га стрељали 25.11.1943. на Бањици.

Извор: 6.

ВУКОВИЋ Цмиљке **ЉУБИСАВ**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; четници га стрељали 20.11.1943. у Пожеги.

Извор: 6.

ВУКОВИЋ Јована **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 29.08.1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 4.

ЂЕРОВИЋ **НИКОЛА**

Редов; у рату од 1914; заробљен 1915.

Извор: 4.

ЕРИЋ **МИЛАН**

Рођен 1893; редов; у рату од 1915; НАС.

Извор: 7.

ЈЕВТОВИЋ Вукадина **БОЖО**

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Алексе **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 12.05.1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1973.

Извор: 7.

ЈЕЛИЋ Милића **МИЛОВАН**

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1955.

Извор: 4.

ЈЕЛИЋ Драгића **МИЛОМИР**

Рођен 1882. (1888); наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1964. (1936).

Извор: 4.

ЈЕЛИЋ Милића **МИЛУН**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 4.

КРУНИЋ Михаила **БУДИМИР**

Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1943.

Извор: 4.

КРУНИЋ Јована **ВЛАДИСАВ**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943.

Извор: 6.

КРУНИЋ Радоја **ЉУБО**

Редов; у рату од 1914; НАС.

Извор: 4.

МАРИНКОВИЋ Манојла **МИЛИЋ**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 4.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Сретена **МИЛИСАВ (МИЛОСАВ)**

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. (1952).

Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Глигорија **ВУКОМАН**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1982.

Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Ранка **ЈАНКО**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Трифуна **ДРАГИЋ**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936.

Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Ранка **МАРКО**

Рођен 09.02.1882; редов; у рату од 1912; НАС; НАС; умро 1978.

Извор: 7.

МИЛОВАНОВИЋ Глигорија **МИЛОВАН**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; Шиптари га 1943. заклали у Пећи.

Извор: 4.

МИЛУТИНОВИЋ Павла **РАЈКО**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ Димитрија **МИЛОШ**

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ Миљка **ОБРАД**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 01.10.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 6.

ПАВЛОВИЋ Миљка **ПАНТЕЛИЈА**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1980.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Миленка **ВАСИЛИЈЕ**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 25.09.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 6.

ПЕТРОВИЋ Вељка **МИЛАН**

Рођен 10.03.1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1980.

Извор: 4.

ПОЗНАНОВИЋ Марка **МИЛИСАВ**

Рођен 1895; редов; кафеџија; у рату 1915; НАС; Немци га 01.10.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 6.

РАЈЧЕВИЋ Јована **АДАМ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 4.

РАЈЧЕВИЋ Јована **ДРАГОМИР**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1966.

Извор: 4.

РАЈЧЕВИЋ Јелесија **МИЛОШ**

Рођен 1882; редов; кафеџија; у рату од 1912; НАС; Немци га 25.09.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 6.

РАЈЧЕВИЋ Перише **МИЛОРАД**

Рођен 1889; редов; у рату 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 4.

РАЈЧЕВИЋ Јована **МИЛОМИР**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 4.

РАЈЧЕВИЋ МИЛОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; живео у Брезни.

Извор: 5.

РАЈЧЕВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 5.

РАЈЧЕВИЋ Мирка **ТЕОФИЛО**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1950.

Извор: 4.

СТАНОЈЕВИЋ Ристе **ВОЈИН**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 25.09.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Велимира **МИЛИЈА**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 25.09.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 6.

ТАНАСКОВИЋ Николе **ИЛИЈА**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934.

Извор: 4.

ТАНАСКОВИЋ Николе **МИЛИЋ**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1931.

Извор: 4.

ТАНАСКОВИЋ Николе **РАДЕНКО**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 4.

ТАНАСКОВИЋ Николе **РАДОМИР**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 4.

ТЕШОВИЋ Милана **МИЛИНКО**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; заробљаван; умро 1970.

Извор: 4.

ТОДОСИЈЕВИЋ Раденка **ВИЛИМАН**

Рођен 1880. у Д. Добриње; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 4.

* *Извори:*

¹ Михаило Затовић, др Стеван Мољић и Драгољуб Муњић, "Пожега и околина", 1978.

² Спомен-плоча у цркви Светог Илије у селу Каменици.

³ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. из села Дружетићи и Каменица прикупили су од потомака и других извора: Мирослав Рајчевић, Драган Тешовић и Бранко Браловић.

⁵ „Ратни дневници Ужичана 1912-1918. године”. Издавач Историјски архив, Ужице, 1995.

⁶ „Чачански крај у НОБ”. Издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁷ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Заграђе, општина Заграђе

Село Заграђе је удаљено 15 km од Горњег Милановца – Ибарском магистралом у правцу Београда. Налази се на северним падинама планине Рудник, на надморској висини 330-550 m и на површини од 1.761 ха.

Село је са средњовековним градом Островицом чинило једну целину, па се у то време о њему говорило „за градом”. Сматра се да је од тога „за градом” настало Заграђе. Град и утврђење Островицу обновио је 1430. године деспот Ђурађ Бранковић – Смедеревац. У Островици је било и седиште локалне власти. Из времена када је до овог села допирало Панонско море одржало се ретко дрво божиговина, које народ зове зеленика.

Пред најездом Турака народ се иселио и из овог села, осим шест фамилија. Већина данашњих становника јесу потомци досељеника у 18. веку из Старог Влаха, Срема и околине Ужица. Име села се први пут помиње у турском попису 1476. године и тада је имало 12 домова. Село је у пописима имало: 1910. године 1.077, 1921. године 951 и 2002. године 500 становника.

Село је имало општину. Основна школа у селу ради од 1873. године. Село је изградило цркву 1870. године. На темељима те цркве је 1966. године изграђена нова црква посвећена Светом архангелу Гаврилу. Сеоска слава је Бели четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 183 ратника од којих је 84 погинуло а 99 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОГДАНОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ ЖИВОТА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ Марка ЗАХАРИЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: унуци Радослав и Мирослав.

БОГДАНОВИЋ М. ЉУБИСАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо на Солунском форнту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 56, гроб број 2728.
Извор: 1. и 2.

БОГДАНОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ МИЛАН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ Марка ОБРАД

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ РАДОВАН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ С. СВЕТОЗАР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ СТАНКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ СРЕТЕН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ СТОЈКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОРИСАВЉЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БОРИСАВЉЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ВУЧИЋЕВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ВУЧИЋЕВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ БОШКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ ЖИВОЛИН

Рођен у Заграђу; потпоручник; у рату 1912-1918;
ОКЗм IV реда; погинуо на Солунском фронту.
Извор: 1.

ГЛИШОВИЋ МИЛИЋ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ДАНИЛОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ДАНИЛОВИЋ МОМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОКОВИЋ АЛЕКСА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОКОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОКОВИЋ ЖИВОЛИН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОКОВИЋ КОСТАДИН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОКОВИЋ СТАНКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ МИЛОШ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ ОБРАД

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ИЛИЋ МИЛОШ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈЕВТИЋ ВИДОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈЕВТИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1882. у Заграђу; редов; погинуо у рату
1912-1918.
Извор: 1.

ЈЕВТИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈЕВТИЋ РАДОЈИЦА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈЕВТИЋ СРЕТЕН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

КОМНЕНОВИЋ БОГОСАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ МАТИЈА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ ОБРЕН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ РАДОЈИЦА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЉУБИЧИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАРКОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАТИЈЕВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ МИЛУТИН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ ДРАГИША

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ СТАНКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИВОЈЕВИЋ МИХАИЛО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ДРАГИЋ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОСАВЉЕВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИХАИЛОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИХАИЛОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИХАИЛОВИЋ РАДОЈКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИХАИЛОВИЋ УРОШ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ АНДРИЈА

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ Александра ДРАГОМИР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо новембра 1914.
Извор: унуци Бранко и Томислав.

ПЕЈОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕЈОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕЈОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕЈОВИЋ РАДОСАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ МИОДРАГ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОСАВЉЕВИЋ ВИДОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДИСАВЉЕВИЋ ЂУРО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАШИЋ МИЛАН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо 1914. код
Аранђеловца.
Извор: 1.

РАШИЋ МИЛАН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

САВКОВИЋ АРАНЂЕЛ

Рођен 1875. у Заграђу; редов; умро 1916. на Крфу.
Извор: 1.

САВКОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

САВКОВИЋ ЈОВАН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

САВКОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

САВКОВИЋ РАЈКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

САВКОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

СТАНИШИЋ ЈАНКО

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

СТАНИШИЋ МИЛОЈЕ

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

СТОЈИЋ ЈОВАН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**БОГДАНОВИЋ Владимира ВОЈИН**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Заграђу.
Извор: унук Војислав.

БОГДАНОВИЋ Лазара ВУЈАДИН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљаван, НАС; умро 1948. у Заграђу.
Извор: син Бошко и унук Љубомир.

БОГДАНОВИЋ Глиша ЖИВАН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1984. у Заграђу.
Извор: син Драгован.

БОГДАНОВИЋ Марка ЈОВАН

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Заграђу.
Извор: зет Драгутин.

БОГДАНОВИЋ Живка МИКАИЛО

Рођен 1888; редов; у рату 1912; НАС; умро 1954. у Заграђу.
Извор: син Милован.

БОГДАНОВИЋ Марка МИЛОЈКО

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946. у Заграђу.
Извор: унуци Драгован и Марко.

БОГДАНОВИЋ Марка МИЛОШ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Заграђу.
Извор: унук Милован.

БОГДАНОВИЋ Марка МИЛОСАВ

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; заробљен; умро 1947. у Заграђу.
Извор: Драгован Богдановић.

БОГДАНОВИЋ Радивоја ОБРАД

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Заграђу.
Извор: унук Александар.

СРЕТЕНОВИЋ ОБРЕН

Рођен у Заграђу; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТРИШИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1888. у Заграђу; редов; заробљен; интерниран 1916; умро у логору.
Извор: 1.

БОРИСАВЉЕВИЋ Јована КРСТА

Рођен 1880; редов; у рату 1912; заробљен; умро 1952. у Заграђу.
Извор: Унуци Живота и Добривоје.

ВУЛИЋЕВИЋ СИМО

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Заграђу.
Извор: унук Милосав.

ГЛИШОВИЋ Радивоја БОГДАН

Рођен 1898; редов; добровољац; у рату 1915-1918; заробљен; умро 1970. у Заграђу.
Извор: 3.

ГЛИШОВИЋ Сретена МИЛАН

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Заграђу.
Извор: синови Богдан, Тома и Данило.

ГЛИШОВИЋ Стевана ПАВЛЕ

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Заграђу.
Извор: син Драгутин.

ГЛИШОВИЋ Арсенија ПЕТАР

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Заграђу.
Извор: син Драгић.

ГЛИШОВИЋ Стевана ЧЕДОМИР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Заграђу.
Извор: 3.

ДАНИЛОВИЋ Ђорђа АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976. у Заграђу.
Извор: унук Радојко.

ДАНИЛОВИЋ Ђорђа ДРАГУТИН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976. у Заграђу.
Извор: унуци Милета и Драган.

ДАНИЛОВИЋ Ђорђа МИЛАН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Заграђу.

Извор: 4.

ДАНИЛОВИЋ Обрада МЛАДЕН

Рођен 05.10.1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1971. у Заграђу.

Извор: 4.

ДАНИЛОВИЋ Мика ОБРАД

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Заграђу.

Извор: унуци Милисав и Мика.

ДАНИЛОВИЋ Радивоја ТАНАСИЈЕ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Заграђу.

Извор: унуци Радоје и Милован Јовановић.

ЂОКОВИЋ Павла ВОЈИН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Заграђу.

Извор: унуци Миломир и Слободан.

ЂОКОВИЋ Миладина ДРАГИЋ

Рођен 15.10.1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Заграђу.

Извор: Веља Матић.

ЂОКОВИЋ Павла ЈОВАН

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Заграђу.

Извор: унуци Јовица, Миладин и Раде.

ЂОКОВИЋ Павла МИЛАН

Рођен 1885; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1938. у Заграђу.

Извор: син Живорад.

ЂОКОВИЋ Павла МИЛИЋ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Заграђу.

Извор: 3.

ЂОКОВИЋ Дмитра МИЛОСАВ

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Заграђу.

Извор: унук Александар.

ЂОКОВИЋ Дмитра МИЛОШ

Рођен 1875; у Заграђу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Заграђу.

Извор: унуци Милош и Раца.

ЂОРЂЕВИЋ Андрије ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Заграђу.

Извор: праунук Јован.

ЂОРЂЕВИЋ Андрије ДРАГУТИН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971. у Заграђу.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Пауна МИЛУТИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Заграђу.

Извор: 3.

ИВАНОВИЋ Вељка ДРАГИЋ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Заграђу.

Извор: унук Гвозден.

ИЛИЋ ВИДОЈЕ

Рођен 1879; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1957. у Заграђу.

Извор: 3.

ИЛИЋ РАЈКО

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1976. у Заграђу.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ Јована ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1946. у Заграђу.

Извор: унук Југослав.

ЈЕВТИЋ Сретена ДРАГИЋ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Заграђу.

Извор: прауници Драгић и Јордан.

ЈЕВТИЋ Светолика ДРАГИША

Рођен у Заграђу; редов; у рату 1912-1916; умро у Заграђу.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ Луке ДРАГОЉУБ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1979. у Заграђу.

Извор: 4.

ЈЕВТИЋ Јована ДРАГОЉУБ (гуслар)

Рођен у Заграђу; редов; у рату 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ Јована ДРАГУТИН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1965. у Заграђу.

Извор: унук Радослав.

ЈЕВТИЋ Јована ДУШАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Заграђу.

Извор: син Миодраг.

ЈЕВТИЋ Сава ЈАНКО

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1961. у Заграђу.

Извор: син Радосав.

ЈЕВТИЋ Сава МИЛАН

Рођен 25.03.1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1982. у Заграђу.

Извор: син Раденко.

ЈЕВТИЋ Светолика МИЛИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1967. у Заграђу.

Извор: кћи Зора.

ЈЕВТИЋ Јована МИЛУТИН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Заграђу.

Извор: син Милојко.

ЈЕВТИЋ Јована РАДОМИР

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Заграђу.

Извор: праунук Радослав.

ЈОВАНОВИЋ Чедомира ДРАГИША

Рођен у Заграђу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Заграђу.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Чедомира ЉУБОМИР

Рођен у Заграђу; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1952. у Заграђу.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Љубомира МИЛИЋ

Рођен 1897; редов; у рату 1915-1918; НАС; умро 1961. у Заграђу.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен у Заграђу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: унук Радич.

ЉУБИЧИЋ Милана АЛЕКСА

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Ручићима.

Извор: унук Славиша.

ЉУБИЧИЋ Милана АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Заграђу.

Извор: 3.

ЉУБИЧИЋ Обрена БОГОЉУБ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Заграђу.

Извор: 3.

ЉУБИЧИЋ Милана ЂОРЂЕ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Заграђу.

Извор: унук Славиша.³

ЉУБИЧИЋ Николе ИВАН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974. у Заграђу.

Извор: син Бориша.

ЉУБИЧИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Заграђу; редов; у рату 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: 3.

ЉУБИЧИЋ Марка МИЛОШ

Рођен 1888. (1873); редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Заграђу.

Извор: син Илија.

ЉУБИЧИЋ Радојица МИЛИСАВ

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970. у Заграђу.

Извор: 4.

ЉУБИЧИЋ Крсте ЧЕДОМИР

Рођен 02.08.1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: син Живота.

МАРИЋ Милана МИЛУТИН

Рођен 1872. у Дренови; учитељ; каплар; у рату од 1912; НАС; носилац Ордена Свети Сава V степена; умро 1933. у Заграђу.

Извор: Драгован Богдановић.

МИЈАИЛОВИЋ Максима ЉУБИША

Рођен 1891; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1978. у Заграђу.

Извор: 3.

МИЈАИЛОВИЋ Максима ЉУБОМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: 4.

МИЈАИЛОВИЋ Максима ЧЕДОМИР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: унук Драгослав.

МИЛАНОВИЋ Милана ГВОЗДЕН

Рођен 1884; у Заграђу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Заграђу.

Извор: унук Живота.

МИЛАНОВИЋ Милана ЛАЗАР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: син Данило.

МИЛАНОВИЋ Саве **МИЛУТИН**

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1962. у Заграђу.

Извор: кћи Борика.

МИЛАНОВИЋ Саве **РАЈКО**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Заграђу.

Извор: унука Милена.

МИЛАНОВИЋ Милана **СВЕТИСЛАВ**

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Заграђу.

Извор: 3.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Маринка **ВУЈАДИН**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Заграђу.

Извор: унуци Михаило и Рацо.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Танасија **ЖИВАН**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1966. у Заграђу.

Извор: син Михаило.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Грујице **МИЛИСАВ**

Рођен 1896. у Заграђу; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1952. у Заграђу.

Извор: унук Радич.

МИНИЋ МИЛАДИН

Рођен 1891; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1960. у Заграђу.

Извор: син Раденко.

МИНИЋ Милана **МЛАДЕН**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Заграђу.

Извор: син Радош.

МИНИЋ Видоја **МИРОСЛАВ**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1951. у Заграђу.

Извор: син Милош и унук Мирослав.

НЕШОВИЋ Сима **ВЕЛИМИР**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Заграђу.

Извор: зет Љубинко Петровић.

НЕШОВИЋ Сима **РАДОЈЕ**

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Заграђу.

Извор: унуци Мијаило и Жарко.

НИКИЋ Василија **АВАКУМ**

Рођен 1881; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1948. у Заграђу.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Александра **РАДОВАН**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Заграђу.

Извор: кћи Милунка.

ПЕТРОВИЋ Николе **ЉУБОМИР**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957. у Заграђу.

Извор: син Милорад.

ПЕТРОВИЋ Младена **МИЛОСАВ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Заграђу.

Извор: син Радојица.

ПЕТРОВИЋ Маринка **МИЛОШ**

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Заграђу.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Николе **НИКИТ**

Рођен 1862; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Заграђу.

Извор: син Станко.

ПЕТРОВИЋ Николе **НИКОДИН**

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Заграђу.

Извор: син Милош.

ПЕТРОВИЋ Николе **ПЕТАР**

Рођен 1877. у Заграђу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Заграђу.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Николе **РАДОЈЕ**

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Заграђу.

Извор: унуци Бранислав и Милован.

ПЕЈОВИЋ **ВЕЛИМИР**

Рођен 1886; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1927. у Заграђу.

Извор: унук Милета.

РАШИЋ Новака **БОГОЉУБ**

Рођен 1887; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1927.

Извор: син Милан.

РАШИЋ Павла **БОШКО**

Рођен 1883; резервни официр; у рату 1912; НАС; умро 1949. у Заграђу.

Извор: син Милољуб и унуци Аца и Борисав.

РАШИЋ Живојина **ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Заграђу.

Извор: унуци Милан и Живојин.

РАШИЋ Војина ДАМЉАН

Рођен 01.07.1889; учитељ; резервни потпуковник; у рату од 1912; НАС; Орден Свети Сава III степена; умро 1980. у Заграђу.

Извор: унуци Гојко и Драган.

РАШИЋ Василија ДРАГИША

Каплар; у рату 1912-1918; НАС; умро у Заграђу.

Извор: 3.

РАШИЋ Василија ЉУБОМИР

Рођен 1892; редов; у рату 1912; НАС; умро 1946. у Заграђу.

Извор: синови Павле и Душан.

РАШИЋ Василија МИЛИЋ

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1935. у Заграђу.

Извор: син Ђорђе.

РАШИЋ Новака МИЛОШ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Заграђу.

Извор: унуци Мирослав и Бошко.

РАШИЋ Павла МИЛУТИН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Заграђу.

Извор: унук Војислав.

САВКОВИЋ Живојина БОГДАН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Заграђу.

Извор: 3.

СТОЈИЋ У. ФИЛИП

Рођен у Заграђу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Заграђу.

Извор: 3.

САВКОВИЋ Љубисава РАДИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1952. у Заграђу.

Извор: синови Веселин и Гвозден.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. коју су, после 1918. поставили грађани села Заграђа у цркви Светог Архангела Гаврила, са посветом: „СПОМЕН ПОДИЖУ ОЖАЛОШЋЕНИ ПАРОХИЈАНИ! КО ЗА СВОЈ РОД УМРЕ ТАЈ НАВЕК ЖИВИ, ДА МУ СЕ СВАКО С ПОНОСОМ ДИВИ!”

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

³ Подаци потомака о погинулим ратницима као и списак преживелих ратника који су сачинили уз сарадњу потомака Душан Савковић, Милован и Драгован Богдановић, Велимир Карић, Љубиша Мијаиловић, Раденко Петровић и Мирослав Марковић Лаф.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Јабланица, општина Брусница

Село Јабланица је удаљено од Горњег Милановца 8 km у правцу југоистока. Налази се на брду Јешевац, на надморској висни 360-560 м са изузетком куполе Тријеске, која је висине 733 m. Село обухвата површину од 1.437 ha.

До данас се одржао велики број предања о прошлости овог села. Пред турском најездом староседелачко становништво се иселило. Досељеници су стигли у 18. веку из Старог Влаха и околине Ужица и населили се на подручју села.

Име села потиче од стабала јабланова којих је у овом селу било много. Ово село се први пут помиње у турском попису 1476. године под именом Горња Јабланица и тада је имало 17 домова.

На брду (куполи) Тријеска налазе се остаци утврђеног града, који народ зове Јеринин град. На месту Светиња налазе се остаци непознате цркве и гробља. На Велику Госпојину 2003. године на црквишту је, после више векова служена литургија, а у току су припреме за изградњу нове цркве на том месту.

У пописима село је имало: 1910. године 651, у 1921. години 605 и у 2002. години 340 становника.

Село је припадало општини Брусница, основној школи у Горњем Милановцу, а црквеној парохији цркве Свете Тројице у Горњем Милановцу. Сеоска слава је Бела субота – прва субота после Духова.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 128 ратника, од којих је 52 погинуло а 76 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БЛАГОЈЕВИЋ БУДИМИР

Рођен 1885; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БЛАГОЈЕВИЋ ЖИВОТА

Рођен 1884; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1885, подофицир; умро од ране 1918.

Извор: 1.

ДИМИТРИЈЕВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ДИМИТРИЈЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ДРАГОЈЛОВИЋ Танасија БЛАГОЈЕ

Рођен 1856; редов; стрељан 15.04.1918. на мосту реке Деспотовице.

Извор: 1. и 4.

ДРАГОЈЛОВИЋ Танасија МИЛОВАН

Рођен 09. 1871; редов; погинуо 1917. на Солунском фронту.

Извор: 1. и 4.

ДРАГОЈЛОВИЋ МИЈАИЛО

Редов; у рату од 1912; погинуо.

Извор: 1.

ИВОВИЋ Глигорија БОЖИДАР

Подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВОВИЋ Глигорија ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВОВИЋ Глигорија ИВАН

Рођен 1873, редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВОВИЋ Глигорија ЉУБОМИР

Рођен 1881, подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ БОГДАН

Подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ ЈЕЗДИМИР

Редов; у рату од 1912; стрељан од Аустроугара 15.04.1918. на мосту Деспотовица у Горњем Милановцу.

Извор: 1. и 4.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ Саве БОЖИДАР

Рођен 28.10.1882; поднаредник; 2. ч. 1. б. 10.п.п.; СВОКЗм; погинуо 1916. на Солунском фронту; сахрањен у крипти крипта на гробљу Зејтинлик, парцела 28, број гроба 1522.

Извор: 1. и 2.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ Микаила СРЕТЕН

Подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕРЕМИЋ ОБРЕН

Подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈАНКОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1887; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ Аксентија РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЋОВИЋ САВО

Рођен 1870, редов; у рату 1912; погинуо 1915.

Извор: 1.

МИШКОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИШКОВИЋ Годора МИЛУТИН

Рођен 1890; подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕШОВИЋ Милоша ТИКОМИР

Рођен 1895; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕШОВИЋ Неша МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ Живка ЈЕВРЕМ

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 53, број гроба 2677.

Извор: 1. и 2.

ОБРАДОВИЋ Грујице БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1914.

Извор: 1.

ОБРАДОВИЋ Грујице МИЛАДИН

Рођен 1876; редов; погинуо у рату 1914.

Извор: 1.

ОВЧАРЕВИЋ Андрије ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1917.

Извор: 1.

ОВЧАРЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1895; редов у рату од 1915, вратио се болестан из Приштине; умро 13.01.1916. код куће.

Извор: 4.

ОВЧАРЕВИЋ НЕНАД

Рођен 1895; поднаредник; погинуо у рату 1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1861; редов; умро 16.04.1916. у логору Нежидер..

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ БОГОЉУБ

Капетан I класе; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Радоја МИЛАН

Рођен 1886; подофицир; погинуо у рату 1915.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Радоја МИЛОРАД

Рођен 1892; погинуо 1914. на Церу.

Извор: 1.

РАДОЈИЧИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОЈИЧИЋ РАДИСАВ

Подофицир у 10. п.п./III; погинуо 1914. на Церу.

Извор: 1.

РАДОЈИЧИЋ СЛАВКО

Рођен 1893; редов; погинуо у рату 1914..

Извор: 1.

СИМОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕВАНОВИЋ Витомира ВИДОСАВ

Каплар; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 73, број гроба 3702.

Извор: 1. и 2.

СТЕВАНОВИЋ Филипа ВИТОМИР

Рођен 1864; редов; погинуо у рату 1918.

Извор: 1.

СТЕКОВИЋ БОШКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОМАШЕВИЋ БОГДАН

Подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОМАШЕВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ТОМАШЕВИЋ ЧЕДОМИР

Подофицир; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОМОВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 4.

ТОМОВИЋ Богосава МИЛАДИН

Редов; умро у приштинској болници 1915

Извор: 4.

ТОМОВИЋ Богосава СТОЈАН

Редов; умро у приштинској болници 1915

Извор: 4.

ХАЦИЋ Груја МИЛОШ

Подофицир; погинуо у рату 1918.

Извор: 1. и праунук Милош.

ХАЦИЋ Чедомира МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и праунука Ранка.

ХАЦИЋ Риста СТЕВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**БЛАГОЈЕВИЋ Тодора НОВАК**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; пуштен кући на бловање. Умро 1976.

Извор: 4.

БОРИСАВЉЕВИЋ Јована ВОЈИСЛАВ

Подофицир у 10. п.п./I од 1912; умро 1919.

Извор: 4.

БОРИСАВЉЕВИЋ Јована МИЛАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ВАСИЋ Радована МИЛИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ГЛИШОВИЋ Младена ВЛАДИМИР

У рату од 1912; заробљен; умро 1955.

Извор: 4.

ГЛИШОВИЋ Младена ЖИВАН

Редов; у рату од 1912; умро у Јабланици.

Извор: 4.

ГЛИШОВИЋ Младена РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС умро 1925.

Извор: 4.

ДИМИТРИЈЕВИЋ ДРАГОМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ДИМИТРИЈЕВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976.

Извор: 4.

ДИМИТРИЈЕВИЋ Ф. МИЛАН

Рођен 1885; рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 4.

ДИМИТРИЈЕВИЋ П. МИЛАН

У рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 4.

ДИМИТРИЈЕВИЋ Јована ПАВЛЕ

У рату 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 4.

ДРАГОЈЛОВИЋ Мијаила МИЛОРАД

Рођен 1887; поднаредник; у рату 1912; НАС; умро 1961.

Извор: Радивоје Д. Драгојловић у 1996.²

ИВАНОВИЋ Василија ЈОВАН

Рођен 1886; редов; у рату 1912; НАС; Немци га 21.10.1941. стрељали у Крагујевцу.

Извор: 3.

ИВОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.

Извор: 4.

ИВОВИЋ Глигорија ВЕЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; Због тешке контузије цело време после рата провео на лечењу у болници Ковин; умро 1943

Извор: 4.

ИВОВИЋ Василија ДРАГОМИР

Наредник; у рату 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 4.

ИВОВИЋ Василија ЖИВОЈИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.

Извор: 4.

ИВОВИЋ Василија ИЛИЈА

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Јабланици.

Извор: 4.

ИВОВИЋ Василија МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.

Извор: 4.

ЈАКОВЉЕВИЋ Војина ПЕТАР

Рођен 1894; у рату од 1915; НАС; умро 1975.

Извор: 5.

ЈАНКОВИЋ Арсенија МИЛОВАН

Рођен 1884; у рату 1912; НАС; умро 1953.

Извор: и 4.

ЈЕЛЕСИЈЕВИЋ Мијаила СРЕЋКО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ЈЕЛЕСИЈЕВИЋ Стевана **ЧЕДОМИР**
Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.
Извор: 4.

ЈЕРЕМИЋ Гаврила **ВОЈИСЛАВ**
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈЕРЕМИЋ Младен
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈЕРЕМИЋ Трифуна **ОСТОЈА**
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

КОВАЧЕВИЋ Велимир
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

КОВАЧЕВИЋ Тодора **МИЛАДИН**
Рођен 1879; у рату од 1912; НАС; умро 1953.
Извор: 4.

КОВАЧЕВИЋ Баја **СТЕВАН**
Рођен 1860; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЈАИЛОВИЋ Неша **МИЛАН**
Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Јабланици.
Извор: 4.

МИЋОВИЋ Илија
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЋОВИЋ Љубомир
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИШКОВИЋ Сретена **ПЕТАР**
Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1957.
Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ Сретена **ВОЈИН**
Рођен 1889; у рату 1912; НАС; умро 1978.
Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ Сретена **МИЛАН**
Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1959.
Извор: 4.

ОБРАДОВИЋ Арсенија **РАДОЊА**
Рођен 1883; у рату од 1912; НАС; умро 1954.
Извор: 4.

ОВЧАРЕВИЋ Витомир
Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.
Извор: 4.

ОВЧАРЕВИЋ Јована **ДРАГОМИР**
Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.
Извор: 4.

ОВЧАРЕВИЋ Ж. **МИЛОРАД**
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ОВЧАРЕВИЋ П. **МИЛОРАД**
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ Стевана **ВЕСЕЛИН**
Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1954.
Извор: 4.

ПАНТОВИЋ Мијаила **МИЛИСАВ**
Рођен 1894; у рату од 1915; заробљаван; умро 1951.
Извор: 4.

ПАНТОВИЋ Мијаила **РАДОСАВ**
Рођен 1895; у рату од 1912; заробљаван; умро 1964.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Радоја **ЖИВКО**
Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1942.
Извор: синовац Светолик.

ПЕТРОВИЋ Петра **РАДОЈИЦА**
Рођен 1870; у рату од 1912; НАС; умро 1936.
Извор: синовац Светолик.

ПЕТРОВИЋ Милоша **СТАНИМИР**
Рођен 1892; у рату 1914; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ Тихомир
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАДИСАВЉЕВИЋ Радисава **БЛАГОЈЕ**
Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1967.
Извор: 4.

РАДИСАВЉЕВИЋ Радисава **ЂУРЂЕ**
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

РАДИСАВЉЕВИЋ Арсенија **СТОЈАДИН**
Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.
Извор: 4.

СТЕВАНОВИЋ Здравка **ДРАГОМИР**
Рођен 1883; у рату од 1912; НАС; умро 1967.
Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Милоша **АЛЕКСАНДАР (ШЕВА)**
Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1947.
Извор: 4.

СТЕКОВИЋ **АЛЕКСАНДАР**
У рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Милоша **БОЖИДАР**
Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1935.
Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Милоша ВЛАСТИМИР

Рођен 1898; у рату од 1915; НАС.

Извор: 5.

СТЕКОВИЋ Милоша ГОЈКО

Рођен 1895; у рату од 1915; НАС; умро 1959.

Извор: 5.

СТЕКОВИЋ Јована ЉУБИСАВ

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 5.

СТЕКОВИЋ Милоша МАРКО

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Стевана МИЛОРАД

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Милоша САВО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 5.

СТЕКОВИЋ Стевсана СВЕТОЗАР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Светозара РАДОЈЕ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Јабланици.

Извор: 4.

СТЕКОВИЋ Ивана СТАНИМИР

Редов; у рату од 1915; НАС; умро 1987. у Јабланици.

Извор: 4.

СТРУГАРЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1860; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 4.

ТОМОВИЋ Богосава ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1894; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Михаила БОГИЋ

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Риста ВЕЛИМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Тодора ВОЈИСЛАВ

Рођен 1872; у рату од 1912; НАС; умро 1923.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Миџајла ДРАГОМИР

Рођен 1891; у рату од 1912; НАС; 1965.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Риста МИЛАДИН

Рођен 1866; капетан I класе, у рату од 1912; НАС; умро 1928.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Груја МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Стевана МИЛОРАД - МИША

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Груја РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Михаила РИСТО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Михаила СТАНИМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ХАЦИЋ Недељка ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Јабланици.

Извор: 4.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулих ратника ослободилачких ратова Србије 1912-1918. из села Јабланице у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу. Спомен-плоча је посвећена „Косовским осветницима и ослободиоцима из ратова 1912-1918”.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

³ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁴ Податке о преживелим ратницима 1912-1918. из села Јабланица прикупили су од потомака Радивоје и Веља Обрадовић, Хаџић Јован и Мирослав Марковић Лаф.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Калиманићи, општина Клатичево

Село Калиманићи је удаљено 8 km од Горњег Милановца. Налази се на путу за Љиг, на надморској висини 420-480 m и на површини од 502 ha.

Наиласком Турака село се иселило. У 18. веку село је насељено досељеницима из Старог Влаха. Први досељеник у ово село звао се Калиман па је по њему село добило име.

У селу је рођен ђенерал Божидар Терзић, командант Шумадијске дивизије I позива у Првом светском рату до 31.12.1915. године и министар војни у Влади Србије до пред крај Првог светског рата.

У пописима село је имало: 1910. године 470, 1921. године 320 и у 2002. години 182 становника.

Село је имало своју општину и школу. Село припада црквеној парохији цркве у селу Љутовници. Сеоска слава је била Бела субота, а сада је други дан Тројице.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 78 ратника, од којих је 61 погинуо а 17 их је преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВУКАШИНОВИЋ ДАНИЛО

Рођен 1875; редов; III позив; умро 1916. на Крфу.
Извор: удова Бојана у попису 1930.¹

ВУКАШИНОВИЋ В. ДРАГИША

Рођен 1895; редов; I позив; умро 1915. код куће.
Извор: Драгиша Вукашиновић у попису 1930.¹ и 2.

ВУКАШИНОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1890; редов; I позив; погинуо 1914.
Извор: Љубомир Вукашиновић у попису 1930.¹

ВУКАШИНОВИЋ С. ОБРАД

Рођен 1878; наредник; 1. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.
Извор: син Остоја у попису 1930.¹ и 2.

ВУКАШИНОВИЋ С. ОБРЕН

Рођен 1869; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро у заробљеничком логору 1914.
Извор: синови Драгомир и Радоје у попису 1930.¹ и 2.

ВУКАШИНОВИЋ В. ЧЕДОМИР

Рођен 1882; редов; 5. прекобројни пук/II; умро 1914. код куће.
Извор: синови Бранко, Радисав и Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ Н. ЉУБИСАВ

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ Н. МИЛОЈЕ

Рођен 1891; редов; I позив; умро 1919. у Косовској Митровици.
Извор: Радомир Глишовић у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ Н. МИЛОРАД

Рођен 1883; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро у заробљеничком логору 1914-1918.
Извор: Радомир Глишовић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Т. ЖИВКО

Рођен 1870; наредник; комора; 10. п.п./III; умро 1915. код куће.
Извор: Попис из 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ Ј. БОЖИДАР

Рођен 1871; редов у штабу 10. п.п./III; умро 1915. у одступању.
Извор: син Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ Б. ДУШАН

Рођен 1895; редов; I позив; погинуо 1915.
Извор: брат Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Ј. ДРАГОМИР

Рођен 1882; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./I; умро 1917.
Извор: син Војислав у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ М. ЖИВКО

Рођен 1877; поднаредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1913.
Извор: брат Милорад у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ М. МИХАИЛО

Рођен 1876; наредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1914.
Извор: синови Остоја, Божидар и Недељко у попису 1930.¹ и 2.

КОСТИЋ О. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОСТИЋ О. МИЛОШ

Рођен 1888; редов; 5. прекобројни пук/Л; погинуо 1915.

Извор: удова Јермина у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; заробљен и интерниран у Малу Азију.

Извор: браћа Добровоје и Драгобрат у попису 1930.¹

МАРИНКОВИЋ М. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Љ. МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Н. ЉУБОМИР

Рођен 1871; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 1916. на Крфу.

Извор: син Здравко у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ Љ. МИЛОШ

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; умро 1914-1915. у Београду.

Извор: син Радомир у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ Стевана СТАНИМИР

Рођен 1895; редов; I позив; погинуо 1915.

Извор: отац Стеван у попису 1930.¹ и 2.

НЕШОВИЋ П. ДОБРОСАВ

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1914.

Извор: синови Миљко, Неша и Љубинко у попису 1930.¹ и 2.

НЕШОВИЋ Ј. ЖИВОЈИН

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./П; погинуо 1913. код Босиљграда.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

НЕШОВИЋ П. МИЛУТИН

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; умро 1914.

Извор: отац Петар у попису 1930.¹ и 2.

ОСТОЈИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1913.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹

ПОВРЕМОВИЋ Н. ВЕЛИЧКО

Рођен 1869; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./П; умро 1915. у Ваљеву.

Извор: брат Милоје у попису 1930.¹ и 2.

ПОВРЕМОВИЋ Ј. КУЗМАН

Рођен 1874; наредник; 5. прекобројни пук/Ш; погинуо 1915.

Извор: синови Милинко, Матија и Иван у попису 1930.¹ и 2.

ПОВРЕМОВИЋ К. МИЛИЋ

Рођен 1893; редов; коњички пук/Л; умро 1915. у Београду.

Извор: браћа Милинко, Матија и Иван у попису 1930.¹ и 2.

ПОВРЕМОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1878; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./П; погинуо 1914. у Вишеграду.

Извор: Аврам П. у попису 1930.¹

ПОВРЕМОВИЋ Т. РАДИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; 5. прекобројни пук/Л; погинуо 1914.

Извор: син Будимир у попису 1930.¹ и 2.

РАДОВАНОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1915.

Извор: синови Миодраг и Радомир у попису 1930.¹ и 2.

РАДОВАНОВИЋ Н. ГВОЗДЕН

Рођен 1870; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 1915. у Ваљеву.

Извор: синови Драгиша и Милорад у попису 1930.¹ и 2.

РАДОВАНОВИЋ БОГДАН

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Т. БУРЂЕ

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 1916. у Солуну.

Извор: синови Драгослав Милић и Раденко у попису 1930.¹ и 2.

РАДОВАНОВИЋ Б. ЛАЗАР

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Т. ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Б. МИЛОРАД

Рођен 1883; редов; 5. прекобројни пук/П; погинуо 1915.

Извор: кћи Микосава у попису 1930.¹ и спомен-2.

РАДОВАНОВИЋ Ј. РАДИША

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Т. СИНИША

Рођен 1896; поручник; артиљеријски пук; Дунавска дивизија/Л; погинуо 1915.

Извор: браћа Миодраг и Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈИЧИЋ М. ЈОВАН

Рођен 1871; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./Ш; умро 1914. у Ваљеу.

Извор: удова Катарина у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈИЧИЋ М. МИЛОСАВ

Рођен 1881; редов; комора Шумадијске дивизије/П; умро 1916. на Крфу.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈИЧИЋ Н. РАДОЈИЦА

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1916.

Извор: отац Миладин у попису 1930.¹ и 2.

СРЕЋКОВИЋ И. ЛАЗАР

Рођен 1874; редов; болничка чета Шумадијске дивизије; умро 1916. на Крфу.

Извор: синови Микаило, Страјин и Радивоје у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ С. АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1890; поднаредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1915. у Албанији.

Извор: брат Бранислав у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ С. ВЕЛИМИР

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1915.

Извор: синови Милорад, Милош, Видоје, Коста и Драгојле у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ С. ЖИВОРАД

Рођен 1890; редов; I позив; умро 1915. код куће.

Извор: брат Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

СРЕТЕНОВИЋ М. НОВАК

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Ж. ОБРЕН

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**КОВАЧЕВИЋ РАДОЈЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРИНКОВИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро после Првог светског рата.

Извор: унук Никола.

СТЕФАНОВИЋ Ж. ДОБРОСАВ

Рођен 1894; редов; комора; 10. п.п./Л; умро 1918.

Извор: браћа у попису 1930.¹ и 2.

ТАЈСИЋ П. ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

ТАЈСИЋ Ј. ДРАГОСЛАВ

Рођен 1892; поднаредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1914.

Извор: брат Бранислав у попису 1930.¹ и 2.

ТАЈСИЋ В. МИЛАН

Рођен 1889; поднаредник; митраљеска чета/Г; умро 1918.

Извор: браћа Јездимир, Богдан, Никола и Младен у попису 1930.¹ и 2.

ТЕРЗИЋ Н. ДРАГУТИН

Рођен 1870; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1916. на Солунском фронту.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹ и 2.

ТЕРЗИЋ Н. МИЛУТИН

Рођен 1871; редов; резервна болница; нестао 1915.

Извор: удова Дрина и кћи Славка у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ С. АКСЕНТИЈЕ

Рођен 1867; редов; III позив; умро у рату 1914-1918.

Извор: синови Драгутин, Милорад и Милутин у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ С. ВИТОР

Рођен 1880; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./П; умро у рату 1914-1918.

Извор: синовци Драгутин, Милорад и Милутин у попису 1930.¹ и 2.

ЋИРИЋ Станислава МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: синовац Љубиша у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ М. МИЛОШ

Рођен 1883; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./П; умро 1915.

Извор: Милић Филиповић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: кћи Милена.

МАРКОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: унук Радован.

МАРКОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; био у логору Тирол; умро 1968.

Извор: унук Бошко.

НЕШОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро после Другог светског рата.

Извор: унук Срба.

НЕШОВИЋ ТОМА

Рођен 1882; редов; у рату 1912-1918; био у логору Тирол; умро 1948.

Извор: син Милош.

РАДОВАНОВИЋ ДРАГИША

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ РАДОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

РАДОЈИЧИЋ Рада БУРЂЕ

Рођен 1867; наредник; у рату 1912; НАС; умро 1928.

Извор: унук Сениша.

РАДОЈИЧИЋ Рада МИЛОШ

Рођен 1865; редов; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм; умро 1936.

Извор: унук Сениша.

ГЛИШОВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: унук Драгомир.

РАДОЈИЧИЋ Марјана СРЕТЕН

Рођен 1890; каплар; у рату од 1912; НАС; тешки ратни инвалид; умро 1924.

Извор: синовац Сениша.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро после Другог светског рата.

Извор: синовац Љубиша.

СРЕЋКОВИЋ МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро после Другог светског рата.

Извор: кћи Косана.

ЋИРИЋ МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро после Другог светског рата.

Извор: синовац.

ЋИРИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; био у логору Тирол; умро после Другог светског рата.

Извор: синовац.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 8 (Пописни списак изгинулих ратника сачињеног јануара 1930. и потписан од председника суда општине Клатичево Драгана Поповића и деловође Матије Повремовића.

² Спомен-плоче, коју су потомци подигли изгинулим ратницима новембра 1922. у цркви Светог Николе у Љутовници и у селу Калиманићима.

³ Податке о преживелим ратницима из села Калиманићи прикупили су од потомака: Драган Нешовић и Мирослав Марковић Лаф.

Село Клатичево, општина Клатичево

Село Клатичево је удаљено 8 km од Горњег Милановца на путу према Такову, на надморској висини 370-550 m и површини 743 ha.

Село спада у стара насеља која су доласком Турака исељена. У 18. веку село су населили досељеници из Старог Влаха и Црне Горе. У пописима село је имало: 1910. године 360, 1921. године 319 и 2002. године 284 становника.

Село је имало општину и школу у Калиманићима. Село припада парохији цркве Свете Тројице у Горњем Милановцу. Сеоска слава је трећи дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 59 ратника од којих је 46 погинуло а 13 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОГОЈЕВИЋ РАНИСАВ

Рођен 1888; редов; 4. ч. 1. б. 3. п.п./I; умро 1915.

Извор: удова Стаменка и син Љубиша у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1893; редов; 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1882; редов; 10. п.п./I.

Извор: сестра Зорка у попису 1930.¹

ВУКАШИНОВИЋ ВЛАДАН

Рођен 1893; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Миленко у попису 1930.¹

ГРУЈИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1871; редов; 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: синови Милован и Глиша у попису 1930.¹ и 2.

ГРУЈИЋ ЖИВКО

Рођен 1869; редов; последња одбрана; умро 1913.

Извор: унука Душанка у попису 1930.¹

ГРУЈИЋ ИСИДОР

Рођен 1895; редов; 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: син Душан у попису 1930.¹

ГРУЈИЋ МАНОЈЛО

Рођен 1869; редов; 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Андрија у попису 1930.¹ и 2.

ГРУЈИЋ СРЕТЕН

Рођен 1895; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: браћа Милован и Тома у попису 1930.¹ и 2.

ДОБРИЧИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1871; редов; III позив; умро 1915.

Извор: син Радимило у попису 1930.¹

ДОБРИЧИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1877; редов; 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: син Обрен у попису 1930.¹ и 2.

ЂУРОВИЋ БОРИСАВ

Рођен 1882; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914.

Извор: син Микаило у попису 1930.¹

ЂУРОВИЋ НЕСТОП

Рођен 1870; редов; 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹ и 2.

ЂУРОВИЋ РАЈКО

Рођен 1886; редов; 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: син Богдан у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1876; редов; 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: браћа Милосав, Сретен и Драгић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1893; редов; 18. п.п./I; умро 1916. у логору; сахрањен у Будимпешти; гробље Ткома, парцела 6, ред 27, гроб 3.

Извор: браћа Милосав, Сретен и Драгић у попису 1930.¹ и 2.

КРСТОВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1876; редов; 10. п.п./III; умро 1917.

Извор: 2.

КРСТОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1866; редов; последња одбрана; умро 1914.

Извор: син Милан у попису 1930.¹

КРСТОВИЋ Крсте РАДОМИР

Рођен 1886; редов; болничка чета Шумадијске дивизије/1; погинуо 1915.

Извор: браћа Станимир и Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

КРСТОВИЋ САВА

Рођен 1871; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: син Сава Крстовић у попису 1930.¹

МИЛЕТИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1884; редов; 10. п.п./1; умро 1912.

Извор: отац Вићентије у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1896; редов; санитарско одељење/1; умро 1914.

Извор: отац Агатон у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЖИВОТА

Рођен 1874; редов; 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: отац Агатон у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1874; редов; 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: син Стојан у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; 10. п.п./1; погинуо 1915.

Извор: брат Микаило у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1893; редов; 10. п.п./1; погинуо 1914.

Извор: брат Микаило у попису 1930.¹ и 2.

ПАНТЕЛИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; погинуо.

Извор: брат Живојин у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1871; редов; 10. п.п./III; умро 1917.

Извор: син Светомир у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ДУШАН

Рођен 1885; редов; 10. п.п./1; умро 1914.

Извор: брат Живко у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1883; редов; 5. прекобројни пук/1; погинуо 1914.

Извор: брат Живко и син Радомир у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ИСАИЛО

Рођен 1883; редов; 10. п.п./1; погинуо 1917.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1897; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: удова Станица у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1886; редов; 2. пољска болница Шумадијске дивизије/1; умро 1918.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1866; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: син Милосав у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈЧИЋ МИЛАДИН

Рођен 1879; потпоручник; 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: браћа Милорад и Милутин у попису 1930.¹ и 2.

РАДОСАВЉЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1871; редов; 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: синови Радиша и Алекса у попису 1930.¹

РАДОСАВЉЕВИЋ ДРАГИЋ

Рођен 1878; редов; 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: син Раденко у попису 1930.¹

РАДОСАВЉЕВИЋ МАРКО

Рођен 1893; редов; 10. п.п./1; погинуо 1915.

Извор: браћа Божидар и Лазар у попису 1930.¹ и 2.

РАДОСАВЉЕВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1880; редов; 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: удова Даринка у попису 1930.¹ и 2.

СРЕЈАНОВИЋ МИКАИЛО

Рођен 1882; редов; 4. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: брат Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

СРДАНОВИЋ РАДИША

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1916.

Извор: браћа Драгослав, Милан и Радисав у попису 1930.¹ и 2.

СТАНИШИЋ ДРАГИЋ

Рођен 1874; редов; допунски батаљон; 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: удова Радојка у попису 1930.¹ и 2.

СТАНИШИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1893; редов; 4. ч. 3. б. 10. п.п./1; погинуо 1915.

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹ и 2.

ТЕРЗИЋ Јована ТИХОМИР

Рођен 1895; редов; 10. п.п./1; умро 1914.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹

УРОШЕВИЋ ДРАГИЋ

Рођен 1869; редов; 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: синови Љубисав и Љубинко у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ВЕСОВИЋ БРАНИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВЕСОВИЋ ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ГРУЈИЋ АНДРИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ГРУЈИЋ ПЕТАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДОБРИЧИЋ КУЗМАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДОБРОСАВЉЕВИЋ САВО

Наредник; у рату од 1912; НАС.

Извор: др Миливоје Урошевић.⁴

КРСТОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

КРСТОВИЋ Милоша МИЛОЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 21.09.1941. стрељали у Крагујевцу.

Извор: 4.

ПОПОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ ЖИВКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

СРДАНОВИЋ ЉУБО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

УРОШЕВИЋ ЉУБИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 8. Пописни списак погинулих ратника ослободилачких ратова Србије 1912-1918. из села Клатичева из фебруара 1930. који су потписали председник општинског суда општине Клатичево Драган Поповић и деловођа Матија Повремовић.

² Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу.

³ Податке о ратницима 1912-1918. године из села Клатичева прикупили од потомака и из других извора Славко Крстовић и Здравко Крстовић.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

Село Коштунићи, општина Коштунићи

Село Коштунићи је удаљено 32 km од Горњег Милановца, поред старог пута за Пожегу. Налази се на јужним падинама планине Суворбор, на надморској висини 390-720 m и на површини од 4.736 ha. По површини је највеће село у општини.

По предању, на локалитету Џојићи у средњем веку је постојала православна црква у којој су се причестили ратници пред полазак у бој на Косово поље 1389. године, под вођством Орловића Павла. У селу постоји и шљачиште што доказује да је ту постојао рудник.

Село Коштунићи је по предању добило име по шуми коштуничавих ораха којих је у селу било много. Име му се први пут помиње у турском попису 1525. године. Тада су на том простору постојала два села: Чибан и Коштуница. Свако село је имало по 7 домова.

Пред најездом Турака село се иселило. У 18. веку населили су га досељеници из Старог Влаха, Црне Горе, Јадра и са Косова поља. У пописима село је имало: 1910. године 1.155, 1921. године 1.065 и 2002. године 666 становника.

Село је имало општину и основну школу. На сеоском гробљу налази се црква брвнара из прве половине 19. века. У 1996. години изграђена је нова црква посвећена Светој Петки. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 242 ратника од којих је 143 погинуло а 99 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АВРАМОВИЋ А. АНДРИЈА

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Илија у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Љ. ДРАГИЋ

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914. у Хан Пијеску.

Извор: син Милош у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Љ. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

АВРАМОВИЋ ИВКО

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914. на Дервену.

Извор: син Адам у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Љ. МИЛАН

Рођен 1885; редов; коњички пук/I; погинуо 1912. на Косову Пољу.

Извор: синовац Милош у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ М. РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БРКОВИЋ АЛЕКСА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БРКОВИЋ В. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БРКОВИЋ В. РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВЕСЕЛИНОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1891; редов; 21. п.п./I; умро 1917. у Бизерти.

Извор: брат Владимир у попису 1930.¹

ВЕСЕЛИНОВИЋ В. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВЕСЕЛИНОВИЋ М. ЖИВОЛИН

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. на Дренку.

Извор: брат Милић у попису 1930.¹

ВЕСЕЛИНОВИЋ КРСТА

Рођен 1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1913. у Митровици.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

ВЕСЕЛИНОВИЋ А. РАДИВОЈЕ

Рођен 1867; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹

ВЕСЕЛИНОВИЋ М. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1882; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1915. на Дебелом Брду.

Извор: брат Милић у попису 1930.¹

ВЕСЕЛИНОВИЋ Љ. СВЕТОЗАР

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914. у Хан Пијеску.

Извор: син Радивоје у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ П. ДРАГОМИР

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1914. у Крагујевцу.

Извор: син Јеротије у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 6.

ВЕСКОВИЋ С. МИЛАН

Рођен 1887; редов; коњички пук/I; погинуо 1917. на Црној Реци.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ Ж. МИЛОЈЕ

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914. у Чачку.

Извор: брат Миливоје у попису 1930.¹ и 6.

ВЕСКОВИЋ В. МИЛОРАД

Рођен 1886; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914. на Гучеву.

Извор: брат Чедомир у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ Д. МИЛОСАВ

Рођен 1895; редов; коњички пук; 5. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Јеротије у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ Т. РАДЕНКО

Рођен 1894; редов; 5. прекобројни пук/I; умро 1915.

Извор: брат Јеротије у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Љ. БУДИМИР

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 13.09.1913. на Војсату.

Извор: синовац Драгослав у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ С. ВЕЛИСАВ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: брат Момир у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Светозара ВЕСЕЛИН

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Танасија ДАМЉАН

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо код Љум Куле.

Извор: брат Живан у попису 1930.¹ и унук Гвозден.

ДАМЉАНОВИЋ С. ДРАГОЉУБ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. на Дренку.

Извор: брат Милош у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ И. ДРАГОМИР

Редов; нестао у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ДАМЉАНОВИЋ Н. ДРАГУТИН

Редов; умро у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ДАМЉАНОВИЋ А. ИГЊАТ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ Ј. ЉУБИСАВ

Рођен 1876; редов; 4. ч. 1. б. 10. п.п./II; умро 1917. у немачком логору.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ М. ЉУБОМИР

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. на Конатицама.

Извор: отац Михаило у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ С. ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: споменик у селу Коштинући.²

ДАМЉАНОВИЋ С. МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: споменик у селу Коштинући.²

ДАМЉАНОВИЋ Владимира МИЛОРАД

Рођен 1884; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. у Љум Кули.

Извор: отац Владимир у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Св. МИЛОРАД

Рођен 1886; редов; градска артиљерија/I; умро 1918. у Краљеву.

Извор: син Миломир у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ А. МИЛОШ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1917.

Извор: брат Милутин у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Матије МОМИР

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1916.

Извор: отац Матија у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ МИЋА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ А. РАДИЧ

Рођен 1892; редов; 11. п.п./I; погинуо 1917. на Ветернику.

Извор: брат Милутин у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ М. РАДОСЛАВ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: синовац Средоје у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ М. РАНИСЛАВ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914. у Раљи.

Извор: брат Војислав у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Т. СВЕТОЛИК

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. на Дрвенку.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ М. УРОШ

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1913. у Баковици.

Извор: син Средоје у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ В. ПАВЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖУНИЋ У. СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Радован.

ИЛИЋ ПРОДАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ Ж. ИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ П. ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. на Војсату..

Извор: брат Недељко у попису 1930.¹

ЈОВИЧИЋ Д. МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОКСОВИЋ П. ЖИВАН

Рођен 1885; редов; 3. ч. 4. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914. на Гучеву.

Извор: удова Мирослава у попису 1930.¹

ЛАЗОВИЋ М. НИКОЛА

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915. на Дервену.

Извор: син Аранђел у попису 1930.¹

ЛУЧИЋ Р. БОЖО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ П. ВЕСЕЛИН

Рођен 1865; редов; последња одбрана; умро 1915. у Подгорици.

Извор: син Димитрије у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ П. ДУШАН

Рођен 1895; редов; 3. ч. 1. б. 11. п.п./I; умро 1915. у Приштини.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ В. МИЛОВАН

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915. у Албанији.

Извор: брат Димитрије у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ В. МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Лазара БОГИЋ

Рођен 1894; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1915.

Извор: отац Лазар у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Лазара ВОЈИН

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Лазар у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Михаила ДМИТАР

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Михаило у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ К. ДРАГОМИР

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: син Милета у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Ј. ЖИВОТА

Рођен 1896; редов; 24. п.п./I; погинуо 1916. код Битоља.

Извор: брат Десимир у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Т. ЈОВАН

Рођен 1882; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 1913. у Сурдулици.

Извор: брат Светозар у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Ц. МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИРКОВИЋ Ц. МИЛАН

Рођен 1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916. у Француској.

Извор: брат Светозар у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ С. МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИРКОВИЋ Т. МИЛИСАВ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. на Дренку.

Извор: брат Светозар у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Милутина МИЛОВАН

Рођен 1885; редов; 2. ч. 1. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914. на Гучеву.

Извор: отац Милутин у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Д. МИЛОРАД

Рођен 1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Ваљеву.

Извор: син Лука у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1889; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1912. у Љум Кули.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МИРКОВИЋ С. МИЛОРАД

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914. на Зајчици.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ С. МИЛИЋ

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914. на Каблару.

Извор: син Средоје у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ К. РАДОЈЕ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1913. у Призрену.

Извор: брат Будимир у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Ж. РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИРКОВИЋ Р. РАДОМИР

Рођен 1878; редов; брдски артиљеријски пук; умро 1914.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹

МИРКОВИЋ Љ. ТИХОМИР

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915. на Виду.

Извор: мајка Сара у попису 1930.¹

МИЛОЈЕВИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1868; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: син Раденко у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ М. ВЕСЕЛИН

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ Љубомира МИЛОРАД

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ Стојана МИЛОРАД

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915. у Албанији.

Извор: отац Стојан у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ Д. РАДОЈЕ

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915. на Дервену.

Извор: удова Обренија у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ Љубомира РАДОМИР

Рођен 1896; редов; комбиновани пук/I; умро 1915. у Валони.

Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ Ж. СПАСОЈЕ

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915. на Дервену.

Извор: брат Вујица у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ Љ. АЛЕКСА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ ВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914. на Маљену.

Извор: син Богољуб у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Војимир у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ Б. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1889; редов; 10. п.п./I; умро 1913. у Драчу.

Извор: сестра Зорка Милосављевић у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ В. МИЛАН

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Чачку.

Извор: син Момчило у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ Б. МИЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ В. МИХАИЛО

Рођен 1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; заробљаван; умро 1917. у логору Хајрисгрину.

Извор: син Гвозден у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ М. СВЕТОЛИК

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ С. КРСТА

Рођен 1892; редов; 10. п.п./I; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: син Крста у попису 1930.¹

ОБРАДОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ОБРАДОВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1889; редов; 1. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

РАДИВОЈЕВИЋ ДРАГОЈЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: спомен-плоча у цркви у Прањинама.²

РАДИВОЈЕВИЋ ЂОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДИВОЈЕВИЋ С. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДИВОЈЕВИЋ МИЛОЈКО

Рођен 1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914. на Зајчици.

Извор: син Љубинко у попису 1930.¹

САВИЋ Д. БРАНИСЛАВ

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: брат Обрен у попису 1930.¹

САВИЋ П. ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1885; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. на Дренку.

Извор: синовац Радич у попису 1930.¹

САВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

САВИЋ П. ДРАГУТИН

Рођен 1882; редов; 5. прекобројни пук/II; погинуо 1914. на Гучеву.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹

СИМОВИЋ Т. ВЕЛИМИР

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915. у Београду.

Извор: кћи Даринка у попису 1930.¹

СТАНИСАВЉЕВИЋ РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТАНИСАВЉЕВИЋ РАЈКО

Рођен 1890; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: брат Радомир у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915. у Чачку.

Извор: син Божидар у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1895; редов; 11. п.п./I; умро 1915.

Извор: отац Милутин у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Р. БОЖИДАР

Рођен 1887; редов; брдски артиљеријски пук; 2. п.п./I; умро 1917. у Седесу.

Извор: брат Љубомир у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ П. БУДИМИР

Рођен 1892; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915. у Брестовом Долу.

Извор: брат Срећко у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ У. ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Црној Гори.

Извор: син Живота у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Љ. ВЕЛИСАВ

Рођен 1883; редов; 4. ч. 5. б. 10. п.п./I; умро 1917. у немачком логору Хајрисгрину.

Извор: брат Обрад у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ В. ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ Т. ВЛАСТИМИР

Рођен 1896; редов; 22. п.п./I; погинуо 1916. код Битоља.

Извор: брат Радивоје у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ К. ВОЈИМИР

Рођен 1893; редов; 4. ч. 1. б. 21. п.п./I; погинуо 1916. на Пожарској коси.

Извор: мајка Петрија у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ М. ГРУЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; 19. п.п./I; умро 1918.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ М. ДРАГОЈЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ В. ИВАН

Рођен 1868; редов; последња одбрана; умро 1915.
Извор: син Павле у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Р. ЈЕВРЕМ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: брат Љубомир у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Здравка ЉУБИСАВ

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату.

Извор: отац Здравко у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ Здравка МИЛОЈЕ

Рођен 1896; редов; допунски пук/I; умро 1915. у Драчу.

Извор: отац Здравко у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Т. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ МИОДРАГ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: брат Радоје у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ И. МИЛОРАД

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Чачку.

Извор: брат Чедомир у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ В. МОМИР

Рођен 1888; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914. на Гучеву.

Извор: брат Обрад у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Ј. НЕДЕЉКО

Рођен 1885; редов; 3. ч. 1. б. 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914. на Гучеву.

Извор: брат Недељко у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Ј. НИКОЛА

Рођен 1883; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: зет Раденко у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Јаћима РАДОСЛАВ

Рођен 1894; редов; 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: отац Јаћим у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АВРАМОВИЋ Антонија ДРАГУТИН**

Рођен 1872; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: син Радисав.

ТОМОВИЋ В. САВА

Рођен 1870; редов; болничар/III; умро 1914.

Извор: син Тихомир у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ В. РАДОМИР

Рођен 1877; редов; 22. п.п./III; умро 1914.

Извор: син Милун у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Н. РАЈИЦА

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: брат Вујица у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ В. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1873; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914. на Зајчици.

Извор: удова Винка у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ Ђ. СВЕТОЗАР

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: кћи Љубинка у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ В. СВЕТОЗАР

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915. на Дервену.

Извор: кћи Војимирка у попису 1930.¹

ТОМОВИЋ С. СВЕТОЛИК

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹

ЧЕКОВИЋ Илије МИЛОСАВ

Рођен 1888; редов; Возарски ескадрон/I; умро 1915. у Ваљево.

Извор: отац Илија у попису 1930.¹

ЧЕКОВИЋ Н. ТИХОМИР

Рођен 1891; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: брат Милета у попису 1930.¹ и 6.

АВРАМОВИЋ МАРИНКО

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: син Јовиша.

БРКОВИЋ Владимира **БРАНКО**

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС; умро 1977.

Извор: унук Лазар.

БРКОВИЋ Петра **МИЛАН**

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1985.

Извор: син Ратко.

ВЕСЕЛИНОВИЋ Миланке **БОЖО**

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро 1925.

Извор: унук Новак.

ВЕСЕЛИНОВИЋ Алимпија **БУДИМИР**

Рођен 1883; у рату од 1912; заробљаван; умро 1953.

Извор: син Драгољуб.

ВЕСЕЛИНОВИЋ Радивоја **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 17.06.1895; у рату од 1915; НАС; ДС; умро 1969.

Извор: син Радован.

ВЕСЕЛИНОВИЋ Миленка **МИЛИЋ**

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: унук Веселин.

ВЕСЕЛИНОВИЋ Алимпија **МИЛОРАД**

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: син Александар.

ВЕСКОВИЋ Танасија **ЖИВОРАД**

Рођен 1894; у рату од 1912; заробљаван; интерниран 1916; умро 1970.

Извор: син Алекса.

ВЕСКОВИЋ Спасоја **МИХАИЛО**

Рођен 1892; у рату од 1912; заробљаван; умро 1954.

Извор: син Теофило.

ВЕСКОВИЋ Танасија **ЛАЗАР**

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: унук Слободан.

ДАМЉАНОВИЋ Андрије **АНТОНИЈЕ**

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: син Милутин.

ДАМЉАНОВИЋ Милоша **БОЖИДАР БРАНА**

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: унук Миливоје.

ДАМЉАНОВИЋ Светозара **БРАНКО**

Рођен 1881; у рату од 1912; заробљаван; умро 1946.

Извор: синовац Драгић.

ДАМЉАНОВИЋ Милоша **ВЕЛИСАВ**

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: син Драган.

ДАМЉАНОВИЋ Милоша **ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро 1973.

Извор: унук Миливоје.

ДАМЉАНОВИЋ Аксентија **ГАВРИЛО**

Рођен 1874; у рату од 1912; заробљаван; умро 1953.

Извор: син Миливоје.

ДАМЉАНОВИЋ Милована **ДРАГОЉУБ**

Рођен 1893; у рату од 1913; НАС; умро 1948.

Извор: унук Милан.

ДАМЉАНОВИЋ Љубомира **ДРАГИЋ**

Рођен 1877; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: унук Драгиша.

ДАМЉАНОВИЋ Матије **ДУШАН**

Рођен 1891; у рату од 1912; интерниран 1916; умро 1965.

Извор: син Милан.

ДАМЉАНОВИЋ Стевана **ЖИВАН**

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: унук Миливоје.

ДАМЉАНОВИЋ Танасија **ЖИВАН**

Рођен 1894; у рату од 1914; НАС; умро 1953.

Извор: син Гвозден.

ДАМЉАНОВИЋ Аксентија **ЖИВКО**

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: син Александар.

ДАМЉАНОВИЋ Витомира **ЖИВОРАД**

Рођен 1894; у рату од 1914; заробљаван; умро 1972.

Извор: син Радован.

ДАМЉАНОВИЋ Живана **ИЛИЈА**

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро 1960.

Извор: унук Радисав.

ДАМЉАНОВИЋ Сретена **ЈЕВРЕМ**

Рођен 1890; у рату од 1912; заробљаван; умро 1936.

Извор: унук Драгић.

ДАМЉАНОВИЋ Пантелије **ЈЕЛЕСИЈЕ**

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: син Бранко.

ДАМЉАНОВИЋ Петра **ЈОВИЦА**

Рођен 1871; у рату од 1912; заробљаван; умро 1958.

Извор: син Жарко.

ДАМЉАНОВИЋ Михаила **ЉУБОМИР**

Рођен 1893; у рату од 1913; НАС; умро 1927.

Извор: син Миодраг.

ДАМЉАНОВИЋ Петра **МАРИНКО**
Рођен 1863; у рату од 1912; НАС; умро 1955.
Извор: син Милутин.

ДАМЉАНОВИЋ Петра **МИЛИВОЈЕ**
Рођен 1870; у рату од 1912; НАС; умро 1949.
Извор: унук Живота.

ДАМЉАНОВИЋ Ђоке **МИЛИВОЈЕ**
Рођен 1883; у рату 1912; НАС; умро 1952.
Извор: синовац Драгић.

ДАМЉАНОВИЋ Аксентија **МИЛУТИН**
Рођен 1893; у рату 1913; интерниран 1916; умро 1967.
Извор: унук Аксентије.

ДАМЉАНОВИЋ Јеремије **МИЛОШ**
Рођен 1893; у рату од 1913; НАС; умро 1953.
Извор: унука Косана.

ДАМЉАНОВИЋ Ђоке **МИКАИЛО**
Рођен 1864; у рату од 1912; заробљаван; умро 1944.
Извор: син Чедо.

ДАМЉАНОВИЋ Петра **РАДИВОЈЕ**
Рођен 1864; у рату од 1912; НАС; умро 1954.
Извор: унук Адам.

ДАМЉАНОВИЋ Вељка **РАДИСАВ**
Рођен 1877; у рату од 1912; НАС; умро 1959.
Извор: унук Радомир.

ДАМЉАНОВИЋ Веља **РАДОВАН**
Рођен 1870; у рату од 1912; НАС; умро 1951.
Извор: унука Наталија.

ДАМЉАНОВИЋ Милије **СВETИСЛАВ**
Рођен 1877; у рату од 1912; НАС; умро 1942.
Извор: син Милољуб.

ДАМЉАНОВИЋ Ристе **СРЕЂКО**
Рођен 1875; у рату од 1912; НАС; умро 1938.
Извор: унук Љубинко.

ДАМЉАНОВИЋ Аксентија **СТЕВАН**
Рођен 1887; у рату од 1912; заробљаван; умро 1950.
Извор: зет Добросав.

ЂОКОВИЋ Зарија **МИЛУТИН**
Рођен 1883; у рату од 1912; заробљаван; умро 1979.
Извор: син Милојко.

ИЛИЋ Живка **МИЛИЈА**
Рођен 1892; у рату од 1912; заробљаван; умро 1965.
Извор: син Драгослав.

ЈАКОВЉЕВИЋ Милана **ДРАГИЋ**
Рођен 1874; у рату од 1912; НАС; умро 1915.
Извор: унук Милорад.

ЈЕЛИСИЈЕВИЋ Петра **НЕДЕЉКО**
Рођен 1883; у рату од 1912; НАС; умро 1964.
Извор: зет Драгиша.

МАРКОВИЋ Вилипа **МИЛЕНКО**
Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1978.
Извор: синовац Радослав.

МИЛАНОВИЋ Милоша **ДРАГУТИН**
Рођен 1883; у рату од 1912; НАС; умро 1947.
Извор: син Миленко.

МИЛИВОЈЕВИЋ Милисав **РАДЕНКО**
Рођен 15.04.1893; у рату од 1913; НАС; умро 1971.
Извор: син Драгољуб и 4.

МИЛИВОЈЕВИЋ Илије **СВЕТОЗАР**
Рођен 1880; у рату од 1912; НАС; умро 1955.
Извор: син Милутин.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Андрије **ЂОРЂЕ**
Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1956.
Извор: унук Милутин.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Мијаила **МИЛИВОЈЕ**
Рођен 1883; у рату од 1912; заробљаван; умро 1974.
Извор: унук Драгољуб.

МИРКОВИЋ Милутина **ВЕЛИМИР**
Рођен 1893; у рату од 1912; заробљаван; умро 1969.
Извор: син Добривоје.

МИРКОВИЋ Живана **ВЕЛИМИР**
Рођен 1888; у рату од 1912; заробљаван; умро 1977.
Извор: син Станко.

МИРКОВИЋ Алексе **МИЛАН**
Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1957.
Извор: унук Драган.

МИРКОВИЋ Лазара **МИЛИВОЈЕ**
Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1966.
Извор: 3.

МИРКОВИЋ Ђурђија **ОБРАД**
Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1961.
Извор: син Драгован.

МИРКОВИЋ Живана **РАДОМИР**
Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1914.
Извор: унука Радмила.

НЕДЕЉКОВИЋ Сретена **НИКОЛА**
Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1932.
Извор: син Милун.

НИКОЛИЋ Милутина **МИЛОРАД**
Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро 1965.
Извор: унук Бранислав.

НИКОЛИЋ Лазара **УРОШ**

Рођен 1873; у рату од 1912; заробљаван; умро 1943.

Извор: унук Жарко.

ОБРАДОВИЋ Панте **ВЕЛИСАВ**

Рођен 1889; у рату од 1912; заробљаван; умро 1969.

Извор: синовац Драгољуб.

ОБРАДОВИЋ Ђорђа **ЗДРАВКО**

Рођен 1880; у рату од 1912; НАС умро 1943.

Извор: син Веселин.

ОБРАДОВИЋ Танасија **ЉУБОМИР**

Рођен 1876; у рату од 1912; заробљаван; умро 1958.

Извор: унук Драгослав.

ОБРАДОВИЋ Вељка **МИЛОРАД**

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: снаха Бисана.

ОБРАДОВИЋ Панте **МИЛОШ**

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1924.

Извор: син Драгољуб.

ОБРАДОВИЋ Ћетка **РАДЕНКО**

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: унук Здравко.

РАДИВОЈЕВИЋ Сретена **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС; умро 1938.

Извор: син Тихомир.

РАДИВОЈЕВИЋ Ђорђа **РАЈКО**

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: син Радослав.

САВИЋ Љубомира **МИХАИЛО**

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1982.

Извор: син Боривоје.

САВИЋ Гаје **СВЕТОЗАР**

Рођен 1859; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: унук Алекса.

СТАРЧЕВИЋ Богосава **МИЛУН**

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1979.

Извор: синовац Богосав.

ТОМОВИЋ Никодина **БОГОСАВ**

Рођен 1891; у рату од 1912; заробљаван; умро 1976.

Извор: син Раномир.

ТОМОВИЋ Василија **ВЕЛИМИР**

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: унук Славолуб.

ТОМОВИЋ Риста **ВЕЛИМИР**

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: син Миодраг.

ТОМОВИЋ Витомира **ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1891; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: син Миљко.

ТОМОВИЋ Никодина **ВУЈИЦА**

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: брат Милета.

ТОМОВИЋ Маринка **ГВОЗДЕН**

Рођен 1897; у рату од 1915; НАС; умро 1970.

Извор: унук Милан.

ТОМОВИЋ Риста **ДРАГОЈЛЕ**

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; умро 1920.

Извор: синовац Миодраг.

ТОМОВИЋ Витомира **ДРАГОЉУБ**

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: синовац Миљко.

ТОМОВИЋ Павла **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 1892; у рату од 1912; заробљен 1920; умро 1986.

Извор: синовац Милорад.

ТОМОВИЋ Јована **ЛАЗАР**

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1938.

Извор: синовац Тихомир.

ТОМОВИЋ Риста **МАНОЈЛЕ**

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: синовац Миодраг.

ТОМОВИЋ Танасија **МИЛОРАД**

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: унук Миленко.

ТОМОВИЋ Саве **МИЛОРАД**

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: син Тихомир.

ТОМОВИЋ Вељка **МИХАИЛО**

Рођен 1892; у рату од 1912; заробљен 1920; умро 1941.

Извор: син Радован.

ТОМОВИЋ Вељка **ОБРАД**

Рођен 1879; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: унука Милојка.

ТОМОВИЋ Јеврема **ОБРАД**

Рођен 1888; у рату од 1912; заробљен 1920; умро 1950.

Извор: син Остоја.

ТОМОВИЋ Јована **РАДЕНКО**

Рођен 1894; у рату од 1914; заробљен 1920; умро 1953.

Извор: син Драгослав.

ТОМОВИЋ Велимира **РАДОЈЕ**

Рођен 1897; у рату 1915; НАС; умро 1971.

Извор: унук Милорад.

ТОМОВИЋ Милутина РАНКО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: синовац Радован.

ТОМОВИЋ Томе РАДИСАВ

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро 1950.

Извор: син Костадин.

ТОМОВИЋ Павла РАТКО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1949.

Извор: кћи Кринка.

ТОМОВИЋ Јаћима РАДИЧ

Рођен 1892; у рату од 1912; заробљаван; умро 1968.

Извор: син Милован.

ТОМОВИЋ Митра СЕКУЛА

Рођен 1883; у рату од 1912; заробљаван; умро 1960.

Извор: унук Милан.

ТОМОВИЋ Павла СРЕЋКО

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; Немци га 25.09.1943. стрељали на Бањици.

Извор: 5.

ТОМОВИЋ Саве ТИХОМИР

Рођен 02.12.1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: син Милован.

ТОМОВИЋ Илије ЧЕДОМИР

Рођен 1880; у рату од 1912; заробљаван; умро 1959.

Извор: зет Владимир.

ЧЕКОВИЋ Мирка ОБРАД

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро 1954.

Извор^{*}: син Милован.

** Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 9. Пописни списак погинулих ратника који су 19. јануара 1930. потписали председник суда општине Коштунићи Б. К. Мирковић и деловођа Мил. Ј. Николић.

² Споменик изгинулим ратницима 1912-1918. подигнут у селу Коштунићи.

³ Подаци о ратницима 1912-1918. из Коштунића прикупили су од потомака и других извора Душан Марковић, Бела Милетић, Миодраг Дамљановић и Милован Чековић.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁵ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁶ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. у селу Прањани.

Село Крива Река, општина Шилопај

Село је удаљено 19 km од Горњег Милановца, на траси пруге уског колосека у правцу Љига, на надморској висини 300-420 m и површини од 1.026 ha.

Село је добило име по реци која тече кроз село и прави већи број кривина. Село спада у средњовековна насеља о којима нема писаних помена.

Становништво се иселило пред најездом Турака. Остало је мало староседелачког становништва. За време Првог српског устанка новодосељено становништво је дошло из рејона Сјенице и Ужица 1809. године. По предању у селу је постојао спахија који се звао Лоја и имао земљу и велика стада оваца која је раја чувала. У устанку је спахија убијен а његова земља је подељена досељеницаима. После Другог српског устанка било је досељеника и из околине Београда.

У пописима село је имало: 1910. године 436, 1921. године 376 и 2002. године 99 становника.

Село је припадало општини Бољковци до друге половине 19. века, а касније општини Шилопај. Основна школа им је била у Шилопају. До краја тридестих година 20. века припадали су црквеној парохији цркве Свете Богородице у Бољковцима, а касније цркви Светог Николе у Шилопају. Сеоска слава је Бели петак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 87 ратника од којих су 43 погинула а 44 преживела ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОЈОВИЋ АНТОНИЈЕ

Редов; погинуо 1913.

Извор: 2.

БОЈОВИЋ ВЕЛИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ ЖИВАН

Редов; погинуо 1914.

Извор: 2.

БОЈОВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ ЈЕЛЕСИЈЕ

Редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 2.

БОЈОВИЋ ЈЕВРЕМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОЈОВИЋ ЉУБИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ МАРИЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ РАДИВОЈЕ

Редов; умро 1918. у логору Сегедин.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ С. ТАДИЈА

Редов; погинуо 1918.

Извор: 1.

БОЈОВИЋ ФИЛИП

Редов; умро 1917. у заробљеништву.

Извор: 1.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ ДУШАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БУКОВИЋ Величка МИЛАН

Рођен 1892; редов; погинуо 1914. на Космају.

Извор: 1.

БУКОВИЋ Величка МИЛОШ

Рођен 1894; шиптари га убили 1915.

Извор: 1.

БУКОВИЋ Василија МИОДРАГ

Рођен 1896; редов; последња одбрана; умро 1915. у Албанији.

Извор: 1.

БУКОВИЋ Василија РАДОМИР

Рођен 1888; умро 1914. у Албанији.

Извор: 1.

БУНИСИЈЕВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БУНИСИЈЕВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БУНИСИЈЕВИЋ МИЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИГРУТИНОВИЋ НИКОЛА

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ БОШКО (БОЖА)

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ ДРАГУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРЈАНОВИЋ ВЕЛИЧКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ ВИДОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРЈАНОВИЋ ЈАНИЋИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРЈАНОВИЋ МАРИЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЧИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЧИЋ ВОЈМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЧИЋ ГВОЗДЕН

Редов; погинуо 1912.

Извор: 2.

МИЛИЧИЋ ИЛИЈА

Редов; заробљен 1915; умро у логору.

Извор: 2.

МИЛИЧИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ СТОЈАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ ЈАНКО

Редов; погинуо 1914.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛАДИН

Редов; погинуо 1914.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОВИЋ МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧАРАПИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧАРАПИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧАРАПИЋ МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БОЈОВИЋ Г. ЈАНИЋИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

БОЈОВИЋ Т. ЉУБИНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

БОЈОВИЋ Миливоја МИЛОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

БОЈОВИЋ Г. МИЛОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВИЋЕНТИЈЕВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ Ј. РАДОМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 2.

ЂУКОВИЋ Василија ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЂУКОВИЋ Василија ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС

Извор: Синовац Душан.

ЂУНИСИЈЕВИЋ Д. РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЂУНИСИЈЕВИЋ Д. СВЕТОЗАР

Редов; у рату 1912; НАС.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ Д. БОЖИДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ИЛИЋ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ИЛИЋ ДРАГОЈЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ИЛИЋ Г. МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЈЕВТОВИЋ М. ЉУБИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЈЕВТОВИЋ МИЛОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Р. ЖИВОТА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ О. ДОБРОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ КРСТА

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; интерниран 1916.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ ЉУБИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ МИЛОВАН

Капетан I класе; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ МИЛУН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ С. МИЛУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРЈАНОВИЋ НИКОДИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; у рату од 1912; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтин-лик, парцела 67, број гроба 3375.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ ЖИВОТА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Т. МИЛОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАТОВИЋ П. ДОБРОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ СТАНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛИЧИЋ Н. АКСЕНТИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛИЧИЋ ДЕСИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛИЧИЋ Д. ДРАГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛИЧИЋ Т. РОДОЉУБ

Наредник; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ ДРАГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Р. МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЧАРАПИЋ КРСТА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЧАРАПИЋ МИЛОШ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; интерниран 1916.

Извор: 2.

ЧАРАПИЋ ТЕОДОР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. из села Крива Река у цркви Свете Богородице у селу Бољковцима, са посветом: „СПОМЕН-ПЛОЧА ИЗГИНУЛИМ И ПОМРЛИМ БОРЦИМА ЗА СПАС ОТАЏ-БИНЕ И ОСЛОБОЂЕЊЕ ПОТЛАЧЕНЕ БРАЋЕ У РАТОВИМА 1912. ДО 1918. ГОДИНЕ. СПОМЕН ПОДИЖЕ БЛАГОРОДНА РОДБИНА 1920. ГОДИНЕ”.

² Податке о ратницима 1912-1918. из села Крива Река прикупили су од потомака и других извора: Бранко Алексић, Велисав Вуловић, Владан Сретеновић, Љубисав Бојовић, Томислав Бојовић, Душан Ђуковић и Милош Ђуковић.

³ Списак наредника - заставника 22. пешадијског пука Милована М. Радовановића који је сачинио 26. јула 1918. на Солунском фронту - положај Котка.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

Село Леушићи, општина Леушићи

Леушићи се налазе на путу за Пожегу, 33 km од Горњег Милановца на надморској висни 380-610 m и на површини од 825 ha.

Село је, по легенди, добило име по старешини села Леју, који се доселио и настанио у селу. Нема података да је село постојало у старом и средњем веку. Први подаци о земљишту на коме се налази село потичу из аустријског пописа 1718. године, али се не помиње насеље. Досељавање на подручје села почело је 1780. године, најмасовније је било 1809. године а завршено је 1820. године. Досељеници су дошли из Босне, Херцеговине, Црне Горе, Старог Влаха и ужичке Црне горе. У 1863. години село је имало 38 домова. Бројно стање у пописима је имало: 1910. године 467, у 1921. години 456 и у 2002. години 181 становника.

Село је имало општину. Таџи су похађали школу у Прањанима и припадали су парохији Прањанској. Сеоска прослава је Мали Спасовдан, а сеоски вашари су: у недељу по Петровдану и на трећи дан Божића.

У центру села је 1963. године изграђена музејска поставка у Спомен-дому у част изгинулих ратника у Првом и Другом светском рату.

У ратовима 1912-1918. године учествовала су 122 ратника од којих је 54 погинуло а 68 преживело.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНДРИЋ Владисава **БОГОСАВ**

Рођен 1896; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1913.

Извор: удова Милева у попису 1930.¹

АНДРИЋ Владисава **ГЛИГОРИЈЕ**

Рођен 1895; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; утопио се 1916. при превозу из Албаније на Крф.

Извор: брат Благоје у попису 1930.¹ и 4.

БИОРАЦ Ивана **БРАНИСЛАВ**

Рођен 1884; редов; комора 10. п.п./I; у рату од 1912; умро 1918.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹

БИОРАЦ **БУДИМИР**

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; тешко рањен на Дренку и умро 1913.

Извор: мајка Јеленка у попису 1930.¹

БИОРАЦ Вићентија **ИВАН**

Рођен 1866; редов последње одбране; у рату од 1912; умро у заробљеништву.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ Здравка **ВЕСЕЛИН**

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1918.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ Здравка **МИЛАН**

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; умро у заробљеништву.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹

БОКАНОВИЋ Лазара **РАЈКО**

Рођен 1895; последњи регрут; у рату од 1915; умро 1915. у Приштини.

Извор: кћи Милојка у попису 1930.¹

БУРОВИЋ Димитрија **ЖИВКО**

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915. у Ужицу.

Извор: кћи Даринка у попису 1930.¹

ЕРИЋ Добривоја **ДОБРОСАВ**

Рођен 1884; редов; 1. пионирски полубатаљон; у рату од 1912; погинуо 1915.

Извор: брат Војислав у попису 1930.¹

ЕРИЋ Јована **ДРАГИЋ**

Рођен 1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; погинуо 20.11. (03.12) 1914. на Галичу.

Извор: синовац Иван у попису 1930.¹ и 4.

ЕРИЋ Теодора **ЖИВОЛИН**

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; умро од рана 1915.

Извор: син Милентије у попису 1930.¹

ЕРИЋ Симеуна **МИХАИЛО**

Рођен 1885; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1913.

Извор: син Миломир у попису 1930.¹

ЖИЖОВИЋ Вујице **БОШКО**

Рођен 1896; редов; комора 10. п.п./I; у рату од 1914; умро у логору Ашах.

Извор: мајка Сава у попису 1930.¹

ЖИЖОВИЋ Милоша **ДРАГОЉУБ**

Рођен 1884; подофицир; 1. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1915.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹

ЖИЖОВИЋ Светислава **ЖИВКО**

Рођен 1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1913.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Радоја **БОЖИДАР (БОЖО)**

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; у рату од 1912; погинуо 1914. на Дрини.

Извор: сестра Зорка Ужндић у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Живојина **ЂОРЂЕ**

Рођен 1883; редов; 10. п.п./I; нестao у рату 1912-1918.

Извор: стриц Милоје у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Лазара **ЖИВКО**

Рођен 1880; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1917. на Солунском фронту.

Извор: брат Станоје у попису 1930.¹ и 4.

ЈЕВТОВИЋ Лазара **ЈЕВТО**

Рођен 1869; редов последње одбране; у рату од 1912; умро 1914.

Извор: кћи Милева Зечевић из Коштунића у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Гаврила **МИЛОРАД**

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; умро 1913.

Извор: син Миљивоје у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Сретена **ОБРАД**

Рођен у Леушићима; аустроугарски војници су 20.11.1914. посели у његову кућу, коју је погодила српска граната и ранила га. Неколико дана касније умро је на операционом столу у болници у Чачку.

Извор: унук Сретен Јевтовић.

ЈЕВТОВИЋ Симе **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1880; редов; комора 10. п.п./I; у рату од 1912; умро 1912.

Извор: брат Танасије у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Лазара **СВЕТОЗАР**

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; у рату од 1912; умро 1915. у Љешу.

Извор: синовица Милева Зечевић из Коштунића у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Радоја **СПАСОЈЕ**

Рођен у Леушићу; редов; 10. п.п.; погинуо 1913.

Извор: мр Живко Перишић.

ЖИЖОВИЋ Саве **БОШКО**

Рођен 1890; редов; 10. п.п./I; у рату од 1912; умро 18.08.1917. у логору Ашах.

Извор: архив војске Србије и ЦрнеГоре, Исидор Ђуковић.

ЈЕВТОВИЋ СТОЈАДИН (СТОЈКО)

Рођен 1891; редов; брдска артиљерија; I позив; умро у рату.

Извор: сестра Милева у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ Јевстатија **МИЛАДИН**

Рођен 1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1917. на Солунском фронту.

Извор: син Пантелија у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ Арсенија **МИЛИЈА**

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ Арсенија **МИЛОРАД**

Рођен у Леушићу; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; умро 1914.

Извор: мр Живко Перишић.

ЈОВАНОВИЋ Арсенија **МИЛЕНКО**

Рођен 1892; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Арсеније у попису 1930.¹

ЈОЦОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1886; редов; 4. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; умро 1916. на Солунском фронту.

Извор: син Недељко у попису 1930.¹

ЛУКИЋ Теодора **ВУКОМАН**

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; умро од тифуса 18.01.1915. у Крагујевцу.

Извор: отац Теодор у попису 1930.¹

ЛУКИЋ Теодора **ДРАГОЈЛЕ**

Рођен 1893; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; умро 1915. у Приштини. Отац му подигао крајпуташ.

Извор: 4.

МАРЈАНОВИЋ Радојице **СВЕТОЗАР**

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: мајка Сара у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ Јована **ПАНТА**

Рођен 1868; редов; болничар последње одбране; у рату од 1912; умро 1915.

Извор: брат Велимир у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1877; редов; комора п.п./II; у рату од 1912; умро 1912. у Косовској Митровици.

Извор: син Бранислав у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ Симеуна ВЕЛИСАВ

Рођен 1888; редов; брдска артиљерија/I; у рату од 1912; заробљен у 1915; умро у логору Сисак 08.12.1918.

Извор: син Радован у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ ВИТОМИР

Рођен 1895; редов; 3. ч. 4. б. 5. п.п./I; у рату од 1912; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ Саве МИХАИЛО

Рођен 1895; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1914; погинуо на Солунском фронту.

Извор: мајка Љубица у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ Јеврема МИЛАДИН

Рођен 1870; редов; комора 10. п.п./III; у рату од 1912; умро 1913. у Владичином Хану.

Извор: син Стеван у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ Миливоја МИЛУТИН

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: отац у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ Миладина ПЕТАР

Рођен у Леушићима; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; погинуо 1913.

Извор: мр Живко Перишић.

ПАУНОВИЋ САВО

Рођен 1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; умро од ране 1914. у Чачку.

Извор: син Милета у попису 1930.¹

ПЕРИШИЋ Станимира ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1914; умро 1915.

Извор: отац Станимир у попису 1930.¹

ПЕРИШИЋ Илије ЖИВОЈИН

Рођен 1890; поднаредник; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 08.06.1913. на Дренку.

Извор: отац Десимир у попису 1930.¹ и спомен-плоча у Прањанима.

ПОПОВИЋ Јеремије МИЛЕНКО

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; умро у болници Београд 1915.

Извор: брат Радисав у попису 1930.¹

ПРОДАНОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1913; умро 1915.

Извор: стриц Рајко у попису 1930.¹

ПРОДАНОВИЋ Милорада ДРАГИША

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1916. на Солунском фронту.

Извор: отац Милорад у попису 1930.¹

ПРОДАНОВИЋ Михаила ДРАГОЉУБ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1918. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 55, гроб број 2776.

Извор: брат Драгутин у попису 1930.¹ и 5.

ПРОДАНОВИЋ Симеуна ЖИВОЈИН

Рођен 1871; редов; 4. ч. 4. б. 2. прекобројни пук/III; у рату од 1912; заробљен; умро 1915. у логору Ашах.

Извор: син Јовиша у попису 1930.¹

ПРОДАНОВИЋ Милорада СВЕТОЗАР

Рођен 1896; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1914; погинуо 1915.

Извор: отац Милорад у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АНДРИЋ Владислава БЛАГОЈЕ

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: кћи Милка.

АНДРИЋ Владислава ОБРЕН

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: синовица Милка.

БИОРАЦ Ивана ДРАГОЉУБ

Рођен у Леушићима; наредник; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

БИОРАЦ Вићентија РАДОМИР

Рођен 1860; редов; у рату од 1912; интерниран од окупатора 1916.

Извор: 3.

БРКОВИЋ Јевстротија РАДИВОЈЕ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЂОРЂЕВИЋ Јанићија РАДОЈИЦА

Рођен у Срезојевцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

БУРОВИЋ Исаила **ЉУБОМИР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

БУРОВИЋ Димитрија **МИЛОШ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; заробљеник у логору Ашах; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЕРИЋ Јеврема **АЛЕКСАНДАР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3.

ЕРИЋ Јована **ВИТОМИР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 09.09.1920. од последица рата.

Извор: унук Обрад.

ЕРИЋ Јована **ДРАГОЉУБ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЕРИЋ Јеврема **ЉУБИВОЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЕРИЋ Димитрија **МИХАИЛО**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; заробљеник логора Ашах; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЕРИЋ Симеуна **РАДОМИР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; као рањеник у Београду, био у логору у Аустрији; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЕРИЋ Теодора **СТЕВАН**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЕРИЋ Стевана **УРОШ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; два пута рањаван до 1915. и остао на лечењу код куће; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Милоша **БОЖО**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; остао без ноге на Дренку; 1913. умро у Леушићу.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Љубисава **ВЕЛИМИР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; Аустроугари га заробили; отеран у логор у Турску; умро у Леушићима.

Извор: 4.

ЖИЖОВИЋ Љубисава **ДРАГОМИР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Светислава **ЖИВОЈИН**

Рођен у Леушићима; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Јаћима **ЈАКОВ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Владимира **МИЛОРАД**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Милоша **РАДИСАВ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЖИЖОВИЋ Мијаила **СВЕТОЗАР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 4.

ЖИЖОВИЋ Јаћима **ТИХОМИР**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; Бугари га заробили 1915; побегао из логора; дошао у Леушиће; служио окупатора и убијен 1918. због недела у рату.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Сима **ДРАГОЈЛО**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЈЕВТОВИЋ Радована **МИЛОШ**

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; Аустроугари га заробили и отерали у логор Ашах; побегао из логора и дошао кући; Немци га стрелјали јула 1943. у Норвешкој.

Извор: 4. и 6.

ЈЕВТОВИЋ Велимира **МАНОЈЛЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3.

ЈЕВТОВИЋ Симе **ПЕТРОНИЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЈЕВТОВИЋ Станоја **РАДОСЛАВ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЈЕВТОВИЋ Атанасија **РАЈКО**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; Аустроугари га заробили 1915; побегао кући из логора.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Радосава **РАНКО**

Рођен 1898; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1965. у Леушићима.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Радојице **СРЕЋКО**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; Аустроугари га заробили 1915; побегао из логора Ашах; дошао кући; умро 1953. у Леушићима.

Извор: 4.

ЈЕВТОВИЋ Симе **АТАНАСИЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЈЕВТОВИЋ Лазара **СТАНОЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЈОВАНОВИЋ Сретена **ЈОВАН**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1984. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЛУКИЋ Теодора **ВЕСЕЛИН**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 05.12.1941. у Добрињи.

Извор: 6.

ЛУКИЋ Живка **ДРАГИЋ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЛУКИЋ Живка **ЈЕВРЕМ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЛУКИЋ Сретена **КОСТАДИН**

Рођен 21.05.1899; одвео га отац 1915. на Крф и школовао у Француској; НАС; носилац споменице од 1941; умро 24.12.1979. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЛУКИЋ Теодора **МИЛИЋ**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 22.03.1942. у Крагујевцу.

Извор: 6.

ЛУКИЋ Сретена **РАЈКО**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; 1915. се

вратио кући; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ЛУКИЋ Живка **СРЕТЕН**

Рођен у Леушићима; капетан; у рату од 1912; НАС; умро 1927. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

МАРЈАНОВИЋ Радована **ДРАГИЋ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

МАРЈАНОВИЋ Николе **ЖИВОЛИН**

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 25.02.1943. на Бањици.

Извор: 6.

МАРЈАНОВИЋ Милована **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; заробљен; затворен у логор Ашах; умро у Леушићима.

Извор: 4.

МИЛАНОВИЋ Милоша **МИЛАН**

Рођен у Леушићима; редов; у рату 1912; тешки ратни инвалид; умро у Леушићима.

Извор: 4.

МИЛАНОВИЋ Милоша **МИЛОВАН (МИША)**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Милосава **МИЛАН**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Романа **АНДРИЈА**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Леушићима.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Романа **БЛАГОЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; затворен у логор Ашах; умро 1954. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Миливоја **ДРАГИША**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; заробљен 1914; затворен у логор Ашах; Немци га стрељали 29.09.1943. на Бањици.

Извор: 6.

НЕДЕЉКОВИЋ Романа **МИЛИВОЈЕ**

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Јеврема САВО

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Јеврема СИМЕУН

Рођен 1862; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

НИКОЛИЋ Ђорђа СВЕТОЗАР

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ПЕРИШИЋ Младена ВУКОМАН

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1933.

Извор: 3. и 4.

ПЕРИШИЋ Илије ЖИВКО

Рођен 1888; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 3. и 4.

ПЕРИШИЋ МАКСИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1892. у Озрему; редов; у рату од 1912; тешко рањен 1914. и остао неспособан; умро 1964.

Извор: 3. и 4.

ПЕРИШИЋ Станимира ЉУБОМИР

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; тешко рањен 1913. и остао неспособан; умро 1931.

Извор: 4.

ПРОДАНОВИЋ Милорада РАДИША

Рођен 1899; редов; у рату од 1915; НАС; стрељали га четници 1944. у селу Велеречи.

Извор: 6.

ПРОДАНОВИЋ Михаила ДРАГУТИН

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ПРОДАНОВИЋ Живојина ЈОВИША

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ПРОДАНОВИЋ Теше МИЛАДИН

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

ПРОДАНОВИЋ Теодосија РАЈКО

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Леушићима.

Извор: 3. и 4.

РАИЧЕВИЋ МИЛОСАВ

Рођен у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3. и 4.

ТОДОРОВИЋ Јована ВИДОСАВ

Рођен 1897. у Лучанима; учитељ у Леушићима; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 01.10.1943. на Бањици.

Извор: 6.

ЦВЕТКОВИЋ НОВИЦА

Рођен 1860. у Леушићима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Леушићима.

Извор: 3.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 4. Пописни списак погинулих ратника села Леушића, који су 19. јануара 1930. потписали председник општинског суда Брезна Димитрије Боровњак и деловођа Светозар Јоковић.

² Спомен-плоча погинулим ратницима од 1912-1918. у селу Леушићи.

³ Загорка Недељковић: „*Леушићи*”. Дечје новине, Горњи Милановац, 1984.

⁴ Истраживања Сретена Јевтовића и мр Живка Перишића из Леушића.

⁵ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁶ „*Чачански крај у НОБ*”. Издање Центра за културу, Чачак, 1977.

Село Липовац, општина Враћевшница

Село Липовац је удаљено 17 km од Горњег Милановца, поред пута за Крагујевац, у Горњој Гружи, на 320-500 m на надморске висине и на површини од 873 ha.

Село је добило име по шумама липа на свом подручју. Село је старо насеље. До Првог српског устанка налазило се на десној обали реке Груже. Касније се преселило на њену леву обалу. На десној обали реке Груже налазе се остаци старог насеља, старе цркве и гробља и остаци пута Рудник – Карановац (Краљево).

Становништво села се пред најездом Турака делимично иселило. У 18. веку у Липовац су се доселили нови становници са Пештарске висоравни, из Старог Влаха и Шумадије. Село Липовац се први пут појављује у турском попису 1476. године под именом Доњи Липовац и тада је имало 6 домова.

У пописима село је имало: 1910. године 654, у 1921. години 420 и 2002. године 303 становника.

Село је припадало општини и имало школу у Враћевшници, а припадало је парохији манастира Враћевшница, такође у Враћевшници. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 97 ратника, од којих је 49 погинуло а 48 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АКСЕНТИЈЕВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

АКСЕНТИЈЕВИЋ СТЕВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1869; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1916. на Крфу.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЂОКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИЛОВИЋ ЂУРЂЕ

Рођен 1869; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИЛОВИЋ ВУЧИЋ

Рођен 1884; редов; комора Шумадијске дивизије/I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИЛОВИЋ ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖИЛОВИЋ Животе МИЛИСАВ

Рођен 1882; редов; коњички ескадрон; 3. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИЛОВИЋ Милоја РАДЕНКО

Рођен 1893; подофицир; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; погинуо 1914. код Шапца.

Извор: отац Милоје у попису 1930.¹

ИЛИЋ ЈАКОВ

Рођен 1869; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈЕЛИЋ МИЛАН

Рођен 1870; редов; артиљеријски пук; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈЕЛИЋ МИЛИЈА

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1872; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ БУРЂЕ

Рођен 1884; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; умро 1914.

Извор: Јован Јовановић у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1882; редов; I позив; умро 1915. у логору у Аустрији.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ СТЕВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КАЈМАКОВИЋ МИЛАН

Рођен 1884; редов; комора Шумадијске дивизије/I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

КУЗМАНОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1872; редов; допунски батаљон; 10. п.п.; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

КУЗМАНОВИЋ ИВАН

Рођен 1897; добровољац; умро 1916.

Извор: Пописни списак 1930.¹

КУЗМАНОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1890; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1864; редов; последња одбрана; умро 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЛУКОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЛУКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1868; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЛУКОВИЋ СТАНОЈЕ

Рођен 1881; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ БОГДАН

Рођен 1882; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 11. п.п./I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

НЕШОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; болничка чета Шумадијске дивизије/I; умро 1915.

Извор: Димитрије Нешовић у попису 1930.¹

НЕШОВИЋ Димитрија УРОШ

Рођен 1875; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915. на Крфу.

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹

ОГЊАНОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Редов; умро у Драчу, сахрањен 31.12.1915. у селу Шијаку.

Извор: Милета Тодоровић.³

ПАВЛОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1886; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 16.10.1912. у селу Мердаре.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАВЛОВИЋ Н. РАДОМИР

Рођен 1887; редов; телеграфско одељење/I; умро 1918.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАНТЕЛИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1876; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАНТЕЛИЋ ИЛИЈА

Рођен 1878; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПАНТЕЛИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПАНТЕЛИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПРЕКИЋ СВЕТОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПРЕКИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

РАДОЈЧИЋ МИЛАН

Рођен 1868; редов; комора/III; умро 1913.
Извор: Пописни списак 1930.¹

РАДОЈЧИЋ ОБРЕН

Рођен 1878; редов; допунски батаљон; 10. п.п./II; умро 1915.
Извор: Пописни списак 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ЖИЛОВИЋ Милоја ВИТОМИР**

Рођен 1897; редов; у рату 1915; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.
Извор: 5.

ЖИЛОВИЋ Славка ОБРАД

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: синовац Живан.

ЖИЛОВИЋ Светозара РАДОМИР

Рођен 1897; редов; у рату 1915; НАС; умро 1951.
Извор: унук Влаја.

ЖИЛОВИЋ Владимира ЧЕДОМИР

Рођен 1879; редов; у рату 1912; НАС; умро 1964.
Извор: унук Милован.

ИЛИЋ Јакова ДРАГОЉУБ

Рођен 1895; редов; у рату 1914; НАС; умро 1972.
Извор: син Раденко.

ИЛИЋ Јакова МИЛИЈА

Рођен 1893; редов; у рату 1914; НАС; умро 1945.
Извор: синовац Раденко.

ЈЕЛИЋ Андрије ЖИВОЈИН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968.
Извор: 2.

ЈЕЛИЋ Милана ЖИВАН

Рођен 1891; редов; у рату 1912;; заробљаван; умро 1959.
Извор: зет Радиша Марковић.

СИМОВИЋ ВИЋЕНТИЈЕ

Редов; умро 1915. у Ваљевској болници.
Извор: 2.

СИМОВИЋ М. МИЛИСАВ

Рођен 1882; редов; погинуо у 1915; сахрањен у заједничкој гробници у Ваљеву.
Извор: 2.

ТОМИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1894; редов; 2. ч. 1. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 19.12.1914. у Приштини.
Извор: 4.

ЂУРЧИЋ ЖИВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ЂУРЧИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ЂУРЧИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Живојина ВЛАДИМИР

Рођен 1872; редов; у рату 1912; НАС; умро 1939.
Извор: унук Миро.

ЈОВАНОВИЋ Милована ЖИВОЈИН

Рођен 1897; редов; у рату 1915; НАС; умро 1965.
Извор: синовац Милета.

ЈОВАНОВИЋ Живојина РАДОЈЕ

Рођен 1894; редов; у рату 1914; НАС; умро 1970.
Извор: синовац Миро.

ЈОВАНОВИЋ Јеврема САВА

Рођен 1879; редов; у рату 1912; НАС; умро 1969.
Извор: 2.

КАЈМАКОВИЋ Живојина ЧЕДОМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.
Извор: унук Драган.

КАЈМАКОВИЋ Живојина МИЛОЈЕ

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.
Извор: унук Драган.

КУЗМАНОВИЋ Петронија ДРАГОМИР

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.
Извор: унук Љубодраг.

КУЗМАНОВИЋ Радована МИЛАН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.
Извор: унук Љубодраг.

ЛАЗАРЕВИЋ Љубомира **ДРАГОЉУБ**
Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: унук Љубомир.

ЛУКОВИЋ Тихомира **ВУЈИЦА**

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1943.

Извор: унук Радослав.

ЛУКОВИЋ Тихомира **ГРУЈИЦА**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: унук Радосав.

МАРКОВИЋ Николе **БОГДАН**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: унук Милован.

МАРКОВИЋ Илије **ДРАГОСЛАВ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; интерниран 1916; умро 1959. у Прагу.

Извор: рођак Радослав.

МАРКОВИЋ Николе **ЂУРЂЕ**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

МАРКОВИЋ Петра **НЕДЕЉКО**

Рођен 1884; официр; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: рођак Милован.

МАРКОВИЋ Петра **ИЛИЈА**

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925.

Извор: рођак Милован.

МИЛУТИНОВИЋ Радоја **ЉУБОМИР**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали октобра 1941.

Извор: унук Радоња.

МИЛУТИНОВИЋ Радоја **СИБИН**

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: унук Радоња.

МИЛУТИНОВИЋ Радоја **ЧЕДОМИР**

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1965.

Извор: унук Радоња.

НЕШОВИЋ Димитрија **ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро марта 1952.

Извор: унук Живорад.

НЕШОВИЋ Димитрија **СВЕТОЗАР**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

ОГЊАНОВИЋ Радосава **АЛЕКСА**

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Љуљаци.

Извор: синовац Живомир.

ОГЊАНОВИЋ Мијаила **АНДРИЈА**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925.

Извор: рођак Љубомир.

ОГЊАНОВИЋ АРАНЂЕЛ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1948. у Љуљаци.

Извор: унук Љубодраг.

ОГЊАНОВИЋ Радосава **СВЕТОЛИК**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

ПАВЛОВИЋ Новице **ДРАГОМИР**

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1963.

Извор: син Живко.

ПАВЛОВИЋ Новице **ДРАГУТИН**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; заробљаван; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

ПАЈОВИЋ Новице **МИЛУТИН**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: синовац Живко.

ПРЕКИЋ Лека **ВЕЉКО**

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: унук Рака.

ПРЕКИЋ Радоја **ЉУБОМИР**

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; Немци га стрељали 15.10.1941. у Горњој Врбави.

Извор: 5.

СИМОВИЋ Симе **ИЛИЈА**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: син Живојин.

СТЕВАНОВИЋ Драгутина **ДУШАН**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: унук Душан.

СТЕВАНОВИЋ Драгутина МИЛОШ
Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: рођак Душан.

СТЕВАНОВИЋ Драгутина МИХАИЛО
Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1994.

Извор: рођак Душан.

СТЕВАНОВИЋ Драгутина РАДОМИР
Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1993.

Извор: рођак Душан.

СТЕВАНОВИЋ Драгутина СВЕТОМИР
Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

ТОПАЛОВИЋ Стевана АЛЕКСА
Рођен 01.09.1891; редов; у рату 1912; НАС; умро 1969.

Извор: унук Душан.

ТОПАЛОВИЋ Стевана БОЖИДАР
Пуковник; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: синовац Душан.

ТРИФУНОВИЋ Живојина ВЕЛИМИР
Рођен 1884; редов; у рату од 1912; интерниран 1916; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

ТРИФУНОВИЋ Живојина ЧЕДОМИР
Рођен 1888; капетан; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 5. Пописни списак изгинулих ратника 1912-1918. који су фебруара 1930. потписали председник општинског суда општине Враћевшница Јездимир Жиловић и деловођа Велимир Алексић.

² Подаци о ратницима 1912-1918. из села Липовац, које су прикупили од потомака и других извора: Живојин Симовић, Милан Шиловић, Љубодраг Обрадовић и Владимир Јовановић.

³ Милета Тодоровић: „*Ратни дневник*”. (необјављен)

⁴ Слободан Лазић: „*Грехота је заборавити*”, Приштина, 1998.

⁵ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Лозањ, општина Горњи Бањани

Село је удаљено 18 km од Горњег Милановца у правцу виса Рајац и планине Суворбор, између река Дичине и Озремице, на надморској висини 400-560 m и на површини од 904 ha.

Има доказа да је село постојало у средњовековној Србији. У време најезде Турака село се делимично иселило. Село је поново насељено у 18. веку. Село су населили досељеници из Црне Горе, Гласинца са Романије, Старог Влаха, Бихора и ужичког краја.

Село је добило име по виновој лози која се некада у овом селу много гајила. Име Лозањ први пут се помиње у турском попису 1525. године под именом Горњи Лозањ и тада је имао 8 домова.

У пописима село је имало: 1910. године 697, 1921. године 576 и 2002. године 342 становника.

Село је припадало општини Горњи Бањани. Село има основну школу. На месту званом Црквине налазила се црква брвнара посвећена Светом Николи. У 1862. години подигнута је нова црква у суседном селу Гроњи Бањани чијој парохији припада и село Лозањ. Сеоска слава је први дан Тројица, а сеоски вашар у прву недељу Усековенија.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 134 ратника, од којих је 80 погинуло а 54 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНЂЕЛКОВИЋ АЛИМПИЈЕ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Љубомир Анђелковић у попису 1930.¹ и 2.

БЕЉИЋ Ј. МИОДРАГ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Богољуб Бељић у попису 1930.¹ и 2.

БОЖОВИЋ Б. ВЛАДИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОЖОВИЋ ЉУБИСАВ

Редов; умро 16.01.1916. у болници у Фијери.

Извор: 2. и 3.

БОЈОВИЋ М. СВЕТОЗАР

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

БОРОВЊАК Ђ. ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВЕСОВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Чедомир Весовић у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСОВИЋ С. МИЛОШ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: удова Стана Весовић у попису 1930.¹ и 2.

ВЕСОВИЋ ПАНТЕЛИЈА

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Чедомир Весовић у попису 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ Ј. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ГАЧИЋ О. БОШКО

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Милорад Гачић у попису 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ П. ВЕЛИСАВ

Рођен 1893; редов; 4. ч. 2. б. 11. п.п./I; умро 1915.

Извор: Павле Гачић у попису 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ О. ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Милорад Гачић у попису 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ГАЧИЋ КОСТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ГАЧИЋ МИЛАН

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 60, број гроба 3033..

Извор: 2. и 4.

ГАЧИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1892; регрут; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ Ј. ЖИВОЈИН

Рођен 1888; редов; 3. ч. 2. б. 15. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Драгутин Дмитровић у попису 1930.¹ и 2.

БОЛОВИЋ Б. ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: Крста Ђоловић у попису 1930.¹ и 2.

БОЛОВИЋ ВЕСЕЛИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОЛОВИЋ Б. ЂОРЂЕ

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Вукашин Ђоловић у попису 1930.¹ и 2.

БОЛОВИЋ Б. ЖИВОРАД

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Крста Ђоловић у попису 1930.¹ и 2.

БОЛОВИЋ СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖИВАНОВИЋ АРАНЂЕЛ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖИВАНОВИЋ РАДЕНКО

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ЈОЛОВИЋ Д. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАТОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Матовић Владимир у попису 1930.¹ и 2.

МАТОВИЋ СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАТОВИЋ ТОДОСИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Миливоје Милошевић у попису 1930.¹ и 2.

НЕШКОВИЋ Ц. БОЖИДАР

Рођен 1884; 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: Милутин Нешковић у попису 1930.¹ и 2.

НЕШКОВИЋ ЈОВИЦА

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Љубиша Нешковић у попису 1930.¹ и 2.

НЕШКОВИЋ К. ПЕТРОНИЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Љубиша Нешковић у попису 1930.¹ и 2.

ОБУЋИНА ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1879; редов; резервна болничка чета/II; умро 1915.

Извор: Дуња Урошевић, рођена Обућина, у попису 1930.¹ и 2.

ОБУЋИНА ЈЕЗДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОБУЋИНА МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОБУЋИНА РАДИСАВ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Живан Обућина у попису 1930.¹

ПЕРИШИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Стеван Перишић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕРИШИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1895; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Наум Перишић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕРИШИЋ МИЛАН

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Стеван Перишић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕРИШИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Стеван Перишић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕРИШИЋ МИЛИЈАН

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Златоје Перишић у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: Милан Петровић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ БОГДАН

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 08.06.1916. у логору; сахрањен у Комарну.

Извор: Драгић Поповић у попису 1930.¹, 2. и 3.

ПОПОВИЋ В. БОГОЉУБ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Милорад Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Новица Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ А. ГЛИГОРИЈЕ

Рођен 1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: Гаврило Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ДЕСИМИР

Рођен 1895; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: Божидар Поповић у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Душан Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Душан Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ЈОВИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ Ј. МИЛАН

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Драгослав Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ С. МИЛАН

Рођен 1875; редов; референт за културу у дивизији/II; умро 1915.

Извор: Чедомир Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ НОВИЦА

Рођен 1879; редов; позициона батерија/II; умро 1918.

Извор: Љубивоје Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ А. ПАВЛЕ

Рођен 1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1916.

Извор: Гаврило Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ РАДЕНКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Драгић Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ М. РАДОВАН

Рођен 1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Драгослав Поповић у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ М. РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОЈКОВИЋ А. ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1913.

Извор: Сретен Радојковић у попису 1930.¹ и 2.

РИСТОВИЋ Василија ЈОВИША

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915. у Приштини.

Извор: Василије Ристовић у попису 1930.¹ и 2.

СТОЈИЋ ВИТОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ Т. ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ Стевана МАТИЈА

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 12.08.1918. у логору; сахрањен у централном гробљу Славуј долина, Братислава.

Извор: Спасоје Филиповић у попису 1930.¹, 2. и 3.

ФИЛИПОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1894; регрут/I; умро 1915.

Извор: Живорад Филиповић у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 11. п.п./I; умро 1915.

Извор: Живорад Филиповић у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ ФИЛИП

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: Раденко Филиповић у попису 1930.¹ и 2.

ЧОЛИЋ ДАМЈАН

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 15.09.1915.

Извор: Милева Чолић.

ЧУЉКОВИЋ АЛЕКСА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

ЧУЉКОВИЋ Т. АВРАМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

ЧУЉКОВИЋ Т. АДАМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АНЂЕЛКОВИЋ ЉУБОМИР**

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1953.

Извор: 5.

БЕЉИЋ БОГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 5.

БОЖОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1864; у рату од 1912; заробљаван; умро 1950.

Извор: 5.

БОЖОВИЋ МИЛУН

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

БОЖОВИЋ ВЕЉКО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

БОЖОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 5.

БОРОВЊАК ЈЕЗДИМИР

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970.

Извор: 5.

ВЕСОВИЋ Т. ГВОЗДЕН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 5.

ЧУЉКОВИЋ Т. БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

ЧУЉКОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЧУЉКОВИЋ С. ЉУБОМИР

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1912. у Албанији.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

ЧУЉКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

ЧУЉКОВИЋ С. ТОША

Рођен 1891; редов; умро 1915.

Извор: Светозар Чуљковић у попису 1930.¹ и 2.

ГАЧИЋ ВЕЉКО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ГАЧИЋ ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ГАЧИЋ Обрена МИЛОРАД

Рођен 1885; редов; у рату 1912; заробљаван; умро 1965.

Извор: Гачић Милољуб.

ГАЧИЋ Ј. ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ГАЧИЋ Обрена ТИХОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: синови Милољуб и Милован.

ГЛИШИЋ Јоксима РАДОМИР^o

Рођен 1880. у Прањинама; редов; у рату од 1912; НАС; умро 19.10.1967.

Извор: 5.

ДИМИТРИЈЕВИЋ БОЖО

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 5.

^o У књизи „Чачански крај у НОБ”, стр. 262 пише да су га Немци стрељали 1944. је погрешно. Немци су стрељали на Бањици његовог брата Војимира.

ДИМИТРИЈЕВИЋ ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

БОЛОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

БОЛОВИЋ КРСТА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

БОЛОВИЋ ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ЕРИЋ Младена ЉУБИША

Редов; у рату од 1915; НАС.

Извор: Добрила Влајковић.

ЕРИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро после Другог светског рата.

Извор: Добрила Влајковић.

ЖИВАНОВИЋ БОЖИДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ИВОВИЋ ИВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ЛАЗОВИЋ МИЛИВОЈЕ ГУЈА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

МАТОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1866; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: 5.

МАТОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936.

Извор: 5.

МАТОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

МАТОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС.

Извор: 6.

НЕШКОВИЋ ЉУБИНКО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

НЕШКОВИЋ РАЈКО

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

НЕШКОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ОБУЋИНА ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ОБУЋИНА МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ПАВЛОВИЋ МАРКО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ПАВЛОВИЋ МАРКО

Редов; у рату 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ПЕРИШИЋ ОБРАД

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1983.

Извор: 6.

ПЕРИШИЋ ОБРЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПЕТРОВИЋ Ј. ЈЕЛИСИЈЕ

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: унук М. Танасковић.

ПОПОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ ДУШАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1956

Извор: 5.

ПОПОВИЋ Г. МИЛОРАД

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1937.

Извор: 6.

ПОПОВИЋ М. МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС

Извор: 5.

ПОПОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ МИЛОСАВ

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ ПАНТЕЛИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1874; редов, у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: 5.

ПОПОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

РАДОЈКОВИЋ ЖИВОРАД

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 5.

РАДОЈКОВИЋ Владислава ЈОВИША

Рођен 15.08.1897; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 6.

РАДУКОВИЋ ЉУБИША

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; вратио се кући; умро у Лозњу.

Извор: кћи Добрила Влајковић.

УРОШЕВИЋ ЗДРАВКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

УРОШЕВИЋ РАДОВАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 5.

ЧЕЛИКОВИЋ Борисава МИЛОРАД

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 5.

* *Извори:*

- ¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 6. Пописни списак погинулих ратника из 1930. који су јануара 1930. потписали председник општинског суда Горњи Бањани Аврам Милошевић и деловођа Милоје Поповић.
- ² Спомен-плоче погинулих ратника села Лозањ 1912-1918. које су 1925/1926. поставили потомци ратника и мештани у цркви Пресвете Богородице у селу Горњи Бањани.
- ³ Исидор Ђуковић, истраживања, архив Војске Србије и Црне Горе, фонд српске војске.
- ⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
- ⁵ Миливоје Минић, учитељ у пензији, прикупио је уз сарадњу потомака податке о преживелим ратницима 1912-1918. из села Лозањ.
- ⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Лочевци, општина Таково

Село Лочевци је удаљено 11 km од Горњег Милановца, на старом путу за Пожегу, у околини Такова, на надморској висини 380-540 m и на површини од 354 ha.

Становништво села се испред најезде Турака делимично иселило. У 18. веку доселили су се и населили досељеници из Босне, Црне Горе и Старог Влаха. Име села се први пут помиње у турском попису 1525. године под именом Бранишинци и тада је имало 48 домова.

У пописима село је имало: 1910. године 185, 1921. године 145 и 2002. године 91 становника.

Село је припадало општини и школи Таково, а црквеној парохији црквице на Савинцу. Сеоска слава је први дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 26 ратника од којих је 18 погинуло а 8 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОГОСАВЉЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 10.12.1915.

Извор: син Драгутин у попису 1930.¹

БОГОСАВЉЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 10.12.1912.

Извор: син Драгутин у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ Миладина БОЖИДАР

Редов; погинуо 14.11.1913.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ (КОВАЧЕВИЋ) Алексија МИЛОЈЕ

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: 3.

НИКИТОВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОСТОЈИЋ АЛЕКСА

Рођен 1895; редов; 3. ч. 3. б. 11. п.п./I; погинуо 10.11.1915.

Извор: удова Стојка у попису 1930.¹

ОСТОЈИЋ БОЖА

Рођен 1876; редов; болничка чета Шумадијске дивизије; погинуо 25.11.1912.

Извор: удова Милева у попису 1930.¹

СРБОВИЋ САВО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТОЈАНОВИЋ Тодосија ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1893; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./I; погинуо 15.11.1918.

Извор: отац Тодосије у попису 1930.¹

СТОЈАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1895; редов; 3. ч. 3. б. 11. п.п./I; погинуо 15.11.1915.

Извор: брат Милутин у попису 1930.¹ и 2.

СТОЈАНОВИЋ ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату од 1912-1918.

Извор: 2.

СТОЈАНОВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТАНАСКОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1877; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 19.10.1917.

Извор: син Павле у попису 1930.¹ и 2.

ТОМАШЕВИЋ ДРАГИЋ

Рођен 1879; редов; 10. п.п./II; погинуо 10.11.1912.

Извор: син Живота у попису 1930.¹

ТОМАШЕВИЋ Мијаила ДУШАН

Рођен 1893; редов; 2. п.п./I; погинуо 19.11.1915. у Албанији.

Извор: синовац Драгослав у попису 1930.¹ и 3.

ТОМАШЕВИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1895; редов; 3. ч. 2. б. 11. п.п./Г; погинуо 13.12.1915. у Албанији.

Извор: синовац Драгослав у попису 1930.¹ и 3.

ТОМАШЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1888; редов; комора Шумадијске дивизије; умро 10.05.1916. на острву Виду.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹ и 3.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ЈЕВТОВИЋ МИЛИВОЈЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: супруга Љубинка.

РАДОЈЕВИЋ АГАТОН

Редов; у рату од 1912; Бугари га заробљавали.

Извор: 4.

РАДОЈЕВИЋ Димитрија ЗДРАВКО

Рођен 1889. (1883); мајор; у рату од 1912; НАС; умро 09.07.1972.

Извор: син Петар.

СТОЈАНОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

ТОМИЋ РАДИЧ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТОМАШЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 4.

ТОМАШЕВИЋ Ивана МИЛУТИН

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1979.

Извор: унук Милан.

ТОМАШЕВИЋ Милоша РАДИСАВ

Рођен 16.12.1901; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТОМАШЕВИЋ Вукомана ИЛИЈА

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

*Извор:** унук Милан.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 12. Пописни списак погинулих ратника из села Лочевци који су јануара 1930. потписали председник општинског суда Таково Рад. Илић и деловођа Драг. Ж. Ковачевић.

² Спомен-плоче изгинулим ратницима 1912-1918. у таковској цркви брвнари.

³ Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. на Савинцу.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. из села Лочевци, прикупили су од потомака и других извора Милета Марковић и Цана Павловић.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Луњевица, општина Брусница

Село се налази на јужној периферији вароши Горњи Милановац, на левој обали реке Деспотовица и падинама планине Вујан, на 280-480 m надморске висине и површини од 1.392 ha.

Село се први пут помиње у турском попису 1476. године под именом Лесковица и имало је 5 домова. Име је добило по лесковом дрвету – шуми које је много било у атару села. О настанку имена Луњевица постоје два предања: по првом, име је добило по птицама луња, које су у великом броју живеље на подручју овог села; по другом, име селу дали су досељеници из Велестова у Црној Гори, које су донели из свог завичаја при насељавању опустелог села.

У селу Луњевици су рођени: Никола Милићевић – Луњевица (1767-1842) трговац и финансијер Првог и Другог српског устанка и ктитор манастира Вујан; Панта Луњевица, син Николин, отац краљице Драге Машин, командант Шабачке нахије и управник града Београда; Никола Карамарковић, Карађорђево зет, војвода црногорске кнежине и командант ужичке војске (умро 1816. године у Хотину) и брат му Јоксим, скелација и војвода од 1813. године, погинуо исте године у бици на Равњу. Кућа Николе Милићевића Луњевице саграђена је у 18. веку и налази се под заштитом државе. У њој је 1815. године одржан један од састанака за припрему Другог српског устанка.

Из села Луњевица мештани су се иселили пред доласком Турака. Населило га је становништво досељено из Црне Горе, Старог Влаха и ужичког краја. У пописима село је имало: 1910. године 778, 1921. године 622 и 2002. године 530 становника.

Село је припадало општини Брусница. Прва школа у Луњевици отворена је 1807. године у кући Николе Милићевића Луњевице, као једна од првих у Србији. Школа је 1813. године престала да ради. Рад је наставила у новосаграђеној згради школе 1854. године. Село припада црквеној парохији манастира Вујан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 118 ратника од којих је 39 погинуло а 79 преживео ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВИДОЈЕВИЋ ИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ВУЈАДИНОВИЋ ЈЕВРЕМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ВУЈАДИНОВИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

ДАМЊАНОВИЋ ЛАЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КУБУРОВИЋ Неша ЖИВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

КУБУРОВИЋ МИКАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

МАТИЈЕВИЋ Илије БОШКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

МАТИЈЕВИЋ БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

МИЈАТОВИЋ Здравка ЉУБИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 2.

МИЈАТОВИЋ Милоша МИЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАТОВИЋ Јосифа **МИШО**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Милана **ТОДОР**
Рођен 1890; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: Живота Трифуновић, 1. и 2.

МИЈАТОВИЋ Ђорђа **СВЕТОЗАР**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

МИШКОВИЋ Сава **МИЛАН**
Рођен 1876; стрељан од аустроугарске војске
1917. у Горњем Милановцу.
Извор: Живота Трифуновић и 1. и 2.

МИШКОВИЋ Љубомира **НОВАК**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

МИШКОВИЋ Гаја **РАДОВАН**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

МИШКОВИЋ РАДОВИН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИШКОВИЋ Љубомира **РАДОМИР**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

НИКОЛИЋ ЈОСИП
Редов; у рату од 1912; умро у Албанији 1915.
Извор: Мика Радовановић.

ПЕТКОВИЋ Живана **БОРИСАВ**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕТКОВИЋ Јестратија **ИГЊАТ**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕТКОВИЋ Дамњана **ИЛИЈА**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Максима **МЕНТО**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Обрена **МИЛОРАД**
Редов; погинуо у рату 1912; погинуо на Солун-
ском фронту; сахрањен у крипти маузолеја на
Зејтинлику, парцела 105, број 5409.
Извор: 7.

ПЕТКОВИЋ Станка **МИЛОШ**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕТКОВИЋ Обрена **МИКО**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ ПЕТАР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕТКОВИЋ К. **РАДОЈЕ**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Мијаила **СРЕЋКО**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Милоша **ТАНАСИЈЕ**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1. и 2.

ПЕТРОВИЋ Алексе **ВЕЛИМИР**
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОЈЕВИЋ МИКАИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТРИФУНОВИЋ ВЛАДАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Андрије **ВЕЛИМИР**
Рођен 1881; редов; 2. ч. 3. б. 10. пп/II; погинуо
1914. испред Шапца.
Извор: 1. и 2.

ТРИФУНОВИЋ БУРЂЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

ТРИФУНОВИЋ МЛАДЕН
Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен
у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 61, број
гроба 3064.
Извор: 7.

ТРИФУНОВИЋ СВЕТОЗАР
Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен
у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 63, број
гроба 3168.
Извор: 7.

ТРИФУНОВИЋ Илије **ТАДИЈА**
Рођен 1864; редов; последња одбрана; заробљен
1915; умро у логору Ашах 1917.
Извор: унук Живота Трифуновић.

ТРИФУНОВИЋ А. **СТАНИМИР**
Редов; погинуо 1915. у одбрани Београда.
Извор: Живота Трифуновић.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БЛАЖЕВИЋ Светозара **ДРАГОЉУБ**

Рођен 1888; у рату од 1912; заробљен; стрељали га Немци 23.05.1943. у Краљеву.

Извор: Живорад Блажевић.

ВЕЛИЧКОВИЋ Вићентија **ЖИВАН**

Рођен 1893; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ВИТОРОВИЋ Владисава **ДРАГУТИН - ДРАГО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ВИТОРОВИЋ ТАДИЈА

У рату од 1912; НАС; Бугари га убили 1943.

Извор: Живорад Блажевић.

ВИДОЈЕВИЋ Јакова **ЉУБОМИР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2. и 5.

ВИДОЈЕВИЋ Љубомира **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; четници га 09.03.1943. убили на Рапај Брду.

Извор: 6.

ВИДОЈЕВИЋ Павла **РАДОМИР**

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: унук Влајко Видојевић.

ДАМЉАНОВИЋ Јована **МИЛОШ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ДРАШКОВИЋ Станка **ДЕСПОТ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ДРАШОВИЋ Ристе **ДРАГОМИР**

Рођен 1890; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 5.

ДРАШОВИЋ Ристе **ПРОДАН**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ДРАШОВИЋ Ристе **РОМАН**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ДРАШОВИЋ Станка **ТИКОМИР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

БОРЂЕВИЋ Аврама **ВУК**

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

БОРЂЕВИЋ Арсенија **ЖИВОЈИН**

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: Слободанка Стефановић.

БОРЂЕВИЋ Аврама **ИЛИЈА**

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: Слободанка Стефановић.

КОПУНОСИЋ ЈОВАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

КУБУРОВИЋ Крсмана **ЛАЗАР**

Рођен 1888; рату од 1912-1918; НАС; умро у Луњевици 1969.

Извор: 5.

КУБУРОВИЋ Крсмана **БЛАГОЈЕ**

Рођен 1898; редов, у рату 1915; НАС; умро 1958.

Извор: син.

КУБУРОВИЋ Крсмана **ТИХОМИР**

Рођен 1897; редов, у рату од 1914; НАС; Немци га стрељали 1941. у Краљеву.

Извор: син Милош.

КУБУРОВИЋ Крсмана **ТРИФУН**

Рођен 1895; редов; у рату 1915; НАС; погинуо 1941. као партизан.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ **ВЛАДИМИР**

У рату од 1912; заробљаван.

Извор: Живорад Блажевић.

МАРКОВИЋ Јована **ПАНТО**

У рату од 1912.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ **Љ. РАДОЈКО**

Рођен 1888; редов; рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: син Дмитар.

МАРКОВИЋ **СВЕТОЗАР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАТИЈЕВИЋ Илије **МАТИЈА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ **М. БОЖИДАР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Јосифа **БУДИМИР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Вучића **МИЛАН**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Милоша **МИЉКО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Милана **ПАНТЕЛИЈА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Милоша **ЈЕВТО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Панта **ЂОРЂЕ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЈАТОВИЋ Владимира **СТЕВАН**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; четници га 1941. стрељали у Браићима.

Извор: 6.

МИЛАНКОВИЋ Благоја **ВОЈИСЛАВ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛАНКОВИЋ Павла **ЖИВОЈИН**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛИНКОВИЋ Живка **ДРАГОМИР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛИНКОВИЋ Јована **ЖИВКО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛИНКОВИЋ Матије **ИЛИЈА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛИНКОВИЋ Перише **ВУКАДИН**

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

МИЛИНКОВИЋ ПЕТАР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛИНКОВИЋ Матије **ЧЕДОМИР**

У рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ Станка **ЛАЗАР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ СТАНКО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИШКОВИЋ БОЖО

Рођен 1888; у рату од 1912; заробљаван; умро 1983.

Извор: зет Живорад Блажевић.

МИШКОВИЋ Јована **ВАСИЛИЈЕ**

Рођен 1888; у рату 1912; заробљаван; стрељан 1944.

Извор: Живорад Блажевић.

МИШКОВИЋ Љубомира **ДРАГИША**

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МИШКОВИЋ Јована **РАДОЊА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НЕСТОРОВИЋ Младена **ПАНТЕЛИЈА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ Бранка **МИЛОШ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1888; редов; рату од 1912; НАС; умро 1920.

Извор: Мика Радовановић.

НОВАКОВИЋ Јевта **МИЛАН**

Рођен 1886; рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Ј. **БЛАГОЈЕ**

Рођен 1876; редов; рату 1912; умро 1919.

Извор: унук Живорад Блажевић.

ПЕТКОВИЋ Јевстротија **АЛЕМПИЈЕ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Јевстротија **ВЕЛИМИР**

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 21.10.1941. стрељали у Крагујевцу.

Извор: 6.

ПЕТКОВИЋ Јевстротија **ДИМИТРИЈЕ**

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; умро маја 1958.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Дамњана **ЂОРЂЕ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Вујице **ЈОВАН**

Рођен 1882; у рату од 1912; заробљаван; умро 1964.

Извор: Жика Петковић.

ПЕТКОВИЋ Дамњана **КОСТА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Обрена **МИЛИЋ**

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: Жика Петковић.

ПЕТКОВИЋ Матије **МИЛИВОЈЕ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Матије **МИЉКО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Лазара **ПАВЛЕ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Јевстротија **ПЕТКО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Лазара **РАБРЕН**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; четници га новембра 1943. стрељали у Луњевици.

Извор: Жика Петковић и 6.

ПЕТКОВИЋ Станка **РАЈКО**

Рођен 1886; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1921.

Извор: 2.

ПЕТКОВИЋ Сима **СВЕТОЗАР**

Рођен 1896; у рату 1912; НАС; умро 1969.

Извор: Драго Петковић и Жика Петковић.

ПЕТКОВИЋ Ђорђа **ЧЕДОМИР**

Рођен 1883; у рату од 1912; НАС; умро 1975.

Извор: Драго Петковић и Жика Петковић.

ПЕТРОВИЋ Илије **АЛЕКСА**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ МИЛИВОЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ М. **ВЕЛИМИР**

Рођен 1872; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: унук Мика Радовановић.

РАДОВАНОВИЋ Милована **ОБРЕН**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

РАДОЈЕВИЋ Светозара **ДУШАН**

Рођен 1892; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 22.03.1942.

Извор: 6.

РАДОЈЕВИЋ Јеврема **МИЈАИЛО**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Тодора **ЈЕЗДИМИР**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Тадије **ВУКОСАВ**

Рођен 1880; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: синовац Ж. Трифуновић.

ТРИФУНОВИЋ Антонија **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС; СВОКЗм; умро 1975.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Мијаила **МИЛИВОЈЕ**

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Тадије **РАДОСАВ**

Рођен 1892; редов; 10. пп; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: син Ж. Трифуновић.

ТРИФУНОВИЋ МИЛОВАН

У рату 1912-1918; НАС.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Тадије **РАДОМИР**

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1924.

Извор : синовац Ж. Трифуновић.*

* *Извори:*

¹ Списак погинулих ратника 1912-1918. из села Луњевице сачињен је на основу спомен-плоче подигнуте после Првог светског рата у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу.

² Драгомир Драго Петковић: „Луњевица на југу Шумадије”. Издавач Културни центар, Горњи Милановац, 1988.

³ Спомен-плоча у цркви у Прислонци.

⁴ Податке о ратницима прикупили су од потомака: Драго Петковић, Живота Трифуновић, Мика Радовановић, Живорад Блажевић, Слободанка Стефановић и Жика Петковић.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁶ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁷ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

Село Љеваја, општина Таково

Село Љеваја је удаљено 12 km од Горњег Милановца, на старом путу за Пожегу. Налази се на надморској висни 400 m и на површини од 466 ha.

Село је исељено у најезди Турака, а у 18. веку населили су га досељеници из Старог Влаха, Црне Горе, Босне и околине Ужица. Село Љеваја је први пут поменуто у турском попису 1525. године под именом Љевај и тада је имало 8 домова. Име је вероватно добило по потоку Љеваја који дотиче из Горњих Бранетића.

У селу је рођен војвода Првог српског устанка Рака Љевајац. Био је писар војводе рудничког Милана Обреновића. Са Карађорђем је био на састанку са аустријским командатом Земуна и београдским дахијама. Био је Карађорђевић изасланик код владике Петра I на Цетињу. У 1809. години постао је војвода. Као мегданџија посекао је сина Сулејман паше Скопљака. После смрти војводе Лазара Мутапа 1815. године постао је војвода руднички. Умро је 17.10.1833. године. Потомци су му се одселили из села.

У пописима село је имало: 1910. године 276, 1921. године 218 а 2002. године 120 становника.

Село је припадало општини и школи у Таково, а парохији цркве на Савинцу. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 42 ратника, од којих је 26 погинуло а 16 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНТОНИЈЕВИЋ ВИЛОТИЈЕ

Рођен 1893; редов; 2. ч. 3. б. 11. п.п./I; погинуо 10.11.1915.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

АНТОНИЈЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1890; редов; жандармеријски одред/I; погинуо 10.10.1915.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

АНТОНИЈЕВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1878; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 15.12.1915.

Извор: син Антоније у попису 1930.¹

ВАСИЛИЈЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1862; редов; последња одбрана; погинуо 10.07.1916.

Извор: син Драгомир у попису 1930.¹

ВАСИЛИЈЕВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1895; редов; Крушевачке трупе/I; погинуо 10.07.1915.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ ОБРАД

Рођен 1870; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 25.11.1915.

Извор: син Љубомир у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Богића ВЛАСТИМИР

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 10.12.1915.

Извор: отац Богић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Богића АЛЕКСАНДАР

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 8. п.п./II; погинуо 15.07.1913.

Извор: отац Богић у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ АВРАМ

Рођен 1854; редов; последња одбрана; погинуо 1912. на планини Јавор.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Аврама ВЕЛИМИР

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 17. п.п./I; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 51, број гроба 2609.

Извор: отац Аврам у попису 1930.¹ и 4.

ЈОВАНОВИЋ ВОЈИН

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 21.11.1914.

Извор: син Милош у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ Аврама ДРАГИША

Рођен 1893; редов; 2. п.п./I; погинуо 10.10.1915.

Извор: отац Аврам у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1885; редов; команда Шумадијске дивизије; 10. п.п./I; погинуо 10.11.1915.

Извор: син Драгутин у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1877; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1870; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 25.08.1915.

Извор: син Богдан у попису 1930.¹ и 2.

ЛУЧИЋ МИЛОШ

Рођен 1862; редов; последња одбрана; погинуо 15.11.1915.

Извор: синовац Милутин у попису 1930.¹

МАТИЈЕВИЋ ВУЈИЦА

Рођен 1889; жандармеријски одред; погинуо 05.10.1914.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

МАТИЈЕВИЋ ЈОВИЦА

Рођен 1895; редов; Крушевачке резервне трупе/I; погинуо 10.11.1915.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

МАТИЈЕВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен 1894; редов; Крушевачке резервне трупе/I; погинуо 15.07.1915. (По другом извору

умро 21.12.1914. у Приштини; сахрањен на војничком гробљу у Приштини).

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ МИЛОРАД

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 21.11.1914.

Извор: син Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ ЖИВКО

Рођен 1871; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 19.12.1914.

Извор: брат Богдан у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1871; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 10.12.1915.

Извор: брат Љубисав у попису 1930.¹

СИМОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1862; редов; последња одбрана; погинуо 11.10.1917.

Извор: син Алексије у попису 1930.¹

ТИМОТИЈЕВИЋ АЛЕКСАНДАР (АЛЕКСИЈЕ)

Рођен 1871; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 20.11.1915.

Извор: син Светислав у попису 1930.¹

УРОШЕВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1883; редов; 2. ч. 4. б. 3. прекобројни пук/I; погинуо 15.09.1912.

Извор: син Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

ЧАЛУКОВИЋ Владичеслава ВОЈИСЛАВ

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 10.06.1915.

Извор: отац Владислав у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АНТОНИЈЕВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1896; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: син Милић.

ВАСИЛИЈЕВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 3.

ВАСИЛИЈЕВИЋ Живана ДРАГОЉУБ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1922.

Извор: син Младен.

ВАСИЛИЈЕВИЋ Милутина СТОЈАН

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: син Драгиша.

ГЛИШОВИЋ Адама ДРАГУТИН

Рођен 16.09.1887; редов; у рату од 1912; НАС; НАС; умро 1963.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 3.

НЕШОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ БОГДАН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 3.

РИСТОВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1887; потпоручник; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 3.

СИМОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: син Светислав.

ТОДОРОВИЋ Борисава МИЛИСАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Спасоје.

УРОШЕВИЋ ВИТОМИР

Рођен 1852; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1922.

Извор: унук Чеда.

ЧАЛУКОВИЋ Марјана ЉУБОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

ЧАЛУКОВИЋ МАРКО

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936.

Извор: 2.

ЧАЛУКОВИЋ НОВАК

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

ЧЕЛИКОВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

*Извор**: унук Здравко.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 12. Пописни списак изгинулих ратника из села Љеваје, сачињен јануара 1930. који су потписали председник суда општине Таково Рад. Илић и деловођа Драг. Ж. Ковачевић.

² Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. подигнута после Првог светског рата у таковској цркви брв-нари.

³ Податке о ратницима 1912-1918. из села Љеваје прикупили су од потомака и других извора Радисав Лучић и Станиша Јовановић.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

Село Љутовница, општина Калиманићи

Село Љутовница је удаљено 7 km од Горњег Милановца. Налази се на траси бивше железничке пруге уског колосека у правцу Љига, на надморској висини 420-520 m и површини од 671 ha.

Село је најездом турака било исељено и опустело. Поново је насељено у 18. веку досељеницима из рејона Сјеница и Никшићке жупе – нарочито за време Првог и Другог српског устанка.

Село је под именом Љутовница први пут поменуто у турском попису 1525. године. Тада је имало 9 хришћанских кућа и две куће потурица. По предању село је било богато и питомо и називано је Питомица. Због једне љуте зиме име је променило у Љутовница.

Данас се на локалитету Јованица налази археолошко праисторијско насеље из доба палеолита, чија се старост процењује на 160.000 година.

У Љутовници је Карађорђе подигао цркву брвнару посвећену Светом Николи, као успомену на погинуле 1809. године у боју на Засавици. Данас се као вредно историјско дело налази под заштитом државе. Локалитет Триповац је познат као место на коме су се одигравали важни историјски догађаји.

У пописима село је имало: 1910. године 436, 1921. године 390 и 2002. године 190 становника.

Село је припадало општини Калиманићи. У селу је постојала школа од 1839. године. Село има цркву посвећену Светом Николи. Сеоска слава је Млади Никољдан. Сеоски ваљар се одржава на Велику Госпојину.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 80 ратника, од којих је 54 погинуло а 26 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АЦОВИЋ ЖИВКО

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

АЦОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1880; редов; 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: син Обрад у попису 1930.¹

ВИДОЈЕВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1893; редов; 2. ч. 1. б. 10. п.п.; умро 28.12.1914. од тифуса у Приштини; сахрањен у војничком гробљу.

Извор: син Миливоје у попису 1930.¹

БОГОЈЕВИЋ РАНИСАВ

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1896; умро 1916.

Извор: браћа Недељко, Остоја и Будимир у попису 1930.¹ и 2.

ДМИТРОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1888; редов; 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: брат Богољуб у попису 1930.¹ и 2.

ДМИТРОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1873; редов; болничар; III; умро 1918.

Извор: синови Гвозден, Милорад и Драгољуб у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1878; редов; 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: супруга и кћи у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1888; редов; телеграфско одељење Шумадијске дивизије/I; умро 1916.

Извор: син Милан и брат Десимир у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ ЖИВКО

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1917. у заробљеничком логору.

Извор: Миливоје Ђорђевић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ ЈЕВСТАТИЈЕ

Рођен 1865; редов последње одбране; умро 1915. у заробљеничком логору.

Извор: син Миливоје у попису 1930.¹

ЖИВАИОВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1888; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

ИВАНОВИЋ АКСЕНТИЈЕ

Рођен 1888; редов; 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: брат Мирко у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕРЕМИЋ Максима ДРАГОМИР

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; умро 1916.

Извор: отац Максим у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕРЕМИЋ ЈЉУБИСАВ

Рођен 1872; редов; III позив; умро 1915. на Крфу.

Извор: синови Петар и Радомир у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕРЕМИЋ Максима МИЛОШ

Рођен 1894; редов; умро 1915.

Извор: отац Максим у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; 10. п.п./I; погинуо 1917. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 50, гроб број 2583.

Извор: сестра Роса у попису 1930.¹, 2. и 5.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1898; редов; добровољац; 10. п.п./I; нестao у рату 1915-1918.

Извор: Војислав Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

МЕЛЕНТИЈЕВИЋ МИЛИЋ

Рођен у Љутовници; редов; 10. п.п./III; умро 1914.

Извор: удова Славка у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ Ивана ЈЉУБОМИР

Рођен 1889; редов; 10. п.п./I; умро 1917.

Извор: отац Иван у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Ивана ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; умро 1915.

Извор: отац Иван у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОШЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1870; редов; 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Јован у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОШЕВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1882; редов; 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: браћа Лазар и Видосав у попису 1930.¹ и 2.

МИЛУТИНОВИЋ Чедомира НИКОЛА

Рођен 1885; редов; 10. п.п./I; умро 1915

Извор: отац Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

МИЛУТИНОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1893; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

МИЛУТИНОВИЋ РАЈКО

Рођен 1865; редов; 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

МИЉКОВИЋ Светозара ДРАГУТИН

Рођен 1887; редов; 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹ и 2.

МИЉКОВИЋ Светозара ЛАЗАР

Рођен 1889; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹ и 2.

МИЉКОВИЋ Светозара СТОЈАДИН

Рођен 1896; редов; умро 1916.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹ и 2.

МИТРОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИТРОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1889; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: син у попису 1930.¹

МОЛЕРОВИЋ ДАНИЛО

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МОЛЕРОВИЋ МЛАДЕН

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ Димитрија СИМА

Рођен 1892; редов; 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ СРЕТЕН

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: синови Милинко и Десимир у попису 1930.¹

ОТАШЕВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1880; капетан II класе; 21. п.п./II; умро 1918.

Извор: брат Богдан у попису 1930.¹ и 2.

ОТАШЕВИЋ ДЕСИМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран 1916; умро у логору.

Извор: 2.

ОТАШЕВИЋ ДРАГИЋ

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОТАШЕВИЋ ЈАНКО

Рођен 1895; редов; Крушевачке трупе/1; умро 1915.
Извор: брат Тадија у попису 1930.¹ и 2.

ОТАШЕВИЋ ЈЕВРЕМ

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ОТАШЕВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1894; редов; I позив; умро 1914.
Извор: брат Димитрије у попису 1930.¹ и 2.

ОТАШЕВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1867; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./III; умро 1915.
Извор: синови Милутин, Драгутин и Будимир у попису 1930.¹ и 2.

ОТАШЕВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1882; редов; 10. п.п./II; умро 1918.
Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ОТАШЕВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1893; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.
Извор: браћа Велимир и Сава у попису 1930.¹ и 2.

ОТАШЕВИЋ САВО

Редов; нестало у рату 1912-1918.
Извор: 3.

ОТАШЕВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1868; редов; 10. п.п./III; умро 1918.
Извор: синови Ђорђе и Милојко у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ДМИТРОВИЋ АДАМ**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Љутовници.
Извор: син Новица.

ДМИТРОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969. у Љутовници.
Извор: син Војимир и 4.

ДМИТРОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.
Извор: Милош Тодоровић.

ЈЕРЕМИЋ МИЛИЋ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1946. у Љутовници.
Извор: син Драгољуб.

ЈЕРЕМИЋ РАДОМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.
Извор: 3.

РАДОЈИЧИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1868; редов; 10. п.п./III; заробљен; умро 1916. у заробљеничком логору.
Извор: синови Милорад и Драгутин у попису 1930.¹

РАНКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

РАНКОВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1869; редов; 10. п.п./III; умро 1917.
Извор: синови Драгомир, Драгутин и Душан у попису 1930.¹ и 2.

РИСТОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1879; редов; артиљерац/II; умро 1913.
Извор: удова Драгина и кћи у попису 1930.¹

САВИЋ Гаврила СТОЈАДИН

Рођен 1886; редов; 10. п.п./I; погинуо 1915.
Извор: отац Гаврило у попису 1930.¹ и 2.

ФИЛИПОВИЋ БОГОСАВ

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ЧИТОВИЋ АНДРИЈА

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ БОГОСАВ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.
Извор: 3.

МАКСИМОВИЋ ТРИФУН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.
Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.
Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ ДЕСИМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1977. у Љутовници.
Извор: 3.

МИЛЕТИЋ ЈОВАН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.
Извор: 3.

МИЛЕТИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

МИЛОЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: син Десимир.

МИЛУТИНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ КРСТА

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ С. МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1985.

Извор: син Будимир.

ОТАШЕВИЋ БОГДАН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Љутовници.

Извор: Радоје Оташевић.

ОТАШЕВИЋ РАЈКО

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

ОТАШЕВИЋ СТЕВАН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Љутовници.

Извор: Радоје Оташевић.

ОТАШЕВИЋ СТОЈАН

Рођен 1896; редов; у рату 1915; НАС; умро 1982. у Љутовници.

Извор: син Милорад и 4.

ПОПОВИЋ БОГОСАВ

Рођен 18.12.1880; капетан II класе; у рату од 1912; НАС; умро 1936. у Београду.

Извор: 3.

РАДОЈИЧИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

РАДОЈИЧИЋ МИЛОРАД

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

САВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

САРАЧЕВИЋ РАДЕНКО

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 4.

ФИЛИПОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро у Љутовници.

Извор: 3.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 8. Пописни списак погинулих ратника 1912-1918. из села Љутовнице, који су 23. јануара 1930. потписали председник суда општине Клатичево Драг. Поповић и деловођа Матија Повремовић.

² Спомен-плоча изгинулим ратницима у цркви Светог Николе у селу Љутовници подигнута новембра 1922. са посветом: „Погинулим борцима и палим ратницима у току ратова 1912-1918. - њихове породице и фамилије”. „Поздравите Отаџбину, Пољубите Српску груду, Спомен борбе за слободу, Нека наше хумке буду. На хумкама у туђини, Неће Српско цвеће нићи, Поздравите децу нашу, Нећемо им никад стићи”.

³ Податке о ратницима 1912-1918. из Љутовнице прикупили су Милош Тодоровић, Радиша Оташевић, Божидар Дмитровић, Дејан и Адам Миљковић.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁵ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

Село Мајдан, општина Мајдан

Село Мајдан удаљено је 7 km од Горњег Милановца. Налази се на Ибарској магистралу у правцу Београда. Смештено је на југозападним падинама планине Рудник на надморској висни 360-620 m и има површину 3.358 ha.

У селу има много трагова из римског доба и средњовековне Србије. Мајдан је од давнина био рударско насеље, имао царину и тргове. До данас су се сачували трагови рушевина цркава и других зграда. На брду Градина (878 м) су рушевине Јерининог града. У засеоку Краснојевици су рушевине куле Орловића Павла, који је водио Рудничане у бој на Косово поље 1389. године. По предању у Мајдану су сахрањени деспот Ђурађ Бранковић Смедеревац и супруга му Јерина. Једно време Мајдан је био седиште црногорског среза, рудничког округа. У селу и данас живи велики број легенди и предања из историје овог села пре и за време боја на Косову пољу 1389. године, из времена Првог и Друго српског устанка.

У пописима село је имало: 1910. године 1.133, 1921. године 909 и 2002. године 518 становника.

Село је имало општину, основну школу од 1850. године и цркву посвећену Светој Тројици која је саграђена 1891. године, на темељима цркве брвнаре. Сеоска слава је први дан Тројица. Сеоски вашари се одржавају на Петровдан и Преображење.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 246 ратника, од којих је 124 погинуло а 122 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АРСЕНИЈЕВИЋ Љубомира ЖИВОТА

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

АРСЕНИЈЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

АРСЕНИЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; умро 1918.

Извор: Мијаило Арсенијевић у попису 1930.¹ и 2.

БАНОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915.

Извор: сестра Рајка Илић у попису 1930.¹ и 2.

БАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1896; редов; умро од тифуса 1915.

Извор: сестра Рајка Илић у попису 1930.¹ и 2.

БАНОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1886; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п.; погинуо 1914.

Извор: Симо Бановић у попису 1930.¹

БАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БАРАЛИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1869; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п.; умро од рана 1914.

Извор: Мирко Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1880; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Душан Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БОЖОВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен у Мајдану; наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Пописни списак 1930.¹

БОЖОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1869; редов; болничка чета Шумадијске дивизије/III; умро од тифуса 1915. (Подигао споменик крај пута оцу, који је погинуо у Јаворском рату 1876).

Извор: Гвозден Божовић у попису 1930.¹ и 2.

БОРИСАВЉЕВИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОРИСАВЉЕВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1894; редов; у рату 1914-1918; погинуо 1915.

Извор: Стеван Борисављевић у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ НОВИЦА

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВУКАШИНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ВУКАШИНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВУКАШИНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1912.

Извор: Иван Вукашиновић у попису 1930.¹ и 2.

ВУКАШИНОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: зет Ђорђе Недељковић у попису 1930.¹ и 2.

ВУКАШИНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1890; редов; брдска артиљерија; умро од рана 1918.

Извор: Петрија Вукашиновић у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ Милована ДРАГУТИН

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. испред Шапца.

Извор: брат Радомир у попису 1930.¹ и 2.

ДИМИТРИЈЕВИЋ ДУШАН

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Милун Димитријевић у попису 1930.¹

ЖИВКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖИЛОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1880; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Војислав Жиловић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИЛОВИЋ Ивана ДРАГУТИН

Рођен 1887; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Милан Жиловић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИЛОВИЋ ТРИФУН

Рођен 1879; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 1915.

Извор: кћи Новка Ликић у попису 1930.¹ и 2.

ЗИКИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ИЛИЋ ЈОВАН

Рођен 1882; редов; болничка чета Шумадијске дивизије/I; умро 1916. на Виду.

Извор: Сретен Илић у попису 1930.¹ и 2.

ИЛИЋ МИЛОРАД

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ИЛИЋ МИХАИЛО

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: Богдан Илић у попису 1930.¹ и 2.

ИГЊАТОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Радојица Игњатовић у попису 1930.¹ и 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Мајдану; редов; умро у рату 1912-1918.

Извор: унук Јаковљевић у попису 1930.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ РАДОВАН

Рођен у Мајдану; редов; умро у рату 1912-1918.

Извор: унук Јаковљевић у попису 1930.¹

ЈАНКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1883; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915.

Извор: Сава Јанковић у попису 1930.¹ и 2.

ЈАНКОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 16.05.1913.

Извор: Гроздана Јанковић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п.; умро 23.12.1914. од шарлаха; сахрањен у војничком гробљу у Приштини.

Извор: Јездимир Јовановић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВИЧИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен у Мајдану; поднаредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ КРСТА

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ Добросава СВЕТОМИР

Рођен 1895; редов; поднаредник; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: отац Добросав у попису 1930.¹ и 2.

КАМАРИЋ ГЛИШО

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Живојин Камарић у попису 1930.¹ и 2.

КАМАРИЋ МИЛИЋ

Рођен 1886; наредник; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Живојин Камарић у попису 1930.¹ и 2.

КАМАРИЋ РАДОМИР

Рођен 1883; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: Добросав Камарић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ВОЈИН

Рођен 1879; наредник; погинуо 1917. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 50, гроб број 2822.

Извор: Радован Лазаревић у попису 1930.¹, 2. и 3.

ЛУКИЋ Арсенија ЉУБИСАВ

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Арсеније Лукић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ Арсенија РАДИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; погинуо 1915.

Извор: 2.

ЛУКИЋ Арсенија РАДОСАВ

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 2. прекобројни пук/I; погинуо децембра 1914..

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Миливоје Луковић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКОВИЋ МИЛУТИН

Рођен у Мајдану; поручник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ДАНИЛО

Рођен 1869; редов; болничка чета Шумадијске дивизије; умро од тифуса 1914.

Извор: Зарија Марковић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен у Мајдану; наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1890; редов; артиљеријски пук Шумадијске дивизије/II; умро 1917.

Извор: син Богољуб у попису 1930.¹ и 2.

МАТИЋ Милована МИЛИСАВ

Рођен 1893; редов; I позив; умро од тифуса 1915.

Извор: отац Милован у попису 1930.¹

МАТОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ АДАМ

Рођен 1865; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: Панта Милојевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОЈЕВИЋ ДАНИЛО

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1890; каплар; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Панта Милојевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОЈЕВИЋ ПАВЛЕ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОЈЕВИЋ РАЈКО

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1914.

Извор: Слободан Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1885; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Слободан Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИМОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИМОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1885; редов; болничка чета Шумадијске дивизије/I; умро од тифуса 1915.

Извор: Гаврило Мимовић у попису 1930.¹

МИМОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1885; поручник; погинуо 1916.

Извор: синовац Радош.

МИМОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1883; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: брат Павле Павловић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОШЕВИЋ РАЈИЦА

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИШОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Мајдану; потпоручник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЈАКОВ

Рођен 1880; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1914.

Извор: Ђорђе Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

НЕДЕЉКОВИЋ ВЕЉКО

Рођен 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Настас Недељковић у попису 1930.¹ и 2.

НЕДЕЉКОВИЋ НИКОЛА

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Светомир Недељковић у попису 1930.¹ и 2.

НЕДЕЉКОВИЋ ОБРАД

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НЕДЕЉКОВИЋ ОБРЕН

Рођен 1888; редов; 1. ч. 4. б. 5. прекобројни пук/I; умро на Крфу 1916.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

НЕДЕЉКОВИЋ ПАНТО

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Настас Недељковић у попису 1930.¹ и 2.

НЕДИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1918.

Извор: Луне Ј. Поповић у попису 1930.¹ и 2.

НЕДИЋ ВИЋЕНТИЈЕ

Рођен 1871; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1918.

Извор: Драгољуб Недић у попису 1930.¹ и 2.

НЕДИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1898; редов; интерниран; умро 19.05.1916. у логору Неђемеђер.

Извор: 4.

НЕДИЋ КОСТА

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НЕДИЋ РАДОЈЕ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НЕДИЋ УРОШ

Рођен 1880; каплар; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1912.

Извор: Бошко Недић у попису 1930.¹ и 2.

НЕНАДОВИЋ НОВАКА ПЕТАР

Рођен 1889. (1881); редов; 19. п.п./I; умро 04.10.1918. у логору Неђемеђер.

Извор: Добросав Ненадовић у попису 1930.¹ и 4.

НИКОЛИЋ БУДИМИР

Рођен 1886; каплар; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: удова Стојка Николић у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ ЈОВАН

Рођен 1895; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 1915.*

Извор: Роса Николић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ УРОШ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ А. ЈОВАН*

Рођен 1869; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1912.

Извор: син Гвозден у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ Милоша МИЛАДИН

Рођен 1889; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; заробљен; умро 1916. у логору Болдогасоњ.

Извор: Гвозден Петровић у попису 1930.¹ и 4.

ПЕТРОВИЋ МЛАДЕН

Рођен у Мајдану; редов; 10. п.п.; умро 1913.

Извор: Радош Петровић.

ПОПОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Чедомир Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Савка Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ М. МИЛИЋ

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Светолик Поповић у попису 1930.¹ и 2.

* Јованов син Гвозден је после Првог светског рата подигао споменике крај пута деди Андрији погинулом у рату 1876. на Јавору и оцу Јовану погинулом у Првом светском рату.

ПОПОВИЋ М. МИЛОВАН

Рођен 1893; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Светолик Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ РАДОЛИЦА

Рођен 1885; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: брат Милан у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ С. СВЕТОЛИК

Рођен 1880; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: синовац Миљивоје Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ СИМО

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ Р. СТЕВАН

Рођен 1880; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1912.

Извор: Радомир Поповић у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1889; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1912.

Извор: брат Павле у попису 1930.¹ и 2.

ПРОКОВИЋ УРОШ

Рођен 1885; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

РАДИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Мајдану; каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДИЋ МИОДРАГ

Рођен 1883; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 1915.

Извор: Остоја Радић у попису 1930.¹ и 2.

РАДИЋ СРЕТЕН

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1917.

Извор: Остоја Радић у попису 1930.¹ и 2.

РАДИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: сестра Невена Радић у попису 1930.¹ и 2.

РАДИВОЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1875; редов; 1. ч. 3. б. 11. п.п./III; умро од тифуса 1915.

Извор: Гроздана Радивојевић у попису 1930.¹ и 2.

РАДИВОЈЕВИЋ М. ПЕТАР

Рођен у Мајдану; ђак; наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОЈЛОВИЋ РАДОЈЕ

Рођен 1859; начелник поште и телеграфа Врховне команде; умро априла 1917. у Солуну.

Извор: 2.

РИСТОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1893; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Сретен Ристовић из Горњег Милановца у попису 1930.¹ и 2.

РИСТОВИЋ СТАНКО

Рођен у Мајдану; резервни капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

САВИЋЕВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Вучић Савићевић у попису 1930.¹ и 2.

САВИЋЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен у Мајдану; наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ТЕШОВИЋ ЈАЋИМ

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Никола Тешовић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ ЈОВАН

Рођен 1874; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ТОМОВИЋ МИЉКО

Рођен 1870; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 1914.

Извор: Живојин Томовић у попису 1930.¹ и 2.

ТЕШИЋ Неше ЧЕДОМИР

Рођен у Мајдану; поручник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЋИРОВИЋ ВОЈИМИР

Рођен 1896; редов; умро 1915. у Албанији.

Извор: Јездомир Ћировић у попису 1930.¹ и 2.

ЋИРОВИЋ ЛАЗАР

Рођен у Мајдану; потпоручник; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 84, гроб бр. 2785.

Извор: 2. и 3.

ЋИРОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1880; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Светолик Ћировић у попису 1930.¹ и 2.

ЋИРОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1878; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1916. на Крфу.

Извор: Гроздана Павловић из Горњег Милановца у попису 1930.¹ и 2.

ЋИРОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1915.

Извор: синовац Милован Ћировић у попису 1930.¹ и 2.

ЋИРОВИЋ ХРАНИСЛАВ

Рођен 1884; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1912.

Извор: брат Светолик у попису 1930.¹ и 2.

ЦВЕТИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1896; редов; умро 1916.

Извор: Радојица Цветић у попису 1930.¹ и 2.

ЦВЕТИЋ МИЛИЈА

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1915.

Извор: Радојица Цветић у попису 1930.¹ и 2.

ЦВЕТИЋ МИЛОРАД

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЦВЕТИЋ РАДОЈЕ

Рођен у Мајдану; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЦВЕТИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен 1889; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./Л; умро од рана 1913.

Извор: брат Милисав у попису 1930.¹ и 2.

ЦОКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1885; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1912.

Извор: Светолик Цоковић из Горњег Милановца у попису 1930.¹ и 2.

ЦОКОВИЋ ОБРАД

Рођен 1885; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./Л; погинуо 1913.

Извор: Вукоман Цоковић из Горњег Милановца у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АРСЕНИЈЕВИЋ ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Мајдану.

Извор: кћи Георгина Лукић.

АРСЕНИЈЕВИЋ ДУШАН

Рођен 1893; поднаредник; заробљен 1915; умро 1983. у Мајдану.

Извор: кћи Вера Николић.

АРСЕНИЈЕВИЋ МИЈАИЛО

Рођен 1886; редов; у рату 1912; заробљен; умро 1963. у Мајдану.

Извор: син Војимир.

АРСЕНИЈЕВИЋ Љубомира ЧЕДОМИР

Рођен 1894; потпоручник; у рату 1914; НАС; СВОКЗм; умро 1968. у Мајдану.

Извор: син Милош.³

БАНОВИЋ ВЛАСТИМИР

Рођен 1894; редов; у рату 1914; НАС; умро 1928. у Мајдану.

Извор: Миливоје Бановић.

БАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1876; потпуковник; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Мајдану.

Извор: синовац Петар.

БАНОВИЋ Светозара ЉУБОМИР

Рођен 21.12.1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1979. у Мајдану.

Извор: син Обрен.

БАНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Мајдану.

Извор: син Петар.

БАНОВИЋ Ж. МИЛУТИН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1966. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

БАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Мајдану.

Извор: унук Драгиша.

БАРАЛИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1945. у Мајдану.

Извор: син Драгослав.

БАРАЛИЋ МИРКО

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1952. у Мајдану.

Извор: кћи Латинка.

БАРАЛИЋ ТИХОМИР

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Мајдану.

Извор: унук Радоје.

БОЖОВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1876; потпуковник; у рату од 1912; НАС; умро 1925. у Мајдану.

Извор: унук Јолевић.

БОЖОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921. у Мајдану.

Извор: Симо Божовић.

БОЖОВИЋ Алексе РАДОЈИЦА

Рођен 17.05.1878; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Мајдану.

Извор: унук Љубиша Илић.

БОЖОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Мајдану.

Извор: Симо Божовић.

БОЖОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1950. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

БОРИСАВЉЕВИЋ БОШКО

Рођен 1876; потпуковник; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Мајдану.

Извор: синовац Коста.

БОРИСАВЉЕВИЋ БУДИМИР

Рођен 1883; редов; писар у Штабу 1. армије; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Мајдану.

Извор: синовац Коста.

БОРИСАВЉЕВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976. у Мајдану.

Извор: син Коста.

ВАСИЉЕВИЋ РАНКО

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ВУКАШИНОВИЋ ИВАН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Мајдану.

Извор: син Раденко.

ВУКАШИНОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 05.10.1972. у Мајдану.

Извор: унук Марко.

ВУКАШИНОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ВУКОСАВЉЕВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1848; артиљеријски мајор; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: унук Крста.

ВУЧИЋЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ВУЧИЋЕВИЋ МИХАИЛО

Рођен у Мајдану; жандарм; у рату од 1912; НАС; умро 1920. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ГЛИШОВИЋ Милована РАДОМИР ЛАФ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Горњем Милановцу.

Извор: син Милан.

ДИМИТРИЈЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1861; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1934. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ДОБРИЧИЋ КОСТА

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Мајдану.

Извор: унук Живота.

ЂОРЂЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ЖИВАНОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: Радош Петровић.

ЖИВАНОВИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ЖИЛОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Мајдану.

Извор: кћи Милунка из Велеречи.

ЖИЛОВИЋ ГАВРИЛО

Рођен 1866; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1948. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ИЛИЋ Војина СВЕТОЛИК

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: 5.

ИЛИЋ СТЕВАН

Рођен 1859; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1923. у Мајдану.

Извор: праунук Стеван.

ИВАНОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1866; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Мајдану.

Извор: унук Милан.

ЈАНКОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1924. у Мајдану.

Извор: унук Миломир.

ЈЕЛИЋ Михаила АЛЕКСА

Рођен у Мајдану; наредник; у рату од 1912; НАС; умро у Крагујевцу.

Извор: синовац Радисав.

ЈЕЛИЋ Михаила КОСТА

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Београду.

Извор: синовац Радисав.

ЈЕЛИЋ Крсте ЉУБОМИР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; Бугари га заробили 1915; умро 1960. у Мајдану.

Извор: праунук Љубомир.

ЈЕЛИЋ Михајила МИЛАН

Рођен у Мајдану; поручник; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Америци.

Извор: синовац Радисав.

ЈЕЛИЋ Глише МИЛЕНКО

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Мајдану.

Извор: унук Младомир.

ЈЕЛИЋ МИЛОВАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921. у Мајдану.

Извор: унук Мирослав.

ЈЕЛИЋ Михајила МИЛУТИН

Рођен 1885; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Мајдану.

Извор: син Радосав.

ЈОВАНОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ЈОВИЧИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1957. у Мајдану.

Извор: кћи Милена Поповић.

ЈОВИЧИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1881; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 09.08.1943. у Јарменовцима.

Извор: унук Миња.

ЈОВИЧИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ЈОВИЧИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Мајдану.

Извор: унук Љубомир.

ЈОВИЧИЋ РАЈКО

Рођен 1885; капетан; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Мајдану.

Извор: унук Рајко.

ЈОВИЧИЋ РАДОМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960. у Мајдану.

Извор: унук Рајко.

ЈОВИЧИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

КАМАРИЋ АНДРИЈА

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

КАМАРИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950. у Мајдану.

Извор: унук Миодраг Радичевић.

ЛУКИЋ АРСЕНИЈЕ

Рођен 1863; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1936. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ЛУКИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1889; каплар; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

МАЈДАНАЦ (ЈОВАНОВИЋ) МИЛОРАД

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939. у Мајдану.

Извор: син Драган.

МАЈДАНАЦ (ЈОВАНОВИЋ) СВЕТОЗАР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљен; побегао из заробљеништва; умро 1922. у Београду.

Извор: синовац Драган.

МАРКОВИЋ БОРИСАВ

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978. у Мајдану.

Извор: Сениша Марковић.

МАРКОВИЋ МИЛАН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1951. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

МАТИЋ МИЛОВАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1941.

Извор: Радош Петровић.

МИЛОЈЕВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Мајдану.

Извор: праунук Радован.

МИЛОШЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948. у Мајдану.

Извор: унук Драгослав.

МИМОВИЋ ГАВРИЛО

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1951. у Мајдану.

Извор: унук Радош.

МИМОВИЋ ДРАГАН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1947. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

МИМОВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1974. у Мајдану.

Извор: Радош Мимовић.

МИМОВИЋ МИРКО

Рођен 1877; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро 13.02.1967. у Крагујевцу.

Извор: синовац Радош.

МИХАИЛОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Мајдану.

Извор: унук Милета.

МИШОВИЋ Петра МИЛИЋ

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; заробљен 1915; Немци га стрељали 1942. у Тополи.

Извор: кћи Ђурђица Цоковић.

НЕДЕЉКОВИЋ МАНОЈЛО

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Мајдану.

Извор: синовац Бошко.

НЕДЕЉКОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1860; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

НЕДЕЉКОВИЋ НАСТАС

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; заробљен 1915; умро 1951.

Извор: Радош Петровић.

НЕДЕЉКОВИЋ ПЕРИША

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1947. у Мајдану.

Извор: унук Жика.

НЕДЕЉКОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен у Мајдану; потпоручник; у рату од 1912; НАС; умро у Београду; сахрањен у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

НЕДИЋ ВИЋЕНТИЈЕ

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1919. у Мајдану.

Извор: унук Милета.

НЕДИЋ КРСТА

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Београду.

Извор: синовац Милета.

НЕДИЋ МИХАЈИЛО

Рођен 1870; потпуковник; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Београду.

Извор: синовац Милета.

НЕДИЋ ПАВЛЕ

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

НЕДИЋ СВЕТОМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954. у Мајдану.

Извор: син Радоје.

ПАВЛОВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ПАВЛОВИЋ ПАВЛЕ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; заробљаван; умро 1960. у Мајдану.

Извор: син Милован.

ПОПОВИЋ ВЕЉКО

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1932. у Мајдану.

Извор: унук Десимир.

ПОПОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Мајдану.

Извор: унук Радован.

ПОПОВИЋ М. ЂОРЂЕ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; Бугари га заробили 1915; умро 1960. у Мајдану.

Извор: унук Милован.

ПОПОВИЋ МИЛАН

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; заробили га Аустроугари 1915; умро 1972. у Мајдану.

Извор: син Љубомир.

ПОПОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1924. у Мајдану.

Извор: унук Љубо.

ПОПОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1926. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ПРОКОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник у логору Болдогасоњ; умро 1980.

Извор: син Душан.

ПРОКОВИЋ ПРОКО

Рођен 1865; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

РАДИСАВЉЕВИЋ БОГДАН

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1968. у Мајдану.

Извор: син Славиша.

РАДИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1882; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1946. у Мајдану.

Извор: син Миодраг.

РИСТОВИЋ РИСТО

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1973. у Мајдану.

Извор: син Милован.

РАДОЈЕВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

САВИЋЕВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1967. у Мајдану.

Извор: унук Родољуб-Рајко.

САВИЋЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970. у Мајдану.

Извор: унук Радиша.

СРЕТЕНОВИЋ Радосава СТАНОЈЕ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм; доселио се из Стрижила, села крај Мораве и одселио у Доњу Црнућу, где је умро 1949.

Извор: Радош Петровић.

СТЕВАНОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Мајдану.

Извор: унук Адам.

СТЕВАНОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Мајдану.

Извор: унук Радоња.

СТЕВАНОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1869; докторирао у Бечу; члан Српске академије наука и уметности; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: унук Радоња.

СТОЈКОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1874. у Бруници; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1972. у Мајдану.

Извор: син Милан.

ТЕШИЋ Неше ВЛАДИМИР (ВЕЛИМИР)

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1919. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ТЕШИЋ Неше ИВАН

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1919. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ТЕШИЋ Неше МИЛОШ

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1919.

Извор: Радош Петровић.

ТЕШИЋ Неше ТИХОМИР

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1919.

Извор: Радош Петровић.

ТЕШОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1862; редов; у рату 1912; заробљен; умро 1944. у Мајдану.

Извор: Светислав Тешовић.

ТИОСАВЉЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1933. у Мајдану.

Извор: праунук Владимир.

ТИОСАВЉЕВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ТОМОВИЋ МИЛИЈА

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1964. у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ТОМОВИЋ НЕДЕЉКО

Рођен у Мајдану; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Мајдану.

Извор: Радош Петровић.

ЋИРОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1892; лекар; у рату од 1913; НАС; умро 1958.

Извор: унук Драгутин.

ЋИРОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1922. у Мајдану.

Извор: праунук Василије.

ЋИРОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Мајдану.

Извор: унук Радиша.

ЋИРОВИЋ ПАНТО

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959. у Мајдану.

Извор: унук Драгутин.

ЋИРОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929. у Мајдану.

Извор: унук Славиша.

ЋИРОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1933. у Мајдану.

Извор: унук Радоња Луковић.

ЋИРОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1866; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1932. у Мајдану.

Извор: унук Љубомир.

ЦВЕТИЋ Јована РАДОЈИЦА

Рођен 01.03.1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974. у Мајдану.

Извор: унук Миодраг.

ЦОКОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1860; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944. у Мајдану.

Извор: унук Мијаило.

ЦОКОВИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1974. у Мајдану.

*Извор**: син Јовиша.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 10. Списак погинулих ратника општине Мајданске у ратовима 1912-1918. који су потписали фебруара 1930. председник суда општине Мајдан Милован Поповић и деловођа Светолик Илић кога су Немци стрељали октобра 1941. у Крагујевцу.

² Спомен-плоча у цркви Свете Тројице у селу Мајдан, коју су поставили „грађани и чиновници рођени у селу Мајдану у рату погинулим и умрлим, за ослобођење и уједињење Срба, Хрвата и Словенаца 01. новембра 1919. године” са посветом: „Око сваког светог гроба Прикупљао се живот нови Наследници светла жара Купили се соколови Пијућ душом светле зраке Јест тако је браћо драга Ти гробови нису реке Већ колевка нових сана”.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁴ Исидор Ђуковић: „*Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе*”, Сигнатуре, Београд, 2002.

⁵ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

Село Мутањ, општина Шилопај

Село Мутањ је удаљено 11 km од Горњег Милановца. Налази се поред Ибарске магистрале у правцу Београда, испод планине Рудник, на надморској висни 360-600 m и на површини од 677 ha.

Село је постојало у средњовековној Србији. Наиласком Турака село се иселило. Населили су га 1809. године досељеници са Сјеничке висоравни, од Новог Пазара и ужичког краја. Под именом Мутањ први пут је забележено у турском попису 1559. године. Тада је имало 12 домова. Нема прихватљивог објашњења како је настало име Мутањ. По једном предању име је добило по мутним сеоским потоцима.

У пописима село је имало: 1910. године 322, 1921. године 275 и 2002. године 104 становника.

Село је припадало општини, школи и парохији цркве мајданске. Једном територијалном поделом припало је качерском срезу, општини, школи и цркви у Шилопају.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 81 ратника, од којих је 34 погинуло а 47 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БОРЂЕВИЋ МИЈАИЛО

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Милана ДРАГОЉУБ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Младена МИЛАДИН

Рођен у Мутњу, поднаредник, погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 104, гроб бр. 5362.
Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Милана МИОДРАГ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ИВАНОВИЋ Милана МИЛОРАД

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈАКОВЉЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈАКОВЉЕВИЋ РАДОВАН

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ ОСТОЈА

Рођен у Мутњу, поднаредник ђачке чете, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОКСИЋ М. ВЕЛИМИР

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ Сретена БОЖИДАР

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1885. у Мутњу, редов, погинуо 1916. на Солунском фронту.
Извор: унук Милош.¹

МАРКОВИЋ Влаје МИЛОВАН

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ МИОДРАГ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ВЛАДИСАВ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ Ђуке ЈАНКО

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ МИОДРАГ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ ЛАЗАР

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ Станка МИЛОШ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ Светолика ПЕТКО

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ Војислава ТИКОМИР

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НЕШОВИЋ Милана ВЕЉКО

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НЕШОВИЋ Милана ГОЈКО

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

НЕШОВИЋ Милана РАЈКО

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НЕШОВИЋ Милана СТАНИМИР

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

НИКОЛИЋ Крсте ДРАГОЈЛЕ

Рођен у Мутњу, поднаредник, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**БОГОСАВЉЕВИЋ Милоша ДРАГИША**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Мутњу.
Извор: 4.

БОГОСАВЉЕВИЋ Милоша ЈЕВРЕМ

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934. у Мутњу.
Извор: 4.

БОГОСАВЉЕВИЋ Милоша МИЛАН

Рођен 1878; потпоручник; у рату од 1912; НАС; погинуо 1927. у Скопљу.
Извор: 4.

БОГОСАВЉЕВИЋ Милована РАДОЈИЦА

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; четници га стрељали 22.11.1941.
Извор: унук Радован и 5.

ПЕТРОВИЋ Светозара БРАНИСЛАВ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Светозара ДРАГИЋ

Рођен у Мутњу, поднаредник, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Светозара ДУШАН

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОШИЋ Светозара ЈЕЛЕСИЈЕ

Рођен 1883. у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: синовац Малиша Тошић.¹

ТОШИЋ Светозара ДРАГОЉУБ

Рођен 1889. у Мутњу, наредник, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: синовац Малиша Тошић.¹

ТОШИЋ Светозара АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1886. у Мутњу, редов, погинуо у рату 1912-1918.
Извор: синовац Малиша Тошић.¹

ТОШИЋ Светозара МИОДРАГ

Рођен 1892. у Мутњу, редов, погинуо у рату 1913-1918.
Извор: синовац Малиша Тошић.¹

ВАСИЋ Јеше АНДРИЈА

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941. у Мутњу.
Извор: унук Јездимир и 4.

ВАСИЋ Павла ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Мутњу.
Извор: унук др Ратко Васић и 4.

ЂОРЂЕВИЋ М. ДРАГОЉУБ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1982. у Мутњу.
Извор: син Радојко.

ЂОРЂЕВИЋ Стевана МИЛИСАВ

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1976. у Мутњу.
Извор: син Жарко.

ИВАНОВИЋ Милана ЖИВОЈИН

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1960. у Мутњу.

Извор: унук Милан Јаковљевић.

ЈАКОВЉЕВИЋ Радована ДРАГОЉУБ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; заробљен; умро 1964. у Мутњу.

Извор: 3.

ЈАКОВЉЕВИЋ Вује ЖИВАН

Рођен у Мутњу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930. у Мутњу.

Извор: 4.

ЈАКОВЉЕВИЋ Милована ИЛИЈА

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1958. у Мутњу.

Извор: син Станимир.

ЈАКОВЉЕВИЋ Милована МИЈАИЛО

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Мутњу.

Извор: унук Зоран и 4..

ЈАКОВЉЕВИЋ Вује МИЛАДИН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Мутњу.

Извор: унук Божо и 4.

ЈАКОВЉЕВИЋ Милована НИКОДИЈЕ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957. у Мутњу.

Извор: унук Милан и 4.

ЈАКОВЉЕВИЋ Радована РАДОЈИЦА

Рођен у Мутњу; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1948. у Оцацима.

Извор: Бранко Алексић.

ЈАКОВЉЕВИЋ Милована СТАНИМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Мутњу.

Извор: син Владан.

ЈОВАНОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Мутњу.

Извор: Радош Петровић.

ЈОВАНОВИЋ Гаје ГВОЗДЕН

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Мутњу.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ В. МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1954. у Мутњу.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Војислава СВЕТОЗАР

Рођен 01.03.1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1973. у Мутњу.

Извор: син Живко и 4.

МАКСИМОВИЋ Илије МАРЈАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 08.03.1956. у Мутњу.

Извор: син Славиша.

МАКСИМОВИЋ Павла МИЛАДИН

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1948. у Мутњу.

Извор: праунук Миладин.

МАКСИМОВИЋ Сретена МИЛОРАД

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1944. у Мутњу.

Извор: 3.

МАКСИМОВИЋ Милоша ОСТОЈА

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1983. у Мутњу.

Извор: унук Драган Николић.

МАРКОВИЋ В. МИЛИЈАН

Рођен у Мутњу; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1925. у Мутњу.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957. у Мутњу.

Извор: унук Милан Рашић из Заграђа.

МИЛОВАНОВИЋ М. ЖИВОЈИН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Мутњу.

Извор: син Обрад.

МИЛОШЕВИЋ Светолика МИЛОРАД

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Мутњу.

Извор: син Живорад.

МИЛОШЕВИЋ СТАНКО

Рођен у Мутњу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Мутњу.

Извор: син Миломир.

МЛАДЕНОВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1982. у Мутњу.

Извор: 3.

НЕШОВИЋ Милана **МИЛУН**

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1983. у Мутњу.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ ВОЛИН

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; заробљен; умро 1922. у Мутњу.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Филипа **ЖИВКО**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Мутњу.

Извор: унук Теодосије и 4.

НИКОЛИЋ Илије **КРСТА**

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм; умро 30.11.1936. у Мутњу.

Извор: унук Милан.

НИКОЛИЋ МИЛУТИН

Рођен у Мутњу; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Мутњу.

Извор: синовац Милан и 4.

НИКОЛИЋ Крсте **СРЕТЕН**

Рођен 1898; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1960. у Мутњу.

Извор: синовац Милан и 4.

НОВАКОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1938. у Мутњу.

Извор: син Љубомир.

НОВАКОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; заробљен; умро 1941. у Мађарској.

Извор: син Михаило.

ПЕТРОВИЋ Радосава **ДОБРОСАВ**

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1975. у Мутњу.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1979. у Мутњу.

Извор: син Василије.

ПЕТРОВИЋ Светозара **ДРАГУТИН**

Рођен у Мутњу; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Мутњу.

Извор: 3.

РАКОВИЋ Живојина **ЉУБИША**

Рођен 1866; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Мутњу.

Извор: праунук Радисав и 4.

ТОШИЋ Милорада **ЗДРАВКО**

Рођен 07.04.1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1985. у Мутњу.

Извор: 4.

ТОШИЋ Светозара **МИЛИНКО**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; вратио се из Берана; умро 1974. у Мутњу.

Извор: синовац Малиша.

ШТУЛОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 28.01.1925.

*Извор:** унук Станоје.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча у цркви Свете Тројице у селу Мајдан са посветом: „ЈУНАЦИМА ИЗГИНУЛИМ, ПОМРЛИМ И НЕСТАЛИМ У БАЛКАНСКОМ И ЕВРОПСКОМ РАТУ, КОЈИ ИЗГИНУШЕ И ПОМРЕШЕ БРАНЕЊИ КРСТ ЧАСНИ, КРАЉА И ОТАЏИНУ. БОГ ДА ИМ ДУШЕ ПРОСТИ. НЕКА ИМ БОГ ДА СЛАВУ И РАЈ НЕБЕСКИ - САД И ВЈЕКОВ АМИН”. Спомен подигоше ожалошћене породице 15. августа 1921.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за негововање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

³ Податке о ратницима 1912-1918. прикупили су од потомака и других извора: Радош Богосављевић, Бранко Алексић и Радош Петровић.

⁴ Списак наредника Милована Радовановића, заставника 22. пешадијског пука, из села Церова, који је сачинио на положају Котка 22.јула 1918. (Солунски фронт).

⁴ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1987.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1977. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Накучани, општина Клатичево

Село Накучани удаљено је 12 km од Горњег Милановца, на траси бивше железничке пруге уског колосека у правцу Љига, на надморској висни 400-440 m и површини 662 од ha.

Село је постојало у средњовековној Србији а расељено је пред турском најездом. У 18. веку поново су га населили досељеници из Црне Горе, Старог Влаха и источне Србије. Накучани се први пут помињу у турском попису 1528. године као село Накуче (Накучани). Тада је имало 8 домова. Нема поузданих сазнања о пореклу имена села.¹

У пописима село је имало: 1910. године 301, 1921. године 240 и 2002. године 123 становника.

Накучани су припадали општини Калиманићи, а школи и црквеној парохији у селу Љутовница. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 75 ратника, од којих су 52 погинула а 23 преживела ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ГАЈОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1878; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1913.

Извор: Милојко Гајовић у попису 1930.¹ и 2.

ГАЈОВИЋ ВИЛОТИЈЕ

Рођен у Накучанима; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п.; умро 1917.

Извор: Станка Гајовић у попису 1930.¹

ГАЈОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1880; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Станислава Гајовић у попису 1930.¹ и 2.

ДРОБЊАКОВИЋ Љубомира ДРОБЊАК

Рођен 1878; редов; 3. ч. 1. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: син Добросав у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1896; редов; Крушевачке резервне трупе; погинуо 1915.

Извор: Обрен Ђорђевић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ ЗАРИЈА

Рођен 1872; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: син Љубиша у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1886; редов; Крушевачке резервне трупе; погинуо 1914.

Извор: Обрен Ђорђевић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: удова Радојка у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ М. БОГОЉУБ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: Милорад Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ ВИЛОТИЈЕ

Рођен 1870; редов; 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Радојло Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1892; редов; 5. прекобројни пук/I; погинуо 1914.

Извор: син Тома у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ Милорада ДРАГИША

Рођен 1895; редов; Крушевачке резервне трупе/I; умро 1914.

Извор: отац Милорад у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ П. ДРАГИША

Рођен 1896; редов; Крушевачке резервне трупе/I; умро 1916.

Извор: Љубомир Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ Петра ДРАГОМИР

Рођен 1896; редов; Крушевачке резервне трупе/I; умро 1918.

Извор: отац Петар у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ З. ЉУБОМИР

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЗАРИЋ МИЛИЈАН

Рођен 1896; редов; Крушевачке резерве трупе/І; умро 1916.

Извор: Милорад Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ С. МИЛОШ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1915.

Извор: Божидар Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ Ј. МЛАДЕН

Рођен 1886; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./Л; умро 1915.

Извор: синови Богољуб и Радивоје у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ Љубомира НИКОЛА

Рођен 1895; редов; 1. ч. 3. б. 11. п.п./Л; умро 1916; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 68, гроб бр. 3414.

Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹, 2. и 3.

ЗАРИЋ С. ПАВЛЕ

Рођен 1876; редов; комора Шумадијске дивизије/ІІІ; умро 1916.

Извор: Петар Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ ПЕРИША

Рођен 1890; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: Алексије Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ РАДИСАВ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; умро 1918.

Извор: Споменка Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ СВЕТОЛИК

Рођен 1892; редов; 4. ч. 3. б. 5. прекобројни пук/І; погинуо 1916.

Извор: Видоје Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ЗАРИЋ СРЕТЕН

Рођен 1887; редов; Шумадијска дивизија/І; погинуо 1918.

Извор: Десимир Зарић у попису 1930.¹ и 2.

ИГЊАТОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен у Накучанима; редов; Крушевачке резервне трупе; умро 1915.

Извор: син Радомир у попису 1930.¹

ИГЊАТОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1880; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо 1915.

Извор: Радомир Игњатовић у попису 1930.¹

ИГЊАТОВИЋ ДМИТАР

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ИГЊАТОВИЋ ОБРАД

Рођен 1874; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІІ; умро 1914.

Извор: Радомир Игњатовић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1882; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 1912.

Извор: Љубинко Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1882; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Л; умро 1915.

Извор: Милорад Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1880; редов; градска артиљерија/ІІ; умро 1914.

Извор: Проко Лазаревић у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ ЈЕВРЕМ

Рођен 1873; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІІ; умро 1916.

Извор: Миливоје Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛАН

Рођен 1895; редов; Крушевачке резервне трупе; умро 1914.

Извор: Љубинко Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1892; редов; 3. ч. 3. б. 5. прекобројни пук/І; погинуо 1914.

Извор: Станојка Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ НЕДЕЉКО

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./ІІІ; умро 1915.

Извор: Леја Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ПЕТАР

Рођен 1872; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІІ; погинуо 1914.

Извор: удова Станија Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗАРЕВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1893; редов; Крушевачке резервне трупе/І; умро 1915.

Извор: Станојка Лазаревић у попису 1930.¹ и 2.

ЛУКИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ БОЖА

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1873; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІІ; погинуо 1914.

Извор: Остоја Марковић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1895; редов; Крушевачке резервне трупе/І; умро од плућа 20.12.1914; сахрањен на војничком гробљу у Приштини.

Извор: Стојан Марковић у попису 1930.¹ и 2. .

МАРКОВИЋ МИЛИНКО

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1895; редов; Крушевачке резервне трупе/І; погинуо 1915.

Извор: Благоје Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1873; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1914.

Извор: Благоје Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛУТИНОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1888; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./І; погинуо 1913.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹ и 2.

МИНИЋ РАДОВАН

Рођен 1887; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; умро 1916.

Извор: Милан Минић у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ГАЈОВИЋ ВЕСЕЛИН**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ГАЈОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ГАЈОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ГАЈОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЂОРЂЕВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

РАДИВОЈЕВИЋ Петра ВИТОМИР

Рођен 1880; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо 1914. на Равној Гори.

Извор: отац Петар у попису 1930.¹ и 2.

РАДИВОЈЕВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1895; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./І; умро 1916.

Извор: Војислав Радивојевић у попису 1930.¹ и 2.

РАДОСАВЉЕВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ МИЛИСАВ

Рођен у Накучанима; редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 2, гроб бр. 54.

Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ АВРАМ

Рођен у Накучанима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЗАРИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ Марјана БОГОЉУБ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ С. БОЖИДАР

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ ВЕЛИСАВ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ И. ВИДОЈЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ КРСТА

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЗАРИЋ Вилотија РАДОЈЛО

Рођен 27.09.1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ ПРОДАН

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЛУКИЋ ЈАНКО

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЛУКИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1885; редов; у рату 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ЛУКИЋ РАЈКО

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ НОВАК

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ СТОЈАН

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ (ЗАРИЋ) МИЛАН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Накучанима.

Извор: 4.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 12. Пописни списак погинулих ратника 1912-1918. из села Накучана, који су 23. јануара 1930. потписали председник суда општине клатичевачке Драг. Поповић и деловођа Матија Повремовић).

² Спомен плоча изгинулим ратницима од 1912-1918. из села Накучана, коју су поставили парохијани цркве, породице и фамилије изгинулих ратника новембра 1922. у цркви Светог Николе у Љутовници.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. прикупили су Милош Тодоровић и Драган Живановић.

Село Неваде, општина Сврачковци

Село Неваде је приградско насеље на североисточној страни Горњег Милановца, поред пута за Крагујевац, на надморској висини 330-600 m и површини 1.047 ha.

Село се први пут помиње 1397. године кад је угарска војска упала у северне крајеве Србије и спалила две тврђаве у околини Рудника: Неваде и Честин. Тврђава Неваде је бранила важан пут који је спајао долине Груже и Деспотовице.

У турском попису 1525. године забележено је да је имало 19 домова. Нема тумачења о настанку имена села.

У селу има трагова из периода средњовековне Србије. Најездом Турака село је иселиено и опустело. У 18. веку населили су га досељеници из Црне Горе, Херцеговине и Сјеничке висоравни. Село је у пописима имало: 1910. године 613, 1921. године 544 и 2002. године 606 становника.

Село је припадало општини и школи у суседном селу Сврачковци, а црквеној парохији цркве Свете Тројице у Горњем Милановцу. Сеоска слава је Бели петак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 105 ратника, од којих су 53 погинула а 52 преживела ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БЛАГОЈЕВИЋ ВЛАДИМИР

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВЕСОВИЋ МАРЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВЕСОВИЋ МИРКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВЕСОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЈОВИЋ ЖИВОТА

Рођен 1899; редов; интерниран; умро у логору 19.06.1918. од срца; сахрањен 20.06.1918. у Ракошевском гробљу, Будимпешта, Мађарска.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.¹

ВУЈОВИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ Тоша и Драгиња Рођен

Милошевић **ГОЈКО**

Рођен 1894; редов; живео у Будимпешти, VII Хунгар. венац; умро од запалења плућа 19.06.1918; сахрањен у новом Пештанском гробљу.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.¹

ГЛИГОРИЈЕВИЋ МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЈОВИЋ Ивана ЂОРЂЕ

Рођен 1889; наредник; командир топовског одељења; погинуо 1914. на Текеришу.

Извор: унук Светомир.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ ВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ ГВОЗДЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ ЉУБОМИР

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ СТОЈАН

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ ЧЕДА

Редов; погинуо у рату 1912.
Извор: „Таковске новине” од 25.06.1998.

БУРИЋ БУРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БУРИЋ САВО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

БУРИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

КАРАЛАЗИЋ МИЛАДИН

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ БОГДАН

Поднаредник; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1872; наредник; у рату од 1912; погинуо на Крфу 1916.
Извор: унук Милош.

КОВАЧЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1874; поднаредник; у рату од 1912; погинуо на Крфу 1916.
Извор: унук Милош.

КОВАЧЕВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ БОЖИДАР

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912.
Извор: „Таковске новине” од 25.06.1998.

МАКСИМОВИЋ УРОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИЋ АЛЕКСАНДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИЋ ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИЋ НИКОЛА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИЋ НОВИЦА

Капетан; погинуо у рату 1912.
Извор: 1.

МИЛИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛИНКОВИЋ СРЕДОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ БОГДАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ РАДОВАН

Редов; погинуо у рату 1912.
Извор: 1.

ПАНТЕЛИЋ РАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПОЊАВИЋ АЛЕКСАНДАР

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПОЊАВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912.
Извор: 1.

ПОЊАВИЋ ТОДОР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАТКОВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАТКОВИЋ ЛУКА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАТКОВИЋ ТИМОТИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЦВЕТКОВИЋ ВУЈИЦА

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЦВЕТКОВИЋ Марка ГРУЈИЦА

Рођен 1876; капетан; погинуо 1914. на Церу.
Извор: 2.

ЦВЕТКОВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ШУТИЋ ДЕСИМИР

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ШУТИЋ ЈЕЗДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БЛАЖОВИЋ НОВАК

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

БЛАГОЈЕВИЋ ЖИВКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ВЕСОВИЋ ДРАГИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ВУЈОВИЋ БОШКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ВУЈОВИЋ МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ВУЈОВИЋ ТРИВУН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ БОЖО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ ГИЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ МИКАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ МИЛИНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ ПРОКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГЛИГОРИЈЕВИЋ ЧЕДО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ГРКОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ГРКОВИЋ ДУШАН

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.

Извор: 2.

ГРКОВИЋ ЉУБИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ШУТИЋ РАДОЈИЦА

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГРКОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ГРКОВИЋ ТАСО

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.

Извор: 2.

ГРКОВИЋ ХРИСТИВОЈЕ

Поднаредник; у рату 1912; НАС; ЗВОКЗм.

Извор: 2.

ЂУРИЋ БОГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.

Извор: 2.

ЂУРИЋ Јеврема БУДИМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљаван; Немци га 29.07.1943. стрељали у Крагујевцу.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ ГРУЈИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ ДРАГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Миладина РАДОВАН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 21.10.1941. стрељали у Крагујевцу.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ ПЕКО

Редов; у рату од 1914; НАС.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ ПЕТАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

КАРАЛАЗИЋ МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ ВОЈМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ РАДОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

КРИВАЧИЋ МИШО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИЛИЋ АДАМ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИЛИЋ БОГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИЛИЋ ДОБРИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИЛИЋ ТАДИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИЛИНКОВИЋ ШУЛЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИРКОВИЋ АДАМ

Рођен 1886; поднаредник; у рату од 1912; НАС;
умро 1986.
Извор: син Панта.

МИРКОВИЋ ЂУРЂЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

МИЛОШЕВИЋ ГВОЗДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ПАНТЕЛИЋ БУДИМИР

Редов; у рату од 1912; аустроугарски
заробљеник.
Извор: 2.

ПАНТЕЛИЋ РАЈО

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.
Извор: 2.

ПОЊАВИЋ ЈЕЗДИМИР

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.
Извор: 2.

ПОЊАВИЋ ЛЕКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ПОЊАВИЋ СРЕЂКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ПОЊАВИЋ ЧЕДО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

РАТКОВИЋ МИЛАДИН

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.
Извор: 2.

РАТКОВИЋ ПЕТАР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

РИСТИЋ ТАДИЈА

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.
Извор: 2.

СТОЈАНОВИЋ ГВОЗДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЦВЕТКОВИЋ НИКОДИН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЦВЕТКОВИЋ ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; аустроугарски заробљеник.
Извор: 2.

*** Извори:**

¹ Спомен-плоча у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу погинулим ратницима 1912-1918. из села Неваде која почиње стиховима: „БЛАГО ОНОМ КО ДОВЈЕКА ЖИВИ, ИМАО СЕ РАШТА И РОДИТИ” а наставља се посветом: „ХЕРОЈИМА ОСВЕТНИЦИМА ЗАВЕТНЕ МИСЛИ КОСОВА 1912-1918. КАНДИЛО ПАЛЕ ЊИХОВИМ СВЕТЛИМ СЕНИМА - ЗАХВАЛНИ СРОДНИЦИ”.

² Подаци о ратницима 1912-1918. из села Неваде које су од потомака и других извора прикупили Милисав Мирковић и Панта Мирковић.

³ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1997.

Село Озрем, општина Горњи Бранетићи

Село Озрем је удаљено 19 km од Горњег Милановца, у правцу планинског врха Рајац и планине Суворор, на надморској висни 400-522 m и површини од 1.161 ha.

Село је постојало у средњовековној Србији. Пред најездом Турака је расељено. У другој половини 18. века населили су га поново досељеници из Црне Горе, Босне, Херцеговине и Сјеничке висоравни.

Село се под именом Озрим први пут помиње у турском попису 1525. године. Тада је имало хришћанских 16 и муслиманских 2 дома. Нема поузданих података о настанку имена села.

У пописима село је имало: 1910. године 868, 1921. године 737 и 2002. године 346 становника.

Село је припадало општини Горњи Бранетићи и имало је заједничку основну школу са селом Доњи Бранетићи. У 1924. години село је са селом Доњи Бранетићи подигло заједничку цркву у локалитету Јовање, посвећено Светом Јовану. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 107 ратника, од којих је 90 погинуло а 17 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БЛАГОЈЕВИЋ МИЛОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ Ж. МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ВУЈЧИЋ М. ВАСИЛИЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

ВУЈЧИЋ ДРАГИЋ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: син Радоје у попису 1930.¹

ВУЈЧИЋ М. ЈЕЗДИМИР

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: брат Милорад из Црнућа у попису 1930.¹

ДИМИТРИЈЕВИЋ Ј. ДРАГОМИР

Рођен 1877; артиљерија/II; погинуо 1913.
Извор: син Милорад у попису 1930.¹

ЂУРОВИЋ Ј. ТИХОМИР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п.; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: брат Михаило у попису 1930.¹

ЈАКОВЉЕВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: мајка Драгиња Јанковић у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ ВЛАДИМИР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: син Љубивоје у попису 1930.¹

ЈОКСИЋ ДАМЉАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

ЈОКСИЋ М. ЈОСИП

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: син Радиша у попису 1930.¹ и 2.

ЈОКСИЋ МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ АНДРИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: синовац Крста.

КОВАЧЕВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: Славиша Новаковић.

КОВАЧЕВИЋ М. ДРАГУТИН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Бошко у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ ЈЕЗДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ М. МИЛИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Стојан у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: удова Даринка у попису 1930.¹

КОСТИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОСТИЋ ВЕЉКО

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Милутин Стевановић у попису 1930.¹

КОСТИЋ ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОСТИЋ РАДОВАН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Миленко у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ АЛЕКСАНДАР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Здравко у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЛАЗАРЕВИЋ В. ИЛИЈА

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Александар у попису 1930.¹

МАКСИЋ ЂОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАКСИЋ В. ЖИВАН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Драгослав у попису 1930.¹

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАКСИЋ МИЈАИЛО

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

МАКСИЋ Тривуна ПАВЛЕ

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: отац Твривун у попису 1930.¹

МАКСИЋ В. ПАНТЕЛИЈА

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Живојин у попису 1930.¹

МАКСИЋ Ј. ПАНТЕЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАКСИЋ РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАКСИЋ СРЕДОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАКСИЋ СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАКСИЋ ЧЕДОМИР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милић у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ Перише БОЖИДАР

Редов; рат га затекао у кадру; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Периша у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: удова Спасенија у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1884; наредник; умро 1919. у Француској.

Извор: Грујица Новаковић.

МАРКОВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: син Младен у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ ПЕТРОНИЈЕ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Милун Глишић у попису 1930.¹

МАРИНКОВИЋ Г. МИЛОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРИНКОВИЋ Т. МЛАДЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НИКОЛЕШИЋ Живка БОГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Живко у попису 1930.¹

НИКОЛЕШИЋ Милоша ДРАГОЉУБ

Редов; рат га затекао у кадру; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Милош у попису 1930.¹

НОВАКОВИЋ П. ДРАГИЋ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Здравко у попису 1930.¹

НОВАКОВИЋ ДРАГОЈЛО

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; НАС; КЗ; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 55, број гроба 2769.

Извор: брат Здравко у попису 1930.¹ и 3.

НОВАКОВИЋ Петронија ЖИВОРАД

Рођен 1892; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Лазар Новаковић.

НОВАКОВИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1895; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916. на Крфу.

Извор: брат Лазар у попису 1930.¹

НОВАКОВИЋ ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Здравко у попису 1930.¹

НОВАКОВИЋ Лазара РАНИСАВ

Рођен 1894; редов; рат га затекао у кадру; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Лазар у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ДРАГИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕШОВИЋ Б. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕШОВИЋ Манојла ДИМИТРИЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Манојло у попису 1930.¹

ПЕШОВИЋ Р. ИЛИЈА

Редов; рат га затекао у кадру, погинуо у рату 1912-1918.

Извор: сестра Живодарка Илић у попису 1930.¹

ПЕШОВИЋ Г. ЈОВАН

Рођен 1871; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 1912.

Извор: брат Јеремија у попису 1930.¹

ПЕШОВИЋ Д. МИЛЕНКО

Рођен 1860; редов; интерниран; умро 19.03.1916. у логору Нађмеђер.

Извор: брат Светолик у попису 1930.¹ и 4.

ПЕШОВИЋ Манојла МИЛОШ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Манојло у попису 1930.¹

ПЕШОВИЋ В. МЛАДЕН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: син Будимир у попису 1930.¹

ПЕШОВИЋ РАДОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАКОВИЋ Т. ВЛАДИСЛАВ

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Десимир у попису 1930.¹

РАКОВИЋ ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАКОВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

РАКОВИЋ МИЛОШ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Милосав у попису 1930.¹

РАНКОВИЋ М. ЈОВАН

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Раденко у попису 1930.¹

РАНКОВИЋ ЉУБИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАНКОВИЋ ЛЈУБИСАВ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Тихомир у попису 1930.¹

РАНКОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ Љубомира ЗДРАВКО

Редов; рат га затекао у кадру; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ С. ПЕТАР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: брат Божидар у попису 1930.¹ и 2.

СТОЈИЋ М. ДРАГОЉУБ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Рајко у попису 1930.¹

ТАНАСКОВИЋ БОЖИДАР

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Здравко у попису 1930.¹

ТАНАСКОВИЋ БОШКО

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1912.

Извор: удова Милева у попису 1930.¹

ТАНАСКОВИЋ ДРАГУТИН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1912.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

ТАНАСКОВИЋ ЛУКА

Редов; погинуо 1912.

Извор: 2.

ТАНАСКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1912.

Извор: син Стеван у попису 1930.¹

ТАНАСКОВИЋ МИЛИЈАН

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 1912.

Извор: син Будимир у попису 1930.¹

СИМОВИЋ В. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ ЖИВКО

Редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Младен у попису 1930.¹

ЧОЛИЋ Гаје ДОБРИВОЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: отац Гаја у попису 1930.¹

ЧОЛИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо 1913. на Дренку.

Извор: 2. и 5.

ЧОЛИЋ П. РАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЧОЛИЋ Г. СПАСОЈЕ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Превислав у попису 1930.¹

ЧОЛИЋ ТИХОМИР

Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹

ЧОЛИЋ ЧЕДОМИР

Редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: син Радиша у попису 1930.¹

ШТУЛИЋ БОГДАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ЈОВОВИЋ РАНКО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС.

Извор: 6.

КОСТИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1893; у рату од 1914; НАС.

Извор: 6.

ЛАЗАРЕВИЋ Ђорђа МИХАИЛО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; четници га 31.05.1943. стрељали у Озрему.

Извор: 7.

ЛАЗАРЕВИЋ СПАСОЈЕ

У рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 5.

МИЛОШЕВИЋ Зарије ИВАН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 6.

НОВАКОВИЋ ЖИВОЈИН

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

НОВАКОВИЋ ЛАЗАР

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС.

Извор: 5.

НОВАКОВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1892; каплар; у рату од 1914; НАС; ЗВОКЗм; умро 1936.

Извор: 5.

НОВАКОВИЋ МИЛОРАД

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

НОВАКОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 5.

ПЕШОВИЋ П. БУДИМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ПЕШОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1891; у рату од 1914; НАС.

Извор: 6.

ПЕШОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1893; у рату 1915-1918.

Извор: 5.

ПЕШОВИЋ РАДОВАН

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 5.

СТЕФАНОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1890; у рату 1912; НАС.

Извор: 6.

ТАНАСКОВИЋ РАДЕ

У рату од 1912; НАС..

Извор: 5.

ЧОЛИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС.

Извор: 6.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 6. Пописни списак од 15. фебруара 1930. који су потписали председник општинског суда Горњи Бранетићи Сретен Вујичић и деловођа Мил. О. Миленковић.

² Спомен-плоча у цркви Пресвете Богородице у селу Горњи Бањани и спомен-плоча у цркви Свете Богородице у селу Бољковцима.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁴ Исидор Ђуковић: „*Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе*”, Сигнатуре, Београд, 2002.

⁵ Драгомир Димитријевић, Миломир Чолић и Драгомир Новаковић, прикупљени подаци о ратницима 1912-1918. из села Озрем.

⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁶ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

Село Полом, општина Горњи Бањани

Село Полом је удаљено 28 km од Горњег Милановца. Налази се на јужним падинама планинског врха Рајац и планине Суворбор, на надморској висини 480-800 m и на површини од 1.615 ha.

По именима локалитета, гробљима и шљачиштима закључује се да је у средњем веку постојало рударско насеље, које је пред најездом Турака опустело. По предањима и називима локалитета: Савин вир, Савино корито и другима, верује се да је у то насеље долазио Свети Сава. У 18. веку село су населили досељеници из Старог Влаха, ужичког краја и Босне. У пописима село је имало: 1910. године 577, 1921. године 450 и 2002. године 254 становника.

Село је припадало општини, школи и црквеној парохији у селу Горњи Бањани. Сеоска слава је Бели петак.

У ратовима од 1912. до 1918. године село је дало 151 ратника, од којих је 81 погинуо а 70 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВАСИЛИЈЕВИЋ С. РАДИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.
Извор: Јован Василијевић у попису 1930.¹

ВАСИЛИЈЕВИЋ С. ТИХОМИР

Рођен 1878; редов; 4. коњички ескадрон/II; умро 1916.
Извор: Драгољуб Василијевић у попису 1930.¹

ВИДИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.
Извор: Видосав Василијевић у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 5. прекобројни пук/I; умро 1912. у Албанији.
Извор: Драгослав Дамљановић у попису 1930.¹

ДАМЉАНОВИЋ Ж. МИЛОСАВ

Рођен 1891; редов; комора Дринске дивизије/I; умро 1914.
Извор: Драгослав Дамљановић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ В. ВЛАДИМИР

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.
Извор: Добривоје Дамљановић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ Т. ДЕСПОТ

Рођен 1862; редов; комора; 10. п.п./III; умро 1915.
Извор: Милорад Деспотовић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ М. ДРАГИША

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1915.
Извор: Милан Деспотовић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ ДРАГО

Редов; 2. прекобројни пук; погинуо 1913. у Албанији.
Извор: Пописни списак 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ О. ИВАН

Рођен 1876; редов; артиљеријски пук Шумадијске дивизије/II; погинуо 1915.
Извор: Добривоје Деспотовић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ ЈОВИША

Рођен 1887; редов; 3. ч. 4. б. 2. прекобројни пук/I; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: Драгољуб Деспотовић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ А. МИЛАН

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.
Извор: Пописни списак 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ А. МИЛОРАД

Рођен 1891; редов; 2. ч. 4. б. 3. прекобројни пук/I; погинуо 1913. у Албанији.
Извор: Пописни списак 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ Т. МИЛУТИН

Рођен 1867; редов; 15. п.п./III; умро 1918. у Сиди Абдалу.
Извор: Радисав Деспотовић у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ БОГИЋ

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.
Извор: Милан Дмитровић у попису 1930.¹

ДМИТРОВИЋ ВЕЉКО

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1916.
Извор: Божо Дмитровић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Н. ВЕЛИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ДРАШКИЋ Љ. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1888; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 20.12.1914. у Приштини; сахрањен у војничком гробљу.

Извор: Љубомир Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ С. ИСИДОР

Рођен 1887; редов; 1. ч. 1. б. 4. прекобројни пук/I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Спасо Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Ј. ЈОВАН

Рођен 1868; редов; 15. п.п./III; умро 1915.

Извор: Живојин Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Н. ЛАЗАР

Рођен 1868; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Алекса Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ В. ЉУБИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Ђурђе Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Ж. МАРКО

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Миленко Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Б. МИЛОРАД

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Владимир Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Ј. МИЛИВОЈЕ

Рођен 1884; редов; болничка чета Шумадијска дивизија/I; умро 1915.

Извор: Живадин Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ Т. МИЛОРАД

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: Драгомир Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ О. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1913. у Албанији.

Извор: Живојин Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ В. ЧЕДОМИР

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: Велимир Драшкић у попису 1930.¹

ДРАШКИЋ С. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЂУРОВИЋ М. ЂУРИЦА

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Превислав Ђуровић у попису 1930.¹

ЕРИЋ БОГОЉУБ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: удова Живанка Ерић у попису 1930.¹

ЕРИЋ ЖИВАДИН (ЖИВОЈИН)

Рођен 1886; редов; комора Шумадијске дивизије; 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Милета Ерић у попису 1930.¹

ЕРИЋ ЖИВОРАД

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Милета Ерић у попису 1930.¹

ЕРИЋ МИХАИЛО

Рођен 1884; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: удова Северина у попису 1930.¹

ЕРИЋ РАДИЧ

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Живадин Ерић у попису 1930.¹

ЕРИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1892; редов; 1. ч. 1. б. 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: Милета Ерић у попису 1930.¹

ЖИВКОВИЋ Л. ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ Л. ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ Л. ДРАГУТИН

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЖИВКОВИЋ С. ЈЕЗДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ИВАНОВИЋ С. ГЛИШО

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: Милун Ивановић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Ј. ДРАГИША

Рођен 1889; редов; 5. б. 10. п.п./I; умро 1913. у Албанији.

Извор: Тодор Ивановић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ М. ЉУБИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ О. МИЛАН

Рођен 1885; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Божо Ивановић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ А. МИЛУТИН

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: Миливоје Ивановић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ НИКОДИН

Рођен 1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: Милош Ивановић у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ О. РАДИВОЈЕ

Рођен 1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1913.

Извор: Божо Ивановић у попису 1930.¹

ИГЊАТОВИЋ ДРАГОЈЛО

Рођен 1889; редов; градска артиљерија/I; погинуо 1915.

Извор: Милорад Игњатовић у попису 1930.¹

КОСТИЋ Ј. ДРАГИША

Рођен 1879; редов; 4. б. 11. п.п./II; умро 1916.

Извор: Јелесије Костић у попису 1930.¹

КОСТИЋ И. ЉУБИНКО

Рођен 1891; редов; болничка чета Шумадијске дивизије/I; умро 1915.

Извор: Игњат Костић у попису 1930.¹

КОСТИЋ И. ЉУБОМИР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: Игњат Костић у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1895; редов; Дринска дивизија; 5. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: удова Милунка у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Радомир Марковић у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Милунка Марковић у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1877; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Милић Марковић у попису 1930.¹

МАТОВИЋ БОЖИДАР

Редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Добривоје Матовић у попису 1930.¹

МАТОВИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1878; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Благоје Матовић у попису 1930.¹

МАТОВИЋ МАТИЈА

Рођен 1885; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 1913.

Извор: удова Милунка у попису 1930.¹

МАТОВИЋ МИЛАН

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: Драгољуб Матовић у попису 1930.¹

МАТОВИЋ МИЉКО

Рођен 1889; редов; брдска артиљерија/I; погинуо 1915.

Извор: удова Јермина у попису 1930.¹

МИТРОВИЋ М. ВЕЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИТРОВИЋ М. ПАВЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: Душан Николић у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ БУДИМИР

Рођен 1868; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: Превислав Николић у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Грујица Николић у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ СПАСОЈЕ

Рођен 1885; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: Пописни списак 1930.¹

НИКОЛИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: Огњен Николић у попису 1930.¹

НОВАКОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1862; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: удова Перуника у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Г. АЛЕКСАНДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Г. БОРИСАВ

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: Милић Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Ј. ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1893; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: Јовица Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Т. МИЛАН

Рођен 1868; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: Милорад Петровић у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Г. СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОВИЋ И. РАДИВОЈЕ

Рођен 1896; редов; последњи регрут; умро 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

РИСТОВИЋ А. ЖИВКО

Рођен 1866; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916.

Извор: Радиша Ристовић у попису 1930.¹

РИСТОВИЋ Ж. МИКАИЛО

Рођен 1892; редов; 2. ч. 4. б. 2. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: Драгољуб Деспотовић у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ВАСИЛИЈЕВИЋ ВЛАДИМИР**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВАСИЛИЈЕВИЋ ЈОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВАСИЛИЈЕВИЋ МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 3.

ВЕСКОВИЋ РАДИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ ДЕСПОТ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1995.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ Илије МИЋО

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; умро 1970.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ ЉУБИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

РИСТОВИЋ Ж. СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

САВЧИЋ А. ЖИВОЈИН

Рођен 1866; редов; војна станица Горњи Милановац/III; погинуо 1915.

Извор: удова Милинка у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ ДУШАН

Рођен 1879; редов; 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: удова Милинка у попису 1930.¹

ТОПАЛОВИЋ М. ДРАГОЉУБ

Рођен 1892; редов; 2. ч. 4. б. 11. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: удова Деспина у попису 1930.¹

ТОПАЛОВИЋ Ј. РАДОМИР

Рођен 1867; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: Милојко Топаловић у попису 1930.¹

ДЕСПОТОВИЋ МИЛАН

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ МИЛОЈКО

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1966.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ О. МИЛОЈКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ РАЈКО

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 3.

ДЕСПОТОВИЋ БОГОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ ВЕЛИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ ВИЋЕНТИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ МИЛАН

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ БОГОСАВ БОЖА

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ БОЖИДАР БОЖА

Рођен 1878; деловођа; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ Живојина БОШКО ДЕЛЕ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ДРАШКИЋ ВЛАДИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ ГОЈКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ ЉУБОМИР (АРИЋ)

Рођен 1865; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ ЖИВОЛИН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; интерниран 1916.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ Вићентија МИЛИЋ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ДРАШКИЋ МИОДРАГ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ДРАШКИЋ ПЕРИША

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ ПРЕВИСЛАВ

Редов; у рату од 1912; заробљаван.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ РАДОЈКО

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ДРАШКИЋ СТОЈАДИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.
Извор: 3.

ЂУРОВИЋ ПРЕВИСЛАВ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.
Извор: 3.

ЖИВКОВИЋ Јеротија ДРАГОЉУБ МАЛЕ

Рођен 07.02.1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1983.
Извор: 4.

ЖИВКОВИЋ БОЖА ТУРЧИН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938.
Извор: 3.

ЖИВКОВИЋ БОГИЋ

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.
Извор: 3.

ИВАНОВИЋ БОЖИДАР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ИВАНОВИЋ ЖАРКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ИВАНОВИЋ МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ИВАНОВИЋ РАДЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.
Извор: 3.

ЈОЛИЋ ЉУБИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

ЈОЛИЋ МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

КОСТИЋ ЖИВОТА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 3.

КОСТИЋ КОСТА

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.
Извор: 3.

КОСТИЋ МИЛУТИН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 3.

КОСТИЋ ПРОКОПИЈЕ

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ АВРАМ

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949.

Извор: 3.

МИЛОШЕВИЋ МИОДРАГ

Рођен 1896; редов; у рату 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛОШЕВИЋ РАДОМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1954.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Ђ. ДРАГОЉУБ

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Ј. ДРАГОЉУБ

Рођен 1889; редов; у рату 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ДУШАН

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ МИЛИЋ ЧЕКИЋ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ОБРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ СВЕТОЛИК НАУМ

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3.

РАДОВИЋ МИЛИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

РИСТИЋ ЖИВКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

САВЧИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 3.

САВЧИЋ ДРАГИША

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

САВЧИЋ ПЕТАР

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 3.

ТОПАЛОВИЋ ДЕСПОТ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 3.

ЧАЛУКОВИЋ БОГИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 1. Пописни списак ратника из фебруара 1930. који су потписали председник општинског суда Горњи Бањани Аврам Милошевић и деловођа Милоје Поповић).

² Спомен-плоча у цркви Пресвете Богородице у селу Горњи Бањани.

³ Податке о ратницима 1912-1918. из села Полома прикупили су од потомака и других извора Миливоје Минић, учитељ у пензији, и Милета Ивановић.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Прањани, општина Прањани

Прањани су највеће село у општини. Има 592 дома, варошицу и засеоке. Удаљено је 36 km од Горњег Милановца путем за Пожегу. Налази се на надморској висини 420-540 m. Има површину од 4.087 ha.

Први пут је поменуто у турском попису 1525. године под именом село Смрдуше, по истоименој речици у селу, и имало је 10 домова. У попису 1528. године поменуто је и село Прањево, које је називано и Шита, а имало је 6 домова. Село је добило име по речици Плани (по једном предању), а по другом предању име је добило по мештанину који се звао Прањо.

У селу има трагова вађења руде из периода средњовековне Србије. У засеоку Катрићи има трагова живота из турског доба. Црква брвнара из 1827. године и чардаци Гавровића и Браловића проглашени су за споменике и стављени под заштиту државе.

У сеоби Срба 1690. године мештани села су се иселили, осим једне фамилије. У 18. веку село је обновљено досељеницима из Старог Влаха и Црне Горе. У пописима је имало: 1910. године 2.566, 1921. године 2.320, а 1931. године 1.827 становника. После Првог светског рата поред друма се формирао центар села и постао варошица а засеоци су остали раштркани по околини.

Село има општину. Основна школа ради од 1858. године. Село има цркву брвнару од 1827. године, а 1903. године на месту старе цркве из 1720. године озидана је нова црква и посвећена Христовом Вазнесењу. Сеоска слава је Велики Спасовдан, када се поред цркве одржава и сеоски вашар.

У 1931. години Џин Кинсберн, председник америчког Црвеног крста саградио је Дом здравља.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 464 ратника од којих је 260 погинуло а 204 је преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АВРАМОВИЋ Чедомира **АЛЕКСА**

Рођен 08.09.1896; редов; умро 1915. у Албанији.
Извор: брат Вукоман у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Чедомира **АНДРИЈА**

Рођен 05.01.1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л;
умро од тифуса 10.06.1915. у Чачку.
Извор: брат Вукоман у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Саве **ВЛАДИСЛАВ**

Рођен 16.07.1891; редов; стрељан 25.11.1914.
због прекорачења одсуства.
Извор: 2.

АВРАМОВИЋ Саве **ВУКОСАВ**

Рођен 11.04.1886; редов; 5. п.п./Л; погинуо 1913.
Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Чедомира **ГРУЈИЦА**

Рођен 04.01.1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л;
умро 1916. на Крфу.
Извор: брат Вукоман у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Петра **ЛАЗАР**

Рођен 04.03.1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
умро 23.02.1913.

Извор: брат Миљивоје у попису 1930.¹

АВРАМОВИЋ Петра **ЧЕДОМИР**

Рођен 18.04.1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
умро 1915.

Извор: син Вукоман у попису 1930.¹

АНДРИЋ (**ГРУЈИЧИЋ**) Косте **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 09.11.1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л;
умро од тифуса 1915.

Извор: Милан Којовић у попису 1930.¹

АНДРИЋ Вилима **МИЛАДИН**

Рођен 06.06.1881; редов; аустроугари га заробили
03.12.1914; убијен батинама.

Извор: 3.

АНДРИЋ Трифуна **СРЕТЕН**

Рођен 07.06.1855; редов; у рату од 1912; заробљен од Аустроугара; умро у логору.

Извор: 3.

БЈЕЛАКОВИЋ Пауна **ВУКАШИН**

Рођен 04.10.1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 08.10.1914. у источној Босни.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹ и 2.

БЛАГОЈЕВИЋ Николе **ВЛАДИМИР**

Рођен 06.07.1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 22.11.1914.

Извор: брат Драгојло у попису 1930.¹

БЛАГОЈЕВИЋ Илије **МИЛАДИН**

Рођен 26.06.1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат у попису 1930.¹ и 2.

БЛАГОЈЕВИЋ Петра **МИЛЕНКО**

Рођен 08.03.1881; редов; комора 10. п.п./II; заробљен; умро 03.04.1916. у логору Браунау.

Извор: син Милан у попису 1930.¹

БРАЛОВИЋ Данила **ВАСИЛИЈЕ**

Рођен 01.11.1896; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./I; умро 27.02.1918. у енглеској болници у Верткопу; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 10, гроб број 1437.

Извор: отац Данило у попису 1930.¹, 2. и 4.

БРАЛОВИЋ Недељка **ВЕЛИМИР**

Рођен 26.09.1892; редов; 19. п.п.; погинуо септембра 1914. на Мачковом Камену.

Извор: отац Недељко у попису 1930.¹

БРАЛОВИЋ Алексија **ВЕСЕЛИН**

Рођен 16.04.1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Албанији.

Извор: син Милош у попису 1930.¹

БРАЛОВИЋ Недељка **ДРАГИША-РАДИЧ**

Рођен 29.09.1887; редов; I позива; нестало октобра 1915. из болнице Чачак.

Извор: синови Душан и Бранислав.

БРАЛОВИЋ Милоша **МИЛЕНКО**

Рођен 06.10.1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 19.06.1913.

Извор: син Миломир у попису 1930.¹

БРАЛОВИЋ Николе **МИЛЕНКО**

Редов; погинуо 1912-1918.

Извор: 2.

БРАЛОВИЋ Тодора **МИЛИЈА**

Рођен 07.02.1874; редов; 10. п.п./III; извршио самоубиство 1914.

Извор: Душан Б. Браловић.

БРАЛОВИЋ Тривуна **МИЛОШ**

Рођен 15.03.1897; регрут; 11. п.п./I; умро 26.12.1915. у Каваји, Албанија.

Извор: сестре Новка и Миливојка у попису 1930.¹ и 2.

БРАЛОВИЋ Тодора **МИЛУН**

Рођен 06.05.1895; редов; погинуо 1915-1918.

Извор: 3.

БРАЛОВИЋ Недељка **ТИХОМИР**

Рођен 10.10.1896; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 09.11.1918. у болници у Чачку.

Извор: отац Недељко у попису 1930.¹ и син Средоје.

БРАЛОВИЋ Ивана **ТРИФУН**

Рођен 01.02.1868; редов; III позив; погинуо 21.11.1914. у селу Врнчани, положај Рашњак, срез љубићски.

Извор: 3.

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ)**ВЛАДИМИР**

Рођен 1895; регрут; нестало 1916. у Албанији.

Извор: мајка Сара у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Стевана**ВЛАСТИМИР**

Рођен 04.08.1893; редов; погинуо 1912-1918.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Љубомира**БОГОСАВ**

Рођен 01.06.1896; регрут; нестало 1915. у Албанији.

Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Илије**ИГЊАТ**

Рођен 23.04.1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 03.11.1914. код Вишеграда.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Василија**ЖИВКО**

Рођен 22.02.1892; редов; умро од тифуса 30.11.1914. у Јагодини.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Андрије**ДМИТАР**

Рођен 06.09.1888; редов; инжењерски полубаталјон Шумадијске дивизије; умро 13.01.1916. у Седеси.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Продана**ЈЕРОТИЈЕ**

Рођен 06.08.1868; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1912.

Извор: синовац у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Петра МИЛАДИН
Рођен 04.03.1865; редов; артиљерац; заробљен; умро у логору у Мађарској.
Извор: син Добривоје у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Стевана МИЛИВОЈЕ
Рођен 27.03.1888; редов; 5. п.п./III; умро 16.06.1913. у Чачку.
Извор: мајка Сара у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Тимотија МИЛОРАД
Рођен 26.01.1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916. у Солуну.
Извор: отац Тимотије у попису 1930.¹ и 2.

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Љубомира МОМЧИЛО
Рођен 17.12.1894; редов; 2. прекобројни пук/I; погинуо 11.10.1915. у селу *Извор*.
Извор: отац Божидар у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Љубомира РАДОСАВ
Рођен 04.09.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро код куће од рана 1916.
Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Димитрија СИМЕУН
Рођен 09.03.1896; регрут; умро 1915. у Албанији.
Извор: Станимир Васиљевић у попису 1930.¹

ВАСИЉЕВИЋ (КЛИНЦОВИЋ) Велимира ТИХОМИР
Рођен 09.06.1890; каплар; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 02.10.1916. на Ветернику; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 56, гроб број 2817.
Извор: брат Будимир у попису 1930.¹ и 4.

ВЕЉКОВИЋ МИХАИЛО
Редов; сахрањен у „Плаву гробницу”.
Извор: 3.

ВИДАКОВИЋ Јеремије ВЕСЕЛИН
Рођен 02.04.1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 26.01.1915. у Чачку.
Извор: снаха Милка у попису 1930.¹

ВИДАКОВИЋ Јеремије ЖИВКО
Рођен 29.01.1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 11.11.1914. на Малом Маљену.
Извор: удова Миља у попису 1930.¹

ВИДАКОВИЋ Василија МИЛОРАД
Рођен 05.01.1892; редов; погинуо 10.11.1914.
Извор: брат Михаило у попису 1930.¹

ВИДАКОВИЋ Крсте РАДИВОЈЕ
Рођен 20.09.1896; регрут; умро 1916. на острву Виду.

Извор: мајка Станица у попису 1930.¹ и 2.

ВИДАКОВИЋ (ВУЈИЧИЋ) Василија РАДОВАН
Рођен 28.10.1885; капетан; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 01.12.1914. у Кијеву, код Београда.
Извор: удова Станимирка и брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

ВИДАКОВИЋ Јована ТРИВУН
Рођен 01.02.1868; редов; заробљен; умро 29.01.1916. у логору Браунау.
Извор: 3.

ВУКАДИНОВИЋ (УГРЕНОВИЋ) Радисава ГВОЗДЕН
Рођен 29.02.1891; редов; 3. ч. 4. б. 2. п.п./I; умро 1915. у Албанији.
Извор: мајка Ката у попису 1930.¹

ВУКАДИНОВИЋ (УГРЕНОВИЋ) Радисава ДОБРИВОЈЕ
Рођен 01.08.1898; добровољац; умро 1915. у Албанији.
Извор: мајка Ката у попису 1930.¹

ВУКАДИНОВИЋ (УГРЕНОВИЋ) Радисава ЉУБИНКО
Рођен 01.07.1891; редов; 10. п.п./I; заробљен; умро 19.03.1917. у логору Нађмеђер, (Чалово), гроб бр. 1269.
Извор: мајка Ката у попису 1930.¹ и 5.

ВУКОВИЋ Милосава ВУКАШИН
Рођен 30.10.1893; редов; умро 08.02.1915. у Београду.
Извор: 5.

ВУКОВИЋ Милосава ТИОСАВ
Рођен 23.10.1891; редов; умро од рана 14.12.1914.
Извор: 5.

ГАВРОВИЋ Тривуна МИЛОВАН
Рођен 06.10.1889; редов; брдска артиљерија; 4. аритљеријски пук/I; умро 12.07.1913.
Извор: брат Милош у попису 1930.¹ и 2.

ГАВРОВИЋ Јоксима ТРИФУН
Рођен 05.03.1867; редов; 1. п.п./III; интерниран 1916; умро 20.07.1917. у логору.
Извор: 2.

ГВОЗДЕНОВИЋ Антонија ЧЕДОМИР
Рођен 10.03.1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Љешу, Албанија.
Извор: удова Јулка у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШИЋ Маринка **ВИЋЕНТИЈЕ**

Рођен 17.04.1873; редов; комора 10. п.п./Ш;
умро 1915. у Албанији.

Извор: син Милован у попису 1930.¹

ГЛИШИЋ Јоксима **МИРКО**

Рођен 30.03.1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
интерниран 1916; умро у логору.

Извор: син Љубинко у попису 1930.¹

ГЛИШИЋ Јоксима **САВО**

Рођен 02.11.1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
умро 27.03.1915. у Ужицама.

Извор: син Стојан у попису 1930.¹ и 2.

ГОСПАВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Миоковцима; редов; погинуо у рату
1912-1918.

Извор: 2.

ДАМЉАНОВИЋ С. **МИЛОРАД**

Рођен 1885; редов; градска артиљерија; погинуо
1914. на Космају.

Извор: син Крста у попису 1930.¹ и 2.

ЕРИЋ Владимира **ВУКАШИН**

Рођен 03.01.1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л;
погинуо 08.08.1914. испред Шапца.

Извор: брат Веселин у попису 1930.¹ и 2.

ЕРИЋ (ЕРОВИЋ) Стевана **МИРКО**

Рођен 03.01.1873; редов; погинуо 1912-1918.

Извор: 2.

ЕРИЋ (ЕРОВИЋ) Стевана **МИЛЕНКО**

Рођен 15.02.1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
погинуо октобра 1915. код Чачка.

Извор: син Десимир у попису 1930.¹ и 2.

ЕРИЋ (ЕРОВИЋ) Милосава **НИКОЛА**

Рођен 16.06.1881; редов; 5. прекобројни пук/П;
погинуо 06.10.1912. на Дебељаку код Новог
Пазара.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ЕРИЋ (ЕРОВИЋ) Љубисава **РАДЕНКО**

Рођен 08.04.1893; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л;
погинуо 08.11.1915. на Вршкој Чуки.

Извор: сестра Ангелина Трифуновић у попису 1930.¹
и 2.

ЕРИЋ (ЕРОВИЋ) Јосипа **СРЕТЕН**

Рођен 20.02.1885; поднаредник; артиљеријски
пук Шумадијске дивизије/Л; умро 12.06.1919. од
последица рата.

Извор: отац Јосип у попису 1930.¹ и 2.

ЕРИЋ (ПЕРИШИЋ) Дамљана **ТИХОМИР**

Рођен 03.06.1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
нестао 1916. у Албанији.

Извор: удова Анка у попису 1930.¹ и 2.

ЖИВЧЕВИЋ Јосифа **БУДИМИР**

Рођен 15.12.1879; редов; заробљен; умро
18.05.1916. у логору Браунау.

Извор: 2.

ЗЕЛЕНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1886; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 6.

ЗЕЛЕНОВИЋ Илије **ЖИВОЈИН**

Рођен 24.11.1893; редов; аустроугарски жан-
дарми га стрељали 03.11.1918. због пронађене
две скривене пушке.

Извор: 3.

ЗЕЛЕНОВИЋ Светозара **ЈОВИША**

Рођен 27.07.1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
погинуо 18.06.1913. на Рајчанском Риду.

Извор: удова Јована у попису 1930.¹

ЗЕЛЕНОВИЋ (МИЛОВАНОВИЋ) Светозара
ПЕТАР

Рођен 29.09.1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
погинуо 07.08.1914. код Вишеграда.

Извор: удова Даринка у попису 1930.¹ и 2.

ИВАНОВИЋ (ЋИЗЕРОВИЋ) Стевана
БУДИМИР

Рођен 16.01.1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л;
погинуо 21.10.1915. на Власини.

Извор: Пописни списак 1930.¹

ИВАНОВИЋ (ЋИЗЕРОВИЋ) ДРАГОЈЛЕ

Рођен 19.01.1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш;
умро 25.03.1916. у Бизерти.

Извор: син Александар у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ Косте **ДРАГОСЛАВ**

Рођен 11.04.1897; редов; добровољац; нестао
1915. у Албанији.

Извор: брат Радосав у попису 1930.¹ и 2.

ИВАНОВИЋ (ЋИЗЕРОВИЋ) Глигорија
РАДИСАВ

Рођен 30.08.1883; редов; комора 10. п.п./Ш;
нестао 1915. у Албанији.

Извор: удова Спасенија у попису 1930.¹

ИВАНОВИЋ (ЋИЗЕРОВИЋ) Јована **САВА**

Рођен 19.07.1871; редов; болничка чета
Шумадијске дивизије; заробљен; умро децембра
1915. у логору Њитра Новаки, Словачка.

Извор: син Василије у попису 1930.¹

ЈАНКОВИЋ Јеротија **ВУКАШИН**

Рођен 29.09.1889; редов; ординанс у штабу; 10.
п.п./Л; умро код куће 15.05.1920. од последица
рата.

Извор: удова Милица у попису 1930.¹

ЈАНКОВИЋ Микаила **ЖИВКО**

Рођен 01.10.1896; регрут; умро 31.12.1923. од последица рата.

Извор: 2.

ЈАНКОВИЋ Нестора **ДОБРОСАВ**

Рођен 11.11.1881; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЈАНКОВИЋ Милана **МИКАИЛО**

Рођен 10.10.1890; редов; I позив; погинуо 05.11.1915. код Новог Брда.

Извор: 3.

ЈАНКОВИЋ Јована **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 14.12.1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 08.09.1914. код Шапца.

Извор: брат Милија у попису 1930.¹ и 2.

ЈАНКОВИЋ Нестора **МИЛОЈЕ**

Рођен 26.10.1890; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈАНКОВИЋ Василија **ФИЛИП**

Рођен 23.03.1882; редов; 5. прекобројни пук/I заробљен; утопио се у заробљеничком логору.

Извор: син Миломир у попису 1930.¹

ЈАЊИЋ Радише **ВУКОМАН**

Рођен 11.02.1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро од рана 04.12.1914. у Раљи.

Извор: брат Милојко у попису 1930.¹

ЈЕВТОВИЋ Млађана **ДОСИТИЈЕ**

Рођен 29.01.1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 06.02.1915. у Београду.

Извор: отац Млађен у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕРЕМИЋ Тимотија **ВЛАДИМИР**

Рођен 17.02.1875; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Љешу.

Извор: син Богољуб у попису 1930.¹

ЈЕРЕМИЋ Стевана **ЂОРЂЕ**

Рођен 23.04.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро од рана 02.11.1912. у Призрену.

Извор: удова Јулка у попису 1930.¹

ЈЕРЕМИЋ Стевана **МИЛИСАВ**

Рођен 02.03.1881; редов; II позив; погинуо у ратовима 1912-1918.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ Стевана **МИЛОСАВ**

Рођен 23.03.1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 14.11.1914. на Зајчици.

Извор: син Миливоје у попису 1930.¹ и 2.

ЈОЧОВИЋ (МИЛОШЕВИЋ) ВЕЛИМИР

Рођен 1891; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; заробљен 1915; умро 1917. у логору.

Извор: брат Властимир у попису 1930.¹

ЈОЧОВИЋ Велисава **ВЕСЕЛИН**

Рођен 14.12.1867; ордонанс; 10. п.п.; заробљен 1914. на Кондору; умро у логору.

Извор: син Властимир у попису 1930.¹

ЈОЧОВИЋ (ЧУТОВИЋ) Димитрија
ПРОКОПИЈЕ

Рођен 08.06.1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 20.10.1913. у Чачку.

Извор: удова Јованка у попису 1930.¹ и 2.

ЈОЧОВИЋ (ЧУТОВИЋ) Димитрија
ТЕОФИЛО

Рођен 17.05.1862; редов; ордонанс; 10. п.п./III; умро 1915. у Чачку.

Извор: син Добросав у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ Никодина **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 1896; регрут; умро 16.06.1916. у Бизерти.

Извор: отац Никодин у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Милана **ДРАГОЈЛЕ**

Рођен 29.02.1875; редов; комора 10. п.п./II; умро 16.01.1916. у Драчу.

Извор: син Михаило у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Јеврема (Гаврила) **ДРАГУТИН**

Рођен 17.03.1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 24.06.1913. на Власини.

Извор: синовац Радич у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ (ЈОВАНОВИЋ) КОСТА

Рођен 21.05.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 18.06.1913. на Дренику.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Илије **МИЛЕНКО**

Рођен 1894; редов; 4. ч. 2. б. 23. п.п./I; умро 1916. на Крфу.

Извор: отац Илија у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Милоша **ПЕРИША**

Рођен 06.11.1893; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 19.10.1915. на Вршкој Чуки.

Извор: отац Милош у попису 1930.¹ и 2.

КОВАЧЕВИЋ Јована **РАДЕНКО**

Рођен 10.11.1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: сестра Ангелина Трифуновић у попису 1930.¹ и 2.

КОЈОВИЋ Р. ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

КОЈОВИЋ Александра **ДРАГОМИР**
Рођен 04.11.1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III;
заробљен; ослобођен; дошао кући; умро
23.12.1918.

Извор: удова Милица у попису 1930.¹

КОЈОВИЋ Радована **МИЛИНКО**

Рођен 1894; редов; I позив; умро 1915. у
Приштини.

Извор: отац Радован у попису 1930.¹ и 2.

КОЈОВИЋ Љубомира **РАДИСАВ**

Рођен 22.07.1872; редов; III позив; погинуо у
рату 1912-1918.

Извор: 2.

КЛИНЦОВИЋ (ВАСИЉЕВИЋ)

МИЛОРАД

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо
13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

КРЊИЋ Миљка **МИЛУТИН**

Рођен 19.04.1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I;
погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат Здравко у попису 1930.¹

ЛУЧИЋ (БОЖОВИЋ) Пауна **БОШКО** *

Рођен 01.07.1868; редов; III позив; погинуо у
рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРИЋ Милосава **ЖИВОЈИН**

Рођен 15.02.1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I;
умро 13.01.1916. на острву Виду.

Извор: мајка Јованка у попису 1930.¹ и 2.

МАРИЋ Милосава **ЖИВОТА**

Рођен 01.03.1891; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I;
умро 21.01.1916. у Драчу. (опојао га јеромонах
Пајсије Поповић).

Извор: мајка Јованка у попису 1930.¹ и 2.

МАРИЋ Милосава **КРСТА**

Рођен 20.01.1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I;
погинуо 18.06.1913. на Дренику.

Извор: мајка Јованка у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ (МИЈОВИЋ) Теодора

БОРИСАВ

Рођен 14.12.1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III;
нестао 1916. у Албанији.

Извор: син Милета у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ (МИЈОВИЋ) Теодора

ДОБРОСАВ

Рођен 07.05.1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III;
умро код куће 1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МАРКОВИЋ (МИЈОВИЋ) Теодора

МИХАИЛО

Рођен 08.11.1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III;
погинуо 24.06.1913. на Власини.

Извор: удова Миљана у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ РАДИВОЈЕ

Пешадијски пуковник; умро на Виду; сахрањен
у „Плаву гробницу”.

Извор: 3.

МАРТИЋ Илије **УРОШ**

Рођен 05.05.1879; редов; комора артиљеријског
пука/II; умро од тифуса 1915. у Призрену.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

МАРТИНОВИЋ (МАРКАНОВИЋ) Јована

ДРАГОМИР

Рођен 27.05.1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III;
умро 21.03.1913. у Косовској Митровици.

Извор: син Превислав у попису 1930.¹ и 2.

МАРУШИЋ Љубомира **БЛАГОЈЕ**

Рођен 25.03.1896; регрут; умро 1915. у Љешу.

Извор: брат Јанко у попису 1930.¹

МАРУШИЋ Драгића **ЉУБОМИР**

Рођен 06.05.1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I;
погинуо 19.10.1915. на Вршкој Чуки.

Извор: отац Драгић у попису 1930.¹

МАРУШИЋ Јосипа **ГАВРИЛО**

Рођен 02.04.1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III;
умро код куће 06.02.1915.

Извор: син Војин у попису 1930.¹

МАРУШИЋ **ДРАГОМИР**

Рођен 1873; редов; III позив; умро 03.05.1913. у
Косовској Митровици.

Извор: 3.

МАРУШИЋ Јеремије **ЈОВИША**

Рођен 08.05.1883; редов; II позив; погинуо у
рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРУШИЋ Велимира **КОСТАНТИН**

Рођен 02.06.1891; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I;
погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: мајка Босиљка у попису 1930.¹ и 2.

МАРУШИЋ Велимира **МИЈАИЛО**

Рођен 10.09.1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I;
умро 06.04.1915. у Београду.

Извор: мајка Босиљка у попису 1930.¹ и 2.

МАРУШИЋ Велимира **ПЕТАР**

Рођен 23.05.1896; регрут; умро 1918. у Бизерти.

Извор: мајка Босиљка у попису 1930.¹ и 2.

МАРУШИЋ Јосифа **РАДИВОЈЕ**

Рођен 05.07.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 27.01.1915.

Извор: брат Милун у попису 1930.¹

МАРУШИЋ Милована **СРЕЂКО**

Рођен 07.08.1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1916. на Кривој Чуки; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 55, гроб бр. 2772.

Извор: брат Павле у попису 1930.¹, 2. и 4.

МАЋИЋ (АЛЕМПИЈЕВИЋ) Глигорија
ЉУБИСАВ

Рођен 12.04.1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро код куће од рана 1914.

Извор: отац Глигорије у попису 1930.¹ и 2.

МАЋИЋ МИЛОРАД

Рођен 17.03.1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро од тифуса 24.03.1915.

Извор: син Властимир у попису 1930.¹ и 2.

МАЦАРЕВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАЦАРЕВИЋ СВЕТИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛЕНКОВИЋ Јована **ДРАГОМИР**

Редов; погинуо 1914. на Зајчици.

Извор: 3.

МИЛИНКОВИЋ Јована **МИЛИЋ**

Рођен 1885; редов; 22. п.п./II; погинуо 1917. на Солунском фронту.

Извор: брат Миленко у попису 1930.¹

МИЈАИЛОВИЋ Станислава **ПРОДАН**

Рођен 04.02.1880; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛИЋ (ЋОСОВИЋ) БОГОСАВ

Рођен 06.01.1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 14.08.1916. на Кривој Чуки; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 55, гроб бр. 2768.

Извор: мајка Анђелија у попису 1930.¹, 2. и 4.

МИЛИЋ (ЋОСОВИЋ) Петронија ЖИВКО

Рођен 07.02.1890; редов; артиљерија Моравске бригаде; умро од тифуса 14.05.1913. у Елбасану.

Извор: Димитрије Ћосовић у попису 1930.¹ и Архив ВЈ К-103, Ф-1, док. бр. 4/14.

МИЛИЋ (ЋОСОВИЋ) Сретена (Леонтија)

МИЛОШ

Рођен 27.08.1870; редов; 1. ч. 1. б. 5. прекобројни пук/I; заробљен; умро у логору у Бугарској.

Извор: удова Стојанка у попису 1930.¹

МИЛИЋ (ЋОСОВИЋ) Василија РАДОЈКО

Рођен 28.01.1884; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 21.06.1913. на Рајчанском Риду.

Извор: синовац Радован у попису 1930.¹ и 2.

**МИЛОВАНОВИЋ (ЗЕЛЕНОВИЋ) Новака
АЛЕКСАНДАР**

Рођен 07.12.1895; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 27.04.1917. на Солунском фронту.

Извор: брат Милинко у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ Светозара ДРАГИША

Рођен 24.03.1888; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ Леонтија ЂОРЂЕ

Рођен 11.04.1886; редов; последња одбрана; заробљен; умро 1916. у Београду.

Извор: Пописни списак 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ ЈОВИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ Антонија МИЛОЈЕ

Рођен 26.01.1896; регрут; умро 1915. у Приштини.

Извор: отац Антоније у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Павла МИЈАИЛО

Рођен 26.01.1880; редов; комора 10. п.п./II; умро 04.05.1915. у Пожаревцу.

Извор: брат Миладин у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ Борисава РАДЕНКО

Рођен на Тометином пољу; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛОВАНОВИЋ Добрице СВЕТОЛИК

Рођен 20.06.1884; редов; 5. п.п./II; умро децембра 1915. у Скадру.

Извор: мајка Полексија у попису 1930.¹

МИЛОЈЕВИЋ Милосава АДАМ

Рођен 22.10.1884; редов; 3. ч. 4. б. 2. прекобројни пук/I; нестало 1915. у Албанији.

Извор: брат Миодраг у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОЈЕВИЋ Стојана МИЛИСАВ

Рођен 27.10.1896; регрут; нестало 1915. у Албанији.

Извор: мајка Радојка у попису 1930.¹

МИЛОЈЕВИЋ Павла ПЕРИША

Рођен 10.04.1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро код куће од последица рата 26.08.1919.

Извор: син Војимир у попису 1930.¹

МИЛОЈЕВИЋ Стојана РАДОВАН

Рођен 18.05.1891; редов; 5. прекобројни пук/I; нестало 1915. у Албанији.

Извор: мајка Радојка у попису 1930.¹

МИЛОСАВЉЕВИЋ (ПРЕЖАЛОВИЋ)Вукосава **МИЛИНКО**

Рођен 27.09.1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат Ранко у попису 1930.¹ и 2.**МИЛОСАВЉЕВИЋ Илије САВО**

Рођен 30.12.1862; последња одбрана; аустроугари га заробили 1914. на Сувобору; убили га при спровођењу у Ваљево.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Велисава****ВЕСЕЛИН**

Рођен 14.12.1867; редов; ордонанс; 10. п.п./III; заробљен 1914. на Кондору; умро у логору.

Извор: син Властимир у попису 1930.¹ и 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Веселина****ВЕЛИМИР**

Рођен 18.10.1891; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; заробљен 1915; умро у логору 1917.

Извор: брат Властимир у попису 1930.¹ и 2.**МИЛОШЕВИЋ ВУЈИЦА**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Танасија****ВУКАШИН**

Рођен 09.02.1881; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./II; рањен 18.06.1913. на Дренику; умро у Ваљево.

Извор: син Божидар у попису 1930.¹ и 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Веселина****МИЛЕТА**

Рођен 28.02.1897; добровољац; умро код куће од туфуса 12.02.1916.

Извор: 2.**МИЛОШЕВИЋ Ивана МИЛОРАД**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Велисава ПАУН**

Рођен 15.07.1884; редов; умро код куће 30.01.1916.

Извор: 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Веселина****РАДОВИН**

Рођен 25.02.1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 07.08.1916. на Ковилу (Солунски фронт).

Извор: брат Властимир у попису 1930.¹ и 2.**МИЛОШЕВИЋ (ЈОЧОВИЋ) Танасија САВО**

Рођен 16.07.1884; редов; градска артиљерија/II; нестало са брода 1916. при превозењу на Крф.

Извор: син Слободан у попису 1930.¹**МИЛОШЕВИЋ (ВИШЊИЋ) Светозара****ЧЕДОМИР**

Рођен 16.05.1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 18.06.1913. на Дренку.

Извор: син Милета у попису 1930.¹ и 2.**МИЛУТИНОВИЋ Драгутина БОЖИДАР**

Рођен 09.01.1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 18.06.1913. на Рајчанском Риду.

Извор: брат Вукашин у попису 1930.¹**МИЛУТИНОВИЋ ВЕЛИМИР**

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 90, гроб бр. 4720.

Извор: 4.**МИЛУТИНОВИЋ Косте ЛАЗАР**

Рођен 26.04.1889; редов; аустроугари га отерали и убили 1915.

Извор: 2.**МИРКОВИЋ Саве МИЛЕНКО**

Рођен 02.10.1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 25.10.1915. у Пустој Реци.

Извор: син Недељко у попису 1930.¹ и 2.**МЛАЂЕНОВИЋ Симеуна ВЕСЕЛИН**

Рођен 18.07.1875; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.**МЛАЂЕНОВИЋ Сретена ВИТОМИР**

Рођен 15.01.1867; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Драчу.

Извор: син Радич у попису 1930.¹ и 2.**МЛАЂЕНОВИЋ Танасија ВУЈИЦА**

Рођен 21.02.1893; редов; заробљен; умро 23.10.1917. у логору у Мађарској.

Извор: 3.**МЛАЂЕНОВИЋ Симеуна ЉУБИСАВ**

Рођен 07.05.1870; редов; 3. ч. 4. б. 2. п.п./III; погинуо 1915. код Чачка.

Извор: син Радич у попису 1930.¹**НИКИТОВИЋ Јована МИЛОШ**

Рођен 08.10.1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 28.04.1917. у Сиди Абдаласу.

Извор: брат Радомир у попису 1930.¹ и 2.**ОБРЕНОВИЋ Јакова АНТОНИЈЕ**

Рођен 17.02.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро од туфуса 09.04.1915.

Извор: син Гојко у попису 1930.¹ и 2.**ПАНТОВИЋ Алексија МИЛЕНКО**

Рођен 21.06.1881; каплар; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 21.10.1915. на Власини, код Куле.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ПАПИЋ Живана ВЕЛИСАВ

Рођен 05.02.1883; редов; понтонерија/І; нестао 1915. код Драча.

Извор: отац Живан у попису 1930.¹

ПАПИЋ Стевана МИЛОВАН

Рођен 19.11.1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; заробљен; умро у логору Нађмеђер.

Извор: удова Савка у попису 1930.¹

ПАПИЋ Живана ПЕТАР

Рођен 19.06.1896; регрут; нестао 1916. у Албанији.

Извор: отац Живан у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Ранка (Димитрија) МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ Ранка МЛАДЕН

Рођен 31.03.1871; редов; 10. п.п./Ш; умро од тифуса код куће 03.04.1915.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ Милоша ДРАГОЉУБ ДРАГО

Рођен 30.12.1882; редов; 3. коњички пук/II; умро од тифуса 12.03.1915. у Смедеревској Паланци.

Извор: брат Јован у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ Мирка ЗАХАРИЈЕ

Рођен 27.09.1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 10.11.1914. у Конатицама.

Извор: отац Мирко у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ Алексија МИЛУТИН

Рођен 10.11.1881; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п.; рањен 18.06.1913. на Дренку; умро у Косалану.

Извор: синовац Јован у попису 1930.¹

ПРОДАНОВИЋ Милоша ЗДРАВКО

Рођен 12.03.1889; наредник; 3. коњички пук/I; погинуо 04.08.1914. у мачванском Првањору.

Извор: отац Милош у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈЕВИЋ Велимана БРАНИСЛАВ

Рођен 07.06.1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 03.02.1916. на острву Лазарет код Крфа. Уписан у капели на острву Видо; сахрањен у „Плавој гробници”.

Извор: син Раденко у попису 1930.¹ и 7.

РАДОЈЕВИЋ Алексија ВЕЛИМИР

Рођен 05.01.1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро 16.05.1913. у Косовској Митровици.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈЕВИЋ Димитрија ЉУБОМИР

Рођен 17.02.1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат Радоје у попису 1930.¹

РАДОЈЕВИЋ Сретена МИЛОВАН

Рођен 12.04.1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 18.06.1913. на Дренку.

Извор: брат Станојло у попису 1930.¹

РАДОЈЕВИЋ Перише САВО

Рођен 14.01.1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 03.11.1912. у Љум Кули.

Извор: отац Периша у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈЕВИЋ Мелентија ОБРЕН

Рођен 07.11.1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; заробљен; умро у заробљеничком логору.

Извор: син Војин у попису 1930.¹

РАДОЈЕВИЋ Сретена ОБРЕН

Рођен 26.04.1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 26.09.1914. у Лојаницама (Мачва).

Извор: брат Станојло у попису 1930.¹

РАДОЈКОВИЋ Јанићија АНДРИЈА

Рођен 05.12.1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 03.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат Недељко у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈКОВИЋ Вељка СОФРОНИЈЕ

Рођен 03.01.1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 20.04.1916. на Крфу.

Извор: кћи Славка Влашкалић из Дружетића у попису 1930.¹ и 2.

РУЖИЋ Руже НЕНАД

Рођен 1882. у Теочину; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 07.08.1914. на Дачини Заовине, код Вишеграда.

Извор: син Божидар у попису 1930.¹

СТАНИШИЋ Јоксима ДОБРОСАВ

Рођен 27.03.1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Чачку.

Извор: удова Добросава у попису 1930.¹

СТАНИШИЋ Јоксима ЖИВКО

Рођен 11.06.1886; редов; 22. п.п./I; погинуо 03.07.1917. на Солунском фронту.

Извор: удова Драгиња у попису 1930.¹ и 2.

СИМОВИЋ Јестратија МИЛИЋ

Рођен 01.02.1868; редов; ордонанс 10. п.п./III; умро 1916. на Крфу.

Извор: син Милоје (учитељ) у попису 1930.¹

СРЕДОВИЋ Јакова ВУК

Рођен 20.10.1880; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро 07.08.1913. у Крагујевцу.

Извор: син Јован у попису 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Сретена БОЖИДАР

Рођен 02.01.1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; нестао 1915. у Албанији.

Извор: син Радиша у попису 1930.¹

СТАНОЈЕВИЋ ВИДОСАВ

Редов; умро у Загребу.

Извор: 2.

СТАНОЈЕВИЋ Арсенија ДОБРИВОЈЕ

Рођен 26.05.1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: Пописни списак 1930.¹

СТАНОЈЕВИЋ Павла ИВАН

Рођен 20.08.1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро код куће од тифуса 10.03.1915.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Павла ЈОВАН

Рођен 30.05.1888; редов; артиљеријски пук/I; нестало са лечења у Француској 1917.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Вукомана МИЛИЋ

Рођен 11.09.1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: отац Вукоман у попису 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Василија МИЛАДИН

Рођен 03.01.1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо августа 1914. испред Шапца.

Извор: брат Милош у попису 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Павла МИЛЕНКО

Рођен 26.10.1863; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; нестало 1915. у Албанији.

Извор: син Рајко у попису 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Милана ОБРАД

Рођен 03.07.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 05.09.1916. на Кривој Чуки (Ветернику).

Извор: брат Живојин у попису 1930.¹ и 2.

СТАНОЈЕВИЋ Сретена ПЕРИША

Рођен 13.04.1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 05.02.1915. у Чачку.

Извор: брат Гвозден у попису 1930.¹

СТАНОЈЕВИЋ Риста ОБРАД

Рођен у Прањанима; редов; у рату 1912-1918; погинуо.

Извор: 3.

СТАНОЈЕВИЋ Драгомира СРЕЋКО

Рођен 02.08.1895; редов; умро 15.02.1915. у Приштини.

Извор: отац Драгомир у попису 1930.¹ и 2.

СТАРЧЕВИЋ Василија РАДИЧ

Редов; ордонанс; 5. прекобројни пук/I; умро од тифуса 25.02.1915. у Чачку.

Извор: кћи Славка у попису 1930.¹

СТАРЧЕВИЋ Никифора СТАНИСЛАВ

Рођен 22.04.1891; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 08.03.1915. у Крагујевцу.

Извор: кћи Милена у попису 1930.¹

СТЕВАНОВИЋ Јована МИЛОШ

Рођен 28.12.1868; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро од тифуса 05.03.1915. код куће.

Извор: удова Танасија у попису 1930.¹ и 2.

СТОЈАНОВИЋ (СТОЈАНИЋ) Павла ДРАГУТИН

Рођен 30.07.1867; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; нестало 1915. у Албанији.

Извор: кћи Стојка Јочовић у попису 1930.¹ и 2.

СТОЈАНОВИЋ (СТОЈАНИЋ) Велисава СРЕТЕН

Рођен 20.02.1892; редов; артиљеријски пук/I; нестало на Солунском фронту.

Извор: отац Велисав у попису 1930.¹

ТАЛОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен 1867. у Горњој Горевници; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Ужицама.

Извор: син Милојко из Горње Горевнице у попису 1930.¹ и 2.

ТАЛОВИЋ (РАНЂИЋ) Марка ЉУБОМИР

Рођен 1870; редов; последња одбрана; умро од тифуса 02.03.1915. у Ужицама.

Извор: син Чедомир у попису 1930.¹

ТАЛОВИЋ Светозара РАЈКО

Рођен 15.01.1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро од тифуса 09.02.1915. у Ужицама.

Извор: син Петар у попису 1930.¹

ТАЛОВИЋ Светислава СРЕТЕН

Рођен 20.06.1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; утопио се 03.11.1912. у Дриму.

Извор: мајка Миља у попису 1930.¹ и 2.

ТАНАСКОВИЋ Сретена НЕДЕЉКО

Рођен 11.06.1876; редов; III позив; погинуо у ратовима 1912-1918.

Извор: 2.

ТАНАСКОВИЋ Радована РАДЕНКО

Рођен 12.02.1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 23.09.1914. у Јевремовцу.

Извор: брат Војислав у попису 1930.¹ и 2.

ТАНАСКОВИЋ Радована ТАНАСИЈЕ

Рођен 03.04.1895; редов; умро од тифуса 05.03.1915. код куће

Извор: брат Војислав у попису 1930.¹ и 2.

ТОЛИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п.; погинуо 07.08.1914. код Вишеграда.

Извор: син Александар у попису 1930.¹

ТОЛИЋ Теодора **АКСЕНТИЈЕ**

Рођен 27.11.1874; редов; погинуо 08.08.1914. на Дачини на Паносу.

Извор: унук Богдан Толић.

ТОЛИЋ Алексија **ДРАГОЈЕ**

Рођен 1892; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: рођак Богдан Толић.²

ТОЛИЋ Леке **ДРАГОЈЛЕ**

Рођен 11.04.1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 23.09.1915. у Београду.

Извор: брат Миломир у попису 1930.¹ и 2.

ТОЛИЋ Леке **МИЛИЈА**

Рођен 15.10.1897; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 24.06.1913. на Власини (Бојанов брег).

Извор: син Владан у попису 1930.¹ и 2.

ТОМАНИЋ Велимира **ЈЕВРЕМ**

Рођен 29.10.1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./Л; погинуо 23.09.1915. у Београду.

Извор: мајка Гојка у попису 1930.¹ и 2.

ТОШИЋ Вукосава **АРСЕНИЈЕ**

Рођен 05.11.1862; редов; комора Шумадијске дивизије; умро 26.12.1915. у Љешу.

Извор: син Илија у попису 1930.¹ и 2.

ТОШИЋ Арсенија **ЉУБИНКО**

Рођен 08.05.1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 13.09.1913. на Војсату, Албанија.

Извор: брат Илија у попису 1930.¹ и 2.

ТОШИЋ Арсенија **МИЛОВАН**

Рођен 19.11.1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 18.06.1913. на Дренку.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

ТРИФУНОВИЋ Владимира **АДАМ**

Рођен 10.05.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; погинуо 03.11.1912. у Љум Кули.

Извор: син Велисав у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Милосава **ВОЈИН**

Рођен 16.10.1885; редов; комора Шумадијске дивизије/Л; умро од тифуса 1914. у Ужицама.

Извор: брат Витомир у попису 1930.¹

ТРИФУНОВИЋ Маринка **ДАМЉАН**

Рођен 23.09.1885; редов; сеиз у штабу 1. армије/Л; умро од тифуса 25.12.1915. код куће.

Извор: Пописни списак 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Димитрија **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 04.02.1892; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 1914. у Црној Бари (Мачва).

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 11.04.1892; редов; 5. прекобројни пук/Л; погинуо 08.09.1914. на Мачковом Камену.

Извор: удова Јеленка у попису 1930.¹

ТРИФУНОВИЋ Луке **ДРАГОЈЛЕ**

Рођен 02.09.1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Ш; умро од тифуса 09.03.1915. код куће.

Извор: син Милош у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Милосава **БОРЂЕ**

Рођен 16.01.1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; нестало јануара 1916. код Валоне (Албанија).

Извор: брат Витомир у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Љубомира **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 17.07.1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 27.09.1914. у Јевремовцу (Мачва).

Извор: удова Даринка у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Владимира **МАРКО**

Рођен 05.05.1889; редов; градска артиљерија/Л; заробљен; умро у логору.

Извор: синовац Велисан у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1895; редов; погинуо октобра 1915. у Београду.

Извор: 2.

ТРИФУНОВИЋ Јосифа **МИЛОВАН**

Рођен 02.10.1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; погинуо 18.06.1913. на Дренку.

Извор: брат Чедомир у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Љубомира **МИЛУН**

Рођен 02.10.1884; редов; 5. п.п.; погинуо 27.09.1914. на Милетиној Коси.

Извор: мајка Јованка у попису 1930.¹

ТРИФУНОВИЋ Димитрија **ОБРЕН**

Рођен 24.01.1895; редов; I позив; умро 09.03.1915. у Приштини.

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Владимира **РАДОМИР**

Рођен 19.04.1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; заробљен; размењен; умро 23.06.1919. код куће.

Извор: синовац Велисав у попису 1930.¹

ТРИФУНОВИЋ Сава **РАНОМИР**

Рођен 08.01.1878; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./Л; заробљен; умро у логору.

Извор: син Саво у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ Љубомира **РАДИША**

Рођен 13.12.1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./Л; умро 04.01.1915. од запаљења плућа код куће.

Извор: мајка Јованка у попису 1930.¹

ТРИФУНОВИЋ Павла **СРЕДОЈЕ**

Рођен 07.10.1894; редов; 4. ч. 2. б. 12. п.п./Л; умро 1916. на Крфу.

Извор: брат Сретен у попису 1930.¹ и 2.

ТРИФУНОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914. испред Шапца.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

ЋОСОВИЋ (МИЛИЋ) Василија БУДИМИР

Рођен 08.09.1893; редов; умро од запаљења плућа 29.01.1915. код куће.

Извор: 2.

ЋОСОВИЋ (МИЛИЋ) Сретена ГОЈКО

Рођен 22.02.1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 26.06.1913. на Власини.

Извор: син Владан у попису 1930.¹ и 2.

ЋОСОВИЋ (МИЛИЋ) Сретена ДРАГОМИР

Рођен 17.01.1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Црној Гори.

Извор: син Радован у попису 1930.¹ и 2.

ЋОСОВИЋ (МИЛИЋ) ДОБРОСАВ

Рођен 1880; редов; умро 17.06.1916. у Чачку.

Извор: 3.

УГРЕНОВИЋ Срећка ДРАГИША

Рођен 04.11.1894; редов; 3. ч. 2. б. 3. прекобројни пук/I; погинуо 08.11.1915. код Подујева (Урошевца).

Извор: отац Срећко у попису 1930.¹ и 2.

УГРЕНОВИЋ Срећка РАДИША

Рођен 04.12.1896; регрут; заробљен 1915; умро 03.12.1915. у логору у Младеновцу.

Извор: отац Срећко у попису 1930.¹ и 2.

ЦВЕТИЋ (ЖИВАНОВИЋ) Дамљана ДОБРОСАВ

Рођен 03.05.1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 28.10.1915. на Чемерну.

Извор: удова Јелена у попису 1930.¹ и 2.

ЧАВОРОВИЋ Илије РАНИСАВ

Рођен 26.08.1889; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 23.09.1915. у Београду (Доњи Град).

Извор: отац Илија у попису 1930.¹ и 2.

ЧАВОРОВИЋ Милутина МИЛИСАВ

Рођен 24.04.1894; редов; умро 1915. у Приштини.

Извор: брат Рајко у попису 1930.¹ и 2.

ЧУТОВИЋ Сретена ВЕСЕЛИН

Рођен 13.03.1882; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 07.11.1915. код Новог Брда, место Божевац.

Извор: брат Светолик у попису 1930.¹ и 2.

ЧУТОВИЋ Мила ДРАГИША

Рођен 08.11.1877; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п.; умро 1916. на Крфу.

Извор: капела на острву Виду⁶, син Миломир у попису 1930.¹ и 2.

ЧУТОВИЋ Сретена ДРАГОМИР

Рођен 27.09.1875; редов; умро 14.08.1921. од последица рата.

Извор: 2.

ЧУТОВИЋ Велисава ЈАНКО

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо октобра 1915. на Чемерну.

Извор: син Велисав у попису 1930.¹

ЧУТОВИЋ Антонија МАРКО

Рођен 88.08.1868; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 21.03.1913. у Чачку.

Извор: отац Антоније у попису 1930.¹

ЧУТОВИЋ Лазара МИЛОШ

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; нестао 1915. у Албанији.

Извор: син Војимир у попису 1930.¹ и 2.

ЧУТОВИЋ Миланка МИРКО

Рођен 09.03.1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро од тифуса 01.12.1915. у Смедеревској Паланци.

Извор: отац Миленко у попису 1930.¹ и 2.

ЧУТОВИЋ Саве НЕСТОР

Рођен 23.06.1866; редов; последња одбрана; умро 1915. као заробљеник у логору Младеновац.

Извор: син Миленко у попису 1930.¹

ЧУТОВИЋ Андрије СВЕТОЛИК

Рођен 26.04.1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 20.11.1913. у Београду.

Извор: кћи Миросанда Раичевић из Дружетића у попису 1930.¹

ЧУТОВИЋ Лазара СВЕТИСЛАВ

Рођен 03.04.1869; редов; погинуо 26.11.1914. на Јеловој Гори.

Извор: 2.

ЧУТОВИЋ Алимпија СТАНИМИР

Рођен 1863; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 18.10.1914. у Јевремовцу.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

ЧУТОВИЋ Миленка ЧЕДОМИР

Рођен 09.04.1887; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 24.06.1915. код куће.

Извор: отац Миленко у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АВРАМОВИЋ Живка **МИЛЕТА**

Рођен 04.04.1893; редов; 10. п.п.; у рату од 1913; НАС; одликован Сребрном медаљом 1913; умро 20.12.1965. у Прањанима.

Извор: 6.

АВРАМОВИЋ Петра **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 01.11.1873; редов; у рату 1912; НАС; Немци га стрељали 22.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

АНДРИЋ Сретена **МАРИНКО**

Рођен 19.06.1879; редов; у рату од 1912; вратио се из Берана; умро 01.09.1961. у Прањанима.

Извор: 6.

АНДРИЋ Сретена **МИЛОВАН**

Рођен 14.11.1876; наредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 13.01.1962. у Прањанима.

Извор: 6.

АНДРИЋ Гаврила **МИЛОРАД**

Рођен 29.09.1890; каплар; 10. п.п.; у рату 1912-1918; НАС; три одликовања; умро 31.01.1973. у Гојној Гори.

Извор: 6.

АНДРИЋ Косте **МИЛАН**

Рођен 22.04.1887; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 03.09.1963. у Прањанима.

Извор: 3.

АНДРИЋ Косте **МИЛЕНКО**

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1956.

Извор: 3.

БЈЕЛАКОВИЋ (СТАНИШИЋ) Здравка **РАДЕНКО**

Рођен 23.09.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; три одликовања; умро 20.02.1959. у Прањанима.

Извор: 6.

БЛАГОЈЕВИЋ **МИЛЕНКО**

Рођен 1881; редов; 10. п.п.; у рату 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

БОЛОВИЋ Милосава **СТАНИСЛАВ**

Рођен у селу Табаковић; живео у Прањанима; подкивач; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 3.

БРАЛОВИЋ Будимира **ВУКОМАН**

Рођен 16.07.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; два одликовања; умро 21.08.1951. у болници Чачак.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Миљка **ДРАГОМИР (МИЛАН)**

Рођен 21.05.1871; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 16.01.1945. у Прањанима.

Извор: 3.

БРАЛОВИЋ Добросава **ДРАГИША**

Рођен 14.09.1893; поднаредник; 10. п.п.; у рату 1913; заробљен на Церу; умро 19.04.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Петронија **МИЛАН**

Рођен 21.04.1888; наредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 01.04.1944. у Прањанима.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Алексија **МИЛАН**

Рођен 24.01.1884; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; вратио се 1915. из Берана; умро 01.04.1964. у Прањанима.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Веселина **МИЛОШ**

Рођен 24.12.1896; редов; 10. п.п.; у рату од 1915; вратио се 1915. из Берана; умро 28.06.1949. у Прањанима.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Радисава **МИЛОШ**

Рођен 07.06.1888; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; био у логору у Мађарској; умро 03.05.1949. у Прањанима.

Извор: 3.

БРАЛОВИЋ Јована **МИЛОРАД**

Рођен 12.10.1888; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 06.10.1957. у Прањанима.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Добросава **МИЈАИЛО**

Рођен 26.04.1891; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 07.12.1944. у Прањанима.

Извор: 6.

БРАЛОВИЋ Владислава **ПЕТАР**

Рођен 29.06.1895; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га са два сина стрељали 21.10.1943. на Бањици.

Извор: 7.

БРАЛОВИЋ Тодора **ПРЕВИСЛАВ**

Рођен 31.05.1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 10.03.1967. у Прањанима.

Извор: 3.

БРАЛОВИЋ Тодора **РАДОМИР**

Рођен 20.03.1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930. у Крагујевцу.

Извор: 3.

БРАЛОВИЋ Недељка **РАНОМИР**

Рођен 28.10.1879; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 20.08.1948. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Велимира **БУДИМИР**

Рођен 24.01.1893; редов; 10. п.п.; у рату од 1913; НАС; више одликовања; умро 30.10.1979. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Љубимира **ВЕЛИСАВ**

Рођен 12.08.1896; у рату од 1915; НАС; умро 1972. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Вукосава **ГВОЗДЕН**

Рођен 30.12.1894; редов; 10. п.п.; у рату од 1914; тешки ратни инвалид; НАС; умро 08.12.1973. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Миладина **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 26.05.1891; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 14.12.1951. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Чедомира **ДРАГОЉУБ**

Рођен 31.01.1896; редов; 10. п.п.; у рату од 1915; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 30.08.1975. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Владимира **РАДИВОЈЕ**

Рођен 02.09.1885; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 10.03.1924. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Љубомира **РАДИША**

Рођен 19.02.1893; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; заробљен 1915; био у логору у Тиролу; умро 20.08.1967.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Василија **СТАНИМИР**

Рођен 26.04.1883; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 30.11.1963. у Прањанима.

Извор: 6.

ВАСИЉЕВИЋ Милована **ТИХОМИР**

Рођен 27.01.1884; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; Бугари га заробили 1915; умро 15.05.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

БЕСЕЛИНОВИЋ Љубомира **ВЕЛИСАВ**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1972. у Прањанима.

Извор: 3.

ВИДАКОВИЋ Јеремије **ВЕЉКО**

Рођен 09.10.1888; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрелјали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ВУЛИЧИЋ (ВИДАКОВИЋ) Василија **АНДРИЈА**

Рођен 26.11.1883; капетан; 5. прекобројни пук; у рату од 1912; НАС; више одликовања; тешки ратни војни инвалид; умро 16.11.1943. у Прањанима.

Извор: 6.

ВУЛИЧИЋ (ВИДАКОВИЋ) Василија

БОЖИДАР

Рођен 28.10.1879; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 17.05.1952. у Прањанима.

Извор: 6.

ВУЛИЧИЋ (ВИДАКОВИЋ) Василија

БОРИСАВ

Рођен 28.12.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 14.05.1939. у Прањанима.

Извор: 6.

ВУЛИЧИЋ (ВИДАКОВИЋ) Василија

БОГОСАВ

Рођен 11.06.1893; наредник; 10. п.п.; у рату од 1913; НАС; више одликовања; умро 21.02.1942. у Прањанима.

Извор: 6.

ВУЛИЧИЋ (ВИДАКОВИЋ) Василија

МИЛОРАД

Рођен 09.11.1875; каплар; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 14.08.1955. у Прањанима.

Извор: 6.

ВУЛИЧИЋ Алимпија **ГРУЈИЦА**

Рођен 16.01.1885; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 03.09.1963. у Прањанима.

Извор: 3.

ВУЛИЧИЋ Василија **РАДОВАН**

Рођен 28.10.1885; капетан; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 3.

ВУЛИЧИЋ Стевана **СВЕТОЛИК**

Рођен 27.07.1881; каплар; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 15.12.1948.

Извор: 6.

ВУКАШИНОВИЋ Танасија **БОЖИДАР**

Рођен 02.04.1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 16.02.1967. у Прањанима.

Извор: 3.

ВУКАШИНОВИЋ Витомира **ЉУБИНКО**

Рођен 09.02.1890; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 07.03.1939. у Прањанима.

Извор: 6.

ВУКОВИЋ Милосава **РАЈКО**

Рођен 05.02.1889; редов; у рату од 1912; НАС; ЗВОКЗм; умро 03.12.1975. у Прањанима.

Извор: 6.

ГАВРОВИЋ Бранислава **БОЖИДАР**

Рођен 28.09.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 16.06.1923. у Прањанима.

Извор: 6.

ГАВРОВИЋ Захарија **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 08.05.1881; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 24.10.1950. у Прањанима.

Извор: 6.

ГАВРОВИЋ Бранислава **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 06.04.1890; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; тешки ратни инвалид; умро 06.08.1971. у Прањанима.

Извор: 6.

ГАВРОВИЋ Трифуна **МИЛОШ**

Рођен у Прањанима; у рату од 1912; рањен 1915; лечен код куће; умро.

Извор: 6.

ГЛИШИЋ Јована **БОЖИДАР**

Рођен 28.10.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; тешки ратни инвалид; умро 07.02.1962.

Извор: 6.

ГЛИШИЋ Глигорија **ВЕСЕЛИН**

Рођен 03.11.1889; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 01.10.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ГЛИШИЋ Јоксима **ВОЈИН**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 01.12.1949. у Прањанима.

Извор: зет Богдан Толић.

ГЛИШИЋ Јоксима **ВОЈИМИР**

Рођен 28.06.1890; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 10.04.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ГЛИШИЋ Михаила **ГРУЈИЦА**

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 11.05.1941. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ГЛИШИЋ Мијаила **МАРЈАН**

Рођен 17.05.1883; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 01.07.1960. у Прањанима.

Извор: 6.

ГЛИШИЋ Јована **МИЛОРАД**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 18.02.1946. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ГЛИШИЋ Јована **МИЛОШ**

Рођен 18.05.1876; редов; у рату од 1912; био заробљен у Аустрији; умро 19.12.1956.

Извор: рођак Богдан Толић.

ГОГИЋ Михаила **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 25.06.1895; редов; 10. п.п.; у рату од 1915; НАС; умро 25.05.1960.

Извор: 6.

ЂУРОВИЋ (СПАСОЈЕВИЋ) Здравка

БУДИМИР

Рођен 29.04.1887; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ЂУРОВИЋ Дамљана **ДРАГОЉУБ**

Рођен 24.12.1888; наредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 07.01.1976. у Прањанима.

Извор: 6.

ЂУРОВИЋ Дамљана **ЖИВОЈИН**

Рођен 19.03.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 1955. у Прањанима.

Извор: 6.

ЂУРОВИЋ Дамљана **ЈОВИША**

Рођен 01.03.1884; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 19.07.1952. у Прањанима.

Извор: 6.

ЂУРОВИЋ Мелентија **МИЛАШИН**

Рођен 22.04.1895; редов; 10. п.п.; у рату од 1915; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 09.10.1978.

Извор: 6.

ЕРИЋ Василија **ВЕЛИМИР**

Рођен 05.10.1884; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 01.07.1969. у Прањанима.

Извор: 6.

ЂУРОВИЋ Дамљана **МИЛОЈЕ**

Рођен 18.04.1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 20.05.1961. у Прањанима.

Извор: 3.

ЖИВАНОВИЋ (ИВЕТИЋ) Јована

МИЛИВОЈЕ

Рођен 20.02.1884; поднаредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 28.10.1957. у Прањанима.

Извор: 6.

ЖИВЧЕВИЋ Лазара ТЕОДОСИЈЕ

Рођен 11.07.1878; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 09.10.1971. у Прањанима.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Сава ТИХОМИР

Рођен 05.05.1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Прањанима.

Извор: 3.

ЗЕЛЕНОВИЋ (МИЛОВАНОВИЋ) Цвеја ЈОВИША

Рођен 27.07.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

ЗЕЛЕНОВИЋ Цвеја ПЕРО

Рођену Прањанима; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

ЗЕЛЕНОВИЋ Новака МИЛИНКО

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 01.10.1953. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈАНКОВИЋ Нестора ДОБРОСАВ

Рођен 01.11.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 16.12.1928. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈАНКОВИЋ Велисава МИЛЕНКО

Рођен 17.04.1882; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ЈАНКОВИЋ Јована МИЛИЈА

Рођен 06.05.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 30.07.1977. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈАНКОВИЋ Милана МИЛОРАД РАДЕ

Рођен 13.06.1893; редов; у рату од 1914; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ЈАНКОВИЋ Јеротија СВЕТИСЛАВ СВЕЛЕ

Рођен 1872; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 30.01.1927. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Никодина АДАМ

Рођен 24.11.1876; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 01.01.1955. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Никодина АНТОНИЈЕ

Рођен 08.11.1877; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 21.11.1959. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Милана ВЕЛИМИР

Рођен 28.01.1893; редов; 10. п.п.; у рату од 1914; заробљен 1915; умро 07.09.1968. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Никодина ВУКАШИН

Рођен 02.07.1887; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 30.08.1971. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Јована ДРАГУТИН ДРАГО

Рођен 31.01.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; дугогодишњи председник општине Прањани; умро 16.02.1947. у Београду.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Јована ЈАНКО

Рођен 23.03.1884; редов; 2. ч. 2. б; комбинована дивизија; у рату од 1915; НАС; умро 29.04.1951. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Светислава ЈЕРЕМИЈА

Рођен 16.08.1892; поднаредник; у рату 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 15.08.1976. у Прањанима.

Извор: 6.

ЈЕРЕМИЋ Никодина РАДЕНКО

Рођен 30.05.1895; редов; 10. п.п.; у рату од 1914; НАС; више одликовања; умро 12.01.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Јеротија БОРИСАВ

Рођен 04.12.1894; редов; комбинована дивизија; у рату од 1914; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 18.07.1957. у Прањанима.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Јеротија ДОБРИВОЈЕ

Рођен 10.07.1888; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; немачки заробљеник од 1915; умро 18.03.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

КОВАЧЕВИЋ Милана ДРАГОМИР

Рођен 29.06.1884; редов; комбинована дивизија; у рату од 1912; НАС; умро 12.05.1976. у Прањанима.

Извор: 9.

КОЈОВИЋ Обрада ВИДОСАВ

Рођен 14.06.1871; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 21.05.1952. у Прањанима.

Извор: 6.

КОЈОВИЋ Веселина ГВОЗДЕН

Рођен 17.08.1896; редов; допунски батаљон; у рату од 1915; НАС; заробљен у II светском рату; умро 25.06.1956. у Прањанима.

Извор: 6.

КОЈОВИЋ Радована МИЛАДИН

Рођен 30.01.1891; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

КОЈОВИЋ Лазара МИЛЕНКО

Рођен 12.07.1883; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 25.12.1960. у Прањанима.

Извор: 6.

КРЊИЋ Мирка ЗДРАВКО

Рођен 13.06.1883; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 15.07.1943. на Бањици.

Извор: 7.

МАРУШИЋ Мирка ДРАГОМИР

Рођен 07.02.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; заробљаван; носилац две Медаље за храброст; заробљаван; умро 23.03.1945. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Љубомира ЈАНКО

Рођен 18.11.1889; редов; коњица Шумадијске дивизије; у рату од 1912; НАС; носилац две Медаље за храброст; умро 28.04.1970. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Теодора МИКАИЛО

Рођен 12.10.1880; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 17.02.1952. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Теодора МИЛАДИН

Рођен 11.12.1883; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 29.05.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Јосипа МИЛУН

Рођен 07.09.1880; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 21.07.1955. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Миленка ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 26.06.1885; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 10.11.1973. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Мирка СТАНИМИР

Рођен 03.01.1877; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац три Медаље за храброст; умро 06.01.1947. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРУШИЋ Миленка ТИХОМИР

Рођен 11.03.1894; наредник; 10. п.п.; у рату од 1915; НАС; носилац три Медаље за храброст (у 1943. побегао Бугарима са стрељања у Прањанима); умро 08.02.1975. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРКОВИЋ Бранислава ЈОВИША

Рођен 06.09.1887; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 19.02.1954.

Извор: 6.

МАРКОВИЋ Бранислава СВЕТОЗАР

Рођен 18.06.1885; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран 1916; умро 09.01.1958. у Прањанима.

Извор: 6.

МАРКОВИЋ Војина СРЕДОЈЕ

Рођен 16.10.1891; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; заробљен 1915; био у логору; четници га стрељали са три сина 06.08.1943. у Прањанима.

Извор: 7.

МАРКОВИЋ Филипа УРОШ

Рођен 07.08.1883; поднаредник; 4. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 08.06.1963. у Прањанима.

Извор: 6.

МАЊИЋ (АЛЕМПИЈЕВИЋ) Павла МИЛОЈЕ

Рођен 15.05.1882; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран 1916; живео у Аустрији; умро 09.01.1960. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЈАЙЛОВИЋ Продана ВЕЛИСАВ

Рођен 08.02.1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 10.09.1943. од немачких мучења у Прањанима.

Извор: 7.

МИЛЕНКОВИЋ Јована МИЛУН

Рођен 12.12.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 03.07.1959. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛЕНКОВИЋ Јована ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 07.11.1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 28.09.1950.

Извор: 6.

МИЛЕНКОВИЋ Теодора **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 29.07.1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛЕНКОВИЋ Тодора **МИЛИЋ**

Рођен 03.04.1887; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 20.04.1964. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛИНКОВИЋ Јована **ДОБРОСАВ**

Рођен 01.10.1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 28.08.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛИНКОВИЋ Симе **ЖИВКО**

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943.

Извор: 7.

МИЛОВАНОВИЋ Тихомира **АЛИМПИЈЕ**

Рођен 02.12.1890; редов; прекобројни пук; у рату од 1912; Бугари га заробили 1915; умро 15.01.1973. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛОВАНОВИЋ Павла **МИЛАДИН**

Рођен 29.02.1888; редов; коњица 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 19.04.1930.

Извор: 6.

МИЛОВАНОВИЋ Борисава **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1889. на Тометином Пољу; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Вукосава **РАНКО**

Рођен 30.09.1887; редов; 5. п.п.; у рату од 1912; НАС; тешки ратни инвалид; умро 16.02.1967 у Прањанима..

Извор: 6.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Вукосава **РАЈКО**

Рођен 30.09.1887; редов; 5. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 16.02.1967. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛОСАВЉЕВИЋ Милана **СТАНИМИР**

Рођен 25.05.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛОШЕВИЋ Игњата **ДРАГУТИН**

Рођен 03.03.1876; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 13.07.1953. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛОШЕВИЋ Танасија **РАДИЧ**

Рођен 29.04.1879; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; три Медаље за храброст; умро 04.07.1955. у Прањанима.

Извор: 6.

МИРКОВИЋ Саве **ЉУБИНКО**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 19.12.1934. у Прањанима.

Извор: 6.

МИРКОВИЋ Глигорија **МИЛИСАВ**

Рођен 08.03.1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 07.01.1948. у Прањанима.

Извор: 6.

МИРКОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 10.09.1943. у Прањанима.

Извор: 6.

МИЛУТИНОВИЋ Драгутина **ВУКАШИН**

Рођен 08.02.1888; редов; у рату од 1912; умро 1947. у Чачку.

Извор: 3.

МИЛУТИНОВИЋ Манојла **РАДОЈЕ**

Рођен 27.07.1889; редов; у рату од 1912; умро 19.12.1938. у Чачку.

Извор: 3.

МЛАЂЕНОВИЋ Танасија **ВУЧЕТА**

Рођен 27.10.1889; редов; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 23.06.1963. у Прањанима.

Извор: 6.

НИКИТОВИЋ Јеротија **МИЛАН**

Рођен 02.04.1889; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 13.02.1956. у Прањанима.

Извор: 6.

НИКИТОВИЋ Јеротија **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 05.05.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 17.01.1952. у Прањанима.

Извор: 6.

НИКИТОВИЋ Саватија **РАДЕНКО**

Рођен 30.05.1895; редов; у рату од 1915; заробљен 1915; умро 1943.

Извор: 6.

НИКИТОВИЋ Јована **РАДОМИР**

Рођен 21.08.1871; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Прањанима.

Извор: 6.

НИКИТОВИЋ Јеротија **СРЕТЕН**

Рођен 24.02.1884; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 23.10.1977. у Прањанима.

Извор: 6.

ОБРЕНОВИЋ Мирка **ВУЧЕТА ВУК**

Рођен 20.03.1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 25.11.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ПАПИЋ Јеремије **МИЛАН**

Рођен 25.05.1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 11.12.1938. у Прањанима.

Извор: 6.

ПАПИЋ Војислава **МИХАИЛО**

Рођен 12.08.1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 24.11.1942. у Прањанима.

Извор: 6.

ПЕТРОВИЋ Теодора **ДРАГОЉУБ**

Рођен 1892. у Калањевцима (Ракари) (Качер); редов; у рату од 1912; НАС; умро 12.12.1947.

Извор: син Ђорђе.

ПРОДАНОВИЋ Милоша **МИЛЕТА**

Рођен 15.02.1883. у Богданици; наредник; у рату од 1912; НАС; Орден Светог Саве I-IV степена; Орден Југословенске круне; нестао 1945.

Извор: син Божидар Божа Продановић.³

РАДОЈЕВИЋ Мелентија **БУДИМИР**

Рођен 14.08.1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро од рана 12.04.1916. у Прањанима.

Извор: 6.

РАДОЈЕВИЋ Мелентија **ВЛАДИМИР**

Рођен 12.01.1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 05.03.1961. у Прањанима.

Извор: 6.

РАДОЈЕВИЋ Перише **ДРАГУТИН**

Рођен 27.02.1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. на Бањици.

Извор: 7.

РАДОЈЕВИЋ Сретена **ОБРЕН**

Рођен 26.04.1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

РАДОЈЕВИЋ Алексија **ПАВЛЕ**

Рођен 1881; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; две Медаље за храброст; умро 04.02.1937. у Прањанима.

Извор: 6.

РАДОЈЕВИЋ Димитрија **РАДОЈЕ**

Рођен 02.04.1888; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 16.05.1966. у Прањанима.

Извор: 6.

РАДОЈЕВИЋ Станојла **РАДОЈЕ**

Рођен 18.06.1893; поднаредник; у рату 1912-

1918; НАС; носилац Медаље за храброст; умро 11.03.1956. у Прањанима.

Извор: 6.

РАДОЈКОВИЋ Јанићија **ТИОСАВ**

Рођен 02.04.1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 3.

РАДОЈКОВИЋ Јанићија **МИЛОСАВ**

Рођен 26.09.1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 3

РАЈИЧИЋ Ивана **ТАДИЈА**

Рођен 26.06.1885; капетан; у рату од 1912; НАС; шест одликовања; две медаље Обилића; умро 21.04.1980. у Прањанима.

Извор: 6.

СИМОВИЋ Јестратија **БЛАГОЈЕ**

Рођен 14.09.1856; редов; у рату од 1912; НАС; умро 06.07.1936. у Чачку.

Извор: 6.

СИМОВИЋ Јестратија **МИЛЕНКО**

Рођен 06.03.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 16.04.1933. у Прањанима.

Извор: 6.

СИМОВИЋ Јестратија **МИЛОСАВ**

Рођен 03.04.1880; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; био у логору у Аустрији; умро 25.10.1964. у Прањанима.

Извор: 6.

СИМОВИЋ Вукомана **РАДЕНКО**

Рођен 25.06.1898; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; више одликовања; умро 12.12.1977. у Прањанима.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Обрада **БОЖИДАР**

Рођен 06.04.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; два одликовања; умро 27.05.1936. у Прањанима.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Теодора **ДРАГОМИР**

Рођен 24.11.1863; редов; у рату од 1912; носилац више одликовања; заробљен 1915; умро 30.11.1946. у Прањанима.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Сретена **ЈОВИША**

Рођен 06.01.1880; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; Медаља Обилића; умро 15.03.1947. у Прањанима од последица четничког мучења.

Извор: 7.

СТАНОЈЕВИЋ МАРКО

Рођен 14.05.1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 12.01.1940. у Прањанима.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Велимира МИЛОРАД

Рођен 26.02.1890; редов; у рату од 1912; НАС; четници га стрељали 18.12.1941. у Прањанима.

Извор: 7.

СТАНОЈЕВИЋ Вукомана НИКИФОР

Рођен 26.02.1890; редов; у рату од 1912; Немци га заробили 1915; умро 02.06.1973. у Прањанима.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Драгојла РАЈКО

Рођен 14.07.1895. у Прањанима; редов; у рату од 1915; НАС; умро 15.05.1963. у Прањанима.

Извор: 6.

СТАНОЈЕВИЋ Миленка РАЈКО

Рођен 11.05.1891; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 14.07.1943. у Прањанима.

Извор: 7.

СТАРЧЕВИЋ Будимира БОЖИДАР

Рођен 29.11.1899; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. у Прањанима.

Извор: 7.

СТЕФАНОВИЋ Велимира ВОЈИСЛАВ

Рођен 19.09.1896; редов; у рату од 1915; НАС; Немци га стрељали 25.09.1943. у Прањанима.

Извор: 7.

СТОЈАНОВИЋ Јевросима МИЛИВОЈЕ

Рођен 10.03.1886; редов; у рату од 1912; НАС; тешки ратни инвалид; умро 02.10.1950. у Прањанима..

Извор: 6.

СТОЈАНИЋ Глигорија ВЕСЕЛИН

Рођен 02.12.1884; редов; у рату од 1912; Немци га заробили 1915; умро 22.09.1944. у Прањанима..

Извор: 6.

СТОЈАНИЋ Велисава МИЛЕНКО

Рођен 25.03.1895; редов; у рату од 1915; Немци га заробили 1915; умро 25.10.1971. у Прањанима.

Извор: 6.

ТОДИЋ Велисава ВЕЛИМИР - Јапан

Рођен у Прањанима; редов; у рату од 1915; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 3.

ТОДИЋ Петронија ДРАГОЉУБ

Рођен 02.02.1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 29.09.1971.

Извор: 6.

ТОДИЋ Велисава МИЛИВОЈЕ

Рођен 25.08.1895; поднаредник; у рату од 1915; НАС; умро 07.01.1972. у Прањанима.

Извор: 3.

ТОДИЋ Ђорђа ПЕТРОНИЈЕ

Рођен 12.02.1864; редов; у рату од 1912; умро 21.02.1951. у Прањанима.

Извор: 3.

ТОЛИЋ Светислава БОЖИДАР

Рођен 15.09.1882; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 22.06.1958. у Прањанима.

Извор: 6.

ТОЛИЋ Велисава ВЕЛИМИР Јапан

Рођен у Прањанима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

ТОЛИЋ Светислава ВУКОСАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 24.12.1945. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ТОЛИЋ Александра ЖИВКО

Рођен 1887; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 22.04.1921. у Прањанима.

Извор: кћи Ангелина-Кика Трифуновић, живи у Гојној Гори.

ТОЛИЋ МАРЈАН

Рођен у Прањанима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Прањанима.

Извор: 6.

ТОЛИЋ Теодора (Теована) МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 11.11.1880; редов; у рату од 1912; вратио се кући из Берана; умро 27.12.1951. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ТОЛИЋ Обрада МИЛАН

Рођен 15.03.1878; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; умро 22.01.1946. у Прањанима.

Извор: 6.

ТОЛИЋ Владисава МИЛАН

Рођен 25.05.1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 10.06.1932. у Прањанима.

Извор: 6.

ТОЛИЋ Јована МИЛОШ

Рођен 13.10.1879; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 24.08.1967.

Извор: 6.

ТОЛИЋ Илије ПАВЛЕ

Рођен 15.05.1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 18.02.1956. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ТОЛИЋ Јована **ПЕТАР**

Рођен 11.05.1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 12.04.1956. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ТОЛИЋ Владислава **СТАНИМИР**

Рођен 15.07.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 14.01.1957. у Прањанима.

Извор: б.

ТОЛИЋ Александра **СТОЈАН**

Рођен 06.02.1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 08.03.1970. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ТОЛИЋ Ђорђа **СТОЈКО**

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 23.08.1930. у Прањанима.

Извор: син Богдан Толић.

ТОЛИЋ Ђорђа **РАДОМИР**

Рођен 06.02.1890; поднаредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; шест одликовања; умро 26.12.1944. у Прањанима.

Извор: синовац Богдан Толић.

ТОЛИЋ Владисава **ТЕОДОР**

Рођен 03.04.1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 12.01.1953. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ТРИФУНОВИЋ Тадије **АЛЕКСАНДАР**

Рођен 08.02.1873; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; био у логору; умро 12.10.1955. у Прањанима.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Марка **БУДИМИР**

Рођен 04.11.1881; поднаредник; 13. артиљеријски пук; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 12.08.1929. у Прањанима.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Милосава **ВИТОМИР**

Рођен 05.02.1882; редов; ордонанс војводе Степе; у рату од 1912; НАС; умро 11.12.1959. у Прањанима.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Никифора **ИЛИЈА**

Рођен 09.04.1890; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 12.09.1959. у Прањанима. Два сина су му погинула 1944. у борби за ослобођење.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Јевстатија **ЈЕВРЕМ**

Рођен 06.04.1868; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 16.03.1945. у Прањанима.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Тимотија **МИЛОРАД**

Рођен 08.01.1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; четници га стрелили 30.12.1941. у Љубићу.

Извор: 7 и унук Дражмир Марушић.

ТРИФУНОВИЋ Теодосија **РАДОСАВ**

Рођен 12.05.1888; поднаредник; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 10.10.1966. у Прањанима.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Никифора **СРЕЂКО**

Рођен 23.01.1885; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 09.11.1969.

Извор: б.

ТРИФУНОВИЋ Марка **СТАНКО**

Рођен 08.05.1883; наредник; 13. артиљеријски пук; у рату од 1912; НАС; четири одликовања; умро 05.06.1947. у Прањанима.

Извор: б.

ЋОСОВИЋ Перише **ДИМИТРИЈЕ**

Рођен 23.11.1887; редов; у рату од 1912; Немци га заробили 1915; био у логору; умро 21.01.1962. у Прањанима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ЋОСОВИЋ Јевта **ДРАГУТИН**

Рођен 20.10.1890; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрелили 01.10.1943. на Бањици.

Извор: 7.

ЋОСОВИЋ Јевтимија **МИЛАН**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; Немци га заробили 1915; био у логору; умро 1973. у Коњевићима.

Извор: рођак Богдан Толић.

ЋОСОВИЋ Јевтимија **МИЛОЈЕ**

Рођен 23.05.1896; поднаредник; у рату од 1915; НАС; три одликовања; умро 03.03.1960. у Прањанима.

Извор: б.

ЋОСОВИЋ¹ Јевтимија **МИЛУТИН**

Рођен 29.10.1890; поднаредник; у рату од 1912; НАС; од 1915. био комита; умро 12.11.1932.

Извор: рођак Богдан Толић.

ЧАВОРОВИЋ Јоксима **ЉУБОМИР**

Рођен 07.11.1881; редов; у рату од 1912; аустроугари га заробила 1915; умро 22.12.1986. у Прањанима.

Извор: б.

¹ Ћосовићи носе и презиме Милићи.

ЧАВОРОВИЋ Јоксима МИЛОЈКО

Рођен 09.09.1888; редов; у рату од 1912; аустроугари га заробила 1915; био у логору; умро 22.12.1980. у Прањанима.

Извор: 6.

ЧАВОРОВИЋ Милутина РАЈКО

Рођен 22.02.1888; наредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; више одликовања; умро 28.09.1957. у Прањанима.

Извор: 6.

ЧУТОВИЋ Миленка ВЛАСТИМИР

Рођен 18.01.1895; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; три одликовања; умро 22.11.1969. у Прањанима.

Извор: 6.

ЧУТОВИЋ Сретена ВУКОСАВ

Рођен 21.01.1880; наредник; 10. п.п.; у рату од 1912; НАС; четири одликовања; умро 05.05.1964. у Прањанима.

Извор: 6.

ЧУТОВИЋ Миленка ИЛИЈА зв. ЖУКА

Рођен 20.07.1889; наредник; у рату од 1912; заробљен; побегао из заробљеништва на Солунски фронт; НАС; више одликовања; ЗВОКЗм; умро 27.02.1967. у Прањанима.

Извор: Велизар Чутоковић.

ЧУТОВИЋ Симеуна ЈОВАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 09.12.1953.

Извор: унука Винка.

ЧУТОВИЋ Симеуна КОМНЕН

Рођен 16.04.1882; редов; у рату од 1912; тешки ратни инвалид; умро 20.07.1967. у Прањанима.

Извор: унука Винка.

ЧУТОВИЋ Нестора МИЛЕНКО

Рођен 01.01.1890; близнак са Милорадом; каплар; у рату од 1912; НАС; две медаље; ратни заробљеник II светског рата; умро 16.04.1956. у Прањанима.

Извор: рођак Велизар Чутовић.

ЧУТОВИЋ Нестора МИЛОРАД

Рођен 04.11.1892; редов; 10. п.п.; у рату од 1912; Немци га заробили 1915; био у логору; умро 16.03.1965. у Прањанима.

Извор: рођак Велизар Чутовић.

ЧУТОВИЋ Симеуна МИЛОРАД

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; три одликовања; умро 03.05.1956. у Прањанима.

Извор: 6.

ЧУТОВИЋ Нестора МИЛОШ

Рођен 01.01.1890; близнак са Миленком; редов; у рату од 1912; аустроугари га заробила 1915; био у логору; умро 01.05.1946. у Прањанима.

Извор: рођак Велизар Чутовић.

ЧУТОВИЋ Андрије ЧЕДОМИР

Рођен 24.06.1883; редов; у рату од 1912; 1915. побегао рањен из болнице у Скопљу да не буде заробљен и ступио у комите; умро 28.01.1938. у Прањанима.

Извор: рођак Велизар Чутовић.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 14. Пописни списак погинулих ратника села Прањана који су јануара 1930. потписали председник суда Прањанске општине Теодосије Живчевић и деловођа Тих. С. Живчевић.

² Спомен-плоче у цркви села Прањани.

³ Бранко Браловић, прикупљени подаци о ратницима 1912-1918.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁵ Исидор Ђуковић: „*Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе*”, Сигнатуре, Београд, 2002.

⁶ Подаци потомака ратника о прецима: Славољуб Трифуновић, Димитрије Јачовић, Велизар Чутовић.

⁷ „*Чачански крај у НОБ*”. Издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁸ Лист „*Дуга*”, од јануара 1985.

⁹ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Прњавор, општина Враћевшница

Село је удаљено 17 km од Горњег Милановца. Налази се поред пута за Крагујевац, на јужним падинама планине Рудник, у Горњој Гружи, на надморској висини 350-500 m и површини 816 ha.

У средњовековној Србији село се звало Купиново, по купинама којих је било много и добро су рађале. Пред наиласком Турака цело село се иселило. За време турске окупације село се звало Горња Враћевшница. Под тим именом забележено је у турском попису 1525. године. Тада је имало 10 домова. Под именом Прњавор први пут се појављује 1806. године, из чега се може закључити да је село било метох манастира Враћевшница. Већина становништва се 1809. године доселила из Старог Влаха. У пописима село је имало: 1910. године 326; 1921. године 308 и 2002. године 108 становника.

Велики челник деспота Ђурђа Бранковића, Радич Поступовић је 1430. године подигао манастир Враћевшницу, посвећену Светом Ђорђу у знак захвалности што се вратио из боја на Косову пољу. Поред манастира су конаци ктитора Радича Поступовића, кнеза Милоша Обреновића, архимандрита Вићентија Красојевића, манастирска музејска поставка и гроб Вишње - мајке кнеза Милоша.

Вожд Карађорђе је код манастира Враћевшнице 16/28. августа 1812. године на састанку народних старешина обнародовао одредбе Букурештанског уговора о миру између Русије и Турске, којима се од устаничке Србије тражило да положи оружје пред Турцима. Народне старешине су одлучиле да по сваку цену бране ослобођену Србију.

Прњавор се налазио у општини Враћевшница. У њој је од 1810. године радила школа којој је припадао и Прњавор. Надлежност црквене парохије манастира Враћевшница пружа се и на село Прњавор. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима од 1912. до 1918. године село је дало 56 ратника, од којих је 18 погинуло а 38 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ЈЕВТОВИЋ МИЛИЈА

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; погинуо 1913. код Босиљграда.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ РАДОЈКО

Рођен 1874; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; погинуо 1913.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ СРЕДОЈЕ

Рођен 1894; редов; 4. ч. 4. б. 5. прекобројни/I; у рату од 1914; умро 1915.

Извор: Алекса Јевтовић у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ М. СВЕТОЛИК

Рођен 1894; четник Воје Танкосића од 1914; погинуо 1914.

Извор: 1.

НЕНАДОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; рату 1912; умро 1915; умро 1917.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ ВИТОМИР

Рођен 1887; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1914.

Извор: Радојица Павловић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ М. РАДОМИР

Рођен 1890; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1914.

Извор: Радојица Павловић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ СТОЈАН

Рођен 1892; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; умро 1918.

Извор: Радојица Павловић у попису 1930.¹

ПАВЛОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1889; редов Болничке чете Шумадијске дивизије/І; умро 1915.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1897; редов; у рату од 1912; умро 1915. у повлачењу.

Извор: 1.

ПОПОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен 1892; редов Болничке чете Шумадијске дивизије; умро 1915.

Извор: Бижидар Поповић у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1870; редов; болничар/Ш; у рату од 1912; умро 1915.

Извор: 1.

РАДИВОЈЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1871; редов; Ш позив; у рату од 1912; рањен на Церу; умро крајем 1914. од тифуса.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**БОШКОВИЋ ЂУРЂЕ**

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС; умро.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ АЛЕКСА

Редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрелјали 21.10.1941. у Крагујевцу.

Извор: Милан Жиловић.

ЈЕВТОВИЋ Милутина ВЕСЕЛИН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ Милутина МИХАИЛО

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 2.

ЈЕВТОВИЋ Јовна СИМА

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Светозара ЛАЗАР

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1984.

Извор: 2. и 3.

ЛАЛОВИЋ Светозара АДАМ

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

ЛАЛОВИЋ С. ЖИВОЈИН

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1922.

Извор: 2.

НЕНАДОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 5.

РАДОВАНОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1886; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; умро 1914.

Извор: Милован Радовановић у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; умро и сахрањен у Солуну 1917.

Извор: Милорад Радовановић.

СИМОВИЋ С. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 1914.

Извор: Марко Симовић у попису 1930.¹

СРЕДОЈЕВИЋ ДУШАН

Рођен 1892; редов; 4. артиљеријски пук/І; у рату од 1912; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1.

СРЕДОЈЕВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1.

МАРИНКОВИЋ ИЛИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

НЕНАДОВИЋ РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Радомира ЖИВОЈИН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ Н. РАДЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ В. ДРАГОМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у логору.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ Милића МИЛАН

Рођен 18.09.1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ Милића МИХАИЛО

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

ПОПОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 2.

РАДОВАНОВИЋ Арсенија ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљеник у логору у Немачкој; умро 1960.

Извор: син Милорад.

РАДОВАНОВИЋ Милована ДРАГОМИР

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 2.

СИМИЋ МИЛАН

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921.

Извор: 2.

СИМОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

СИМОВИЋ Марка ЉУБОМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: 2.

СИМОВИЋ МИЛАН

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921.

Извор: 2.

СПАСОЈЕВИЋ Вука ДРАГИЋ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

СПАСОЈЕВИЋ Вучка МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

СРЕДОЈЕВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1991.

Извор: 2.

СРЕДОЈЕВИЋ Милована МИЛИЋ

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

СРЕДОЈЕВИЋ СТЕВАН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ Петра ДОБРИЦА

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1960.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ Петра ДУШАН

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ Милаиа МИЛИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1927.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ Глише НИКОЛА

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га убили у Враћевшници 14.04.1941.

Извор: 3.

** Извори:*

- ¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 5. Пописни списак погинулих ратника у 1930. години, који су потписали председник општинског суда Враћевшнице Јездимир Жиловић и деловођа Велимир Алексић.
- ² Податке о ратницима 1912-1918. године из села Прњавор које су прикупили од потомака и других извора: Живојин Симовић, Јовиша Марковић, Милан Жиловић, Радош Петровић, Милован Ђорђевић, Милорад Радовановић, Владимир Петровић и Мићо Радовановић..
- ³ Евиденција обновљеног удружења носилаца Албанске споменице (НАС), 1967.
- ⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1997., стр. 268.

Село Рељинци, општина Заграђе

Село Рељинци је удаљено 19 km од Горњег Милановца Ибарском магистралом у правцу Београда. Налази се на северним падинама планине Рудник, на надморској висини 240-410 m и на површини од 740 ha.

Село је у средњовековној Србији добило име по властелину Хрељи чије је било власништво. Пред турском најездом становници села су се иселили, осим три фамилије које и данас живе у селу. У 18. веку село су населили досељеници из Старог Влаха, Лесковца и Качера.

Село припада општини, школи и парохији цркве Светог архангела Гаврила у Заграђу. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 86 ратника од којих је 31 погинуо а 55 је преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АДАМОВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АДАМОВИЋ ТАДИЈА

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОРИСАВЉЕВИЋ МИЛАН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОРИСАВЉЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДАМЉАНОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДАМЉАНОВИЋ ДАМЉАН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДАМЉАНОВИЋ РАЈКО

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ МИЛОВАН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ ПЕТАР

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕРЕМИЋ ТИХОМИР

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КАНДИЋ МИХАИЛО

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КУЗМАНОВИЋ КУЗМАН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАТИЈЕВИЋ ОБРАД

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАЙЛОВИЋ ВЛАДИСАВ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАЙЛОВИЋ МАРКО

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ МИКАИЛО

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛЈЕТИЋ ДАМЉАН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛЈЕТИЋ ДРАГИЋ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИТРОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАШИЋ БОЖИДАР

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАШИЋ ГОЈКО

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ ДРАГИША

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**АДАМОВИЋ Аксентија АДАМ**

Рођен 1850; у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1977.

Извор: 2.

АДАМОВИЋ Аксентија ДРАГОМИР

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1976. у Рељинцима.

Извор: унука Надежда.

АДАМОВИЋ Аксентија ДРАГУТИН

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Рељинцима.

Извор: 2.

АДАМОВИЋ Милана ИГЊАТ

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Рељинцима.

Извор: унук Обрад.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈКОВИЋ МИЛИСАВ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈКОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈКОВИЋ ОБРАД

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТОЈКОВИЋ САВКО

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ МАРЈАН

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ НОВАК

Рођен у Рељинцима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АДАМОВИЋ Аксентија МИЛОВАН

Рођен 1878; у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 2.

АДАМОВИЋ Микана МИЛОРАД

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Рељинцима.

Извор: унук Славољуб.

АДАМОВИЋ Милана СВЕТОЗАР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Рељинцима.

Извор: унук Славољуб.

БОРЂЕВИЋ Богосава МАРИНКО

Рођен 1886; у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; 1961.

Извор: 2.

БОРЂЕВИЋ Богосава **МИЛОСАВ**

Рођен 1884; у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Драгутина **ДОБРОСАВ**

Рођен 1886. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 2.

ЈЕВТИЋ Јевђенија **МИЛЕНКО**

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату од 1915; НАС; умро 1945. у Рељинцима.

Извор: син Радош.

ЈЕРЕМИЋ Андрије **ДРАГОМИР**

Рођен 1886. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 2.

ЈЕРЕМИЋ Гаја **МИЛИНКО**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Рељинцима.

Извор: унука Рада.

ЈЕРЕМИЋ НИКОДИН

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

КАНДИЋ РАЈКО

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

КУЗМАНОВИЋ Петра **ДИМИТРИЈЕ**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955. у Рељинцима.

Извор: син Данило.

КУЗМАНОВИЋ Петра **ДРАГОЈЛО**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943. у Рељинцима.

Извор: синовац Радош.

КУЗМАНОВИЋ Петра **ДРАГУТИН**

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Рељинцима.

Извор: син Радош.

МАКСИМОВИЋ Мелентија **ВЛАДИМИР**

Рођен 1894. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ Гаја **МЕЛЕНТИЈЕ**

Рођен 1872. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 2.

МАКСИМОВИЋ МИЛАН

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Петра **АЛЕКСАНДАР**

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Романа **ГВОЗДЕН**

Рођен 1887; капетан; у рату од 1912; НАС; умро 1952. у Рељинцима.

Извор: унука Вера.

МИЈАИЛОВИЋ Романа **ДРАГИША**

Рођен 1893. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; интерниран 1916; умро 1961.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Петра **ЖИВОЈИН**

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Рељинцима.

Извор: унука Мирјана.

МИЈАИЛОВИЋ Радосава **ЗДРАВКО**

Рођен 1886. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Томе **КРСТА**

Рођен 1882. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Томе **МИЛАДИН**

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949. у Рељинцима.

Извор: унук Боровоје.

МИЈАИЛОВИЋ Романа **ОБРАД**

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Рељинцима.

Извор: 2.

МИЈАИЛОВИЋ Романа **СОКО**

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Горњем Милановцу.

Извор: унук Никица.

МИЛЕТИЋ АЛЕКСА

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938. у Рељинцима.

Извор: унук Драгиша.

МИЛЕТИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934. у Рељинцима.

Извор: унук Драган.

МИЛЕТИЋ ОБРАД

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

МИЛЕТИЋ НИКОЛА

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Рељинцима.

Извор: унук Драгиша.

МИЛЕТИЋ Милоша **РАДОМИР**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963. у Рељинцима.

Извор: унук Милољуб.

МИЛЕТИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1872; каплар; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Рељинцима.

Извор: унук Драган.

МИЛОВАНОВИЋ Радивоја **МИЛАН**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Рељинцима.

Извор: унук Милун.

МИТРОВИЋ Рада **МИЛУТИН**

Рођен 1880. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 2.

РАДОЛИЧИЋ Петра **ПЕТРОНИЈЕ**

Рођен 1888. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 2.

РАШИЋ Новака **БОГОЉУБ**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Рељинцима.

Извор: унук Милан.

СРЕТЕНОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Рељинцима.

Извор: праунук Радиша.

СРЕТЕНОВИЋ Петра **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1881. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛОРАД *

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ СРЕТЕН

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

СТОЈКОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

СТОЈКОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

СТОЈКОВИЋ Ристивоја **ЈАЋИМ**

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Рељинцима.

Извор: синовац Миодраг.

СТОЈКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

СТОЈКОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Рељинцима.

Извор: унук Драган.

СТОЈКОВИЋ Петра **РАДОМИР**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956. у Рељинцима.

Извор: праунук Јован.

СТОЈКОВИЋ Велимира **РАДОСАВ**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Рељинцима.

Извор: син Љубиша.

СТОЈКОВИЋ Јована **СИМО**

Рођен 1883. у Рељинцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936. у Рељинцима.

Извор: син Александар.

ТОДОРОВИЋ ОБРАД

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Рељинцима.

Извор: унука Даринка.

* *Извори:*

¹ Спомен плоча изгинулим ратницима 1912-1918. коју су после ослобођења 1918. поставили грађани села Рељинци у парохијској цркви Светог Архангела Гаврила у Заграђу. На спомен-плочи је пригодна посвета: „Спомен подижу ожалошћени парохијани! Ко за свој род умре тај навек живи, да му се свако с поносом диви”!

² Податке о ратницима 1912-1918. из села Рељинци прикупили су од потомака и од других извора Милета Максиминовић, Бранислав Сретеновић, Милован Богдановић и Драгован Богдановић.

Село Рудник, општина Рудник

Рудник је насеље састављено од села и варошице, удаљено 12 km од Горњег Милановца. Налази се поред Ибарске магистрале, на путу Горњи Милановац - Топола, на надморској висини 400-750 m и на површини од 2.336 ha.

Име Рудник се први пут помиње у Дубровачком архиву 1296. године. Име је добио по од давнина, богатим налазиштима, руда: олова, цинка, бакра, гвожђа и сребра. Његова налазишта руда експлоатисали су још Римљани. Највећи процват рударства имао је у средњовековној Србији за време владавине Немањића и српских деспота. За време турске окупације био је седиште рудничке нахије. Више пута је рушен, паљен и обнављан. Рушевине града постоје и данас. Увек је био центар рудничког краја: средњовековна жупа, рудничка нахија и качерски срез.

Рудник је богато археолошко налазиште. У Народном музеју, у Београду, чува се остава из римског доба са плочом цезара Септимија Севера посвећена мајци земљи и праисторијска остава из доба Халштата. Има трагова цркава и утврђења из свих периода, од праисторије до данас, и трагова боравка Дубровчана, Млечана, Грка, Саса, Турака, Мађара и других на овим просторима.

На подручју Рудника догодили су се историјски догађаји од великог значаја за историју српског народа. У њему је боравио и деспот Ђурђе Бранковић. Први српски устанак у марту 1804. године почео је паљењем турских ханова на Руднику, чије су ватре биле знак целој Србији да се диже на устанак.

Становништво је делом староседелачко - од пре Косовског боја. Најездом Турака становништво се делом иселило. У 18. веку населили су га досељеници из Старог Влаха, Црне Горе и Босне. У пописима је имало: 1910. године 1.174, у 1921. години 764, и у 2002. години 1.767 становника.

Рудник је био седиште нахије, среза и општине. Имао је школу од 1808. године. Припада парохијама цркава у Мајдану и Јарменовцима.

Пијачни дан је недеља, а вашар на Михољдан.

У ратовима 1912-1918. година Рудник је дао 217 ратника, од којих је 107 погинуло а 110 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АВРАМОВИЋ ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АВРАМОВИЋ МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АВРАМОВИЋ Ж. БОГОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАКИЋ Ж. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАКИЋ М. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАКИЋ С. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАКИЋ Ж. УРОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАНКОВИЋ В. БУДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАНКОВИЋ ВЛАДИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАНКОВИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАНКОВИЋ МИЛОЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БАНКОВИЋ В. СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОГДАНОВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВАСИЉЕВИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКАЈЛОВИЋ МИЛОЈЕ

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУКАЈЛОВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ М. АДАМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ П. ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ А. МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ П. МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ РАДОВАН

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧЕТИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ГАВРИЛОВИЋ ФИЛИП

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДАНИЛОВИЋ РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ ЖИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВКОВИЋ Д. АДАМ

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВКОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВКОВИЋ МЛАДЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВКОВИЋ Ј. ЖИВОТА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВКОВИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИВКОВИЋ СТЕВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈАНКОВИЋ (ЧИВОВИЋ) ВИДОЈЕ

Рођен 1879; наредник; погинуо 15.09.1918.

Извор: 1.

ЈАНКОВИЋ ДМИТАР

Рођен 1881; редов; нестао августа 1914.

Извор: 1.

ЈАНКОВИЋ С. МИЛОРАД

Рођен 1872; наредник; умро 10.(23).10.1916. у болници „Сиди Абдалах”.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Г. МИЛАН

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ РАДОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ (КАРАУЛИЋ) МИХАИЛО

Мајор; умро 1915. од тифуса у Нишу.

Извор: 1.

МИЛОРАДОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ ЂОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ С. МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ Ф. ЖИВОЛИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ Ђ. МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ Ђ. НИКОЛА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋЕВИЋ Ј. СРЕЂКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ СТЕВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ С. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋ ЂОРЂЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛУТИНОВИЋ СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИРКОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛЕТИЋ ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛЕНКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ Сретена ЉУБОМИР

Рођен 1885; капетан; умро 1914. у Белотићу.

Извор: унук Боро.¹

НЕДЕЉКОВИЋ А. ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ МИЛИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; 1. ч. 1. б. 3. п.п.; умро 30.12.1916. у Фијери, Албанија.

Извор: Архив војске Србије и Црне Горе, фонд српске војске 1915., болнички протокол 105 и Исидор Ђуковић, истраживања.

НЕДЕЉКОВИЋ М. ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НЕДЕЉКОВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКИЋ ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКИЋ В. ДРАГОЉУБ

Рођен 1889; редов; заробљен новембра 1915. у Призрену; умро у логору.

Извор: архив војске Србије и Црне Горе, фонд српске војске К-133, Ф-16.¹

НИКИЋ А. ЛАЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКИЋ А. РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКИЋ М. РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 84, гроб број 4346.

Извор: 1. и 2.

НИКОЛИЋ А. БОГОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ Љ. ВОЛИН

Редов; 4. ч. 1. б. 1. п.п.; умро 25.12.1915. у болници у Фијери.

Извор: архив војске Србије и Црне Горе, фонд српске војске и Исидор Ђуковић.¹

НИКОЛИЋ Љ. ЖИВОЛИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ М. ВАСИЛИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ Н. ДОБРИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ М. МИЛИЈА

Редов; погинуо 30.09.1916. на Кајмакчалану.

Извор: синовац Рајица.¹

НИКОЛИЋ А. МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ П. МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ М. МИХАИЛО

Редов; нестало у Албанији.

Извор: синовац Рајица.¹

НИКОЛИЋ М. РАДОМИР

Редов; погинуо 30.09.1916. на Кајмакчалану.

Извор: синовац Рајица.¹

НИКОЛИЋ С. СВЕТОЛИК

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ П. АЛЕКСА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ Р. ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ П. ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ П. САВО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Ј. ДРАГУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ М. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Ж. МИЛОЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ Ј. РАДОЈИЦА

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 59, гроб број 2969.

Извор: 1. и 2.

РАДОЈЕВИЋ ДРАГОМИР

Потпоручник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОЈЕВИЋ Гаја ИВАН

Редов; погинуо у рату 1917.

Извор: 1.

РАДОЈЕВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАКИЋ МИЛОЈЕ

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Н. РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДИВОЈЕВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТАНКОВИЋ МИЛАН

Редов; 2. пука; сахрањен у „Плаву гробницу“; уписан у капели на острву Виду;

Извор: Исидор Ђуковић.²

ТОМОВИЋ БОГОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОМОВИЋ МИЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОМОВИЋ МЛАДЕН

Поручник; погинуо 1914. у Колубарској бици.

Извор: унук Момчило.¹

ТОМОВИЋ РАДОМИР

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧИВОВИЋ ВИДОЈЕ

Наредник; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 50, гроб број 2586.

Извор: 2.

ЧИВОВИЋ ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧИВОВИЋ П. ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БАКИЋ Стевана ВЛАДИМИР

Рођен 1892; редов; у рату од 1914; заробљаван; погинуо новембра 1941. у Кавадару.

Извор: 3.

БАКИЋ И. ДОБРОСАВ

Рођен 1891; поручник; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 4.

БАКИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

БАКИЋ ЖИВОТА

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948.

Извор: 4.

БАКИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 4.

БАНКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 4.

БАНКОВИЋ МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Гајдобри.

Извор: 4.

БАНКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

БАНКОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Рођен 28.10.1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 4.

БАНКОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 4.

ЧИВОВИЋ С. ДРАГОСЛАВ

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЧИВОВИЋ МИЛУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОМОВИЋ МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БЛАГОЈЕВИЋ Саве ЉУБИВОЈЕ

Рођен 28.10.1895; редов; у рату 1915; НАС; умро 20.01.1985.

Извор: син Коста.

ВАСИЉЕВИЋ ЈОВАН

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 4.

ВЕЛИЧКОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 4.

ВУЧЕТИЋ ГРУЈИЦА

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 4.

ВУЧЕТИЋ ДМИТАР

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1957.

Извор: 4.

ВУЧЕТИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 4.

ВУЧЕТИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1970.

Извор: кћи Славка удата Милић.⁵

ВУЧЕТИЋ М. МИЛАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: унук Југослав.

ВУЧЕТИЋ МИЛАДИН

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 4.

ВУЧЕТИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 4.

ВУЧЕТИЋ СТЕВАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 4.

ВУКАЈЛОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: 4.

ГАВРИЛОВИЋ РАДОЈЕ

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1952.

Извор: 4.

ДАНИЛОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 4.

ДАНИЛОВИЋ МИЛАН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 4.

ДАНИЛОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1947.

Извор: 4.

ИВКОВИЋ ВУЧКО

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948.

Извор: 4.

ИВКОВИЋ ДОБРОВОЈЕ

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 4.

ИВКОВИЋ Радисава ДРАГОСЛАВ

Рођен 20.06.1892; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1986.

Извор: 5.

ИВКОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 4.

ИВКОВИЋ РАЈКО

Рођен 1878; редов; гуслар; у рату од 1912; заробљен у Чешкој; умро после 1973.

Извор: 4.

ЈАНКОВИЋ МИЛАН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: Милисав Јанковић.²

ЈОВАНОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; заробљаван.

Извор: 4.

КАРАУЛИЋ Владимира ВЛАЈКО

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936.

Извор: 4.

КАРАУЛИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 4.

КАРАУЛИЋ ДУШАН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 4.

КАРАУЛИЋ Радосава МИЛАН

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 4.

КАРАУЛИЋ Радосава МИЛОШ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ Гаврила ВЕЉКО

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 07.10.1941. на Руднику.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ Уроша РАДИВОЈЕ

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 4.

МИЛАНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; умро 1949.

Извор: 4.

МИЛАНОВИЋ Цветка МИЛОРАД

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; заробљаван; умро 1941.

Извор: 4.

МИЛАНОВИЋ ЦВЕТКО

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1943.

Извор: 4.

МИЛЕТИЋ АДАМ

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1952.

Извор: 4.

МИЛЕТИЋ Филипа ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; четиници га стрељали 23.11.1941. на Руднику.

Извор: 3.

МИЛЕТИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1934.

Извор: 4.

МИЛЕТИЋ ТРИФУН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 4.

МИЛЕНКОВИЋ НИЋИФОР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 4.

МИЛЕНКОВИЋ ПЕРИША

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 4.

МИЛИЋ Мијаила МИЛИЈАН

Рођен 08.07.1879; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1955.

Извор: 4.

МИЛИЋ Мијаила ДРАГОМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; погинуо 1941. при бомбардовању Рудника.

Извор: 3.

МИЛИЋ Николе ЧЕДОМИР

Рођен 10.01.1885; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 4.

МИЛИЋЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 4.

МИЛИЋЕВИЋ МИЛЕТА

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 4.

МИЛИЋЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 4.

МИЛОСАВЉЕВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; рањен па лечен код куће; умро 1926.

Извор: 4.

МИРКОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1951.

Извор: 4.

МИРКОВИЋ НЕДЕЉКО

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: Цветко Миленковић у 1995.²

МИРКОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1864; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1951.

Извор: 4.

МИРКОВИЋ ТОДОР

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1979.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1962.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Светозара ДРАГОМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1942.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Светозара РАДИЧ

Рођен 1893; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1983.

Извор: 4.

НЕДЕЉКОВИЋ Светозара СРЕТЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Београду.

Извор: Раде Милић.

НЕДЕЉКОВИЋ Светозара ЧЕДОМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958.

Извор: син Боро.

НИКИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: кћерка Емилија Томић.

НИКИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1921.

Извор: 4.

НИКИЋ ДУШАН

Рођен 1885; наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 4.

НИКИЋ М. ЉУБОМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 4.

НИКИЋ МИЉКО

Рођен 25.06.1885; капетан; у рату од 1912; НАС; умро 01.12.1930.

Извор: 4.

НИКИЋ Радосава МИЛИВОЈЕ

Рођен 16.09.1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1969.

Извор: 4.

НИКИЋ Владисава МИЛОЈЕ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; вратио се из Берана; умро 1954.

Извор: син Славко Никић.

НИКИЋ КРСТА

Рођен 12.04.1870; потпуковник; у рату од 1912; НАС; умро 14.09.1927.

Извор: унук Зоран.

НИКИЋ СРЕТЕН

Рођен 02.03.1886; поручник; у рату од 1912; НАС; умро 02.07.1936.

Извор: 4.

НИКИЋ Василија СВЕТИСЛАВ

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ БЛАГОЈЕ

Рођен 1863; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ Благоја ВОЈИН

Рођен 1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 5.

НИКОЛИЋ Алексија БРАНИСЛАВ ДУПЛИК

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; погинуо 20.11.1941. при бомбардовању Рудника.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ БОШКО

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1969.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ ЉУБИМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 4.

НИКОЛИЋ Живка РАДОЈИЦА

Рођен 1898; мајор; у рату од 1915; НАС; Немци га стрелјали 1943. на Бањици.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Арсенија РАДОЈИЦА

Капетан II класе; у рату од 1912; НАС; умро 1926. на Руднику.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ С. БУДИМИР

Рођен 1876; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ МИЛАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 4.

ПАНТЕЛИЋ МИЛОВАН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ДУШАН

Рођен 02.07.1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1943.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ МИЛИСАВ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; лечио се код куће; умро 1969.

Извор: 4.

РАДОЈЕВИЋ Светозара ВЕЛИМИР

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1974.

Извор: син Славко.⁵

РАДОЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948.

Извор: 4.

РАДОЈЕВИЋ Петра РАДОЈЕ

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 4.

РАДОЈЕВИЋ Јанићија РАДОСАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: синовац Славко.²

РАДОЈЕВИЋ Никодима СТОЈАН

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938.

Извор: синовац Славко.²

РАДОВАНОВИЋ ВЕЉКО

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1943.

Извор: 4.

РАДИВОЈЕВИЋ ЖИВКО

Рођен 1869; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 4.

ТОМОВИЋ Милоја АДАМ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1952.

Извор: кћи Добрила Томовић.

ТОМОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1961.

Извор: 4.

ТОМОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1879; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1925.

Извор: 4.

ТОМОВИЋ РАНКО

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 4.

ТОМОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 4.

ЧИВОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 4.

ЧИВОВИЋ ВИДОЈЕ

Поднаредник; 3. ч. 2. б. 19. пешадијски пук; у рату од 1912; НАС.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

ЧИВОВИЋ МИЛАН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 4.

ЧИВОВИЋ ОБРЕН

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1963.

Извор: 4.

* *Извори:*

¹ Погинули ратници 1912-1918. из села Рудник на споменику у селу Рудник.

² Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

³ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. из села Рудник прикупили су од потомака: Радош Петровић, Милисав Јанковић, Зоран Перић, Драган и Раде Милић, Синиша Вучетић, Мирослав Марковић Лаф, Милорад Миленковић.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Ручићи, општина Бољковци

Село Ручићи је удаљено 16 km од Горњег Милановца, на старом путу за Љиг, на надморској висини 300-600 m и на површини од 979 ha.

У средњовековној Србији постојао је као насеље кроз које је пролазио пут од Рудника за Ужице и назван је Ужички пут. Село се првобитно звало Ручићи, што асоцира на нешто рујно, на пример грозђе или вино. Претпоставља се да је у том насељу могло бити винограда.

Пред турском најездом село се иселило. Населили су га поново досељеници у 18. веку из Старог Влаха, Црне Горе и Босне. У турским изворима први пут се помиње у попису од 1525. године као село Ружићи, које је тада имало 20 домова и „6 воденица које су радиле целе године”.

У пописима село је имало: 1910. године 465, 1921. године 380 и 2002. године 146 становника.

Село је припадало општини, школи и црквеној парохији у суседном селу Бољковци. Сеоска слава је Велики Спасовдан. У селу су се одржавали вашари сваког 7. септембра.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 82 ратника, од којих је 43 погинуло а 39 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВАСОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВУЧИЋЕВИЋ Стевана РАДОЈЕ

Рођен 1872; редов; погинуо 1918.

Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ Стевана РАДИВОЈЕ

Рођен 1880; редов; нестало 1917. на Солунском фронту.

Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ МИЛЕНТИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ Р. ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ Д. РАДЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИЖОВИЋ П. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ М. ДРАГУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ М. МИЛОРАД

Редов; погинуо 1914. на Текерешу.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Ж. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1914.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ В. ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Н. ДРАГОЈЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ П. ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Б. НИКОЛА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Ж. ТИЈОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗАРЕВИЋ Р. ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗАРЕВИЋ В. РАДИВОЈЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛЕОНТИЈЕВИЋ Ј. МИЛОРАД
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛЕОНТИЈЕВИЋ Ј. ОБРЕН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ М. АНДРИЈА
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ Ј. МИЛЕНТИЈЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛАНОВИЋ В. МИЛОРАД
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МЛАДЕНОВИЋ Ђ. БОЖИДАР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МЛАДЕНОВИЋ Ђ. МИЛЕНКО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИРКОВИЋ М. МИЛОВАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ М. НОВИЦА
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ М. ЉУБОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ И. ДРАГИЋ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ С. ДУШАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ И. ЉУБОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ В. ЖИВКО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ С. МИХАИЛО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТОВИЋ М. СВЕТИСЛАВ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РИСТОВИЋ М. ТИХОМИР
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ М. МИЛУТИН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОМИЋ С. ЗДРАВКО
Редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п.; погинуо на Солунском
фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтин-
лик, парцела 37, гроб број 1960.
Извор: 3.

ТОМИЋ С. МАРЈАН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОМИЋ С. МИЛАДИН
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОМИЋ Ј. МИЛИСАВ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТОМИЋ Ј. РАДИВОЈЕ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТРИВУНОВИЋ А. БОШКО
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТРИВУНОВИЋ А. ВОЈИСЛАВ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ТРИВУНОВИЋ Р. МИЛОШ
Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АНЂЕЛКОВИЋ МИЛАН
Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро
1961.
Извор: 2.

БОЖОВИЋ УРОШ
Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро
1940.
Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ Радоја **ВОЈМИР**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1923.

Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ Стевана **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1884; официер; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Загребу.

Извор: 2.

ВУЧИЋЕВИЋ Радоја **МИЛОСАВ**

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1928.

Извор: 2.

ЧОЛОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; умро 1938.

Извор: 2.

ЂУРОВИЋ ЂУРО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЖИЖОВИЋ Петра **ЈЕВРЕМ**

Рођен 1884; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; НАС; ЗВОКЗм; Немци га стрељали 22.03.1942. у Крагујевцу.

Извор: 4.

ЖИЖОВИЋ ЉУБО

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 2.

ЖИЖОВИЋ МИЛИЋ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

ЖИЖОВИЋ МИКАИЛО

Рођен 1898; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1991.

Извор: 2.

ИЛИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1890; редов; у рату 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 2.

ЈАКОВЉЕВИЋ МИКАИЛО

Рођен 1888; редов; у рату 1912; НАС; умро 1974.

Извор: син Бранислав.

ЈЕСТРОВИЋ БОГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: кћи Зорка.

ЈОВАНОВИЋ ДМИТАР

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Милана **ПАВЛЕ**

Рођен 1885; потпуковник; трговац; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 2.

ЛАЗАРЕВИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1893; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1984.

Извор: син Живота.⁵

ЛЕОНТИЈЕВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

МАКСИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 2.

МИЛАНОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1939.

Извор: 2.

МИЛАНОВИЋ РАДИСАВ

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 01.08.1968.

Извор: унук Милета Радоњић.

МИРКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 2.

НИКОЛИЋ ЈОВИЦА

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: син Милољуб.⁵

НИКОЛИЋ МИЛОРАД

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

РАБРЕНОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 2.

Село Сврачковци, општина Сврачковци

Село Сврачковци је удаљено 5 km од Горњег Милановца, Ибарском магистралом у правцу Београда. Налази се на јужним падинама планине Рудник, на надморској висини 360-500 m и површини од 1.451 ha.

Село је добило име по птици сврачак, којих је било много на подручју села. Време настанка имена није утврђено. Пред најездом Турака староседелачко становништво села се иселило. У 18. веку село су поново населили досељеници из Старог Влаха и Црне Горе.

У турском попису 1476. године село се зове Бастах и имало је 8 домова. Један локалитет села и данас се зове Бастаја.

У селу Сврачковцима је рођен Јован Лазић - Козељац, јунак из Првог и Другог српског устанка и кнез на 12 села Рудничке нахије, која је називана Лазићева кнежина. Јован је умро 1831. године у 68. години живота. У селу и данас живе предања из историјске прошлости села и борбе за ослобођење и опстанак.

У пописима село је имало: 1910. године 672, у 1921. години 588 и у 2002. години 493 становника.

Село је имало општину, школу, а припадало је парохији цркве у Мајдану посвећене Светој Тројици. Сеоска слава је Бели четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 145 ратника, од којих је 79 погинуло а 66 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АВРАМОВИЋ ИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ М. БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ ВЕЉКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ Ж. ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ АНТОНИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ ВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ ДРАГИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ САВЕ ЂУРЂЕ

Рођен 1986. у Сврачковцима; редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: унук Владан и 1.

ВИДОЈЕВИЋ ЖИВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ Ж. МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ М. РАДОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ С. РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ Благоја **ТИМОТИЈЕ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

БОРЂЕВИЋ ЈЕВРЕМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ С. ЈЕЗДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ С. ЧЕДОМИР

Рођен 1878; у рату од 1912; заробљен; умро 1915. у Младеновцу, при спровођењу у заробљеништво.

Извор: Свето Ђурић.

ЈОВАНОВИЋ МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ М. ПЕТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ М. САВО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Јована **АРСЕНИЈЕ**

Мајор; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ М. **АНДРИЈА**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ П. **БОГДАН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Б. **ВОЈИСЛАВ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **ГАВРИЛО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: Лазич Драган.

ЛАЗИЋ С. **ДОБРИЦА**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **ДРАГОСЛАВ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **ДРАГУТИН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ П. **ЖИВОЈИН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **ЗДРАВКО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Милорада **ЛАЗАР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ С. **ЉУБОМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Н. **МИЛАН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Д. **МИЛАН**

Рођен 1881; редов; интерниран 1916; умро у логору.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Г. **МИЛЕНКО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **МИЛИЈА**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **МИЛОЈЕ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ **МИЛОРАД**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ М. **МИХАИЛО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Ж. **ПАВЛЕ**

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Милорада **РАДОМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ А. **РАЈКО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Е. **РАЈКО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Г. **САВО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ И. **СВЕТОЗАР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ М. РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ СТАНИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Г. ТАДИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Ж. ПЕРИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ ТИМОТИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛАЗИЋ Т. ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАКСИМОВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ М. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТРОВИЋ М. ЖИВОЈИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМИЋ МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОНОВИЋ БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОНОВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОНОВИЋ МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОНОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОНОВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМОНОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕВАНОВИЋ ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СТЕФАНОВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Капетан; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ Косте ДРАГУТИН

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; умро у Скопљу 1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ Косте ЂУРЂЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; умро 1918. по доласку из Солуна.

Извор: синовица Вера и 1.

ТОДОРОВИЋ ЈОВАН

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ Марка ТИМОТИЈЕ

Рођен 1870; поднаредник; у рату од 1912; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на на гробљу Зејтинлик, парцела 71, гроб број 3630.

Извор: 1. и 3.

УРОШЕВИЋ БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

УРОШЕВИЋ АДАМ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

УРОШЕВИЋ ДРАГУТИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

УРОШЕВИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

УРОШЕВИЋ МИЛАДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

УРОШЕВИЋ Г. МИЛОШ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ФИЛИПОВИЋ ДОБРИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ФИЛИПОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 62, гроб број 3160.

Извор: 1. и 3.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ВИДОЈЕВИЋ Б. ДРАГОМИР**

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС; умро 1973.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛАН

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛЕНКО

Рођен 1891; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1866; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ В. РАДОЈИЦА

Рођен 1862; у рату од 1912; заробљаван; умро 1938.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ Танаска САВА

У рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ СИМЕУН

Рођен 1880; у рату 1912; заробљаван; умро 1943.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ СТАНИМИР

Рођен 1875; у рату 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ СТЕВАН

Рођен 1895; у рату од 1915; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

ИЛИЋ ЈОВАН

У рату од 1912; НАС

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ РАДОЈИЦА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1890; у рату 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 2.

ИЛИЋ СРЕТЕН

У рату од 1914; НАС.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ БОЖИДАР

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1964.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ БРАНИСЛАВ

Рођен 1869; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ БУДИМИР

Рођен 1891; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ ВЕЛИСАВ ВЕЉО

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1977.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1875; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ Игњата ДОБРИЦА

Рођен 1895; у рату од 1915; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ ДРАГОМИР

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ Сретена ЂОРЂЕ

Рођен 1896; у рату од 1915; НАС; Немци га стрелили октобра 1941. у Краљеви са сином Милојем.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ ЖИВОЛИН

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ЛАЗИЋ ИВАН

Рођен 1993; у рату од 1913; НАС; умро 1967.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ ИЛИЈА

Рођен 1882; у рату од 1912; НАС; умро 1954.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ ЈЕЗДИМИР

У рату 1912; заробљаван.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ ЈОВАН

У рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ Игњата КРСТА

У рату од 1912; НАС; умро 1974.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1895; у рату од 1915; заробљаван; умро 1983.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ ЉУБО

Рођен 1885; у рату 1912; НАС; умро 1945.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ МИЛАН

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; умро 1941.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ МИЛИЋ

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1973.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ МИЛОШ

У рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ МИЛОРАД - МИЛУН

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС; умро 1944.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ Ж. РАДОМИР

Рођен 1896; у рату 1915; НАС; умро 1976.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1890; у рату од 1912; заробљаван; умро 1956.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ М. РАДОЈИЦА

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1927.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ Гаврила СВЕТОЛИК

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.
Извор: унука Нада.

ЛАЗИЋ ТИХОМИР

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1953.
Извор: 2.

ЛАЗИЋ ФИЛИП

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро 1959.
Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ВОЈА

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ М. СВЕТОЗАР

У рату од 1912; НАС; умро 1945.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ ЈЕРОТИЈЕ

Рођен 1897; у рату од 1915; НАС; умро 1967.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ МИЛАН

Рођен 1892; у рату од 1915; НАС; умро 1960.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ МИЛОВАН

У рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ РАДЕНКО

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1942.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ СВЕТОМИР

У рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ СИМО

Рођен 1891; у рату од 1912; заробљаван; умро 1958.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ ТИХОМИР

У рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

СИМОНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1874; у рату од 1912; НАС; умро 1951.
Извор: 2.

СТАНКОВИЋ СРЕТЕН

У рату од 1912; НАС.
Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ Р. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС; умро 1958.
Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1885; у рату од 1912; заробљаван; умро 1925.
Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ М. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1881; у рату од 1912; НАС; умро 1957.
Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ М. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1885; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1897; у рату од 1915; НАС; заробљаван; умро 1957.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ АНДРИЈА

Рођен 1876; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ Н. АНДРИЈА

Рођен 1865; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ Н. БУДИМИР

Рођен 1890; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен 1894; у рату од 1915; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ КОСТА

Рођен 1891; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ НЕШО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ Н. НИКОЛА

Рођен 1892; у рату од 1912; НАС; умро 1977.

Извор: 2.

УРОШЕВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1897; у рату од 1915; НАС; умро 1978.

Извор: 2.

ФИЛИПОВИЋ ПЕТРОНИЈЕ

У рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

** Извори:*

¹ Спомен-плоча ратника 1912-1918. из села Сврачковица у цркви Свете Тројице у селу Мајдан, испод које је посвета: „ИЗГИНУЛИМ, ПОМРЛИМ И НЕСТАЛИМ БОРЦИМА ЗА ОДБРАНУ ОТАЦБИНЕ И СВОЈИХ ПОРОДИЦА СЕЛА СВРАЧКОВАЦА У БАЛКАНСКИМ И ЕВРОПСКОМ РАТУ 1912-1920. НЕКА ЈЕ ВАМА СЛАВА И ЧАСТ КОЈИ ДАДОСТЕ ЖИВОТЕ ЗА НАС. ВАШОЈ СЛАВИ СВАК МОРА ДА СЕ ДИВИ, ЈЕР КО У ОДБРАНУ СВОЈИХ УМРЕ ВЕЧНО ЖИВИ. ЗА ДЕЛА КОЈА ВИ УЧИНИСТЕ ЗА НАС, ЗА ОДБРАНУ НАШУ И ЗА НАШ СПАС МОЛИМО СЕ БОГУ УЗ СВАКУ БЕДУ И ВЕСЕЉЕ. НЕКА ВАМ СВЕВИШЊИ ДА РАЈСКО НАСЕЉЕ. СПОМЕН ПОДИГОШЕ ЊИХОВЕ ОЖАЛОШЋЕНЕ ПОРОДИЦЕ 09.05.1921. У СВРАЧКОВЦИМА”.

² Податке о ратницима 1912-1918. из села Сврачковаца које су од потомака и других извора прикупили: Тодоровић Исаило, Лазић Д. Милован, Лазић Жарко, Лазић Милан, Лазић М. Момир, Ђорђевић Стојан, Видојевић С. Михаило, Видојевић Д. Михаило, Илић Радосавом и Симоновић Јездимир.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁴ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Семедраж, општина Брусница

Село Семедраж је удаљено 8 km од Горњег Милановца Ибарском магистралом у правцу Чачка, а затим од места Млаковац на запад, на надморској висини 250-500 m и на површини од 1.225 ha.

У селу има трагова шљачишта, трагова копања руда, имена и назива гробаља и црквишта. То доказује да је ту постојало насеље од давнина чији су се становници бавили рударењем.

Пред најездом Турака староседеоци су се иселили. У 18. веку у село су се доселили из Херцеговине, Старог Влаха и ужичког краја нови насељеници.

Село се први пут помиње у турском попису 1476. године и тада је имало 7 домова. По предању село се у најраније време звало Љесковица и Турци су га запалили. По другом предању Алил спахија је у атару села имао 48 кошева семена, од којих је настало име Семедраж.

У Другом српском устанку из Београда је кроз село наишао Ћехаја паша у помоћ Турцима који су водили борбу са устаницима на Љубићу. У једној шуми у селу наишао је на збег мештана који су се сакрили испред Турака и све их побио. Због много проливане крви то место – шума је названа Збеговиште а брдо на коме се оно налази Крвавац.

У пописима село је имало: 1910. године 457, 1921. године 405 и 2002. године 263 становника.

Село је припадало општини Брусница и парохији цркве Свети Никола у селу Брусница, а имало је своју школу. Сеоска слава је други дан Тројица.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 100 ратника, од којих је 51 погинуо а 49 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

ВАСИЉЕВИЋ АЛЕКСАНДАР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВАСИЉЕВИЋ М. ВИТОМИР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1914.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ М. ЛЕКО

Рођен 1892; редов; погинуо 1917. на Солунском фронту.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ В. ЧЕДОМИР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1914. у Мачви.

Извор: 2.

ВУКОМАНОВИЋ Тадије РАДОСАВ

Рођен 1886; редов; погинуо (први у селу) 1912.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ Милоја МИЛОШ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б; 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: отац Милоје у попису 1930.¹ и 3.

МАРКОВИЋ Никодина БОЖИДАР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1912.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Р. БОЖИДАР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1914. у Мачви.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ ДРАГОМИР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ М. ДРАГОСЛАВ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1914. у Мачви.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ МАРИНКО

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Д. ДРАГИЋ

Рођен у Семедражи; редов; заробљен; умро у заробљеништву.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ БРАНИСЛАВ

Рођен у Семедражи; редов; нестало 1915. у Албанији.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Ј. ВУЧКО

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ ГЛИШО

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Ј. ИЛИЈА

Рођен у Семедражи; редов; заробљен; умро у заробљеништву.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Ј. ЈОКСИМ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ ЛАЗАР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ МАКСИМ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ М. МИЛАДИН

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ С. ПЕТРОНИЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ РАДОСАВ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Станка МИЛАН

Рођен у Семедражи; редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 1.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Крсте МИЛИСАВ

Рођен у Семедражи; редов; комита; погинуо у рату 1915-1918.

Извор: 2.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Здравка СРЕДОЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МИЛИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛИЋ Јанићија АНДРИЈА

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б; 11. п.п./I; погинуо 1915. у Албанији.

Извор: 2.

МИЛИЋ А. ЈАНИЋИЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1912. код Штипа.

Извор: 2.

МИЛИЋ Јанићија ПЕТАР

Рођен 1893; редов; 1. ч. 3. б; 10. п.п./I; погинуо 1915. у Приштини.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ АНАНИЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; нестало 1915. у Албанији.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ АДАМ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 1.

ПАНТОВИЋ М. ДРАГОСЛАВ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТОВИЋ ЈОВАН

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1914. код Младеновца.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ РАДИСАВ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАНТОВИЋ Ј. СВЕТОЗАР

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТАКОВИЋ АНДРИЈА

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПЕТАКОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1889; редов; погинуо 1920.

Извор: 2.

ПЕТРОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен у Семедражи; редов; умро 1916. на Крфу.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Трифуна БРАНИСЛАВ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1914. у селу Конатицама.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ ГЛИШО

Рођен у Семедражи; редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ВАСИЉЕВИЋ В. ВЕЛИМИР**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951. у Семедражи.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ В. ВЛАДИМИР

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946. у Семедражи.

Извор: 2.

ВАСИЉЕВИЋ Ј. ЈАНКО

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; заробљен; интерниран 1916; умро 1972. у Семедражи.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ В. ГРУЈИЦА

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ Т. СТОЈАН

Рођен у Семедражи; стрељала га аустроугарска војска 1915-1918.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Б. ЛЕПОСАВА

Рођен у Семедражи; стрељала је аустроугарска војска 1915-1918.

Извор: 2.

СТЕФАНОВИЋ Н. ВАСИЛИЈЕ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТАНСКОВИЋ Обрада СПАСОЈЕ

Рођен 1896. у Семедражи; редов; погинуо 1915. у Албанији.

Извор: 2.

ТОМАШЕВИЋ Ј. СРБОЉУБ

Рођен у Семедражи; редов; погинуо 1915.

Извор: 2.

ТОМИЋ Томе БОШКО

Рођен 1896. у Семедражи; редов; добровољац; погинуо 1914. на Колубари.

Извор: 1.

ТОМИЋ Томе КОСТА

Рођен 1896. у Семедражи; редов; погинуо 1917. на Солунском фронту.

Извор: 1.

ВАСИЉЕВИЋ Ч. МИЛОШ

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1976. у Семедражи.

Извор: 4.

ВУКОМАНОВИЋ МИЛАН

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ А. БОЖИДАР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961. у Семедражи.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ М. ИВКО

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1960. у Семедражи.

Извор: 2.

ГЛИШОВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1888; жандамеријски наредник; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Семедражи.

Извор: 2.

БОРЂЕВИЋ ВОЈИН

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Р. ДУШАН

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1962. у Семедражи.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Ж. СТАНИМИР

Рођен 1888; редов; у рату 1912; НАС; умро 1968. у Семедражи.

Извор: 4.

МАРКЕЉИЋ МИЛАН

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКЕЉИЋ МИЛОРАД

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Николе БОЖИДАР

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966. у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Ј. ВЛАДИСЛАВ-ВЛАЈА

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ М. ДАНИЛО

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1928. у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Н. ЉУБИНКО

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Николе МИХАИЛО

Рођен 1888; каплар; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм; умро 1956. у Семедражи.

Извор: 4.

МАРКОВИЋ В. МИЛОВАН

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942. у Семедражи.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Н. МИЛУТИН

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Крсте ВОЈИСЛАВ - ВОЈИН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1954.

Извор: 2.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Нестора ГЛИША

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Здравка ОБРАД

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИСАВЉЕВИЋ Ђурђа РАЈИЦА

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1960. у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИЋ А. ВЛАДИМИР

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967. у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИЋ А. ВЛАЈКО

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936. у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИЋ А. ЈАНКО

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965. у Семедражи.

Извор: 2.

МИЛИЋ МУТИМИР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Семедражи.

Извор: 2.

НОВАКОВИЋ Ј. МИЛОСАВ

Рођен 1882; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972. у Семедражи.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ МИРКО

Рођен 1867; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940. у Семедражи.

Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946. у Семедражи.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ Ж. ДМИТАР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Семедражи.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ Ј. ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945. у Семедражи.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ ЈОВАН

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ Ј. РАДИВОЈЕ

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1945. у Семедражи.

Извор: 2.

ПАНТОВИЋ РАЈКО

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ПЕТАКОВИЋ Ј. ТОМА

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран 1916; умро 1964. у Семедражи.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Илије ДРАГОЉУБ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Т. ЗДРАВКО

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953. у Семедражи.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Арсенија МИЛОРАД

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; заробљен; стрељали га четници 23.01.1945.

Извор: 5.

СРЕТЕНОВИЋ А. ОБРАД

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964. у Семедражи.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Јована СРЕТЕН

Рођен 10.01.1894; каплар; у рату од 1915; НАС; СВОКЗ; умро 1971.

Извор: 4. и 6.

СРЕТЕНОВИЋ ТОДОР

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; заробљен; умро у Семедражи.

Извор: 2.

СТЕВАНОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ТАНАСКОВИЋ ОБРАД

Рођен у Семедражи; редов; у рату од 1912; умро у Семедражи.

Извор: 2.

ТОМИЋ Љубомир РАДИСАВ

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1922. у Семедражи.

Извор: 2.

ТОМИЋ ТОМА

Рођен 1868; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937. у Семедражи.

Извор: 2.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоче погинулим ратницима у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу и селу Прислоници.

² Мирослав Милисављевић, прикупљени подаци о ратницима 1912-1918. из села Семедраж.

³ Подаци из пописа ратника 1912-1918. извршен у 1930. години.

⁴ Томислав С. Влаховић: „Витезови Карађорђевог звезда са мачевима”, Аранђеловац, 1990.

⁵ „Чачански крај у НОБ”. Издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Синошевићи, општина Таково

Село је удаљено 12 km од Горњег Милановца. Налази се поред старог пута за Пожегу, недалеко од Такова, на надморској висини 300-400 m и површини 401 ha.

Село је било насељено у средњовековној Србији, али о њему нема ширих података. Мештани су се иселили пред турском најездом. Нови досељеници из Старог Влаха, Босне и ужичког краја населили су ово село у 18. веку. Данашњи изглед села формиран је пред Први српски устанак. По предању име су му дали досељеници у 18. веку.

Село је имало: 1910. године 320, 1921. године 259 и 2002. године 196 становника.

Село је припадало општини и школи у суседном селу Таково и парохији цркве на Савинцу. Сеоска слава је други дан Тројице.

У ратовима од 1912. до 1918. године село је дало 60 ратника, од којих је 37 погинуло, а 23 су преживели ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНТОНИЈЕВИЋ Јевта РАЈКО

Рођен 1886; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 1914. на Церу.

Извор: отац Јевто у попису 1930.¹

АТАНАЦКОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Капетан; у рату од 1912; погинуо.

Извор: 2.

ВУКАШИНОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1885; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 19.11.1915.

Извор: 1. и 2.

ГАЈОВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1885; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 10.12.1912.

Извор: мајка Милева у попису 1930.¹ и 3.

ЈОВАНОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; погинуо 10.12.1912.

Извор: син Миливоје у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 25.12.1915.

Извор: брат Рајко у попису 1930.¹ и 2.

МАРКОВИЋ Стевана РАЈКО

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 12.11.1912.

Извор: син Радомир у попису 1930.¹ и 2.

МАТИЈЕВИЋ МИЛОШ

Рођен 1886; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; погинуо 15.10.1917; сахрањен на Зејтинлику; парцела 99; гроб број 5225.

Извор: брат Живојин у попису 1930.¹ 2. и 3.

МИЈАИЛОВИЋ МИЛОШ

Рођен 1886; редов артиљеријског пука/I; у рату од 1912; погинуо 15.11.1915.

Извор: брат Милосав у попису 1930.¹ и 2.

МИЛАНОВИЋ ГРУЈИЦА

Рођен 1868; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; у рату од 1912; погинуо 19.12.1917.

Извор: удова Ружица у попису 1930.¹ и 2.

МИЛАНОВИЋ ЗДРАВКО

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 18.10.1914.

Извор: брат Божа у попису 1930.¹ и 2.

НЕШОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1885; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 19.11.1912.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹

НЕШОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1881; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; у рату од 1912; погинуо 25.11.1916.

Извор: син Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ ЖИВОЈИН

Рођен 1862; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; у рату од 1912; погинуо 12.11.1912. (По другом извору, умро од пегавог тифуса. 20.01.1915. у Осечини уписан у књигу умрлих број 855).

Извор: син Милорад у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Милијана КРСТА

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; у рату од 1912; погинуо 18.11.1915.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Мијаила ЉУБОМИР

Рођен 1890; редов; артиљеријски пук/І; у рату од 1912; погинуо 17.11.1917.

Извор: брат Видоје у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Светислава МИЛИВОЈЕ

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/І; у рату од 1912; умро 15.12.1918. у Чачку.

Извор: син Обрад у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Драгојла МИЛОРАД

Рођен 1882; редов; 3. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/І; у рату од 1912; погинуо 17.11.1912.

Извор: син Живојин у попису 1930.¹ и 2.

НИКОЛИЋ Мијаила МИЛОШ

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 18.12.1915.

Извор: син Видоје у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ Владимира МИЈАИЛО

Рођен 1886; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 19.12.1916.

Извор: мајка Ана у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ Владимира РАЈКО

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 15.10.1916.

Извор: мајка Ана у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ Јевта СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ Живојина ДОБРОСАВ

Рођен 1879; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 18.12.1912.

Извор: отац Живојин у попису 1930.¹ и 2.

ОБРАДОВИЋ ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ОБРАДОВИЋ ЖИВАН

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 05.12.1915.

Извор: брат Остоја у попису 1930.¹ и 2.

ОБРАДОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/І; у рату од 1912; погинуо 19.08.1915.

Извор: син Станимир у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ**ВЕРБИЋ РАТКО**

Рођен 1890. у Бољковцима; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: син Милинко.

ОБРАДОВИЋ Радосава МИЛОШ

Рођен 1878; редов; артиљеријски пук/І; у рату од 1912; погинуо 17.11.1915.

Извор: син Бранислав у попису 1930.¹ и 2.

ОБРАДОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1865; редов; последња одбрана; у рату од 1912; погинуо 18.10.1917..

Извор: унук Милинко Вербић у попису 1930.¹ и 2.

ПАВЛОВИЋ Мијаила РАЈКО

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 18.11.1915.

Извор: брат Богољуб у попису 1930.¹ и 2.

РАДОЈИЧИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1880; редов; артиљеријски пук/ІІ; у рату од 1912; погинуо 25.12.1915.

Извор: син Љубомир у попису 1930.¹ и 2.

САВКОВИЋ Тоше БОГОЉУБ

Рођен 1886; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 19.10.1916.

Извор: син Миливоје у попису 1930.¹ 2. и 3.

САВКОВИЋ Тоше БОГОСАВ

Редов; у рату од 1912; умро 1915. од тифуса у Албанији.

Извор: Радисав Лучић.

САВКОВИЋ ЂУРИЦА

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 18.10.1915.

Извор: мајка Јела у попису 1930.¹, 2. и 3.

САВКОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; у рату од 1912; погинуо 19.11.1914.

Извор: брат Милојко у попису 1930.¹ и 2.

САВКОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; погинуо на Солунском фронту.

Извор: унук Милан.

САВКОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1879; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; у рату од 1912; погинуо 10.11.1912.

Извор: брат Милојко у попису 1930.¹, 2. и 3.

ТРИФУНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 5. прекобројни пук/І; у рату од 1912; погинуо 18.12.1915.

Извор: син Лука у попису 1930.¹ и 2.

ИЛИЋ Петра ВОЈИН

Наредник; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: синовац Миленко.

ИЛИЋ Петра ГОЈКО

Рођен 1898; добровољац-наредник; у рату од 1915; НАС; умро.

Извор: синовац Миленко.

ИЛИЋ Петра ДОБРИВОЈЕ - ШИЉА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: синовац Миленко.

ИЛИЋ Петра ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: синовац Предраг.

ИЛИЋ Петра ЉУБИСАВ

Рођен 1886; наредник; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм; умро 1951.

Извор: синовац Миленко.

ИЛИЋ Петра РАДОЈИЦА

Поручник; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: синовац Предраг.

ИЛИЋ Петра СВЕТОЗАР

Наредник; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: син Петар.

ИЛИЋ Петра ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: син Предраг.

ИЛИЋ Петра ЧЕДОМИР

Поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро.

Извор: синовац Миленко.

ЈОВАНОВИЋ Петра ВЛАДИМИР

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: унук Живко.

МАРКОВИЋ Стевана ДРАГИША

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1978.

Извор: синовац Милољуб.

МАРКОВИЋ Стевана ЧЕДОМИР

Рођен 1881; поднаредник; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: синовац Милета.

МАТИЈЕВИЋ (МИЛОВАНОВИЋ) БОЖА

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: унуци Милоје и Драган.

МАРКОВИЋ Алексија РАЈКО - ШВАБА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: син Мирослав.

НИКОЛИЋ Владимира ЈЕЗДИМИР

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: син Будимир.

ПАВЛОВИЋ Мијаила БОГОЉУБ

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1966.

Извор: синови Милић и Тихомир.

ПАВЛОВИЋ ИЛИЈА

Капетан; у рату од 1912; умро.

Извор: праунук Сретен.

САВКОВИЋ Томе БОЖИДАР - БОЖА

Рођен 1892; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1955.

Извор: син Ђурица.

САВКОВИЋ Милоша МИЈАИЛО

Рођен 1894; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1968.

Извор: син Радојко.

СРЕТЕНОВИЋ Петра МИЛАН

Рођен 1865; редов; у рату од 1912; умро 1959.

Извор: Радислав Лучић.

ТАНАСКОВИЋ Милана ДРАГИША

Рођен 01.01.1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: синови Милан и Радиша.

ТАНАСКОВИЋ Милана ДРАГОЉУБ

Рођен 1892; капетан; у рату од 1913; НАС; умро 1922.

Извор: кћи Радованка и синовац Милан.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 12. Пописни списак општине Таково, који су фебруара 1930. године потписали председник општинског суда Рад Илић и деловођа Драг. Ж. Ковачевић.

² Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. подигнута 1922. године у цркви (брвнари) у Таково.

³ Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. у цркви Светог Николе у Љутовници, подигнута 1922. године са посветом: „Погинулим борцима и палим ратницима у току ратова 1912-1918 – њихове породице и фамилије. Поздравите Отаџбину, Пољубите српску груду, Спомен борбе за слободу, Нека наше хумке буду. На хумкама у туђини неће српско цвеће нићи, Поздравите децу нашу, Нећемо им никад стићи”.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

Село Срезоевци, општина Брезна

Село Срезоевци је удаљено 28 km од Горњег Милановца, поред старог пута за Пожегу и јужно од села Брезне, на надморској висини 450-620 m и на површини од 2.502 ha.

По предању, мештани села Срезоевци и преци данашњих Вукомановића спасили су од Мађара немачког краља и римског цара Фридриха О Барбаросу 1189. године када се кретао у Трећи крсташки рат (поход). Барбароса је у знак захвалности Вукомановићима доделио кнежевски назив и грб.

У Срезоевцима су рођени: кнегиња Љубица, супруга кнеза Милоша Обреновића и Алекса Вукомановић, професор Лицеја у Београду и супруг Мине Караџић.

По расположивим изворима село Срезоевци је било исељено 1690. године у сеоби Срба под Арсенијем Чарнојевићем. Ново насељавање Срезоеваца почело је 1733. године досељеницима из Црне Горе, Старог Влаха, Босне и ујичког краја.

Село се под именом Срезоевци први пут помиње 1718. године у аустријском попису као насеље. Нема поузданих података како је село добило име.

У пописима село је имало: 1910. године 671, 1921. године 354 и 2002. године 433 становника.

Село је припадало општини и црквеној парохији у селу Брезна, а школу је имало у селу. Сеоска слава је Бели четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 124 ратника од којих је 77 погинуло а 47 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНДРИЋ МИЛЕТА

Рођен у Срезоевцима; редов; у рату 1912-1918; умро јануара 1916. на острву Виду.

Извор: унук Богосав Васиљевић.

АНДРИЋ М. МИЛЕНКО

Умро на Крфу 1916.

Извор: 5.

АНДРИЋ М. РАДОСАВ

Редов; погинуо 1912-1918.

Извор: 5.

АНТОНИЈЕВИЋ М. ЈАНКО

Рођен 1895; болничка чета Шумадијске дивизије; умро 1920.

Извор: брат Светозар у попису 1930.¹

АНТОНИЈЕВИЋ П. ЈОВИША

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: брат Милосав у попису 1930.¹

АНТОНИЈЕВИЋ М. ПАВЛЕ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: син Милосав у попису 1930.¹

АНТОНИЈЕВИЋ П. РАДОЈКО

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: Пописни списак 1930.¹

АНТОНИЈЕВИЋ ЦВЕТКО

Рођен 1897; 2. ч. 3. б. 22. п.п./I; умро 1918.

Извор: брат Светозар у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ М. ВЕЛИСАВ

Рођен 1873; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1917.

Извор: син Војимир у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ Л. ВИТОМИР

Рођен 1881; редов коморе; 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ А. ДРАГОЉУБ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: Милун Ђорђевић у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ КОСТАДИН

Редов; погинуо 1915.

Извор: Исидор Николић.

ВУКОВИЋ Ј. КРСМАН

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: син Богдан у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1885; редов; погинуо 1912.

Извор: 5.

ВУКОВИЋ М. МИЛОШ

Редов; погинуо 1915.

Извор: Исидор Николић.

ВУКОВИЋ М. МОМЧИЛО

Редов; погинуо 1915.

Извор: Исидор Николић.

ВУКОВИЋ С. ПЕТАР

Рођен 1882; редов у комори Шумадијске дивизије; умро 1919.

Извор: брат Радован у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ М. РАДОВИН

Рођен 1886; редов коморе Шумадијске дивизије; умро 1917.

Извор: син Милета у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ П. ОБРАД

Рођен 1880; редов у комори; 2. п.п./II; умро 1915.

Извор: син Срећко у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ Ј. СИМЕУН

Рођен 1862; редов; последња одбрана; умро 1915.

Извор: син Десимир у попису 1930.¹

ВУКОВИЋ М. СРЕЋКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: брат Димитрије у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ В. ВИЛОТИЈЕ

Рођен 1983; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 23.11.1916. у логору Нађмеђер.

Извор: брат Момир у попису 1930.¹ и 6.

ВУКОМАНОВИЋ Чедомира МИЛОРАД

Рођен 1878; каплар у арт. пуку; погинуо 1916. на Солунском фронту; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 1, гроб број 10.

Извор: син Војислав у попису 1930.¹ и 7.

ВУКОМАНОВИЋ С. МИЛУТИН

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913.

Извор: брат Миодраг у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ М. МЛАДЕН

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1916.

Извор: удова Анка у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ П. НЕДЕЉКО

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1914.

Извор: син Илија у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ В. ПЕРИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ВУКОМАНОВИЋ Б. РАДОВАН

Рођен 1896; редов; 3. ч. 2. б. 1. прекобројни пук/I; умро 1916. у Фернзилу, Тунис.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ М. РАДОМИР

Рођен 1882; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: син Миладин у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ Продана СРЕТЕН

Рођен 1887; редов; 4. коњ. пука; умро 1918.

Извор: отац Продан у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ Продана СРЕЋКО

Рођен 1896; редов; 1. ч. 3. б. 1. п.п./I; умро 1916.

Извор: отац Продан у попису 1930.¹

ВУКОМАНОВИЋ Ж. СТОЈАДИН

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: деда Живко у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ Ј. БОГДАН

Рођен 1871; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1912.

Извор: син Данило у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ Ј. ЈЕРОТИЈЕ

Рођен 1879; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1913. у Косовској Митровици.

Извор: син Јеврем у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ Ј. МЕЛЕНТИЈЕ

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915. у Драчу.

Извор: синовац Миломир у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ Ј. МИЛУН

Рођен 1895; редов; 1. ч. 2. б. 11. п.п./I; умро 1915.

Извор: синовац Момчило у попису 1930.¹

ЂОРЂЕВИЋ М. РАДОЈКО

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I. погинуо 1914. у Конатицама.

Извор: брат Младомир у попису 1930.¹

ЗЛАТИЋ М. ЖИВКО

Рођен 1889; редов; митраљеско; одељење 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: сестра Стојка Продановић из Леушића у попису 1930.¹

КРСМАНОВИЋ Ж. ВЛАДИМИР

Редов; у комори; 10. п.п./III; интерниран 1916; умро 1918.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹

МАРИЋ В. ВИЋЕНТИЈЕ

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: брат Петроније у попису 1930.¹

МАРИЋ В. МИЛОШ

Рођен 1891; редов; допунски батаљон 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Милован у попису 1930.¹

МАРКОВИЋ Т. ЈОВАН

Рођен 1888; редов; 1. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1916.

Извор: брат Драгољуб у попису 1930.¹

МИКОВИЋ С. ЈЕЗДИМИР

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 5.

МИКОВИЋ Ј. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 5.

НИКОЛИЋ М. ЖИВАН

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 6 прекобројни пук/I; погинуо 1914.

Извор: брат Момчило у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ М. РАДИВОЈЕ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: син Момчило у попису 1930.¹

НИКОЛИЋ М. РАДОВАН

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1916.

Извор: кћи Славка Ратковић у попису 1930.¹

ОСТОЈИЋ Р. БОЖО

Рођен 1894; редов; 1. ч. 3. б. 12. п.п./I; умро 1914.

Извор: брат Радојко у попису 1930.¹

ПАЈОВИЋ Ј. ИВАН

Рођен 1895; редов; 2. ч. 3. б. 6. прекобројни пук/I; умро 1914.

Извор: брат Милоје у попису 1930.¹

ПЕТРИЋ Ј. МИЛЕНКО

Рођен 1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1912.

Извор: кћи Јелена у попису 1930.¹

ПРОКОВИЋ Г. ИЛИЈА

Рођен 1878; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: брат Павле у попису 1930.¹

ПРОКОВИЋ П. МИЛОШ

Рођен 1894; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: брат Миленко у попису 1930.¹

ПРОКОВИЋ П. МИЛУН

Рођен 1894; редов; 1. ч. 2. б. 6. прекобројни пук/I; умро 1915.

Извор: брат Миленко у попису 1930.¹

ПРОКОВИЋ Г. ПЕТАР

Рођен 1864; редов последње одбране; умро 1915.

Извор: син Миленко у попису 1930.¹

ПРОКОВИЋ Павла РАДИВОЈЕ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: отац Павле у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ Димитрија ДРАГОМИР

Рођен 1876; редов; артиљеријски брдски пук; погинуо 1915.

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ М. МИЛЕНКО

Рођен 1877; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1914.

Извор: удова Јулка у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ Димитрија МИЛОЈЕ

Рођен 1876; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: отац Димитрије у попису 1930.¹

РАДОВАНОВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1875; редов коморе 10. п.п.; погинуо 1914.

Извор: удова Станица у попису 1930.¹

РАТКОВИЋ Ђорђа БОЖИДАР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1917.

Извор: отац Ђорђе у попису 1930.¹

РАТКОВИЋ Р. БРАНИСЛАВ

Рођен 1883; редов; допунски батаљон 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹

РАТКОВИЋ Р. КРСТА

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹

РАТКОВИЋ М. РАТКО

Рођен 1876; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1913.

Извор: брат Периша у попису 1930.¹

РУБАКОВИЋ М. ДРАГУТИН

Рођен 1868; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 1913. у Косовској Митровици.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

РУБАКОВИЋ М. ЈЕВРЕМ

Рођен 1896; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1917.

Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

РУБАКОВИЋ М. МИЛИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 24.03.1916. на острву Лазарет.

Извор: брат Миливоје у попису 1930.¹

РУВАКОВИЋ М. РАДЕНКО

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; умро 1913.

Извор: брат Живорад у попису 1930.¹

РУБАКОВИЋ Д. РАДОСАВ

Рођен 1896; редов; 2. ч. 3. б. 2. прекобројни пук/I; умро 1916.

Извор: брат Живорад у попису 1930.¹

САВИЋ А. СВЕТИСЛАВ

Рођен 1862; редов; последња одбрана; умро 1916.

Извор: брат Драгутин у попису 1930.¹

СТАРЧЕВИЋ Филипа РАЈКО

Рођен 1881; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1919.

Извор: отац Филип у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ Миладина РАДЕНКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Миладин у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ Миливоја РАДОМИР

Рођен 1891; редов; митраљеско одељење 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: отац Миливоје у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ Миливоја БУДИМИР

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: отац Миливоје у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ СВЕТОЗАР

Рођен 1886; редов; комора 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: брат Миливоје у попису 1930.¹

СТЕФАНОВИЋ Миливоја СТАНИМИР

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1913.

Извор: отац Миливоје у попису 1930.¹

СТОЈАНОВИЋ М. РАДОЈИЦА

Рођен 1864; редов; последња одбрана; умро 1917.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹

ФИЛИПОВИЋ Саве СРЕДОЈЕ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: отац Сава у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АНДРИЋ Владисава БЛАГОЈЕ

Рођен 1890; редов; у рату 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 3.

АНДРИЋ Владисава ОБРЕН

Редов; у рату 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 3.

АНТОНИЈЕВИЋ Мијаила ВОЈИСЛАВ

Рођен 1871; редов; у рату 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 3.

АНТОНИЈЕВИЋ Мијаила ГОЈКО

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1948.

Извор: 3.

АНТОНИЈЕВИЋ Павла МИЛОСАВ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1956.

Извор: 3.

АНТОНИЈЕВИЋ Милована СВЕТОЗАР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 3.

ВЕСКОВИЋ Тодора ДРАГОЉУБ

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 3.

ВЕСКОВИЋ Тодора СРЕДОЈЕ

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1967.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Вељка АЛЕКСАНДАР

Рођ 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1935.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Илије БОЖИДАР

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; интерниран у логор 1916; умро 1960.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Вељка БОШКО

Рођен 10.02.1894; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1983.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Вељка ВОЈИСЛАВ

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1981.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Љ. ДРАГОМИР

Рођен 1879; ђенерал; у рату од 1912; НАС; умро 1947. у Београду.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Адама ЖИВОЈИН

Рођен 1882. редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 3.

ВУКОВИЋ Микаила МИЛУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 3.

ВУКОМАНОВИЋ Вујице БОГОЉУБ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВУКОМАНОВИЋ Сретена ДРАГУТИН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 3.

ВУКОМАНОВИЋ Вујице РАДИША

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1967.

Извор: 3.

ВУКОМАНОВИЋ Чедомира СТАНИМИР

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3.

БОРЂЕВИЋ Јанићија ЉУБИНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: 3.

БОРЂЕВИЋ Милије МИЛАН

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1936.

Извор: 3.

БОРЂЕВИЋ Јанићија РАДОЈИЦА

Рођен 15.03.1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро код куће после рата.

Извор: 3.

КРСМАНОВИЋ Владимира ДРАГОЉУБ

Рођен 1893; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1962.

Извор: 3.

КРСМАНОВИЋ Војислава РАЈКО

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 3.

МАРИЋ Василија АЛЕКСА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 3.

МАРИЋ Јосипа ДЕСИМИР

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 3.

МАРИЋ Николе ЖИВОЈИН

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3.

МАРИЋ Петронија ЛАЗАР

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1970.

Извор: 3.

МАРИЋ Сретена УГЉЕША

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1971.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Петронија АЛЕКСАНДАР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 3.

ОСТОЈИЋ Павла ВУЈИЦА

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; интерниран 1916; умро 1980.

Извор: 3.

ОСТОЈИЋ Радоја ДРАГОМИР

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949.

Извор: 3.

ПАЈОВИЋ Милана ГРУЈИЦА

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ Димитрија МИЛАН

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ Димитрија СВЕТОЛИК

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

Извор: 3.

РАТКОВИЋ Радосава ДРАГОМИР

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1943.

Извор: 3.

РАТКОВИЋ Мијаила ДУШАН

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 3.

РАТКОВИЋ Перише ВЕСЕЛИН

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1972.

Извор: 3.

РАТКОВИЋ Мијаила ЉУБИСАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 3.

РАТКОВИЋ Мијаила ПЕРИША

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 3.

РУБАКОВИЋ Младена МИЛОРАД

Рођен 1884; редов; у рату од 1912. НАС; умро 1949.

Извор: 3.

РУБАКОВИЋ Ивана МИЛУТИН

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 3.

РУБАКОВИЋ Обрена МОМИР

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; НАС; стрељали га Бугари 23.03.1943. у Краљеву.

Извор: 4.

СТЕФАНОВИЋ Миладина ДРАГИЋ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1959.

Извор: 3.

СТЕФАНОВИЋ Миливоја ДРАГОМИР

Рођен 1879; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1928.

Извор: 3.

СТЕФАНОВИЋ Миладина ЉУБИНКО

Редов; у рату од 1912; умро у Срезејевцима.

Извор: 3.

СТЕФАНОВИЋ Миладина МИЛУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Срезејевцима.

Извор: 3

** Извори:*

¹ Архив Војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 5. Пописни списак потписали су јануара 1930. председник општинског суда Брезне Чедомир Шиловић и деловођа Велимир Алексић.

² Спомен плоче изгинулим ратницима 1912-1918. у цркви Св. Великомученика Димитрија у Брезни.

³ Податке о преживелим ратницима 1912-1918. села Срезејеваца прикупили су од потомака и других извора: Николић Исидор, Ђорђевић Јарослав, Ратковић В. Радован, Ђорђевић М. Јован, Ђорђевић М. Томислав, Николић Петар и Вуковић Мирољуб.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁵ Спомен-плоче изгинулим ратницима 1912-1918. из села Срезејеваца на основној школи у Срезејевцима.

⁶ Исидор Ђуковић: „Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе”, Сигнатуре, Београд, 2002.

⁷ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

Село Таково, општина Таково

Село Таково је удаљено 10 km од Горњег Милановца, на старом путу за Пожегу, на надморској висини 350-530 m и површини од 1.153 ha.

Село је постојало у средњовековној Србији. Пред најездом Турака село се раселило. У 18. веку населили су га преци садашњих становника досељени из Старог Влаха, Црне Горе и Метохије. Таково се први пут помиње у турском попису 1525. године и тада је имало 12 домова. Име Таково настало је у давним временима тако да нема тумачења настанка његовог имена. У Такову је пронађен непознат минерал који је стручно назван „таковит”. У селу данас живе многа предања и легенде из историје села.

У Такову је на Цвети 1815. године кнез Милош Обреновић подигао Други српски устанак. На месту договора о дизању устанка 1887. године подигнут је споменик Другом српском устанку. Поред споменика је краљ Александар Обреновић 1890. године подигао дворца, који је изгорео у пожару и до данас порушен. За време Колубарске битке у Такову је било седиште штаба Дунавске дивизије I позива.

У пописима село је имало: 1910. године 641, 1921. године 589 и 2002. године 496 становника. Временом су се становници спустили са брда у долину поред реке Дичине и формирали варошицу.

Таково је имало општину. Школу је селу изградио и подарио краљ Александар Обреновић 1892. године. У селу је и црква брвнара посвећена Светом Ђорђу а саграђена је 1795. године. Сеоска слава је други дан Тројица. Сеоски вашир се одржава на дан Светог Пантелије.

У ратовима 1912-1918. године Таково је дало 116 ратника од који су 72 погинула а 44 је преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БЛАГОЈЕВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1891; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 18.12.1912.

Извор: син Сретен Благојевић у попису 1930.¹ и 2.

БОЈОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 12.12.1912.

Извор: брат Здравко у попису 1930.¹ и 2.

ВАСОВИЋ П. БОЖИДАР - БОЖА

Рођен 1873; редов; комбиновани пук; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 15.01.1916; сахрањен у „Плаву гробницу”.

Извор: син Милосав у попису 1930.¹ и 2.

ВАСОВИЋ ДРАГИЋ

Рођен 1869; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 12.11.1914. (По другом извору, умро 18.10.1916. од запалења плућа; сахрањен у II парцели, 15. ред, број гроба 518, у гробљу Сомбатхену, Мађарска.

Извор: синовац Драгослав у попису 1930.¹

ВАСОВИЋ КОСТА

Рођен 1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 18.12.1912.

Извор: брат Драгослав у попису 1930.¹

ВАСОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.07.1913.

Извор: брат Драгослав у попису 1930.¹

ВАСОВИЋ Милорада МИЛОШ

Рођен 1900; редов; интерниран; умро 16.06.1918; сахрањен у централном гробљу Славујева Удоља, Братислава, парцела III, ред 14, гроб 10.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

ВАСОВИЋ ТИМОТИЈЕ

Рођен 1866; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 20.11.1914.

Извор: син Добривоје у попису 1930.¹ и 2.

ГАЧАНОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1878. у Доњим Бранетићима; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 19.11.1918.

Извор: кћи Винка Савковић у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.11.1913.

Извор: Драгослав Глишовић у попису 1930.¹

ГЛИШОВИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1880; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: Драгослав Глишовић у попису 1930.¹ и 2.

ГЛИШОВИЋ РАДОВАН

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: Драгослав Глишовић у попису 1930.¹

ДРИЊАКОВИЋ Сретена БЛАГОЈЕ

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 12.11.1915.

Извор: син Сретен у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти маузолеја на гробљу Зејтинлик, парцела 21, гроб број 1123.

Извор: 4

ДРИЊАКОВИЋ Љубомира ДУШАН

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 21.05.1917; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 64, гроб број 3224.

Извор: брат Рајко Дрињаковић у попису 1930.¹, 2. и 4.

ДРИЊАКОВИЋ Петра ИВАН

Редов; у рату од 1912; погинуо 1916.

Извор: удова Перса Дрињаковић у попису 1930.¹

ДРИЊАКОВИЋ Живка ЉУБОМИР

Рођен 1868; редов; последња одбрана; погинуо 14.12.1915.

Извор: син Рајко у попису 1930.¹ и 2.

ДРИЊАКОВИЋ Марка МАРИНКО

Рођен 1878; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 15.11.1915

Извор: син Симо у попису 1930.¹ и 2.

ДРИЊАКОВИЋ Марка МИЛИНКО

Рођен 1878; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: син Вукашин у попису 1930.¹

ДРИЊАКОВИЋ Саве МИЛОРАД

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 16.07.1916.

Извор: син Драгољуб у попису 1930.¹ и 2.

ДРИЊАКОВИЋ Сретена МИЛОШ

Рођен 1891; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 12.12.1912.

Извор: отац Сретен у попису 1930.¹ и 2.

ДРИЊАКОВИЋ Сретена РАДИСАВ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.12.1915.

Извор: отац Сретен у попису 1930.¹ и 2.

БОНДРИЋ БОЖА

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.06.1913.

Извор: мајка Милева у попису 1930.¹

ЂУРОВИЋ БРАТИСЛАВ

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.06.1913.

Извор: брат Радослав у попису 1930.¹ и 2.

ЂУРОВИЋ ЂУРЂЕ

Рођен 1882; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 12.06.1913.

Извор: брат Милан у попису 1930.¹ и 2.

ЂУРОВИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЂУРОВИЋ ПЕТАР

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.12.1915.

Извор: брат Боривоје у попису 1930.¹ и 2.

ЈАШАРЕВИЋ ЂУРЂЕ

Рођен 1870; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 12.10.1914.

Извор: син Превислав у попису 1930.¹

КАСАПОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен 1868; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 12.11.1914.

Извор: Драгутин Касаповић у попису 1930.¹

КОЗОДЕР МИЈАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ БОЖА

Рођен 1887; редов; 3. б. 4. п.п./I; погинуо 14.11.1913.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

МАТОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 3. б. 11. п.п./I; погинуо 25.12.1915.

Извор: сестра Љубинка у попису 1930.¹

МАТОВИЋ МЛАДЕН

Рођен 1868; редов; 3. ч. 10. п.п./III; погинуо 10.10.1915.

Извор: удова Спасенија у попису 1930.¹

МИЛИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: брат Владимир у попису 1930.¹

МИЛИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1878; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 13.11.1914.

Извор: син Милија у попису 1930.¹

МИЛОВАНОВИЋ АДАМ

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 11.12.1915.

Извор: син Михаило у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Никите МИЛУТИН

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.06.1913.

Извор: отац Никита у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.12.1915.

Извор: брат Михаило у попису 1930.¹ и 2.

НЕНАДОВИЋ Стевана МИХАИЛО

Рођен 1874; редов; умро 1918; сахрањен у логорском гробљу Болдагасоњ.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

НИКОЛИЋ Витомира ВАСИЛИЈЕ

Рођен 1886; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 17.06.1913.

Извор: отац Витомир у попису 1930.¹ и 2.

ПАУНОВИЋ ДОБРИЦА

Рођен 1875; редов; болничка чета/III; умро 15.09.1914.

Извор: син Паун у попису 1930.¹ и 2.

ПАУНОВИЋ РАДОЈИЦА

Рођен 1870; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро 13.09.1914.

Извор: син Илија у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ ВОЛИСЛАВ

Рођен 1876; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 13.06.1913.

Извор: син Милорад у попису 1930.¹ и 2.

ПЕТРОВИЋ Марјана КРСТА

Рођен 1890; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 03.11.1915.

Извор: отац Марјан у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 11. п.п./I; погинуо 16.12.1914.

Извор: брат Милосав у попису 1930.¹

ПЕТРОВИЋ Марјана МИЛЕНКО

Рођен 1891; редов; артиљеријски пук/I; погинуо 17.11.1915.

Извор: отац Марјан у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1870; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 12.11.1914.

Извор: син Станимир у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ ЈОВАН

Рођен 1862; редов; последња одбрана; погинуо 15.11.1915.

Извор: син Александар у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ МИЛИНКО

Рођен 1881; редов; Динарски одред/I; погинуо 02.05.1913.

Извор: брат Радиша у попису 1930.¹ и 2.

ПОПОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1888; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: брат Станимир у попису 1930.¹

ПОПОВИЋ ТИХОМИР

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 11.06.1913.

Извор: син Богољуб у попису 1930.¹ и 2.

РАДИШИЋ МИТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1914.

Извор: и 2.

РАДУЛОВИЋ МИЛУТИН

Рођен 1878; наредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 15.12.1914.

Извор: удова Јелка у попису 1930.¹ и 2.

РАКОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1865; редов; последња одбрана; погинуо 15.12.1915.

Извор: син Раденко у попису 1930.¹ и 2.

РАКОВИЋ ЉУБИНКО

Рођен 1892; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 21.12.1915.

Извор: брат Раденко у попису 1930.¹ и 2.

РИСТОВИЋ ДУШАН

Рођен 1887; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 15.11.1916.

Извор: брат Богдан у попису 1930.¹

РИСТОВИЋ СТЕВАН

Рођен 1862; редов; последња одбрана; погинуо 15.11.1915.

Извор: синовац Драгољуб у попису 1930.¹

САВИЋ Стојана ДУШАН

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 16.06.1917; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 84, гроб број 4381.

Извор: отац Стојан у попису 1930.¹ и 4

САВИЋ ДИМИТРИЈЕ

Рођен 1871; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 28.11.1914.

Извор: удова Цмиљка у попису 1930.¹

САВИЋ КРСТА

Рођен 1879; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1913.

Извор: брат Миладин у попису 1930.¹

САВИЋ Живојина СВЕТИСЛАВ

Рођен 1880; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 13.06.1913.

Извор: син Миодраг у попису 1930.¹

САВИЋ Теодора ВУЈИЦА

Рођен 1894; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.12.1915.

Извор: брат Божа у попису 1930.¹

СМИЉАНИЋ Агатона АЛЕКСАНДАР

Рођен 1889; редов; коњички пук; погинуо 13.06.1917.

Извор: отац Агатон у попису 1930.¹

СМИЉАНИЋ АЛЕКСАНДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СРЕТОВИЋ АРАНЂЕЛ

Рођен 1884; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.06.1917.

Извор: синовац Обрен у попису 1930.¹

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БЛАГОЈЕВИЋ Теодора ВУЈИЦА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Драгиша.

ВАСОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ВАСОВИЋ Милорада МИЛАН

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; НАС; четници га убили јула 1942. убили у Мајдану.

Извор: 5.

ВАСОВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

СРЕТОВИЋ ВЛАДИМИР

Рођен 1878; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 12.12.1912.

Извор: синовац Драгиша у попису 1930.¹

СРЕТОВИЋ МИЛЕНТИЈЕ

Рођен 1863; редов; последња одбрана; погинуо 15.12.1914.

Извор: син Драгиша у попису 1930.¹

СРЕТОВИЋ ОСТОЈА

Рођен 1894; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.12.1915.*

Извор: брат Драгиша у попису 1930.¹

СРЕТОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1868; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 13.11.1914.

Извор: син Обрен у попису 1930.¹ и 2.

СТЕВАНОВИЋ Обрена ДРАГОМИР

Рођен 1886; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.11.1912.

Извор: отац Обрен у попису 1930.¹ и 2.

ЦВЕТКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1889; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 13.08.1914.

Извор: сестра Драгана Јоковић у попису 1930.¹

ЧАРАПИЋ МИЛУН

Редов; 2. ч. 1. б. 1. п.п.; умро 23.01.1916. у болници у Фијери, Албанија.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

ВАСОВИЋ Боже МИЛОСАВ

Рођен 1897; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1993.

Извор: зет Владан Дрињаковић.

ВАСОВИЋ САВО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Бранко.

ДАНИЛОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ДРИЊАКОВИЋ Саве АКСЕНТИЈЕ

У рату 1912-1918; заробљеник у Мађарској.

Извор: 3.

ДРИЊАКОВИЋ Живка ЈАНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Живко.

ЂУРОВИЋ БОЖО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Миодраг.

ЂУРОВИЋ Луке ЈАНКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Лука.

ЂУРОВИЋ Луке ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Миодраг.

ЂУРОВИЋ Сретена МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: син Љубо.

ЂУРОВИЋ Сретена МИЛЕНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1949.

Извор: унук Србо.

ЂУРОВИЋ МИЛОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЂУРОВИЋ РАДОСЛАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: посинак Бранимир.

ЖИВАНИЋ МАРКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Леко.

ИРИЋ Ђорђа ЖИВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: сестра Бранка.

ИРИЋ Станислава ДРАГУТИН

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС.

Извор: унук Милован.

ИРИЋ Сретена ЉУБО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛИЋ Алексија АЛЕКСА

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛИЋ ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МИЛИЋ РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ДМИТАР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Дмитра ПЕТАР

Редов; у рату од 1912; НАС..

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ Петра ПЕРО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Стеван.

ПЕТРОВИЋ СРЕТЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Милисав.

ПАУНОВИЋ Милан ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Љубиша.

ПАУНОВИЋ Милоша ТЕОДОР

Редов; у рату од 1912; заробљаван у Мађарској.

Извор: сестрић Милета.

ПАУНОВИЋ ИЛИЈА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ БОЖО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ Милоша ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ Милоша МИЛУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ПОПОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро у Такову.

Извор: унук Јордан Јеремић.

ПОПОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

РАДИШИЋ Ненада МИЛАДИН

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: синовац Периша.

САВИЋ Микаила БОЖО

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га 15.10.1941. стрељали на Рапај брду.

Извор: 5.

САВИЋ СТОЈАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1920.

Извор: 3.

САВИЋ ТИХОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 3.

САВИЋ Стевана МИЛАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1980.

Извор: син Стојан.

СМИЉАНИЋ Ивана **БОЖО**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

СМИЉАНИЋ Павла **ДИМИТРИЈЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: унук Раде.

СТЕВАНОВИЋ КРСТА

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: син Драгиша.

СТЕВАНОВИЋ Арсенија **ДИМИТРИЈЕ**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1963.

*Извор**: син Родољуб.

* *Извори*:

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 12. Пописни списак погинулих ратник сачињеног фебруара 1930. који су потписали председник суда Рад. Илић и деловођа Драго Ж. Ковачевић.

² Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. у таковској цркви-брвнари постављена после Првог светског рата.

³ Податке о ратницима 1912-1918. из села Такова прикупио је од потомака и других извора Милета Марковић, са Драгутином Поповићем и Милетом Николићем.

⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁵ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1997.

Село Теочин, општина Теочин

Село је 26 km удаљено од Горњег Милановца на старом путу Ваљево – Чачак. Налази се на падини планине Сувобор, на надморској висини 600-780 m и површини од 2.026 ha.

Село се први пут помиње у турском попису 1525. године под именом Телчино и имало је 6 домова. Порекло имена није утврђено. У селу има трагова насеља и рударења из периода средњовековне Србије. Наиласком Турака насеље се раселило. У селу је постојала црква брвнара, коју су верници по предању једне ноћи преместили у село Брезну плашећи се освете Турака због убиства једног њиховог харачлије. У селу постоји Шарчев извор, који је наводно добио име по Шарцу Марка Краљевића који је на њему пио воду.

У селу је 1775. године рођен Милић Дринчић, који је 1804. године учествовао у ослобађању Рудника и постао буљубаша, а 1811. године војвода црногорски. Учествовао је у свим договорима о дизању Другог српског устаника и био војвода у њему. Погинуо је 14.07.1815. године у боју на Дубљу.

Теочин је насељен у 18. и 19. веку из Црне Горе, Старог Влаха и ужичког краја. У попису село је имало: 1910. године 1.310, у 1921. години 1.450 а 2002. године 690 становника.

Теочин је имао општину и школу а припадао је парохији Брезна. Сеоска слава је други дан Тројица, а сеоски вашар је недеља по Госпојини.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 185 ратника, од којих је погинуло 135 а 50 их је преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БАЈИЋ ОБРАД

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: син Радован у попису 1930.¹

БЕЉИЋ М. ЈОВАН

Рођен 1886; редов; у рату 1912-1918; заробљен; интерниран; умро 1916. у логору.

Извор: праунук Бранко Ђуровић у попису 1930.¹

БИОРАЦ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1879; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: удова Милева у попису 1930.¹

БИОРАЦ РАДОВАН

Рођен 1883; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1913. у Албанији.

Извор: удова Зорка у попису 1930.¹

БИОРАЦ СВЕТОЗАР

Рођен 1868; редов последње одбране; умро 1915.

Извор: син Тихомир у попису 1930.¹

БОТИЋ ДРАГОМИР

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: син Љубинко у попису 1930.¹

БОТИЋ ДРАГУТИН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

БОТИЋ ЂОРЂЕ

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: кћи Радовинка у попису 1930.¹

БОТИЋ РАЈКО

Рођен 1890; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: снаха Софија у попису 1930.¹

БОТИЋ ТИХОМИР

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: удова Наталија у попису 1930.¹

БРКОВИЋ АЛЕКСА

Рођен 1890; редов; пекарска чета; 10. п.п./I; умро 1913.

Извор: сестра Радовинка у попису 1930.¹

БРКОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Јевстатије у попису 1930.¹

БРКОВИЋ Марка ЖИВОЈИН

Рођен 1894; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1917.

Извор: отац Марко у попису 1930.¹

БРКОВИЋ В. ЖИВОЈИН

Рођен 1876; редов; болничка чета; 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: син Радич у попису 1930.¹ и 3.

БРКОВИЋ ЖИВКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. и Албанији.

Извор: брат Љубинко у попису 1930.¹ и 8.

БРКОВИЋ ЛУКА

Рођен 1883; редов; пољска артиљерија/I; умро 1918.

Извор: син Бранимир.

БРКОВИЋ МИЛАН

Рођен 1885; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./I; погинуо 1917.

Извор: брат Драгомир у попису 1930.¹

БРКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1871; редов; комора Шумадијске дивизије/III; умро 1918.

Извор: син Миладин у попису 1930.¹ и 2.

БРКОВИЋ МИЛОВАН

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1914.

Извор: брат Младен у попису 1930.¹

БРКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 8.

БРКОВИЋ НЕДЕЉКО

Рођен 1885; редов; 3. ч. 4. б. 11. п.п./I; умро 1913. у Албанији.

Извор: брат Бранко у попису 1930.¹

БРКОВИЋ НОВАК

Рођен 1878; поднаредник; 3. ч. 4. б. 10. п.п./II; погинуо 1917; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 67, гроб број 3364.

Извор: син Радисав у попису 1930.¹ и 4.

БРКОВИЋ НОВИЦА

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5. и 8.

БРКОВИЋ РАДОВАН

Рођен 1894; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: мајка Милева у попису 1930.¹

БРКОВИЋ РАДОВИН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 8.

БРКОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913.

Извор: синовац Властимир у попису 1930.¹

БРКОВИЋ РАЈКО

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: сестра Радовинка у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ ВЕСКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ВЕСКОВИЋ ВЛАСТИМИР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ВЕСКОВИЋ ДОБРИВОЈЕ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3. и 8.

ВЕСКОВИЋ Деспота ЖИВКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: отац Деспот у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ Јездимира ИЛИЈА

Рођен 1878; редов; коњички пук/II; погинуо 1918.

Извор: син Радовин у попису 1930.¹

ВЕКОВИЋ Јездимира ЈОВАН

Рођен 1891; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: отац Јездимир у попису 1930.¹ и 3.

ВЕСКОВИЋ Саве ЈЉУБИВОЈЕ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВЕСКОВИЋ Саве ЈЉУБОМИР

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: отац Саво у попису 1930.¹

ВЕСКОВИЋ МИЛИЋ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 8.

ВЕСКОВИЋ МАРИНКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3. и 5.

ВЕСКОВИЋ М. МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 4. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: мајка Даринка у попису 1930.¹ и 3.

ВЕСКОВИЋ Јездимира МИЛОРАД

Рођен 1892; редов; артиљеријски пук/I; умро 1918.

Извор: отац Јездимир у попису 1930.¹ и 3.

ВЕСКОВИЋ РАЈКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВУКОВИЋ БОГДАН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ВУКОВИЋ БУДИМИР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ВУКОВИЋ МИКАИЛО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ВУКОВИЋ РОМАН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ДРИНЧИЋ ВЛАДИСАВ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: сестра Даринка.

ДРИНЧИЋ ЉУБИСАВ

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: удова Јованка у попису 1930.¹

ДРИНЧИЋ МИЛОРАД

Рођен у Теочину; редов; умро 1914.

Извор: 2.

ДРИНЧИЋ МИЛОСАВ

Рођен 1890; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: сестра Даринка у попису 1930.¹

ДРИНЧИЋ МИЉКО

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: сестра Даринка у попису 1930.¹

ДРИНЧИЋ ОБРАД

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ДРИНЧИЋ РАДЕНКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: синовац Радивоје.

ДРИНЧИЋ РАДОМИР

Рођен 1868; редов; у рату 1912-1918; аустроугарски војници га обесили 1914.

Извор: син Милоје у попису 1930.¹

ЂАКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1886; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1913. у Албанији.

Извор: син Лазар у попису 1930.¹

ЖИВАНИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ЖИВАНОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1876; редов; коњички пук/II; погинуо 1916.

Извор: удова Милојка у попису 1930.¹

ЖИВАНОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1918.

Извор: брат Миливоје у попису 1930.¹

ЖИВАНОВИЋ ЖИВАН

Рођен 1873; редов; 3. ч. 2. б. 20. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Рајко у попису 1930.¹

ЖИВАНОВИЋ Светозара ЈЕЗДИМИР

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: отац Светозар у попису 1930.¹ и 3.

ЖИВАНОВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1881; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: брат Ђорђе у попису 1930.¹

ЖИВАНОВИЋ МИЛОШ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ИЛИЋ МИЛОЈЕ

Рођен 1876; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1918.

Извор: син Љубинко.

ЈЕВТОВИЋ ДРАГИЋ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОВИЧИЋ НИКИТ

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1915.

Извор: син Живота у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ С. ГРУЈИЦА

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: праунук Мирослав Јевтовић.

ЈОВАНОВИЋ Симеуна ЈОВАН

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: отац Симеун у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ Симеуна МИЛИЋ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: отац Симеун у попису 1930.¹

ЈОВАНОВИЋ С. МИЛИНКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: кћи Добринка.

ЈОКОВИЋ МИЛОРАД

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ЈОКОВИЋ РАДЕНКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

ЈОЛОВИЋ БОГОМИР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОЛОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЈОЧОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5. и 8.

ЈОЧОВИЋ БОЖО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5. и 8.

ЈОЧОВИЋ КРСТА

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 8.

ЈОЧОВИЋ Филипа МИЛИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.

Извор: отац Филип у попису 1930.¹ и 3.

ЈОЧОВИЋ СТОЈАН

Рођен 1868; редов последње одбране; умро 1915.

Извор: син Александар.

ЈОЧОВИЋ ЧЕДОМИР

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1915.

Извор: син Драгомир у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: синовац Ранко у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ ДАМЉАН

Рођен 1868; редов последње одбране; умро 1918.

Извор: син Живорад у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ ИЛИЈА

Рођен 1870; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1918.

Извор: син Ранко у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ Радисава КРСТА

Рођен 1884; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; заробљен; интерниран 1916; умро 07.10.1918. у логору Нађмеђер.

Извор: мајка Јелисавета у попису 1930.¹ и 9.

КОВАЧЕВИЋ МИЛАДИН

Рођен 1894; редов; 2. прекобројни пук/I; умро 1915.

Извор: брат Новак у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

КОВАЧЕВИЋ НИКОДИН

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; заробљен; умро у логору 1916.

Извор: син Богољуб (учитељ) у попису 1930.¹

КОВАЧЕВИЋ СРЕЋКО

Рођен 1894; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1916; сахрањен у крипти на Зејтинлику, парцела 55, гроб број 2774.

Извор: брат Радован у попису 1930.¹ и 4.

КОЗОДЕР БОШКО

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.

Извор: отац Љубомир у попису 1930.¹

КОЗОДЕР ВЛАДИМИР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5.

КОЗОДЕР ДЕСПОТ

Рођен 1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1916.
Извор: син Веселин у попису 1930.¹

КОЗОДЕР ЖИВОТА

Рођен 1894; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 1916.
Извор: мајка удова Милева у попису 1930.¹

КОЗОДЕР ИЛИЈА

Рођен 1880; редов; 3.ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1913. у Албанији.
Извор: удова Живана у попису 1930.¹

КОЗОДЕР МИЛИВОЈЕ

Рођен 1879; редов; 3.ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1913. у Албанији.
Извор: удова Живана у попису 1930.¹

КОЗОДЕР МИЛОВАН

Рођен 1885; редов; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.
Извор: снаха удова Радојка у попису 1930.¹

КОЗОДЕР Ј. МИХАИЛО

Рођен 1880; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; умро 1914.
Извор: син Сретен у попису 1930.¹

КОЗОДЕР Романа РАДОМИР

Рођен 1892; редов; 3. ч. 4. б. 11. п.п./I; умро 1915.
Извор: отац Роман у попису 1930.¹

ЛАЗИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 5.

ЛУКОВИЋ БОГДАН

Рођен 1890; наредник; градска артиљерија/I; погинуо 1915.
Извор: брат Драгутин у попису 1930.¹

ЛУКОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1876. (1889); редов; болничка чета/II; умро 1915.
Извор: син Радисав у попису 1930.¹

ЛУКОВИЋ МИКАИЛО

Рођен 1876; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./II; заробљен; интерниран; умро у логору 1917.
Извор: син Љубомир у попису 1930.¹

ЛУКОВИЋ РОМАН

Рођен 1873; редов у штабу 10. п.п./II; погинуо 1913. у Албанији.
Извор: син Алексије у попису 1930.¹

ЛУКОВИЋ СРЕЋКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 8.

МАТОВИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1913. у Албанији.
Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

МАТОВИЋ МИКАИЛО

Рођен 1885; редов; болничка чета/I; умро 1913. у Албанији.
Извор: брат Милорад у попису 1930.¹

НЕДИЋ ДРАГОЈЛЕ

Рођен 1893; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.
Извор: деда Вељко у попису 1930.¹

НЕДИЋ БОКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 8.

НЕДИЋ ЉУБОМИР

Рођен 1891; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.
Извор: мајка удова Василија у попису 1930.¹, 5. и 8.

НЕДИЋ ЉУБИНКО

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 8.

НЕДИЋ Вељка ЉУБОМИР

Рођен 1871; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.
Извор: отац Вељко у попису 1930.¹

НЕДИЋ Алексија МИЛОРАД

Рођен 1890; редов; 3.ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.
Извор: отац Алексије у попису 1930.¹

НЕДИЋ Алексија МИЛУТИН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 8.

НЕДИЋ ПЕТАР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 8.

НЕДИЋ Никодина РАДОВИН

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1917.
Извор: отац Никодин у попису 1930.¹

НЕДИЋ Драгутина РАДОМИР

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915.
Извор: отац Драгутин у попису 1930.¹

НЕДИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3. и 8.

НЕДИЋ ЧЕДОМИР

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5. и 8.

ПАУНОВИЋ Матије АЛЕКСАНДАР

Рођен 1888; редов; 3. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: отац Матија у попису 1930.¹

ПАУНОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1914.

Извор: син Јевстратије у попису 1930.¹

ПАУНОВИЋ Никодина ВИТОМИР

Рођен 1886; редов; митраљеско одељење; 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: отац Никодин у попису 1930.¹

ПАУНОВИЋ ДОБРОСАВ

Рођен 1885; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1914.

Извор: брат Илија у попису 1930.¹

ПАУНОВИЋ Радомира РАДИЧ

Редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: отац Радомир у попису 1930.¹

ПЛАЧИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1913. у Албанији.

Извор: брат Велисав у попису 1930.¹

ПЛАЧИЋ МИЛОШ

Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1918.

Извор: мајка Станојка у попису 1930.¹

ПЛАЧИЋ МИЛУТИН

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: мајка Станојка у попису 1930.¹

ПЛАЧИЋ ПЕТАР

Рођен у Теочину; редов; комита; у рату 1912-1918; погинуо у борби са аустроугарском полицијом из Каменице у току окупације.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

РАДИВОЈЕВИЋ МИЛОРАД

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: син Љубинко у попису 1930.¹

САРИЋ ЈАНКО

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: удова Јеленка у попису 1930.¹

САРИЋ МИЛАН

Рођен 1875; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1916.

Извор: брат Живојин у попису 1930.¹

САРИЋ МИЛАДИН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5. и 8.

САРИЋ Драгутина РАДИЧ

Рођен 1890; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; погинуо 1915.

Извор: отац Драгутин у попису 1930.¹ и 3.

САРИЋ ТИМОТИЈЕ

Рођен 1878; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1915.

Извор: брат Живојин у попису 1930.¹

СИМОВИЋ ТАДИЈА

Рођен 1872; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1916.

Извор: син Стојадин у попису 1930.¹

СМИЉАНИЋ ВОЈИН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 5. и 8.

СМИЉАНИЋ РАДИВОЈЕ

Рођен 1888; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; умро 1915.

Извор: удова Миљана у попису 1930.¹

СРЕЋКОВИЋ ДРАГОЉУБ

Рођен 1870; капетан I класе; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 1914.

Извор: удова Даринка у попису 1930.¹

ТАНАСКОВИЋ НЕДЕЉКО

Рођен 1876; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./II; умро 1916.

Извор: удова Алексија у попису 1930.¹

ТОДОСИЈЕВИЋ МИЛУТИН

Рођен у Теочину; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Радомир.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БОТИЋ МИЛУТИН

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

БОТИЋ ТАНАСИЈЕ

Рођен у Теочину; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: кћи Милица.

БРКОВИЋ Марка ГРУЈИЦА

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 6.

БРКОВИЋ Љубомира ДРАГОЉУБ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 1942. на Сајмишту (Београд).

Извор: 7.

БРКОВИЋ Ђерасила НИКИТ

Рођен 16.04.1877. у Теочину; редов; у рату од 1912-1918; 10. п.п./II; тешко рањен октобра 1914. испред Хан Пијеска; заробљен; ЗВОКЗм; умро 05.03.1958. у Ваљеву.

Извор: Исидор Ђуковић, истраживања.

ВЕСКОВИЋ БОГОЉУБ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: Милунка Ђонових.

ВЕСКОВИЋ БОЖО

Рођен у Теочину; наредник; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: син Ратко.

ВЕСКОВИЋ Љ. ВЕЛИСАВ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: унук Драгутин Живановић.

ВЕСКОВИЋ ВОЈИН

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: син Живота.

ВЕСКОВИЋ ЖИВОЈИН

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: унук Милан.

ВЕСКОВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; заробљен; интерниран у логор 1916; умро у Теочину.

Извор: унук Бошко.

ВЕСКОВИЋ МАРИНКО

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ВЕСКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Рођен у Теочину; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ВЕСКОВИЋ МИЛУТИН

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: синовац Бошко.

ВЕСКОВИЋ Т. РАДИСАВ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ВЕСКОВИЋ М. РАДОМИР

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ВЕСКОВИЋ Т. РАДОМИР

Рођен у Теочину; редов; у рату 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ГЛИШИЋ Јоксима ВОЈИМИР

Рођен 1885; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрељали 1942. на Сајмишту (Београд).

Извор: 7.

ДРИНЧИЋ БОЖИДАР

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ДРИНЧИЋ ВИТОМИР

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ДРИНЧИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: син Богдан.

ДРИНЧИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен у Теочину; потпуковник; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ДРИНЧИЋ МИЛИЋ

Рођен у Теочину; капетан I класе; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ДРИНЧИЋ МИОДРАГ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: син Милан.

ДРИНЧИЋ СВЕТОЗАР

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: снаха Ана.

ДРИНЧИЋ ТИХОМИР

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: син Радивоје.

ЖИВАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: син Михаило.

ЖИВАНОВИЋ ЉУБИНКО

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: Иван Живановић.

ЖИВАНОВИЋ Алексија МИЛИВОЈЕ

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: син Славољуб.

ЈАКОВЉЕВИЋ СТАНОЈЕ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

ЈОЧОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: синовац Славољуб Јочовић.

ЈОЧОВИЋ Миленка МИЛОВАН

Рођен 08.09.1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: унук Раденко Обрадовић и б.

КОЗОДЕР БУДИМИР

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1967.

Извор: синовац Славољуб Јочовић.

КОЗОДЕР ВЕЛИСАВ

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1958. у Теочину.

Извор: 2.

КОЗОДЕР Танасија ВИТОМИР

Рођен 1873; редов; у рату од 1912; НАС; Немци га стрелјали 1942. на Сајмишту (Београд).

Извор: 7.

КОЗОДЕР Живка ДРАГУТИН

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1984.

Извор: синови Драган и Радиша и б.

КОЗОДЕР МИЛАДИН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: унуци Радисав, Миладин и Предраг.

КОЗОДЕР МИЛОРАД

Рођен 1890; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: унук Радош.

КОЗОДЕР РОМАН

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ БОЖИДАР

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ Василија ДРАГУТИН

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1972.

Извор: 2. и б.

ЛУКОВИЋ ПЕРИША

Рођен 1887; каплар; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 2.

ЛУКОВИЋ Василија РАДОВАН

Рођен 1893; наредник; у рату од 1913; НАС; умро 1974.

Извор: 2. и б.

ЛУКОВИЋ РАДОСАВ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; заробљен; умро 1952.

Извор: 2.

НЕДИЋ Алимпија МИЛИВОЈЕ

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; интерниран у аустроугарски логор 1916; умро у Теочину.

Извор: 2.

НЕДИЋ Јеремије МИЛОРАД

Рођен у Теочину; редов; у рату од 1912; НАС; умро у Теочину.

Извор: 2.

НЕДИЋ Јеремије МИЛОШ

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС;
СВОКЗм; умро у Теочину.

Извор: 2.

ПАУНОВИЋ РАДОМИР

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1938.

Извор: 2.

ПЛАЧИЋ Велимира ВЕЛИСАВ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; Немци
га интернирали 1943. у логор у ком је умро.

Извор: 7.

** Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 14. Пописни списак погинулих ратника села Теочина, који су 18. јануара 1930. потписали председник суда теочинске општине Бошко Биорац и деловођа Никола Брковић.

² Податке о ратницима 1912-1918. које су од потомака и других извора прикупили: Милутин Дамљановић, Радиша Весковић, Петар Весковић, Радивоје Јевтовић, Гвозден Јоловић, Милунка Ђоновић, Бранко Весковић, Селимир Весковић, Иван Живановић, Андрија Луковић и Цана Павловић.

³ Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. у цркви Рождество пресвете Богородице у селу Горњи Бањани.

⁴ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чествовање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁵ Списак погинулих ратника на споменику у Теочину.

⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁷ „Чачански крај у НОБ”. Издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁸ Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. из села Теочина у цркви Светог Великомученика Димитрија у селу Брезни.

⁹ Исидор Ђуковић: „Нађмеђер, аустроугарски логор за Србе”, Сигнатуре, Београд, 2002.

Село Трудељ, општина Трудељ

Село је удаљено 30 km од Горњег Милановца. Налази се на путу за Белановицу, на надморској висини 250-650 m и површини од 2.426 ha.

Село се први пут помиње у турском попису 1525. године под именом Тврдин. Тада је имало два дома. По легенди „проклета Јерина” је при зидању града Островице терала трудне жене да кулуче и носе камење за изградњу града, па је тако настало име Трудељ.

Пред најездом Турака староседелачко становништво се иселило, осим четири фамилије чији потомци и данас живе у селу. Већина становника се у 18. веку доселила из Старог Влаха и околине Ужица. У пописима село је имало: 1910. године 1.150, 1921. године 804 и 2002. године 423 становника.

Село је имало општину и школу, а припадало је црквеној парохији у Белановици - црква Свете Богородице. Сеоска слава је недеља пред Младог светог Николу.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 141 ратника од којих је 84 погинуло а 49 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНДРИЋ Светозара **МИЛОРАД**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

АНДРИЋ Радоја **МИХАИЛО**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

АНДРИЋ **ДРАГОМИР**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

АНДРИЋ **РАДИВОЈЕ**

Редов; погинуо у Првом светском рату.

Извор: 3.

БАЛТИЋ Новака **БОГОСАВ**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БАЛТИЋ Радивоја **БОЖА**

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

БАЛТИЋ Јелесија **МИЛОРАД**

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

БАЛТИЋ Алексија **РАДОВАИ**

Наредник; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

БАЛТИЋ Антонија **САВКО**

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Милоја **ВЛАДИМИР**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Андрије **ДРАГИША**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

БОГОЈЕВИЋ Костадина **ДРАГИША**

Наредник; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

БОГОЈЕВИЋ Бора **ДРАГОЉУБ**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Томе **ДРАГУТИН**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Милоја **ЖИВОЛИН**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Томе **ЖИВОТА**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Боје **ЈОВАН**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Р. **ЈОВАН**

Редов; погинуо у Првом светском рату.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Теодора **ЉУБОМИР**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Вучића **МИЛУТИН**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Мите **МИЛАН**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Костадина **МИЛОСАВ**

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Вучића **НИКОЛА**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

БОГОЈЕВИЋ **РИСТА**

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

БОГОЈЕВИЋ Милана **ЧЕДОМИР**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ДАМЉАНОВИЋ Танасија **МИЛОЈЕ**

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

ДАМЉАНОВИЋ Никодина **МИЛУТИН**

Редов; умро 1913. у Призрену .

Извор: 1. и 3.

ЂОРЂЕВИЋ Миладина **ВИТОМИР**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Грујице **ДРАГУТИН**

Поручник; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

ЂОРЂЕВИЋ Грујице **МИЛИЈАН**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

ЖИВАНОВИЋ **МИЛАН**

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

ЖИВАНОВИЋ Луке **РАДОВАН**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

ЈЕВРОСИМОВИЋ Будимира **МИЛОШ**

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

ЈЕВРОСИМОВИЋ Јелке **СВЕТОЛИК**

Редов; умро у логору 1915.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ **БОЖИДАР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Милића **ВАСИЛИЈЕ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1. и 3.

ЈОВАНОВИЋ **ВЛАДИМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ **В. ВЛАДИМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ **ГЛИГОРИЈЕ**

Редов; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

ЈОВАНОВИЋ **ДРАГИЋ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ **МАРКО**

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Милинка **МИЛУТИН**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ЈОВАНОВИЋ **ОБРАД**

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ **ОБРАД**

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 3.

ЛАЗАРЕВИЋ Алексе **БОГОЉУБ**

Редов; погинуо 1913.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ **ВОЈИН**

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ **ВЕЉКО**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ Добросава **ДРАГУТИН**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ Милутина **ДРАГОЉУБ**

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ **ЂОРЂЕ**

Редов; 2. ч. 1. б. 1. п.п.; умро 14.01.1916. у болници Битољ.

Извор: 1, 3. и 6.

ЛАЗАРЕВИЋ **ЖИВОЈИН**

Редов; погинуо 1913.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1914-1918.

Извор: 1. и 3.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЈАИЛО

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ Велимира ДРАГИЋ

Редов; умро 1914. од тифуса у Аранђеловцу.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ Вукашина ЖИВАН

Редов; погинуо-умро 1915. у заробљеничком логору.

Извор: 3.

МАТИЋ ЛАЗАР

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

МАТИЋ Милутина МИЛОСАВ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

МАТИЋ Миодрага МАТИЈА

Редов; погинуо 1913.

Извор: 1. и 3.

МАТИЋ Милутина МИЛИЋ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

МЛАДЕНОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

МЛАДЕНОВИЋ Младена МИТАР

Редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 3.

МЛАДЕНОВИЋ Вукадина НЕНАД

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

МЛАДЕНОВИЋ Лазара ТИХОМИР

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Раке АНДРИЈА

Редов; погинуо 1915.

Извор: 2. и 3.

НИКОЛИЋ Петра АНДРИЈА

Редов; умро 1912. у Зајечару.

Извор: 3.

НИКОЛИЋ Петра БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Радосава ЉУБОМИР

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Благоја МИЛОЈЕ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ СТАНОЈЛЕ

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Радосава ТИХОМИР

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ Радосава ЧЕДОМИР

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ДУШАН

Редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ ИВАН

Редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 3.

ПЕТРОВИЋ РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

РАТКОВИЋ Милоша МАРКО

Редов; погинуо 1913.

Извор: 1.

СТАНОШЕВИЋ Новака БОЖА

Редов; погинуо на Солунском фронту.

Извор: 3.

СТЕВИЋ Косте МИЛИЋ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 3.

СТЕВИЋ Косте МИЛОРАД

Редов; погинуо 1915.

Извор: 3.

ЧОЛИЋ Пере МИЛЕНКО

Редов; погинуо 1914.

Извор: 1. и 3.

ЧОЛИЋ Пере МИЛОЈЕ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ЧОЛИЋ Пере РАДОСАВ

Редов; погинуо 1912.

Извор: 1. и 3.

ЧОЛИЋ Миливоја СВЕТОЗАР

Редов; погинуо 1913.

Извор: 3.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БАЛТИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БАЛТИЋ МИЛОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БАЛТИЋ РАДОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БАЛТИЋ САВА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БАЛТИЋ СВЕТОЗАР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БОГОЈЕВИЋ ВИТОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БОГОЈЕВИЋ МИЛАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БОГОЈЕВИЋ Јакова МИЛОШ

Рођен 21.08.1878; редов; у рату од 1912; НАС;
СВОКЗм; умро 1951.

Извор: 4.

БОГОЈЕВИЋ МЛАДЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БОГОЈЕВИЋ ОБРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БЛАГОЈЕВИЋ СПАСОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

БОГОЈЕВИЋ СТОЈАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ ДРАГУТИН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ДАМЉАНОВИЋ РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЂОРЂЕВИЋ МИЉКО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ ЖИВАН

Рођен 1881; редов; у рату од 1912; интерниран 1916.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ АЛЕКСА

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Милинка ЉУБОМИР

Рођен 19.04.1889; редов; у рату 1912; НАС.
Извор: 5.

ЈОВАНОВИЋ Р. ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ С. МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ МИЛИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ МИЛОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ РАДИСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ СТЕВАН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ ЧЕДОМИР СИЋО

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЈЕВРОСИМОВИЋ СРЕТЕН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ Милована МИЛЕНКО

Рођен 04.06.1889; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЛАЗАРЕВИЋ Светозара САВА

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 5.

МАРКОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МАРКОВИЋ МИЛОСАВ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МАРКОВИЋ РАДОВАН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МАТИЋ МИЛОРАД
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МАТИЋ МИЛОШ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МАТИЋ МИЛИЋ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЛИЋ ДОБРИВОЈЕ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЛИЋ ЛУКА
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЛИЋЕВИЋ МИОДРАГ
Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; ратни заробљеник 1914-1945.
Извор: 4.

МИЛОВАНОВИЋ Сава ЉУБОМИР
Рођен 1888. у Заграђу; поднаредник; у рату од 1912; НАС; СВОКЗм.
Извор: 4.

МИТРОВИЋ ЖИВОЈИН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИТРОВИЋ ЛУКА
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИТРОВИЋ НИКОЛА
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МЛАДЕНОВИЋ ВОЈИН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МЛАДЕНОВИЋ МИЈАИЛО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МИЛИЋЕВИЋ МИОДРАГ-ДРАГО
Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

МЛАДЕНОВИЋ ОБРАД
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПАВЛОВИЋ Сретена ИВАН
Рођен 1895; редов, у рату од 1915; НАС; четници га 16.11.1944. заклали у Козељу.
Извор: 7.

ПАВЛОВИЋ ЈЕВРЕМ
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПАНТОВИЋ СРЕТЕН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ДРАГУТИН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ПЕТРОВИЋ ЉУБОМИР
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

СТАНОШЕВИЋ Радисава МИЈАИЛО
Рођен 18.06.1892; редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 75.

ЧОЛИЋ ВОЈИН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЧОЛИЋ ДУШАН
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЧОЛИЋ МИЉКО
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

ЧОЛИЋ ЧЕДОМИР
Редов; у рату од 1912; НАС.
Извор: 4.

* *Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулим ратницима од 1912-1918. из села Трудељ у цркви Свете Богородице у Белановици.

² Спомен-плоча погинулим ратницима од 1912-1918. из села Трудељ у цркви Заграђе.

³ Спомен-плоча погинулим ратницима од 1912-1918. из села Трудељ у Трудељу.

⁴ Податке о ратницима 1912-1918. из села Трудељ прикупио је Милован Остојић од потомака и архива.

⁵ НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁶ Исидор Ђуковић, истраживања, архив војске Србије и Црне Горе, фонд српске војске.

⁷ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1997.

Село Угриновци, општина Угриновци

Село Угриновци је удаљено 22 km од Горњег Милановца Ибарском магистралом у правцу Београда. Налази се на надморској висини 250-460 m и површини од 1.721 ha.

Село је постојало у средњовековној Србији. Пред најездом Турака становници села су се иселили осим једне фамилије која је наставила живот у селу. За време Првог српског устанка у Угриновце су се доселили преци данашњих становника из Сјеничке висоравни и Нове Вароши.

У турском попису 1528. године на овом простору се помињу два села: Угриновци са 15 домова и Липети са 6 домова православних и једним домом муслиманским.

Име Угриновци сматра се да је настало од имена Угри (Мађари), који су преко овог села продирали у правцу Рудника и у селу се задржавали. Многи Угри (Мађари) су на овим просторима погинули и сахрањени. За њима су остала многа мађарска (угарска) гробља. У Угриновцима постоји локалитет који се зове „Мађарско гробље” а локалитети са тим именом постоје и у околним селима. Село Липети је временом постало заселак села Угриновци.

У пописима село је имало: 1910. године 806, 1921. године 740 а 2002. године 489 становника.

Село је имало општину и школу, а припадало је црквеној парохији цркве Свете Тројице у суседном селу Бољковци. Сеоска слава је Мали Спасовдан.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 108 ратника од којих је 55 погинуло а 53 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АНДРИЋ ВЕЛИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ВИДОЈЕВИЋ ЈОВАН

Свештеник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ В. СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ Р. БОГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ МИЛИНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Ж. МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЂОКОВИЋ Ј. ВУКАШИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИНЧИЋ ПЕТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ИЛИНЧИЋ М. СВЕТОЛИК

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ М. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ В. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ Р. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТОВИЋ В. ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Р. МИХАИЛО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Р. ОБРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОКСИМОВИЋ Р. ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЈОКСИМОВИЋ Л. ПАВЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ЛУЧИЋ С. РАЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАРКОВИЋ Л. ДРАГОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАРКОВИЋ Р. ЖИВКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАРКОВИЋ В. ИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАРКОВИЋ Ђ. ЈЕВТО

Рођен 1878; редов; интерниран 1916; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МАРКОВИЋ В. НЕНАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ В. ДМИТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЛОВАНОВИЋ Ф. РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИТРОВИЋ Ј. ДИМИТРИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИТРОВИЋ Д. МИЛИЈАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЋОВИЋ Л. ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

МИЋОВИЋ Љ. НИКОДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НЕДИЋ К. БРАНИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НЕДИЋ В. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ П. ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

НИКОЛИЋ В. НИКОДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОНИЈЕВИЋ З. БОЖИДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОНИЈЕВИЋ М. ВЛАДИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

ПЕТРОНИЈЕВИЋ Љ. МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Т. БЛАГОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОВАНОВИЋ Т. СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 1.

РАДОЈИЧИЋ Т. ВОЈИСЛАВ

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

РАДОЈИЧИЋ Ж. ЉУБИСАВ (ЉУБОМИР)

Каплар; 3. ч. 3. б. 22. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтин-лик, парцела 16, гроб број 847.
Извор: 1. и 4.

РАДОЈИЧИЋ РОДОЉУБ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

РАЈИЧИЋ ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

РАЈИЧИЋ ЛАЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

РАЈИЧИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.
Извор: 3.

РАЈИЧИЋ Т. МИЛИЈАН

Редов; погинуо 1914.

Извор: 3.

РАЈИЧИЋ П. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАЈИЧИЋ РАДОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАЈИЧИЋ Љ. РАДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАНКОВИЋ Р. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СИМИЋ Ђ. МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

ДАНИЛОВИЋ Мике ГЛИШО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 3.

ДАНИЛОВИЋ Радоја МИЛОШ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 3.

ЂОКОВИЋ БОЖО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 3.

ЂОКОВИЋ ЈАНИЋИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Р. ЉУБИНКО

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1969.

Извор: 3.

ЂОРЂЕВИЋ Радоја МИЛОСАВ

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1983.

Извор: 5

ЂОРЂЕВИЋ СРЕТЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 3.

ЕРОВИЋ Б. ДУШАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 3.

ИЛИНЧИЋ С. ВОЈИСЛАВ

У рату од 1912; НАС; умро 1951.

Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ М. МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ М. МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ А. МИЛОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ Б. РАДИВОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ ПАВЛЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ИЛИНЧИЋ С. ЉУБО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3.

ЈЕВТОВИЋ ДРАГОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 3.

ЛОМИЋ АРСЕНИЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; заробљаван.

Извор: 3.

ЛУЧИЋ Јована НОВАК

Рођен 1887; редов; у рату 1912; НАС; Немци га 21.10.1941. стрељали у Крагујевцу.

Извор: 6.

МАРКОВИЋ ВЛАДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ ДУШАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ ИВАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ ЛАЗАР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ Ненада МИЛОШ

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

МАРКОВИЋ Ђ. МИХАИЛО

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ ПЕТАР

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 3.

МИЛИЋ ДРАГО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: 3.

МИЛИЋ КОЈО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1930.

Извор: 3.

МИЛИЋ ОГЊЕН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1983.

Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ Ј. МИОДРАГ

Рођен 1895; редов; у рату од 1915; заробљаван; умро 1962.

Извор: 3.

МИЛОВАНОВИЋ М. МЛАДЕН

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 3.

НЕДИЋ ДРАГО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 3.

НЕДИЋ БОЖО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 3.

НЕДИЋ С. ЖИВОЈИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 3.

НЕДИЋ МАРИЈАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 3.

НЕДИЋ МИЛАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 3.

НЕДИЋ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1920.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ ВУЈАДИН

Редов; у рату од 1912; НАС; интерниран 1916; умро 1949.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ М. ЖИВОЈИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ М. МИЛИНКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 3.

ПАВЛОВИЋ М. МИРКО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1954.

Извор: 3.

ПЕТРОНИЈЕВИЋ ЉУБО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925.

Извор: 3.

ПЕТРОНИЈЕВИЋ МИЛОСАВ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1936.

Извор: 3.

РАДОВАНОВИЋ Милица ТИХОМИР

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1970.

Извор: 5.

РАДОЈИЧИЋ Илије МИЛАН

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1979.

Извор: 5.

РАЈИЧИЋ ДЕСПОТ

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 3.

РАЈИЧИЋ ЈОВАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1929.

Извор: 3.

РАЈИЧИЋ МИЛАН

Рођен 1877; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1922.

Извор: 3.

РАЈИЧИЋ Т. МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1932.

Извор: 3.

РАЈИЧИЋ Т. МИЛИСАВ

Рођен 1895; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1940.

Извор: 3.

РАНКОВИЋ ЖИВОЈИН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1945.

Извор: 3.

РАНКОВИЋ МИЛОРАД

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 3.

СРЕТЕНОВИЋ ЖИВАН

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 3.

СТАНИШИЋ МИЛИВОЈЕ

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.
Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ АЛЕКСА

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1925.
Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ Миливоја ДРАГОМИР

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; четници га убили 19.12.1946.
Извор: 6.

ТОДОРОВИЋ ЉУБО

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1964.
Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ Алексе СВЕТОЛИК

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; четници га убили 14.07.1944.
Извор: 6.

* *Извори:*

- ¹ Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. из села Угриноваца постављена у цркви Свете Тројице у селу Бољковцима.
- ² Спомен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918. из села Угриноваца постављена у цркви Светог Архангела Гаврила у селу Заграђе.
- ³ Подаци о ратницима 1912-1918. из села Угриноваца које је прикупио од потомака и других извора Милета Ј. Ђорђевић.
- ⁴ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.
- ⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.
- ⁶ „*Чачански крај у НОБ*”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

Село Церова, општина Шилопај

Село Церова је удаљено 16 km од Горњег Милановца. Налази се у правцу Љига а у подножју планине Рудник, на надморској висини 290-460 m и захвата површину од 556 ha.

Село је постојало у средњовековној Србији, које се делом иселило пред најездом Турака. Део становништва се у 18. веку доселио из Старог Влаха и населио у атару села. Већина становника је староседелачка.

Село је добило име по церовој шуми које је било у изобиљу у атару овог села. Нема поузданих података о називима села пре ослобођења од Турака,

Село је у пописима имало: 1910. године 461, 1921. године 370 и 2002. године 112 становника.

Село је припадало општини и школи у Шилопају. До 1939. године припадало је парохији цркве у суседном селу Заграђе, а касније парохији цркве у Шилопају. Сеоска слава је Бела среда по Тројицама.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 110 ратника, од којих је 51 погинуо а 59 је преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АЛЕКСИЋ ЉУБОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЛЕКСИЋ МИЛИНКО

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЛЕКСИЋ Љубомира МИЛИЋ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЛЕКСИЋ РАДОЈКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Јеврема ВОЈИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Јеврема ЂОРЂЕ

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Милосава ЖИВОТА

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Стојана ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Јанићија МИЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Петра МИЛОРАД

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Стојана СВЕТОЗАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Јеврема ТАНАСИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

АЦИЋ Јанићија НИКОДИН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

АЦИЋ Светислава МИЛОРАД

Редов; погинуо августа 1914. на Церу.

Извор: 2.

АЦИЋ МИЛОРАД - ДУДИЛО

Редов; погинуо августа 1914. на Церу.

Извор: 2.

ЂОРЂЕВИЋ Лазара ВОЈИСЛАВ

Рођен 1890; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1.

ЂОРЂЕВИЋ Саве РАДОВАН

Рођен 1888; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ИВАНОВИЋ Лазара ДРАГОЈЛЕ

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТИЋ Јована **БУДИМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТИЋ Стевана **ВОЈИН**

Рођен 1888; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТИЋ Стевана **МИЛИЋ**

Рођен 1886; наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈЕВТИЋ Милоша **МИЛОРАД**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЈОВАНОВИЋ Стевана **ВЛАДИМИР**

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

КОВАЧЕВИЋ Средоја **ВИТОМИР**

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Милија **ВОЈИСЛАВ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Симе **ДРАГИЋ**

Поднаредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Симе **МИЛИСАВ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Стевана **КОСТА**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Стевана **МИЛИНКО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Симе **МИЛОРАД**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЛИКИЋ Димитрија **РАДМИЛО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Лазара **БОШКО (БОЖО)**

Редов; умро на броду и бачен у море.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ **БУДИМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ **ДЕСИМИР**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МАРКОВИЋ Драге **ДРАГИША**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

РАДОЈЕВИЋ Стевана **ЖИВОЈИН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ Николе **БОЖО**

Редов; умро на броду и бачен у море.

Извор: 1.

СРЕТЕНОВИЋ Јована **РАНКО**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

СТЕФАНОВИЋ Милоша **РАДИВОЈЕ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ **ЉУБИСАВ**

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ **МИЛАН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ **МИЛОРАД**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Максима **АЛЕКСАНДАР**

Рођен 1893; редов; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Николе **ДРАГОЈЛЕ**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Максима **ДРАГУТИН**

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ **ЉУБОМИР**

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Андрије **МАКСИМ**

Наредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Петра **МИХИЛО**

Каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Павла **РАДОВАН**

Поднаредник; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Николе **РАДОМИР**

Рођен 1893; каплар; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ШТУЛОВИЋ Ђорђа **СТЕВАН**

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛЕКСИЋ Љубомира **ДРАГУТИН**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; НАС.

Извор: 2.

АНТОНИЈЕВИЋ Ђорђа **МИЛАН**

Рођен 1874; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1928.

Извор: 3.

АНТОНИЈЕВИЋ Ђорђа **МИЛЕНКО**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1952.

Извор: 3.

АЦИЋ Арсенија **ВЕЛИМИР**

Редов; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 2.

АЦИЋ Милана **ДОБРОСАВ**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; заробљен 1915; умро 1948.

Извор: 2.

АЦИЋ Јанићија **МИЛУТИН**

Рођен 1876; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1956.

Извор: 2.

АЦИЋ Милана **МИЛОРАД**

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1974.

Извор: 2.

АЦИЋ Јанићија **ПЕТАР**

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 2.

АЦИЋ М. **СВЕТИСЛАВ**

Рођен 1871; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1941.

Извор: 3.

БЛАГОЈЕВИЋ Тривуна **СТАНИМИР**

Рођен 1894; редов; у рату од 1914; НАС; умро 1976.

Извор: 3.

БОРЂЕВИЋ Радована **ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1893; редов; у рату од 1912; побегао из заробљеничког логора.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ БОЖА

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ЈЕВТИЋ Милоша **ДОБРИВОЈЕ**

Рођен 1891; каплар; у рату од 1912; заробљаван; умро 1969.

Извор: 2.

ЈЕВТИЋ Стевана **ДРАГИЋ**

Рођен 1891; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1969.

Извор: 2.

ЈЕВТИЋ Милоша **ЈОВАН**

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ Ђорђа **МИЛЕНКО**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ Стевана **МИЛИСАВ**

Рођен 14.01.1891; редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ Стевана **ОБРАД**

Рођен 1892; официр; у рату од 1912; НАС; умро 1965.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ С. **РАДИВОЈЕ**

Каплар; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЈЕВТИЋ **РАДОЈЕ**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Вељка **БОЖО**

Рођен 1893; редов; у рату од 1913; вратио се из Берана; умро 1968.

Извор: 3.

ЈОВАНОВИЋ Живојина **ВОЈИН**

Редов; у рату од 1912; вратио се из Берана.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Живојина **ДРАГИЋ**

Рођен 1892; редов; у рату од 1912; вратио се из Берана; умро 1957.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Живојина **ЉУБИСАВ**

Рођен 1887; каплар; у рату од 1912; НАС; умро 1979.

Извор: 2.

ЈОВАНОВИЋ Вељка **МИЛОРАД**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; вратио се из Берана; умро 1968.

Извор: 2.

КОВАЧЕВИЋ Светозара **ДУШАН**

Рођен 1896; редов; у рату од 1915; вратио се из Берана; умро 1992.

Извор: 3.

ЛИКИЋ Симе **ЉУБОМИР**

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 3.

ЛИКИЋ Миливоја **ЈОСИП**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; вратио се из Берана; умро 1969.

Извор: 2.

ЛИКИЋ Гаврила **МИХАИЛО**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1946.

Извор: 3.

ЛИКИЋ Кате **МИЛИНКО**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 3.

ЛИКИЋ Светозара **НОВИЦА**

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; вратио се из Берана; умро 1975.

Извор: 2.

ЛИКИЋ Љубисава **РАДОЈИЦА**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1968.

Извор: 2.

ЛИКИЋ Миливоја **РАДОМИР**

Рођен 1878; редов; у рату од 1912; вратио се из Берана; умро 1948.

Извор: 2.

ЛИКИЋ Мијаила **РАДОМИР**

Рођен 1892; редов; у рату 1913; НАС; умро 1967.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ БУДИМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

МАРКОВИЋ Гаје **ВИТОМИР**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ Гаје **ДАВИД**

Рођен 1880; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ МИХАИЛО

Рођен 1872; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1944.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ Лазара **СВЕТОЗАР**

Рођен 1883; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1953.

Извор: 3.

МИЛЕТИЋ М. **БЛАГОЈЕ**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1937.

Извор: 3.

МИЛЕТИЋ БОГДАН

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1968.

Извор: 3.

СРЕТЕНОВИЋ Чедомира **ДРАГОМИР**

Рођен 1899; редов; у рату од 1915; вратио се из Берана; умро 1944.

Извор: 3.

СРЕТЕНОВИЋ Луке **ЖИВАН**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Николе **МИЛОВАН**

Рођен 1870; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1947.

Извор: 3.

СРЕТЕНОВИЋ Николе **МЛАДЕН**

Рођен 1889; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1983.

Извор: 3.

СРЕТЕНОВИЋ Николе **ОБРЕН**

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

СРЕТЕНОВИЋ Николе **ЧЕДОМИР**

Рођен 1875; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1942.

Извор: 3.

СТОЈКОВИЋ Милорада **МИЛАН**

Рођен 1893. у Рељинцима; редов; у рату од 1913; НАС; умро 1979.

Извор: 2.

ТОДОРОВИЋ Косте **ВУЈИЦА**

Рођен 1892; редов, у рату од 1912; НАС; четници га стрељали 04.04.1943.

Извор: 4.

ТОДОРОВИЋ ДРАГУТИН

Рођен 1884; редов; у рату од 1912; заробљаван; умро 1948.

Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ Т. **РАДИВОЈЕ**

Рођен 1887; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1978.

Извор: 3.

ТОДОРОВИЋ Томе **РАДОСАВ**

Рођен 12.08.1890; у рату од 1912; НАС.

Извор: 5.

ТОДОРОВИЋ Сима **РАДОСАВ**

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1973.

Извор: 3.

ШТУЛОВИЋ Живојина ЉУБОМИР

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

ШТУЛОВИЋ Мијаила МИХАИЛО

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 2.

ШТУЛОВИЋ Петра НОВАК

Рођен 1888; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1955.

Извор: 2.

ШТУЛОВИЋ Живојина РАДОМИР

Редов; у рату од 1912; заробљаван.

Извор: 3.

ШТУЛОВИЋ Петра СВЕТОЛИК

Рођен 1886; редов; у рату од 1912; НАС; умро 1960.

Извор: 3.

ШТУЛОВИЋ Петра ТАНАСКО

Редов; у рату од 1912; НАС.

Извор: 2.

** Извори:*

¹ Спомен-плоча погинулим ратницима 1912-1918. у селу Церови у цркви Светог Архангела Гаврила у селу Заграђу, испод које је ова посвета: „СПОМЕН ПОДИЖУ ОЖАЛОШЋЕНИ ПАРОХИЈАНИ. КО ЗА СВОЈ РОД УМРЕ - ТАЈ НАВЕК ЖИВИ ДА МУ СЕ СВАКО С ПОНОСОМ ДИВИ”.

² Податке о ратницима 1912-1918. из села Церове прикупили су од потомака и из других извора Милосав Сретеновић, Милић Јевтић и Бранко Алексић.

³ Списак наредника - заставника 22. пешадијског пука Милована М. Радовановића који је сачинио 26. јула 1918. на Солунском фронту - положај Котка.

⁴ „Чачански крај у НОБ”, издање Центра за културу, Чачак, 1977.

⁵ НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

Село Шарани, општина Савинац

Село Шарани је 13 km удаљено од Горњег Милановца. Налази се испод Рожња (603 m) и Крвавца (535 m), на надморској висни 340-510 m и на површини од 1.381 ha.

Село је, по предању, настало од великог рударског насеља средњовековне Србије. Куће у насељу имале су шарене фасаде па отуда и име Шарани.

Староседелачко становништво се иселило пред најездом Турака, осим једне фамилије. Већина предака данашњих становника доселила се у 18. веку из Црне Горе, Херцеговине и околине Ужица. У Шаранима се до данас сачувао већи број прича и легенди из историје тога краја.

Село се први пут помиње у турском попису 1525. године под именом Адраница и тада је имало 17 домова. По предању, у Шаране је долазио Свети Сава и отуда је централни део села добио име Савинац

Кнез Милош Обреновић је 1820. године у варошици Савинац, који је центар Шарана, подигао цркву посвећену Светом Сави. Уз цркву је подигнуто неколико чардака, кућа кнеза Милоша, зграда општине, а 1889. године и школа. Од 1870. године око цркве је почела да се ствара варошица Савинац. У цркви је сахрањено више чланова фамилија Обреновић и Вукомановић. На том локалитету је раније био манастир. На Савинцу је и извор минералне воде назван „Светиња”, иначе истог састава као у бањи Горња Трепча. По легенди, у реци Дичини се налазе трагови копита коња Светог Саве.

У попису село је имало: 1910. године 627, 1921. године 593 и 2002. године 361 становника.

Шарани су припадали општини Савинац, имали су своју школу и парохијску цркву. Сеоска слава је четвртак уочи Спасовдана.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 115 ратника, од којих је 74 погинуло а 41 је преживео ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

БАРАЛИЋ Јевта ЂОРЂЕ

Рођен 1876; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; заробљен 10.11.1915. у Пећи; умро у логору Болдогасоњ.

Извор: Благоје Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Николе ЈОВАН

Рођен 1869; редов; друга пољска болница; Шумадијска дивизија/III; Бугари га заробили и убили 17.11.1915. у Качанику.

Извор: Павле Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Марка ЉУБОМИР

Рођен 1883; редов; у рату 1912-1918; II позив; погинуо 1915. код Пећи.

Извор: 2.

БАРАЛИЋ Николе МАКСИМ

Рођен 1866; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; нестао 10.10.1915. у Пећи.

Извор: Младомир Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Петра МИЛАН

Рођен 1894; редов; Крушевачке резервне трупе/I; нестао 20.10.1915. у Пећи.

Извор: син Милош у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Боже МИЛАН

Рођен 1896; редов; југословенски пук/I; погинуо 15.10.1917. на Кајмакчалану.

Извор: отац Божа у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Светислава МИЛЕНКО

Рођен 1874; поднаредник; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 17.09.1914. у Жљебовима, Хан Пијесак.

Извор: Драгослав Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Чедомира МИЛУН

Рођен 1895; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; нестао 28.12.1915. у Албанији.

Извор: Величко Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Чедомира **РАДОСАВ**

Рођен 1885; каплар; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: Величко Баралић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Величка **ТАНАСИЈЕ**

Рођен 1895; редов; југословенски пук/I; погинуо 15.09.1917. на Кајмакчалану.

Извор: отац Величко у попису 1930.¹ и 2.

БЕЛАКОВИЋ Милоша **ЖИВОЈИН**

Рођен 1888; поднаредник; 4. ч. 4. б. 10. п.п./I; нестало 19.11.1915. код Ниша.

Извор: Спасоје Белаковић у попису 1930.¹ и 2.

ДАМЉАНОВИЋ Милована **КРСТА**

Рођен 1880; редов; комита у одреду мајора Воје Танкосића од 1904; погинуо новембра 1912. код Брода, на Шемници (Македонија).

Извор: Милан Дамљановић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОКОВИЋ Добросава **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 1881; редов; 4. ч. 1. б. 10. п.п./I; погинуо октобра 1914. у Причиновићу (Мачва).

Извор: Коста Ђоковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОКОВИЋ Добросава **МИЛИВОЈЕ**

Рођен 1879; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 15.10.1915. код Књажевца.

Извор: Јулка Ђоковић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ Јована **ДРАГОМИР**

Рођен 1885; редов; 1. ч. 1. б. 10. п.п./I; погинуо 31.10.1915. код Скопља.

Извор: Ранко Ковачевић у попису 1930.¹ и 2.

ЂОРЂЕВИЋ Петра **ПАНТЕЛИЈА**

Рођен 1881; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 1915. на Шијаку, Албанија.

Извор: Раденко Ковачевић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИВАНОВИЋ Јована **АНДРИЈА**

Рођен 1879; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 30.08.1916. на Кривој Чуки; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 56, гроб број 2824. (По другом *Извору* 1917. на Голом Билу).

Извор: Добривоје Живановић у попису 1930.¹, 2. и 3.

ЖИВАНОВИЋ Живка **БОЖИДАР-БОЖА**

Рођен 1874; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо октобра 1914. на Великом Паносу.

Извор: Добринка Николић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИВАНОВИЋ Павла **ВИТОМИР**

Рођен 1881; жандарм; радио у Министарству војске; умро 1916. у болници Фијера.

Извор: Исидор Ђуровић, списак умрлих у болници Фијера.

ЖИВАНОВИЋ ВЕЛИМИР

Рођен у Шаранима; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 2.

ЖИВАНОВИЋ Милана **ВЛАДИМИР**

Рођен 1867; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 01.11.1918. у Чачку.

Извор: Живка Живановић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИВАНОВИЋ Милана **МИЛЕНКО**

Рођен 1879; редов; комора Шумадијске дивизије/II; умро децембра 1915. у Албанији.

Извор: Светозар Живановић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИВАНОВИЋ Милана **НОВАК**

Рођен 1874; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо октобра 1915. на Грамади.

Извор: Милисав Живановић у попису 1930.¹ и 2.

ЖИВКОВИЋ ВИТОМИР

Рођен у Дренови; наредник; у рату од 1912; умро 21.01.1916. у Драчу.

Извор: Исидор Ђуковић у архиви српске војске 1916.

ЈЕЛИЋ Вука **ЖИВОЈИН**

Рођен 1886; каплар; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 28.11.1914. у Степојевцу.

Извор: Остоја Јелић у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕЛИЋ Младена **ЈЕЗДИМИР**

Рођен 1888; каплар; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 07.09.1918. на Голом Билу.

Извор: Светомир Јелић у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕЛИЋ Јакова **МИЛАДИН**

Рођен 1883; каплар; 1. ч. 4. б. 10. п.п./II; погинуо 20.09.1916. код Битоља.

Извор: Љубомир Јелић у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕЛИЋ Вука **РАДОСАВ**

Рођен 1888; каплар; артиљеријски пук Шумадијске дивизије/I; погинуо 05.08.1918. на Голом Билу.

Извор: Остоја Јелић у попису 1930.¹ и 2.

ЈЕЛИЋ Ђорђа **ЧЕДОМИР**

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 21.10.1915. на Грамади.

Извор: Петар Јелић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОВАНОВИЋ Павла **МИЛАН**

Рођен 1882; мајор; артиљеријски пук Шумадијске дивизије; погинуо 12.02.1918. на Ветернику (по другом *Извору* умро новембра 1918. од шпанске грознице у Дубровнику).

Извор: Милка П. Марковић у попису 1930.¹ и 2.

ЈОКОВИЋ Живојина **БУДИМИР**

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.09.1918. на Ветернику.

Извор: Михаило Јоковић у попису 1930.¹ и 2.

КАТИЋ (МИЛОВАНОВИЋ) Петра **НИКОДИН**

Рођен 1875; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./II; погинуо 21.11.1914. у Прањанима.

Извор: Кристина Катић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ Милана БОГОСАВ

Рођен 1890; редов; комора Шумадијске дивизије/І; умро 28.12.1915. у Драчу.

Извор: Павле Лазовић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ Филипа ДРАГИША

Рођен 1897; редов; добровољац; умро 10.10.1918. у Шаранима (по другом *Извору* погинуо новембра 1912. у Љум Кули).

Извор: 2.

ЛАЗОВИЋ Радована ЉУБОМИР

Рођен 1890; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: Љубивоје Лазовић у попису 1930.¹ и 2.

ЛАЗОВИЋ Младена РАДОВАН

Рођен 1863; редов последње одбране; 2. ч. 3. б. 10. п.п.; умро од тифуса 28.11.1914. у Стапарима.

Извор: Љубивоје Лазовић у попису 1930.¹ и 2.

МАРЈАНОВИЋ Николе МИЛИНКО

Рођен 1860; каплар у војној станици Горњи Милановац; умро од тифуса 1915. у Горњем Милановцу.

Извор: Душан Марјановић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Јована БОРИСАВ

Рођен 1876; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо 21.11.1914. у Прањанима.

Извор: Радован Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Миливоја ДРАГОМИР

Рођен 1876; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо октобра 1914. у Хан Пијеску.

Извор: Добринка Ристовић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Милосава ЖИВОЛИН

Рођен 1881; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./ІІ; погинуо 1917. код Битоља.

Извор: Обрад Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Андрије КРСТА

Рођен 1894; редов; 1. ч. 1. б. 10. п.п./І; нестао децембра 1915. у Албанији.

Извор: Душан Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Сретена МИЛАН

Рођен 1889; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: Божана Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Косте МИЛЕНКО

Рођен 1871; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./ІІІ; погинуо новембра 1914. на Великом Ражњу.

Извор: Радисав Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Миливоја МИЛИЈА

Рођен 1870; редов; 2. ч. 4. б. 10. п.п./ІІІ; умро од тифуса 1915. у Краљеву.

Извор: Радивоје Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Милован МИЛОШ

Рођен 1883; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; погинуо 08.08.1914. у Јевремовцу (Мачва).

Извор: Милић Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАРКЕЉИЋ Косте ЧЕДОМИР

Рођен 1890; редов; артиљеријски пук „Танаско Рајић” Шумадијске дивизије/І; погинуо августа 1914. испред Шапца.

Извор: Љубица Маркељић у попису 1930.¹ и 2.

МАТКОВИЋ Јосифа БОГОЉУБ

Рођен 1885; санитарски поручник у пољској болници Шумадијске дивизије/ІІ; умро од тифуса 11.02.1915. на Мокрој Гори.

Извор: отац Јосиф у попису 1930.¹ и 2.

МАТКОВИЋ Јосифа ВЕЛИЗАР

Рођен 1892; редов; 2. коњички пук/І; погинуо 15.11.1912. у Јањини, Грчка.

Извор: отац Јосиф у попису 1930.¹ и 2.

МАТКОВИЋ Матије ВЛАДИСАВ

Рођен 1857; редов; подофицирска школа; умро 1917. у Бриндизију.

Извор: Добрица Матковић у попису 1930.¹ и 2.

МАТКОВИЋ Матије МИЛОШ

Рођен 1864; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./ІІІ; умро од колере 1913. на Власини.

Извор: Илија Матковић у попису 1930.¹ и 2.

МАТКОВИЋ Милоша НОВИЦА

Рођен 1885; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./І; умро од тифуса фебруара 1915. у Чачку.

Извор: Илија Матковић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛЕТИЋ Јована ЈЕВТО

Рођен 1853; редов последње одбране; умро 1916. у аустроугарском логору.

Извор: 2.

МИЛИЋ Јевте СРЕТЕН

Рођен 1895; редов; 2. ч. 3. б. 4. прекобројни пук/І; умро 05.01.1916. на острву Виду.

Извор: Радисав Милетић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Недељка АДАМ

Рођен 1894; редов у војној станици Горњи Милановац/І; нестао 1915. код Рашке.

Извор: Милош Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Обрада БОГДАН

Рођен 1896; редов; Косовске трупе/І; умро 1916. на острву Виду.

Извор: Милисав Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Марка ВЛАДИМИР

Рођен 1874; редов; 4. ч. 2. б. 10. п.п./ІІІ; погинуо 18.11.1914. у Дружетићу.

Извор: Станимир Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Благоја **ГЛИГОРИЈЕ**
Рођен 1869; редов; комора Шумадијске дивизије/III; умро од тифуса 13.02.1915. у Горњем Милановцу.

Извор: Видосав Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОВАНОВИЋ Обрада **ДОБРОСАВ**
Рођен 1892; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо 19.11.1914. у Гукошима код Љига.

Извор: Милисав Миловановић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОЈЕВИЋ (МИМОВИЋ) Димитрија **ТИХОМИР**

Рођен 1873; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; погинуо 20.11.1914. на Ражњу.

Извор: Рајко Милојевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОЈЕВИЋ (МИЛОШЕВИЋ) Адама **ЛАЗАР**

Рођен 1888; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. у Љум Кули, Албанија.

Извор: отац Адам у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОШЕВИЋ Богете **МИХАИЛО**

Рођен 1889; редов; 1. ч. 2. б. 10. п.п./I; погинуо новембра 1914. у Гукошима код Љига.

Извор: Живота Милошевић у попису 1930.¹ и 2.

МИЛОШЕВИЋ Адама **ЧЕДОМИР**

Рођен 1890; редов; 3. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 29.11.1914. у Степојевцу.

Извор: отац Адам у попису 1930.¹ и 2.

МИМОВИЋ Милована **ЉУБОМИР**

Рођен 1896; редов; Косовске трупе/I; нестало новембра 1915. у Албанији.

Извор: отац Милован у попису 1930.¹ и 2.

МИМОВИЋ Милоша **МИЛОВАН**

Рођен у Шаранима; поднаредник; у рату 1912; умро 1916. на Крфу.

Извор: 2.

РИСТОВИЋ Максима **ЖИВКО**

Рођен 1874; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; погинуо 20.11.1914. на Великом Ражњу.

Извор: Срећко Ристовић у попису 1930.¹ и 2.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

БАРАЛИЋ Андрије **БОЖО**

Рођен 1875; редов; у рату 1912-1918; Немци га заробили; умро 19.03.1953. у Шаранима.

Извор: унук Радош Миловановић.

БАРАЛИЋ Милосава **ВЕЛИЧКО**

Рођен 1874; редов; у рату 1912-1918; заробљен; интерниран 1916; био у логору Нежидер; умро 10.05.1949. у Шаранима.

Извор: унук Стојан Јовановић.

СТАНКИЋ Миладина **ЉУБИСАВ**

Рођен 1888; наредник у југословенском пуку/I; погинуо 19.11.1916. на Горњем Пожару (Солунски фронт).

Извор: Велисав Станкић у попису 1930.¹ и 2.

СТАНКИЋ Василија **МИЛАДИН**

Рођен 1868; редов последње одбране; заробљен; интерниран; умро 1916. у логору Нежидер.

Извор: 2.

СТАНКИЋ Миладина **МИЛИСАВ**

Рођен 1892; поручник; 1. ч. 1. б. 14. п.п./I; погинуо 19.11.1916. код Битоља.

Извор: Велисав Станкић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ Живојина **БОЖИДАР**

Рођен 1891; редов; 1. ч. 4. б. 10. п.п./I; погинуо 02.11.1912. на Везировом мосту, Албанија.

Извор: Будимир Томић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ (РОСИЋ) Теодора **ВОЈИСЛАВ**

Рођен 1869; редов; 3. ч. 2. б. 10. п.п./III; умро 1916. на Крфу.

Извор: Светолик Томић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ Милутина **ВОЈИН**

Рођен 1869; редов; 2. ч. 3. б. 10. п.п./III; умро код куће од тифуса 19.11.1914.

Извор: Добросав Томић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ Антонија **ЖИВОЈИН**

Рођен 1860; редов; 2. ч. 2. б. 10. п.п./III; од тифуса у Горњем Миловцу 1915.

Извор: Будимир Томић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ Милутина **МИЛАН**

Рођен 1874; редов; комора Шумадијске дивизије/III; умро 1916. на Крфу.

Извор: Станислав Томић у попису 1930.¹ и 2.

ТОМИЋ Живојина **РАДОСАВ**

Рођен 1888; редов; жандамеријски призренски одред/I; нестало децембра 1915. у Албанији.

Извор: Будимир Томић у попису 1930.¹ и 2.

БАРАЛИЋ Јована МИЛИЋ

Рођен 15.06.1892; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 28.11.1976.

Извор: 4. и 5.

БАРАЛИЋ Петра МИЛОШ

Рођен 25.04.1895; редов; у рату 1915-1918; аустроугарска војска га заробила; умро 18.12.1988. у Шаранима.

Извор: син Часлав.

БАРАЛИЋ Милосава НЕДЕЉКО

Рођен 12.09.1876; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 27.04.1951. у Шаранима.

Извор: 4.

БАРАЛИЋ Марка ПЕТАР

Рођен 1860; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1928. у Шаранима.

Извор: Часлав Баралић.

БАРАЛИЋ Стевана ПЕТАР

Рођен 1868; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1932. у Шаранима.

Извор: Радојица Баралић.

БАРАЛИЋ Николе РАДОМИР

Рођен 1882; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 25.10.1949. у Шаранима.

Извор: син Радојица.

ЖИВАНОВИЋ Павла МАРКО

Рођен 1885; наредник; у рату 1912-1918; НАС; умро 1959. у Шаранима.

Извор: синовац Бранислав.

ЖИВАНОВИЋ Милана МИЛОШ

Рођен 1895; редов; у рату 1915-1918; НАС; умро 1936. у Шаранима.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ Јована ОБРЕН

Рођен 1890; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1936. у Шаранима.

Извор: 4.

ЖИВАНОВИЋ Павла РАЈКО

Рођен 1895; редов; аустроугарска војска га заробила; побегао из логора и био комита до ослобођења; умро 1969.

Извор: син Бранислав.

ЖИВАНОВИЋ Милана СВЕТОЗАР

Рођен 1894; редов; добровољац; у рату 1915-1918; НАС; борац у 23. дивизији НОВЈ; погинуо 04.12.1944. у Чачку.

Извор: 6.

ЈЕЛИЋ Јакова ЉУБОМИР

Рођен 11.05.1875; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 08.03.1964. у Шаранима.

Извор: 4.

ЈЕЛИЋ Андрије МИЛОРАД

Рођен 1884; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 05.03.1951. у Шаранима.

Извор: 4.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила ДОБРИВОЈЕ

Рођен 1891; редов; у рату 1912-1918; аустроугарска војска га заробила; умро 07.05.1962. у Шаранима.

Извор: син Живорад.

ЈОВАНОВИЋ Мијаила ЈЕРОТИЈЕ

Рођен 1894; редов; у рату 1915-1918; НАС; умро 15.07.1963.

Извор: синовац Живорад.

ЈОВАНОВИЋ Јована СТЕВАН

Рођен 1888. у Шаранима; редов; 10. п.п.; у рату 1912-1918; НАС; умро 1997.

Извор: син Малисав.

ЛАЗОВИЋ Милана ПАВЛЕ

Рођен 21.09.1887; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 29.02.1956.

Извор: синовац Жарко.

ЛАЗОВИЋ Филипа СПАСОЈЕ

Рођен 31.01.1898; редов; добровољац; у рату 1915-1918; заробљен; побегао из логора; умро 23.04.1990.

Извор: син Жарко.

МАРКЕЉИЋ Јеврема БОГОЉУБ

Рођен 27.01.1891; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 03.06.1979.

Извор: 4. и 5.

МАРКЕЉИЋ Петра ДРАГОСЛАВ

Рођен 06.10.1889; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 14.12.1963. у Шаранима.

Извор: син Милош.

МАРКЕЉИЋ Косте КРСТА

Рођен 1886; жандармеријски одред Београд; жандарм 1912-1915; војник у рату 1915-1918; НАС; умро 28.02.1958. у Шаранима.

Извор: 4.

МАРКЕЉИЋ Јеврема МИЛОШ

Рођен 1897; редов; добровољац; у рату 1915-1918; заробљен; логораш Нежидера, умро 1978.

Извор: 7.

МАРКЕЉИЋ Алексија ПЕТАР

Рођен 25.12.1878; наредник; у рату 1912-1918; НАС; заробљен 1941; у Другом светском рату био у логору у Немачкој; умро 14.05.1957.

Извор: 4.

МАРКЕЉИЋ Јована РАДОВАН

Рођен 1882; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро 1935. у Шаранима.

Извор: Живко Маркељић.

МАТКОВИЋ Чедомира **ДРАГОЉУБ**
Рођен 05.07.1896; редов; у рату 1915-1918; НАС;
умро 07.11.1971. у Шаранима.
Извор: Бранка Матковић.

МИЛЕТИЋ Јевте **РАДИСАВ**
Рођен 1896; редов; у рату 1915; заробљен; лого-
раш Нежидера; побегао у Русију; вратио се
1921; умро 06.06.1954. у Шаранима.
Извор: Радојко Миловановић.

МИЛОВАНОВИЋ Вучића **БОРИСАВ**
Рођен 1883; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро
1927. у сенаторијуму у Алпама.
Извор: синовац Вукоман.

МИЛОВАНОВИЋ Глигорија **ВИДОСАВ**
Рођен 14.04.1896; редов; у рату 1915-1918; НАС;
умро 03.03.1973. у Шаранима.
Извор: син Милојко.

МИЛОВАНОВИЋ Вучића **ДУШАН**
Рођен 1881; наредник; у рату 1912-1918; НАС;
умро 16.08. 1945. у Шаранима.
Извор: син Вукоман.

МИЛОВАНОВИЋ Сретена **ИЛИЈА**
Рођен 1880; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро
у Шаранима.
Извор: 7.

МИЛОВАНОВИЋ Вучића **МИЛУТИН**
Рођен 15.04.1884; редов; у рату 1912-1918; аус-
троугарска војска га заробила; умро 23.09.1960.
у Шаранима.
Извор: Милојко Миловановић.

МИЛОВАНОВИЋ Сретена **СПАСОЈЕ**
Рођен 1889; наредник; у рату 1912-1918; НАС;
интерниран 1942. у Немачку; као капетан I класе
живео у Љубљани; умро 1970; сахрањен на љуб-
љанском гробљу
Извор: 7.

МИЛОВАНОВИЋ Милована **ТОДОР (ТОША)**
Рођен 1883; редов; у рату 1912-1918; НАС; умро
1936. у Шаранима.
Извор: Бранко Миловановић.

РИСТОВИЋ Јакова **БОГОСАВ**
Рођен 10.10.1887; редов; у рату 1912-1918; НАС;
умро 15.08.1965. у Шаранима.
Извор: Спасоје Јелић.

РОСИЋ Војислава **СВЕТОЛИК**
Рођен 27.03.1893; редов; у рату 1914-1918; НАС;
умро 20.02.1972.
Извор: син Милијан.

СТАНКИЋ Миладина **ВЕЛИСАВ**
Рођен 03.06.1883; редов; у рату 1912-1918; НАС;
умро 27.08.1969. у Шаранима.
Извор: Миладин Станкић.

ТОМИЋ **БУДИМИР**
Рођен у Шаранима; редов; у рату 1912-1918;
умро 1977.
Извор : синови Милисав и Љубинко.

* *Извори:*

¹ Архив војске Србије и Црне Горе, К-203, Ф-2, док. бр. 13. Пописни списак изгинулих ратника села Шарана, општина савиначка, потписан 29.01.1930. од председника суда општине Жив. Р. Петровић и деловође Мих. Д. Ковачевић).

² Спомен-плоча у цркви Свети Сава, првој задужбини кнеза Милоша Обреновића, на Савинцу, са посветом: „ОВУ СПОМЕН ПЛОЧУ СЛАВНИМ ПАЛИМ ЈУНАЦИМА ПОДИГОШЕ РОДБИНА, РАТНИ ДРУГОВИ И ОСТАЛИ СЕЉАНИ СЕЛА ШАРАНА И ДРЕНОВЕ”.

³ Миодраг Соколовић: „*Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну*”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за чување споменика и неговање традиција ослободилачких ратова Србије, 1986, Београд.

⁴ Изјаве потомака које су прикупили: Радојица Баралић, Превислав Баралић, Бранислав Живановић, Спасоје Јелић, Живко Марковић и Добривоје Живановић.

⁵ Мр Михаило Кале Миловановић: „*Хроника села Шарана и Дренове*”, 1995.

⁶ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

⁷ „*Чачански крај у НОБ*”. Издање Центра за културу, Чачак, 1987.

⁸ Мр Михаило Кале Миловановић: „*Хронике села Шарани и Дренова*”, Београд, 1995.

Село Шилопај, општина Шилопај

Село Шилопај је 16 km удаљено од Горњег Милановца у правцу Љига, на надморској висни 300-420 м и на површини од 699 ha.

У селу има више локалитета који се зову „грчко гробље” и „маџарско гробље” што доказује бурну историју овог краја и постојање насеља у давна времена. Најездом Турака староседеоци су се раселили, осим једне фамилије. У 18. и 19. веку из Старог Влаха и ужичког краја доселили су се нови становници.

Нема поузданих података о настанку имена села. Под именом Шилопај први пут се помиње у турском попису 1525. године. Тада је имало 7 хришћанских и 7 муслиманских домова.

У пописима село је имало: 1910. године 397, 1921. године 399 и 2002. године 133 становника.

Село има општину, а од 1905. године и школу. До 1939. године припадало је парохији цркве у Љутовници. Тада је добило своју цркву посвећену Светом Николи, задужбина Љубе Сарачевића, рођеног у Шилопају. Сеоска слава је Бели четвртак.

У ратовима 1912-1918. године село је дало 104 ратника од којих је 51 погинуо а 53 преживело ратове.

1. ПОГИНУЛИ, УМРЛИ И НЕСТАЛИ У РАТУ

АЛЕКСИЋ ДРАГОСЛАВ

Рођен 1886; редов; умро у логору 1915.

Извор: 1.

БОГИЋЕВИЋ Витомира

ЉУБОМИР

Редов; погинуо 1914.

Извор: синовица Бранка Крстић.

ВИДОЈЕВИЋ ВЕЛИМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВОДОЈЕВИЋ ЖИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ВИДОЈЕВИЋ ИВАН

Редов; умро у логору 1915.

Извор: 3.

ВИДОЈЕВИЋ ЉУБИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ АЛЕКСАНДАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ БОГОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ БУДИМИР

Рођен 1884; капетан I класе; погинуо октобра 1918. у Краљеву.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ БРАНКО

Рођен 1886; редов; умро 1916. на Крфу.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ Д. ДРАГОМИР

Редов; погинуо 1918.

Извор: 1. и 2.

ДМИТРОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ДМИТРОВИЋ МАРКО

Редов; коњица у гарди; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ ПЕРИША

Рођен 1887; редов; умро од рана 1918. у кући.

Извор: 1.

ИГРУТИНОВИЋ Н. ДРАГОМИР

Редов; погинуо у рату 27.02.1913.

Извор: унук Милан Игрутиновић.²

ИГРУТИНОВИЋ ИВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИГРУТИНОВИЋ НИКОЛА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ ИЛИЈА

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ИЛИЋ ЈОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВКОВИЋ ДРАГОСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ЖИВКОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЈАИЛОВИЋ ГВОЗДЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛОЈЕВИЋ ЉУБОМИР

Рођен у Љутовници; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

МИЛОШЕВИЋ ДРАГИША

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ БОГОСАВ

Редов; 4. ч. 1. б. 24. п.п.; погинуо на Солунском фронту; сахрањен у крипти на гробљу Зејтинлик, парцела 17, гроб број 915.

Извор: 1. и 4.

НИКОЛИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ ВЛАДИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ ДОБРОСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ МИЛАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

НИКОЛИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ ВАСИЛИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Миломир.

ПАВЛОВИЋ ЈЕЗДИМИР

Рођен 1886; редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ПАВЛОВИЋ МИЛЕНКО

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

РАДЕНКОВИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВИЋ МИЛАН

Редов; арнаут¹ га заклали 1915.

Извор: син Драгиша² и 1.

САВИЋ РАДИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВИЋ РАДОЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВКОВИЋ МИЛОВАН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВКОВИЋ ПЕТАР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САВКОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: унук Драгојле Лукић.

САРАЧЕВИЋ АЛЕКСИЈЕ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

САРАЧЕВИЋ СРЕТЕН

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОВИЋ ВЕЛИСАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОВИЋ Милана ЖИВОЈИН

Редов; погинуо 1914. на Церу.

Извор: 1.

ТОДОВИЋ МИЛАН

Редов; умро у заробљеничком логору.

Извор: 1.

ТОДОВИЋ МИЛОРАД

Редов; погинуо 1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ СВЕТИСЛАВ

Редов; погинуо у рату 1912-1918.

Извор: 1.

ТОДОРОВИЋ ЧЕДОМИР

Редов; умро од рана 1914. од куће.

Извор: унук Чедомир Тодоровић.

ТОДОВИЋ СВЕТОЗАР

Редов; погинуо 1912. на Куманову.

Извор: Тодовић Селимир.

2. ПРЕЖИВЕЛИ РАТ

АЛЕКСИЋ М. БОГДАН

Рођен 1878; у рату од 1912; НАС; умро 1950.

Извор: 2.

АЛЕКСИЋ ЖИВКО

Рођен 1885; у рату од 1912; умро 1950.

Извор: 3.

АЛЕКСИЋ А. РАДОЈИЦА

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

АЛЕКСИЋ В. РОДОЉУБ

У рату од 1912; умро код куће.

Извор: 2.

АНТОВИЋ С. ОБРАД

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

АЦИЋ Ј. ВОЈИН

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

БОГИЋЕВИЋ ВИТОМИР

Рођен 1889; у рату од 1912; умро 1973.

Извор: 3.

ВИДОЈЕВИЋ М. ИЛИЈА

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро 1957.

Извор: син Добросав и 2.

ВИДОЈЕВИЋ ЉУБОМИР

У рату 1912-1918.

Извор: 3.

ВИДОЈЕВИЋ С. МИЛОЈЕ

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1937.

Извор: 2. и 3.

ДМИТРОВИЋ В. АНТОНИЈЕ

Рођен 1876; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ А. ВЕЉКО

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ ГВОЗДЕН

Рођен 1879; у рату од 1912; НАС; умро 1961.

Извор: 2. и 3.

ДМИТРОВИЋ И. ВОЈИСЛАВ

Рођен 1884; у рату од 1912; НАС; умро 1938.

Извор: 2. и 3.

ТОДОВИЋ Владимира СТАНИСАВ

Рођен 1898; избеглица; умро 1915. у Рашкој болници.

Извор: Тодовић Селимир.

ДМИТРОВИЋ М. ДИМИТРИЈЕ

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2. и 3.

ДМИТРОВИЋ Д. ДРАГОЉУБ

Рођен 1896; у рату од 1912; НАС; умро 1962.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ ИВАН

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ Ј. ЉУБОМИР

Рођен 1887; у рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: унук Драган и 2.

ДМИТРОВИЋ М. МИЛИЋ

У рату од 1912; НАС; умро од рана 1918. у Чачку.

Извор: 2.

ДМИТРОВИЋ ОБРАД

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 3.

ДМИТРОВИЋ СРЕТЕН

Рођен 1885; у рату од 1915; интерниран 1916; умро 1965.

Извор: син Милорад.

ИГРУТИНОВИЋ МИЛАН

У рату од 1912; НАС; умро у Америци.

Извор: 3.

ИГРУТИНОВИЋ П. МИЛОЈЕ

Рођен 1881; фоторепортер; у рату од 1912; НАС; умро 1962. у Београду.

Извор: син Владета и 2.

ИГРУТИНОВИЋ Николе ТИХОМИР

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро у Кривој Реци.

Извор: сестрић Милош Оташевић и 2.

ИЛИЋ АДАМ

У од рату 1912; заробљаван; умро код куће.

Извор: 3.

КРСТИЋ В. МАРЈАН

У рату од 1912; НАС; умро код куће.

Извор: 2.

ЛАЗАРЕВИЋ БОЖО

У рату од 1912; НАС.

Извор: 3.

МАРКОВИЋ А. МИЛОЈЕ

Рођен у К. Реци; у рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

МАРЈАНОВИЋ МИЛОЈЕ

Рођен у К. Реци; у рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

МИЉКОВИЋ МИЛУТИН

У рату од 1912; заробљаван.
Извор: син Радомир.

НИКОЛИЋ С. БРАНИСЛАВ

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

НИКОЛИЋ С. ГРУЈИЦА

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ В. БОГДАН

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

ПАВЛОВИЋ С. РАДИСАВ

Рођен 1888; у рату од 1912; НАС; умро 1966.
Извор: 2.

САВИЋ М. ДУШАН

У рату 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

САВИЋ МАРКО

Рођен 1890; у рату од 1912; интерниран 1916; умро код куће.
Извор: 3.

САВИЋ МИЛАН

Рођен 1889; у рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 3.

САВИЋ МИЛОЈЕ

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 3.

САВИЋ МИЛОРАД

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 3.

САВЧИЋ (ЛАЗОВИЋ) БРАНИСЛАВ

Рођен 1895; у рату од 1915; НАС; умро 1960
Извор: 3.

САВЧИЋ (ЛАЗОВИЋ) ГРУЈИЦА

Рођен 1886; у рату од 1912; НАС; умро 1978
Извор: 5.

САВКОВИЋ Ч. ДРАГОСЛАВ

У рату од 19128; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

САВКОВИЋ И. ЉУБОМИР

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

САВКОВИЋ И. МИЛИЈА

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

САРАЧЕВИЋ АДАМ

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2 и 3.

САРАЧЕВИЋ М. ДЕСИМИР

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 3.

САРАЧЕВИЋ ЈЕЛЕСИЈЕ

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

САРАЧЕВИЋ ДРАГОМИР

У рату 1912-1918; НАС; умро код куће.
Извор: 3.

САРАЧЕВИЋ Михаила ЉУБОМИР ЉУБО

Рођен 17.10.1880; у рату од 1912; НАС; умро
14.09.1960.

Извор: књига „Качерици некад и сад” и 2.

САРАЧЕВИЋ МИЛОЈКО

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 3.

САРАЧЕВИЋ М. ТИХОМИР

У рату од 1912; НАС; умро код куће.
Извор: 2.

СТЕФАНОВИЋ Т. БУДИМИР

У рату од 1912; НАС; заробљаван; умро у Београду.
Извор: 2.

*** Извори:**

¹ Спомен-плоча погинулих ратника 1912-1918. из села Шилопаја у цркви Светог Николе у Љутовници, коју су новембра 1922. поставиле породице погинулих ратника.

² Списак ратника који је 26.07.1918. сачинио наредник - заставник Милован М. Радовановић на положају Котка (Солунски фронт) из 22. пешадијског пука.

³ Податке о ратницима 1912-1918. из Шилопаја прикупили су, уз сарадњу потомака Бранко Алексић, Чедо Тодоровић и Веселин Алексић.

⁴ Миодраг Соколовић: „Зејтинлик - српско војничко гробље у Солуну”. Издавач Републички завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција Ослободилачких ратова Србије, Београд, 1986.

⁵ Евиденција НАС (носилац Албанске споменице) коју је 1967. сачинио Митар Адамовић за потребе обновљеног удружења.

III

**ПОПИСИ
СТАНОВНИШТВА
РУДНИЧКО-ТАКОВСКОГ
КРАЈА ЗА 1910, 1921 И 1931.**

Извод из пописа становништва у Краљевини Србији 31.12.1910. године

Р.б.	Општина	Села	Број кућа	Број домаћинства	Настањено становништво		
					мушки	женски	свега
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Горњи Бањани	Горњи Бањани	53	53	170	166	336
		Лозањ	109	109	379	318	697
		Полом	70	70	319	258	577
		Свега	232	232	868	742	1.610
2.	Ба	Ба	116	116	408	393	801
3.	Бело Поље	Бело Поље	74	74	253	258	511
		Горња Врбава	59	59	181	190	371
		Доња Врбава	120	120	493	466	959
		Свега	253	253	927	914	1.831
4.	Брезна	Бершићи	107	107	360	320	680
		Брезна	84	84	251	232	483
		Леушићи	71	71	240	227	467
		Срезојевци	97	97	349	322	671
		Свега	359	359	1.200	1.101	2.301
5.	Брусница	Брусница	164	164	556	501	1.057
		Грабовица	141	141	448	430	878
		Јабланица	149	149	343	308	651
		Луњевица	123	123	404	374	778
		Семедраж	71	71	228	229	457
		Свега	648	648	1.979	1.842	3.821
6.	Враћевшница	Горња Црнућа	81	81	326	303	629
		Доња Црнућа	94	94	286	300	586
		Липовац	95	95	326	328	654
		Прњавор	56	56	170	156	326
		Свега	326	326	1.108	1.087	2.195
7.	Горњи Бранетићи	Горњи Бранетићи	172	173	650	603	1.253
		Доњи Бранетићи	75	75	258	234	492
		Озрем	124	124	434	434	868
		Свега	371	372	1.342	1.271	2.613
8.	Клатичево	Калиманићи	58	58	239	168	407
		Клатичево	53	53	185	175	360
		Љутовница	68	68	226	210	436
		Накучани	46	46	173	128	301
		Свега	225	225	823	681	1.504
9.	Мајдан	Мајдан	168	168	600	553	1.133
10.	Прањани	Прањани	398	393	1.316	1.250	2.566
11.	Савинац	Дренова	106	106	396	374	770
		Шаран	98	98	329	298	627
		Свега	204	204	725	672	1.397
12.	Сврачковци	Велереч	125	125	409	340	749
		Неваде	96	96	326	287	613
		Сврачковци	90	90	358	317	672
		Свега	311	311	1.093	941	2.034

Р.б.	Општина	Села	Број кућа	Број домаћинства	Насањено становништво		
					мушки	женски	свега
1	2	3	4	5	6	7	8
13.	Таково	Врнчани	111	111	421	338	759
		Лочевци	26	26	94	91	185
		Љеваја	40	40	137	139	276
		Синошевићи	52	52	159	161	320
		Таково	105	105	344	297	641
		Свега	334	334	1.155	1.026	2.181
14.	Теочин	Брајићи	35	35	124	133	257
		Коштунићи	165	165	614	541	1.155
		Теочин	196	196	675	635	1.310
		Свега	396	396	1.413	1.300	2.722
Укупно у Таковском срезу			4.341	4.342	14.540	13.719	28.259
15.	Бољковци	Бољковци	172	172	567	494	1.061
		Ручићи	73	73	239	226	465
		Свега	245	245	706	720	1.526
16.	Драгољ	Драгољ	134	134	508	479	987
17.	Заграђе	Заграђе	150	150	552	525	1.077
		Рељинци	62	62	200	199	399
		Свега	212	212	752	724	1.476
18.	Рудник	Рудник	183	183	617	557	1.174
19.	Трудељ	Трудељ	171	171	590	560	1.150
20.	Угриновци	Угриновци	136	136	418	388	806
21.	Шилопај	Давидовица	39	39	156	119	275
		Крива Река	71	71	220	216	436
		Мутањ	49	49	178	144	322
		Церова	69	69	227	234	461
		Шилопај	63	63	226	171	397
		Свега	291	291	1.007	884	1.891
Укупно из Качерског среза			1.372	1.372	4.598	4.312	8.910
22.	Гојна Гора	Гојна Гора	176	175	636	551	1.187
23.	Каменица	Богданица	97	97	345	296	641
		Дружетићи	209	209	661	595	1.256
		Свега	306	306	1.010	891	1.901
Укупно из Пожешког среза			482	482	1.646	1.442	3.088
24.	Брђани	Брђани	217	217	741	722	1.463
Укупно из Љубићског среза			217	217	741	722	1.463
25.	Горњи Милновац	Горњи Милновац	311	437	1.295	827	2.122
Укупно на данашњем подручју општине Горњи Милновац			6.607	6.734	22.412	20.629	41.720

Извод из резултата пописа становништва 31. децембра 1910. године, издање 1911. године, Београд. У попису 1910. године нису постојала села Брезовица и Варнице. Брезовица је била у саставу Рудника или Заграђа, а Варнице у саставу села Трудељ. Уписано село Ба у попису 1910. године било је у саставу среза таковског а данас је у саставу општине Љиг. У коначном свођењу бројног стања је одбијено.

Извод из пописа становништва

Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца извршен 31. јануара 1921. године

Р. б.	Општина	Укупно	По вероисповести					По матерњем језику											
			православца	римо-католи.	грко-католи.	евангелиста	муслимана	Срба или Хрвата	Словенаца	Чехословака	Пољака	Руса	Мађара	Немаца	Турака	Румуна	Талијана	Француза	Осталих
1.	Горњи Бањани	1.382	1.382					1.377											5
2.	Ба	666	666					666											
3.	Бело Поље	1.621	1.621					1.621											
4.	Брезна	2.010	2.010					2.010											
5.	Брусница	3.176	3.176					3.176											
6.	Враћевшница	1.976	1.975	1				1.938	1							34		3	
7.	Горњи Бранетићи	2.288	2.288					2.288											
8.	Клатичево	1.250	1.250					1.249	1										
9.	Коштунићи	1.270	1.270					1.270											
10.	Мајдан	918	918					918											
11.	Прањани	2.228	2.228					2.228											
12.	Савинац	1.210	1.210					1.210											
13.	Сврачковци	1.755	1.755					1.753			1				1				
14.	Таково	1.772	1.772					1.772											
15.	Теочин	1.114	1.114					1.114											
16.	Бољковци	2.422	2.420	2				2.419							1	1		1	
17.	Драгољ	904	904					904											
18.	Заграђе	1.358	1.358					1.355											3
19.	Рудник	969	968				1	967			1			1					
20.	Трудељ	990	990					990											
21.	Угриновци	704	703	1				703					1						
22.	Шилопај	1.661	1.659	2				1.660								1			
23.	Гојна Гора	905	905					905											
24.	Каменица	1.577	1.577					1.577											
25.	Брђани	1.626	1.618	8				1.619										7	
26.	Горњи Милановац	2.186	2.149	35	1	1		2.110	7	6	1	2	1	8		2	2	47	

Књига, Дефинитивни резултати пописа становништва 31. јануара 1921. године, Сарајево 1932. године.

Село Ба данас није у општини Горњи Милановац.

У општини Бољковци приказани су и резултати пописа у селима Доњи Бањани, Лалинци и Штавица који су данас у саставу општине Љиг, а нису могли бити издвојени, јер су резултати приказани скупно.

Преглед пописа становништва 31. децембра 1931. године

Ред. бр.	Назив општине (Вароши)	Број кућа	Број домаћинства	Присутно становништво		
				мушки	женски	укупно
1.	Ба	132	133	430	443	873
2.	Бело Поље	292	292	905	1.049	1.954
3.	Брезна	417	413	1.146	1.270	2.416
4.	Брусница	747	670	1.878	2.127	4.005
5.	Горњи Бањани	268	265	799	760	1.559
6.	Горњи Бранетићи	507	437	1.249	1.335	2.584
7.	Гор. Милановац	524	570	1.332	1.170	2.502
8.	Клатичево	336	274	800	805	1.605
9.	Коштунићи	258	261	764	804	1.568
10.	Мајдан	203	178	497	545	1.042
11.	Прањани	561	495	1.256	1.391	2.647
12.	Савинац	242	243	694	795	1.489
13.	Сврачковци	381	381	1.061	1.127	2.188
14.	Таково	389	386	1.051	1.152	2.203
15.	Теочин	205	213	593	640	1.233
16.	Враћевшница	497	344	1.066	1.082	2.148
17.	Бољковци*	607	563	1.550	1.668	3.218
18.	Драгољ	186	185	491	541	1.032
19.	Рудник	210	220	580	630	1.210
20.	Трудељ	215	214	626	643	1.269
21.	Угриновци	191	169	416	473	889
22.	Шилопај	367	368	1.005	1.086	2.091
23.	Заграђе	287	266	791	856	1.647
24.	Гојна Гора	194	178	554	625	1.179
25.	Каменица	360	357	925	934	1.859
26.	Брђани	312	317	975	1.021	1.996

* За села: Бољковци, Д. Бањани, Лалинци, Ручићи и Штавица

1. Дефинитивни резултати пописа становништва 31. марта 1931. године књига I, Београд, 1937.

Споменик на Галичу, месту са кога је почела Рудничка офанзива, оtkривен поводом 85-годишњице њеног почетка

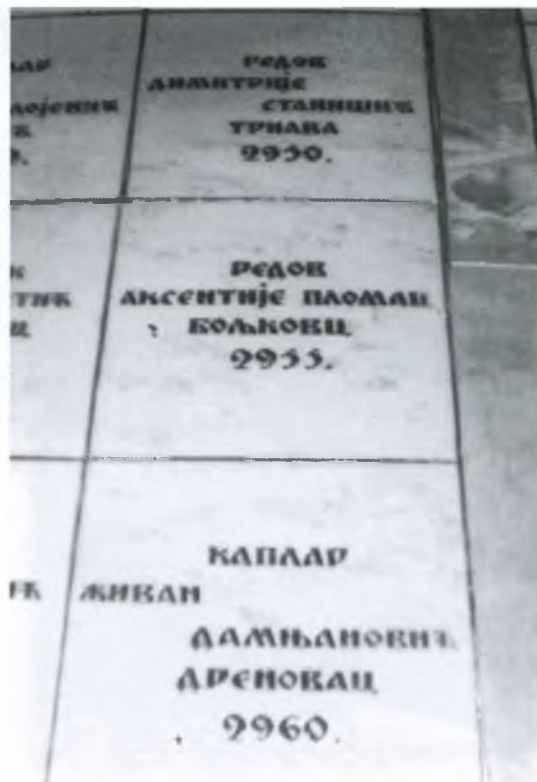
*Споменици крајушаши подигнути изгинулим
рајницима из села Ручића, поред пута
Горњи Милановац - Бољковци. Тексти нејасан.*

*Споменик крајушаши, подигнути у селу Бољковци,
оцу Петру и сину Обрену Вербићу, изгинулим
1914. и 1915. године далеко од родног села*

Радомир С. Тодоровић Брада, из Бољковаца, редов Коњичке дивизије на Солунском фронту, демобилисан 28. 12. 1919. из Суботице

Редов Аксентије Поломац из Бољковаца, погинуо на Солунском фронту, сахрањен у крипти маузолеја на Зејтинлику, парцела 59, гроб бр. 2955

Војник Тихомир Раловић, из Бруснице

Војник Милосав Раловић, из Бруснице

*Одликовања Милоша Лазаревића из Врчана,
носиоца ЗВОКЗм*

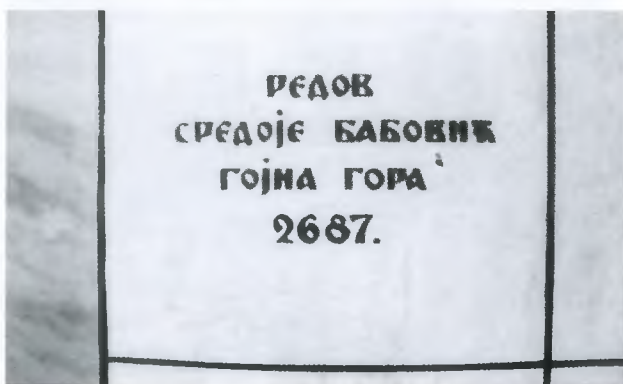
*Наредник Бранко Крсмановић, под шеширом,
држи заставицу 10. п.п. коју је носио у ратну 1912-1918.*

Спомен-плоче на основној школи у Гојној Гори

*Њ. В. краљ Александар поздравља се са Стјанимиром
Раловићем и НАС на ошварачу основне школе
„Краљ Александар”, 7. маја 1933. у Горњем Милановцу*

*Редов Средоје Бабовић из Гојне Горе, погинуо на
Солунском фронту, сахрањен на гробљу Зејтинлик
(Солун) у крипти маузолеја, парцела 53, гроб бр. 2687*

Војник Стјанимир Васић, из Горњеџ Милановца, НАС, умро по ослобођењу 1919. године у Горњем Милановцу

Драгиша Драгоња М. Васић, резервни артиљеријски поручник, рођен у Горњем Милановцу, умро 12. 02. 1919. у Пејтроварадину

Војни пушкар Новица Петровић из Горњеџ Милановца, погинуо на Солунском фронту, сахрањен на гробљу Зејтинлик, парцела 5, гроб бр. 688

Група НАС из општинe Горњи Милановац. У првом реду седе у средини, са црним шеширом, секретар Удружења Милован Пејровић

Окупиатор је на горњомилановачком гробљу подигао споменик на коме је написао: HIR RUEN OSTEREICH - UNGARISCHE UND SERBISCHE HELDEN. Аустријанци су 1939. есхумирали и однели посмртне остацике својих. Грбови српских војника су остали. Чланови Друштва за негованье традиција из Београда и Горњеџ Милановца крај споменика

Лик неидентификованог носиоца Карађорђевог звезда са мачевима на прослави 25-ице годишњице

Лик неидентификованог носиоца Карађорђевог звезда са мачевима на прослави 25-ице годишњице

Спомен-плоча на згради Окружног суда у Г. Милановцу, у којој је генерал Живојин Мишић донео одлуку о почетку Рудничке офанзиве, посвијављене 3. децембра 1939.

Генерал Љуба Мишић, владика жички Николај Велимировић и други гости на прослави 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве 3. децембра 1939. у Горњем Милановцу

Генерал Љуба Милић поздравља се са НАС на прослави 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве 3. децембра 1939. у Горњем Милановцу

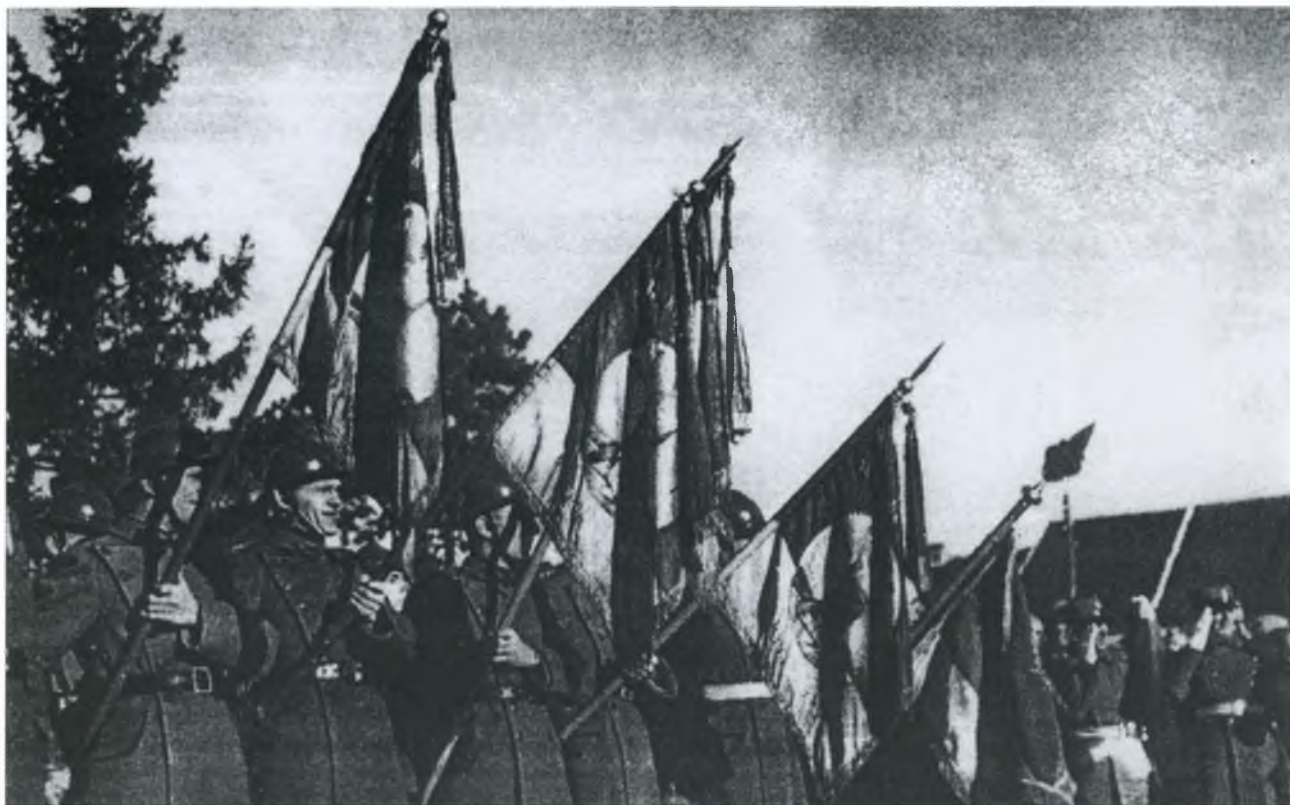
Добродошлица гостима на прослави 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве 3. децембра 1939.

Генерали, први слева Љуба Милић, крајњи здесна Спасоје Тешић, и други, долазе на прославу 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве 3. децембра 1939. године у Горњем Милановцу

Генерал Љуба Милић врши смотру џуковских засџава на прослави 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве 3. децембра 1939. у Горњем Милановцу

*Ратне застави учесника бијке на прослави 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве
3. децембра 1939. у Горњем Милановцу*

*Генерал Љуба Милић и други гости, на прослави 25. годишњице почетка Рудничке офанзиве
3. децембра 1939. у Горњем Милановцу*

Сйоменци крајиушаши погинулим райничима из села Драгоља, незнано где – далеко од родног краја

Сйомен-чесма са сйомен плочом изгинулих райника 1912-1918. у селу Драгољу

Лична карта

Презиме Урошевић

Име Чедомир

Рођен 7. 8. 1882 у Дренови

Ср. Шаповски бан. Државна

Занимање Земљоп. где живи? Дренови

Је ли регулисао војну обавезу и како, ако није зашто? регулисао

Јели кажњаван и зашто? Нема

ЛИЧНИ ОПИС:

Лице Светлав-ишрава

Бркови обичних Оци Свети

Особени знаци рамена урт Брада српска

Својеручни потпис

(место за таксону марку)

• Да су означени подаци у овој карти тачни и истинити као и фотографија сопственика ове карте, суд општине тврди.

Бр. 1093

9 јула 1933. г.

у Своинцу

Напл. оп. так. Бр.

Општ. Сп. пут. Бр.

Делабоћа, Мил. Новасовић

Начел. Сп. пут. Бр.

Обераба по наплати таксе т. бр.

Претседник Општинског Суда Мил. Ковачевић

чланови: Мил. Ковачевић

Мил. Ковачевић

Начелник ораза,

Лична карта Урошевић Чедомира из Дренове, кайлара 10. п.п. I позива и носиоца ЗВОКЗМ

*Сломен-плоча изгинулим ратницима 1912-1918.
у цркви села Заграђе*

*Војници, браћа Сретен и Владимир Радојичић, из
Калиманића при сусрећу у Бизерџу по прелазу Албаније*

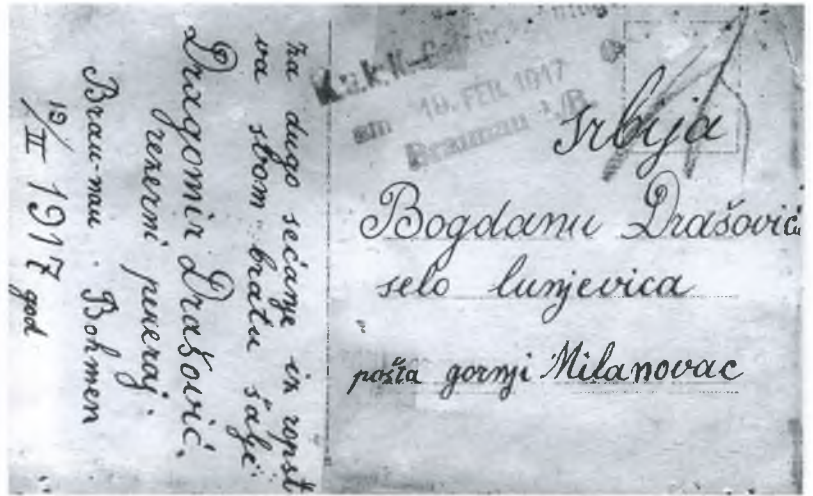
*НАС Гачић Тихомир из Лозња, после рата се окућио,
а пошто оженио 1931. године*

НАС Обрад Перишић из села Лозањ

Војник – заробљеник Драгомир Драшовић, фотитографија на дојисници ујућена 19. 2. 1917. браћу Богдану из лоћора Брануау у Луњевицу

Поднаредник Арсеније Лукић из Мајдана, у средини, под шлемом, са нашим и енглеским војницима у Солуну 1918.

Војник Савићевић Милорад у Тунису 1916. Снимак ујућено ѿородици у Мајдан

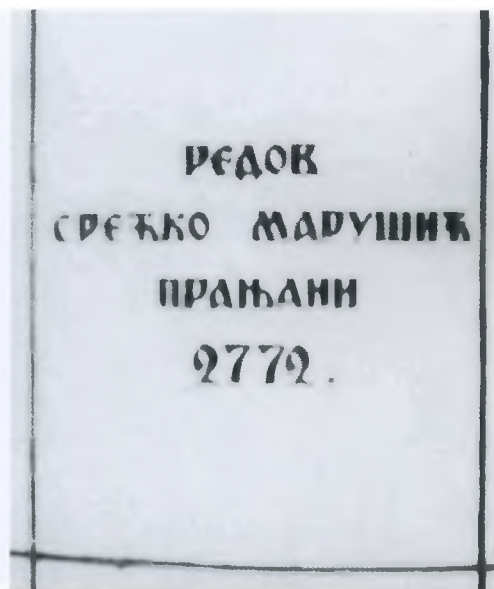
Сѿоменици крајѿућашаи, браћи Богдану и Срећену Ковачевић из Невада, ѿгиналим незнано гђе на Солунском фронтѿу

Сѿоменик ѿалим Праћанцима у ослободилачким рајтовима Србије, сѿомен-мозаик, рад академског сликара Боже Продановића

Споменик браћи Вујичић, Андрији и Радовану, рајницима ослободилачких рајова Србије у гробљу села Прањани

Редов Срећко Марушић, погинуо на Солунском фронту, сахрањен у крипти маузолеја на Зејтинлику, парцела 55, гроб бр. 2772

НАС на откривању споменика у Прањанима, рад академског сликара Боже Продановића

Легитимација Драгомира Караулића рођеног на Руднику,
члана Удружења носилаца Албанске споменнице

НАС 1960. године пред спомеником на Руднику, одају последњу пошту погинулим друговима:
Јован Васиљевић, Чедо Томовић, Војислав Чивовић, Младен Томовић, Мићан Јанковић, Светислав Банковић,
Здравко Вучевић и Миливоје Никић

НАС Ђорђе Лазих, седи, суђруга Радмила, син Милоје и сестрић Живан Пећровић из Клајичева. Ђорђа и Милоја Немци су сирељали октобра 1911. у Краљеву. Живан је погинуо у борби са Немцима на Кадињачи код Ужица, новембра 1941.

Мајор Арсеније Ј. Лазаревић, са суђругом Персидом, из Сврачковаца, погинуо 1914. код Лазареваца сахрањен у Сврачковцима

Поднаредник Тимошције М. Тодоровић из Сврачковаца, први лева са другом, снимљено у Београду

Војници Видојевић Милинко и Урошевић Андрија (стоје) и Лазих Светиолик (седе) из Сврачковаца у Солуну 1918.

*Војник Драгужин Тодоровић, из Сврачковаца, по
побоју Солунској фронтџа, сџишао је у Скопје и умро.
Сахрањен је на војничком гробљу у Скопљу*

*Војник Вурђе Тодоровић, последњи регрућ,
из Сврачковаца, по ослобођењу враћио се
са Солунској фронтџа и умро код куће*

*НАС Милосав Васовић
из села Такова*

*Група НАС 1920. у селу Бершићи: седе поручник Дрињаковић
из Такова, у средини народни посланик Крстиа Солујић из Бершићи
и Драгомир Караулић из Горњеј Милановца; сџије слева, Крстиини
синовци Дражиша и Раденко, синови Радојко и Гојко, зардистиа
Никодин Тодоровић, синовац Крстиин Добривоје и син Милојко*

*Сџомен-обележја у селу Теочину: лево, бистиа Милића Дринчића,
устианичкој војводе, десно бистиа Ђуковника Биже Недића,
носиоца сџоменице од 1941. у средини сџомен-џлоче изгинулих
рајшника 1912-1918. и 1941-1945. из Теочина*

*Милоје Игрушчиновић, војни фотџограф
2. армије од 1916. из Шилојаја*

IV

**САХРАЊЕНИ
ИЗВАН
ОТАЏБИНЕ**

Исидор Ђуковић: ТРАЖЕЊЕ НЕСТАЛИХ У РАТУ

Кад се рат завршио војници су демобилисани, ратни заробљеници и интернирани цивили вратили се кућама, погинули и убијени сахрањени и сви евидентирани. Тада је утврђено да се о великом броју војника, цивила и избеглица, које је рат захватио, ништа не зна, па су сматрани (изгубљеним) несталим. Породице су почеле њихово тражење у земљи и свету: преко Министарства војске и вера, Црвеног крста Србије, Међународног црвеног крста, новина, познаника и на друге начине. Од проналаска несталих и утврђивања њихове судбине зависила су многа породична, имовинска и друга решења.

Мали број несталих је пронађен или је њихова судбина утврђена. За већину су стизали одговори да о траженим лицима нема никаквих података. Наводим два примера.

Први: Потомци Богосава Васиљевића – Клинцивића из села Прањана су тражили податке о им-нованом преко првостепеног суда у Горњем Милановцу. Суд је именованог тражио преко Министарства вера и добио овај одговор:

„Повратком предмета овом министарству је част известити тај суд да у списковима умрлих у Албанији, којима располаже ово Министарство нема никаквих података о именованом. 09.01.1920. године.

По наредби министра вера начелник Дуб. Јањић”.

У попису погинулих ратника 1930. године утврђено је да је Богосав Васиљевић – Клинцивић 1915. године нестао у Албанији.

Друго: Ленка Митровић из села Дренове је 3. јула 1927. године овластила рођака Гаврила В. Марића, из Београда, да тражи њеног мужа Бранислава. У потерници она наводи:

„Мој муж Бранислав М. Митровић, из села Дренове, срез таковски, интерниран је у фебруару 1916. године од аустроугарских власти у логор Нежидер, у Мађарској... Из тог логора је упућен, као колар, на рад у Фабрику муниције у Бањске Бистрице... данас у Чехословачкој... Последњи пут ми се јавио дописником 01.07.1917. године... тражио је да му чешће пишем, питао за породицу и домаћинство, нудио да ми пошање новац и тражио да му писма шаљем на Беззертце Бања...”

Ја сам остала код куће са четворо деце и родитељима мужа. Тешко живим, мучим се и патим. Не примам никакву помоћ. Тражила сам инвалиднину, али су ми тражили докуменат да ми је муж изгубио живот у ропству а ја такав докуменат немам. Молим да ми пошаљете докуменат о судбини мога мужа Бранислава Митровића. Ленка Митровић”.

Г. Марић је 3. јула 1927. године упутио потерницу Генералном конзулу Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (КСХС) у Братислави, најближој Бањској Бистрици, и замолио да потражи Бранислава М. Митровића.

Генерални конзулат је потражницу 7. јула 1927. године завео под бројем 1224, и истог дана проследио протојереју Миливоју Црвчанину, чувару српских војничких гробаља у Чехословачкој, са седиштем у Прагу „с молбом на надлежност”.

Протојереј Црвчанин, Милутина и Живке, Миливоје, рођен 25.01.1892. био је кратко време јереј у цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу после Првог светског рата, примио је потражницу 7. јула 1927. године и завео под бројем 695. Потражницу је проследио Министарству народне одбране Чехословачке Републике у Прагу са замолницом да потражи Бранислава Митровића.

Протојереј Црвчанин је 25.05.1928. године под бр. 188-И/3 известио Министарство вера КСХС:

„Министарство народне одбране у Прагу известило ме је да је трагање о напред именованом Браниславу остало без резултата, о чему ми је част известити министарство...”

Министарство Вера КСХС је 16.06.1928. године упутило допис Управи кварта врачарског:

„По претпоставци г. Гаврила В. Марића... са станом у Синђелићевој улици бр. 35... тражио је да му се достави извештај о судбини Бранислава Митровића из Дренове...”

Наш свештеноочувар српских војничких гробаља у Прагу... известио је да је тражење остало без резултата... Умољавате се да предње саопштите г. Гаврилу Марићу...”

Управа врачарског кварта је акт завела 04.07.1928. године под бројем 21.134, а предње 07.07.1928. године саопштила г. Гаврилу В. Марићу.

Изгубљени Бранислав М. Марић није пронађен. Нису пронађени ни многи други изгубљени у рату за којима су потомци и рођаци упутили потражнице преко првостепених судова, Црвеног крста Србије, Министарства војске и вера КСХС. Рат је оставио тешке последице на целокупно становништво Србије.

Исидор Ђуковић **СРПСКА ГРОБЉА ИЗВАН ОТАЏБИНЕ** **У КОЈИМА СУ САХРАЊИВАНИ** **РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ**

Од 1912-1918. године војници, интернирци и избеглице Србије гинули су на ратиштима, умирали у логорима и сахрањивани где их је смрт затекла по целој Европи и северној Африци. Међу њима умирао је и сахрањиван и велики број оних који су рођени на подручју општине Горњи Милановац.

Албанија

Српски војници и избеглице умирали су у Албанији од октобра 1912. до априла 1916. године. У 1915. и 1916. години умрло је око 80.000 војника и 160.000 избеглица. У Скадру су, после Првог светског рата, прикупљене кости умрлих и погинулих у једно гробље које је ограђено, уређено, постављен свештеночувар и одржавани помени. У Другом светском рату и после њега гробље је уништено и помени се не одржавају.

У Драчу су 21. јануара 1916. године умрли:

1. МИЛОШЕВИЋ ОБРЕН, редов 1. чете 2. батаљона 3. п.п. из Горњег Милановца.
2. ЖИВКОВИЋ ВИТОМИР, наредник из Шарана.
3. МАРИЋ ЖИВОТА, редов из Прањана.
4. КОМЉЕНОВИЋ ДРАГИЋ, редов без других података.

Сву четворицу је опојао и сахранио јеромонах Пајсије Поповић.

У Фијери, II одељењу српске болнице умрли су:

1. ЂАКОВИЋ МИЛОСАВ, из Дренове, редов, умро 30. 12. 1915. године, број протокола 250.
2. ЂОРЂЕВИЋ ЂОРЂЕ, из Доње Врбаве, редов 3. чете 1. батаљона 3. п.п., умро 05. 01. 1916. године, број протокола 446.

3. ЕРИЋ ВОЈИСЛАВ, из Љуљака, редов 3. чете 1. батаљона 3. п.п., умро 16. 01. 1916. године, протокол бр. 270.
4. ЕРИЋ РАДИЧ, из Горњих Бањана, редов 2. чете 1. батаљона, 2 п.п., умро 20. 01. 1916. године, протокол бр. 654.
5. НЕДЕЉКОВИЋ ДРАГОЉУБ, из Рудника, редов 1. чете 1. батаљона, 3. п.п., умро 30. 12. 1915. године, протокол бр. 105.
6. РАДОВИЋ ДРАГОСЛАВ, из Грабовице, редов 3. чете 1. батаљона 3. п.п., умро 28. 12. 1915. године, протокол бр. 68.
7. ПЕТРОВИЋ ГРУЈИЦА, из Ба, редов 3. чете 2. батаљона 1. п.п., умро 07. 02. 1916. године, протокол бр. 743.
8. РИСТАНОВИЋ ДУШАН, из Грабовице, редов 3. чете 1. батаљона н.н. пука, умро 23. 12. 1915. године, протокол бр. 75.
9. ЧАРАПИЋ МИЛУН, из Такова, редов 2. чете 1. батаљона 1. п.п., умро 23. 01. 1916. године, протокол бр. 577.

Грчка

У Грчкој су српска гробља настала на Крфу у 1916. а на Зејтинлику у Солуну 1916 - 1918. године.

У српском војничком гробљу "Плава гробница" сахрањено је 1.232 српска војника, међу којима су војници 10. п.п. "Таковског":

1. АВРАМОВИЋ СРЕТЕН из Зеока
2. БИОРАЦ ТОДОР, редов
3. БОЈИЋ ЛАЗАР, редов
4. БУКВИЋ МИЛИСАВ, из Милатовића
5. ВАСИЋ БОЖИДАР, редов из Такова
6. ВЕЉКОВИЋ МИХАИЛО, редов из Прањана
7. ЕРИЋ АНДРИЈА, потпоручник из Горњег Милановца
8. ЖИВКОВИЋ РАДОЈИЦА (РАЈИЦА), редов из Душанића
9. ИВАНОВИЋ (ЈАНКОВИЋ) ЈАНКО, редов из Братића
10. ЈЕЛИСИЈЕВИЋ ЛАЗА, редов из Брежица (Брезнице)
11. ЈЕЛОВИЋ (ЈЕЛАВИЋ) ДОБРИВОЈЕ, редов
12. КОСТИЋ МИЛАН, редов из Лештана
13. ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОРАД, редов
14. МАРКОВИЋ ДРАГОЉУБ, редов из Горњих Бањана
15. МИЛАНОВИЋ МИЛОЈЕ (БЛАГОЈЕ), редов из Бање

16. МИЛЕТИЋ СРЕТЕН, редов 11. п.п. из Шарана
17. МИШИЋ ЉУБОМИР, редов из Смољинца
18. НЕДЕЉКОВИЋ МИЛОШ, редов из Бољковаца
19. НЕШКОВИЋ МИХАИЛО, редов из Бруснице
20. НИКОЛИЋ АЛЕКСАНДАР, редов из Гуришеваца
21. НИКОЛИЋ МИЛУТИН, редов из Миоковаца
22. ПАВЛОВИЋ ЖИВАН, редов
23. ПЕТКОВИЋ ДРАГОМИР, редов из Горњег Милановца
24. ПЕТРОВИЋ РАДОМИР, редов 10. п.п. (кадровског)
25. ПОПОВИЋ СТАНИМИР, редов
26. РАДИВОЈЕВИЋ СВЕТОЗАР, редов из Бољковаца
27. РАДОЈЕВИЋ БРАНИСЛАВ, редов 2. п.п. из Прањана
28. РАДОЈИЧИЋ МАРКО, редов из Радујевца
29. РАДОЈИЧИЋ БЛАГОЈЕ, редов из Радујевца
30. РАСИМОВИЋ КОСТА, редов из Зеока
31. РАДИНАЦ ЉУБОМИР, редов из Дупца
32. САВИЋ ЉУБОМИР, редов из Дића
33. СИМОВИЋ ЈОВИША, редов из Добриње
34. СРЕТЕНОВИЋ РАДИВОЈЕ, редов из Велике Плане
35. СТЕВАНОВИЋ УРОШ, редов из Пуљеза
36. СТОЈКОВИЋ БОШКО, редов
37. СУБОТИЋ БОШКО, редов из Трнова
38. ТОДОРОВИЋ РАДОН, редов из Мојсиња
39. ТОДОСИЈЕВИЋ МИЛОРАД, редов из Брђана
40. ТОМИЋ РАТКО, редов из Доњих Бањана
41. ФИЛИПОВИЋ ДИНА, редов из Дренове
42. ЧУТОВИЋ ДРАГИША, редов из Прањана.¹

У српском војничком гробљу на острву Видо у 1916. години сахрањено је 1.573 српска војника, међу којима су из општине Горњи Милановац:

1. АНДРИЋ МИЛЕТА, редов из Срезовеца, 10. п.п., умро 28. 02. 1916.
2. БЛАГОЈЕВИЋ МИЛОСАВ, редов из Горњих Бранетића, Шумадијска дивизија, умро 1916.

3. ВАСИЛИЈЕВИЋ МИХАИЛО, регрут Шумадијске дивизије, из Горњих Бранетића, умро 1916.
4. ВАСИЉЕВИЋ АЛЕКСАНДАР, регрут Шумадијске дивизије, из Горњих Бранетића, умро 1916.
5. ВАСОВИЋ БОЖА, редов 10. п.п. из Такова, умро 16. 03. 1916.
6. ВЕЉКОВИЋ АЛЕКСАНДАР, редов 5. п.п., из Рудника, умро 23. 02. 1916.
7. ДИМИТРИЈЕВИЋ МИЛИЈА, редов 3. п.п. из Угриноваца, умро 02. 02. 1916.
8. ИВАНОВИЋ ЉУБИША, редов 1. п.п. из Трудеља, умро 28. 02. 1916.
9. ЛАЗАРЕВИЋ ЂОРЂЕ, из Горњих Бранетића, умро 1916.
10. ЛАЗАРЕВИЋ МИЛОШ, регрут из Горњих Бранетића, умро 1916.
11. ЛАЗИЋ ДРАГОЉУБ, редов 10. п.п. из Горњег Милановца, умро 09. 02. 1916.
12. ЛОМИЋ СРЕТЕН, редов 20. п.п. из Драгоља, умро 05. 02. 1916.
13. ЛУЧИЋ ЖИВОРАД, регрут из Горњих Бранетића, умро 1916.
14. МАРКОВИЋ СРЕТЕН, редов 3. п.п. из Озрема, умро 29. 01. 1916.
15. НИКОЛИЋ ИВАН, редов 10. п.п. из Угриноваца, умро 25. 01. 1916.
16. НИКОЛИЋ ПЕТАР, редов 2. п.п. из Горњег Милановца, умро 06. 03. 1916.
17. НОВАКОВИЋ ЉУБОМИР, редов 10. п.п. из Озрема, умро 1916.
18. ПАВЛОВИЋ ДРАГУТИН, редов 10. п.п. из Бершића, умро 07. 03. 1916.
19. ПЕШОВИЋ МИЛОШ, редов 10. п.п. из Озрема, умро 1916.
20. ПОПОВИЋ ПАВЛЕ, редов 14. п.п. из Такова, умро 11. 02. 1916.
21. ПОПОВИЋ ПАВЛЕ, редов 10. п.п. из Лозња, умро 1916.
22. РАПЕЈИЋ ВЛАДИМИР, редов 10. п.п. из Мајдана, умро 09. 04. 1916.
23. СТАНКОВИЋ МИЛАН, редов 2. п.п. из Рудника, умро 26. 02. 1916.
24. СОСИЋ ДРАГОЈЛО, редов 10. п.п. из Горњег Милановца, умро 22. 02. 1916.
25. СТОЈКОВИЋ САВА, редов 3. п.п. из Рељинаца, умро 08. 02. 1916.

¹ Часопис "Дуга" посебно издање, јануар 1985. г. стр. 77-82. Љубомир Самаринић, Ходочашће на Крф, издавач "Тетрафон", 2004. г., Београд. Код већине уписаних у спискове нема података о месту рођења, што значи да већи број сахрањених из општине Горњи Милановац није уписан.

26. СТЕВАНОВИЋ ЖИВОЈИН, редов, из Такова, умро 07. 02. 1916.²

У српском војничком гробљу на острву Лазарет сахрањено је 1916. године 604 српска војника, међу којима су из општине Горњи Милановац:

1. АЦИЋ ЂОРЂЕ, редов 10. п.п. из Церове, умро 04. 04. 1916.
2. ГАЧАНОВИЋ ВУЈИЦА, редов 11. п.п. из Доњих Бранетића, умро 12. 03. 1916.
3. ЂОРЂЕВИЋ ВЛАДИМИР, редов 2. п.п. из Горње Црнуће, умро 11. 03. 1916.
4. ЂОРЂЕВИЋ ВОЈИСЛАВ, редов 2. п.п. из Горње Црнуће, умро 11. 03. 1916.
5. МИХАИЛОВИЋ ТАНАСКО, редов Шумадијске дивизије, из Бершића, умро 20. 04. 1916.
6. ПАВЛОВИЋ ДРАГУТИН, редов 10. п.п. из Бершића, умро 07. 03. 1916.
7. РАДОЈЕВИЋ БРАНИСЛАВ, редов 2. п.п. из Прањана, умро 09. 02. 1916.
8. РУБАКОВИЋ МИЛИВОЈЕ, редов 10. п.п. из Срезејеваца, умро 24. 03. 1916.
9. СИМОВИЋ ВЕЛИСАВ, редов Шумадијске дивизије, из Рудника, умро 04. 04. 1916.³

На гробљу Крфске општине сахрањено је 1916. године 30 српских војника међу којима су из општине Горњи Милановац:

1. ВАСИЉЕВИЋ С. ТИХОМИР, редов 10. п.п. из Полома, умро 10. 01. 1916.
2. ЖИВАНОВИЋ БОЖИДАР, редов 10. п.п. из Теочина, умро 08. 10. 1916.⁴

На гробљу у Говину сахрањено је 1916. године 198 српских војника од којих су са подручја општине Горњи Милановац:

1. МИЛИЋ АЛЕКСАНДАР, редов 10. п.п. из Невада, умро 13. 02. 1916.
2. ПАНТОВИЋ Н. СТАНОЈЕ, редов 10. п.п. из Семедражи, умро 07. 03. 1916.
3. РАЈКОВИЋ СОФРОНИЈЕ, редов 12. п.п. из Прањана, умро 20. 04. 1916.⁵

² БУДИМИР ШВАБИЋ, *Старим трагом*, издата 1930. г., Београд. Код 534 сахрањена нема уписа о месту рођења, па је списак непотпун.

³ Исто.

⁴ Исто.

⁵ Исто.

На гробљу у Ипсосу сахрањено је 1916. године 254. српска војника, међу којима је један из општине Горњи Милановац:

1. СРЕДОЈЕВИЋ ЧЕДОМИР, редов Шумадијске дивизије, рођен у Горњем Милановцу, умро 03. 02. 1916. г.⁶

На гробљу у Мезонги сахрањено је 1916. године 19 српских војника од којих је један из општине Горњи Милановац:

1. ЈОВИЧИЋ СВЕТОМИР, редов, 11. п.п. из Мајдана, умро 30. 03. 1916. г.⁷

На Крфу су по Будимиру Швабићу, постојала друга српска гробља у којима није било сахрањених из општине Горњи Милановац и то: Фустапедина (20 сахрањених), Стронгили (11), Ахилеон (26), Матијас (10), Брагањотика (24), Костанија (4), Катунште (1), Морайтика (1), Острови (9), Аналипос (4), Фруили (3), Коренциони (2), Мандуки (1), Перани (1), Корћанија (1) и списак без података где су сахрањени (1.176). У овим гробљима налазе се из општине Горњи Милановац Чутовић Драгиша из Прањана и Тодосијевић Милорад из Брђана већ уписани у "Плавој гробници".

Будимир Швабић је закључио да је "по званичним подацима" на Крфу сахрањено 4.056 српских војника, а он је поименично пописао око 5.100, што је приближније тачној цифри.⁸

Први споменик - Камени крст сахрањенима на Крфу открила је југословенска морнарица 17. 05. 1922. године. Од 1936-1939. године прикупљени су сахрањени на острву Крфу и сахрањени у Маузолеј који је подигнут на острву Видо и освештан 1939. године.

На српском војничком гробљу Зејтинлик у Солуну сахрањено је 7.315 српских војника, погинулих на Солунском фронту између Кајмакчалана и Вардара, од 1916-1918. године, међу којима су из општине Горњи Милановац:

1. БОГОСАВЉЕВИЋ МИЛУТИН, редов 10. п.п. из Г. Милановца, сахрањен у гробљу, парц. б. гроб бр. 625
2. БРАЛОВИЋ ВАСИЛИЈЕ, редов из Прањана, сахрањен у гробљу парц. 10. гроб бр. 1437

⁶ Исто.

⁷ Исто.

⁸ Исто.

3. ПАВЛОВИЋ РАДОМИР, поднаредник из Прњавора, сахрањен у гробљу, парцела 5, гроб бр. 711
4. ПЕТРОВИЋ НОВИЦА, државни пушкар, из Г. Милановца, сахрањен у гробљу, парцела 5, гроб бр. 688
5. РАДОВАНОВИЋ МИЛОЈЕ, телеграфиста из Липовца, сахрањен у гробљу, парцела 7, гроб бр. 133
6. ЦВЕТИЋ МИЛЕНКО, редов из Мајдана, сахрањен у гробљу, парцела 4, гроб бр. 811
7. БАБОВИЋ НИКОЛА, каплар 5. п.п. из Гојне Горе, сахрањен у крипти, парцела 21, гроб бр. 1140
8. БАБОВИЋ СРЕДОЈЕ, редов из Гојне Горе, сахрањен у крипти, парцела 53, гроб бр. 2687
9. БОГДАНОВИЋ ЂОРЂЕ, редов 10. п.п., сахрањен у крипти, парцела 44, гроб бр. 2222
10. БОГДАНОВИЋ ЉУБИСАВ, редов из Заграђа, сахрањен у крипти, парцела 56, гроб бр. 2827
11. БОРОВЊАК МИЛОРАД, поднаредник из Брезне, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2759
12. БРКОВИЋ НОВАК, поднаредник из Теочина, сахрањен у крипти, парцела 67, гроб бр. 3364
13. ВАСИЉЕВИЋ ТИХОМИР, каплар из Прањана, сахрањен у крипти, парцела 56, гроб бр. 2817
14. ВЕСКОВИЋ ЖИВКО, коморџија, из Теочина, сахрањен у крипти, парцела 8, гроб бр. 375
15. ВИЋЕНТИЈЕВИЋ ЈАКОВ, редов из Брђана, сахрањен у крипти, парцела 52, гроб бр. 2640
16. ВУЈАДИНОВИЋ МИЛИЋ, редов 10. п.п. из Дружетића, сахрањен у крипти, парцела 43, гроб бр. 2220
17. ВУКОМАНОВИЋ МИЛОРАД, редов из Срезејеваца, сахрањен у крипти 1, гроб бр. 10
18. ГАЧИЋ МИЛАН, редов из Лозња, сахрањен у крипти, парцела 60, гроб бр. 3033
19. ГЛИШИЋ МИЛОВАН, редов из Бруснице, сахрањен у крипти, парцела 61, гроб бр. 3084
20. ГЛИШОВИЋ ЈОВАН, поручник из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 74, гроб бр. 3723
21. ВЕСКОВИЋ ЖИВКО, коморџија, из Теочина, сахрањен у крипти, парцела 8, гроб бр. 375
15. ВИЋЕНТИЈЕВИЋ ЈАКОВ, редов из Брђана, сахрањен у крипти, парцела 52, гроб бр. 2640
16. ВУЈАДИНОВИЋ МИЛИЋ, редов 10. п.п. из Дружетића, сахрањен у крипти, парцела 43, гроб бр. 2220
17. ВУКОМАНОВИЋ МИЛОРАД, редов из Срезејеваца, сахрањен у крипти 1, гроб бр. 10
18. ГАЧИЋ МИЛАН, редов из Лозња, сахрањен у крипти, парцела 60, гроб бр. 3033
19. ГЛИШИЋ МИЛОВАН, редов из Бруснице, сахрањен у крипти, парцела 61, гроб бр. 3084
20. ГЛИШОВИЋ ЈОВАН, поручник из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 74, гроб бр. 3723
21. ДАМЉАНОВИЋ ДРАГОЉУБ, редов из Такова, сахрањен у крипти, парцела 21, гроб бр. 1123
22. ДАМЉАНОВИЋ ЖИВАН, каплар из Дренове, сахрањен у крипти, парцела 59, гроб бр. 2960
23. ДРИЊАКОВИЋ ДУШАН, редов из Такова, сахрањен у крипти, парцела 64, гроб бр. 3224
24. ЂОРЂЕВИЋ ДЕСИМИР, редов из Црнућа, сахрањен у крипти, парцела 58, гроб бр. 2933
25. ЂУКАНОВИЋ БОЖИН, редов - болничар из Дренове, сахрањен у крипти, парцела 39, гроб бр. 2045
26. ЂУКАНОВИЋ МИЛАДИН, редов из Дренове, сахрањен у крипти, парцела 66, гроб бр. 3356
27. ЖИВАНОВИЋ АНДРИЈА, редов из Шара-на, сахрањен у крипти, парцела 56, гроб бр. 2824
28. ЗАРИЋ НИКОЛА, редов из Накучана, сахрањен у крипти, парцела 68, гроб бр. 3414
29. ЗИСИЋ ЗВЕЗДАН, каплар из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2779
30. ИВАНОВИЋ ВЛАСТИМИР, каплар из Доњих Бранетића, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2779
31. ИВАНОВИЋ ВОЈИН, наредник из Давидовице, сахрањен у крипти, парцела 59, гроб бр. 2964
32. ИВАНОВИЋ ВОЈИСЛАВ, редов 17. п.п. из Давидовице, сахрањен у крипти, парцела 23, гроб бр. 1318
33. ИВАНОВИЋ М. МИЛАДИН, каплар из Мутња, сахрањен у крипти, парцела 104, гроб бр. 5362
34. ИЛИЋ ЈОВАН, редов 24. п.п. из Врнчана, сахрањен у крипти, парцела 17, гроб бр. 909

35. ИЛИЋ МИЛОСАВ, каплар из Грабовице, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 1780
36. ЈЕЛИСИЈЕВИЋ БОЖИДАР, поднаредник 24. п.п. сахрањен у крипти, парцела 28, гроб бр. 1522
37. ЈОВАНОВИЋ ВАСИЛИЈЕ, редов из Јабланице, сахрањен у крипти, парцела 50, гроб бр. 2557
38. ЈОВАНОВИЋ ВЕЛИМИР, редов из Леваје, сахрањен у крипти, парцела 51, гроб бр. 2609
39. ЈОЦОВИЋ ДРАГОМИР, редов из Заграђа, сахрањен у крипти, парцела 52, гроб бр. 2617
40. КОВАЧЕВИЋ СРЕЋКО, редов из Теочина, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2774
41. КОСТОВИЋ РАДОМИР, потпоручник из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 62, гроб бр. 3134
42. ЛАЗАРЕВИЋ ВОЈИН, наредник из Мајдана, сахрањен у крипти, парцела 56, гроб бр. 2822
43. ЛАЗАРЕВИЋ МИЛИВОЈЕ, редов из Љутовнице, сахрањен у крипти, парцела 50, гроб бр. 2583
44. ЛАЗОВИЋ МИЛОВАН, редов из Гојне Го-ре, сахрањен у крипти, парцела 52, гроб бр. 2666
45. ЛАЗОВИЋ РАДИША, редов 10. п.п. из Гојне Горе, сахрањен у крипти, парцела 22, гроб бр. 1255
46. ЛАУДАНОВИЋ ЛАЗАР, редов из Бољковаца, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2788
47. ЛАУДАНОВИЋ МИЛОРАД, редов из Бољковаца, сахрањен у крипти, парцела 37, гроб бр. 1951
48. ЛАУДАНОВИЋ ТОДОР, редов из Бољковаца, сахрањен у крипти, парцела 88, гроб бр. 4592
49. МАКСИМОВИЋ МИХАИЛО, наредник из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 62, гроб бр. 3151
50. МАРИНКОВИЋ МИЛУТИН, редов из Г. Црнуће, сахрањен у крипти, парцела 50, гроб бр. 2561
51. МАРИНКОВИЋ СИМА, редов из Г. Црнуће, сахрањен у крипти, парцела 22, гроб бр. 1204
52. МАРИНКОВИЋ ЧЕДОМИР, редов из Белог Поља, сахрањен у крипти, парцела 59, гроб бр. 2989
53. МАРЈАНОВИЋ САВА, редов из Бруснице, сахрањен у крипти, парцела 72, гроб бр. 3652
54. МАРКОВИЋ ВАСИЛИЈЕ, редов из Криве Реке, сахрањен у крипти, парцела 67, гроб бр. 3375
55. МАРКОВИЋ ГРУЈИЦА, редов из Г. Црнуће, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2752
56. МАРКОВИЋ РАЈКО, редов из Дренове, сахрањен у крипти, парцела 50, гроб бр. 2553
57. МАРУШИЋ СРЕЋКО, редов из Прањана, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2772
58. МИЛИЋ БОГОСАВ, редов из Прањана, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2768
59. МИЛОШЕВИЋ МИХАИЛО, редов из Брезне, сахрањен у крипти, парцела 63, гроб бр. 3170
60. МИЛОШЕВИЋ НОВИЦА, наредник 23. п.п. из Белог Поља, сахрањен у крипти, парцела 36, гроб бр. 1887
61. МИЛУТИНОВИЋ ВЕЛИМИР, редов из Прањана, сахрањен у крипти, парцела 90, гроб бр. 4720
62. МИТРИЋ СВЕТИСЛАВ, жанд. наредник из Грабовице, сахрањен у крипти, парцела 58, гроб бр. 2881
63. МИТРОВИЋ ЈЕЗДИМИР, редов из Бершића, сахрањен у крипти, парцела 56, гроб бр. 2811
64. МИХАИЛОВИЋ АДАМ, редов из Мајдана, сахрањен у крипти, парцела 92, гроб бр. 4917
65. МИШКОВИЋ РАДОМИР, редов из Луњевице, сахрањен у крипти, парцела 69, гроб бр. 3523
66. МЛАДЕНОВИЋ МИТАР, редов из Трудеља, сахрањен у крипти, парцела 53, гроб бр. 2676
67. НЕДЕЉКОВИЋ МИЛИСАВ, редов из Бољковаца, сахрањен у крипти, парцела 50, гроб бр. 2555
68. НЕДИЋ РАДОМИР, редов из Теочина, сахрањен у крипти, парцела 130, гроб бр. 2817
69. НИКИЋ РАДИВОЈЕ, редов из Рудника, сахрањен у крипти, парцела 84, гроб бр. 4346
70. НИКОЛИЋ АРАНЂЕЛ, редов из Каменице, сахрањен у крипти, парцела 81, гроб бр. 4197
71. НИКОЛИЋ БОГОСАВ, редов 24. п.п. из Шилопаја, сахрањен у крипти, парцела 17, гроб бр. 915
72. НИКОЛИЋ ЈЕВРЕМ, редов из Јабланице, сахрањен у крипти, парцела 53, гроб бр. 2677
73. НИКОЛИЋ МИЛАН, каплар из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 63, гроб бр. 3161

74. НИКОЛИЋ РАДОМИР, редов из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 67, гроб бр. 3394
75. НОВАКОВИЋ ДРАГОЈЛЮ, редов из Озре-ма, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2769
76. ОБРАДОВИЋ ДРАГОМИР, болничар из Грабовице, сахрањен у крипти, парцела 64, гроб бр. 3237
77. ОГЊАНОВИЋ МИЈАИЛО, редов 24. п.п. из Црнуће, сахрањен у крипти, парцела 34, гроб бр. 1811
78. ПАВЛОВИЋ МИЛАДИН, редов из Врнча-на, сахрањен у крипти, парцела 87, гроб бр. 4573
79. ПАНТОВИЋ В. АНТОНИЈЕ, редов из Брајића, сахрањен у крипти, парцела 98, гроб бр. 5164
80. ПАУНОВИЋ ДРАГОЉУБ, редов 24. п.п. из Црнуће, сахрањен у крипти, парцела 34, гроб бр. 1824
81. ПЕРИШИЋ МИЛОВАН, редов из Драгоља, сахрањен у крипти, парцела 71, гроб бр. 3598
82. ПЕТКОВИЋ МИЛОРАД, редов из Луњевице, сахрањен у крипти, парцела 105, гроб бр. 5409
83. ПЕТРОВИЋ МИЛАН, редов из Јабланице, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2756
84. ПЕТРОВИЋ РАДИВОЈЕ, редов из Д. Бранетића, сахрањен у крипти, парцела 103, гроб бр. 5440
85. ПЕТРОВИЋ РАДОЈИЦА, редов из Рудника, сахрањен у крипти, парцела 59, гроб бр. 2969
86. ПОЛОМАЦ АКСЕНТИЈЕ, редов из Бољковаца, сахрањен у крипти, парцела 59, гроб бр. 2955
87. ПРОДАНОВИЋ ДРАГОЉУБ, редов из Леушића, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2776
88. ПРОТИЋ МИРОСЛАВ, потпоручник 14. п.п. из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 15, гроб бр. 767
89. РАДИЧЕВИЋ ЉУБОМИР, редов 22. п.п. из Угриноваца, сахрањен у крипти, парцела 77, гроб бр. 3966
90. РАКИЋ ЛУКА, редов 24. п.п. из Драгоља, сахрањен у крипти, парцела 34, гроб бр. 1832
91. РАЛОВИЋ М. БОЖИДАР, редов из Г. Милановца, сахрањен у крипти, парцела 84, гроб бр. 4383
92. РИСТИВОЈЕВИЋ ТИХОМИР, из Гојне Горе, сахрањен у крипти, парцела 56, гроб бр. 2825
93. САВИЋ ДУШАН, редов из Такова, сахрањен у крипти, парцела 84, гроб бр. 4381
94. СИМОВИЋ ЂОРЂЕ, каплар из Дружетића, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2778
95. СРЕТЕНОВИЋ ДРАГОЉУБ, редов 24. п.п. из Бољковаца, сахрањен у крипти, парцела 17, гроб бр. 929
96. СТЕВАНОВИЋ ВИДОСАВ, каплар из Јабланице, сахрањен у крипти, парцела 73, гроб бр. 3702
97. ТОМИЋ ЗДРАВКО, редов 10. п.п. из Ру-чића, сахрањен у крипти, парцела 37, гроб бр. 1960
98. ТОДОРОВИЋ ТИМОТИЈЕ, поднаредник из Сврачковаца, сахрањен у крипти, парцела 71, гроб бр. 3630
99. ТРИФУНОВИЋ МЛАДЕН, редов из Луњевице, сахрањен у крипти, парцела 89, гроб бр. 3064
100. ТРИФУНОВИЋ СВЕТОЗАР, редов из Луњевице, сахрањен у крипти, парцела 63, гроб бр. 3168
101. ТРНАВАЦ РАДОМИР, каплар из Гојне Горе, сахрањен у крипти, парцела 70, гроб бр. 3539
102. ЂИРОВИЋ ЛАЗАР, потпоручник из Мајдана, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2785
103. УГРИНОВИЋ МИЛУТИН, поднаредник из Шилопаја, сахрањен у крипти, парцела 55, гроб бр. 2770
104. ФИЛИПОВИЋ МИЛОРАД, редов из Сврачковаца, сахрањен у крипти, парцела 62, гроб бр. 3160
105. ФИЛИПОВИЋ СТАНИМИР, редов 16. п.п. из Заграђа, сахрањен у крипти, парцела 30, гроб бр. 1667
106. ЧЕЛИКОВИЋ ДРАГОЈЛЮ, редов из Лоз-ња, сахрањен у крипти, парцела 5, гроб бр. 205
107. ЧИВОВИЋ ВИДОЈЕ, наредник из Рудника, сахрањен у крипти, парцела 50, гроб бр. 2586⁹

У Северној Африци

Део српске војске се, после повлачења преко Албаније, опорављао у северној Африци. Ту је прихватао и део добровољаца из света који

⁹ Миодраг Соколовић, *Зејтинлик Српско војничко гробље у Солуну*, издавачи Републички Завод за заштиту споменика културе и Друштво за неговање традиција Србије, 1986. године, Београд. Могуће је да су у списку имена неких сахрањених војника наведена јер потичу из насеља која носе иста имена као насеља у општини Г. Милановац.

су долазили у српску војску и вршене припреме за излазак на Солунски фронт.

У српском војничком гробљу у Бизерти сахрањено је 705 умрлих међу којима су били са подручја општине Г. Милановац:

1. ПЕТРОВИЋ ЉУБИСАВ, редов 3. п.п. из Такова, умро 07. 03. 1916.
2. ФИЛИПОВИЋ МИЛИВОЈЕ, редов 3. п.п. из Лозња, умро 11. 02. 1916.
3. ИВАНОВИЋ БЛАГОЈЕ, редов 10. п.п. из Прањана, умро 07. 04. 1916.
4. ЛАЗАРЕВИЋ СТАНИМИР, редов резервног пука из Љутовнице, умро 24. 07. 2004.
5. НЕДЕЉКОВИЋ ВУЧКО, редов 10. п.п. из Мајдана, умро 21. 07. 1916.
6. НИКОЛИЋ ЈОВАН, редов 3. п.п. из Мајдана, умро 15. 02. 1916.
7. ОСТОЈИЋ ГАВРИЛО, редов 2. п.п. из Луњевице, умро 04. 05. 1916.¹⁰

У српском војничком гробљу у Феривилу (Сиди Абдала) сахрањено је 1.720 српских војника од којих су из општине Г. Милановац:

1. АНДРИЋ ДРАГОМИР, редов из Трудеља, умро 23. 01. 1916.
2. АЛЕКСИЋ СТАНКО, редов Шумад. дивизије из Г. Милановца, умро 06. 11. 1916.
3. ВУКОМАНОВИЋ РАДОВАН, редов 3. п.п. из Срезојеваца, умро 29. 07. 1916. г.
4. ДАНИЛОВИЋ МИЛЕНКО, редов из Заграђа, умро 04. 07. 1916.
5. ДЕСПОТОВИЋ МИЛУТИН, редов 5. п.п. из Полома, умро 15. 10. 1916.
6. МИЛЕНКОВИЋ МИЛОШ, редов из Прањана, умро 01. 03. 1917.
7. ПЕТРОВИЋ ВЕЛИМИР, редов 13. п.п. из Велеречи, умро 24. 08. 1916.
8. ПОПОВИЋ БОШКО, редов 1. п.п. из Такова, умро 06. 10. 1916.
9. ЗАРИЋ ДРАГИША, редов 3. п.п. из Накучана, умро 24. 07. 1916.
10. ЗАРИЋ МИЛИЈАН, редов 3. п.п. из Накучана, умро 15. 03. 1916.
11. ИВАНОВИЋ РАДОВАН, редов 1. п.п. из Луњевице, умро 27. 06. 1916.

¹⁰ Будимир Швабић, *Старим трагом*, издање 1930. године, Београд. Због непотпуних података у наведеном списку вероватно да сви сахрањени у овом гробљу из општине Г. Милановац нису наведени.

12. ЛЕКИЋ МИЛУТИН, редов 1. п.п. из Луњевице, умро 24. 01. 1916.
13. ЛУЧИЋ ЖИВОРАД, редов из Г. Бранетића, умро 20. 01. 1916.
14. КАРАНОВИЋ ЖИВОЈИН, болничка чета из Такова, умро 17. 11. 1917.
15. КРАСОЈЕВИЋ ГВОЗДЕН, редов 2. п.п. из Г. Црнуће, умро 10. 12. 1916.
16. КРСТОВИЋ БЛАГОЈЕ, редов Шумадијске дивизије из Клатичева, умро 20. 01. 1916.
17. МАРКОВИЋ АЛЕКСА, редов 1. п.п. из Церове, умро 21. 01. 1916.
18. МИЛОВАНОВИЋ БОЖИДАР, редов 12. п.п. из Доње Врбаве, умро 20. 06. 1916.
19. ПАВЛОВИЋ ЈОВАН, редов 3. п.п. из Рудника, умро 29. 04. 1916.
20. ПУЈОВИЋ МИКАЈИЛО, редов 10. п.п. из Бруснице, умро 08. 09. 1918.
21. ШУТИЋ ЈЕЗДИМИР, редов 1. п.п. из Невада, умро 14. 06. 1916.¹¹

У Српском војничком гробљу у Тунису сахрањено је 130 српских војника од којих су из општине Г. Милановац:

1. ЦВЕТКОВИЋ ЖИВКО, добровољац из Луњевице, умро 15. 01. 1917.
2. МИЛАШИНОВИЋ РАДОСАВ, редов Шумадијске дивизије из Брезне, умро 14. 10. 1916.¹²

У Српском војничком гробљу у Алжиру сахрањено је 310 српских војника од којих су из општине Г. Милановац:

1. АБРЕНОВИЋ (ОБРЕНОВИЋ) СРЕТЕН, редов из Заграђа, умро 31. 01. 1917.
2. МЕРКШОВИЋ (НЕШКОВИЋ) БОГДАН, редов из Бруснице, умро 23. 03. 1917.
3. МИХАЙЛОВИЋ, редов - санитар из Бруснице, умро 31. 05. 1917.¹³

У Српским војничким гробљима сахрањен је и овај број војника: у Орану 40, у Бону 16, у Филипаилу 11, у Гелми 10, у Сусу 3, у Блиди 2 и у Шершелу 1 - укупно 83 сахрањена војника. У овим гробљима није забележен ни један сахрањени са подручја општине Горњи Милановац.

¹¹ Будимир Швабић, *Старим трагом*, издање 1930. године, Београд. Због непотпуних података о сахрањенима врло је вероватно да сви сахрањени са подручја општине Горњи Милановац нису евидентирани.

¹² Исто.

¹³ Исто.

Укупно у северној Африци по Будимиру Швабићу, сахрањено је 3.037 српских војника.¹⁴

У Македонији

После Првог светског рата подигнута је *Спомен-костурница на Зебрњаку, код Куманова*, погинулим српским војницима 1912. године у Кумановској бици. Бугари су је 1942. године експлозивом порушили. Влада Македоније од 1945. године омета њену обнову, а свакодневним рушењем камена подилази њеним темељима и прети уништењем њених рушевина.

Спомен костурнице постоје: У *Штиту*, погинулима 1913. у Брегалничкој бици, међу којима је већи број из општине Горњи Милановац; на *Кајмакчалану* погинулим 1916. у његовом освајању и у Удову.

Српска војничка гробља налазе се у Скопљу и у Букову, крај Битоља. У Буковско гробље сахрањени су погинули 1912. на Облакову и 1916-1918. у лакту Црне реке и Пелагонији. Гробље је уређено, ограђено, постављен свештеночувар и одржавани помени. У Другом светском рату и после њега гробље је доведено до уништења. У последње време врши се рестаурација истог.

Крајем 1915. године у битољској болници умрли су: ЛАЗАРЕВИЋ ЂОРЂЕ, регрут 2. чете 1. батаљона, НН пука из Трудеља и ПОПОВИЋ МИЋА, редов при штабу 2. коњичког пука из Горњег Милановца. Обојицу је опојао и сахранио у Битољу јеромонах Пајсије Поповић.

У Босни

У саставу Ужичке војске, Шумадијска дивизија II позива је од 30. августа до 25. септембра 1914. године продрла у источну Босну до линије Сарајево - Власеница. Погинули војници сахрањени су у више гробаља у Великом Залуковику и Рогатици. Међу њима је већи број из општине Горњи Милановац. Гробља су пред уништењем. Августа 2004. године обновљено је гробље на Ружиним водама.

Велики логор за Србе био је у Добоју. У њему су били многи Срби из Мачве и Београда, међу њима и Бора Станковић.

У Румунији

Прва српска добровољачка дивизија водила је тешке борбе 1916. године у Добруци и имала

велике губитке. Погинулима је подигнут споменик у Мецидији. Логори за интерниране Србе постојали су у Араду и Темишвару. Умрлих из општине Горњи Милановац у Румунији није било.

У Бугарској

Бугари су заробљавали српске војнике од 1915-1918. године и у исто време интернирали Србе из своје окупационе зоне у Бугарску.

У Бугарској је умрло око 15.500 српских ратних заробљеника и 25.000 интернираних цивила. Међу заробљеницима било је војника Шумадијске дивизије. У Бугарској је било око 50 логора за Србе и толико заробљеничких гробаља. После Првог светског рата само је у Софији уређено и одржавано једно гробље.

У Турској

Аустроугарска је 5.000 српских ратних заробљеника пребацила у Турску и ангажовала на изградњи багдадске железничке пруге. У више гробаља дуж трасе сахрањено је око 2.000 умрлих српских војника међу којима је било и из општине Горњи Милановац.

У Мађарској

У Мађарској је од 1914-1918. године, по генералу Душану Стефановићу, било 32 гробља српских ратних заробљеника и интернираних цивила у којима је било сахрањено 10.027 умрлих. Међу сахрањенима је био већи број заробљеника и интернираца из општине Горњи Милановац, међу којима су:

1. ВАСОВИЋ ДРАГИЋ, рођен 1869. године у Такову, заробљеник 15. п.п., умро 18. 10. 1916. гроб бр. 518
2. ВУЛОВИЋ ЖИВОТА, интернирац, стар 19 година, умро 19. 06. 1918. и сахрањен са српским заробљеницима на Ракошком гробљу у Будимпешти.
3. ЈОВАНОВИЋ НИКОДИЈЕ, интерниран као комита у логор Кемер, умро 13. 01. 1917. од ТБЦ-а, сахрањен у месном гробљу, гроб бр. 96
4. ЈОВАШЕВИЋ ЈАРОСЛАВ, рођен 1892. године, заробљеник из 10. п.п. из Прељине, умро 24. 11. 1916.
5. КОСТИЋ ЖИВОДРАГ, рођен у Каменици 1891. године, заробљеник, умро и сахрањен у логору Болдогасоњ 02. 05. 1915.

¹⁴ Исто.

6. САВЧИЋ ЖИВОЈИН, рођен у Г. Милановцу 1868. године, заробљеник, умро и сахрањен у логору Болдогасоњ 21. 05. 1915.

У Словачкој

У Словачкој је било 139 српских гробаља у којима је сахрањено 7.356 ратних заробљеника и интернираних цивила. Кости сахрањених су после Првог светског рата прикупљене у костурници Тренчин и логорско гробље *Нађмеђер* (Чалово) у коме су из општине Горњи Милановац сахрањени:

1. БАНКОВИЋ СРЕТЕН, р/з 11. п.п. рођен 1873. у Мајдану, живео у Бољковцима, умро од пе-гавог тифуса 21. 02. 1915.
2. ВАСОВИЋ МИЛОРАДА МИЛОШ, интернирац, рођен у Такову 1905., умро 16. 06. 1918., сахрањен у Централном (Славичјем) општем гробљу.
3. ВАСИЋ СВЕТОЗАР, р/з 5. п.п., рођен у Такову 1883., умро од ТБЦ-а 30. 09. 1915.
4. ВЕЉКОВИЋ РАДИВОЈЕ, р/з 14. п.п из Лозња, умро од дизентерије 23. 01. 1915., сахрањен у заједничку гробницу бр. 202
5. ВУКАДИНОВИЋ ЉУБИНКО, р/з 10. п.п., рођен у Прањанима 1891., умро 19. 03. 1917., број гроба 1269
6. ВУКОМАНОВИЋ ВИЛОТИЈЕ, р/з 10. п.п., рођен у Срезејевцима 1879., умро 23. 11. 1916., гроб бр. 900
7. ВУЧКОВИЋ СВЕТИСЛАВ, р/з 15. п.п., рођен 1883., умро од пегавог тифуса 01. 02. 1915.
8. ДРОБЊАК ВЛАДИМИР, р/з 10. п.п., рођен 1878. у Травнику, умро од ТБЦ-а 10. 01. 1915.
9. ЂОРЂЕВИЋ ТИХОМИР, р/з, рођен 1879. у Г. Милановцу, умро од ТБЦ-а 16. 08. 1915.
10. ИВАНОВИЋ ВЕЛИМИР, р/з 5. п.п., рођен 1885. у Такову, умро од пегавог тифуса 13. 02. 1915.
11. ЈАНИЋИЈЕВИЋ ВЕЛИМИР, р/з, рођен у Белом Пољу 1889., умро 12. 01. 1916., број гроба 520
12. ЈАНКОВИЋ РАДОМИР, р/з, рођен у Бољковцима, умро од ТБЦ-а 28. 02. 1915.
13. ЈЕВТИЋ СТОЈАН, р/з 14. п.п., рођен 1870. у Грнчарима код Рудника, умро од ТБЦ-а 1915., број гроба 232
14. КОВАЧЕВИЋ РАДИСАВА КРСТА, интернирац, рођен у Теочину 1886., умро 07. 10. 1918., број гроба 2138

15. КОВАЧЕВИЋ ЧЕДОМИР, р/з 11. п.п., рођен у Бољковцима 1875., умро од ТБЦ-а 01. 01. 1915.
16. ЛАЗАРЕВИЋ ЈОВАН, р/з 11. п.п., рођен у Г. Милановцу 1877., умро од дизентерије 01. 01. 1915.
17. ЛЕСКОВИЋ ЈАНИЋИЈЕ, р/з из Такова, умро 29. 01. 1915., сахрањен у заједничкој гробници број 214
18. ЛУКИЋ ФИЛИП, р/з 10. п.п., рођен 1886., умро од ТБЦ-а 26. 01. 1915.
19. ЛУЧИЋ ВЕЉКА ДОБРОСАВ, р/з, рођен у Г. Бранетићима 1875., умро 03. 06. 1917., број гроба 1570
20. МАРИНКОВИЋ СТАНИМИР, интернирац, рођен у Г. Милановцу 1895., умро од ТБЦ-а 04. 12. 1915., број гроба 467
21. МИЛОСАВЉЕВИЋ ЖИВАН, интернирац, рођен у Г. Милановцу, умро од срца 17. 01. 1915
22. МИШОВИЋ ГАЈА, интернирац, рођен у Белом Пољу, умро у 82. години, гроб бр. 958
23. ПАНТИЋ БОЖИДАРА ТОДОР, р/з 10. п.п., рођен у Бољковцима 1884., умро од бубрега 04. 01. 1915., број гроба 149
24. ПАУНОВИЋ СТОЈАН, р/з 10. п.п., рођен у Брајићима, умро од ТБЦ-а 13. 01. 1915.
25. ПОПОВИЋ БОГДАН, р/з 10. п.п., рођен у Лозњу, умро 08. 04. 1916., сахрањен на православном гробљу у Комарну, парцела 24, ред 8, гроб бр. 7
26. ПОПОВИЋ ЖИВОЈИН, интернирац, рођен у Такову 1899., умро од ТБЦ-а 13. 01. 1915.
27. РАЈКОВИЋ ДЕСПОТ, р/з, рођен 1876 у Г. Милановцу, умро од пегавог тифуса 03. 02. 1915.
28. САВИЋ ЈАКОВА МИЛУТИН, р/з, рођен 1868. у Брђанима, умро 10. 04. 1917., гроб бр. 1387
29. СРЕТЕНОВИЋ ДРАГУТИН, р/з, рођен 1880. у Бољковцима, умро од пегавог тифуса 11. 03. 1915.
30. СТАНКОВИЋ ЂОРЂЕ, р/з 19. п.п., рођен у Заграђу, умро од дизентерије 04. 01. 1915.
31. ТОМИЋ ИВАН, р/з, рођен у Белом Пољу 1894., умро од ТБЦ-а 18. 08. 1915.
32. НЕДИЋ ДОБРОСАВ, интернирац, рођен 1897. у Мајдану, умро од ТБЦ-а 19. 05. 1916.
33. НЕНАДОВИЋ НОВАКА ПЕТАР, р/з 19. п.п., рођен 1878. у Мајдану, умро 04. 10. 1918., гроб бр. 2134

34. ПЕТКОВИЋ МИХАИЛО, р/з, рођен у Бољковцима, умро од бубрега 09. 12. 1914.
35. ПЕТРОВИЋ ЉУБИВОЈЕ, интернирац, рођен 1898. у Дружетићима, умро 05. 07. 1916. гроб бр. 776
36. ПЕШАДОВИЋ МИХАИЛО, р/з 14. п.п., рођен 1865. у Белом Пољу, умро 01. 01. 1917., гроб бр. 980
37. ПЕШОВИЋ МИЛЕНКО, интернирац, рођен 1859. у Озрему, умро 19. 03. 1916. гроб бр. 618.
38. ФИЛИПОВИЋ СТЕВАНА МАТИЈА, интернирац, рођен у Лозњу, умро 12. 08. 1918., сахрањен у Централном општем гробљу (Славичје удоље), парцела 3, ред 11, гроб бр. 8
39. ЦВЕТКОВИЋ БРАНИСЛАВ, р/з 10. п.п., рођен 1876. у Г. Милановцу, умро 23. 01. 1915., гроб бр. 202

У Другом светском рату и после њега логорско гробље Нађмеђер је запуштено и нашло се пред уништењем. У последње време предузете су мере његове рестаурације.

У Чешкој

У Чешкој и Моравској постојало је 210 гробаља у којима је за време Првог светског рата сахрањено 8.219 умрлих српских ратних заробљеника и интернираних цивила из Србије. После Првог светског рата кости умрлих су прикупљене у костурнице: Јендриховце (Хајнрисгрин) са 7.500, Оломуц са 1.207 и Олшанско гробље у Прагу са 460 сахрањених посмртних остатака. У свим тим костурницама леже џ кости умрлих у логорима са подручја Горњег Милановца.

У Другом светском рату и после њега костурнице се не одржавају небригом пре свега владе СФРЈ. Последњих година рестаурирана је Спомен-костурница Јендриховце (Хајнрисгрин).

У Аустрији

Генерал Душан Стефановић, бивши војни министар, утврдио је 1933. године да је у покрајинама: Горња Аустрија (логори Ашах, Маутхаузен и други), Доња Аустрија, Салцбург, Штајерска, Корушка, Тирол и Бургеланд (логори Нежидер, Болдогасоњ, Грединг њи други) било укупно 145 гробаља за Србе у које је сахрањено 29.000 српских заробљеника и интернираних цивила. Генерал Д. Стефановић је тада изјавио да његова истраживања нису коначна. Нова истраживања нису вршена. Данас су српска војничка гробља у Аустрији ограђена, затрављена, одр-

жавају се и имају по неколико споменика. Из општине Г. Милановац у логору Нежидер¹⁵ били су:

1. МАТКОВИЋ ПЕРСИДА, рођена 1892. у Г. Милановцу. Завршила гимназију. У 1915. години добровољна болничарка. Полиција јој је пронашла дневник и 14. 03. 1917. са сестром Наталијом интернирана у Нежидер. Умрла је и сахрањена у гробљу Калварија. Подигнут јој је споменик са посветом: "Својој Милицы, Персиды Матковић умрлој 30. октобра (12. новембра) 1918. године, капетан Светозар Ћ. Стојановић."¹⁶
2. МАТКОВИЋ НАТАЛИЈА, ученица, рођена 1900. у Г. Милановцу. Интернирана у логор Нежидер са сестром Персидом. По ослобођењу вратила се кући. Била правник. Умрла у Београду.
3. МИЛОВАНОВИЋ ДАНИЛО, рођен у Љутовници, интерниран умро у логору
4. МИШОВИЋ АРСЕНИЈЕ, рођен 1852. у Велеречи, интернирац, умро 12. 02. 1918. Сахрањен у гробљу Калварија, гроб бр. 2.117
5. МИЛОВАНОВИЋ СТЕВАН, интернирац из Љутовнице. Преживео.
6. ПОПОВИЋ ЧЕДОМИРА МИЛИЋ, из Клатичева, интернирац, нестало у логору
7. ПОПОВИЋ ЧЕДОМИР, из Клатичева, интернирац, умро у логору
8. РАДОСАВЉЕВИЋ ИЛИЈА, школски надзорник из Г. Милановца. Ухапшен по пријави детектива Слободе. Интерниран у логор 04. 12. 1917. Преживео
9. СТАНКОВИЋ ЈОВАН, учитељ из Мајдана, ратни заробљеник, логорски број 1.267. Умро у логору
10. ЧУПИЋ Ћ. МИХАИЛО, књиговођа из Г. Милановца, интерниран у логор 4. (17) 1917.

У Немачкој

У Немачкој је за време Првог светског рата евидентирано постојање 206 гробаља у којима је

¹⁵ По академику Владимиру Стојанчевићу, *Годишњак града Београда* 1974. године: "У логору Нежидер умрло је 13.900 српских заробљеника и интернираних цивила, од којих је било 1.500 жена и 3.500 деце.

¹⁶ Архив војске Југославије, пописник 3, К-133, Ф-2. Умрлицу је потписао свештеник. Потпис нечитак. Податак о споменику записао парох светоандрејски Васо Хужвик. У 1953. години кости сахрањених су есхумиране и сахрањене у костурницу у месном гробљу, над којом је подигнут споменик свим сахрањеним логорашима, а земљиште на коме је било гробље претворено је у воћњак. Подаци о броју сахрањених из општине Г. Милановац су непотпуни.

сахрањено 1.980 српских ратних зтаробљеника и интернираних цивила, међу којима је био извештан број и оних који су рођени на подручју општине Горњи Милановац.

У Француској

У Француској се налази већи број мањих гробаља српских ратних заробљеника, који су путем размене из Аустроугарске због болести, пребачени преко Швајцарске у Француску. Једно гробље за Србе умрле у Француској налази се у Марсељу. У Паризу, улица Дел Шат број 31 налази се српско гробље Тије у коме је око 820 сахрањених. Међу њима је и Есад паша, велики пријатељ Срба, који је 1921. године убијен у атентату у Паризу. Међу сахрањенима у гробљу Тије налазе се и војници 10. п.п.:

1. ВУКОВИЋ ПЕТАР, редов, умро 28. 02. 1919. у Немецу
2. ЂУРОВИЋ ЈЕЗДИМИР, редов, умро 20. 06. 1918. у Немецу
3. ЈОВИЋ ДИМИТРИЈЕ, подофицир, умро 20. 09. 1917. у Нербоне
4. ЈОВАНОВИЋ МЛАДЕН, редов, умро 23. 02. 1919. у Немецу
5. ЈОВАНОВИЋ ТИКОМИР, капетан, умро 13. 08. 1916. у Ст. Мандријеру
6. МАРКОВИЋ МИКАИЛО, подофицир, умро 13. 08. 1917. у Тулону
7. МИЛАНКОВИЋ ИЛИЈА, редов, умро 25. 12. 1919. у Немецу
8. НЕШОВИЋ ЈЕРОТИЈЕ, редов, умро 06. 05. 1919.
9. ПЕТКОВИЋ ЉУБИША, мајор 21. п.п., умро 03. 05. 1917. у Ст. Мандијеру
10. РАДИЋ (НЕДИЋ) БРАНИСЛАВ, редов, умро 10. 09. 1918.

Натписи на надгробним обележјима (споменицима) исписани су на француском језику и стварају забуну код оних који не познају француски. Гробље се примерно одржава и на њему се редовно одржава пошта умрлим и сахрањеним.

Срба сахрањених у Првом светском рату има евидентираних: у Холандији 107, Италији 366, Пољској 106, Русији 200 и у Швајцарској 30. Сигурно да списак није потпун и тачност евиденције нико не може да гарантује. Ни једна војска и народ немају тако велики број гробаља и гробова на тако широком простору, сахрањених у тако кратком времену. У скоро свим српским гробљима у иностранству налази се мањи

или већи број оних који су рођени на подручју општине Горњи Милановац, која је делила судбину српског народа као целине.

Исидор Ђуковић

ПРВИ ПОМЕН СРПСКИМ РАТНИЦИМА УМРЛИМ НА ОСТРВУ ВИДО

Српским ратницима који су вршећи своју свету дужност према отаџбини оставили своје кости на острву Видо, и „Плавој гробници”, далеко од свог завичаја, први помен је одржан 17. априла 1916. Са острва Крфа на острво Видо уче-снике помена превозила је српска лађа „Србија”. На њој су се лепршале две велике српске заставе – једна на првој катарци а друга на крми.

Помену су присуствовале мисије Француске, Енглеске и Италије, дипломатски представници савезничких земаља, четири српска генерала, адмирал савезничке ескадре са штабом, стотине српских, француских, енглеских и италијанских официра, чиновништво министарстава и велики број српске и стране публике.

У 10.30 часова труба је објавила долазак Њ. В. престолонаследника Александра у пратњи чланова владе.

Српска војна музика одсвирала је молитву. Владика Крфа је са свештенством одслужио помен. Архимандрит Мирон је у име свештенства говорио о српским мученицима који су пали за част и славу своје отаџбине. Потом је са свештенством пришао пред споменик, који су српским војницима подигли савезнички пријатељи, и положио венац. На споменику је на енглеском језику писало:

„СРБИМА ИЗ 1916.

ПРИЈАТЕЉИ ИЗ ДАЛЕКИХ ЗЕМАЉА”.

На споменик су положили венце са српским тробојкама: прво, Њ. В. Престолонаследник Александар, врховни командант српске војске, други, председник министарског савета и министар просвете и црквених послова Љубомир Давидовић и одржао топао говор и трећи, министар војске пуковник Божидар Терзић и одржао дирљив говор. Почасна чета је испалила три плотуна.

Помен је завршен обиласком српског и савезничког гробља на острву Видо од стране Њ. В. престолонаследника Александра, чланова владе и учесника помена.

V

**РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ
НОСИОЦИ КАРАЂОРЂЕВЕ
ЗВЕЗДЕ СА МАЧЕВИМА**

*Сребрни војнички орден
Карађорђеве звезде
са мачевима*

*Златни војнички орден
Карађорђеве звезде
са мачевима*

*Српска медаља за храброст
„Милош Обилић“*

*Орден
Карађорђеве звезде
са мачевима I реда*

*Орден
Карађорђеве звезде
са мачевима II реда*

*Орден
Карађорђеве звезде
са мачевима III реда*

*Орден
Карађорђеве звезде
са мачевима IV реда*

Албанска шоменица

*Заставник 10. п.п. са заставом,
под Ковилом, 1918.*

*Застава 12. пешадијског пука
„Цар Лазар“*

Застава 11. пешадијског џука

ЖИВОЈИН МИШИЋ ПОЧАСНИ ГРАЂАНИН ГОРЊЕГ МИЛАНОВЦА

Наредба Команданта I армије трупамa I армије
Бољковци, 25. новембра (8. децембра) 1914.
Наредба 0.БР. 3514

Команданта I армије за сву господу офицере,
подофицере, капларе и редове Прве армије,
25. новембра 1914. године, Горњи Милановац

Необично усхићени и обрадовани јуначким
подвизима I армије при њеном сложеном
налету на непријатеља, са положаја испред
Горњег Милановца, са окомака Рудника и уз
окомке Суворора, којом је приликом, поред
осталог одбрањен и Горњи Милановац од на-
мераване најезде охолог непријатеља, председ-
ништво града Горњег Милановца за ова хе-
ројска дела I армије, почаствовала је нашега
команданта армије избором за почасног
грађанина града Горњег Милановца. Са нај-
већим поносом, у име I армије, примио сам
ову њихову жељу, који је избор у исто време
похвала за јунаке I армије.

Саопштавајући горње свима командама I
армије похваљујући ваша јуначка дела, узви-
кујем: Да живи победоносна Прва армија!

КОМАНДАНТ АРМИЈЕ
Генерал Ж. Р. Мишић, с. р.

*Наредба Команданта српске I. армије о
проглашењу генерала Ж. Мишића за почасног грађанина
Горњег Милановца, издаша 25. новембра (8. децембра)
1914. године у Бољковцима*

У музеју, у родној кући војводе Живојина
Мишића у Струганику,
налази се документ следеће садржине:

*Председнику општинe града Горњег Милановца
Госпођ. Тодору Тодоровићу*

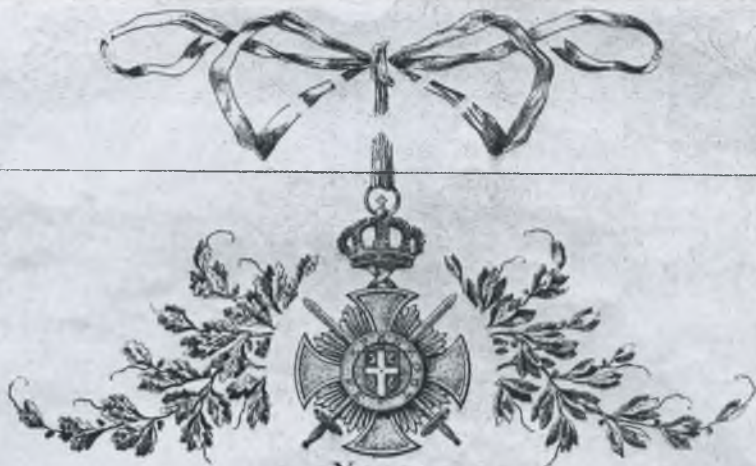
С највећом радошћу примам почаст, коју ми
град Горњи Милановац указује избором за
његовог почасног грађанина. Ја у овом исто-
ријском тренутку, када наша славом увенчана
Прва армија, којој имам част и срећу да стојим
на челу, гони остатке разбијеног непријатеља
и подлог завојевача са нашег огњишта, у по-
части, која се овим актом мени чини, гледам
у исто време величање и славу наше храбре и
непобедне војске, чија ће јуначка дела и пожрт-
вовање у овом тренутку представљати пред
потомством један од најсјајнијих листова наше
историје.

Благодарећи грађанима Горњег Милановца
и Вама, господине председниче, у име моје и
целе Прве армије на указаној почаст, ја вас
молим да заједно са мном ускликнете: Да живи
наша врховна команда и наша храбра и непо-
бедна војска, на страх и трепет нашег непри-
јатеља!

24. новембар 1914. године
Горњи Милановац

Генерал
Живојин Р. Мишић

*Генерал Живојин Р. Мишић захваљује
председнику општинe града Горњег Милановца
Тодору Тодоровићу на проглашењу
за почасног грађанина Горњег Милановца*

У име
Његовог Величанства

СВЕТЛА

по милости Божијој и вољи народној
КРАЉА СРБИЈЕ
Његово Величанство

НАСТАНИК

Наследник Престоја

благоволео је потписати следећи Указ
Делом којим се уместо... одликујемо:

Сиванимира Т. Раловића

НАШИМ ЗЛАТНИМ ВОЈНИЧКИМ ОРДЕНОМ
КАРАЂОРЂЕВЕ ЗВЕЗДЕ
са мачевима

Према предлогу Војни Министар нека изврши овај Указ.
15 јуна 1922 год.

Министар Војни

Александар

Канцелар Краљевског одена даје ову Повељу
Сиванимиру Т. Раловићу

К.С. № 122/22 год
15 јуна 1922 год

као доказ његове одликовања

Секретар
Канцеларије Краљевског одена

Канцелар Краљевског одена
Сиван. Генерал

Сиван. Генерал

УКАЗ О ОДЛИКОВАЊУ ЗЛАТНИМ ВОЈНИЧКИМ ОРДЕНОМ КАРАЂОРЂЕВЕ ЗВЕЗДЕ СА МАЧЕВИМА

Указ о одликовању Златним војничким орденом Карађорђеве звезде са мачевима Сиванимира Т. Раловића

Његово Величанство

АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божијој и вољи народној
КРАЉ СРБИЈЕ, ЦРНАГОРЕ И СЛОВЕНИЈЕ

Благоволео је указати Својим од 6.
Новембра, 1921 год. (С.Д. № 1922), на предлог
Министра Војног и Морнарице, а на
основу Указа од 5. Априла, 1920 год. (С.Д.О.
№ 151855, за верности Стаљбини 1915 год.
одликоваши Своја ратног друга:

Жандармеријске поднаредника
Петра К. Раловића

АЛБАНСКОЈ СИМЕНИЦИ,

што му обил пошврђује.

Н.С. № [redacted]
23. Новембра, 1921 год.
у Београду

Секретар
Канцеларије Краљевског Суда

Зоран Ј. Баранчић

Канцелар Краљевских Суда,
Генерал:

Нав. Јуришић

Указ о додели Албанске сименице жандармеријском поднареднику Петру К. Раловићу

Исидор Ђуковић

ОДЛИКОВАЊЕ КАРАЂОРЂЕВА ЗВЕЗДА СА МАЧЕВИМА

Краљевина Србија је 1. јануара 1904. донела закон о одликовањима¹ „Карађорђева звезда” и „Карађорђева звезда са мачевима”. Одликовања су установљена за успомену на устанак под врховним вождом Карађорђем, а за признање и одликовање за заслуге стечене за краља и отаџбину како у миру тако и у рату.

Карађорђева звезда има четири реда:

- Први ред има велики крст на ленти са звездом на прсима.

Крст је златан са краковима бело емајлираним на обема странама. У средини крста је прстен, са лица бело емајлиран. У њему је на плавом пољу стари грб (црвени штит са белом крстом и челичним оцилима). На наличју је прстен плаво емајлиран, а у њему на црвеном пољу је нови грб (двоглави бели орао са штитом).

На прстену је натпис са лица: „За веру и слободу 1804”, а на наличју: Петар I 1904. Између кракова крста су златни зраци. Кракови крста и прстен имају златне порубе. Над горњим краком крста је златна круна.

Звезда је сребрна, а на овој је исти крст без круне.

Лента је црвена са белим пругама на крајевима. Лента се носи преко десног рамена на леви бок, а звезда на левој страни груди.

- Други ред има исти крст о врату на ленти ужој исте боје и истом звездом на прсима, нешто мањом од прве. Носи се сваки дан око врата са звездом на левој страни груди.
- Трећи ред има исти крст о врату на истој лентици. Носи се сваки дан о врату и
- Четврти ред има мањи крст на прсима о пан-

¹ Прво одликовање у Србији било је Орден таковског крста. Установио га је кнез Михаило Обреновић 1865. у част 50-те годишњице Другог српског устанка. Од једног музејског топа из Другог српског устанка изливени су Орден таковског крста. Касније су установљени: Орден Милоша Великог, Медаља краљице Наталије и други. После смене династија 1903. задржани су: Орден белог орла, Орден Светог Саве и др., а установљена су и нова одликовања.

У Црној Гори је прво одликовање установио владика Петар II Петровић Његош. Прва Медаља за храброст искована је јуна 1841. а почетком 1847. и Златна Медаља Обилића за храброст, која је највише цењена.

тљивице исте боје. Носи се о рупици другог дугмета сваког дана, на левој страни груди.

Карађорђева звезда, којом се одликују официри за војне заслуге стечене у рату, има два укрштена мача на средини крста.

Почетком Првог светског рата подофицири, каплари и војници су показали масовну ванредну личну храброст и пожртвовање у борби. У најодлучнијим моментима борбе, када би погинули командири и команданти они су самоиницијативно преузимали команде над јединицама па храброшћу и умећем на изглед изгубљене борбе претварали у победе. За признање заслуга таквима 28. маја 1915. донета је Уредба о установљавању војничких ордена (златног и сребрног) Карађорђевог звезде са мачевима за подофицире, капларе и редове. Њихов облик и изглед био је исти као Карађорђева звезда са мачевима IV реда за официре. Златни војнички орден Карађорђевог звезде са мачевима има крст жуте (златне) боје, грб и круну а беле сребрне мачеве и зраке осмобраке звезде. Сребрни орден имао је беле мачеве, крст и круну а жуте кракове осмобраке звезде. Били су то ордени витешког реда и додељивани су само за показану храброст у борби.

Прва додела ових ордена извршена је 15. јуна 1915. По правилу орден је додељиван јавно пред стројем пука ономе за кога би пук искорачио корак напред и тиме гласао да му се додели орден. Војници су јавно предлагали најхрабрије за ово одликовање. У случају да је било више кандидата орден је додељиван ономе за кога гласа највећи број присутних војника.

Сребрним војничким орденом Карађорђевог звезде са мачевима (у даљем тексту СВОКЗм) први је одликован наредник Михаило Миловановић из 3. п.п. (у даљем тексту пешадијски пук) Моравске дивизије II позива из Пустог Шилова, код Медвеђе. Касније је постао капетан и одликован Златним војничким орденом Карађорђевог звезде са мачевима (у даљем тексту ЗВОКЗм).

Орденом Карађорђевог звезде са мачевима I реда одликовани су:

- из српске војске:
 - регент Александар Карађорђевић (1888-1934) врховни командант српске војске,
 - војвода Степа Степановић (1856-1929) командант 2. армије и
 - војвода Живојин Мишић (1855-1921) командант 1. армије

- *француски команданти:*
 - маршал Жозеф Жофр (1852-1931) командант француске војске од 1915.
 - генерал Морис Сарај (1856-1929) командант снага на Солунском фронту од 1915-1917.
 - маршал Луј Франше Д'Епере (1856-1942) почасни војвода српске војске (1921), командант савезничких снага на Солунском фронту од јуна 1918.
 - маршал Филип Петен (1856-1951) победник у бици на Вердену 1916. и
 - генерал Гијома (1863-1940) командант Источне војске од 1917-1918.
- *фелдмаршали енглеске војске:*
 - Даглас Хејг (1861-1929) и
 - Џон Дентин Пинкстаун
 - Луиђи Кадорна (1850-1928) и начелник генералштаба италијанске војске
- *остали одликовани странци:*
 - Саландра Антонио, председник италијанске владе,
 - Сонино Санди, министар спољних послова Италије,
 - генерал америчке војске Џон Першинг (1840-1948),
 - Томаш Масарик, председник Чехословачке Републике,
 - румунски краљ Фердинанд и
 - престолонаследник Карл.

Орденом Карађорђевог звезде II реда са мачевима одликоване су војводе:

- Радомир Путник,
- Степа Степановић,
- Живојин Мишић,
- Петар Бојовић,
- осам француских генерала и један адмирал,
- четири италијанска и
- један енглески генерал.

Орденом Карађорђевог звезде III реда са мачевима одликовано је:

118 Срба, 60 Француза, 10 Италијана, један Енглец, 9 пуковских застава. Укупно је додељено 198 ордена.

Орденом Карађорђевог звезде IV реда са мачевима одликовано је: 1146 Срба, 87 Француза, 11 Руса, 21 Италијан, 7 Енглеца, 2 Румуна, један Американац, 17 застава српских пукова, 3 заставе коњичких пукова, једна застава руске бригаде, 12 команди пешадијских бригада, 4 команде српских артиљеријских пукова, две команде српских пешадијских батаљона, једна ко-

манда српског коњичког ескадрона и две српске команде батерија.

Укупно је одликовано:

- Орденом Карађорђевог звезде I реда: 3 Срба и 14 странаца;
- Орденом Карађорђевог звезде II реда: 4 Србина и 14 странаца;
- Орденом Карађорђевог звезде III реда: 118 Срба, 71 странац и једна пуковска застава и
- Орденом Карађорђевог звезде IV реда: 1146 Срба, 129 странаца, 21 застава и 21 команда јединица.

Војничким орденом Карађорђевог звезде са мачевима одликовано је:

- Златним војничким орденом Карађорђевог звезде са мачевима: 1074 Југословена и 37 савезничких војника – укупно 1111;
- Сребрним војничким орденом Карађорђевог звезде са мачевима: 1449 Југословена и 836 савезничких војника – укупно 2285 одликованих.

Носиоцима Карађорђевог звезде са мачевима је од 01.04.1938. додељена доживотна новчана награда у годишњем износу 3600 динара, бесплатно лечење у болницама, бањама и здравственим државним установама, бесплатни лекови и право на бесплатни превоз на државним железницама и бродовима.

Милан Шантић, синовац песника Алексе Шантића, новинар „Политике” је 1939. објавио књигу ВИТЕЗОВИ СЛОБОДЕ у којој је приказао ратне заслуге носилаца Карађорђевог звезде са мачевима и њихов тежак положај у Краљевини Југославији коју су они својим делима створили.

Окупатори Србије 1941-1945. најстрожије су прогнали ратнике ослободилачких ратова Србије и носиоце Карађорђевог звезде са мачевима да им се освете за поразе њихових отаца у Првом светском рату.

У држави створеној после ослобођења 1945. која је често мењала своје име, нису задржана одликовања Краљевине Југославије. Носиоцима ордена Карађорђевог звезде са мачевима, Ордена Белог Орла са мачевима и Златне медаље Обилића призната су права каква су имали до 1941.

Исидор Ђуковић БИОГРАФИЈЕ НОСИЛАЦА КАРАЂОРЂЕВЕ ЗВЕЗДЕ СА МАЧЕВИМА²

1. **АРСЕНИЈЕВИЋ ЧЕДОМИР**, рођен 1894. у селу и општини Мајдан, срез таковски, земљорадник, потпуручник, носилац Сребрног војничког ордена Карађорђевог звезде са мачевима (у даљем тексту СВОКЗм). Војни кадар је служио 1913. и од тада учествовао у рату до 1918. Одликован је Медаљом за храброст и носилац је Албанске споменице.

После рата 1918. живео је у селу Мајдан. Умро је 1968. и сахрањен на сеоском гробљу.

2. **БОГОЈЕВИЋ МИЛОШ**, рођен 21.08.1878. у селу и општини Трудељ, срез качерски, земљорадник, редов, носилац је ЗВОКЗм, указ бр. 11124 од 15.06.1915. (Службени војни лист 488/1915).
Војни кадар је служио од 01.11.1899. до 01.11.1901. у 4. батерији, 2. дивизиона градског артиљеријског пука у Нишу.
Као редов-трубач 1. позиционе батерије Шумадијске дивизије на положају Равни Гај је 24.11.1914. оправрио два оштећена топа. Сутрадан су Аустроугари напали положај батерије и посада се повукла, осим поручника Станоја Станојевића и Милоша. Они су из оправљеног топа отворили брзу паљбу, уни-

штили један митраљез и одбили напад непријатеља. Милош је одликован ЗВОКЗм. Касније је одликован Споменицом ослобођења и уједињења 1914-1918. и добио је Албанску споменицу.

Аустроугари су га 1915. тешко болесног заробили у селу Клини на Косову пољу и пустили кући на лечење, где је остао до ослобођења.

После 1918. живео је са породицом: отац Јаков, мајка Госпава жена Миљана, кћер Роса у селу Трудељ и бавио се земљорадњом. Имао је окућницу 0.26 ха, зиратне земље 3.90 ха и плаћао порез 26.53 динара. Био је примерног понашања и доброг угледа. Умро је 1951. и сахрањен у сеоском гробљу. Податке о себи дао је лично новембра 1934.³

3. **БОЖОВИЋ Алексе РАДОЈИЦА**, рођен 17. 12.1878. у селу и општини Мајдан, срез таковски, земљорадник, капетан I класе, носилац ЗВОКЗм, указ бр. 11102 од 15.06.1915. (Војни службени лист бр. 479/1915).
Војни кадар је служио од 01.11.1899. до 01.11.1901. у 1. чети 3. батаљона 10. пешадијског пука (у даљем тексту п.п.) „Таковског” у Горњем Милановцу.
У рату је учествовао 1912-1918. и добио официрски чин. Као пешадијски наредник у 1. чети 3. батаљона 10. п.п. на положају Шумовита коса код Вишеграда, 04.08.1914. је рањен наставио да командује водом и извршио

² Томислав Т. Влаховић: „Витезови Карађорђевог звезде са мачевима”, „Напредак”, Аранђеловац, 1988.

³ Архив Југославије, Београд, Свеска I редни број 40. Списак носилаца Карађорђевог звезде.

задатак што је одлучило о исходу борбе па отишао на превијање. За тај подвиг одликован је ЗВОКЗм. Касније је одликован руским крстом Свети Ђорђе IV степена, Златном медаљом за храброст и Медаљом за војне врлине и носилац је Албанске споменице.

На извиђању положаја Станков врх - Дренова глава, Бугари су га заробили 15.10.1915.

После 1918. живео је са породицом: отац Алекса, мајка Марица, жена Роса, син Добрица и кћер Љубица у селу Мајдан и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 1 ха, виноград 0.10 ха, шуме 2 ха, ливаде 2.40 ха, необрадиве земље 0.50 ха и воденицу. Био је примерног владања и уживао углед. Податке је дао лично 29.11.1934.

Погинуо је 21.11.1941. у Мајдану од експлозије немачке мине. Сахрањен је на сеоском гробљу.⁴

4. **БРАЈОВИЋ Леке МИЛУТИН**, рођен 1868. у селу и општини Брезна, срез таковски, земљорадник, капетан I класе, носилац је Ордена Карађорђевог звезде са мачевима IV реда (у даљем тексту ОКЗм IV реда), указ бр. 135899. У рату је учествовао од 1912. и у борбама се истицао храброшћу. Више пута је рањаван и одликован. Ране је лечио и у Риму. Носилац је Албанске споменице. После 1918. живео је у селу Брезни и бавио се земљорадњом. Имао је пет синова и три

кћери. Био је уважаван и поштован. Умро је 1937. и сахрањен на сеоском гробљу.

5. **БРКОВИЋ Ђерасима НИКИТ**, рођен 17.04. 1877. у селу и општини Теочин, срез таковски, земљорадник, поднаредник, носилац је ЗВОКЗм, указ бр. 11102 од 15.06.1915. (Војни службени лист бр. 480/1915).

Војни кадар је служио од 1898. до 1900. у 4. гардијском пуку у Крагујевцу и 10. п.п. „Таковском” у Горњем Милановцу.

Као поднаредник у 10. п.п. 1913. је са три војника напао бугарски положај, отерао посаду и заузео га.

У септембру 1914. је са патролом извиђао реку Дрину код Старог Брода, посео положај Змијска глава, пресекао непријатељу повлачење, заробио му 46 војника и запленио 15 пушака и један митраљез.

У борби на Хан брду непријатељ је запленио два топа и чета је добила задатак да их поврати. Никит је кроз шуму довео вод и бацио бомбе на непријатеља. Испред топова је пао рањен и онесвестио се. Непријатељ га је суградан заробио и пребацио у болницу. По оздрављењу отерао га је у логор. У борби за Хан брдо непријатељ је заробио и стрељао командира 3. чете 3. батаљона 10. п.п. II позива. У тој борби погинули су командант 2. батаљона, два официра и неколико војника 3. чете.

Никита је одликован ЗВОКЗм, Медаљом за храброст „Милош Обилић”, орденом Светог Ђорђа IV степена и једним руским одликовањем.

⁴ Архив Југославије, Свеска I редни број 41 списка носилаца Карађорђевог звезде.

После 1918. био је лугар, живео је са породицом: отац Ђерасим, мајка Сара, жена Марица

па Јелица, син Петар, унуци Тодор, Момир, Матија и Миломир, кћер Вукосава, снаха Илинка, унуке Јелка и Славица у Теочину, Пријездићу и Градецу, код Ваљева. Имао је окућницу: 0.50 ха, винограда 0.10 ха, шуме 5 ха, ливаде 2 ха и необрадиве земље 7 ха.

Био је примерног владања и уживао углед. Написао је родослов предака од досељења у Теочин око 1600. године. Податке о себи дао је лично новембра 1934. Умро је 15.03.1958. у Ваљеву.⁵

6. **ВИЋЕНТИЈЕВИЋ Милоша ЈАКОВ**, рођен 10.12.1876. у селу и општини Брђани, срез љубићки, земљорадник, каплар, носилац ЗВОКЗм, указ бр. 11102 од 15.06.1915. (Службени војни лист страна 481/1915).

Војни кадар је служио 1897. и 1898. у 2. чети 2. батаљона 10. п.п. „Таковског” у Горњем Милановцу.

У рату је учествовао од 1912. Био је каплар 2. чете 2. батаљона 10. п.п. II позива у септембру 1914. када се чета на положају код Вишеграда сукобила са непријатељем у борби прса у прса. Један аустроугарски наредник напао на њега и Јаков га је савладао. Одликован је ЗВОКЗм, а касније и руским крстом Светог Ђорђа III степена.

⁵ Архив Југославије, свеска I, редни бр. 29, Књига венчаних и умрлих у селу Драгчићу.

Казивање Никитиних савременика Радована Андрића, Милоша Голубовића и Миливоја Бркића, сви из Ваљева.

Погинуо је августа 1918. на положају западни Ветерник. Кости су му сахрањене на Српском војничком гробљу Зејтинлик у Солуну, парцела 52, гроб бр. 2640.

До рата живео је у селу Брђани са породицом: отац Милош, мајка Јованка, жена Даринка, синови Бошко и Ђорђе, кћери Обренија и Зорка и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 0.98 ха, виноград 0.05 ха, зиратне земље 0.98 ха, ливаде 0.26 ха. Био је примерног понашања и доброг угледа. Податке о њему је дала породица 10. новембра 1934.⁶

7. **ВУКОВИЋ Љубомира ДРАГОМИР**, рођен 07.03.1879. у селу Срезоејци, општина Брезна, срез таковски, бригадни ђенерал, носилац је ОКЗм IV реда, указ бр. 8385.

Основну школу и гимназију завршио је у Чачку. У 1898. ступио је у 31. класу Војне академије, завршио је 1900. и произведен у чин потпоручника. Завршио је и Вишу војну академију. У рату је био од 1912. Истицао се храброшћу, пожртвовањем и умешним командовањем јединицама у борби. Чин мајора је добио 1913, пуковника 1920. и бригадног ђенерала 1927. Вршио је дужности: командир вода и чете, ађутант штаба пука, командант батаљона, шеф одсека у Генералштабу и Ми-

⁶ Архив Југославије, Свеска I носилаца Карађорђевог звезде број 67.

нистарству војске и морнарице.

После рата био је на дужности команданта пука, бригаде, и помоћника команданта дивизијске области. У Ваљевоу је служио 1928-1938. и био активан у друштвеном животу града. Био је председник Месног одбора Аеро-клуба, Обласног одбора Јадранске страже и руководио је коњичким спортом и после пензионисања.

Пред рат 1941. је реактивиран. Радио је у Генералштабу Југословенске војске. Био је у немачком заробљеничком логору Оснабрику и Варбургу из кога је 1942. као болестан пуштен. Живео је са породицом: отац Љубомир (свештеник), мајка Анка, жена Зорка, синови Љубомир (официр), Слободан (правник) и кћи Милева.

Одликован је: ОКЗм I реда, Орденом Белог Орла IV и III реда, Орденом Светог Саве IV, III и II реда, Орденом Југословенске круне III реда, Златном медаљом за храброст, Медаљом краља Петра I, Медаљом за војничке врлине, Споменицом ослободилачких ратова Србије, Орденом грчког крста и носилац је Албанске споменице. Умро је и сахрањен на Новом гробљу у Београду 1947.⁷

8. **ВУКОВИЋ Милосава РАЈКО**, рођен 05.02. 1889. у селу и општини Прањани, срез таковски, земљорадник, поднаредник, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123.

Војни кадар је служио у 1911. и 1912. у 4. батерији брдског артиљеријског пука.

У рату је од 1912. За показану храброст у борби против Турака 1912. на Облакову одликован је Сребрном медаљом за храброст. За подвиг у рату 1913. против Бугара на Говедарнику одликован је Златном медаљом за храброст. На положају Добро поље, на Суворобору, Аустроугари су 13.11.1914. подишли положају батерије са намером да је заробе. Рајко је отворио брзу палбу картечем из топа и ватром пешадије одбранио положај. Шињел

⁷ Архив Војске Југославије, фонд српске војске, К-2015, Београд, Илустрована Војна енциклопедија из 1939. стр. 379, Београд; Зоран Трипковић, Допринос војске развоју спорта у Ваљевоу; Томислав Влаховић, Витезови Карађорђевог звезда, Аранђеловац, 1990. стр. 281, Радован Маринковић, новинар из Чачка 21.01.1997. Казивање ћерке Милене Вуковић, пензионера из Н. Београда и Биографски лексикон Ваљевског краја, Ваљево 1997. књ. I, свеска III стр. 199-200.

му је био изрешетан на 16 места, а он остао неповређен. Одликован је ЗВОКЗм. Сутрадан је рањен од хаубичког шрапнела на четири места. Умро је са три шрапнела у телу: левој ноzi, левој руци и десној плећки. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је са породицом: отац Милосав, мајка Стојка, жена Станимирка и кћи Нада у селу Прањани и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 3 ха, шуме 0.80 ха, зиратне земље 1.10 ха, ливаде 5 ха. Био је примерног владања и уживао углед. Податке о себи дао је лично 28.11.1932. Умро је у селу Прањани и сахрањен на сеоском гробљу.⁸

9. **ВУКОМАНОВИЋ Чедомира МИЛОРАД**, рођен 1878. у селу Срезојевци, општина Брезна, срез таковски, земљорадник, каплар, носилац је СВОКЗм.

У рату је учествовао од 1912. На Крфу је 1916. постао везиста у артиљеријском пуку Дринске дивизије. У тешкој борби за Кајмакчалан 1916. везе су често кидане. Четири војника су погинула при покушају да успоставе везу. Милорад се јавио добровољно као пети, али је при покушају и он погинуо. Посмртно је одликован СВОКЗм.

⁸ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезда свеска I, редни број 80.

10. **ГЛИШОВИЋ ЖИВОЈИН**, рођен у селу и општини Заграђе, срез качерски, земљорадник, потпоручник, носилац је ОКЗм IV реда. У рату је учествовао од 1912. Погинуо је храбро на Солунском фронту и посмртно одликован ОКЗм IV реда.

11. **ГРКОВИЋ Јакова ХРИСТИВОЈЕ**, рођен 24.04.1888. у селу Неваде, општина Сврачковци, срез таковски, жандарм, наредник, носилац је ЗВОКЗм, указ бр. 41110 од 28.04.1918.

Војни кадар је служио од 1909. до 1911. у 1. чети 3. батаљона 10. п.п. „Таковског” у Чачку.

У рату је био од 1912. На Солунском фронту истакао се као командир јуришног одељења 4. чете 10. п.п. са којим је извршавао најтеже задатке: отварао пролазе у препрекама испред бугарских положаја, упадао у бугарске ровове и гушао се са бугарским војницима. Једне ноћи у априлу 1918. ухватио је бугарског војника на положају Бела чука и донео га у чету. За тај подвиг одликован је ЗВОКЗм. Са јуришним одељењем је у мају 1918. напао бугарски положај на Ветернику, заузео га и посео. Носилац је више одликовања за храброст: Златном медаљом „Милош Обилић”, једно француско и једно енглеско одликовање. Носилац Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Неваде са породицом: отац Јаков, мајка Радојка, жена Стана, кћи Даница и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 1 ха и незиратне земље 0.5 ха. Био је примерног владања и уживао углед. У 1928. отишао је у Београд на прославу 10-то годишњице пробоја Солунског фронта и траг му се изгубио. Податке је дала најужа породица.⁹

12. **ДАМЉАНОВИЋ Петра ЈЕЛИСИЈЕ**, рођен 17.03.1879. у Горњем Милановцу, срез таковски, земљорадник, потпоручник, носилац је ОКЗм IV реда, указ број 1224 (службени војни лист страна 473/1915).

Војни кадар је служио 1890-1902. у 2. чети 10. батаљона 4. п.п. „Стеван Немања”.

У рату је био од 1912. Као наредник 1. чете допунског п.п. Шумадијске дивизије II позива више пута је одликован за храброст. Прво,

што је у 1914. када му је рањен командир чете самоиницијативно преузео команду четом и успешно извршио задатак. Друго, у Одреду војводе Вука успешно командовао четом. 04. (17). 08.1916. у борби са Бугарима код села Кенели (Битољ) где су га бугарски коњаници исекли сабљама. Одликован је ОКЗм и руском Медаљом Светог Ђорђа II степена.

Био је предузимач, без имовине. Живео је са породицом у Горњем Милановцу: отац Петар, мајка Станислава, жена Милева, кћерке Загорка, Драга, Наталија и Даница. Био је примерног владања и уживао углед. Податке дао отац Петар 29. новембра 1934.¹⁰

13. **ДАНИЛОВИЋ Филипа СЛАВКО**, рођен 29.01. (11.02.) 1888. у селу Доњи Бранетићи, општина Горњи Бранетићи, срез таковски, земљорадник, капетан I класе, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123 од 15. јуна 1915. (војни службени лист стране 482/1915).

У рату је био од 1912. У припреми Рудничке офанзиве, био је наредник и командир вода 2. чете 3. батаљона 18. п.п. По дубоком снегу, магли и великој хладноћи успешно је извиђао непријатеља и успоставио везу са 12. п.п. на планини Маљен. На положају Галић, кад му је рањен командир чете, преузео је команду над четом и три дана истом успешно командовао у гоњењу непријатеља, па је задржан на тој дужности.

⁹ Архив Југославије, евиденција носилаца Карађорђевог звезде, свеска II, редни број 27.

¹⁰ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезде, свеска III.

После завршетка Рудничке офанзиве 18. п.п. је, без Славковог присуства, престојан у Малој Крсни и војници упитани ко се највише истакао у борбама на Мачковом Камену и Суворору. Војници су једногласно одговорили „наредник Славко Даниловић”. Тако је Славко одликован ЗВОКЗм. Указ је прочитан пред целом српском војском. Одликовање му је уручено 1916. у Команди резервних трупа у Бизерти.

Славко је рањен у ноћном јуришу 05. (18). 10.1915. на Бубњу код Пожаревца. Одликован је: Златном и Сребрном медаљом за храброст, Орденом југословенске круне V реда, две медаље за војничке врлине, носилац сребрног руског ордена за храброст, Медаљом Светог Ђорђа II степена, француског ордена „Нишан”, Споменица из Турског, Споменица из Бугарског, Првог светског рата и Албанске споменнице.

Од 1918. био је активан официр и службовао у Љубљани. Имао је породицу: отац Филип, мајка Љубица, жена Милица, син Емил и кћи Емилија. Био је примерног понашања и доброг угледа. Непознато место и време смрти.¹¹

14. **ЖИЖОВИЋ Петра ЈЕВРЕМ**, рођен 07.02. 1884. у селу Ручићи, срез качерски, земљорадник, инжињеријски капетан I класе, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123 од 15. јуна 1915. (службени војни лист страна 484/1915).

¹¹ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезде, свеска II, редни број 28.

Војни кадар је служио од 10.03.1906. до 10.09.1907. у 4. шумадијској пионирској чети. У рату је био од 1912. Истицао се храброшћу. Рањен је 1914. у селу Табановићи (Шабац) и 1917. на Солунском фронту на положају Катунца. На Солунском фронту истакао се у постављању препрека пред сопственим и непријатељским положајима. Извршавао је успешно изузетно тешке задатке и уживао поверење претпостављених и потчињених.

Одликован је ЗВОКЗм, са две златне медаље за ревносну службу, Орденом Југословенске круне V степена и носилац је Албанске споменнице.

Живео је у селу Ручићи са породицом: отац Петар, мајка Синђелија, жена Гвозденија и кћерка Милица и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 0.80 ха, винограда 0.05 ха, шуме 1 ха, зиратне земље 2 ха, ливаде 1.50 ха, незиратне земље 1 ха. Био је примеран у владању и уживао углед.

Немци су га као патриоту стрељали 22. 03.1942. у Крагујевцу. Четници су му 25. јуна 1944. стрељали кћерку Милицу у селу Липље, срез качерски. Податке о себи дао је лично 26. новембра 1934.¹²

15. **ЈЕЛИСИЈЕВИЋ Сава БОЖИДАР**, рођен у селу Јабланица, општина Брусница, срез таковски, земљорадник, поднаредник, носилац СВОКЗм. Војни кадар је служио 1901-1903. у 10. п.п.. У

¹² Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезде, свеска III.

рату је био од 1912. У 1916. на Солунском фронту борио се у 5. п.п., истакао храброшћу и одликован СВОКЗм. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у Јабланици са породицом: отац Сава, мајка Борка, жена Наталија, синови Веселин и Момчило и бавио се земљорадњом. Имао је окућницу 0.60 ха, шуме 0.40 ха, обрадиве земље 2 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке о Божидару дала је удова Наталија у новембру 1934. Место и време смрти нису утврђени.¹³

16. **ЈОВИЧИЋ Илије ЈОВИЦА**, рођен 1877. у селу Велереч, општина Сврачковци, срез таковски, дивизијски ђенерал, носилац ОКЗм III реда, указ број 9780.

Шести разред гимназије завршио је у Крагујевцу. У Војну академију је ступио 1. септембра 1894, а завршио је 28.08.1887. и произведен у чин инжењеријског потпоручника.¹⁴

На дужности водника пионирског вода био је до 1900. Потом је преведен у пешадију. Био је на Вишој војној академији слушалац и класни старешина. Као командир чете 1904-1912. био је командант батаљона и ордонанс официр Њ. К. В. Петра I.

У 1912. постављен је на дужност команданта пука, а у 1913. био је вршилац дужности начелника штаба Дунавске дивизије. У арнаутској побуни 1913. био је командант пука. У 1914. тешко је рањен у бици на Церу. У периоду 1914-1918. био је на дужности команданта пука.

У 1920. био је командант пожешке окружне команде; командант Шумадијске пешадијске бригаде 1921-1923; шеф наставног одсека у инспекцији у 1924. и 1925. вршилац дужности команданта зетске дивизијске области. Пензионисан је 20.03.1925. Умро је 1950. и сахрањен у Београду.

¹³ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена, свеска III.

¹⁴ Јовичић је преведен у пешадију и унапређиван: у чин капетана 20.06.1907, у чин пуковника 01.10. 1915. у чин дивизијског ђенерала 20.01.1925.

За време боравка у Паризу разговарао је са др Јованом Жујовићем повереником српске владе, што је овај записао у Дневнику II стр. 180 и 230.

Иначе, Јовичић је био ожењен ћерком војводе Степе Степановића и имао је сина Драгишу и кћерку Бебу.

17. **ЛАЗАРЕВИЋ Стојадина ЂОРЂЕ**, рођен 23.04.1896. у селу и општини Горњи Бањани, срез таковски, земљорадник, каплар, носилац је СВОКЗм.

У октобру 1915. повукао се са српском војском преко Албаније на Крф, као последњи регрут и ступио у 2. батаљон 8. п.п.. Дунавске дивизије.

Борио се на Солунском фронту. При нападу 2. батаљона 04.11.1916. на бугарски положај Обла чука Ђорђе је први просекао бодљикаву жицу, убацио више ручних бомби у бугарски положај, ликвидирао посаду и омогућио батаљону да заузме Облу чуку. Том приликом је погинуо. Посмртно је одликован СВОКЗм.

Живео је са оцем Стојадином и мајком Росом у селу Горњи Бањани и био нежењен. Бавио се земљорадњом и имао: окућницу 0.59 ха, шуме 0.27 ха, обрадиве земље 3.60 ха, ливаде 4.96 ха, необрадиве земље 0.72 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке дао отац Стојадин 25.11.1934.¹⁵

18. **ЛАЗАРЕВИЋ Љубисава МИЛОШ**, рођен 11.01.1885. у селу Врнчани, општина таковска, срез таковски, земљорадник, редов, носилац ЗВОКЗм, указ број 11124 од 15. јуна 1915. (Војни службени лист страна 487/1915). Војни кадар је служио у 1907. и 1908. у 3. чети 3. батаљон 10. п.п.. „Таковског”. У рату је учествовао од 1912.

¹⁵ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена, свеска III.

Као вођа извиђачке патроле открио је ватрени положај аустроугарске батерије на положају Варна, августа 1914. и показао га командиру батерије мајору Панти Ђукићу, који је ватром своје батерије уништио. За откривање аустроугарске батерије одликован је ЗВОКЗм. У септембру 1914. рањен је у Мачви, испред Шапца и остао инвалид у леву руку. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Врнчани са породицом: отац Љубисав, мајка Перса, жена Марија, син Михаило, кћи Милица, снаха Гвозденија, унук Милојка и Станка и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 1.49 ха, шуме 2.83 ха, зиратне земље 4.50 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке о себи дао је лично 05.11.1934. а прибележио их деловођа општине Премислав Марковић. Умро је 1968. и сахрањен на сеоском гробљу.¹⁶

19. **МАРКОВИЋ Николе МИХАИЛО**, рођен 18.10.1889. у селу Семедраж, општина Бруница, срез таковски, земљорадник, каплар, носилац СВОКЗм, указ број 11102 од 15.06.1815.

Војни кадар је служио 1911-1912. у 5. пољској батерији, 2. дивизиона 2. шумедијског артиљеријског пука „Танаско Рајић”. У рату је био од 1912. У борбама 1916. око Битоља био је у 5. батерији Југословенске

¹⁶ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезде, свеска IV.

(Вардарске) дивизије. Немци су у једном нападу присилили посаду топова и пешадију да се повуче. Михаило је сам на топу сачекао немачку пешадију да дође на блиско одстојање, отворио по њој брзу картечну ватру, нанео јој велике губитке и присилио је да се повуче. Михаило је рањен и остао инвалид 60%, али положај је одбрањен. За овај подвиг одликован је СВОКЗм.

Живео је у селу Семедраж са породицом: отац Никола, мајка Ана, жена Радојка, синови Миодраг и Живорад и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 0.70 ха, виноград 0.90 ха, шуме 1 ха, обрадиве земље 1 ха и ливаде 0.80 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке о себи дао је лично 25.11.1934. Умро је 1956. и сахрањен на сеоском гробљу.¹⁷

20. **МАРИНКОВИЋ Игњата ТИХОМИР**, рођен 05.10.1891. у селу Доња Врбава, општина Бело Поље, срез таковски, земљорадник, редов, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11103 од 15.06.1915. (Службени војни лист страна 489/1915).

Војни кадар је служио 1911-1912. у 1. чети 3. батаљону, 10. п.п., „Таковском” у Чачку. У рату је био од 1912. Као редов 1. чете 3. батаљона 10. п.п., „Таковског” са својим одељењем је 1914. заробио групу аустроугарских официра и два лекара. У борби за село Ко-

¹⁷ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезде.

натица 15.11.1915. показао је изузетну храброст, рањен и одликован ЗВОКЗм. Са својом десетином на Солунском фронту заузео је бугарски ров и одликован је француском златном медаљом за храброст. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Доња Врбава са породицом: отац Игњат, мајка Мирослава, жена Стаменка, синови Радивоје и Светомир и кћерка Перка, и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 1 ха, винограда 0.60 ха, шуме 1 ха, зиратне земље 3 ха, ливаде 2 ха и незиратне земље 1 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Због неписмености податке о себи је 29.11.1934. издиктирао деловојни општине Милораду Бранковићу. Умро је 1967. и сахрањен на сеоском гробљу.¹⁸

21. **МАРИЋ Јована САВА**, рођен 26.07.1876. у селу и општини Горњи Бранетићи, срез таковски, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11102 од 15.06.1915. (војни службени лист страна 479/1915).

Војни кадар је служио од 26.04.1889. у 2. чети 2. батаљону 4. гардијског пука у Крагујевцу и Горњем Милановцу.

У рату је био од 1912. Као наредник у 2. чети 3. батаљона 10. п.п.. „Таковског” истакао се подвигом у одбијању аустроугарског напада новембра 1914. у селу Прањани и за њега је одликован ЗВОКЗм.

На Солунском фронту, положај Кочобеј, истакао се у борби са Бугарима 18.09.1918. када је иако рањен остао у борби и командовао четом до њеног завршетка. Одликован је Златном медаљом за храброст „Милош Обилић”, руским крстом IV степена Свети Ђорђе и носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Горњи Бранетићи са породицом: отац Јован, мајка Ана, жена Ката, син Драган, снаха Чедина и унук Милан и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 1.17 ха, шуме 0.96 ха, зиратне земље 2,43 ха, ливаде 2.63 ха и незиратне земље 0.15 ха. Био је примерног владања и уживао углед. Податке је дао лично 29.11.1934. Умро је у Горњим Бранетићима и сахрањен на сеоском гробљу.¹⁹

22. **МАРТИНОВИЋ САВА**, рођен у селу и општини Брусница, срез таковски, земљорадник, редов, носилац СВОКЗм, указ број 150807.

Учествовао је у рату од 1912. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у Горњем Милановцу, где је умро и сахрањен на градском гробљу.

23. **МАТИЋ Станоја МИЛОШ**, рођен 1895. у селу Паунама, код Чачка, капетан I класе, носилац је СВОКЗм.

У рату је учествовао од 1914. Повукао се са српском војском преко Албаније на Крф. На Солунском фронту је ратовао цело време његовог постојања. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у Горњем Милановцу. Био је примерног понашања и уживао је углед. Умро је у Горњем Милановцу и сахрањен на градском гробљу.

24. **МИЈАТОВИЋ Арсенија МИЛИСАВ**, рођен априла 1888. у селу Горња Врбава, општина Бело Поље, срез таковски, земљорадник, редов, носилац СВОКЗм, указ број 2053.

Војни кадар је служио од 1909. до 1910. у 1. чети 3. батаљона 10. п.п.. „Таковског” у Горњем Милановцу.

У рату је био од 1912. Истакао се у борби са Бугарима 1913. и рањен је у ногу. На Солунском фронту је у јуришу са својим одељењем

¹⁸ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена, свеска број V.

¹⁹ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена, свеска број V.

заузео положај Коленица и рањен други пут. Одликован је СВОКЗм и носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Горња Врбава са породицом: отац Арсеније, мајка Петрија, жена Милева, син Радисав и кћери Радмила и Бранка и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 0.50 ха, шуме 1 ха, зиратне земље 3 ха, ливаде 1 ха и необрађене земље 1 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке о себи дао је 25.11.1934. Умро је и сахрањен у сеоском гробљу.²⁰

25. МИЛЕНКОВИЋ Миленка ЖИВОТА, рођен 10.05.1880. у селу и општини Горњи Бранетићи, срез таковски, земљорадник, редов, носилац је СВОКЗм, указ број 2053.

Војни кадар је служио од 01.04.1901. до 01.04.1903. у 3. чети 3 батаљона 10. п.п. „Таковског”. У рату је учествовао од 1912.

У селу Душковци, новембра 1914. заробио је неколико аустроугарских официра и одликован је СВОКЗм. На Солунском фронту одликован је француском медаљом за храброст и носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Горњи Бранетићи са породицом: отац Миленко, мајка Павлија, жена Перса, син Владимир, унуци Малиша, Славиша, Драгослав и Мирослав, унука Добрила и снаха Грозда и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 0.60 ха, шуме 0.75 ха, зиратне земље 1.14 ха и ливаде 2.24 ха. Био је примерног владања и уживао углед. Умро је крајем 1918. и сахрањен на сеоском гробљу. Податке дао отац Миленко 29.11.1934.²¹

26. МИХАИЛОВИЋ Лазара НИКОЛА, рођен 18.(31).10.1885. у селу Синошевићи, општина таковска, срез таковски, земљорадник, капетан I класе, носилац ЗВОКЗм и СВОКЗм укази број 150 и 11123 (Војни службени лист страна 482-486/1915).

Војни рок је служио од 1905. до 1906. у 2. ескадрону 3. коњичког пука. У рату је био од 1912.

Истакао се у борби са Аустроугарима 08.11.1914. у селу Узвеће. Све старешине 2. ескадрона биле су избачене у тој борби из строја.

Никола је, контузован, остао у строју, преузео команду над ескадромом и руководио борбом до успешног завршетка. Пуковник Милан Туцаковић, командант пука, предложио га је и одликован је ЗВОКЗм. На Солунском фронту одликован је Златном медаљом за храброст, Француском бронзаном медаљом, Медаљом за војничке врлине и носилац је Албанске споменице. Прележао је пегави тифус од 11.02. до 25.04.1915. Рањен је 08.10.1915. и контузован два пута на Солунском фронту.

После 1918. живео је у Београду са породицом: отац Лазар, мајка Марија, жена Софија и радио као виши референт Дирекције речне пловидбе Краљевине Југославије. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке о себи дао је лично 07.12.1934.²²

27. МИЛАНОВИЋ Сава ЉУБОМИР, рођен у селу Заграђе, живео у селу Трудељу, срез качерски, земљорадник, наредник, носилац је СВОКЗм.

Учесник је у рату од 1912. Истакао се храброшћу на Солунском фронту, где је и одликован. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Заграђе и бавио се земљорадњом. Био је примерног понашања и доброг угледа. Умро је у селу Трудељ и сахрањен на сеоском гробљу.

28. МИЛАНОВИЋ МИЛАН, рођен 1884. у селу Рудник, срез качерски, земљорадник, каплар, носилац је СВОКЗм.

²⁰ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена.

²¹ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена.

²² Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена, свеска број V, редни број 83.

Учесник је у рату од 1912. Истакао се у борби на Солунском фронту где је и одликован. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео у Горњем Милановцу. Био је примерног владања и уживао углед. Умро је 1960. и сахрањен на градском гробљу.

29. **МИЛИЋ-МИЛИЈИЋ И. ЉУБОМИР**, рођен 11.02.1861. у селу Неваде, општина Сврачковици, срез таковски, ђенерал, носилац је две ОКЗм IV реда, укази број 50179 и 50179 и ОКЗм III реда, указ број 135889.

Војну академију завршио је 1883. У српско-бугарском рату 1885. командовао је четом. Као слободоуман 1906. је пензионисан у чину потпуковника. Реактивиран је 1912. пред рат са Труцима у чину пуковника и постављен за команданта 9. п.п.. II позива.

Био је свестран, скроман, поштен, благе нарави, огромног раста и бркова, као јунак из народних песама: „Нешто му се црни у зубима као јагње од пола године”. Уживао је углед, поверење и поштовање код млађих и старијих. Истицао се успешним командовањем Моравском дивизијом II позива, која се под његовом командом нарочито истакла:

- у Церској бици, после 36 сати усиљеног марша избила је на лево крило 3. армије, извршила енергичан и снажан удар у десни бок аустроугарског 13. корпуса, отклонила кризу 3. армије и много допринела победи српске војске на планини Церу;
- у бици на Дрини је 15. септембра 1914. задржала продор аустроугарске 5. армије код Костајника, стабилизовала одбрану

српских положаја и обезбедила уредно повлачење српске војске на Колубару, и

- успешно је изведен Лесковачки маневар и осујећен план маршала Макензена да ударом немачке 11. армије из рејона Блаца и бугарске 1. армије из рејона Лесковца опколи и уништи главнину српске војске у Топлици и Јабланици. Командант 2. армије, војвода Степа Степановић ставио је под команду пуковника Љубомира Милића Моравску и Шумадијску дивизију II позива и Тимочку дивизију I позива, које су 8-12. новембра 1915. зауставиле продор бугарске 1. дивизије на линији села Горње Коњувце – село Доњи Дреновац и снажним противударом је одбациле ка Лесковцу. План маршала Макензена је пропао. Ослобођени су правци за одступање српске војске преко Куршумлије и Лебана за Косово поље.

Пуковник Милић је 1916. унапређен у чин ђенерала и постављен за команданта Тимочке војске. На дужност инспектора пешадије премештен је 5. септембра 1916. После 1918. до пензионисања, био је на дужности команданта 3. армијске области. Носилац је домаћих и страних одликовања и Албанске споменице. Умро је 22.06.1949. у Београду.

30. **МИЛОШЕВИЋ ТИХОМИР**, рођен у Горњем Милановцу, срез таковски, поручник, носилац је ЗВОКЗм, указ број 35736.

Учесник је рата од 1912. Истакао се у борбама на Солунском фронту где је и одликован овим високим одликовањем. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у Горњем Милановцу. Био је примерног владања и уживао добар углед. Умро је у Горњем Милановцу и сахрањен у варошком гробљу.

31. **МИНИЋ Томе ЖИВОЈИН**, рођен 1885. у селу Дренови, општина Савинац, срез таковски, земљорадник, капетан, носилац је ОКЗм IV реда, указ број 9780.

Учесник је рата од 1912. Истицао се у борби храброшћу и умешним командовањем четом. Био је командир 1. чете 4. батаљона 10. п.п.. Бугари су га заробили 28.10.1915. код Новог Брда и заклали. Одликован је посмртно.

32. **НЕДИЋ Јеврема МИЛОШ**, рођен 1889. у селу и општини Теочин, срез таковски, земљорадник, редов, носилац је СВОКЗм.

Учесник је у рату од 1912. Истакао се храброшћу у борбама на Солунском фронту, где је и одликован. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је са породицом у селу Теочину. Био је примерног владања и уживао углед. Умро је и сахрањен на сеоском гробљу.

33. **НИКОЛИЋ Илије КРСТА**, рођен 1874. у селу Мутањ, општина Мајдан (Шилопај), срез качерски, земљорадник, редов, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123.

Учесник је рата од 1912. Истакао се храброшћу у борбама на Солунском фронту, где је и одликован. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Мутањ и бавио се земљорадњом. Био је примерног владања и уживао углед. Умро је 30.11.1936. и сахрањен на сеоском гробљу.

34. **НОВАКОВИЋ ДРАГОЈЛО**, рођен 1894. у селу Озрему, општина Горњи Бранетићи, срез таковски, земљорадник, наредник, носилац је ЗВОКЗм.

У рату је учествовао од 1912. Истакао се храброшћу у борбама на Солунском фронту, где је погинуо и одликован. Сахрањен је у гробље Зејтинлик у Солуну, парцела бр. 55, гроб гр. 2769.

35. **НОВАКОВИЋ МИЛИНКО**, рођен 1892. у селу Озрему, општина Горњи Бранетићи, срез таковски, земљорадник, каплар, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123 од 15.06.1915.

Учесник је рата од 1914. Истакао се храброшћу у борбама на Солунском фронту, где је и одликован. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је са породицом у селу Озрему и бавио се земљорадњом. Био је примерног владања и уживао је углед. Умро је и сахрањен на сеоском гробљу у селу Озрему.

36. **РАДОВАНОВИЋ Милорада ОБРЕН**, рођен у селу и општини Рудник, срез качерски, земљорадник, поручник, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123 од 15.06.1915.

У рату је учествовао од 1912. Истакао се храброшћу у борбама на Солунском фронту где је и одликован. Носилац је Алабанске споменице.

После 1918. је живео у Сарајеву. Пред Други

светски рат вратио се на Рудник. Био је примерног понашања и доброг угледа. Умро је после Другог светског рата и сахрањен на сеоском гробљу на Руднику.

37. **РАДОЈИЧИЋ Рада МИЛОШ**, рођен 1865. у селу Калиманићи, општина Клатичево, срез таковски, земљорадник, редов, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11124 од 15.06.1915.

Војни кадар је служио од 1886. до 1888. у 10. п.п.. У рату је учествовао од 1912. Истакао се 1914. у одбрани Србије од аустроугарског освајача. За показану храброст одликован је ЗВОКЗм.

Као војник је 1915/1916. превео преко Албаније на Крф три малолетника: рођеног брата Ђурђа и синовце Сретена и Владимира. Сретен и Владимир су на Крфу ступили у српску војску и борили се на њему до ослобођења. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Калиманићи и бавио се земљорадњом. Био је примерног владања и уживао углед и поштовање. Умро је 1936. и сахрањен у сеоском гробљу у селу Калиманићи.

38. **РАЛОВИЋ Тимотија СТАНИМИР**, рођен 03.11.1889. у селу и општини Брусница, срез таковски, земљорадник, капетан II класе, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11102 од 15.06.1915.

Раловићи потичу са границе Црне Горе и Херцеговине. Убили су Турчина и исекли као опуту, па су их назвали Опутући. Пред потерама Турака стигли су и населили се у селу Брусници. Станимиров деда Раде учествовао

је у припреми Другог српског устанка и у боју на Љубићу, где су му погинула два сина са Танаском Рајићем. Потомци се по Ралу преживљају Раловићи.

Војни кадар је служио 1909-1911. Завршио је подофицирску школу и постао поднаредник.

У 1912. борио се против Турака у 2. чети 2. батаљона 10. п.п.. За показану храброст при ослобођењу Приштине одликован је Сребрном медаљом „Милош Обилић”. У рату против Бугара 1913. борио се као потпоручник и командовао четом, која је на Громади заробила 36 бугарских војника. За овај подвиг одликован је другом Медаљом „Милош Обилић”.

У 1914. Станимир је у рату против Аустроугара командовао четом у 5. п.п.. Дринске дивизије. Истицао се храброшћу у борбама у Мачви, Поцерини и на Колубари. Заробио је аустроугарску батерију топова, 12 митраљеза и други плен. За овај подвиг одликован је ЗВОКЗм.

У 1915. Станимир је учествовао у одбрани Београда а потом се са српском војском повлачио преко Албаније на Крф.

На Солунском фронту Станимир је постао капетан II класе. Командовао је одредима добровољаца који су уништавали и освајали најјаче брањене бугарске положаје. Први је стизао до бугарских ровова, засипао их бомбама, ускакао у њих и освајао. Његови подвизи били су познати на целом Солунском фронту. Одликован је Француском легијом части, руском Медаљом Свети Ђорђе и био носилац Албанске споменице.

Станимир је био скроман, храбар, популаран и код војника омиљен. Са војницима је делио добро, зло и своју плату. У борби им је служио за пример и увек командовао „Напред – за мном”!

На солунском процесу патриотској организацији „Уједињење или смрт” осуђени су на смрт и погубљени пуковник Драгутин Димитријевић Апис, мајор Љубомир Вуловић и кантинер Раде Малобабић, а више њихових другова осуђено је на вишегодишњу робију. Многи ратници су протествовали против овог суђења. Станимир је био међу најактивнијима. Зато је осуђен на шест месеци затвора и губитак чина капетана II класе.

У периоду 1918-1921. Станимир је био чиновник у Начелству среза Качаник. После је радио у Управи државних железница и на крају

вратио се у Брусницу и бавио земљорадњом. Краљ Александар Карађорђевић је 1933. дошао у Горњи Милановац на отварање основне школе, која је носила његово име. Станимир је у име ратника Горњег Милановца поздравео краља. Пред полазак у Француску где је убијен, краљ га је примио и рехабилитовао. После Другог светског рата Станимир је са уважавањем позиван на свечаности на којима су обележавани историјски догађаји. Умро је 31. децембра 1969. уз поштовање испраћен и сахрањен на Брусничком сеоском гробљу.

39. СРЕТЕНОВИЋ Јована СРЕТЕН, рођен 27.01.1894. у селу Семедраж, општина Брусница, срез таковски, земљорадник, поднаредник, носилац је СВОКЗм.

У војни кадар је ступио 1914. у 4. чету 5. п.п.. Комбиноване дивизије. У рату је од 1914.

Као каплар и нишанџија на митраљезу у 24. п.п.. је 02.11.1916. у саставу чете пешадије заузео положај Црна чука изнад села Брод, код Битоља. Немци одбачени са тог положаја су уз подршку артиљерије покушали да га поврате. Чета је почела да се повлачи. Сретен је јаком митраљеском ватром нанео Немцима велике губитке и зауставио њихов напад. Чета се повратила и успела да заузме положај Црну Чуку. Сретен је за тај подвиг одликован СВОКЗм. Касније је одликован Златном медаљом за храброст и италијанским одликовањем Алферија а носилац је и Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Семедраж са породицом: отац Јован, мајка Милица, жена Јела, синови Љубинко, Мирко, Драгиша и кћер-

ка Вера, бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 1 ха, винограда 0.30 ха, ливаде 1 ха, шуме 3 ха, обрадиве земље 5 ха и необрадиве земље 1 ха. Био је примерног владања и уживао углед. Податке о себи дао је лично 25. 11. 1936. Умро је 1971. и сахрањен у сеоском гробљу.²³

40. СРЕТЕНОВИЋ Радосава СТАНОЈЕ, рођен 1885. у селу Стрижилову, код Багрдана, живео је у селу и општини Мајдан, коритар, редов, носилац је СВОКЗм.

Војни рок је служио 1907. и 1908. у 3. чети 2. батаљона 11. п.п. у Крагујевцу. У рату је учествовао од 1912.

Истакао се у одбијању напада бугарске коњице на положај Рељин, код Битоља 1916. Ста-

ноје је самоиницијативно када му је погинуо командир командовао водом, ојачаним са 4 митраљеза, којима су отворили брзу паљбу по бугарској коњици. Бугарима су нанети велики губици, напад је одбијен, а он је са водом посео положај Говедарски камен.

У 1917. 2. чета 2. батаљона 24. п.п. напала је положај Соколац код Битоља. Станоје је са десетином заузео важан положај непријатеља, присилио га да се повуче и заробио му један митраљез. Одликован је ЗВОКЗм и био носилац Албанске споменице.

После 1918. Станоје се населио у селу Мајдан, живео у њему и правио корита по чему је

био чувен у широј околини. Био је примерног владања и доброг угледа. Пред смрт преместио се у село Доњу Црнућу, у коме је умро и сахрањен.

41. СТАНКОВИЋ Стојадина КОСТА, рођен 1876. у околини Власотинаца, код Лесковца, самоуки пинтер (бачвар), каплар, носилац је СВОКЗм, указ број 150811.

У рату је учествовао од 1912. Из рата против Турака 1912. изашао је у чину каплара и Споменицом Освећено Косово. У рату против Бугара 1913. одликован је Медаљом за храброст. Носилац је Споменица Ослобођења и уједињења и Албанске споменице.

У 1914. учествовао је у биткама на Церу, Дрини и Колубари. У 1915. повукао се са српском војском преко Албаније на Крф. У 1916. изашао је на Солунски фронт и учествовао у свим борбама на њему. Као каплар 2. чете 1. батаљона 14. п.п. са одељењем добровољаца

је уништавао бугарска митраљеска одељења и заузимао јако брањене положаје. Први је правио пролазе у бугарским жичаним препрекама, убацивао бомбе и ускакао у бугарске ровове. Једном је заробио бугарског официра и 24 војника, запленио њихово наоружање и један митраљез. Други пут је рањеног командира чете изнео из борбе. Одликован је СВОКЗм.

После 1918. Коста се доселио у село Врнчане и засновао породицу. Пинтерски (бачварски) занат радио је у Горњем Милановцу. У широј околини био је уважаван као мајстор, човек поштен, радан и хуман и од поверења. У 65.

²³ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена, свеска број V.

години дочекао је Други светски рат 1941. у коме му је погинуо старији син Живорад. После окупације 1941. Коста се повукао у село Врнчане и живео са породицом. Злонамерне комшије су га тужиле партизанима да је против њих. Оптужба није проверавана. Ноћу 6/7. јануара 1943. часни човек Коста, носилац СВОКЗм је убијен. Сахрањен је са поштовањем у сеоском гробљу.

Суграђани се са поштовањем сећају мајстора Косте. На њега их подсећају каце за шљиве и бурад за ракију, који украшавају њихове подруме. Сећају се његовог часног и поштеног живота и његове борбе за одбрану слободе, имена, части и идентитета српског народа.

42. СТЕПАНОВИЋ Милосава ЈОВКО, рођен 09.05.1887. у селу Гојна Гора, општина Каменица, срез таковски, земљорадник, наредник, носилац СВОКЗм, указ број 11123 од 15.06.1915.

Војни кадар је служио 1907. и 1908. у 10. п.п. „Таковском”. У рату је учествовао од 1912.

У Први светски рат је ушао у чину наредника. Истакао се храброшћу у одбрани од аустроугарског освајача 1914. и одликован је СВОКЗм.

Истицао се храброшћу и на Солунском фронту 1916-1918. Више пута је са својим водом убацивао бомбе у бугарске истакнуте ровове, наносио Бугарима велике губитке и уносио панике у њихове редове. Одликован је и са више других одликовања и носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је са породицом: отац Милосав и мајка Стана. Преселио се у Ваљево и отворио опанчарску радњу. Од 1930. до 1941. је радио у Београду као домар у згради Ликовне академије. У 1941. вратио се у Ваљево и наставио да ради опанчарски занат. Умро је 07.04.1962. и сахрањен на градском гробљу.²⁴

43. ТЕРЗИЋ Петра БОЖИДАР, рођен 07.10.1867. у селу и општини Калиманићи, срез таковски, армијски ђенерал, носилац је ОКЗм IV реда указ број 14611 и ОКЗм III реда, указ број 9779.

Завршио је Војну академију и био професионални војник. Као млад официр активно је ра-

дио од 1903. до 1912. на припремама за ослобођење Косова, Метохије и Македоније од турског ропства и учествовао у заграничном раду и дејствима.

У Првом балканском рату био је начелник оперативног одељења Врховне команде. У Другом балканском рату био је командант Шумадијске дивизије I позива и са њом:

- у тешкој борби 04.07.1913. ова дивизија је пробила бугарски фронт на Дренику и Рајчанском Риду и решила Брегалничку битку победом српског оружја;
- у Првом светском рату за време Церске битке, у августу 1914. Шумадијска дивизија I позива, под његовом командом држала је у блокади Шабац, и довела непријатеља у заблуду да пред собом има три дивизије, чиме је обезбедила победу 2. армије на планини Церу;
- од 06. 09. до 14.09.1914. форсирала је реку Саву код Купинова и продрла дубоко у Срем, а потом штитила одступницу и успешно се повукла преко Саве;
- за време битке на Дрини, септембар-октобар 1914. успешно је водила борбе у саставу 2. армије и повукла се на реку Колубару;
- у Колубарској бици водила је успешне борбе у рејону Лазаревца и истакла се у београдској операцији;
- у 1915. успешно је водила одбранбене борбе и под борбом се повлачила преко Албаније на Крф.

Терзић је дужност команданта Шумадијске дивизије I позива предао 31. децембра 1915. у

²⁴ Матична књига умрлих града Ваљева; казивање судије Михаила Ђерића, економисте Павла Павића и др Мартиновића, сви из Ваљева.

Скадру. Примео је дужност министра војске, коју је вршио до маја 1918. У име Врховне команде руководио је јединицама које су ослободиле Босну и Херцеговину.

Ђенерал Б. Терзић је одликован: ОКЗм IV и III реда, Белог Орла са мачевима II и I реда, Светог Саве I реда, Румунске звезде са мачевима I реда, пољским одликовањем Рестевник I реда, Орденом италијанске круне I реда, Орденом албанског Скендербега I реда, Орденима енглеског Светог Ђорђа и Светог Михаила II реда, чехословачког Белог лава II реда, грчког Дедезактија II реда, Југословенске круне II реда, француског Лежион Д'Онер III реда и већег броја мирнодопских одликовања и споменица.

Умро је 28. септембра 1919. у Београду. Сахрањен је уз највеће војне почасте у породичну гробницу на градском гробљу у Горњем Милановцу, поред мајке Јерине (1844-1930), оца Петра (1856-1868) и стрица Благоја (1838-1973).

44. **ТЕШИЋ Срећка ДУШАН**, рођен у селу Доња Врбава, општина Бело Поље, срез таковски, земљорадник, наредник, носилац је ЗВОКЗм.

У рату је учествовао од 1912. У борбама за одбрану Србије истицао се храброшћу и пожртвовањем, нарочито на Солунском фронту где је одликован СВОКЗм. Носилац је Албанске споменице. Био је примерног владања и уживао је углед. Умро је и сахрањен на сеоском гробљу у селу Доња Врбава.

45. **ТЕШИЋ Стевана СПАСОЈЕ**, рођен 4. маја 1879. у селу Доња Врбава, код Горњег Милановца, ђенерал. По завршетку 6. разреда гимназије у Нишу ступио је 1. септембра 1899. у XXXII класу Војне академије, коју је завршио 2. августа 1901. и произведен у чин пешадијског потпуручника.²⁵

У рату против Турака 1912. и Бугара 1913. био је командир чете у 1. батаљону 10. п.п.. II позива. У 1914. био је командир митраљеског одељења 10. п.п.. Као командант батаљона у 10. п.п.. II позива прешао је Албанију, стигао на Крф и Бизерту, где је био командант батаљона Крагујевачких резервних трупа. Из

Бизерте је у 1916. премештен у Одесу (Русија) за команданта батаљона у српској 2. добровољачкој дивизији. Учествовао је у борбама у Добруци. После Октобарске револуције вратио се са добровољцима на Солунски фронт. За команданта 1. батаљона 12. п.п.. „Цар Лазар” постављен је 1. маја 1918.²⁶

У 5.30 часова 14. септембра 1918. 2. армија је кренула у пробој Солунског фронта на главном правцу са 122. и 17. француском дивизијом у њрвом ешелону и Шумадијском дивизијом на помоћном правцу. У 14.30 часова напад на главном правцу је заустављен. Француске дивизије су прешле у одбрану. На помоћном правцу 1. батаљон 12. п.п.. „Цар Лазар”, под командом потпуковника Тешића је у незадрживом јуришу заузео положај бугарског 32. п.п.. на западном Ветернику, а у 10.30 часова и положај Слоново Уво. Командант Шумадијске дивизије је из резерве убацио 10. п.п.. којим је свом снагом ударио у леви бок и позадину бугарских снага на главном правцу и заузео положај Борова глава.

У 16 часова други ешелон – Југословенска и Тимочка дивизија су на главном правцу прошле кроз борбени поредак француских дивизија и у садејству са 10. п.п.. Шумадијске дивизије разбиле бугарске снаге пред собом. Солунски фронт је до 21 час пробијен у ширини од 14 км и дубини 4 км. Бугари су се у нереду повукли. Одлучујућу улогу у пробоју имала су дејства 1. батаљона 12. п.п.. „Цар Лазар” и 10. п.п.. из Шумадијске дивизије о чему сведоче наредбе о похвалама команданта 12. п.п.. и виших команди. Тешић је потврдио своју службену оцену која гласи:

„...Спада у ред наших елитних предратних пешадијских официра...Свестрано образован официр, одличне опште и стручне спреме. У ратовима налазио се непрекидно у првом борбеном реду и важио је за врло храброг официра и одличног пешадијског команданта...” После Првог светског рата Спасоје Тешић је био командант 17, 22. и 42. п.п.. и командант Осигејке дивизијске области, а у 1935. помо-

²⁵ Спасоје Тешић је у чин поручника унапређен 1906; капетана II класе 1912; мајора 1913; потпуковника 1915; пуковника 1920; бригадног ђенерала 1927. а пензионисан је 1935.

²⁶ Спасоје Тешић је био на дужностима: командир вода 1901-1911; командир чете 1912-1914; командант батаљона у 10. п.п.. II позива у 1915. и са њим повукао се преко Албаније.

ћник команданта Дунавске дивизијске области. Пензионисан је 1935. Пред Други светски рат је реактивиран. Рат је провео у заробљеништву. Био је ожењен и имао два сина и две кћери.

За заслуге у рату и миру одликован је домаћим одликовањима: Сребрном медаљом за храброст 1912; Златном медаљом за храброст 1913; Златном медаљом за храброст 1920; Белим орлом са мачевима V степена 1920; Сребрном медаљом за ревносну службу; Карађорђевом звездом IV степена; Белим орлом V степена; Југословенском круном III степена. Носилац је Споменике краља Петра I; Споменике Српско-турског рата 1912; Споменике Српско-бугарског рата 1913; Албанске споменике 1915. и Споменике ослобођења и уједињења 1914-1918. Носилац је страних одликовања: Енглеског ордена за изванредне заслуге 1918. и Бугарског ордена за војне заслуге II реда.

Умро је и сахрањен 1963. у Београду.

46. **ТРИФУНОВИЋ Антонија ЈЕЗДИМИР**, рођен 10.04.1895. у селу Луњевици, општина Брусница, срез таковски, земљорадник, редов, носилац је СВОКЗм, указ број 5974. У војни кадар је ступио 1915. у 2. чету 1. батаљона 12. п.п. „Кнез Лазар”.

Повлачио се са српском војском 1915/1916. преко Албаније на Крф. На Солунском фронту истакао се 08.11.1916. у борби за положај Соколац, када је и рањен. Други пут се истакао храброшћу при пробоју Солунског фрон-

та у нападу на бугарски положај Слоново уво, западно од Ветерника. Уништио је посаду једног бугарског митраљеза, запленио митраљез и посео положај. За овај подвиг одликован је СВОКЗм. Носилац је француске Легије части и Албанске споменике.

После 1918. живео је у селу Луњевици са породицом: отац Антоније, мајка Јелисавета, жена Миљка, синови Светомир, Војимир, Будимир, Милош, Милета и кћи Даница и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 2 ха, шуме 1.5 ха, зиратне земље 0.50 ха и ливаде 1.50 ха. Податке о себи дао је лично 25.11.1934. Био је неписмен. Умро је 1975. у селу Луњевици и сахрањен на сеоском гробљу.²⁷

47. **УРОШЕВИЋ Милана ЧЕДОМИР**, рођен 1886. у селу Дренови, општина Савинац, срез таковски, земљорадник, редов, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11102.

У рату је учествовао од 1912. Истакао се храброшћу и пожртвовањем у одбрани слободe српског народа, нарочито на Солунском фронту, где је и одликован ЗВОКЗм и носилац је Албанске споменике.

После 1918. живео је у селу Дренови, бавио се земљорадњом. Био је примерног владања и уживао углед. Умро је 1976. и сахрањен на сеоском гробљу.

48. **ЧУТОВИЋ Миленка ИЛИЈА**, зв. **ЖУКА**, рођен 1889. у селу Прањани, срез таковски, земљорадник, наредник, носилац је ЗВОКЗм, указ број 11123 од 15.06.1915.

²⁷ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог звезде, свеска V (—), редни број 21.

Учествовао је у рату од 1912. У одбрани слободe српског народа истицао се храброшћу и пожртвовањем, нарочито на Солунском фронту где је и добио ЗВОКЗм. Носилац је Албанске споменице.

После 1918. живео је у селу Прањани и бавио се земљорадњом. Био је примерног понашања и уживао је углед. Умро је 1965. и сахрањен на сеоском гробљу.

49. **ХАЦИЋ Грујице МИЛОШ**, рођен у селу Јабланици, општина Брусница, срез таковски, земљорадник, поднаредник, носилац је СВОКЗм.

Војни кадар је служио 1909. и 1910. у 2. чети 3. батаљону 10 п.п. „Таковског” у Чачку. У рату је учествовао од 1912.

Истакао се храброшћу и пожртвовањем у одбрани Србије од аустроугарског освајача у 1914. Као поднаредник 2. чете 3. батаљона 10. п.п. у 1-14. подишао је положају непријатељског митраљеза, бомбама уништио посаду и запленио митраљез. За овај подвиг одликован је СВОКЗм. Погинуо је 10.09.1914. на положају у селу Причиновић у Мачви а сахрањен је у Богатићу.

До одласка у војску живео је у селу Јабланици са породицом: отац Грујица, мајка Јелена и брат. Био је неожењен и бавио се земљорадњом. Имао је: окућницу 0.50 ха, шуме 0.04 ха и зиратне земље 2.50 ха. Био је примерног владања и доброг угледа. Податке је дао Милошев брат 25.11.1934.²⁸

50. **ХАЦИЋ Јанићија НИКОЛА**, рођен 1886. у селу Церови, општина Шилопај, срез качерски, земљорадник, редов, носилац је ЗВОКЗм, указ бр. 11123 од 15.06.1915.

Војни кадар је служио 1906, потом се оженио и настанио у селу Брусници, срез таковски. Учествовао је у биткама: Кумановској 1912. против Турака и Брегалничкој 1913. против Бугара, када је добио чин поднаредника и одликован Медаљом за храброст.

У 1914. борио се у 5. прекобројном пуку Комбиноване дивизије. У Церској бици је самоницијативно заменио у борби погинулог командира чете и успешно извршио задатак. За тај подвиг је одликован ЗВОКЗм. У 1915. је рањен у одбрани Београда и пребачен у болницу Крагујевац. Из болнице је пуштен кући на лечење, где је остао до ослобођења. После 1918. живео је у Брусници и бавио се земљорадњом. Био је примерног понашања и доброг угледа. Умро је 1941. у Брусници и сахрањен на сеоском гробљу.

²⁸ Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена:

Извори: Архив Југославије, Евиденција носилаца Карађорђевог ордена; Милан Шантић: „Витезови слободe”, Београд, 1938; Томислав С. Влаховић: „Витезови Карађорђевог ордена са мачевима”, издавач и аутор, штампао „Напредак”, Аранђеловац, 1988.

VI

**РУДНИЧКО-ТАКОВСКИ КРАЈ
У ОКУПАЦИЈИ 1915-1918.**

Исидор Ђуковић АУСТРОУГАРСКА ОКУПАЦИЈА РУДНИЧКО-ТАКОВСКОГ КРАЈА 1915. ГОДИНЕ

После претрпљених пораза у биткама на Церу и Колубари, од августа до децембра 1914. Аустроугарска је имала тешке борбе на руском фронту а отворен јој је нови фронт у Тиролу – према Италији. Претрпљени порази и настале тешкоће на другим фронтовима онемогућили су је да одмах предузме трећи напад на Србију. На фронту према Србији наступило је затишје, које је трајало до 5. октобра 1915. Аустроугарска се више није усуђивала да сама нападне Србију па је у међувремену направила савез са Немачком и Бугарском да заједно три царевине нападне малу Краљевину Србију, а командовање заједничком операцијом повере немачком фелдмаршалу Макензену.

Три царевине су заједнички напад на Србију предузеле једновремено са запада, севера и истока 5. октобра 1915. с тим што је Бугарска у напад прешла осам дана касније. На главном правцу удара Смедерево-Крагујевац нападала је немачка 11. армија, а на помоћном правцу напада Београд-Горњи Милановац-Крагујевац аустроугарска 3. армија. Њен 19. корпус прешао је преко понтонског моста на реци Сави, код Београда и наступао правцем Београд-Лазаревац-Горњи Милановац-Чачак. До Горњег Милановца у првом ешелону нападао је немачки 22. корпус. Његова 26. пешадијска дивизија је после тешких борби са Соколском бригадом српске 1. армије, на линији планина Рудник-планина Суворор 30. октобра 1915. заузела Горњи Милановац и продужила напад у правцу Крагујевца. Окупацију Горњег Милановца преузео је аустроугарски 19. корпус и продужио напад у правцу Чачка.

Бугарска је ноћу 13/14. октобра, без објаве рата напала Србију са истока и 16. октобра 1915. заузела Врање, пресекла правац повлачења српске војске Моравско-Вардарским правцем, па је повлачење српске војске усмерено, са севера и истока, у правцу Косова Поља. Главни правац напада немачких снага био је Београд-Крагујевац-Куршумлија-Косово поље, а бугарски Ниш-Косово поље. Са српском војском повлачио се и велики број избеглица, са подручја која су заузимале немачке снаге. Пропусна моћ тога правца била је мала да прими српску 1. армију и избеглице које су се са њом повлачиле. У избеглиш-

тво је кренуо и велики број становника из села Рудничко-таковског краја. Како је правац повлачења био закрчен већина њих се склонила у суседна села док је немачка војска прошла и вратио кућама. У села се вратио и изванредан број војника, који су се одвојили од својих јединица и вратили кућама да не буду заробљени. Већину избеглица и војника немачка војска је заробила и отерала у заробљеничке логоре.

Рудничко-таковски крај је окупиран првих дана новембра 1915. а до краја новембра цела Србија. Српска влада, суверен земље, Парламент, дипломатски кор, војска и велики број избеглица се повукао из Србије стазама преко високих и тешко проходних планина Албаније и Црне Горе покривених снегом и ледом на албанско приморје. Правци њиховог повлачења били су обележени телима умрлих од глади, умора, смрзнутих од зиме, убијених од арбанашких пљачкашких банди, војника и избеглица.

Окупатори су линијом Стара Планина-планина Јастребац-Косово поље Србију поделили на северну, аустроугарску, и јужну, бугарску, окупациону зону. Рудничко-таковски крај припао је аустроугарској окупационој зони. Окупациону власт на њој до 31. децембра 1915. држале су аустроугарске оперативне јединице, а тога дана власт је преузео Војни-генерални гувернман, са својим јединицама, чије је седиште било у Београду.

Окупациона власт је брзо успостављена над свим сегментима друштвеног живота Србије. Циљ окупаторске власти је био да обезбеди потпуну контролу окупаторске власти над српским становништвом и безобзирно угуши сваку појаву отпора окупацији, и обезбеди свестрану пљачку државне и приватне имовине у корист окупатора. У селима и општинама су задржани затечени сеоски кметови и председници општина. У срезовима и окрузима постављени су аустроугарски официри и полицијски чиновници за заповеднике. За заповедника среза таковског постављен је капетан Рудолф Фабрија са седиштем у Горњем Милановцу. За заповедника среза качерског поручник Иван Валенчић, Словенац, са седиштем на Руднику. У среским местима Горњи Милановац и Рудник успостављене су веће жандармеријске станице и затвори. Мање жандармеријске станице успостављене су у већим селима у срезовима, као Брезна, Горњи Бањани, Прањани и друга. Команданти жандармеријских станица били су жандармеријски подофицири,

углавном наредници: Срби из Аустроугарске, Хрвати, Словенци и други. Командант рудничког округа био је пуковник Рудолф Кнежић са седиштем у Горњем Милановцу. Окружне јединице и органи били су: жандармеријска чета, затвор и преки суд.

Окупаторска власт је имала и полицију која је била састављена од доведених полицајаца и мештана који су били систем доушника и ситних шпијуна. Они су гледали и послушавали шта ко прича и ради у свакој кући, селу и општини и о томе свакодневно обавештавали полицију. Када полиција оцени да нечије речи или дела штете окупаторској власти она је брзо и енергично интервенисала. У случајевима које оцени тешким изгреднике је интернирала у заробљеничке логоре. У мање тешким случајевима изгредници су затварани, саслушавани, малтретирани, тучени а и пред суд извођени.

У систему окупаторске власти одлучивали су заповедници, одлуке су извршавали сеоски кметови и председници општина, а интервенисали су жандармерија и полиција.

Аустроугарска војска је у Првом светском рату два пута заузимала села Рудничко-таковског краја. Прво је њена 6. армија до 29. новембра 1914. окупирала села до линије: село Крива Река - село Врнчани - село Љеваја - село Брезна - село Срезејевци (Галич). Српска војска је у противофанзиви, од 3. до 15. децембра 1914. пробила фронт 6. армије на планини Суворору, потукла је у Колубарској бици и до 15. децембра протерала преко реке Дрине и реке Саве.

Друго, Аустроугарска и Немачка су 5. октобра 1915. кренуле да окупирају Србију, и поново прешле Дрину и Саву. Соколска бригада српске 1. армије је на линији планине Рудник - планина Суворор бранила прилазе Горњем Милановцу из правца Београда.

Немачка 26. дивизија је у тешкој борби 30. октобра 1915. заузела Горњи Милановац и продужила продор ка Крагујевцу. Аустроугарски 19. корпус је посео Горњи Милановац и продужио продор ка Чачку. Наредне три године Рудничко-таковски крај био је под аустроугарском окупацијом.

Окупација Рудничко-таковског краја трајала је три године, без два дана, и била испуњена строгим окупационим режимом, насиљем, пљачком, интернацијама, злочинима и убиствима од стране аустроугарске војске, жандармерије и полиције Војног генералног гувернера са седи-

штем у Београду.

Аустроугарска војска и окупациона власт су у рату и окупацији Рудничко-таковског краја газиле одредбе Међународног ратног права, на чије се поштовање обавезала својим потписом. Насиља, терор, пљачке, интернације, злочини и убиства над животима, чашћу и имовином грађана биле су свакодневна појава. Горњи Милановац је ослободила Дринска дивизија српске 1. армије 28. октобра 1918. и наставила продор у правцу Ваљева.

По завршетку Првог светског рата жртве аустроугарског насиља, злочина и пљачке добили су симболичне надокнаде. До данас о томе се ћутало а документи су случајно или намерно затурени и погубљени. Недела окупатора намерно су заборављана ради мира у кући и око ње, али мир није постигнут ни у кући ни око ње.

За време окупације појединци су се ставили у службу окупатора, пратили рад и изјаве својих суграђана и пријављивали окупатору. Део мештана се одметнуо у шуму - у комите и избегао упућивање у заробљеничке логоре. Комите су изјављивале да воде борбу против окупатора, а неки од њих вршили су насиља, пљачку и злочине над сопственим народом због чега су после рата одговарали пред судом и били кажњавани. Повратници са Солунског фронта добили су сатисфакцију за насиље над њиховим породицама тако што су их претукли.

Исидор Ђуковић ИНТЕРНИРАЊЕ, НАСИЉА, ПЉАЧКЕ И ЗЛОЧИНИ ОКУПАТОРА.

Интернирање

Окупаторска власт је од првог дана окупације страховала од отпора, побуне и устанка поробљеног српског народа. Основни циљ будности, мера и наредби окупаторске власти били су да обезбеди мир и безбедност окупационе власти и спречавање сваког отпора и побуне. Сваки знак отпора окупаторска власт је одмах, енергично и сурово угушивала. Окупаторска власт је у првој наредби наредила:

- Да свака особа која има било какво оружје и муницију, чак ловачко и музејско, да га одмах преда окупаторским властима. У противном, ако то не уради и код њега се нађу оружје и муниција биће кажњен смрћу.

- Да се из села, општина и насеља доставе спискови свих војних обвезника српске војске 18-60 година старости, који се налазе на одсуству, боловању, лечењу или из других разлога код својих кућа.
- Да се доставе спискови комита, чланова организација „Народне одбране”, „Уједињења или смрти”, „Кола српских сестара” и других патриотских организација који се налазе у селима и насељима код својих кућа.

На основу прикупљених података сачињен је први списак грађана рудничко-таковског краја у које је окупаторска власт сумњала да би могли учествовати у отпору, побуни и устанку против окупаторских власти. Војни генерални гувернман је одлучио да из рудничко-таковског краја у првој групи интернира 223 грађанина у аустроугарске заробљеничке логоре за Србе. По међународним хашким конвенцијама интернирање цивила и њихово затварање у заробљеничке логоре било је забрањено. Окупаторска власт те одредбе није поштовала, мада се на исте обавезала потписивањем тих међународних конвенција. Интернирања су настављена и вршена током целе окупације у свим војно-политичким заоштравањима ситуације. Аустроугарска је имала обавезе и да обезбеди услове за живот затворених у заробљеничке логоре, али се она и према тој обавези није одговорно односила па су у логорима затворени масовно умирали.

Интернирање прве групе грађана из рудничко-таковског краја извршено је 13. децембра 1916. у логоре: Наждер, Браунау, Хајнрисгрин (Јендриховце), Амах и на рад у Сарајево.

Интернирани из села

БЕЛО ПОЉЕ: Иванчевић (Јанићијевић) Арсеније (стар 31 годину), Иванчевић Андрија (30), Иванчевић (Јанићијевић) Милић (28), Јанићијевић Марија (30), Лазаревић Владимир (52), Лазаревић Миладин (23), Петровић Милинко (45), Поповић Миљко (25) и Раковић Љубисав (24).

ГОРЊИ БАЊАНИ: Бајић Михаило (18).

Село БА: Лазић Добросав (18), Миленковић Малиша (20), Милинковић (Миоковић) Милосав (37) и Пантелић Благоје (24).

Село БЕРШИЋИ: Васовић Милош (37), Ђорђевић Новак (24), Милошевић Аксентије (42), Милошевић Милош (26), Митровић Миломир (34), Обрадовић Радиша (18), Савић Радиша (23), Солујић Јеврем (17), Солујић Радосав (34), Стојковић Радивоје (30), Тодоровић Никодин

(28) и Узуновић Станко (20).

Село БРАЈИЋИ: Бајић Драгиша (24), Белигић Станиша (Стојан) (24), Вељковић Живорад (23) и Дамљановић Милутин (23).

Село БОЉКОВЦИ: Анђелковић Драгиша (20) и Јовановић Милан (19).

Село БРЕЗНА: Анђелковић Драгиша (20), Ковачевић Радивоје (19), Миковић Милан (39), Таловић Благоје (40) и Таловић Драгомир (38).

Село БРУСНИЦА: Вујић Светомир (38), Јелић Проко (35), Јелић Светолик (21), Мартиновић Милорад (27) и Поњавић Драгојле (50).

Село ВЕЛЕРЕЧ: Ацовић Јеврем (48), Буквић Драгомир (Драгутин) (45), Миљовић Никола (40) и Ђировић Саво (50).

Село ВРНЧАНИ: Ковачевић Војин (60) и Павловић Радојица (25).

Село ГОЈНА ГОРА: Марић Миленко (25).

Село ГОРЊА ВРБАВА: Миловановић Владимир (44), Кочовић Радоња (17), Наранцић Чедомир (50) и Павловић Јеротије (50).

Село ГОРЊИ БАЊАНИ: Бајић Мијаило (18).

Село ГОРЊИ БРАНЕТИЋИ: Васовић Алекса (26), Вукмановић Крсман (39), Глишовић Милан (32), Ивановић (Јовановић) Тихомир (34), Луковић Драгољуб (31), Лучић Добросав (39), Лучић Живојин (45) и Радоњић Љубисав (45).

Село ГОРЊА ЦРНУЋА: Алексић Живојин (21), Ерић Коста (22), Јеремић Михаило (22) и Крушковић Милосав (18).

Село ГРАБОВИЦА: Илић Драгољуб (Добривоје) (27) и Пауновић Мијаило (27).

Село ДОЊА ВРБАВА: Василић Рајица (16), Јаковљевић Јаков (25), Јелић (Јокић) Спасоје (30), Јевтовић Љубисав (22), Маринковић Богдан (34), Маринковић Милосав (22), Мијатовић (Михаиловић) Живојин (25), Мијатовић Трифун (39), Миловановић Богић (25), Ненадовић Милован (28), Ненадовић Радивоје (56), Павловић Младен (50), Симић Вукадин (39) и Тешић Радомир (35).

Село ДОЊА ЦРНУЋА: Живковић Драгослав (24), Јеремић Михаило (22), Јевтовић Љубисав (22) и Огњановић Милан (26).

Село ДОЊИ БРАНЕТИЋИ: Даниловић Светозар (25), Ивановић Љубормир (38), Недељковић Владимир (28) и Стојановић Милош (25).

Село ДРАГОЉ: Јосиповић Танасије (20), Петровић Драго (34) и Петровић Милош (42).

Село ДРЕНОВА: Дамљановић Душан (40), Николић Живко (Тома) (35) и Ћуприлић (Шурилић) Влајко (48).

Село ДРУЖЕТИЋИ: Бабић Будимир (27), Гајевић Новица (18), Милосављевић Миленко (24), Мићовић Глигорије (26), Петковић Велисав (26), Стојић Душан (35) и Милосављевић Владисав (29).

Село ЗАГРАЂЕ: Мијаиловић Драгиша (17), Нешовић Милош (27) и Тришић Милисав (28).

Село ЈАБЛАНИЦА: Мићовић Миливоје (23), Обрадовић Новица (38) и Томашевић Велимир (23).

Село КЛАТИЧЕВО: Радосављевић Божидар (24).

Село КОШТУНИЋИ: Весковић Живорад (23), Дамљановић Душан (25), Дамљановић Милутин (23) и Марковић Милан (18).

Село КРИВА РЕКА: Марјановић Крста (52) и Чарапић Милош (26).

Село ЛИПОВАЦ: Марковић Драгослав (29), Панић (Јанић) Аксентије (29), Паровић (Пејовић) Драгомир (27) и Трифуновић Велимир (32).

Село ЛОЗАЊ: Гачић Драгојло (17) и Филиповић Василије (17).

Село ЛЕУШИЋИ: Бијорац Радомир (56).

Село ЛУЊЕВИЦА: Вујадиновић Тугомир (Драгомир) (27), Лучић Тихомир (36), Марковић Радојко (26), Миловановић Јездимир (45) и Мишковић Радојица (45 или 18).

Село ЉЕВАЈА: Павловић Љубисав (32), Ристовић Милијан (Матија) (33) и Чалуковић Тихомир (34).

Село ЉУТОВНИЦА: Миловановић Микаило (19) и Сташевић Десимир (31).

Село НАКУЧАНИ: Симић (Минић) Радован (25) и Марковић Коста (51).

Село ОЗРЕМ: Јоксић Добривоје (18), Јоксић Максић (52), Јоксић Чедомир (18 или 39), Чолић Живојин (42) и Штулић Милован (20).

Село ПОЛОМ: Вуксановић Рајко (23), Дмитровић Драгољуб (18), Дмитровић Душан (30), Дмитровић Милан (18), Дмитровић Петар (30), Драшкић Милинко (30), Ивановић Љубомир (38) и Стојановић Милош (25).

Село ПРАЊАНИ: Божовић Љубинко (19), Болевић Станиша (28), Браловић Јовиша (19), Гавриловић Трифун (48), Глишић Мирко (32), Ђоговић

Драгомир (25), Ђоговић Станислав (45), Марковић Драгутин (41), Марковић Светозар (28), Марушић Јовиша (25), Мићић Миливоје (35), Станојевић Милета (25), Стевановић Петар (55), Тадић Никифор (Светозар) (63), Томанић Стеван (50), Трифуновић Обрад (18), Трифуновић Светозар (25), Чаворовић Илија (27) и Чутовић Миленко (27).

Село РУДНИК: Бакица Живко (23) и Миленовић Владимир (51).

Село СВРАЧКОВЦИ: Видојевић Драгош (Драгутин) (45), Глигоријевић Гојко (26), Лазић Милан (35) и Ратковић Милисав (18).

Село СЕМЕДРАЖ: Васиљевић Јанко (25) и Петковић (Селаковић) Тома (56).

Село ШАРАНИ: Баралић Величко (40) и Станкић Миладин (48).

Село СРЕЗОЈЕВЦИ: Вукановић Миомир (17), Вукановић Милојко (20), Вуковић Божидар (55), Крсмановић Владимир (50), Остојић Вујица (18) и Радовановић Светозар (26).

Село ТАКОВО: Дрињаковић Љубомир (45), Ђондрић Божа (27), Николић Милорад (34), Поповић Танасије (23) и Савић Живорад (42).

Село ТЕОЧИН: Белић Јован (30), Весковић Јездимир (50), Живановић Светозар (50), Јевтовић Раденко (30), Јестровић Милорад (25), Јовичић Драгољуб (32), Ковачевић Живорад (20), Ковачевић Крста (28), Козодер Божо (40), Луковић Михаило (35), Недић Драгутин (49), Недић Миливоје (28), Ранчић Обрад (20) и Смиљанић Милорад (20).

Село ТРУДЕЉ: Андрић Алекса (35), Андрић Радован (Радосав) (50), Балтић Тома (58), Благојевић Видоје (34), Живановић Живан (35), Живановић Ђурђе (Ђорђе) (35), Јовановић Војин (58), Јовановић Милан (22), Лазаревић Василије (18) и Матић Живан (Живојин) (45).

Село УГРИНОВЦИ: Ђоковић (Гојковић) Гвозден (18), Марковић Јевта (38), Павловић Вујадин (недостаје година старости) и Сретеновић Владимир (47).

Село ШАРАНИ: Марковић Милош (18) и Милетић Радосав (26).

Село ШИЛОПАЈ: Митровић Сретен (31), Савић Марко (26) и Сарачевић Милун (38).

Укупно интернирана 223 грађана.

Рад државне комисије за попис насиља, пљачки и злочина окупатора

После пробоја Солунског фронта, 15. септембра 1918. и ослобођења бугарске окупационе зоне Влада Краљевине Србије је наредила формирање Комисије и попис насиља, пљачки и злочина окупаторске бугарске власти. До 1. новембра 1918. српска војска је избила на Дрину, Саву и Дунав, ослободила аустроугарску окупациону зону и наредила исти попис насиља и злочина окупатора.

У Паризу је 18. јануара 1919. почела рад Мировна конференција. Њен циљ је био да утврди кривце за изазивање Првог светског рата, наредбодавце и извршиоце ратних злочина, обим насиља, пљачки и злочина, висину и врсту ратне штете, лица одговорна за њено доношење, извођење одговорних пред суд и њихово обавезивање да ратну штету надокнаде, врате или плате.

Влада Краљевине Србије је наредила да се сви случајеви кршења Међународног ратног права систематски и тачно напишу и упуте државној Мировној конференцији „државе у настајању”, којој је био на челу Никола Пашић, ради објективне оцене и осуде починитеља ратних злочина и штете. У том циљу Влада је 4. марта 1919. формирала Комисију за прибирање података о повредама међународног ратног права од стране Аустро-Мађара (у даљем тексту Комисија).

Упутство за рад Комисије

Влада је 7. фебруара донела, а 6. марта 1919. упутила (под бројем 1526) начелнику Рудничког округа прецизно упутство о формирању, задацима, организацији и садржају рада Комисије, које гласи:

„Међународна конференција на којој ће се закључити мир између држава, које су у овом великом светском рату учествовале расправљаће ... и о поступцима војних и цивилних власти наших непријатеља у нашим областима, које су њихове трупе биле окупирале. Конференција савезника је већ одпочела рад ... претресање овог питања ће се ускоро ставити на дневни ред. Зато је нужно да се делегатима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (званично била је то „држава у настајању”, И.Ђ.) што пре ставе на располагање сви потребни подаци о следећем:

- Како су окупаторске власти (бугарске, аустроугарске и немачке) за време окупације Србије поступале са становништвом и њиховом имовином. Нарочито је потребно да се

прикупе подаци о свим делима и радњама по којима су окупационе власти мучиле и уништавале наше становништво на разне нечовечне и свирепе начине, лишавале га слободе и унижавале, а имовину му пљачкале и отимале, као и о свим осталим радњама, којима се вређају прописи међународног права.

- Решењем председника Министарског савета и Министарства правде још раније је одређена Комисија за прикупљање података о овим делима почињеним у областима које су биле окупирани од стране Бугара... За прикупљање истих података у областима које су биле окупирале аустроугарске трупе одређена је ова Комисија... Она је 7. овог месеца телеграфски замолила то начелство да одмах приступи прикупљању нужних података о свим делима изложеним у истом телеграму.
- У селима попис вршити преко општинских судова, у среским местима преко среских начелства, а у окружним и већим местима прикупљање података вршиће непосредно начелство или одбор од 5-6 лица, која ће начелство одредити...
- Начелство ће у одбор изабрати људе интелигентне и вичне овом послу између тамошњих чиновника: судских, просветних, полицијских и других.
- Важност података којима се утврђују недозвољене радње наших непријатеља за време окупације Србије, којима се крше прописи међународног права која су дефинисана у конвенцијама Хашке конференције из 1907. које су прихватили и наши непријатељи, тј. окупатори. Зато је то важан и озбиљан задатак од посебног државног значаја... Од брзине, тачности и потпуности прикупљених тражених података... зависи успех наших оправданих захтева на Конференцији мира.
- Моли се начелство да општинске, среске полицијске власти и одборе, којима се овај посао поверава, упутити да прво прикупе податке о најтежим делима управљаним против живота и личне сигурности људи, жена и деце. Затим о делима којима се одузима слобода и част, а вређа породични живот, и на крају штете, одузима, пљачка и руши или конфискује имовина грађана, верских, хуманих, просветних, научних и уметничких установа...
- Попис мора да буде јасан и прегледан, да би

Комисија, без великих тешкоћа саставила општи преглед... Нека прикупљачи података за сваку општину направе списак са подацима: име и презиме лица над којим је дело учињено, њихово занимање, одакле је, доба старости, какво му је, када и где дело учињено, кратак опис дела, ко је наредио а ко дело извршио, какве су последице по жртву наступиле (смрт, осакаћење - потпуно или мање, неспособност за рад - стална, привремена, потпуна или делимична, уништавање имовине, итд.)... и потпис дотичног лица.

- Сачињене спискове треба да овери надлежни општински суд и потврди тачност изјава заинтересованих лица и постојање насиља и злочина - где заинтересованих лица нема.
- Где се пронађу писмена наређења или каква друга писана документа окупационих власти да се оваква дела врше или се њима потврђује извршење дела, као фотографски снимци извршених злочина, моли се начелство да их прикупи. Где се трагови тих злочина још на лицима и стварима налазе, виде и могу се снимити нека се и они на трошак ове Комисије сниме и са извештајем пошаљу.
- Прикупљене спискове из целог округа нека начелство среди по срезовима и општинама... и са сумарним прегледима извршеним насиља и злочина разврстаних по категоријама и броју доставе...
- Истовремено нека начелство пошаље Комисији рачуне о учињеним издацима за потребе ове Комисије...
- Скреће се пажња начелству да је овај посао врло хитне природе. Зато је нужно да начелство код подручних власти уложи сав свој ауторитет да се посао успешно и на време заврши а прикупљени материјал на време достави..."

Државна комисија није ништа препустила двосмисленим схватањима и тумачењима, већ је прецизно тражила да се чињенице тачно утврде, прецизно обраде и на време доставе. Начелствима, општинским судовима и одборима остало је да само Упутство доследно примене. Начелство Рудничког округа је Упутство у целини проследило среским начелствима, а ови су их проследили општинским судовима. Уз Упутство достављена су потребна тумачења и објашњења

како да се Упутство доследније примени, спроведе и обезбеди постизање одређеног циља а потпуни и квалитетно обрађени извештаји доставе Комисији у одређеном року.

ИЗВЕШТАЈИ ОПШТИНСКИХ СУДОВА ТАКОВСКОГ СРЕЗА

Општински суд Бело Поље

Председник суда Милошевић Милорад и деловођа Рад. Ненадовић доставили су 17. марта 1919. извештај о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана за село Бело Поље.

Село Бело Поље

Аустроугарски жандарм Илкић Душан је, без разлога и опомене, убио из пушке Јаковљевић Војислава старог 32 године. О извршењу убиства посведочили су: Лазаревић Живојин, Петровић Рајко, Симовић Раденко и Обрадовић Богољуб, а убиство је пријавила Јаковљевић Лепосава.

Суд општине Брезна

Председник суда Недељковић Миливоје и деловођа Св. Јоковић су 28. марта 1919. известили о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана у селима: Бершићи, Брезна, Леушићи, Срезојевци.

Село Бершићи

Аустроугарски војници су новембра 1914. без повода и разлога убили Узуновић Ђорђа у његовој кући. О извршењу убиства посведочили су Узуновић Томанија и Узуновић Лепосава, а убиство је пријавио Станко Узуновић, син убијеног.

Аустроугарски жандарми су на основу пријаве ухапсили и тукли Михаиловић Миливоја, резервног потпоручника, земљорадника, старог 42 године. Оштећени нема трајних последица а тучу је лично пријавио.

Село Брезна

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при повлачењу, без разлога и повода убили из пушке Јовановић Љубисава, земљорадника, старог 54 године у његовој кући. Убиство су посведочили Јоковић Велисав и Јаковљевић Стеван. Убиство је пријавила супруга убијеног удова Крстина.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, марта 1916. ухапсили Јоковић Светозара, земљорадника старог 61 годину, држали га у затвору као таоца и тукли, што су посведочили Јев-

тових Сретен и Марић Сретен. Узимање за таоца и тучу пријавио је лично Светозар.

Село Леушићи

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. без разлога и повода ранили из пушке Ерић Уроша, земљорадника старог 32 године, без разлога и повода у његовој кући. Од ране је остао стално неспособан. Рањавање су посведочили Жижовић Светозар и Вуковић Гина а пријавио га је лично оштећени Урош.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без разлога и повода у марту 1916. ухапсили и тукли Јевтић Сретена, земљорадника старог 60 година. Нема трајних последица. Затварање и тучу су посведочили Јоковић Светомир и Марић Сретен, а пријавио је лично оштећени Сретен.

Аустроугарски војници су новембра 1914. без повода и разлога убили Недељковић Јоку стару 70 година и њеног мужа Романа у њиховој кући. Убиство су посведочили Недељковић Симеун, а пријавио га Миливоје Недељковић син убијене.

Аустроугарски војници су новембра 1914. без разлога и повода убили Недељковић Романа старог старог 73 године и жену му Јоку у њиховој кући. Убиство је посведочио Недељковић Симеун, а пријавио га Недељковић Миливоје син убијеног.

Аустроугарски војници су, по пријави, хапсили, оптуживали да одржава везу са комитама Недељковић Миливоја земљорадника старог 53 године, хапсили га, тукли и пустили. Крајем 1918. упали су му у кућу, опљачкали је и тукли. Нема трајних последица. Тучу и пљачку су посведочили Недељковић Јермина и Вуковић Драго.

Село Срезојевци

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. упали у кућу Вукомановић Живка, земљорадника старог 74 године и почели пљачку. Живко је покушао да брани имовину а војници су га претукли. Нема трајних последица. Тучу су посведочили Вукомановић Сиди и Вукомановић Станојка а пријавио је лично оштећени Живко.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. упали у кућу Вукомановић Станке и почели да је пљачкају. Муж јој Живко је покушао да брани имовину и они су га претукли. Станка је покушала да брани мужа и имовину а војници су је претукли и пребили јој руку у коју је остала трајно неспособна. Тучу и пљачку су посведочили Вукомановић Сиди и Вукомановић Станојка,

а пријавила је оштећена Станка.

Аустроугарски војници су, по пријави, у марту 1916. ухапсили као таоца Марић Сретена, земљорадника старог 62 године и тукли га али није остало трајних последица. Хапшење и тучу су посведочили Јоковић Светозар и Јевтовић Сретен, хапшење и тучу лично је пријавио оштећени Сретен.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, крајем октобра 1918. хапсили и тукли Стевановић Миливоја, земљорадника, старог 62 године. Нема трајних последица. Хапшење и тучу је посведочио Стевановић Миладин, а пријавио је лично оштећени Миливоје.

Општински суд Брусница

Председник суда Поњавић Милош и деловођа Поповић Ј. Милош су 31. марта 1919. известили о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Брусница

Аустроугарски војници су 30. октобра 1915. упали у кућу Нешковић Милоша и Гвозденије, земљораника, и без повода и разлога обоје убили. Убиство су посведочили: Нешковић Роса, Нешковић Љубица и Нешковић Спасенија, а убиство је пријавила јетрва и снаха Бојана, стара 38 година.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при повлачењу, без разлога и повода отерали из куће Поњавић Илију, земљорадника и убили га у селу Клатичеву. Убиство су посведочили Јовановић Марко и Маринковић Михаило, оба из села Велеречи, а пријавио га је отац убијеног Јован стар 71 годину.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при повлачењу, отерали из куће Поњавић Крсту, земљорадника у село Клатичево и без разлога и повода убили га. Убиство су посведочили Поњавић Гроза, Станојчић Лепосава и Станојчић Гина, а убиство је пријавио брат убијеног Милан, стар 55 година.

Аустроугарски војници су 30. октобра 1915. упали у кућу Поповић Јелене, домаћице и без разлога и повода је убили. Убиство су посведочили Поповић Јевтимије, Поповић Миливоје и Поповић Рајка, а пријавила га је Средојевић Милева, мајка убијене стара 50 година.

Аустроугарски војници су 30. октобра 1915. упали у кућу Тројанчевић Анђе, домаћице и без повода и разлога је убили. Убиство су посведо-

чили Јелић Миленко, Јелић Стојка и Лучић Милица, а пријавила га снаха убијене Тројанчевић Милосава, стара 36 година.

Аустроугарски жандарми су, по наређењу окружне команде Горњи Милановац, једне ноћи априла 1918. опколили кућу Тројанчевић Живојина, због пријаве да се у његовој кући налазе комите и убили Бранислава Тројанчевића земљорадника. Убиство су посведочили Тројанчевић Павле, Тројанчевић Сава и Тројанчевић Станица, а убиство је пријавио брат убијеног Милић, стар 28 година.

Село Грабовица

Аустроугарски војници су 30. октобра 1915. у току ноћи куцали на врата куће Капетановић Павла, земљорадника, а затим пуцали кроз врата и убили Павла. Убиство су посведочили Капетановић Јела, Гавриловић Михаило и Миловановић Ружа, а убиство је пријавила Капетановић Живана, снаха убијеног стара 40 година.

Аустроугарски војници су 30. октобра 1915. без разлога и повода отворили ватру на кућу Капетановић Пауна, земљорадника старог 17 година, ранили га у леву бутину и трајно му онеспособили леву ногу. Рањавање су посведочили Ковачевић Јовица и Ковачевић Добрила из села Велереч и Капетановић Катарина из села Грабовице, а пријавио га рањени Паун.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без разлога и повода ухапсили Радовић Миљану, домаћицу, и извели је пред преки суд, који је за недефинисано и неизвршено дело осудио на смрт. Стрелана је 1917. испред брусничке општине. Убиство су посведочили Мијатовић Милоје из Луњевице и Радовић Обрен из Грабовице, а пријавио га Тихомир, син убијене стар 21 годину.

Село Јабланица

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при повлачењу срели на путу Драгојловић Благоја, земљорадника, да носи панајију у цркву болесног братовљевог детета и без разлога и повода га убили. Убиство су посведочили Мишковић Милица из Луњевице, Овчаревић Петрија и Хаџић Михаило из Јабланице, а пријавио га је брат Благојев Михаило стар 60 година.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без разлога и повода, ухапсили Јелисијевић Јездимира, земљорадника, и извели га пред преки суд, који га је за недефинисано и неизвр-

шено дело осудио на смрт. Стрелан је 1917. испред брусничке општине. Убиство су посведочили Хаџић Михаило, Хаџић Рисим и Глиговић Радомир, а пријавио га је Јелисијевић Срећко, синовац убијеног, стар 33 године.

Село Луњевица

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без повода и разлога, ухапсили Мишковић Милана, земљорадника и извели пред преки суд, који га је за џедефинисано и неизвршено дело осудио на смрт. Стрелан је 1917. испред брусничке општине. Убиство су посведочили Хаџић Михаило из Јабланице, Видојевић Рака из Луњевице и Љутић Петар из Горњег Милановца, а пријавио га Јован Мишковић, брат убијеног стар 56 година.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без разлога и повода, ухапсили Петровић Петра, земљорадника и извели пред преки суд, који га је за недефинисано и неизвршено дело осудио на смрт. Стрелан је 1917. испред брусничке општине. Убиство су посведочили Пантовић Радован из села Семедража, Мијатовић Димитрије и Видојевић Рака из села Луњевица, а пријавила га Крстина Петровић, мајка убијеног стара 50 година.

Село Семедраж

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при повлачењу, срели на путу Милисављевић Милисава, земљорадника, и без разлога и повода га убили. Убиство су посведочили Марковић Драган, Марковић Петрија и Петаковић Рајица, а пријавила га је Јела, супруга убијеног стара 40 година.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без разлога и повода ухапсили Сретеновић Лепосаву, домаћицу, и извели пред преки суд, који је за недефинисано и неизвршено дело осудио на смрт. Стрелана је, са мужем Стојаном, 1917. испред општине брусничке. Убиство су посведочили Сретновић Јеротије, Павловић Милева и Пантовић Радивоје, а пријавила га Анка, свекрва убијене стара 60 година.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, без разлога ухапсили Сретеновић Стојана и извели пред преки суд, који га је за недефинисано и неизвршено дело осудио на смрт. Стрелан је са женом Лепосавом 1917. испред брусничке општине. Убиство су посведочили Сретеновић Јеротије, Павловић Милева и Пантовић Радивоје, а

пријавила га Анка Сретеновић, мајка убијеног стара 60 година.

Општински суд Браћевшница

Председник суда Ерић Алексије и деловођа Пантелић Младен су крајем марта 1919. доставили извештај о делима окупатора против личне сигурности грађана.

Село Липовац

Аустроугарски војници су 11. (24) октобра 1918. при повлачењу без разлога и повода ранили Јовановић Аксентија, трговца старог 60 година у његовој кући и он је од ране умро. Убиство су посведочили Томић Антон и Томић Спасена, а његово постојање је потврдио суд.

Општински суд Горњи Бранетићи

Председник суда Вујичић Сретен и деловођа Јестровић Божидар су 2. априла 1919. доставили извештај о делима окупатора против личне сигурности грађана.

Село Горњи Бранетићи

Аустроугарски војници су крајем новембра 1914. отерали од куће у логор неспособног Аксентијевић Г. Радована, земљорадника старог 21 годину, који је у логору умро. Интернирање су посведочили Луковић Михаило, Аксентијевић Миладин и Трнавац Милоје, а тачност је потврдио суд.

Помоћник командира жандармеријске станице у Бањанима - Ваштак је у августу 1917. без разлога и повода тешко претукао батином, кундаком, рукама и ногама Васовић Ж. Ср. Стојанку, домаћицу, стару 50 година, која је од туче остала стално неспособна. Тучу су посведочили Жижовић Милош и Продановић Љубинка из Горњих Бранетића и Божовић Димитрије из Лозња, а пријавила је лично Стојанка.

Командир жандармеријске станице у Бањанима - наредник Марко Павишић, по пријави, је у фебруару 1916. у станици тукао батином, кундаком, рукама и ногама, по телу и табанима Вуксановић Милорада земљорадника, старог 53 године тражећи од њега да му преда пушку и бомбу, коју он није имао. Од туче Милорад је остао трајно неспособан. Тучу су посведочили Старчевић Божидар и Старчевић Добросав из Г. Бранетића и Матовић Александар из Бањана, а пријавио га је лично В. Милорад - оштећени.

Командир жандармеријске станице у Бањанима - наредник Марко Павишић је у фебруару

1916. без узрока и повода у станици Вуксановић Светозара, земљорадника старог 54 године тукао батином, кундаком, ногама, рукама и вешао га испред станице по хладном времену и суснежици. Од туче Светозар је остао трајно неспособан. Тучу су посведочили Петровић Ђорђе из села Полома, Козодер Марко из Теочина и Жижовић Љубинко из Г. Бранетића, а суд је утврдио тешку тучу.

Два аустроугарска војника су у јуну 1916. обележавали земљиште, свратили у обор Ђорђевић Василија, земљорадника старог 70 година и узели му прасе. Василије је затражио да му прасе плате, а они су га претукли и прасе однели без плаћања. Други пут је помоћник командира жандармеријске станице у Бањанима - Ваштак, без узрока и повода тукао Василија батином, кундаком, ногама и рукама у његовој кући. У тучи су му пребијене обе ноге и трајно је оглувео, и постао трајно неспособан. Тучу је утврдио суд.

Командир жандармеријске станице у Бањанима наредник Павишић Марко је без узрока и повода привео у станицу Ђурђевић М. Милорада земљорадника старог 30 година и тукао рукама, ногама, батином, кундаком, везивао га и мучио на разне начине. Од ове тортуре Милорад је остао трајно неспособан. Тучу су посведочили Симић Јелена и Терзић Марко из Бањана и Вујичић Сретен из Озрема, а оштећени Милорад је сам пријавио.

Помоћник командира жандармеријске станице у Бањанима - Ваштак је „на велики четвртак” априла 1917. дошао у кућу Ђурђевић Чедомира, земљорадника старог 26 година и тукао га ногама, рукама, батином и кундаком тражећи од њега признање да је 1914. убио неке аустроугарске рањенике. Изведен је пред преки суд и ослобођен оптужбе. Од туче су му остале трајне штетне последице. Тучу су посведочили Ђурђевић Станка, Мијатовић Драгутин и Јестровић Драгутин, а тучу је пријавио сам оштећени Ђурђевић Чедомир.

Аустроугарски војници су 21. новембра (2. децембра) 1914. без разлога и повода, Жижовић Милована, земљорадника старог 62 године отерали из његове куће и спровели у логор, у коме је умро. Да је Милован стварно отеран посведочили су Жижовић Бранислав, Жижовић Витор и Лазаревић Димитрије, што је утврдио општински суд.

Командир жандармеријске станице у Бањанима, наредник Павишић Марко је у фебруару

1916. без узрока и повода привео Ивовић удову Милеву, домаћицу стару 36 година и тукао је рукама, ногама, батином и кундаком. Од туче има трајне последице. Тучу су посведочили Симић Петра, Ерић Драгољуб и Матовић Александар, а тучу је пријавила лично оштећена Милева.

Командир аустроугарске жандармеријске станице у Бањанима наредник Павишић Марко је јануара 1916. привео у станицу Јестровић Јевстатија, земљорадника старог 35 година и без узрока и повода тукао га рукама, ногама, батином и кундаком по целом телу и табанима, од чега је остао трајно неспособан у обе ноге. Тучу су посведочили Симић Јелена и Терзић Марко из Бањана и Жижовић Љубинко из Горњих Бранетића а пријавио га лично оштећени Јевстатије.

Командир аустроугарске жандармеријске станице села Бањани - наредник Павишић Марко је у фебруару 1916. привео у станицу Јестровић Ђ. Станку домаћицу стару 18 година и „због скривања српских војника” тукао је рукама, ногама, батином и кундаком, тако да је од последица туче лежала три месеца у постељи. Тучу су посведочили Петровић Ђорђе из Полома, Козодер Марко из Теочина и Матовић Видосав из Бањана, а пријавила га лично Станка.

Аустроугарски војници су 21. новембра (3. децембра) 1914. упали у кућу Луковић Панте, земљорадника старог 60 година и тражили хлеба и ракије. Хлеб су му већ били узели аустроугарски војници који су пре њих долазили па га није имао. Због тога су га убили у његовој кући. Убиство су посведочили Луковић Лена, Глишовић Дамњан и Аксентијевић Миладин, а пријавила га удова Сара супруга убијеног Панте.

Командир аустроугарске жандармеријске станице у Бањанима - наредник Павишић Марко је у јануару 1916. привео у станицу Лучић Добросава, земљорадника, старог 35 година и без разлога и повода тукао га рукама, ногама, батином и кундаком по целом телу и табанима, тучом онеспособио у обе ноге и интернирао у логор у коме је умро. Тучу су посведочили Симић Јелена и Терзић Марко из Бањана и Жижовић Љубисав из Горњих Бранетића, а тучу је потврдио суд.

Помоћник командира аустроугарске жандармеријске станице у Бањанима - Ваштек је у марту 1917. привео у станицу Продановић удову Савку и без разлога и повода тукао је рукама, ногама, батином и кундаком и избио јој је једно

око да би јој изнудио изјаву да су њене комшије 1914. убиле неке аустроугарске рањенике. Тучу су посведочили Глишовић Драга, Глишовић Василије и Глишовић Ружа, а пријавила га лично претучена Савка.

Командир аустроугарске жандармеријске станице у Бањанима - наредник Павишић Марко и жандарм Јањош Н. у фебруару 1916. су више пута приводили у станицу Сарачевић Адама и тукли га рукама, ногама, батином и кундаком по целом телу, вешали и држали обешеног на суснежици и хладноћи од 16-23 часа - од туче и мучења онеспособили га у обе руке. Тучу су посведочили Симић Јелена и Ерић Драгољуб из Бањана и Петровић Ђорђе из Полома, а тучење и мучење пријавио оштећени Адам Сарачевић.

Командир аустроугарске жандармеријске станице у Бањанима - наредник Павишић Марко је у фебруару 1916. привео у станицу Стевановић Велимира, земљорадника старог 56 година и тукао га рукама, ногама, батином, кундаком по целом телу и табанима зато што је носио нож о куку у „сарацилуку”. Од туче остао је трајно неспособан у обе ноге. Тучу су посведочили Симић Јелена и Терзић Марко из Бањана и Жижовић Љубинко из Горњих Бранетића а пријавио га лично Велимир.

Помоћник командира жандармеријске станице у Бањанима - Ваштек је „на велики петак”, априла 1917. привео у станицу Трнавац Младена, земљорадника, старог 51. годину и тукао га ногама, рукама, батином и кундаком по целом телу тражећи да призна да је као председник општине новембра 1914. наредио да буду убијени неки аустроугарски рањеници. Од туче је задобио трајне последице. Тучу су посведочили Стевановић Лазар, Жижовић Вељко и Јестровић Јевстатије, а пријавио га лично Младен.

Село Доњи Бранетићи

Аустроугарски војници су новембра 1914. посели кућу Аксентијевић Луке, земљорадника старог 60 година, поставили у њој митраљез и тукли српску војску. Српска граната је погодила кућу и убила аустроугарске војнике, Луку и супругу му Стану. Случај је пријавио Милутин, син погинулих Луке и Стане.

Аксентијевић Стана, домаћица, стара 45 година, погинула је заједно са мужем Луком. Погибију пријавио Милутин, син погинуле.

Аустроугарски војници су новембра 1914. ранили у његовој кући Гачановић Максима, зем-

љорадника старог 58 година и трајно му онеспособили десну руку. Рањавање су посведочили Дробњак Михаило, Дробњак Милан и Гачановић Стеван, а пријавио оштећени Максим.

Четири аустроугарска војника су 1/2 (13/14) децембра 1915. упала у кућу Ивановић Радојице, земљорадника старог 51 годину, тукли га рукама, ногама, батинама и кундацима док им није дао последњих 514 круна које је имао. Од последица туче два месеца је лежао у кревету и остао трајно неспособан. Тучу су посведочили Ивановић Милоје, Гачановић Максим и Вукосава Сретеновић из Врнчана, а пријавио је оштећени Радојица.

Аустроугарски жандарм Јоза из станице Брезна је на „Трећи дан Тројица” 1917. наредио четворици жандарма па су у станици тукли батинама, ногама, рукама Јелић Александра, земљорадника, старог 17 година тражећи да им преда скривено оружје, које он није имао. Од туче су му остале трајне последице. Тучу су посведочили Јововић Милутин, Јововић Ружица и Ивановић Радојица, а пријавио је оштећени Јелић Александар.

Четири аустроугарска жандарма су на „Трећи дан Тројица” 1917. по наређењу жандарма Јоза из станице Брезна тукли рукама, ногама, батинама и кундацима Јелић М. Радојку, домаћицу, стару 50 година тражећи да им преда „скривено оружје”. Од туче су јој остале трајне последице неспособности. Тучу су посведочили Јововић Милутин, Јововић Ружица и Ивановић Радојица, а пријавила је оштећена Радојка.

Суд вароши Горњи Милановац

Горњи Милановац је био среско место среза таковског и окружно место округа рудничког. За попис (не) дела окупатора против живота и личне сигурности грађана, формирана је посебна Комисија састава: Петковић К. Милан, директор гимназије, Чупић Ђ. Михаило, књиговођа, Радовановић Илија, школски надзорник, Смиљанић Милорад, начелник војне станице и Обрадовић Мијаило, трговац. Комисија је до 25. марта 1919. пописала (не) дела окупатора против живота и личне сигурности грађана и поднела извештај.

Узимање талаца

Окупаторска власт је, противно међународном праву, узимала таоце из редова богатих и угледних грађана у чију је лојалност сумњала. Таоци су држани у затвору да својим животима

гарантују да неће бити немира, саботажа и побуне против окупаторске власти. Таоци су у прво време по дану живели код својих кућа, а ноћу су одлазили да спавају у затвору. Кад би дошло до узнемиравања грађана таоци су дању и ноћу држани у затвору.

Први талац био је Смиљанић П. Милорад, деловођа окружног одбора, стар 52 године, затворен је почетком марта 1916. Талац је остао шест месеци, а затим платио кауцију и био ослобођен обавезе да буде талац. Смиљанић је свој случај лично пријавио Комисији.

Ђурић Тодор, обућар, стар 56 година, био је талац годину дана и 10 месеци. Тодор је свој случај пријавио лично Комисији.

Љутић Петар трговац, стар 64 године, био је талац седам месеци. Петар је свој случај лично пријавио Комисији.

Окупаторске власти су велики број талаца затвориле пред повлачење из Горњег Милановца. Аустроугарска команда Рудничког округа је ноћу 9. (23) октобра 1918. ухапсила већи број грађана из округа и као таоце затворила их у окружни затвор у Горњем Милановцу. Таоци су својим животима гарантовали Окружној команди ред и мир за време повлачења њихових војних и полицијских снага из рејона Горњи Милановац округа рудничког. Приближавањем српске војске комитске чете у околини постале су активније. Окупатор је настојао да са таоцима обезбеди мирно извлачење и повлачење окупаторских снага из округа у коме су три године вршили терор, насиља, злочине и пљачку.

Окружна и среска окупациона команда су 9. октобра 1918. као таоце у Горњем Милановцу затворили: Коњушанић Милан, трговац, стар 42 године; Радојевић Добросав, кафеџија, стар 54 године; Љутић Петар, трговац, стар 64 године; Бакић Милорад, кафеџија, стар 39 година; Нешковић Михаило, трговац, стар 47 година; Спасојевић Димитрије, надзорник железничке пруге, стар 54 године; Зисић Драгутин, учитељ, стар 55 година; Алексић Тома, свирач, стар 60 година; Лазић Владимир, поткивач, стар 42 године; Дамљановић Милутин, опанчар, стар 40 година; Новаковић Михаило, кафеџија, стар 52 године; Васић Вићентије, трговац, стар 72 године; Михаиловић Војислав, сајџија, стар 25 година; Вукосављевић Милутин, кафеџија, стар 61 годину; Павловић Милош, опанчар, стар 50 година; Петковић Димитрије, опанчар, стар 40 година; Ивановић Чедомир, трговачки помоћник, стар 19 го-

дина; Трифуновић Гаја, трговац, стар 66 година и Поповић Василије, трговац, стар 36 година.

Окружни затвор је био у тесним, малим, нечистим и неусловним просторијама у згради суда. Хигијена у њему била је на најнижем нивоу. Нужник је био поред затвора и ширио нечистоћу. Просторије су биле јако загушљиве због великог броја затвореника у малим просторијама. Места за одмор и спавање није било. Стражари су таоце малтретирани, изазивали и претили им, а било је и туче. Кроз прозор затвора виделе су се омче вешала које су се претећи клатиле на ветру. У затвору су таоци остали двадесет дана. Ноћ уочи уласка српске војске у Горњи Милановац стражари су напустили затвор и таоце и нестали. Српска војска их је ослободила 28. октобра 1918. године, на дан ослобођења Горњег Милановца у Првом светском рату.

Малтретирање и затварање грађана

Ђорђевић Благоје, фотограф, стар 35 година изјавио је да је аустроугарски детектив Јохан Теодор Хладик у 1917. и 1918. више пута претресао његову фотографску радњу на Руднику, малтретирао га, претио му, одузео фотоапарате, прибор за рад, фотографије краља Петра I, престолонаследника Александра и српских официра, које су се затекле у радњи. Тадашњи заповедник среза Кнајфел Славко често пута је Ђорђевића без разлога и повода више пута малтретирао и два пута хапсио. Његову изјаву посведочили су Радојевић Момчило и Живан са Рудника. Пријаву је поднео лично Ђорђевић.

Коњушашић С. Милан, трговац, стар 42 године изјавио је да му је детектив Свобода, са два полицајца, упао у кућу 05. (18) августа 1916. и пред њим, две снахе и децом назвао му жену бекријом и курвом, а њему претио интернирањем у логор. Узрок претњи и понижења била је оптужба капетана Вербенца, из среске команде, против његове жене да га је псовала и тражио је да буде ухапшена и интернирана у логор. Супруга Шуњаварића је била затворена, два дана саслушавана и малтретирана у затвору. Тада се одлучивало да ли је казнити или упутити у логор. Због тога је 2. децембра 1917. упућена у болницу да лекари утврде стање њеног здравља. Потврду о стању здравља госпође Коњушашић издао је срески лекар др Радосав Катанић. Госпођа Коњушашић кажњена је затвором, који је откупила за 5.000 круна. Бивши полицајци Пе-

ришић Добривоје из Брђана и Видић Адам из Велеречи потврдили су ово (не) дело. Ово (не) дело пријавио је Комисији Коњушанић С. Милан.

Нешковић М. Милутин, ученик VII разреда гимназије, стар 21 годину крајем 1915. повлачио се са српском војском до Косовске Митровице, из које се вратио кући. Окупаторска власт га је држала под сталном присмотром, стално га је злостављала, затварала, тукла, малтретирала, мучила и терала да присилно ради и најтеже послове. У јесен 1916. он је нервно оболео и упућен је на лечење у нервну болницу у Београду. Из болнице је отпуштен неизлечен априла 1918. Због сталне и тешке болести напустио је школу. Тежину и тајност болести потврдио је др Радосав Катанић. Нешковић Милорад, Милутинов отац, је пријавио случај Комисији и изјавио да је за Милутиново лечење утрошио 50.000 динара.

Радовановић Коста, пекар, стар 55 година је, по наређењу заповедника таковског среза капетана Рудолфа Фабрија, затворен крајем октобра 1918. у срески затвор. Капетан Р. Фабрија је Радовановића пред повлачење Аустроугара из Горњег Милановца из затвора упутио са два грађанина у село Луњевицу да убеди грађане и комите да не нападају аустроугарску војску и полицију да се они у миру повуку а он ће за узврат сачувати животе талаца. Радовановић је то учинио и случај пријавио Комисији.

Трифунувић Гаја, трговац, стар 66 година, пријавио је да је један пијани (вахмајстер) жандарм срео на улици, спровео у полицијску станицу, без повода и узрока претукао га и пустио кући. Тучу су посведочили Глишић Видосав и Спасојевић Димитрије, а случај је пријавио Трифуновић.

Осуђени од преког суда окупатора

Аустроугарска жандармерија је, по пријави, 1. (14) јула 1916. ухапсила Ракић Зорку, учитељицу брусничке школе, стару 46 година и извела пред преки суд. Без дефинисања дела и доказа да је дело учинила осудио је на пет година тешке тамнице. Због оштећеног здравља после седам месеци је пуштена из затвора. Хапшење, осуду и казну пријавила је оштећена Зорка.

Аустроугарска полиција је, по пријави, 01. (14) јула 1916. ухапсила Сртеновић М. Драгутина, ученика крагујевачке гимназије, старог 18 година и извела пред преки суд. Без дефинисања и доказа да је дело учинио суд га је осудио на

пет година затвора. Због оштећеног здравља после 17,5 месеци је пуштен из затвора. Хапшење, осуду и казну пријавила је мајка Зорка М. Сретеновић.

Интернирање грађана

Аустроугарска жандармерија је при претресању кречане Ивановић Реље зидара, старог 46 година, тешког војног инвалида и пронашла ручну бомбу за коју није утврђено да ли је заостала од српске војске или му је жандармерија подметнула. Реља за ручну бомбу у кречани није знао. Жандармерија је ухапсила Рељу и супругу му Анку, саслушавала их и извела пред преки суд који их је осудио на по шест месеци затвора. По издржаној казни пуштена кући, а Реља је интерниран у логор Нежидер, из кога се вратио по ослобођењу са оштећеним здрављем. Анка је са двоје деце преживела рат у највећој оскудици. Хапшење, суђење и интернирање пријавио је Реља Ивановић, али пријаву физички није могао да потпише.

Матковић Милоша Персида, рођена 1898. свршена ученица средње школе, је у 1914. и 1915. била добровољна болничарка у болници Горњи Милановац. По окупацији Србије крајем 1915. Персида је престала да ради као добровољна болничарка. Полицијски детектив Теодор Јовановић зв. Хладник је пријавио Персиду и млађу јој сестру Наталију 14. (27) марта 1917. са образложењем да води дневник у који свакодневно уписује шта ко ради и говори у Горњем Милановцу за време окупације. Полиција је претресла стан, пронашла дневник, ухапсила сестре Матковић и десет дана саслушавала их у полицији. После поноћи 06. априла 1917. сестре Матковић су са лисицама на рукама спроведене у логор Нежидер. Персида се у логору разболела од шпанске грознице и умрла 30. октобра (12. новембра) 1918.

После Првог светског рата на месту логора Нежидер Персиди је подигнут споменик са посветом: „Својој Милици Персиди М. Матковић. Октобра 30. (новембра 12) 1918. Капетан Светозар Ђ. Стојановић.” (Текст са споменика преписао је парох Светоандрејски Васа Хужвик). Гробље Нежидерских логораша је 1953. уништено, јер га влада СФРЈ није хтела заштитити. Кости су ексхумиране и сахрањене у једну костурницу у месном гробљу, над којом је подигнут споменик. Тако је нестао и споменик Персиди Матковић.

Матковић Наталија, ученица средње школе,

стара 18 година, је са сестром Персидом, ухапшена, саслушавана, спроведена у логор Нежидер, неговала је болесну сестру Персиду и сахранила је у логорском гробљу. По ослобођењу Наталија се вратила у Горњи Милановац, завршила је правни факултет и радила у једном министарству владе у Београду. Случај Матковић Наталије пријавила је Комисији њена мајка удова Љубица.

Полиција је, по пријави, августа 1916. ухапсила у Крагујевцу Огњановић Драгослава, четкара, старог 20 година и без повода и разлога интернирала га у логор Хајнрихсгрин (Јендриховце), а потом у Горњу Аустрију, из које се вратио после ослобођења. У логору је сломио ногу. Комисији је случај лично пријавио.

По наређењу пуковника Рудолфа Кнежића, команданта Рудничког округа жандармерија је 4. (17) јула 1917. ухапсила Петковић К. Милана, директора гимназије, старог 43 године и без узрока, повода и саслушања сутрадан га интернирала у логор Нежидер из кога се вратио по ослобођењу. У логору му је, због лошег смештаја, слабе хране, хигијене и логорске тортуре, оштећено здравље. Случај је Комисији пријавио оштећени Петковић К. Милан.

По наређењу пуковника Рудолфа Кнежића команданта Рудничког округа детектив Свобода је 4. (17) јула 1917. ухапсио Радосављевић Илију, школског надзорника, старог 63 године и без узрока, повода и саслушања, сутрадан интернирало у логор Нежидер. Због лошег смештаја, слабе хране, хигијене и логорске тортуре оштећено му је здравље. Случај је лично пријавио оштећени Радосављевић Илија.

По наређењу пуковника Рудолфа Кнежића, команданта Рудничког округа, жандармерија је 4. (17) јула 1917. ухапсила Смиљанић Милорада, деловођу окружног одбора, старог 52 године и без узрока, повода и саслушања сутрадан интернирала у логор Нежидер, из кога се вратио по ослобођењу. Због лошег смештаја, слабе хране, хигијене и логорске тортуре оштећено му је здравље. Случај је Комисији лично пријавио Смиљанић Милорад.

Жандармерија је 20. децембра 1915. (4. јануара 1916.) ухапсила Чекеревац Ј. Славка, кафеџију, старог 38 година и без узрока, повода и саслушања сутрадан га интернирала у логор Нежидер, а потом у логор Браунау. Из логора је отпуштен 20. августа 1918. Због лошег смештаја, слабе хране, хигијене и логорске тортуре оште-

ћено му је здравље. Случај је пријавио Чекеревац Славко лично.

По наређењу пуковника Рудолфа Кнежића, команданта рудничког округа детектив Свобода је 4. (17) јула 1917. ухапсио Чупић Михајла и без узрока, повода и саслушања сутрадан га интернирало у логор Нежидер, из кога се вратио по ослобођењу. Због лошег смештаја, слабе хране, хигијене и логорске тортуре оштећено му је здравље. Случај је пријавио сам Чупић Михаило.

Општински суд Клатичево

Председник суда Поповић Марјан и деловођа Мл. Радосављевић су 20. марта 1919. доставили извештај Комисији о делима окупатора и личне имовине грађана.

Село Калиманићи

Аустроугарски војници су, крајем октобра 1915. ухапсили у кући Вуковић Живојина, земљорадника старог 68 година и отерали га у затвор у Горњи Милановац, у коме су га држали три дана без хране, воде и објашњења па пустили. Случај је пријавио Вуковић Живојин.

Аустроугарски жандарми су крајем октобра 1918. ухапсили у кући Глишовић Михаила, земљорадника, старог 57 година, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фаврија, и отерали га у затвор у Горњи Милановац у коме су га држали пет дана без воде и хране. Ослободила га је српска војска. Случај је пријавио Глишовић Михаило.

Аустроугарски жандарми су крајем октобра 1918. по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија, ухапсили код куће Дамљановић Аранђела, земљорадника, отерали га у затвор Горњи Милановац у коме су га држали пет дана без хране и воде. Ослободила га је српска војска. Случај је пријавила Аранђелова мајка Даринка.

Аустроугарски војници су, крајем октобра 1918. при повлачењу отворили ватру из непосредне близине по кући Ковачевић Драгољуба, земљорадника, старог 33 године и ранили му сина Радослава Ђака старог 9 година у ногу и тукли му кундацима сестру Јовану. Случај је пријавио Ковачевић Драгољуб.

Аустроугарски жандарми су крајем октобра 1918. по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија, ухапсили у кући и отерали у затвор Горњи Милановац Ковачевић Милоша, земљорадника, старог 80 година у ко-

ме су га држали пет дана без хране и воде. Ослободила га је српска војска. Два дана по ослобођењу Милош је умро. Случај је пријавио Милошев унук Остоја.

Аустроугарски жандарми су, крајем октобра 1918. по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија, ухапсили у кући Марковић Владимира, земљорадника, старог 61 годину и отерали у затвор Горњи Милановац у коме су га пет дана држали без хране и воде. Ослободила га је српска војска. Случај је пријавио Марковић Владимир.

Аустроугарски војници, су крајем октобра 1915. ухапсили Марковић Стевана, земљорадника старог 57 година и отерали из куће у затвор Горњи Милановац и држали га пет дана у затвору без воде и хране па пустили. Жандарми су га, други пут, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија, крајем октобра 1918. поново ухапсили и из куће отерали у затвор Горњи Милановац и држали у њему три дана без хране и воде. Ослободила га је српска војска. Случај је пријавио Марковић Стеван.

Аустроугарски вахмајстер (жандарм) Фердинанд Тарче и два жандарма ухапсили су у кући Сретеновић Радосава земљорадника, старог 22 године, мајку му Стану стару 48 година и сестру му Радојку стару 23 године и отерали у затвор Горњи Милановац. Без образложења хапшења, кривице и суђења Радојка је пуштена из затвора после месец дана, а мајка Стана после три месеца. Случај је пријавио Сретеновић Радосав.

Аустроугарски жандарми су крајем октобра 1918. по наређењу заповедника таковског среза капетана Рудолфа Фабрија ухапсили код куће Терзић Милована, земљорадника, старог 70 година и отерали у затвор Горњи Милановац, где су га држали пет дана без хране и воде. Ослободила га је српска војска. Случај је пријавио Терзић Милован.

Село Клатичево

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. упали у кућу Јовановић Милана, земљорадника и без разлога и повода тукли га, подносили му нож под грло, претили убиством, присилили га да на искап попије литар ракије и опљачкали му сав затечени новац. Случај је пријавио Јовановић Милан.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. упали у кућу Крстовић Милице, старе 40

година, уперили бајонете у чланове њене породице, малтретирали их и опљачкали а њу отерали у затвор Горњи Милановац и после неколико дана, без образложења, пустили. Случај је пријавила Крстовић Милица.

Аустроугарски жандарми су, без узрока и повода, упали у кућу Поповић Чедомира, земљорадника, ухапсили њега и сина му и интернирали у логор у коме је умро. Случај је пријавила супруга удова покојног Чедомира, Станица.

Аустроугарски жандарми су, без узрока и повода, ухапсили у његовој кући Поповић Чедомира и Станице Милића, земљорадника и са оцем га из куће интернирали у логор у коме је нестало. Случај је пријавила мајка му Станица.

Аустроугарски жандарми су, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија, крајем октобра 1918. упали у домаћинство Радосављевић Младена, земљорадника, старог 44 године и запалили му све зграде домаћинства. Кад су чланови породице почели да гасе ватру жандарми су их ударима кундака спречили у томе. Преплашена породица остала је без хране и игде ичега на згаришту домаћинства. Случај је пријавио Радосављевић Младен.

Аустроугарски жандарми су, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија 10. (23) октобра 1918. убили Станишић Младена, земљорадника старог 60 година испред његове куће, запалили су му кућу, завили тело у ћебе и убацили у ватру да изгори са кућом. Жена му Милица је покушала да тело убијеног мужа извуче из ватре а жандарми су је у томе спречавали ударима кундака. Кад су се жандарми удаљили она је полусагорело тело извукла из ватре и сахранила га. Породица је преплашена. Нема од чега да живи нити станује, налази се на згаришту куће. Случај је пријавио Младенов брат Димитрије.

Вод аустроугарских војника, под командом вуксфирера (подофицира) Јохана Бељине је 10. (23) октобра 1918. упао у кућу Станишић Радојке и тражио лествице да се попење на таван, па су је претукли што нема лествице. Затим су јој опљачкали домаћинство, све зграде запалили а њу поновно тукли и једну руку јој трајно онеспособили. Породица је преплашена, нема од чега да живи, гладује и станује на згаришту своје куће. Случај је лично пријавила Станишић Радојка.

Село Љутовница

Пет аустроугарских војника је 13. (26) октобра 1918. сишло из воза, упало у кућу Јеремић Персе, запалило јој све зграде, а њу батинама убили. Иза Персе је остало седморо деце, од којих је двоје умрло од глади, а петоро проси у селу да би преживело. Случај је пријавио кмет села Љутовнице Молеровић Миладин.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. упали у кућу Јеремић Радомира, земљорадника старог 30 година и претукли му мајку, жену и брата. Од последица туче жена му је десет дана касније умрла, а мајка и брат су са тежим последицама. Случај је пријавио Јеремић Радомир.

Аустроугарски војници су 10. (23) октобра 1918. при повлачењу поред куће Максимовић Милића, земљорадника старог 22 године, испалили у њега три метка и убили га. Случај је пријавио Ивановић Јарослав.

Аустроугарски жандарми су, без разлога и повода, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија 1916. отерали из куће Миловановић Стевана, земљорадника, старог 58 година и сина му интернирали у логор. Стеван је пуштен из логора после осам месеци, а син му после завршетка рата. Породица нема од чега да живи. Случај је пријавио Миловановић Стеван.

Аустроугарски жандарми су 1916. без разлога и повода отерали из куће Молеровић Данила, земљорадника старог 52 године и интернирали га у логор у коме је умро. Случај је пријавила Данилова супруга Станојка.

Аустроугарски жандарми су 10. (23) октобра 1918. по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија упали у кућу Молеровић Љубомира, земљорадника старог 54 године, тучом су му сломили руку, избили три зуба, везали га и отерали у затвор Горњи Милановац у коме су га држали без хране и воде неколико дана. Ослободила га је српска војска. Случај је пријавио Молеровић Љубомир.

Аустроугарски жандарми су, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија, крајем октобра 1918. отерали из куће Молеровић Миладина, земљорадника старог 58 година у затвор Горњи Милановац и три дана држали у њему без хране и воде, а потом упутили у општину Клатичево да пренесе комитама претњу да ће побити таоце ако пуцају у њихову војску, која се повлачи. Домаћинство су му оп-

љачкали, зграде запалили а породицу оставили на згаришту. Случај је пријавио Молеровић Милан.

Аустроугарски жандарми су, по наређењу заповедника среза таковског капетана Рудолфа Фабрија 10. (23) октобра 1918. упали у кућу Николић Лепосаве, домаћице старе 51 годину, почели да пљачкају и пале кућу. Лепосава је покушала да брани имовину а жандарми су је тако тешко претукли да је десет дана касније умрла од последица туче. Случај је пријавио муж Јевтимије Николић.

Аустроугарски жандарми су, по наређењу среског начелника таковског среза капетана Рудолфа Фабрија 10. (23) октобра 1918. упали у кућу Самоиловић Сретена, земљорадника старог 60 година, затворили укућане у једну зграду и пуцали у њу. Сретена су претукли, а жену му Мару и сестру Јованку силовали. Случај је пријавио лично Сретен.

Село Накучани

Аустроугарски жандарми су у октобру 1915. отерали из куће у затвор Горњи Милановац Зарић Светозара, земљорадника старог 21 годину и његовог оца. Обојицу су у затвору претукли и после неколико дана пустили без образложења. Случај је пријавио Светозар Зарић.

Аустроугарски војници су, крајем октобра 1918. упали у кућу Лукић Рајка, земљорадника, старог 45 година, претукли му жену и потерали у интернацију. Српска војска је у Обреновцу стигла транспорт са интернирцима и ослободила их. После месец дана карантина жена му се вратила кући. Случај је пријавио Рајко Лукић.

Општински суд Прањани

Председник суда Миленко В. Јанковић је 19. марта 1919. доставио извештај Комисји о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Прањани

Командир жандармеријске станице у Брезни, наредник Јосип Филипез, Хрват из Вођина у Славонији је, по пријави мештанке, да јој је Јевровић Радомир, земљорадник, стар 18 година брао јабуке истог немилосрдно тукао рукама, ногама, батином, кундаком и мучио вешањем од чега је Радомир ускоро умро у кући Стојанке и Милоша Ћосовића. Дело су посведочили Јанковић Миленко, Благојевић Милош, Миловановић

Антоније, Марковић Адам и Јанковић Ката. Случај је пријавио Јевтовић Велисав.

Командир жандармеријске станице у Брезни, наредник Јосип Филипез је 1916. при са слушању у Теочину Мићић Андрију немилице тукао рукама, ногама, батином и кундаком због сумње да има скривено оружје. Андрија је од туче остао трајно неспособан у обе ноге. Дело су посведочили Јеремић Милан, Глишић Радомир и Ковачевић Милан.

Жандармеријски наредник Љуба Туфегвић, родом из Босне и једна жандарм су 17. септембра 1918. над Мирковић А. Алексијом, домаћицом, старом 40 година „извршили против природни блуд”, због чега је боловала неколико месеци. Дело је посведочио Андоновић Лука. Случај је пријавила Мирковић Алексија.

Општински суд Сврачковици

Председник суда Милан Лазић и деловођа Мил. Миловановић, су 18. марта 1919. доставили извештај Комисији о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Велереч

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. изненада отворили ватру по погребној поворци супруге Поњавић Срећка, испред сеоског гробља и убили Ђурић Љубицу, стару 52 године, супругу Ђурић Јована. Дело су посведочили Поњавић Јована и Ђурић Јеврем. Случај је пријавила снаха убијене Љубице.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при повлачењу, упали у кућу Петровић Радисава, земљорадника старог 58 година, потерали га са собом и после два километра, без узрока и повода убили. Дело су посведочили Вукајловић Миливоје и Милојевић Стево. Случај је пријавио син убијеног Радисава.

Село Неваде

Аустроугарски војници су изненада отворили ватру по погребној поворци супруге Поњавић Срећка, када се она налазила испред сеоског гробља и ранили у ногу Зорку Шутић, супругу Шутић Живојина, стару 38 година, због чега је остала трајно неспособна у ногу. Дело су посведочили Поњавић Милан и Ђурић Јеврем. Случај је пријавио Зоркин супруг Живојин.

Село Сврачковици

Оберлајтнант, економ у окружној команди у Горњем Милановцу је у јуну 1918. дошао са

четом војника у Сврачковце, стражарно привео председника општине Тодоровић Миленка, земљорадника и наредио му да обезбеди храну и преноћиште за чету војника и да за 24 часа превезе жито из општине Брусница и оврше га на парној машини. Миленко му је одговорио да је за тако кратко време немогуће то урадити. Оберлајтнант га је због тога претукао. Дело су посведочили Тодоровић Душан и Видојевић Милан. Случај је пријавио Тодоровић Миленко.

Општински суд Таково

Председник суда Илић Радомир и деловођа Савковић Мил. су 26. марта 1919. доставили Комисији Извештај о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Врнчани

Аустроугарски војници су 19. новембра (2. децембра) 1914. отерали Лазовић Јевта, земљорадника старог 48 година, из његове куће у њихову команду у село Ручићи, где су га без узрока и повода, стрељали. Дело су посведочили Стевановић Алекса из Врнчана, Павловић Милан и Павловић Ката из Ручића. Случај је пријавила снаха стрељаног Видосава Лазовић.

Аустроугарски војници су 19. новембра (2. децембра) 1914. отерали Лазовић Милоша, земљорадника старог 40 година из његове куће у њихову команду у село Ручиће, где су га без узрока и повода стрељали. Дело су посведочили Стевановић Алекса из Врнчана, Павловић Милан и Павловић Ката из Ручића. Случај је пријавила снаха стрељаног Јулка Лазовић.

Аустроугарски војници су 19. новембра (2. децембра) 1914. отерали Лазовић Светозара, земљорадника старог 25 година из његове куће у њихову команду у село Ручиће, где су га без узрока и повода стрељали. Дело су посведочили Стевановић Алекса из Врнчана, Павловић Милан и Павловић Ката из Ручића. Случај је пријавила Стојка, удова стрељаног Светозара.

Село Леваја

Аустроугарски жандарми су, по пријави, у 1917. дотерали Јовановић Љубомира, земљорадника, старог 70 година из његове куће у општинску и без узрока и повода тукли га рукама, ногама, батинама и кундацима по целом телу. Од туче је дуже времена боловао и умро. Дело су посведочили Антонијевић Милош и Антонијевић Косана, Тимотијевић Вида, Јовановић Радић и

Јовановић Милева. Случај је пријавио отац убијеног Аврам Јовановић.

Општински суд Теочин

Председник суда Белић М. Јован и деловођа Брковић Никола су 3. априла 1919. доставили Комисији извештај о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Теочин

Аустроугарски жандарми су, по пријави, отерали Весковић А. Маринка, земљорадника старог 57 година из његове куће у затвор Горњи Милановац, где су га извели пред преки суд (судије Ловренчић и Ковач), који га је за неутврђено и недоказано дело осудио на смрт вешањем. Обешен је 1916. у Горњем Милановцу. Случај је утврдио суд.

Аустроугарски војници су крајем новембра 1914. без разлога и повода упали у кућу Дринчић Радомира, земљорадника старог 58 година и обесили га у његовој кући. Случај је утврдио суд.

Нису пронађени извештаји о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана:

- Општински суд из Горњих Бањана, за села Горњи Бањани, Лозањ и Полом;
- Општински суд из Враћевшнице, за села Горња и Доња Врбава, Горња и Доња Црнућа и Прњавор;
- Општински суд из Коштунића, за села Коштунићи и Брајићи;
- Општински суд из Мајдана за село Мајдан;
- Општински суд из Такова за села Лочевци и Синошевићи и
- Општински суд са Савинца, за села Дренова и Шарани.

Другим документима је утврђено да су аустроугарски жандарми фебруара 1916. ухапсили у његовој кући Митровић (Милана) Бранислава, земљорадника из Дренове и интернирали у аустроугарски логор у Чешкој, где му је за време рата изгубљен траг, а њега у извештајима нема.

Из горњих навода је нејасно да ли на подручјима наведених шест општинских судова у наведених 15 села окупатор није вршио злочине, извештаји нису сачињени или су изгубљени.

ИЗВЕШТАЈИ ОПШТИНСКИХ СУДОВА ИЗ КАЧЕРСКОГ СРЕЗА

Општински суд Бољковци

Председник Аврамовић Милорад и деловођа Раљић Ј. Радоје су 27. марта 1919. доставили извештај Комисији о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Бољковци

Аустроугарски жандарми су октобра 1918. упали у кућу Аврамовић Јевта, земљорадника старог 55 година и без разлога и повода претукли га па пустили. Случај је пријавио Аврамовић Јевто.

Аустроугарски војници су крајем новембра 1914. упали у кућу Вербић Никодина, земљорадника старог 17 година и почели да је пљачкају. Никодин је покушао да брани имовину а они су га убили. Случај је утврдио суд.

Аустроугарски жандарми су у октобру 1918. без разлога и повода, упали у кућу Каровић Љубице, домаћице, старе 50 година, претукли је у њеној кући па пустили. Случај је пријавила Љубица Каровић.

Аустроугарски жандарми су октобра 1918. без разлога и повода упали у кућу Лаудановић Драгише, земљорадника старог 21 годину, претукли га у његовој кући па пустили. Случај је пријавио претучени Драгиша.

Аустроугарски жандарми су 1917. без узрока и повода ухапсили Поломац Душана, земљорадника, старог 35 година у његовој кући, терали у затвор у Горњи Милановац и извели пред преки суд, који га је за непознато и недоказано дело осудио на смрт. По тој пресуди је стрељан. Стрељање је утврдио суд.

Аустроугарски жандарми су 1917. без узрока и повода ухапсили жену у њеној кући, отерали у затвор у Горњем Милановцу, извели је пред преки суд, који је за непознато и неизвршено дело осудио на смрт. По тој пресуди је стрељана. Дело је утврдио суд.

Аустроугарски жандарми су 1917. без узрока и повода ухапсили у његовој кући Пурић Ристу, земљорадника, старог 55 година, претукли га и пустили. Случај је пријавио Пурић Риста.

Село Ручићи

Аустроугарски војници су крајем новембра 1914. без узрока и повода убили Лаудановић Будимира, земљорадника, старог 40 година у његовој кући. Убиство утврдио суд.

Аустроугарски војници су крајем новембра 1914. без узрока и повода убили Степановић Радована, земљорадника старог 32 године у његовој кући. Убиство је утврдио суд.

Општински суд Драгољ

Председник суда Спасић Спасоје и деловођа М. Б. Стојановић су 20. марта 1919. известили Комисију о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана овако:

„У рејону ове општине није ни једно лице за време окупације од аустроугарске војске било мучено, лишено слободе, нити је коме имовина пљачкана”.

Општински суд Заграђе

Председник суда Даниловић М. Обрад и деловођа Даниловић Алексије су 28. марта 1919. известили начелника среза качерског да су подаци о злочинима окупатора прикупљени, сређени и достављени начелству 13. јануара 1919. актом бр. 20. Нажалост тај извештај није пронађен.

Општински суд Рудник

Председник суда Михаило Вучетић и деловођа Свет. Илић су 31. марта 1919. доставили извештај начелству среза качерског о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана. Кметови Милан Ивковић и Радоје Радојевић.

Село Рудник

Вучетић Михаила, земљорадника старог 60 година аустроугарска тајна полиција је у септембру 1916. без узрока и повода ухапсила, тукла и мучила и спровела у Београд тражећи признање да припрема побуну. Тучом је повређен и због повреда оперисан и остале су му штетне трајне последице. Случај су посведочили Николић Љубо, Николић Станка и Јовичић Светозар. Случај је пријавио Вучетић Михаило.

Аустроугарски жандарми су 1916. отерали из куће Васиљевић Вељка земљорадника, старог 48 година у жандармеријску станицу Рудник и без узрока и повода тукли га, мучили и трајно онеспособили за рад а потом пустили. Случај је пријавио Васиљевић Вељко.

Аустроугарски жандарми из станице Рудник су 1917. при претресу домаћинства Максимовић Стевана пронашли скривену пушку, ухапсили су га, извели пред преки суд и осудили на смрт. Стрељао га је капетан Чипкиш. Убиство је пријавила Максимовић Стана.

Аустроугарска тајна полиција је крајем 1915. ухапсила код куће Миленовић Владимира,

начелника среза качерског, старог 55 година и интернирала у логор. После неколико месеци Миленовић је пуштен из логора, а потом поново интерниран у логор Ашах 12. (25) септембра 1916. из кога је пуштен јула 1917. Случај је пријавио Миленовић Владимир.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. силовали Миленковић Милутина Живку, која је, као последицу силовања, родила дете. Случај су посведочили Павловић Петар, Павловић Сибинка и Павловић Радмила. Случај је пријавио Живкин отац Милутин.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. без узрока и повода упали у кућу Николић Радоја, старог 70 година и убили га његовом секиром. Случај су посведочили Николић Живана, Николић Петрија и Николић Мара, а пријавио га је Николић Љубомир.

Аустроугарски жандарми из станице Рудник су у 1916. и 1918. хапсили Николић Станка земљорадника у његовој кући. Оба пута без разлога и повода, тукли су га и мучили. Случај су посведочили Никић Милојко, Николић Живко и Милосављевић Војин, а пријавио га је Николић Станко.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1915. без узрока и повода упали у кућу Радивојевић Радоја, земљорадника старог 73 године и убили га у кући. Дело је посведочио Баничевић Сретен. Случај је пријавила Радивојевић Даница.

Аустроугарски жандарми из станице Рудник су 1916. отерали из куће Радивојевић Радомира, земљорадника старог 36 година на кулук ради сече шуме. За време сече - посечено стабло је пало на Радомира и усмртило га. Случај је пријавила Радивојевић Ангелина.

Аустроугарски жандарми из станице Рудник су 1916. отерали од куће Чивовић Светозара, земљорадника, старог 58 година. У жандармеријској станици су га тукли и мучили тражећи да им призна „где је закопао топове у планини рудник”. Светозар је тучом трајно онеспособљен за живот. Случај је пријавио лично Светозар.

Општински суд Трудељ

Председник суда Остојић Чеда и деловођа Тих. Мијаиловић су 27. марта 1919. доставили извештај Комисији о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Трудељ

Аустроугарски војници су 14. (27) октобра 1918. при повлачењу потерали из његове куће

Антонијевић Николу и два километра даље, на Широковцу га стрељали. Стрељање је утврдио општински суд.

Село Варнице

Рођаци и општински суд нису пријавили злочин који су аустроугарски војници извршили у овом селу крајем октобра 1915. Јовановић Живота, земљорадник стар 18 година, Катранцић Гаврило, земљорадник стар 18 година и Катранцић Младен, земљорадник стар 18 година су крајем октобра 1915. без оружја напали аустроугарску патролу која се прва појавила у селу. Аустроугарска патрола је отворила ватру и сву тројицу убила. Догађај је опште познат. Посведочио га је Остојић Милован из Варнице.

Општински суд Угриноваца

Председник суда Јоксимовић Радивоје и деловођа Мил. М. Матић су 27. марта 1919. доставили извештај начелнику среза качерског о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Угриновци

Командир аустроугарске 55. компаније (чете) која је обезбеђивала радове на изградњи трасе железничке пруге, је крајем октобра 1918. пред мештанима прикупљеним за интернирање и својим војницима, без разлога и повода пуцао у Рајичић Миладина, земљорадника, из пушке и убио га на лицу места. Затим је прикупљене мештане села Угриноваца упутио возом, под пратњом у интернацију:

- Ђоковић, супруга Божидара, Драгиња, домаћица стара 33 године умрла при транспорту новембра 1918. у Новом Саду;
- Ђоковић Божидара Олга, дете, старо 16 година, умрло при транспорту новембра 1918. у Новом Саду;
- Максимовић Алексе Драгољуб, дете, старо 5 година, умрло при транспорту новембра 1918. у Београду;
- Максимовић Љубодрага Младен, дете, старо 8 година, умрло при транспорту новембра 1918. у Новом Саду;
- Максимовић Љубодрага Момчило, дете, старо 10 година, умрло при транспорту новембра 1918. у Новом Саду;
- Максимовић, удова Алексе, Рајка, домаћица, стара 30 година, умрла при транспорту новембра 1918. у Београду.

Српска војска је ослободила грађане Угриноваца које је аустроугарска војска потерала у интернацију:

- Боковић Вукашина удову Милеву, домаћицу стару 50 година;
- Илинчић Љубомира, земљорадника, старог 54 године;
- Јевтовић Велизара, земљорадника, старог 60 година;
- Јоксимовић Миливоја, земљорадника, старог 22 године;
- Јоксимовић Владимира, земљорадника, старог 25 година;
- Јоксимовић Радивоја, земљорадника, старог 65 година;
- Максимовић Павла Божидарку, дете, старо 16 година;
- Максимовић Алексе Здравка, дете, старо 7 година;
- Максимовић удову Лену, домаћицу, стару 50 година;
- Максимовић, супругу Косте, Милицу, домаћицу, стару 25 година;
- Максимовић удову Јелку, домаћицу, стару 70 година;
- Максимовић Алексе Миодрага, дете, старо 10 година;
- Максимовић Светислава, земљорадник, старог 62 године;
- Миловановић Радивоја Драгољуба, дете, старо 7 година;
- Обрадовић Прику, земљорадника, старог 70 година;
- Обрадовић Сретена, земљорадника, старог 21 годину;
- Радовановић Љубомира, земљорадника, старог 22 године;
- Тодоровић Алексе Ружицу, домаћицу, стару 25 година;
- Урошевић, супругу Живкову, Јелицу, домаћицу, стару 50 година.

Општински суд Шилопај

Председник суда М. Тошић је 30. марта 1919. доставио извештај начелнику среза качерског о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана.

Село Крива Река

Аустроугарски војници су крајем октобра

1918. кретали се кроз село и хватали мештане за прогон у интернацију. Бојовић Владимир, земљорадник, стар 32 године почео је да бежи испред њих. Они су га позвали да стане а он је наставио да бежи, а они су пуцали у њега и убили га. Злочин је утврдио суд.

Аустроугарски жандарми су, по пријави, у марту 1916. ухапсили Јевтовић Душана у његовој кући, отерали у затвор Горњи Милановац, извели пред преки суд под недоказаном оптужбом да је у новембру 1914. убио аустроугарског рањеника, осудили на смрт вешањем и обесили га у марту 1916. у Горњем Милановцу. Злочин је утврдио суд.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. хапсили мештане ради протеривања у интернацију, па су ухапсили и Мићовић Даринку, девојку стару 17 година. Грађане потеране у интернацију српска војска је ослободила у Обреновцу. После месец дана издржаног карантина Даринка се вратила кући и 10 дана по повратку умрла од последица злостављања при интернацији. Случај је утврдио суд.

Аустроугарски војници су крајем октобра 1918. при купљењу мештана за интернирање у логор видели на извору Николић Персу, девојку стару 18 година која је бежала испред њих. Позвали су је да стане а она је наставила да бежи. Војници су на њу отворили ватру и убили је. Злочин је утврдио суд.

Комите су крајем октобра 1918. једне ноћи нападе аустроугарске логоре поред трасе железничке пруге у изградњи између Накучана и Криве Реке. Аустроугарски војници су сутрадан велики број мештана села Угриноваца, Криве Реке и Накучана похватили код њихових кућа – углавном жена, деце и стараца. Из Накучана ухапшене су породице Лукићи и Зарићи, из Криве Реке Ђуковићи (Стојка, Милица, Руја, Даринка и Миодраг) Николићи, Сретеновићи, Ђунисијевићи, Марјановићи, Бојановићи, Миличићи и Јевтовићи, а из Угриноваца 26 већ уписаних мештана. Сви ухапшени дотерани су пешке на железничку станицу Угриновци, укрцани у железничку композицију и превезени до Обреновца, где их је стигла српска војска и ослободила. Потеране у интернацију захватила је епидемија шпанске грознице. Оболели су лечени у болницама Београд и Нови Сад. Теже оболели су умрли у Београду и Новом Саду. Остали су издржали месец дана карантина па пуштени кућама.

У архиви Комисије и Начелства среза качер-

ског нису пронађени извештаји о делима окупатора против живота и личне сигурности грађана у селима среза качерског: Брезовица, Давидовица, Заграђе, Рељинци, Мутањ, Церова и Шилопај.

Начелник среза качерског Владимир С. Миленовић је 2. априла 1919. писмено известио начелника рудничког округа о терору окупатора над њим и његовом супругом:

„... За самоубиство моје супруге оптужујем бив. среског команданта на Руднику, поручника Валенчић Ивана из Крањца код Љубљане и наредника Цезар Илију из Осека.

Среска команда је из моје куће узела осам постеља за њене потребе, а велику кућу моје жене је реквирирала. Моја жена и ја смо избачени у малу кућу, која је имала собицу и кухињицу. Поручник Валенчић нас је често избацивао и из те собице у кухињицу да би у нашој соби преноћили официри пролазници. Била је то пакост и завист једног Словенца према једној угледној српској породици...

Поручник Валенчић је други пут мене упутио у интернацију 12. (25) септембра 1916. у логор Ашах, а појачао је терор и насиље над мојом женом. Одузимао јој је највредније ствари из куће: посуђе, украсе, постељину и друго...

Услед сталних нечовечних поступака, изазивања, вређања, понижавања, психичког притиска, малтретирања и обесправљености у својој кући, од стране Валенчића и Цезара, моја жена је пала у тешку депресију и очајање па се због тога у септембру 1917. обесила. Мађарски војници у логору Ашах били су према мени хуманији од ове двојице Словена према мојој жени у њеној кући...

Валенчић је гора хуља од најокорелијег Мађара. Тај ми је Словенац отерао жену на вешала. Пре тога је мени припремио вешала: узео ме је за таоца, оптужио да сам „прикрио оружје и муницију на Руднику,, а 12. (25) септембра 1916. по други пут ме интернирао у логор Ашах у коме сам остао до јуна 1918...

Мени ништа не може надокнадити губитак моје жене. Једина сатисфакција би ми била да ова два словенска дивљака буду изведена пред суд правде и да се на њих примени закон... Учтив, Влад. С. Милановић, начелник среза качерског”.

ИЗ ИЗВЕШТАЈА ОПШТИНСКИХ СУДОВА СРЕЗА ЉУБИЊСКОГ

Општински суд Брђана

Председник суда Бран. Панчић и деловођа В. Топаловић су 27. марта 1919. известили начелника среза љубињског:

„Општински суд општине Брђани Вас извештава да према наредби за прикупљање података о злочинима и насиљу окупатора у овој општини нису чињена таква дела од стране аустроугарске војске и власти”.

ИЗ ИЗВЕШТАЈА ОПШТИНСКИХ СУДОВА СРЕЗА ПОЖЕШКОГ

У архиви Комисије и среза пожешког нису пронађени извештаји за села Богданица, Гојна Гора, Дружетићи и Каменица, која су припадала срезу пожешком а сада општини Горњи Милановац, о (не) делима окупатора против живота и личне сигурности грађана за време аустроугарске окупације од 1915. до 1918.

Марија Сретеновић-Драшовић:

ЖИВОТ У ОКУПИРАНОМ ГОРЊЕМ МИЛАНОВЦУ

Аустроугарска војска је уочи Лучиндана 1915. године окупирао Горњи Милановац и успоставила строги окупациони режим. Почео је живот под окупацијом. Варош је личила на логор. Ограничене су све слободе, нарочито кретања и говора. О својима у српској војсци и избеглиштву мештани нису ништа знали и нису се смели за њих интересовати. Оскудевало се у храни, одећи, обући и греву. Почеле су хладне јесење кише и почела је да стеже зима. У вароши је живела само нејач: старци, жене и деца. Породице нису могле да се прехране, обују, обуку и заштите од зиме.

Окупатор је издавао наредбу за наредбом и ограничавао слободе. Наређивао је да му се преда оружје, да се предају заостали војници, забрањено кретања ноћу, осветљење просторија ноћу итд. и за прекршај сваке наредбе претио смрћу. У становнике Горњег Милановца уселили су се страх, неизвесност и беспомоћност.

Зима 1915/16. године стигла је брзо и била врло хладна. Окупатор је пљачкао што је хтео и колико је хтео, пре свега намирнице за исхрану. Већи део пљачке слао је у Аустроугарску. Поробљени мештани ћутали су, трпели и подносили што их је снашло у страху да их не снађе нешто горе.

Максим Сретеновић био је угледан човек, трговац и газда. На левој обали Деспотовице имао је забран. Окупатору су требала дрва за огрев. Наредио је да се кулуком посече Максимов забран и дрва му дотерају за загревање касарне,

жандамеријских станица и команди. За сечу дрва није питао власника, није плаћао и није потврде издавао. Максим није смео питати, приговарати ни тражити објашњења.

Пао је снег и завејао улице и трг. Окупатору су требале улице да њима комуницира. Било је пред католички Божић за који је одлучио да вароши пружи свечан изглед. Наредио је да сви мушкарци са лопатама изађу на трг и рашчисте улице од снега.

Старци су цео дан рашчишћавали улице и трг од снега. Швапски подофицир је цео дан викао на њих тражећи да раде брже и боље и претио им. Није им дао да предахну. Ознојене их је продувала хладна кошава. Максим Сретеновић је био старац од 65 година ненавикнут на физичке послове, а цео дан је чистио снег као остали. Увече је дошао кући и легао у кревет. Више није устао. Умро је од запаљења плућа. Број умрлих Милановчана те године био је увећан.

О породици пуној деце бринула је Максимова супруга Зорка. Најстарији син Лазар био је у избеглиштву и о њему није ништа знала. Млађи Драгутин је био ђак 6. разреда гимназије у Крагујевцу; девојчице Мара, Дара и Наталија, дечац Душан, Аврам, близанци Павле и Јован и најмлађи Младен, стар две године, били су на Зоркиној бризи. Она је дању и ноћу бринула о њиховој исхрани, одећи, обући и заштити од свих зала и опасности.

Окупатор је улазио у Максимов дућан кад је хтео и узимао што је хтео а да за узето никога није питао, није плаћао и није потврде остављао. Само је пљачкао и односио. Самохрана Зорка није смела питати за плаћања, потврде и реверсе, бојећи се још нечег горег. Окупаторска власт је после Максимове смрти одредила деци старатеља. По њиховом закону то није могла бити мајка зато што је жена. Старатељ се више старао да задовољи захтеве окупатора него да заштити интересе деце.

У јуну 1916. године дошло је нешто још теже. Драгутин је био огорчен тешким стањем у које је доведена породица, обесправљеношћу и неправдама које су јој чињене, па је краљу и цару Фрањи Јосифу, на слици ископао очи. Кад су ђаке питали ко је то урадио он је одговорио: „Ја сам”. Одмах су га спровели у затвор. Кад су мајку Зорку обавестили шта се догодило, пала је у несвест.

Окупатор је 16-тогодишњег Драгутина извео пред преки суд, који га је осудио пет година затвора. Издржао је 17,5 месеци, па је пуштен због болести. Окупатор је поробљенима делио своју правду одређивао казну и њену висину. Он је могао и сваког стрељати на лицу места, послати у интернацију или извести пред преки суд.

Емилија Јевтић из Горњег Милановца, после Другог светског рата испричала ми је своја сећања на окупаторски затвор у зиму 1916/17. године:

„Драгутина сам нашла у затвору у касарни Горњи Милановац. Окупатор је људе затварао без икаквих разлога. Мене је затворио са бебом у наручју, а да нисам знала и данас не знам зашто.

Сећам се, била је зима и време врло хладно. Драгутин је држао бебу у наручју и стезао на груди да је загреје а ја сам на чесми, напољу, хладном водом прала пелене. Данас ми је невероватно шта се све преживело и издржало...”

Исидор Ђуковић **РАД ШКОЛА ПОД ОКУПАЦИЈОМ** **У РУДНИЧКО-ТАКОВСКОМ КРАЈУ**

Генерални војни гувернман (ГВГ) Србије је настојао да организује и обезбеди функционисање целокупног живота становништва на окупираној територији Србије, по његовим регулативама и строгој контроли.

ГВГ је наредио да у целој Србији, па и Рудничко-таковском крају раде све постојеће школе и у том циљу донео и спроводио следеће мере:

- Уместо школских планова, програма и уџбеника Министарства просвете Владе Србије, радиле су по плановима, програмима и уџбеницима који су важили у Аустроугарској, тј. покрајнама: Босни и Херцеговини и Хрватској;
- За рад у школама у окупационој зони Србије под ГВГ доведени су учитељи, наставници и професори из Босне и Херцеговине и Хрватске. У појединим школама и за поједине предмете ангажовани су аустроугарски подофицири, полицајци и официри. У школама где је број горњих кадрова био недовољан примани су кадрови из Србије, углавном жене, које је држао под строгом контролом;
- У школама је уведено обавезно учење немачког и мађарског језика;

- Тирилица је била строго забрањена. Сви натписи јавни и службени замењени су латиничним;
- У школама су окачене слике аустроугарских царева и чланова њихове породице, и
- Настава је личила на пропаганду. Држали су је претежно окупатору погодни а не стручни кадрови. У настави су величани снага, знање и супериорност аустроугарског над свим што

је српско.

У наставку се доносе преписи школских сведочанства ученице Живанчевић Данице из школске 1917. године у школи на Руднику и из школске 1918. године из школе у Горњем Милановцу.

Царска и краљевска основна школа у Руднику (Србија) бр. 33

СВЈЕДОЧАНСТВО

Живанчевић Даница, ученица првог годишта

рођена у Београду 1910. године источно-православне вјероисповјести, полазила је С. и К. основну школу 5/II 1917. до VI/25.1917. владала се веома похвално и показала овај успјех:

Наук вјере	веома добар
Српски или хрватски језик	довољан
Рачунство и геометрија (облико-словље) са цртањем	довољан
Стварну обуку	добар
Краснопис	добар
Рисање (цртање) слободно.....	добар
Пјевање (свјетовно и црквено)	довољан
Гимнастика	добар
Господарство и пост. ручни рад (за дјечаке).....	-
Кућанство	-
Ручни рад (за дјевојчице)	-
Напредак у науцима	добар

Прелази удруги разред
У Руднику, дне јула 30.1917.

УПРАВИТЕЉ
(Потпис нечитак)

ОВЕРАВА КРАЈС КОМАНДА
(потпис нечитак)

Сведочанство је написано латиницом.

СВЈЕДОЧАНСТВО

Живанчевић Даница, ученица II годишта

рођена 06.01.1910. године у Београду, грчко-источне вјероисповјести, владала се веома похвално и показала овај успјех:

Наук вјере добар
Српски или хрватски језик веома добар
Рачунство и геометрија (облико-словље) са цртањем веома добар
Стварну обуку добар
Краснопис веома добар
Рисање (цртање) слободно..... веома добар
Гимнастика веома добар
Господство и господарство један рад (за дјечаке)..... -
Кућанство -
Ручни рад (за дјевојчице) -
Напредан у науцима веома добар

Може прећи у виши разред.

У Г. Милановцу, дне 30.VI 1918.

Д. пл. Хржић
учитељица
Г. Јулки, да је упише

УПРАВИТЕЉ
(нечитко)
Управитељ
Божа Гав. Божић

(М.П.) КРАЈС КОМАНДА
(овера)

Сведочанство је написано латиницом.

**Исидор Ђуковић:
ОСЛОБОЂЕЊЕ ГОРЊЕГ
МИЛАНОВЦА**

Грчки војни писац Константин Фотојадес, учесник у ослобођењу Србије октобра 1918. године, после Првог светског рата је о данима ослобођења 1918. године писао:

„... Сва Србија је била узаврела и личила на организам који енергично хоће да се ослободи отрова. Старци, жене и деца нису чекали да се ми приближимо па да почену прогонити свога угњетача...”¹

По пробијању Солунског фронта српска војска, уз помоћ савезника, је за 46 дана под борбом продрла 500 км, од Кајмакчалана до реке

Дрине, Саве и Дунава и ослободила Србију. Продор српске војске био је брз и силовит да су једва успевали да прате француски коњаници. Снагу њеног удара ништа није могло да заустави. Она је развијала сваки отпор и продирала незадрживо.

Дринска дивизија је преко Крушевца продирала у правцу Крагујевца. Непријатељ је са 30. дивизијом посео линију Стражара - Столице и покушао да на њој заустави продор ове дивизије. Дринска дивизија је од 21-26. октобра без одмора продрла 70 км. Она је 26. октобра у 10 часова збацила аустроугарску 30. дивизију са њених положаја и устремила се ка Крагујевцу. Пред улазом у град непријатељ је за кратко задржао њен продор да би на брзину извукао своје снаге из града. До мрака Дринска дивизија је ослободила Крагујевац.

¹ Др. Петар Опачић, *Србија, Солунски фронт и уједињење*, Књижевне новине, 1990, Београд, стр. 366.

Непријатељско командовање је 26. октобра 1918. године наредило својим јединицама да се што пре и без задржавања повуку на леве обале реке Дрине, Саве и Дунава.

Француски капетан Дега, такође учесник у ослобођењу Србије у октобру 1918. године записао је:

„Све што је остало од становништва: старци, жене, деца, све се то ставило нама на располагање, трудило се да нам учини услугу и помоћ... Они преносе наше телеграме и наредбе и служе нам као извиђачи. У тој земљи је сваки становник истовремено и војник. Способни и здрави људи постајали су комите. Целати Србије никада са њима нису могли изаћи на крај. Недостижне и невидљиве комите су отишле у планине. Читаве три године нису давале мира мрском непријатељу. У данима ослобођења... годнили су своје угњетаче и доприносили њиховом поразу. Затим су дошли да се придруже редовним армијама, чије су проређене јединице добровољно попуњавали. Српске жене су исто тако хероји као људи... Били смо узбуђени гледајући те сиромашне људе лишене свега... који су својим ослободиоцима нудили мало воде и неки закаснили цвет. Начин на који су они то чинили био је дирљив. Са сузама у очима пратили су дефиле српских и француских застава, желећи им добродошлицу у селима која тек што је непријатељ напустио...”²

У Рудничко-таковском крају било је комита. Они су се испред окупаторске власти повукли у шуму. Били су скромно наоружани, али су и као такви били стална опасност за окупатора, који се плашио устанка српског народа и комите сматрао његовим иницијаторима. У комитама су били војници који се нису повукли са српском војском преко Албаније већ су се повукли у шуме да не би били интернирани у заробљеничке логоре. Народ је комите скривао од окупатора и издржавао. Окупатор се са комитама и њиховим јатацима сурово обрачунавао: прогонио их, уништавао и све оне у које је сумњао да сарађују са комитама интернирао у логоре. У неким селима, као на пример у Шаранима и Дренови, комите су се јавно појављивале. Окупаторске власти су само са јаким обезбеђењима улазили у ова села. Ипак, снаге комита нису биле тако бројне, опремљене, нао-

ружане и опремљене да би озбиљније угрозиле окупаторску власт.

У окупирану Србију су пре спрске војске стигле вести о пробоју Солунског фронта и приближавању српске војске. То је мотивисало комите да се прикупе, боље организују и почну нападе на окупаторске власти, војне јединице и објекте који им служе.

Комите су се половином октобра 1918. године прикупиле и нападе логор ратних заробљеника, који су градили пругу уског колосека Чачак-Лајковац, и њихово обезбеђење, између села Накучани и Крива Река. Комите су разбиле обезбеђење, упале у логор, заплениле нешто оружја, опреме, намирница за исхрану и повукли се у току ноћи. Окупатор је, у знак одмазде, опљачкао и похапсио становништво околних села: Накучана, Криве Реке и Угриноваца и потерао их у интернацију. Дринска дивизија их је сустигла у Обреновцу, ослободила и вратила кућама.

Окупаторска власт је настојала да, по сваку цену, обезбеди мирно повлачење аустроугарске војске и његових органа власти.

Окружна и среска окупациона команда у Горњем Милановцу су стално имале таоце у затвору. Око 20 дана пред ослобођење вароши извршиле су масовнија хапшења талаца. Деветог октобра 1918. године у вароши је ухапшено 19 грађана у селу Калиманићима 6 а било је хапшења и другим околним селима. Таоци су затворени у окружни затвор у Горњем Милановцу, који је био тесан да их све прими.

Уколико се приближавала српска војска комитске чете у околини Горњег Милановца су се све више активирале за напад на снаге окупатора. Окружна и среска окупациона команда су око 23. октобра упутиле таоце Радовановић Косту у село Луњевицу а Масловарић Михаила у село Љутовницу са претећим порукама комитама да ће стрељати таоце ако они нападну аустроугарску војску и органе окупационе власти. Порука и претње слате су и у друга села у околини. Аустроугарска војска и органи окупационе власти су се ужурбано повлачили кроз Горњи Милановац и села Рудничко-таковског краја и у пролазу пљачкали недужне грађане, убијали их ако би се пљачки успротивили и палили им зграде. Дринска дивизија их је у стопу гонила и онемогућавала пљачке и насиља већих размера.

² Др. Петар Опачић, *Србија, Солунски фронт и уједињење*, Књижевне новине, 1990, Београд, стр. 366.

Дринска дивизија је 27. октобра продрла из Крагујевца у правцу Аранђеловца и ослободила Страгаре. Главнина Дринске дивизије продирала је правцем преко Лајковца ка Ваљеву, Обреновцу и Шапцу. Њена лева колона је 28. октобра ослободила Рудник и Горњи Милановац.

Кроз варош Горњи Милановац су се неколико дана пре ослобођења повлачиле аустроугарске јединице. У току ноћи 27/28. октобра из вароши су се, под заштитом мрака, повукле окупационе власти. Мештани су били узнемирени. Радовали су се ослобођењу и страховали од повратка окупатора. Појединци су одлазили на Рудник - у сусрет српској војсци.

По сећањима Владимира Живанчевића, тада ученика средње школе, у варош је ујутру прво ушло 10-15 комита. Ускоро се из правца Крагујевца чула војничка труба и песма корачница: „Марширала, марширала краља Петра гарда...” Како се колона приближавала труба и песма су се све гласније чуле. Потом се појавило чело колоне. Народ и комите су је одушевљено поздрављали са узвицима „Живели”. Војници су одушевљено одпоздрављали. Били су у дотрајалим француским униформама, са француским оружјем. На њима се нису осећале претрпљене патње и болови.

На челу колоне марширао је један наредник. Био је врло озбиљан. На рамену му је ста-

јала једна животиња и клатила се по ритму трубе и корачнице. Касније смо сазнали да је то било мајмунче. Гомила деце трчала је поред наредника и загледала мајмунче.

Колона се зауставила у центру вароши, на пијаци, испред зграде Окружног суда и ослободила таоце из затвора. Народ и војска су се за кратко помешали, поздрављали. Било је песме, грљења, љубљења, али и сете. Највише распитивања војника за њихове породице, а грађана за њихове рођаке и пријатеље у српској војсци.

Живанчевић Владимир даље каже:

„Ми деца смо се сјурили на железничку станицу. Тамо је било више вагона пуних намирница, које је окупатор опљачкао у околним селима и утоварио да тера у Беч. Провалили смо у један вагон докопали се хране и утолили глад. Ослобођење смо запамтили и по томе што смо се тога дана, после дугог времена гладовања најели”.

После кратког задржавања у вароши лева колона Дринске дивизије је журно наставила покрет у правцу Такова да гони непријатеља. Горњи Милановац је био ослобођен.

Шумадијска дивизија је била у саставу 2. армије. Она је 25. октобра ослободила Косовску Митровицу. Један њен одред је 26. октобра ослободио Нови Пазар, а потом Нову Варош и Пријеполје, а 27. октобра Чачак. Три дана касније била је ослобођена цела Србија.

VII

**ПОТОМЦИ
О РАТНИЦИМА – РАТНИЦИ
О СЕБИ**

Мирослав Милисављевић: ДЕЛА МОЈИХ ПРЕДАКА ЖИВЕЋЕ ВЕЧНО

У ослободилачким ратовима Србије од 1912. до 1918. године учествовали су моји дедови Рајица Милисављевић, Бождар и Михаило Марковић са њиховим савременицима из села. Они су својом борбом ослободили српски народ турског и аустроугарског ропства, сачували потомству име, постојање, опстанак, част, достојанство и слободу. За учињена дела Србија је њихове груди окитила одликовањима. Благодарети њиховој борби, делима и жртви постојимо ја и моји потомци. Зато сам, када ме је аутор ове књиге - Споменика замолио да за село Семедраж сачиним списак погинулих и преживелих ратника ослободилачких ратова Србије примио као част и обавезу према својим прецима и извршио сам то с посебном пажњом, љубављу и дугом према њима и потомцима.

Припадам српском народу који с правом може да се поноси својом прошлoшћу и традицијом, а неки то не чине увек на прави начин. Углавном, некимa прошлост често служи да се њоме само хвале и поносе. Наши савременици, усуђујем се рећи, недовољно познају своје корене и њихову вредност, а лако заборављају историјске догађаје и заслуге својих предака. Онога, што нам је од предака остало, често и олако се одричемо или га заборављамо, а неки га чак олако крчме за свашта. Није случајно наш сународник Раде Пашић покушавао да прода бисту свог великог оца да би имао новца за коцкање. Ми немамо сталне националне политике према традиционалним вредностима за сва времена, за све партије, државу и грађане без обзира на позиције у држави и власти. Политичке партије најчешће негују традиције које им у жељеном моменту обезбеђују највећу политичку подршку маса. Грчка своју историју изучава од 15. века пре наше ере, а код нас већина унука о својим дедовима, са којима су живели у истом веку, ништа не зна осим њихових имена и презимена.

Уколико мање знамо своју историју и културу утолико смо духовно и материјално сиромашнији. Зато се у историји нашег народа и животу појединаца дешавају такве ствари које се не би смеле догађати и за које, здрав разум нема објашњење. Познавање прошлости није нам по-

требно да се њоме хвалимо већ да нам буде сигуран путоказ у садашњости и будућности.

Прошло је 77 година од завршетка последњих ратова за одбрану српског народа од освајача са истока и запада и за своје уједињење. Међу живима више нема учесника тих епохалних догађаја, све је мање њихових синова и кћери а сећања бледе. Остало је да унуци и прауници прикупе и среде документа и сведочења о делима својих предака, који су им својом крвљу и костима обезбедили опстанак и постојање. У том херојском времену синови и кћери Србије сложено и храбро су се борили и гинули против завојевача: на бојним пољима, у логорима, у емиграцији и окупираној Србији. Кости синова Србије расејане су по целом свету - од Африке до северног пола и од Атлантског до Тихог океана. Већина умрлих и убијених остала је без надгробног обележја, а тамо где су подигнута оскрнављена су.

Данас је мало потомака који знају у којим су им се све бојевима преци борили, а да не говоримо у којим су четама, батаљонима, пуковима и дивизијама били. За садашњост и будућност је важно да забележимо њихово постојање, јуначка и бесмртна дела за одбрану отаџбине, слободе, опстанка и будућности потомака. Без идентификације њихових имена заборавиће се њихово постојање, жртве и дела.

Из наведених разлога, са дужним поштовањем, чашћу и љубављу прихватио сам да истражим и запишем имена ратника ослободилачких ратова Србије од 1912. до 1918. године у селу Семедраж - да би њихова имена и дела била сачувана од заборава за потомке. То је моје мало враћање великог дуга онима којима дугујем своје постојање; постојање мојих потомака и српског народа.

Књига ће садашњим и будућим генерацијама пружити веће могућности за изучавање дела својих предака, њихових савезника и непријатеља који су нам тада кројили историју. Потомци ће почети да проналазе сачуване старе записе, фотографије, архиве, дневнике и затурена документа преко којих ће боље упознати своје претке и њихово време, допуниће књигу новим подацима и предати га у аманет потомцима

То су били моји мотиви да се ангажујем на прикупљању података о ратницима ослободилачких ратова Србије од 1912. до 1918. године, о својим дедовима и њиховим ратним друговима.

За истраживање користио сам необјављене белешке Милутина Павловића (1914-1994), чији је отац Радомир учествовао у Првом а он Милутин у Другом светском рату, а које је оставио сину Живку и унуку Срећку. Прикупио сам сећање Миодрага, сина Радосава Вукомановића који је погинуо у рату 1912. године. Миодраг ми је причао сећање његових предака из тих ратова. Забележио сам сећања и других потомака ратника из села Семедражи. Податке о ратницима прикупљао сам и са споменика у сеоском гробљу у Семедражи. Користио сам и податке са Спомен-плоче у Цркви Свете Тројице у Горњем Милановцу. Сазнао сам да су многе записе и документа попалили завојевачи Србије у Другом светском рату. Имена, жртве и дела већине ратника била су на путу да се потпуно забораве, јер су једни остали без потомака, а неки потомци нису имали начина и средстава да их сачувају од заборава. И поред великих напора да сви буду уписани у књигу пре се може десети да неко није уписан него да је неко у списак унет а да у рату није био.

Из малог села Семедражи, према мојим истраживањима, у ослободилачким ратовима Србије од 1912. до 1918. године учествовало је 96 војних обвезника од којих је 50 погинуло а 46 је преживело ослободилачке ратове и вратило се кући. Потомци су им вечно дужни, с поносом и захвалношћу сећају се њихових дела, патњи и жртава и спремни су да наставе њихов пут у свом времену.

Ратницима вечна слава и хвала!

У 1994. години у Семедражима.

Мирослав Милисављевић
пензионер из села Семедража.

Дамљан Рашић У РАТ СА ТУРЦИМА КРЕНУЛИ ПЕВАЈУЋИ

Резервни потпуковник Дамљан Рашић рођен је 1. јула 1889. године у селу Заграђе. Основну школу завршио је у месту рођења и на Руднику, четврти разред гимназије у Београду, учитељску школу 1910. године у Јагодини и 1911. године постављен за учитеља у основној школи Бољковци. Школу резервних официра завршио је августа 1912. године и произведен у чин резервног потпоручника. После рата био је учитељ у Пожаревцу и околини.

За рат против Турске мобилисан је септембра 1912. године и стално ратовао у 19. пешадијском пуку у коме је вршио дужности од командира вода до ађутанта штаба пука и унапређиван од потпоручника до капетана I класе. На Солунском фронту објавио је око 30 чланака у *Ратном дневнику*, органу Врховне команде. Учествовао је у пробоју Солунског фронта. Одликован је Златном медаљом Обилића за храброст и Медаљом за војне заслуге. Демобилисан је 1. децембра 1918. године и вратио се учитељском позиву.

У Пожаревцу је био управитељ школе „Свети Сава” и одборник у општини. Радио је у Српској књижевној задрузи и на њен предлог одликован Орденом Светог Саве V степена. У Београд је премештен 1926. године у школу „Свети Сава” и радио у Учитељском удружењу. Написао је седам уџбеника за основну школу. Као резервни потпуковник мобилисан је 1. априла 1941. године. Други светски рат провео је у заробљеништву из кога се вратио јула 1945. године и ускоро је пензионисан. Умро је у Београду. Објавио је књигу *„Кроз рат за слободу”* из кога објављујемо наслов *„Рат против Турака”*.

„Једног лепог сунчаног дана, почетком септембра 1912. године (мобилизација у Србији објављена је 30. септембра 1912. године - И. Ђ.) звона свих цркава позвала су војне обвезнике Србије да се одмах јаве у војне јединице. У народу је настало узбуђење. Сви су говорили само о рату против Турака. Све прожима једна мисао: осветити Косово и ослободити браћу која још пате у турском ropcтву...

Шумадијска дивизија I позива прикупљала се у Крагујевачком пољу, на које су пристизали војни обвезници. Они скидају сељачко одело а облаче војничко: лаке опанке замењују са тешким цокулама од тврде коже. Припреме су журне и без одмора. Војни обвезници заснивају нова познанства и стварају другарство, јаче и чвршће од досадашњих. Сретали су се људи у трећој деценији живота. Увече уз свиралу или двојенице играју кола или певају...

Народ, највише старији, опколио је војне логоре. Чека да од оних које испраћају приме одела, оно што им не треба, поздраве се са њима, испрате их и врате се кући. Земља им је постела, небо покривач, а оно што ће примити да врате мале је вредности, али они упорно чекају.

Хоће да испрате своје у рат за коначно ослобођење од Турака. Поносни су што се међу хиљадама осветника Косова налазе и њихови најмилији. Али, и брижни су при помисли да им они у рату могу погинути...

Крагујевац је одушевљено испратио осветнике Косова. Пешадија је у колони по четири с песмом прошла улицама града кроз шпалир грађана који су је одушевљено поздравили. Војници су носили нову одећу, обућу, пушке брзометке, доста муниције и по једну бомбу. За пешадијом су ухрањени коњи вукли нове брзометне топове. Сви су били усхићени. Војска је отишла на Косово...

Шумадијска дивизија I позива, у саставу 3. армије, учествовала је у ослобођењу Косова поља, у Душановом Призрену је истакла српску заставу, успоставила је везу са црногорском војском, протерали Турке из Љеша, Драча, Тиране, Елбасана и избила на Јадранско море. Турци су враћени у Малу Азију из које су више од пет векова раније почели освајати Балкан. Косово је освећено”.

Исидор Ђуковић: ОТАЦ ЈЕ ИСПРИЧАО СИНУ

Јован Марјановић рођен је 1882. године у селу Давидовици, учествовао је у ослободилачким ратовима Србије од 1912. до 1918. године. После Другог светског рата испричао је сину Радојици како је од 1912. до 1918. године текло његово ратовање за ослобођење и уједињење српског народа. Радојица се његових прича овако сећа:

„Када сам отишао у турски рат октобра 1912. године, код куће сам оставио жену и шесторо деце. Турци су нам пружили јачи отпор једино код Куманова и Битоља. Са осталих положаја су се брзо повлачили и бежали. До краја године протерали смо их у Малу Азију и ослободили наш народ и земљу од њиховог ропства...”

Али само што се Србија ослободила турског ропства напали су је изненада Бугари. Српски сељаци се нису вратили кућама, већ су бранили Србију од Бугара. Победили су и Бугаре 1913. године на Брегалници и одбранили Србију. Потом су се вратили из војске кућама и почели да лече ране из протеклих ратова.

У Србији мир није дуго трајао. Српски сељаци су посејали усеве а нису успели да их

уберу. Аустроугарска је 28. јула 1914. године напала Србију. Желела је да над српским народом, после турске, успостави своју власт. Српски сељаци су оставили непожњевено жито, поново узели оружје у руке и пожурили, на западну и северну границу, да бране Србију од нових освајача. Јован је причао како је то било:

„Аустроугарска војска је 12. августа 1914. године прешла Дрину и продрла до планине Цера. Ту смо је дочекали и тако поразили да су тако брзо бежали испред нас да их нисмо могли стићи. Били су бројнији од нас, а имали су више и боље наоружање. Ми смо били сигурнији, увежбанији и бољи, а бранили смо свој народ и земљу. Многи аустроугарски војници су погинули, рањени и заробљени, а задобили смо и велики плен. Имали смо и ми велике губитке, али мање од њих...”

За десетак дана окупације аустроугарски војници су на окупираном делу Србије извршили многа насиља, пљачке и убиства над српским сељацима који су код кућа мирно дочекали окупацију. Такав бестијанлук и тако велики број злочина и свирепости које су хришћани римокатоличке вере извршили над хришћанима православне вере ја до тада нисам чуо ни видео. Било је то теже, више и горе од злочина које су Турци муслиманске вере извршили над Србима хришћанима православне вере. Зато се другим верама не може веровати...”

Аустроугарска је почетком септембра 1914. године по други пут напала Србију преко Дрине и Саве. Српска војска се храбро и упорно бранила. Али, остала је без артиљеријске муниције па се под борбом повукла на реку Колубару и планину Суворбор. Прва армија повукла се до испред Горњег Милановца, а Друга и Трећа армија до испред Аранђеловца и Младеновца. Јован је био у 10. пешадијском „Таковском” пуку Шумадијске дивизије и из сећања на ове борбе испричао је:

„Сиђем ја са положаја у Аранђеловац да купим дувана. У Аранђеловцу сретнем Микаила Ивановића, мога комшију из Давидовице. Био је још дечак и тек је био отишао да ради у фабрици дувана у Нишу. Он ми рече да је напустио посао и добровољно дошао да брани Србију. Пита ме у коју јединицу да ступи. Ступио је у моју јединицу. Био је необучен и неискусан. Погинуо је у првој борби...”

Прешли смо у противофанзиву и протерали Швабе преко Дрине и Саве. Али, Шваба нас није хтео оставити на миру док нас не пороби. На граници се стално пуцало, а тифус је почео да хара. Ми смо се спремали да дочекамо нови напад аустроугарских освајача и наше хришћанске римокатоличке „браће”. Био сам на положајима око Торлака кад су на Бањицу стигла два француска авиона,..

У наш пук је септембра 1915. године стигла попуна из Шилопајске општине. У њој су стигла моја рођена браћа Радомир и Миљивоје, петоро браће од стричева и преко стотину војних обвезника из целе општине..."

Аустроугарска је почетком октобра 1915. године, у савезу са Немачком и Бугарском, по трећи пут напала Србију са запада, севера и истока. Под притиском много надмоћнијих снага Србија се повлачила једино слободним правцем - преко Косова поља и Албаније. Јован се овако сећао тог повлачења:

„Са војском се повлачио велики број избеглица, чији се број повећавао са дужином повлачења. Некако смо по киши и хладноћи стигли до Албаније. Хлеба је било доста а стоку смо уз пут клали и тако се хранили. Хлеб се уз пут месио и пекао. Најтеже је било старцима, деци и женама. Њих је највише страдало, а многе је непријатељ сустигао, убијао или гонио у логоре у којима су скапавали..."

Најтеже је било ићи планинским залеђеним стазама правцем Призрен - Љум Кула - Драч. Уске планинске стазе биле су под снегом и залеђене. Обилазака није било. Ко се оклизнуо падао је у провалију из које није било изласка. Поред стаза и на преноћиштима многи су остајали умрли од глади, хладноће, изнемоглости или убијени од пљачкашких арнаутских банди... Није било зграда да се човек закљони од невремена, нигде ватре да се човек огреје нити је имало шта да се купи и поједе. Поред стаза остајала су смрзнута тела деце, стараца, жена и војника по којима је падао снег..."

Изнемогли, голи, боси и изгладнели преживели српски војници и избеглице стигли су на Албанско приморје. Савезници их нису прихватили. Седам недеља под ведрим небом очекивали су савезничку помоћ и прихват. На жалост за то време растао је број умрлих. Боравак на Албанском приморју Јован је овако описао:

„Једно вече видим да Арнаутин чува овце поред шуме. Моје комшије из Давидовице, два брата Павловића - Вујадин и Гвозден, прилазе му, разговарају и узимају овцу. Нисам видео да ли су му је платили. Али, и ако су платили узели су овцу под претњом, заклали је, испекли и са друговима појели. Командант је сазнао, истраживао и Вујадина за тај чин осудио на стрељање. Јединица је постројена и пресуда саопштена. Вујадину је дата последња реч. Он је био храбар, стао је пред строј и овако рекао:

– Господине капетане, Ви знате колико нам дана нисте ништа дали за јело. Ви нас водите а ми Вам верујемо и за Вама идемо. Да бисмо могли за Вама ићи и борити се морамо живети а да би живели, морамо јести. Ако Ви мене, и поред тога стрељате, Вас ће убити мој брат Гвозден. Ви знате колико је он храбар, колико је јак и одлучан и знате да ће то учинити. Неколико Срба биће непотребно мање..."

Командант је ћутао, пушио и избацивао густе димове. Ћутали су и војници. Командант најзад рече:

– Браћо, ја не могу брата да стрељам. Зато Вас молим немојте красти, отимати и пљачкати, чак ни од непријатеља. Једног дана доведићете ме у ситуацију да некога стрељам против своје воље и убеђења..."

Војници су под тежином командантових речи ћутали, а затим се разишли. Судбина је хтела да Гвозден неколико дана касније умре. Не знам да ли од болести или од глади. Добили смо брашно да од њега на жару печемо хлеб. Гвозден је лежао гладан, болестан и у бунилу. Вујадин је пекао хлеб за обојицу. Док је Вујадин испекао хлеб Гвозден је умро - вероватно болестан и гладан чекајући хлеб од брата Вујадина..."

Вујадин се после рата вратио кући у своје село Давидовицу. Родну кућу затекао је порушену, породицу растурену, имање запуштено. У извојеваној слободи почео је живот из почетка..."

У Тирани смо били смештени у једну велику кућу да се неколико дана одмарамо. Пажњу ми је привукао изглед зграде споља и изнутра. Примиетио сам да је зграда президана и то пријавио старешини. Порушили смо преградне зидове и нашли три зазидана одељења: једно је било пуно турбана, у другом су били опанци (вртани), а у трећем војнички копорани. Од турбана смо направили шалове, опанцима смо обули босе војнике, а копоране су обукли они чија

је одећа била дотрајала. Пронађене ствари биле су нам драгоцене, јер је време било зимско – децембар 1915. године.

Из Тиране смо се пребацили у Драч. Поред реке смо наишли на живо блато из којег се нису могли извући војници и коњи, који су у њега упали. Седам дана смо доносили грање и дрвеће, бацали их у мочвару док нисмо направили сигуран прелаз преко ње...”

Савезници (Француска, Енглеска и Италија) су, после интервенције руског цара Николе II, 15. децембра 1915. године, прихватили српску војску и избеглице. Половину српске војске, све избеглице, рањенике и болеснике укрцали су у своје бродове у Сан Ђованију и Драчу и превезли на Крф, а половину упутили пешке поред Јадранског мора да пређу нових око 200 км до Валоне где су и они укрцани на француске и италијанске бродове и превезени на Крф, на коме су се опоравили и одморили. Јован даље прича:

„Ја сам био исцрпљен и болестан па сам у Драч упућен на лађу да будем даље пребачен. У Драчу смо дуго чекали француску лађу. Прегледали су нас, окупали, укрцали у брод и са великом групом болесних и исцрпљених војника пребачен сам у Француску, где смо остали док се нисмо опоравили. Приметио сам да су Французи кад год се наоблачи пуцали из града на облаке... У Француској сам први пут видео бицикле...”

Кад смо се опоравили, пребацили су нас возовима и бродовима у Солун, где је већ била српска војска. У Солуну сам се задржао седам дана. За то време доживео сам многе догодивштине.

Прва, један Грк ми је затражио пушку да убије неког богатог Турчина и опљачка његово злато. За ту услугу понудио ми је две трећине опљачканог злата, а једну трећину би задржао за себе. Наравно да то нисам прихватио...

Друго вече, више нас је ушло у кућу једног Турчина. Не знам зашто смо то учинили. Он нас је дочекао седећи уз прочеље на коме је горела ватра изнад које се налазио казан обешен о вериге. Посумњао сам у Турчина и наредио му да скине казан. Ватра је горела на металној плочи испод које се налазио простор са већом количином новца у металу. Извадили смо новац и предали га команди.

Треће, мој даљи рођак Матија Секулић Недељковић из села Велеречи, до тада писар код краља, једног дана је нестао. Тек 1952. године појавио се у селу Велеречи, као велики богаташ из Америке. Он се тада оженио девојком из Херцег Новог много млађом од себе.

У офанзиви српске војске после пробоја солунског фронта Љуба Сарачевић из Шилопаја стигао је 1918. године до Загреба. Тамо се оженио богатом удовицом аустроугарског пуковника. Са њом се вратио у Београд и стално налазио уз краља Александра Карађорђевића. Тако су нам тешкоће биле заједничке, а каснији живот нас је раздвојио...”

Јован Марјановић учествовао је у солунској офанзиви од Солунског фронта до Чачка. На том путу нашао се са Будимиром, млађим братом од стрица. Обојица су се после расформирања ратне јединице у Чачку вратили у родно село Давидовицу. Као победник и ослободилац доживео је на свом огњишту највећи животни ударац, пораз и бол. Његова жена и петоро деце су у току рата умрли од колере. Затекао је једино преживелог сина Јездимира о коме су се старале комшије. Ратник је нашао снаге да победи и животне тешкоће. Почео је живот из почетка. Оженио се удовицом чијег су мужа, као заробљеника, Бугари заклали 1915. године. Она му је довела једно женско дете. У другом браку добио је још троје деце, међу којима и Радојицу, коме је испричао своју животну причу. Јован је умро 11. јануара 1954. године поштован од својих потомака и суграђана.

Судбина Јована Марјановића из Давидовице слична је судбинама осталих ратника из ослободилачких ратова Србије од 1912. до 1918. године.

Припремио маја 1995. Исидор Ђуковић

Исидор Ђуковић: ПЕТ СИНОВА РАТНИКА СТЕВАНА ЈЕВТИЋА

Стеван Јевтић, земљорадник из села Церове, упутио је у ослободилачки рат Србије против Турске, октобра 1912. године, пет синова. По ослобођењу од Турака сви су се борили против Бугара 1913. и 1914-1918. године против Аустроугарске, Немачке и Бугарске, које су желеле да замене турску власт над српским народом. Под-

носили су највеће патње, тешкоће, жртве и рањавања али од одбране права српског народа на опстанак и слободу нису одустајали. Била је то једна од многобројних српских породица која је отаџбини Србији дала све што је имала, па и своје синове.

Стеванов најстарији син Милић, рођен 1886. године, учествовао је у балканским ратовима Србије 1912. и 1913. године. Погинуо је као наредник на Мачковом камену 22. септембра 1914. године. У најкритичнијем моменту најтеже и најкрвавије борбе српске војске у свим ратовима, командовао је чети:

– Војници, јунаци – За Србију, напред за мном!

Са пиштољем у руци први је кренуо у свој последњи јуриш и у њему храбро погинуо. Тело му је сахрањено у заједничкој гробници на Мачковом камену.

Други Стеванов син Војин је рођен 1883. године. Учествовао је у балканским ратовима Србије 1912. и 1913. године. Борио се у Шумадијској дивизији I позива, која је у бици на Брегалници пробила бугарски фронт на Дренку и Рајчанском риду и одлучила исход ове битке у славу српског оружја. У тој бици погинуо је Војин. Тело му је сахрањено у заједничкој гробници у Штипу.

Трећи Стеванов син Драгић борио се у ослободилачким ратовима Србије до 1915. године. Приликом повлачења штитио је колоне српске војске и око 200.000 избеглица – старца, деце и жена од насртаја подивљалих освајача. Бугари су га заробили и отерали у логор у коме је издржао три године потпуне обесправљености, глади, голотиње, немаштине, сваковрсних понижења и тортура бугарског логорског режима. После ослобођења 1918. године вратио се кући у село Церову. До смрти је жалио што се није убио пре него што је пао у бугарско заробљеништво. Млађима је с горчином причао о бугарској тортури и нечовештву над ратним заробљеницима. Често је понављао да је свака смрт боља од заробљеништва и робовања. У априлу 1941. године његов рођак Драган Јевтић напустио је војску, дошао у униформи кући, изјавивши да је рат завршен и да су Немци заузели Југославију. Стари ратник је плануо и сасуо му у лице:

– Срам те било! Ти си дезертер који је побегао с фронта и издао земљу. Тебе треба на колац. Напоље из моје куће...

На жалост, оправдана љутња чиче Драгића није могла изменити стварност. Стари ратник је реаговао својом увек присутном патриотском свешћу. Из искуства стеченог у рату и бугарском заробљеништву знао је шта поробљеном српском народу спремају освајачи. Умро је 1952. године.

Четврти Стеванов син Милисав био је редов - телефониста у 8. пешадијском пуку. Учествовао је у свим ослободилачким ратовима Србије од 1912. до 1918. године. Млађима је често причао о томе какве је патње, страдања и тешкоће доживљавао у рату, али и о понеким малим радостима, које су му много значиле. Један свој доживљај је овако испричао:

„После тек завршене битке на Брегалници седим ја поред телефона. Около мене су лешеви изгинулих бугарских и наших војника. Испред мене се појави човек у војничком оделу, без ознаке чина, и упита ме:

– Зашто ови лешеви нису сахрањени?

– Ја нисам надлежан да о томе одлучујем, а лешева је толико да их цела српска војска не може сахранити за три дана, одговорих му. Он се наљути и оде.

Ускоро ме позва командант пука. Одох код њега и затекох непознатог. Командант ме упита:

– Јевтићу, шта си ти рекао овом официру малопре?

Испричао сам како је било и додао да господин официр нема ознаке чина, а није ми се представио па нисам знао с ким разговарам.

Командант ми приђе, потапша ме по рамену и задовољно рече непознатоме:

– Знао сам да мој Шумадинац неће да ме слаже. Погледа моје поцепано одело и опанке, позва ађутанта и нареди му да ми из магацина донесе нове опанке, а мени рече - извини, одело немамо. Ађутант брзо донесе опанке и командант ми нареди да их пред њим обујем. Затим ме испрати из канцеларије. Командант је имао поверење у мене, разумео ме и наградио. Хвала му. Ја сам у њега стекао још веће поверење, још више сам га поштовао а и заволео”.

Милисав је 1915. године прешао преко Албаније и стигао на Крф. У 1917. годни добио је Медаљу за ревносну службу. У 1918. години учествовао је на пробоју Солунског фронта, ослобођењу и очекиваном уједињењу целог српског народа. Убеђен да је задатак извршио, вратио се кући.

После рата је с поштовањем и уважавањем причао о краљу Петру I Карађорђевићу.

– Краља Петра I видео сам 1916. године, када смо ослободили прве стопе српске земље. Дошао је код нас, клекнуо и пољубио родну груду. То је на присутне официре и војнике снажно деловало да су нам се свима јавиле сузе у очима. Сви смо то исто учинили”.

За регента Александра говорио је да је храбар човек, да се са њим често сретао и да је увек био коректан. Милисав је знао много песмица са Солунског фронта и често их понављао за себе и друге. Њихов унук, по синовцу, Милић данас се сећа само две строфе:

Фронт солунски сав се тресе,
Од топовске љуте рике,
А регент је сишо у ров,
Да се бори уз војнике...
Фронт солунски сав се тресе,
И жртве су многе пале,
А регентске младе руке,
Ни тад нису задрхтале...

Рат је пореметио Милисављев живот те није имао потомака. На његово тражење а ради очувања успомена на погинулог брата, његов унук по синовцу добио је име Милић, кога је посинио. Умро је 1979. године у 86 години живота у родној Церови.

Петог најмлађег Стевановог сина Обрада рат против Турака затекао је као студента права у Београду. У српској војсци учествовао је у свим ослободилачким ратовима Србије. При повлачењу 1915. године имао је чин капетана. Пребачен је у Бизерту, где је шест месеци обучавао регруте и добровољце пре упућивања на Солунски фронт. Добио је више одликовања и признања.

У српској војсци су 1917. године почела хапшења чланова организације „Уједињење или смрт”. Полиција је у заплењеној архиви пронашла и Обрадово име. Он је то сазнао. Пошто му је претило хапшење склонио се у Италију, где је дочекао крај рата. Касније је причао да је био уписан у организацију „Уједињење или смрт”, али да у њој није имао никакву функцију ни задужење.

Годину дана после завршетка рата Обрад се преко конзулата у Риму вратио у Београд где је живео у самоизолацији под именом Павле. У 1932. години полиција је открила његов идентитет и почела да га прати. Он је то приметио.

Затражио је пријем и био примљен код краља Александра Карађорђевића, коме је, како је причао, рекао:

– Ваше Величанство, у ратовима за ослобођење и уједињење учествовао сам са четири брата, од којих су два погинула, а ја са солунског фронта носим метак у грудима. На солунском фронту сам неосновано оптужен па сам, да не бих био ухапшен, побегао у Италију и одвојен од даље борбе за ослобођење и уједињење. После рата вратио сам се у Србију, јер је то моја отаџбина без које не могу да живим. Ничим се нисам огрешио о законе ове земље. Ваша полиција ме стално прати као највећег издајника и злочинца. Ако је то са Вашим знањем и налогом, ја сам донео сва признања и одликовања која сте ми дали да Вам вратим, и да одговарам. Ако полиција то чини без Вашег знања и налога, молим Вас, да јој наредите да ме остави да на миру живим у земљи за коју сам се борио.

Краљ Александар Карађорђевић је разумео његову реакцију, гарантовао заштиту од полиције и одредио му пензију 200 динара месечно.

Обрад је до краја живота био врло депресиван. Није се женио и није оставио потомке. Умро је 1965. године. По његовој жељи, унуци по синовцу, Милић и Петар, којима је оставио своју заоставштину, сахранили су га на сеоском гробљу у родној Церови, поред мајке Јеле.

Освајачи Србије су на сличне начине разбили и унесрећили већину српских породица. Немилосрдно су уништавали српску младост на њеном огњишту у годинама када је на биолошком, економском, културном и научном пољу својим породицама и народу могла највише дати. Свака српска породица је дала отаџбини Србији онолико синова колико је имала. Рат их је по својим законима и критеријумима узимао што је највише могао.

Данас у селу Церови живи потомак деда Стевана Јевтића, чува одликовања, признања, фотографије, славу и традицију својих предака, показује их посетиоцима и гостима, али их и спрема да преда у аманет својим унуцима да наставе породичну и националну традицију.

Миша Стевановић: РАТОВАЊА ДЕДА СТАНОЈА И ЊЕГОВОГ ЖДРАЛИНА

Станоје Павла Маринковић рођен је 27. фебруара 1887. године у селу Врађевшници. Отац му је имао абаџијску радњу, механичку црепану у Љуљацима, плодне њиве поред реке Груже, шљивике, винограде и јабучаре у заобаљу реке. У више мандата био је радикалски посланик у Народној скупштини Краљевине Југославије. Имао је и три сина: Алексија, капетана I класе који је погинуо при пробоју Солунског фронта, Димитрија који је завршио пољопривредну школу и Станоја, који је завршио трговачки занат код породичног пријатеља трговца Пере Милановића у Горњем Милановцу.

Станоје је војску служио у коњици. Сиромашна Србија није могла коњаницима обезбедити коње, па је у коњицу регрутовала синове имућнијих родитеља који су могли да издржавају коње. На позив отаџбине, војни обвезник и коњ су упућивани заједно у ратне јединице. Станоје је кадар служио од 1907. до 1910. године у Ћуприји. По одслужењу војног рока, уз помоћ оца Павла, отворио је у Горњем Милановцу, самосталну трговачку радњу, купио коња Ждралина и са њим чекао позив отаџбине.

У јесен 1912. године отаџбина је позвала Станоја у рат за ослобођење јужних крајева од Турака. Станоје је са собом повео коња Ждралина, који је био питом и веран му друг и саборац. Станоје га је чувао, неговао и хранио као драгу особу. У ратовима 1912. до 1918. године Ждралин га је својим хитрим ногама више пута спасао сигурне смрти. Животне несреће, недаће и тешкоће биле су им заједничке. Заједно су трпели и патили на пролазу преко Албаније, одмарали се на Крфу и Солуну, јуришали у непријатељске редове и позадину и славили победу - пробоја Солунског фронта. Заједно су се вратили на згариште своје куће и коњушнице, које су аустроугарски војници запалили.

Послератни живот протекао је у немаштини и борби за живот. Станоје је отворио бакалницу, потом гвожђарску па текстилну радњу. Био је и председник општине Горњи Милановац, али свог верног Ждралина никада није заборавио. У дворишту своје радње подигао му је коњушницу и одредио му издржавање. Ждралин није теглио ни носио, редовно је тимарен, храњен, појен,

негован и извођен у шетњу. Станоје га је два пута дневно обилазио - колико да се поздрави с њим и види да ли му нешто не недостаје. Тако негован Ждралин је угинуо 1925. године. Његову коњушницу Станоје је држао чисту, уредну и нетакнуту до 15. октобра 1941. године. Тада ју је немачка казнена експедиција запалила. Станојева кућа и радња су заједно са Ждралиновом коњушницом и целим Горњим Милановцем постали згариште. Непријатељ им се осветио.

Станоје је преживео Други светски рат и умро 1953. године. Тако су завршени живот и ратовање Станоја и Ждралина. Остали су у сећању Станојевих потомака: кћерке Драгане Маринковић Петровић и Станојевог сина Миодрага Маринковића.

Лепосава Савић-Тодоровић: МОЈ ДЕДА БРАНКО КРСМАНОВИЋ, ЗАСТАВНИК 10. ПЕШАДИЈСКОГ ПУКА

Рођен је у селу Обајгоре код Бајине Баште 16/29. децембра 1865. године као седмо дете Павла Пејића. Основну школу је завршио у месту рођења. У кадар је ступио 1885. године. Тада је, по деди Крсману, променио презиме у Крсмановић. Активирао се и посветио војном позиву. Служио је у војсци четири краља. Жалио је последњег Обреновића. Краља Петра I је искрено волео. Од 1896. године служио је у Горњем Милановцу.

У ослободилачким ратовима Србије од 1912. до 1918. године био је активни наредник и заставник 10. пешадијског пука II позива „Тачковског”. Радо је причао о својим ратним данима и доживљајима, борбама с Турцима, Бугарима, Аустроугарима и Немцима, преласку козјим стазама преко врлети и беспуђа по којима су и по дубоком снегу и пртинама са којих се при најмањем неопрезу падало у понор преко Албаније, о зими, глади, болестима, како су се колоне разређивале, изнемогли заостајали и поред стазе остајали заувек.

На лађу се укрцао у Сан Ђовани ди Медуга 31. децембра 1915.. У Бизерти су га оболелог и изнемоглог на рукама са брода однели у болницу 18. јануара 1916. године на Крстовдан. Кад се опоравио са својом нераздуженом заставом отишао је на Солунски фронт. Причао је о трогодишњим борбама на Солунском фронту, носталгији и љубави према Србији и породици, о

срећи када добије писмо од куће. У листу „СРП-СКЕ НОВИНЕ” које су излазиле на Крфу изашла је о деда Бранку и једна рођенданска честитка:

„СЛАВЉЕНИК СРПСКИ ЗАСТАВНИК Бранко Крсмановић, наредник и заставник 10. пука II позива навршује 26. ов. мес. тридесет година своје беспрекорне и узорне службе. Наше најлепше жеље слављенику”.

Деда Бранко је увек узбуђено говорио о дуго очекиваном дану пробоја Солунског фронта: „... То је било до тада невиђено. Од грмљавине топова земља се тресла и наједанпут се смрачи. Испред нас непријатељ. Свуда око нас високе планине са стрмим падинама... А ми срећни...”

Непријатељ је у свим борбама прво циљао заставику. Деда је био изложен повећаним опасностима, а његова застава је била пробијена непријатељским мецима на седам места.

Деда је често говорио: „Бог је хтео да се жив вратим”.

Деда Бранко је као пензионер присуствовао прослави 25-те годишњице од почетка Рудничке офанзиве 3. децембра 1939. године у Горњем Милановцу, што су сви дневни листови записали, а „Време” је између осталог, писало:

„Милановчанин г. Бранко Крсмановић једини је у грађанском оделу носилац старе ратне заставе. Познато копље, познате појединости боја и натписа старе ратне заставе Десетог пешадијског пука „Таковског”, који је овај човек пронео кроз све ратове од 1912. до 1918. Пришао јој је с побожношћу и при сусрету после двадесет и више година заменио једног активног наредника и стао у ред војника, под шлемовима, он, са шеширом, у свом извешталом скромном оделу, у успомени које проживљује шест година живота здруженог са заставом његовог, Десетог пука. Крсмановић говори:

– Носио сам је преко Албаније и по Африци, свуда. Њу је целивао Геprat”.

Деда Бранко је умро на свој деведесети рођендан 29. децембра 1955. године. „Политика” је 16. јануара 1956. године његову смрт овако описала:

„СМРТ СТАРОГ ЗАСТАВНИКА

У Горњем Милановцу умро је најстарији житељ овог града, 91 годишњи Бранко Крсмановић који је носио заставу Десетог пешадијског пука „Таковског” од 1912. до 1918. Прошао је кроз окршај три рата и није напуштао заставу ни

у најтежим тренуцима. Чак ни онда када је добијао наређење да је спали. Са њом је прошао Албанију, био по Африци а на солунском фронту прославио је тридесетогодишњицу службе”.

Приликом прославе Сувоборске победе, „Политика” од 4. децембра 1939. године под насловом: „Највећа ратна победа српске војске прослављена је свечано у Горњем Милановцу”, пишући о ношењу старих застава донела је и следеће:

„Међу њима је и Бранко Крсмановић, заставник ратне заставе Десетог пука који је прошао кроз све битке и окршаје светског рата, да би је данас носио о свечаности одавања почasti онима који су под њом дали своје животе за отаџбину”.

Бранко Крсмановић био је необично храбар у рату и одликован је неколико пута. Имао је колекцију слика из ратова у којима је учествовао.

Деда је био дисциплинован и строг према себи. За друге је увек имао најлепше речи, савет и помоћ. Војска му, на жалост није одала последњу пошту, имао је велики испраћај какав се ретко памти. Поштован и вољен деда Бранко наставља да траје у својим потомцима.

Душан Д. Илић: БРАЋА СТАНИЋИ - БЛИЗАНЦИ И ДОБРОВОЉЦИ

Илија и Пантелија Станић били су браћа и близанци рођени 1883. године у селу Миоковцима. Отац им је умро кад им је било две године. Мајка их је довела у Горњи Милановац, где су живели, завршили основну школу, били шегрти, изучили занат, постали калфе, радили и служили војску.

Браћа су и живели заједно - као близанци. У 1907. години чули су да се у Америци лако стиже богатство и добро живи па су решили да окушају срећу. Скупили су паре за пут, припремили се и отпловили за Америку.

Нису затекли земљу и стање из приче. Радили су по цео дан на планатажама кафе, потом дувана, воћа и другим пословима. Од зараде су живели а нешто им је и претицало. Животом су били задовољни. У далекој туђини браћа су се стално сећала лепих дана из завичаја, младости, рођака, родног краја, Горњег Милановца и Србије. Најтежа им је била носталгија за родним крајем. Са великом пажњом пратили су шта се у Србији и око ње збива. Изненада, Србија је по-

вела и брзо завршила први па други балкански рат. Жалили су што у њима нису учествовали да помогну Србији. Радовали су се њеном јачању, победама и слави. Маштали су о повратку у Србију.

У Србију су се вратили пре него што су планирали. Аустроугарска је напала Србију и српска влада је позвала под заставу војне обвезнике и добровољце да је бране од освајача. Браћа Станићи су већ седам година радили у Америци. Створили иметак, сигурност и име. Али, овај рат нису могли да пропусте. Србија је била у опасности, од својих синова је тражила да је бране и они су решили да јој се одуже. Одазвали су се позиву, оставили Америку и првим бродом преко Солуна вратили се у Србију.

У Србију су стигли кад је у њој владало затишје и ступили у српску војску. Обновљање борбених дејстава затекло их је у Шумадијској дивизији на бугарској граници. Ускоро су их напали Бугари. Пантелија је храбро погинуо у првим борбама. Илија је наставио да се бори за обојицу и свети погинулог брата. Под борбом се повлачио преко Албаније. Издржао је глад, немаштину, зиму, замор, болештине и арнаутске препаде. Стигао је на Крф, острво наде и спаса.

После одмора и опоравка на Крфу Шумадијска дивизија је изашла на Солунски фронт, на коме се храбро борио до његовог пробоја. За храброст је одликован Медаљом „Милош Обић”, Медаљом за верност отаџбини, а после рата је добио и Албанску споменицу.

У солунској офанзиви журио је да што пре стигне у Горњи Милановац, град своје младости, и донесе му ослобођење. Илија се после 12 година вратио са слободом у Горњи Милановац, али без брата близнака Пантелије. Наставио је да живи у свом граду. Отворио је трговачку радњу, оженио се и засновао породицу. Родила су му се, одрасла, школовала, запослила и породице засновала три сина: Душан, Слободан и Предраг. Чича Илија је умро као пензионер у 96. години живота. За себе је често говорио да је срећан човек јер је све своје обавезе према породици, отаџбини и Србији испунио.

Радојко Сарачевић: ПОВРАТАК ДЕДЕ АДАМА ИЗ РАТА

Адам и Александар-Леко Сарачевићи из Шилопаја рођена су браћа. Живели су заједно и

бавили се земљорадњом. У октобру 1912. године позвала их је отаџбина да ослободе Косово и Стару Србију од Турака. За неколико месеци Турци су протерани у Малу Азију из које су и дошли. Адам и Леко требали су се вратити кући али су на Србију изненада ударили Бугари. У рату од јуна до августа 1913. године поразили су Бугаре и вратили се кући. Презимили су зиму и обавили пролећну сетву. Онда је Србију напала Аустроугарска. Адам и Леко су још пре напада били у јединицама. Српска војска је 1914. године поразила Аустроугарску војску на Церу и Колубари. У 1915. години три царевине: Немачка, Аустроугарска и Бугарска, напале су и окупирале Србију. Српска војска се преко Албаније повукла на Крф, одмориле и реорганизовале. Са Крфа је изашла на Солунски фронт и на њему водила тешке борбе три године. Крајем 1918. године ослободила је Србију и ратници су се враћали кућама.

Ми, унучићи деде Адама, кога смо звали Ђеко, волели смо да слушамо дедине приче из рата. Обично би увече пре спавања саслушали по једну дедину причу. Једна од његових незаборавних прича била је његов повратак кући из рата. Деда је причао:

„После шест година ратовања и боравка у туђини враћао сам се кући. Што сам ближе прилазио кући све већи ме је страх хватао кога ћу код куће затећи, јесу ли живи укућани, како ћу Лековој жени Ивани саопштити да је он погинуо?”

Тако размишљајући уђох у авлију и препознадох у њој ћерку Бојану рођену 1907. године и сина Богосава, рођеног 1909. године. Они мене нису препознали и ја им се обратих:

- Добар дан и помози бог, децо!
- Бог ти помогао, чико, одговори ми Бојана.
- Чија је ово кућа, упитах их.
- Ово је кућа Адама Сарачевића, одговори Богосав.

– А где је Адам, наставих да запиткујем.
– Отишао је да помогне чика Леку да отерају Турке, Бугаре и Швабе из наше земље, одговори Богосав.

Више нисам могао да издржим... грунуле су ми сузе. Бојана је то приметила па рече брату:

- Богосаве, то је наш тата.

Полетели смо једни другима у загрљај и дуго остали загрљени. Плакали смо сво троје и чврсто се стезали.

– Где вам је мајка, упитах их.

– Маја чупа пасуљ у Јасењу, одговорише у један глас.

Узео сам Бојану и Богосава за руке и стигосмо у Јасење. Стадосмо на врх њиве и ја позвах:

– Еј, Персо!

Она подиже главу, препозна ме и одазва се:

– Јеси ли ти то Адаме, упита ме, спусти пасуљ из руку и потрча нам преко њиве у сусрет.

Потрчасмо и ми према њој. Сретосмо се и сво четворо загрлисмо. Породица је опет била на окупу. Никад срећнија у животу...

Убрзо се чуло за мој долазак. Дотрча и моја снаха, Лекова жена Ивана. Пре поздрава ме упита:

– Дешо, јели дошао мој Лека...

Нисам имао спреман одговор. Настојао сам да одговор прећутим. Њој је било јасно да је Лека погинуо, да је она удовица а деца сирочићи. Закукала је из свег гласа...

Деда Аврам нам је испричао да су Леку убили Арнаути при повлачењу преко Албаније. Повлачили су се у истој колони. Код једног мостића Лека се издвојио из колоне ради обављања физиолошких потреба. Арнаути су га на брзину убили, скинули са њега одећу и обућу, оставили га голог и побегли. Деда га је сахранио на брзину, ту у планини, поред једне воденице.

Деда Адам је имао још двоје деце и увек је истицао да има лепу старост.

Мирко Ковачевић: УМЕСТО ПЕСАМА ПОБЕДЕ – ТУЖБАЛИЦЕ И ЦРНИ БАРЈАЦИ

На мобилизацију 1914. године, причао ми је отац Живорад, из наше куће Ковачевића у Брезни отишли су отац Драгутин и стриц Љубивоје. Они су бранили од непријатеља Србију и нас. Остали чланови породице одржавали смо кућу и имање. Четири године смо стрепели једни за друге и живели у неизвесности. Повремено смо добијали вести које нам нису отклониле стрепњу, неизвесност и забринутост. Ја сам имао пет година. Стално сам ишао за мајком да са њом делим забринутост за очев живот. Имао сам пет старијих сестара. Бринуле су и оне, али су биле самосталније од мене...

Једно јутро, по завршетку рата мајка је изашла да нахрани живину. Ја, по навици за њом.

Наједном се зачу продорна тужбалица за погинулим сином сусетке Цаке Романове:

„Јао, сине, Милоше, где си погинуо сине, где остаде у туђини сине, душмани те убише на бранику, сине...”

Из суседне куће зачу се још јаче и продорнија посмртна тужбалица мајке Љубинке за сином Милутином...

Са друге стране зачу се посмртна тужбалица мајке Драгиње за сином Љубисавом...

Најтужнија и најстрашнија била је посмртна тужбалица мајке Кристине за јединим сином Јованом.

Са свих страна око мене и мајке чуле су се тужбалице за погинулим ратницима и примицале нашој кући брзином кретања гласника поштоноше. Мајка стаде и поче да се окреће час на једну час на другу страну. Очекивала је стравичну вест, и кад виде гласнике, скиде мараму и закука пре него што је гласник стигао до ње. Отац је погинуо саопшти гласник... Заплаках, заридих, закуках од бола, чврсто стиснух мајку а и она мене. Кроз плач јој рекох:

– Мајко, отац је погинуо. Ми смо остали сами!

– Погинуо је, сине, да би нас заштитио и да бисмо ми живели, кроз плач ми одговори мајка, и настави тужбалицу.

Место песама победника селом су одјекивале тужбалице за погинулима. Плакали су и били тужни и они којима нико није погинуо. На свакој кући истакнуто је онолико црних барјака колико је из те куће погинуло ратника. Село Брезна било је под црним барјацима. О пљачки, сиромаштву, беди и ратној штети нико није мислио. Никад нисмо сазнали где су и када погинули и сахрањени отац Драгутин и стриц Љубивој, нити где су им гробови. Преживели ратници само би уздахнули и рекли: „Највероватније умрли су од зиме и глади, или су их убили у Албанији.” Породица им је на сеоском гробљу у Брезни подигла споменик, завршио је отац Живорад. Кад смо одлазили на сеоско гробље, увек смо долазили пред њихов споменик и увек пред њим дуго стајали замишљени и тужни.

Илија Драгомира Драшовић: ПОДУШЈЕ ЖИВОМ ДРАГОМИРУ

Пред Први светски рат у породичној задрузи Риста Драшовића из Луњевице било је десе-

торо женске и четворо мушке деце. Како су узраснала женска деца су се удавала и одлазила из задруге. Мушка деца су одлазила у војску и враћала се у задругу. Војску су служили овим редом: Продан, Роман, Богдан и Драгомир. Последњи је на служење војног кадра отишао 1911. године Драгомир. Био је снажан младић. Завршио је основну школу и пекарски занат код Радомира Радовановића у Горњем Милановцу.

На служењу војног рока Драгомир се осећао као на одмору од тешких радова у селу и на пекарском занату. Кад је завршио служење кадра уместо да га пусте кући упутили су га у рат против Турске. Турци су брзо протерани у Малу Азију одакле су и дошли. Драгомир је мислио да ће се после ослобођења од Турака вратити кући, али Србију нападоше Бугари. Драгомира задржаше да заврши и рат са Бугарима. После победе Бугара, новог рата није било. Драгомира пустише кући. Он се вратио у Луњевицу као победник.

Драгомир је у Луњевици презимио. У пролеће помогао задрузи да обави пролећну сетву. Половином, наредне, 1914. године Гаврило Принцип извршио атентат у Сарајеву на аустроугарског престолонаследника Фрању Фердинанда. Аустроугарска је за атентат прогласила кривом Србију и објавила јој рат. Драгомира су пре објаве рата позвали у војску да брани Србију - сада од Аустроугарске.

Рат против Аустроугарске био је много тежи од рата против Турске и Бугарске. Исход рата решавали су пешадија и артиљерија. Бајонети српске пешадије и гранате артиљерије наносили су велике губитке и уносили страх у аустроугарске редове. Аустроугара је било много више од нас. Носили смо се са њима док смо имали артиљеријских граната. Онда смо се морали повући на Колубару, говорили су ратници. Кад нам гранате стигоше из Француске поново смо их истерали из Србије.

После вишемесечног затишја и прохујалог тифуса кроз Србију, три царевине су крајем 1915. године са три стране нападе Србију да је униште. Драгомир се касније до краја живота сећао тешких борби крајем 1915. године. Сећао се кише, суснежице, блата, повлачења под борбом, мимоилажења са избегличким колонама и тужног краја. Немци су га заробили и протерали преко Европе у заробљенички логор у Померанији.

Пролазили су му тешки заробљенички дани. Био је у сталној неизвесности и тузи што је заробљеник а није са својим друговима да се бори за ослобођење Србије, што је одвојен од миле и драге породице и завичаја. Али, и Србија је била у ропству. У њој је било тешко. Повремена кратка писма била су недовољна да утоле његову знатижељу и умање бригу. Логорски живот му је био подношљивији од живота других заробљеника. Немцима су били потребни пекари па су га ангажовали да ради у пекари. Тако је избегао логорску тортуру и гладовање. Ипак, три године логорског живота у носталгији, патњама и ропству били су тешки.

Крајем октобра 1918. године до Драгомира су почеле да стижу вести које су наговештавале скоро ослобођење. Непријатељске државе су капитулирале: Бугарска, Турска, Аустрија, Мађарска и на крају Немачка. Логор је једно јутро освануо без стражара. Заробљеници су могли ићи куд хоће. У Немачкој и земљама Европе владали су неред и дезорганизација. Возови су се кретали без реда возње а других превозних средстава није било.

Драгомир је кренуо према Србији. Хватао је возове према југу. Чекао је, преседао, па опет чекао. После више недеља стигао је у Београд. Аустроугарска је оставила незавршену пругу уског колосека према Горњем Милановцу. Сео је у воз. Клацкајући се и идући наизменично возом и пешке стигао је у завичајни град.

У Горњем Милановцу поред њега су пролазили војници и цивили. Сви су некуд журили. На њега нико није обраћао пажњу. Његове комшије и суграђани су га, за време одсуствовања, заборавили. Кренуо је путем за Луњевицу срећан што је стигао у свој завичај, раздиран неизвесношћу где су му браћа и породица - кога ће и у каквом стању затећи код куће. Пред собом је видео на небу драге му и познате обриси планине Вујан. Под ногама је газио снег. У глави су му се ројиле разне претпоставке.

У сумрак је стигао пред кућу. Био је узбуђен. Снег и мраз није осећао. На путу и око куће није било живе душе. Почео је да дрхти од узбуђења. Пред вратима је стајао минут-два да смири узбуђење. Онда је закуцао на врата. Неко их је отворио, али га он није препознао. Корачио је преко прага. Видео је већу групу људи и жена да седе за столом. Кад га видеше сви ућуташе, загледаше се у њега и полако устадоше. Гледали

су га зачуђено као да је у кућу ушла утвара, а не човек. После кратког ћутања неко га једва чујно упита:

– Одкуда ти Драгомире?

– Како одкуда, из немачког логора, одговори Драгомир дрхтавим гласом.

– Многи наши су се одавно вратили, тебе није било. Ми смо ти данас издали за душу, говорио је исти глас.

– Ја сам ваш Драгомир. Нисам могао брже доћи. Зар ме не познајете. Добро сте урадили што сте ми приредили овакав дочек. Томе се нисам надао. Многи се неће вратити. Дајте да попијемо за њихову душу.

Присутни се прибрасе. Многима потекоше сузе радоснице. Отац и мајка га први загрлише, заплакаше и поздравише: „Добро нам дошао, сине”.

Прилазили су му браћа, сестре и други присутни. Сви га грле и честитају долазак кући. Поред многих тужних догађања тога времена долазило је и до радосних обрта. Драгомир је стигао на своје подушје.

Миодраг Јаковљевић ЦРТИЦЕ ИЗ РАТА

Миодраг Јаковљевић је у малој књизи написао велико сведочанство о ратницима рудничко-таковског краја у Првом светском рату. Поред осталог описао је храброст и јунаштво Драгослава (Пурише) Марковића - Пурке, каплара Милића, Милана Симића, Христивоја Грковића и других.

Пуриша Марковић, звани Пурко Циганин, живео је у селу Доња Врбава и бавио се занатством. У српску војску је као регрут, са својим вршњацима ступио 1914. године. После многих борби, патњи и повлачења стигао је на Солунски фронт.

На положају, негде око Кајмакчалана, бугарски митраљез је приковао његову чету за земљу. Неколико војника је покушало да га уништи, али нису успели. На крају је на митраљез кренуо Пурко с два Рудничанина. Непримећено су се привукли бугарском митраљезу, ускочили у ров, заробили послугу и запленили митраљез. Дошло је до блиске борбе. Оба Рудничанина су погинула, а рањени Пурко дочекао је чету која је извршила јуриш и заузела бугарски положај...

По казивању Рајице Маринковића из Доње Врбаве, регент Александар одликовао је Пурка Карађорђевоом звездом, али га нема у списку Витезова Карађорђевог звезде са мачевима.¹

Каплар Милић извршио је више подвига: у борби с Бугарима, 1913. године на Дренку кад су погинули командир чете и сви командири вода у његовој чети, он је самоиницијативно преузео команду и наредио јуриш у коме је чета заузела бугарски положај. При повлачењу 1915. године преко Албаније својим митраљезом је штитио пребацивање 10. пешадијског пука I позива преко реке Љуме. На Солунском фронту је ускочио у бугарски ров и преотео заробљену српску заставу...

За Милана Симића владало је мишљење у пуку да је „најхрабрији водник 8. пешадијског пука”, зато што се код Врања са својом јединицом пробио кроз непријатељски положај и маглу у састав свога пука.

Христивоје Грковић, из села Неваде, 1917. године на челу јуришног одељења више пута је упадао у бугарске положаје и наносио им велике губитке. У 1918. години је охрабрен говором свога командира, упао у бугарски положај између реке Сушице и Љешнице и направио пометњу међу Бугарима. За овај подвиг одликован је Карађорђевоом звездом с мачевима...

Наредник Гаврило Перучић из села недалеко од Рудника, 1913. године на положају испред Дрима, пред јуриш на Бугаре, добио је писмо од сина, који му је писао:

– Тата, једва чекам кад ћу порастати да те одменим у ратовању и постанем велики јунак какав је био Стеван Синђелић...

Гаврило је наставио ратовање у 1914. и 1915. години. При повлачењу преко Албаније гладан и изнемогао, пао је поред снежне и залеђене пртине очекујући смрт. Тада су му две нејаке руке његовог сина обрглиле колена. Син се немоћно наднео над њим и зајецао: тата, тата, тата – осветићу те.

Син је сахранио оца и наставио да одступа са српском војском. У 17. години живота дечак је пребачен у Алжир, где је постао добровољац

¹ Пурко је, по сећању Рајице Маринковића, неко време после Првог светског рата живео у селу Доња Врбава и бавио се занатством, а касније је с породицом отишао из села.

2. гвозденог пука. Погинуо је при ослобађању Ниша почетком октобра 1918. године.

Јаковљевић сведочи и о терору аустроугарског окупатора у Србији: узимању и стрељању талаца, пљачки сеоске имовине и убијању српских сеоских домаћина за којима су остајала нејака деца и незбринуте породице. Један од њих је пред стрељање узвикнуо аустроугарским целатима:

- Пред ненаоружаном сиротињом показујете се какви сте ратници. Где вам је било то јунаштво у биткама на Церу и Руднику. Није ми жао живота, јер сам га скупо заменио на Церу, Сувору, Буковој глави, Мачковом камену...

Јаковљевићеве цртице из рата сведоче о борбама и страдању српског народа у Првом светском рату, о времену када је за погинуле узимана свећа из најближе куће и паљена у ходу, када су многи погинули и умрли сахрањивани без свеће и пијетета, када су гладна српска деца одбијала да приме хлеб из руку непријатељских војника, освајача и злочинаца... У цртицама из рата су и поруке, као на пример:

- Кад будемо у највећој срећи, беди и несрећи, сетимо се наших очева, браће и осталих родољуба, који жртвујући се за свој народ и опште добро нису штедели своје животе.

Зато је и једини пут нашег народа, који има тако дугу и богату традицију да јој остане веран и преда потомству у аманет.

Петар Илић: ЈУГОВИЋИ ИЗ СИНОШЕВИЋА

Крајем 19. и почетком 20. века у селу Синошевићи сложено је живела породица Петра и Иконије Илић. Кућа им је била близу таковске цркве брвнаре пред којом је Милош Обреновић, на Цвети 1815. године, објавио почетак Другог српског устанка против Турака, предао устанички барјак Сими Паштрмцу и изговорио историјске речи: „Ево мене, ето вас, рат Турцима!”

Петар и Иконија су имали кћерку Миљану и девет синова: Тихомира, Драгомира, Радојицу, Светозара, Љубисава, Чедомира, Добривоја, Војина и Гојка. Прва сазнања деце везана су за дизање Другог српског устанка и борбу за ослобођење. Црква брвнара их је свакодневно на то подсећала.

Петар и Иконија били су вредни и радни. Добро су обрађивали своје имање, али је у кући

са много деце увек по нешто недостајало. И деца су била радна. Како је које долазило до снаге тако је према могућностима привређивало за породицу. Синови су служили кадар и враћали се кући. Све се боље живело.

Онда су почели ратови. У прва два синови су одлазили и враћали се. Дошао је и трећи (светски) рат. Петар и Иконија су, попут Богдана и мајке Југовића, свих девет синова испратили да бране Србију од аустроугарског нападача. Кућа се одједном испразнила...

Водио се тежак и дуг рат. Час ближе час даље грмели су и топови. Чуле су се и разне приче. За неке комшије се чуло да су погинули. Неке погинуле су довезли у село и сахранили. Запевке са свих страна. Дошла је и окупација. Све теже се живело. Петар и Иконија су чули за своје синове да су прешли преко Албаније и мора на Солунски фронт и да воде борбу за ослобођење Србије. Прошле су три године без вести.

У јесен 1918. године рат се завршио. Петрови и Иконини синови, захваљујући знању, срећи или судбини, сви су се вратили кући: Радојица у чину поручника, Љубисав и Војин у чину наредника, Чедомир и Светозар као поднаредници, а Тихомир, Драгомир, Добривоје и Гојко као редови. Једино је Добривоје био рањен.

Настао је тежак послератни живот у опљачканој и осиромашеној Србији. Браћа су почела да заснивају породице, да се разилазе и траже средства за живот. Петорица су отишла из села у град - трбухом за крухом. Четворица су остала на имању са родитељима у Синошевићима да зарађују за живот.

Наредник Љубисав је био један од најхрабријих војника 10. пешадијског пука. Припадао је организацији „Уједињење или смрт” названој „Црна рука”. Протествовао је против суђења тој организацији и осуди њених чланова, за време док се водио рат, 1917. године у Солуну. Због тога је био осуђен на две године затвора. Осудили су га они за које је стално носио главу изложу погибији да би одбранио њих и Србију.

Синиша Радојчић: НЕПРИЈАТЕЉИ У РАТУ - ПРИЈАТЕЉИ У МИРУ

Кад сам био дечак отац ме је повео возом у Горњи Милановац и успут испричао један свој

доживљај везан за ту железничку пругу уског колосека Београд - Сарајево.

Ову пругу почео је да гради Шваба за време окупације са ратним заробљеницима, а ми смо је завршили после рата, причао ми је отац. Кад сам после рата дошао из војске и ја сам радио на прузи. Тако смо преживели. Са нама су радили и радници из Босне и Лике. Приметио сам да ме један од њих неколико дана испитивачки посматра. Онда ми је пришао и упитао ме:

– Јеси ли ти био у рату?

– Јесам, а зашто ме питаш, одговорио сам му.

– Ја сам Србин из Босне. Нас су Швабе мобилисале и био сам у њиховој војсци. Тада смо се први пут срели, рече ми он.

– Можда, а када и где, упитао је отац.

– Сјећаш се кад си спроводио заробљенике преко набујале реке, и рече ми када и где. Ја сам тада пао у воду, рече он, и матица ме је понела. Ти си скочио у реку, извукао ме из воде и спасао ми живот.

– Да, сетио сам се тог случаја, али не и тебе. Тај кога сам извукао био је доста тежак, напио се воде и умало и мене није потопио, одговорио је отац.

– То ти никада нећу заборавити, одговорио му је Србин из Босне.

После смо постали добри пријатељи. Ето тако је то у животу. Људи те се сећају по ономе што сте за њих урадили.

Велисав Вуловић:

СЕЋАЊА НА УЧЕСНИКЕ РАТА

Шест синова Стевана Марјановића.

Стеван је у рат послао шест синова да бране Србију: Влаислава, Будимира, Милорада, Аврама, Милојка и Слободана. Милојко и Аврам су заробљени и рат провели у заробљеничком логору. Аврам је у логору умро а Милојко се по ослобођењу вратио кући. Влаислав, Будимир, Милорад и Слободан су се са српском војском повукли преко Албаније на Крф и прешли на Солунски фронт. Учествовали су у свим борбама на Солунском фронту, његовом пробоју и Солунској офанзиви. Кући су се вратили тек 1919. године на ратом опустошено и опљачкано домаћинство.

Шест синова Мијаила Јовановића

Мијаило је у рат послао шест синова: Љубисава, Радомира, Стојана, Танасија, Уроша и Крсту. Крста је био кмет - старешина села. Радомир и Стојан су погинули у борби као редови, а Танасије као каплар 15. септембра 1918. године при пробоју Солунског фронта. Урош и Љубисав су се повукли преко Албаније на Крф, прешли на Солунски фронт, борили се на њему за цело време његовог постојања, учествовали у пробоју и Солунској офанзиви. Кући су се вратили 1919. године.

Наредник Максим Штуловић

Наредник Максим Штуловић, из Церове, отишао је у рат са два сина: Драгутином капларом и Александром редовом. Александар је рођен 1893. године а умро је на Крфу 1916. године. Максим и Драгутин су погинули на Солунском фронту. У ослобођену земљу није се ниједан вратио.

Из Максимове породице рат је преживела супруга му Крстина са петоро деце: Милан, Драгић, Урош и две кћерке: Милица и Ланка. Крстина је подигла и за живот припремила сама сву децу: Драгић је радио у фабрици дувана у Нишу, Урош је умро, Милан је засновао породицу, кћери су се удале. Наследници су наставили живот предака.

Моја мајка Зорка Вуловић

Зорка је рођена 1892. године. Била је неписмена, као већина женске деце тога времена. Удала се за мог оца Милорада Вуловића пред његово ступање у војни кадар. После повлачења српске војске преко Албаније Зорка је изгубила везу са Милорадом. О његовој судбини није ништа знала неколико месеци а бринула је о њиховој кући и домаћинству.

Сазнала је да супруга учитеља Марића из села Заграђа успева да успостави везу са српским војницима на Солунском фронту. Обратила се госпођи Марић за помоћ. Она јој је написала писмо и преко Међународног Црвеног крста у Женеви (Швајцарска) послала га Милораду на Солунски фронт. Ускоро се јавио Милорад. Мало је писао о себи, више о саборцима, рођацима, пријатељима и комшијама, који су се са њим налазили на Солунском фронту. Од тада је почела писмена преписка између неписмене Зорке у селу Давидовици и српског ратника Милорада Вуловића на Солунском фронту. Живот у окупа-

цији и на фронту био је тежак, али је постао лакши када су се пробудили вера и нада у будућност и ослобођење. Зорка је сачувала кућу и домаћинство док се Милорад вратио са фронта.

Зорка је преживела и Други светски рат. Тада је у рат за одбрану Југославије послала синове. Преживела је њихово заробљеништво и још једну окупацију. Умрла је 1975. године.

Селимир Тодовић: ТЕЖАК ЖИВОТ ТЕТА НАТАЛИЈЕ У РАТУ И ПОСЛЕ ЊЕГА

Србија је у 1912. години дала велики допринос победи над Турцима и њиховом прогону у матично подручје Мале Азије. У 1913. години одбила је изненадни напад Бугара и успоставила са Бугарском етничку границу. Ратници су се вратили кућама, презимели и у пролеће 1914. године извршили пролећну сетву. Али, не стигоше да сетву оберу пре мобилизације. Било је очигледно да Аустроугарска припрема напад на Србију, и она је извршила мобилизацију.

Деда Милан је очекивао напад Аустроугарске на Србију и позив сину Живојину, старом 19 година у војску. Деда је журио да пре мобилизације ожени сина Живојина, да му остави потомство и наследника, у случају не дај Боже...

На брзину је испрошена девојка Наталија, стара 17 година, у селу Лозањ. Свадба је на брзину уговорена и одржана, пре мобилизације...

Сватови су пешке стигли из Шилопаја у село Лозањ - кућу девојчиних родитеља. Дочекани су по обичају и примили девојку. Истог дана вратили су се у Шилопај. Сватови су по обичају ишли пешке. Невеста Наталија је јахала на коњу, кога је водио невестин девер Добросав. У Шилопају су спроведени венчање и свадба, по обичају и у озбиљној атмосфери. Озбиљан тон свадби дала је чињеница што је младожењин стриц Светозар погинуо октобра 1912. године на Куманову. Сви су очекивали објаву рата, мобилизацију, брзи одлазак Живојина у војску и његов одлазак у рат где се може свашта десити...

Неколико дана после венчања и свадбе Живојин је мобилисан. Отишао је у рат према Дрини. Ускоро су се чули топови, па умукли... Говорило се о тешкој бици на планини Церу и победи српске војске. Неколико дана касније стигао је телеграм: „Живојин је погинуо...”

У кући Тодовић у Шилопају настали су туга и жалост. Најтеже је туговала Наталија. Деда Милан је упрегао волове у кола и ставио на кола мртвачки сандук. Наталија се понудила да пође са њим а он јој је одговорио:

– Ја не знам шта ми се може десити. Ако ми се нешто деси, за мене није велика штета. Ти остани са Персом и чувајте кућу...

Деда Милан је кренуо према планини Церу да нађе гроб сина, утовари његово тело, дотера и сахрани у породично гробље. После много времена и мука пронашао је Живојинов гроб, откопао га је и препознао му тело. Кад га је из гроба преносио у сандук, опколили су га аустроугарски војници и заробили га. Наредили су му да врати тело у гроб, малтретирали га, одузели му волове и кола а Милана отерали у логор.

Наталија и њена свекрва Перса су шест месеци у тузи, болу и неизвесности чекали Милана. Уколико је време пролазило наслућивали су црне вести. Најзад, Милан им се јавио из логора у Мађарској. Црне слутње су се обистиниле. Неколико месеци касније обавештене су да је Милан умро у логору...

За Наталију су наступили најтежи дани у животу. Остала је у Живојиновој породици и домаћинству. Живела је са његовом мајком Персом, својом свекрвом, одржавала је кућу и издржавала осам година непокретну и болесну свекрву. Носила је црнину до краја живота. Никад није запевала ни заиграла. Борила се и радила да одржи домаћинство и ни у чему није заостајала за осталим домаћинствима у селу.

После више година довела је у кућу сестричину Славку. Издражавала је, неговала и подизала од првих година њеног живота, као своје рођено дете, до њеног пунолетства...

Славка се удала 1942. године. Наталија је довела зета у кућу. Стигли су унучићи Наталијина утеха и радост. Наталија је живела 80 година. Умрла је 1978. године. Тако се завршио тежак живот тетке Наталије какав су имале све српске жене и мајке у Србији.

Исидор Ђуковић: ВИТОР ВУЛОВИЋ И ЊЕГОВИ СИНОВИ

Витор Вуловић, земљорадник из села Давидовице, рођен је 1870. године. Био је редов у комори 10. пешадијског пука III позива. У мобили-

лизацији за рат против Турске био је привремено ослобођен војске због болести. Кад је оздравио, упућен је у гарнизон Подујево. Учествовао је у Другом балканском рату против Бугара и демобилисан кад је овај рат завршен.

Неколико месеци касније Аустроугарска је објавила рат Србији. Витор је поново мобилисан. Борио се у бици на планини Церу. Аустроугарска војска је поражена, а Витор је рањен. Залечио је ране у војним болницама и пуштен кући на опоравак. Код куће се разболео од пегавог тифуса и умро 28. априла 1915. године.

Виторов старији син Милорад рођен је 1893. године. Тек што се оженио, ступио је у војни кадар 1914. године. У 10. пешадијски пук примљен је за време његовог повлачења из Мачве на Колубару. У борбу је ступио пре завршетка војне обуке. У овом пуку се борио у 1914. и 1915. години, за време повлачења преко Албаније и доласка на острво Крф.

После опоравка на Крфу у истом пуку је изашао на Солунски фронт. Борио се на њему. Учествовао је у пробоју, а у Солунској офанзиви стигао у Чачак. После четири године добио је кратко одсуство и стигао кући у родно село Давидовицу. Генерал Божидар Терзић, командант Шумадијске дивизије I позива, а касније министар војни био му је ујак. Никада није ни помислио да од ујака тражи помоћ, заштиту, олакшање или протекцију. Није хтео да се одвоји од својих другова. Цело време рата провео је у борбеном додиру са непријатељем.

У 1916. години Милорад је био рањен и лечен у војној болници у Драгоманцима. Једно вече у болницу је примљен рањен војник коме је била разнета лева шака. Рана га је много болела и јаукао је од болова. Кад му је рана залечена постали су блиски пријатељи и утврдили да су оба рођени у околини Горњег Милановца. Рањеници су излечили ране и свако се вратио у своју јединицу...

У 1970. години Милорад се разболео и примљен је на лечење у болницу у Горњем Милановцу. У болесничкој соби затекао је неколико ратника са Солунског фронта. Један од њих га упита одакле је и Милорад му одговори из Давидовице. На то ће овај рећи:

– Кад одеш кући, кажи Урошу Јовановићу да га је поздравио и рече име и презиме.

Милорад му приђе и замоли га да му покаже леву руку. На испруженој руци није било шаке. Милорад поћута па му рече:

– Ми смо се последњи пут видели пре 53 године у болници Драгоманци. Тешко да ћемо доживети трећи сусрет.

Препознали су се и топло загрлили. Целу ноћ су оживљавали успомене са Солунског фронта. Ратник без шаке је прездравио и сутрадан отпуштен кући. За прву наредну недељу уговорили су његов долазак и сликање за успомену.

У заказано време стигао је фотограф. Деду, ратника без шаке, унук је довезао у чези. Фотографија је забележила сусрет ратних другова после 53 године. Био је то њихов последњи сусрет...

Виторов млађи син Драгиша рођен је 1896. године. Није био регрутован. Крајем 1915. године као добровољац се повлачио са српском војском. Преко Албаније је прешао марш смрти до Драча а други од Драча до Валоне. Ту је у децембру 1915. године укрцан у савезнички брод и превезен у Бизерту. Завршио је Војну музичку школу. У војном оркестру је свирао на флаути. У саставу војног оркестра свирао је на приредбама нашим и савезничким рањеницима, болесницима, у војничком позоришту и пред француским адмиралом Гепратом, великим пријатељем Срба. Свирао је Марсељезу и спрску химну, српске народне песме и победничке маршеве до ослобођења Србије.

После ослобођења свирао је у оркестру гарде у Београду. Али, није могао да поднесе војну дисциплину. У 1921. години се демобилисао и вратио у родно село Давидовицу са флаутом у унутрашњем џепу. Живео је са носталгијом за војним оркестром. Маштао је да свира војсци која по његовом знаку креће у напад и јуриша.

Са попом цркве у Шилопају организовао је хор, био му хоровођа и диригент до 1941. године. По ослобођењу 1944. године предавао је музичко образовање у основној школи. До смрти 1973. године ширио је културу у својој средини. По његовом аманету постављен му је споменик од необрађене камене громаде на којој је споменични натпис.

Др Миљивоје Урошевић ТРЕЋА ЧЕТА-ТРАДИЦИЈА, ОТПОР И БУНА

(Издавач, Међуопштински историјски архив Чачак, 1984.)

„У лето 1917. (српска – И. Ђ.) војска је била под тешким утиском Солунског судског процеса, на коме су донесене смртне пресуде пуковнику Драгутину Димитријевићу Апису и друговима из организације „Уједињење или смрт...”

У таквој атмосфери дошло је до побуне у Трећем батаљону Десетог пука, чији су борци били Рудничани. Подофицири овог батаљона, на челу са капетаном II класе Станимиром Раловићем, земљорадником из села Бруснице (срез таковски) наговорили су војнике да не иду на фронт...Војници су остали у логору десет дана. Организатори побуне били су: капетан Станимир Раловић и наредник Љубисав Радојичић (зв. Илић И. Ђ.) земљорадник из села Синошевића (срез таковски). Уз Раловића и Радојичића стао је цео батаљон. Обојица су били веома дисциплиновани, изузетно храбри, а као старешине правични. Као такви били су веома омиљени међу војницима...

Раловић је и 1917. на Солунском фронту показао велику личну храброст. Једно вешто постављено бугарско митраљеско гнездо наносило је велике губитке читавом пуку. О значају и последицама дејства овог бугарског митраљеског одељења расправљало се и у штабу дивизије. Командант пука наредио је капетану Раловићу да га неизоставно ликвидира. Раловић је... повео у напад неколико добровољаца из своје чете. Под заштитом својих војника, допузао је испред бугарског митраљеског гнезда и бомбама га ликвидирао. За његов подвиг сазнао је читав Солунски фронт. Раловић је добио француски Орден легије части.

Капетан Раловић се облачио као обичан војник. Офицерске знаке је ретко носио. Хранио се из истог казана са осталим војницима. У борбама је био наоружан, као сваки војник, пушком. Офицерску плату је често делио са војницима.

Породица Раловић имала је дугу борбену традицију. Станимирови преци живели су негде у Херцеговини. Били су храбри и сложни. Кад је први Турчин насрнуо на женску чељад у њиховој кући убили су га и исекли на опуту, па су добили надимак Опутнићи. Повлачећи се пред тур-

ским прогонима и осветом зауставили су се у селу Брусници. Станимиров прадеда Рале је са кнезом Милошем учествовао у Другом српском устанку и боју на Љубићу, где су му са Танаском Рајићем погинула два сина. Али, прадеда Рале имао је дванаест синова...

Зато није изненађење што је цео батаљон био уз Раловића и што су надлежни органи оклевали са његовим хапшењем. Наредника Љубисава Радојичића (Илића – И.Ђ.) позвали су у штаб дивизије. Када се удаљио од свог батаљона и логора, у једној шумици је наишао на заседу која га је разоружала и ухапсила...

За хапшење капетана Раловића доведено је дванаест војника из Солуна. Али, ни они се нису усуђивали да га отворено нападну. Командант батаљона је позвао капетана Раловића у шетњу и када су стигли на место где је била заседа војника из Солуна на превару му је узео пиштољ. Заседа га је разоружала изван логора Трећег батаљона, лишила слободе и привела у штаб дивизије. Затворили су га између кочића на летњој припечи и држали без воде за пиће. Ту је прво саслушан па пребачен у армијски затвор. Осуђен је на шест месеци затвора, лишен официрског чина и пребачен за редова у Дванаести пешадијски пук „Цар Лазар”.

На суд је изведено и осам подофицира: наредник Миодраг Жижовић, учитељ из Горњих Бранетића, наредник Љубисав Радојичић (зв. Илић – И.Ђ.) земљорадник из Синошевића, наредник Саво Добросављевић, земљорадник из Клатичева, поднаредник Адам Мирковић, земљорадник из Невада, жандамеријски наредник (Драгомир – И.Ђ.) Ивовић из Јабланице и други. Подофицири су осуђени на затвор од две до пет година.

Против капетана Раловића, из његовог батаљона, нико није хтео да сведочи, изузев потпоручника Раше Белопавлића, који је премештен из Солуна за водног официра у Раловићеву чету.

Поред наведених пресуда сви официри Трећег батаљона су премештени у друге јединице, сем команданта мајора Драгољуба Арсенијевића, који је за време овог бунта био на боловању...”

Споменик нареднику Милораду С. Јанковићу из Рудника у Бизерџи, који му је подигао брати Милан

<p><u>Објава</u></p> <p>За редова Драгољуба Дунавске Пешарске батале Драгољуба Т. Пешаро- вића, коме је одобрено давање у Солун 30-IV (3-V) 1917 године од 6-18 часова, ради пријема ама- ниста у Грчкој пошти.</p> <p>Лични данци:</p> <p>Година . . . 26 Боја косе . . . смеђа Брада . . . брвијана Висина средње . . . 175</p> <p>29 јуна 1917. год. За Главни Интенданата Солун. Пановић, Шукловић Милорад Пешаревић</p>	<p><u>Permission</u></p> <p>Pour le soldat de la compagnie de boulangers de la division de Sambre Dragoljub T. Petrovic, qui est autorise de sejourner dans la ville de Salonique 13. juillet 1917. de 6 heures jusqu' à 18 heures pour la reception du paquet à la poste de Grec.</p> <p>Signalement</p> <p>Age 26. Cheveux noirs Barbe rasée Taille moyenne</p> <p>Le Directeur adjoint de l'Intendance M. Serbe, Petrovic</p>
--	--

Објава редова Драгољуба Т. Пешровића од јуна 1917. у Солуну

У

стало сат се да издаде артиљерија
судра 20. об. месеца у 5 ч. изју-
тра предузети напад на нејри-
јанска. Све остале артиљере и
Ужичка војска предузете у ис-
то време напад. У исто време
наредбујет:

1. Динавска дивизија I поз. продире са саданет
која на фронту с. Сучићи - Хрива ре-
ка. Српски одред, са батаријом на По-
пучици, шибански одред дивизије, а ч
вези са Шипачки дивизија II поз. про-
дире на фронту: Црпачици - Трпачици
(к. 483).

2. Моравска дивизија II поз. продире на фро-
нту: Сучићи - с. Одрет.

3. Динавска дивизија I поз. продире на фро-
нту: с. Одрет - Позан.

4. Динавска дивизија II поз. продире на фро-
нту: Позан - Брехна ка Бананима и
Меоци.

У корико је још мојше премаз и напад
припремни артиљеријски батаријом.

Приоручујет што јачу припремниост,
енергију и јачу јачу са суседним делови-
ма. Неотаривост и пошторивост су-
седних делова, кад још што пошторивост за-
хтева и мојшност дозволи, ситирате
се као злочин и издајство.

Дивизије да одржавају ситану везу са
артиљеријом штабам. Још напас све ди-
визије ујучиће по шри ордонанса у
Тор. Милановици и да се јаве начелнику
артиљеријског штаба.

Штаб артиљере у Тор. Милановици, а изда-
заке Хорондантја артиљере на подолкај
у току ситиривост дима јавиће бриго-
вредно.

ШТАБ
ПРВЕ АРМИЈЕ
19. VI. 1919.
Г. Милановица.

С њим вером и напором у боју
најпрег јунаци.

Генерал Милић

Домаћин славе Друштва за неговање традиција, са породицом, Свјетислав Јевђовић, 15. 2. 2003.

ДРУШТВО ЗА НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИЈА
ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА СРБИЈЕ
ДО 1918. ГОДИНЕ

ДОДЕЉУЈЕ

ПОВЕЉУ

ПОТОМКУ РАТНИКА

ЛУКИЋ Ђ. КОСТАДИНА

15 АПРИЛА

Овом повељом обезбеђујемо једно велико и
судбоносно време нашег народа у жељи да потомци
наших борава чувају и трајно памте имена
својих предака - ЈУНАКА

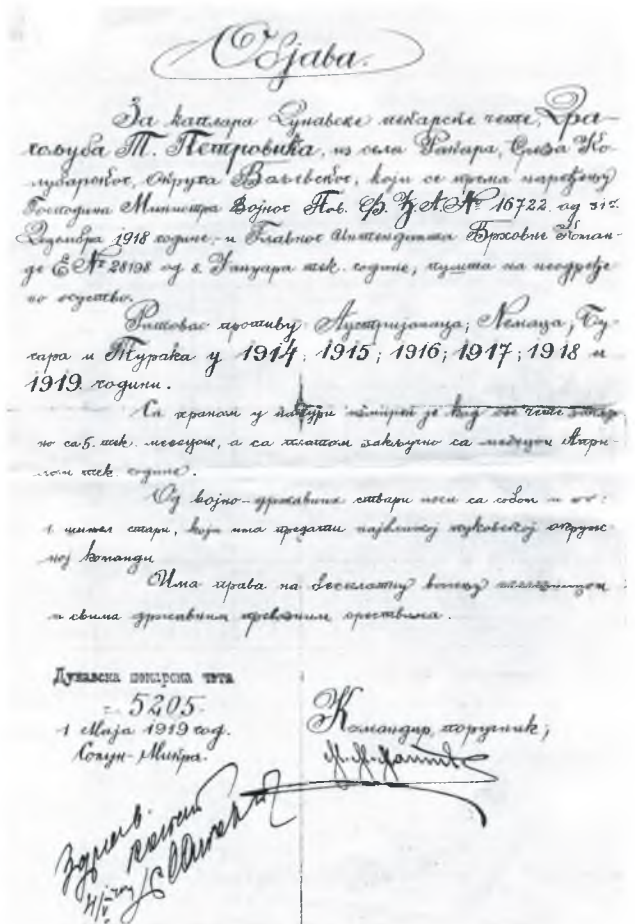
12.02.2004 г.
Горњем Милановцу

Својеручно
Претседник

Марија Драшковић, подпретседник Подружнице Друштва за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. у Горњем Милановцу 3. децембра 1999. отивара свечани скуп посвећен 85. годишњици Суворорске битке у Прањанима

Објава кайлара Драгољуба Т. Пејровића од 1. маја 1919. којом је отиђуићен из војске на неодређено одсуство

Др Арчибалд Рајс: ЧУЈТЕ СРБИ!

Одликовања др Арчибалда Рајса

*Пошћуковник Војислав Бумбаширевић,
командант 1. батаљона 10. п.п. „Таковског”*

*Један од десетина хиљада тешких
ратних инвалида у земљи, коју је ослободио
и дао здравље и шело, проси да би живео*

*Мајор Драгумир П. Гавриловић, командант
2. батаљона 10. п.п. „Таковског”*

Официри Штаба 4. батаљона 10. п.п. „Таковског”, I позива; слева стоје: поручник Миленко Глигоријевић, четврти из Азање, седми Милош Радошевић; седе: Минић, четврти Петар Петровић, деети Милоје Рагичевић; леже: дружи Анђелић (по Милоју Рагичевићу унуку, Милоја Рагичевића)

Генерал Јовица Јовчић из села Велеречи

Генерал Стасоје Тешић из Доње Врбаве

Каилари „Вачког батальона 1300 каилара” на шеочинском крсту 1965. на месту са кога је почела Рудничка офанзива

РЕЗЕРВНА
БОЛНИЧАРСКА ЧЕТА

ПОСВИДА
Бр. 420

Одбојниче Драгушин Павловић
Павловић Драгушин
рођен 18/III 1913. године
оца Рајка Сага и мајке
140 Савинској дружини
16. Август 1913. Радоман
Никола Рајковић
Савинској

Датум подизања
за првог струка
у 1. војску на-
редне војске

11/4 1915. Радоман
Радоманског марш.
гвабарје и савина
16. 11

Служба у кадру.

Последњи чин *Редов*

Дат. месец и година референца *40 Војска Краина 1886 године*

Вера *и ра Вославне*

Заниманије у грађанству *и сеоска*

Дат. месец и година уписа у стални кадар *11 - II - 1908 год*

Датум опис при попису на сталном кадру, војска, обина, коса, оца, бр. војске, развојеног, војни на војска, године, именовани

у 1. војска
Војска Краина
40/185 годно референца
Мисонен, 1886
ице, Савинској
Савинској

Дат. месец и година уписа из кадра и зашта Редни број главног сина

12. Август 1909 год
по оделу референца
Бр 177

Примедба.

1109

12. Август 1909 год
у Крајеву

Командир *Рајковић*
Никола Рајковић

*За болничар и пашав-
 никла уште се повоо
 у војску.*
Владане, дођор
Никола се сада
дану за војску.

7/1 и 7/2 Поднаредник Драгушин Павловић, болничар, извод из војничке књижнице

Пуковник Живко Павловић, командант Шумадијске дивизије

*Откривање споменика на гробљу погинулих рајника Шумадијске дивизије II позива, октобра 1914. године
на Ружиним Водама у Горњем Залуковику, код Власенице, 8. августа 2004. године*

VIII

ПРИЛОЗИ

**Исидор Ђуковић:
АРЧИБАЛД РАЈС У ИОРУЦИ
„ЧУЈТЕ СРБИ”...**

Усвојеник др А. Рајса Димитрије Мита Фавра је после Другог светског рата отишао из Београда у Женеу да тамо живи. У 1961. години упознао је у Женеви Славку Гачић Јолу из села Лозња заволео је и сетио се аманета поочима др А. Рајса да се ожени Шумадинком и живи у Београду. Оженио се и решио да испуни аманет. Супружници су се 1965. вратили у Београд да у њему живе. У вили „Добро поље” у Пушкиновој улици, коју је по тестаменту др А. Рајса требао он да насели живели су други људи. Град Београд му није вратио у власништво вилу „Добро поље”.

Супружници су изградили нову вилу „Добро поље II” у улици „1300 каплара” у Горњем Милановцу и у њој наставили да живе. Пошто нису имали деце Мита и Јола су усвојили Јолиног братанца Николу, да настави породично стабло др А. Рајс-Фавра-Гачић. Димитрије Мита Фавра је умро 1989. године и сахрањен у породичну гробницу др А. Рајс-Фавра у Топчидерском гробљу.

Др Арчибалд Рајс био је по националноности Немац, по држављанству Швајцарац, свестрани научник, претежно криминолог светског гласа. На позив српске владе дошао је у Србију септембра 1914. године да као међународни експерт утврди и свету прикаже злочине аустроугарске војске на привремено окупираном подручју западне Србије у августу 1914. године.

Задатак је прихватио и бриљантно га извршио. Радећи на том задатку заволео је српски народ и остао да са њим за време најтежих ратних дана, 1914-1918. године и 11 година после рата, до своје смрти дели његову судбину. Непосредно је видео и доживео тешку борбу и голготу српског народа у Првом светском рату. Преко штампе, стручне литературе и предавања ширио је истину о трагедији, величини и тежини борбе српског народа, његовим великим жртвама и неправди која му се чини од освајача. Бољи познаваоци вредности његовог доприноса победи Србије у Првом светском рату тврде да је раван доприносу једне српске дивизије. Захваљујући њему аустроугарски, бугарски и немачки ратни злочини над српским народом пописани су и саопштени светској јавности, која их је осудила

и помогла Србију да ратне тешкоће преживи. Српска влада није умела да на основу њих обезбеди Србији статус земље трајног мира.

Др А. Рајс био је иследник и тужилац почињоцима злочина над српским народом. Као објективан сведок и новинар написао је око 800 новинских чланака истине о праведној борби српског народа за право на живот, опстанак и равноправност са другим народима света. Његови радови били су докази Делегацији „државе у настајању” да на Мировној конференцији у Паризу, маја 1919. заступа интересе и права Србије. Др А. Рајс је био велики хуманиста. Крајем 1915. је око 300 деце српских избеглица пребацио из Албаније у Швајцарску и збринуо. Био је објективан сведок историјских догађаја и написао књигу: „Шта сам видео и преживео у великим данима”. У Србију је дошао као странац-експерт за криминалистику, а постао је српски добровољац и своју судбину везао за судбину српског народа. После рата одустао је од повратка у Женеу, од блиставе каријере. Остао је у Србији да помогне српском народу да што боље уреди свој живот и срећно живи у слободи за коју се толико жртвовао. Био је шеф одсека за документацију ратних злочина у Министарству иностраних дела. У Министарству унутрашњих дела радио је на оснивању савремених полицијских школа и стварању врхунских стручних полицијских кадрова.

Др А. Рајс је у Београду, Топчидеру, у Улици Пушкиновој у шумадијском стилу изградио вилу „Добро поље”. Имао је и имање у Душановцу код Скопља. Живео је са породицом Фавра - Алфредом сарадником из Женеуе, који је имао жену Лујзу, ћерку Наду и синове: Димитрија - Мита, Николу и Ивана. По његовој жељи прешли су у православну веру а деца добила српска имена.

Пред смрт је тестаментом поделио имовину у Швајцарској и Србији. Имовину у Србији оставио је породици Фавр под условом да живи у Србији. У противном вила „Добро поље” припала би граду Београду, под условом да у њој станују српски официри из ратова 1912-1918. Имање у Душановцу оставио је Удружењу ратника, који су инвалиди или невољи.

Др А. Рајс је опоручом одредио да му се после смрти отвори тело, извади срце, стави у „бокал”, пренесе на Кајмакчалан и без закопавања стави у црквицу (капелу) и то образложио:

„...Ја сам волео српску земљу и драга ми је помисао да ће моје срце почивати и остати на најпоноснијем врху српских земаља близу другова које сам видео како умиру...”

Др А. Рајс је умро 8. августа 1929. у вили „Добро поље”, у Топчидеру, од можданог удара који је наступио као последица увреде коју му је нанео министар у пензији Милан Капетановић. Сахрањен је уз највеће почасти на Топчидерском гробљу.

Пријатељ др А. Рајса, резервни авијатичарски поручник Сава Микић у присуству битољског архимандрита Јосифа, представника краља и владе, генерала Живана Ранковића, генерала Томића, породице Фавра и швајцарског отправника послова у Београду, је 30. августа 1929. године, у име Удружења резервних официра, поставио срце др А. Рајса у мерменој урни у црквицу на Кајмакчалану на којој је ћирилицом писало:

„Овде у овој урни, на врху Кајмакчалана
Златно срце спава
Пријатеља Срба из најтежих дана,
Јунака Правде, Истине и Права
Швајцарца Рајса, ком’ нек је слава”.

Урна је положена пред ратном заставом, почасном јединицом, уз почасни плотун, прелетање бомбардерске ескадриле од 10 авиона, уз звуке црквених звона у присуству око 300 гостију међу којима су били и француски ратници. Опело је држао битољски архимандрит Јосиф. Говоре су држали један свештеник, представник српских ратника и представник француског друштва „Поали д’оријан”.

Др Арчибалд Рајс је отишао у историју, мит, легенду и вечност.

Др Арчибалд Рајс није био задовољан путем којим је новостворена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца кренула после рата. На погрешност изабраног пута указивао је самом државном врху, што је истом било непријатно, па су га почели избегавати, запостављати и показивати нетрпељивост.

Др А. Рајс у свом Апелу, политичком тестаменту, опомени и личном аманету „Чујте Срби” написаном пред крај живота, 1. јуна 1928. године наставио је да и посмртно служи интересима српског народа. Апел је написан аналитичким умом и срцем научника највишег ранга а упућен српском народу у кога улаже целог

себе и после своје смрти. У уводу Апела он пише:

„Био сам уз вас у вашим најтежим данима. Делио сам с вама патње, и, да бих то могао, жртвовао сам живот који је био више него диван, и заиста успешну каријеру која је обећавала лепу будућност. Заволео сам вас, јер сам на делу видео људе из вашег народа у самој борби и у критичним часовима у којима се открива карактер једног народа. Ја сам вас заволео и кроз жртве које сам подносио за вас, јер се човек снажније веже за људе и ствари, ако та повезаност стаје жртава.

Али, видео сам и ваше недостатке који су се страховито заострили после рата. Ако им нећете наћи лека, неке од ваших мана биће за ваш народ смртоносне. Ја не бих био ваш пријатељ, кад вам не бих довикнуо „Чувајте се” и кад вам поред врлина које су стварно лепе, не бих, као у огледалу указао и на ваше рђаве стране. Нећу вам сакрити ништа битно од онога што сам видео, јер прави пријатељ није онај који ласка, већ онај који казује сву истину. Ово огледало, међутим, неће бити у вашим рукама за мога живота. Наћи ћете га тек касније међу мојим хартијама и моћи ћете да урадите с њим што вам драго. Или ћете га прочитати, размислити о његовој садржини и користити се њим, или ћете га занемарити. У том случају, прави српски дух - дух хајдука и јунака из ратова за ослобођење - несташе из ваше земље. Ово је последња услуга коју могу да вам учиним...”

Посмртни тестамент српском народу има пет поглавља: Народ, Интелигенција, Политичари, Омладина и Закључак.

Народ

Српски народ, по др Рајсу, поседује ове врлине: храбар је, родољубив, бистрог ума, демократичан, достојанствен, поносан, гостољубив и самилостан.

Његове мане су: недовољна радиност, површност у раду, површно образовање и недовољна практичност знања, запоставља село, на своју штету странчари, толерантан је према корупцији, завидан је, љубоморан, даје предност личним интересима над општим, запоставља ратнике и заслужне људе за своје постојање и напредак, лако прихвата помодарство и споро увиђа опасности, посебно од агресије, нарочито германске. Тим манама је претежно оптерећено градско

становништво. Село је сачувало здрав дух и здраве односе. Код народа преовлађују позитивне а код политичара негативне особине.

Интелигенција

Српски народ поседује висок степен природне интелигенције. Све више младих људи школује у иностранству. Они се из иностранства враћају са извитопереним схватањима. Морални лик интелигенције се све више срзава. Многи интелектуалци су рат провели у Женеви, Паризу и Лондону, као: Грол, Лазар Марковић, А. Белић, Радоњић, Божа Максимовић и други. Правдају се да ће Србији бити потребнији као кадрови за послератну изградњу.

Део имућне интелигенције склонио је своје синове даље од фронта, као Никола Пашић сина Рада, који је пао „на пољу части”. Интелигенција је за време рата блистала кукавичлуком. Неки су искористили рат да се обогате, а било је и професора Универзитета који су извршили своју дужност и погинули у рату.

У другим ратујућим земљама интелигенција се у пуној мери жртвовала на бојном пољу. Српске универзитетлије су и у избеглиштву примали „лепе државне плате”. Лаза Марковић је у Женеви уређивао лист „Србија” и у њему популарисао борбе српске војске у којима су учествовали његови вршњаци, а он није био на фронту. Забушантска интелигенција је на груди вешала одликовања, а војнике ратнике је сматрала дивљацима. Интелигенција је стално појчавала бесрамну трку за уносне положаје у државном и партијском апарату. Интелигенција се прва после рата измирила са непријатељима Србије и сејала раздор са суседном Италијом, нарочито она са подручја бивше Аустроугарске. Ако интелигенција тако настави, закључио је др Рајс, ваша земља ће бити изгубљена. Зато не клањајте се надуваним марионетама, већ пружите прилику вашој омладини.

Политичари

Политичари припадају интелигенцији, па носе њене атрибуте а имају и друге. Борба за ослобођење била је дуга и тешка. Народ навикао да се бори наставио је међусобну борбу после рата. Зато му је послужила политика у коју се бацио свом душом и телом. У рату Срби су се борили под заједничким вођама за интересе земље и народа. У политичкој борби борили су

се за интересе политичких вођа. Опасност их је често нагонила да се привремено уједине. Странке су се све мање окупљале око јединственог патриотског програма. Све више су се делиле по партијским интересима а тражили ослонце и код непријатеља. Деформисани политичари су свој партијски интерес подметали народу као његов и експлоатисали политичке страсти.

Политичке странке су преко Народне Скупштине изгласавале законе којим су ратне профитере ослобађали војне и других обавеза према држави. Док је народ крварио они су се тукли око профита и положаја. Међусобну борбу повели су у Нишу и пренели на Крф, Женеву, Париз, Лондон и Ницу. Од интрига нису заобишли ни др Рајса. Дошао је да помогне српском народу на позив Пашићеве владе па су га прозвали радикалом и оптуживали код савезника за аустроугарског шпијуна. Др Рајс пише: „Учинили су то политичари припадници вашег народа... Прогутао сам ту горку пилулу, ћутао и наставио да радим за вашу ствар, јер сте били браћа мојих дивних другова са фронта...”

Политичари су измислили аферу „Црне руке” и атентат на регента Александра. „Црна рука” је била реакција патриота против диктатуре политичких странака. „Предлагао сам регенту Александру” да у то трагично време не отвара солунски процес већ све снаге, па и „Црне руке”, окупи око патриотског програма. Он је послушао политичаре.

Министри су после рата најбрже долазили до богатства. По др Рајсу, за десет послератних година било је око 50 министара. Са малим изузетком сви су брзо постали имућни као: Момчило Нинчић, Милан Стојадиновић, Божа Максимовић, поп Јањић, премијер Никола Пашић. За решење појединих афера Скуштина је формирала комисије које нису ни једну аферу решиле. Странке су се међусобно оптуживале а подмићивање се ширило. Др А. Рајс, даље, пише:

„Тако су политичари искварили вашу земљу... Политика се у све меша. Неко запослење, било велико или мало не добија најкалфикованији кандидат, него онај који има одговарајуће политичке везе... Ваши службеници су највећим делом неспособни... Ваши политичари постављали су у полицију људе који су пре тога били судски кажњавани због крађа... Ваши полити-

чари који највећим делом нису ништа учинили за вашу земљу, не трпе оне који имају заслуге...”

Др А. Рајс закључује да се парламентаризам постепено дегенерише. Лидери странака постали су диктатори. Тако не влада само један силник већ читав низ силника, па наставља:

„Три четвртине становништва жели само једно: да живи у миру и да има оно што је најпотребније. Њих политика уопште не занима, и они једино желе да се земљом исправно влада...”

Др Рајс у наставку износи своје мишљење о организацији државне власти у земљи, која би учинила крај „лажне министарске одговорности која је у ствари одговорност политичким странкама...” и обуставила трку политичара за фотелјама, која је данас њихова основна брига. Др Рајс наставља:

„Права се демократија састоји у томе да сваки грађанин може слободно да развија своје активности, под условом да она не штете заједници.”

У политичаре патриоте др Рајс сврстава Николу Пашића, за кога каже да је најзаслужнији државник, али је то био јер су се његови интереси слагали са интересима земље. За Пашићеву околину пише да су људи осредњег духа, али покварени, профитери и афераша. Пашић је био невероватно слаб према свом сину Раду, коме је као ратном забушанту требао да каже: „Твоје је место међу онима који својим грудима бране земљу”, а не да лумпује по Паризу и на Крфу, да лимузином гази српске јунаке, који су се спасли својих непријатеља и стигли на Крф да би их ратни забушант Раде Пашић погазио својом лимузином.

Један заједнички пријатељ приговорио је Пашићу да рђаво поступа са др Рајсом, а он је одговорио: „Ма шта би хтео тај човек? Три пута сам му нудио новац, али он је одбио”.

Др Рајс се присећа да му је 1917. Пашић говорио:

„Ви нас не можете напустити. Потребни сте нам. Знам да Вас то стаје великих жртава. Жртвујте све. Нећете зажалити. После рате неће постојати ништа што бисмо одбили да за вас учинимо”.

Тако није било. Кад је др Рајс био принуђен да у Министарству унутрашњих дела поднесе оставку, Никола Пашић га није хтео примити.

Омладина

Ваша омладина је пре Великог рата била више патриотска. За њу је Отаџбина стајала високо изнад свега. Кад је Отаџбина била угрожена омладина се сврстала у њене најупорније браниоце. Ја сам је видео како је умирала. Њен мистичан елан, безгранична верност и готово божанствена смрт најјаче су ме везале за вашу земљу. Говорио сам да земља која је родила такве јунаке не може пропасти. Данашња омладина ни мало не личи на ону ранију. гледајући себичне политичаре и садашњу омладину налазим се на ивици безнађа, забринут за будућност ваше земље, закључио је др А. Рајс.

Др Рајса је забрињавала идејна декаденција омладине и начин њеног понашања... Она бесрамно гура са тротоара старог господина који је можда много учинио за њихову земљу, а из тога није извукао никакву корист. Она се не обазире на инвалида који је у рату изгубио ногу да би они уживали у слободном животу. Они презиру „глупаке” који нису умели да избегну рат и желе да живе свој живот. Неће да се жртвују за друге. Не тиче их се будућност земље па ни њихових сународника, чак ни најближих рођака.

Рђав ветар дува по омладини, ветар који гуши патриотизам. Омладина сматра родитеље одговорним што су се они родили и траже да им плаћају рођење. Од државе очекују да им обезбеди што угоднији живот. Сматрају да им за живот нису потребне квалификације већ политичке везе. Политичари у њима виде своје гласаче.

Омладина настоји да ради и ствара што мање, а што више троши и удобније живи. Ваша земља је углавном аграрна земља. Али, уместо да припрема кадрове за обраду земље она припрема чиновнике. Постоје и одлични наставници, али су студенти лоши... Женска деца се са страшћу гурају у високе школе и занимања која им не одговарају. Постоје занимања погодна мушкарцима и погодна женама. Те природне склоности треба искористити.

Универзитет као највиша образовна установа треба да је пример најстрожије дисциплине и одговорности. Ви им у име аутономије дозвољавате да се баве политиком, организују штрајкове и дижу побуне. Тиме дајете рђав пример осталој омладини, грађанима, сељацима и радницима. Стварате недисциплиновану, неодговорну и себичну омладину која се не обазире на

потребе државе. Сами сте криви за незаинтересованост оних које сте изабрали да академски васпитавају вашу омладину.

Узрок описаном стању др Рајс види што се и професори бирају по политичком критеријуму а не по способностима. У професоре се прима преко кумова. Многи руски емигранти васпитавају вам омладину а немају доказа о својој стручној спреми. Наставници гуше иницијативе и амбиције студената. Универзитет је постао непатриотски. Др Рајс на крају упозорава: „Чувајте се да вас небрига о омладини једног дана тешко не погоди”.

Закључак

Искрено сам писао оно што сматрам најважнијим за будућност ваше земље... Можда стање видим са више идеализма, него ви. Волим вашу земљу и све сам јој жртвовао што човек може да жртвује а од ње не очекујем ништа. Мислим да имам заслуга, макар незнатних, што је ваш народ успео да оствари сан предака: уједињење српских, али ако вам се више свиђа југословенских земаља. У критичним часовима био сам вам јемац. Желим да се не каже како сам то учинио за један народ који то не заслужује.

Ви треба да повратите своје истинске врлине. Можете у томе да успете јер је ваше тело здраво. Ваше тело нагризају кожна оболења. Народ, који се, као ваш сачувао кроз векове ропства, који је прошао кроз албанску голготу, био протеран са своје родне грудe, али остао непобеђен и успео да се као победник врати на своје огњиште неће се подврћи јарму шачице себичних и покварених политичара и одвратних профитера. То требате брзо решити да поново не западнете у ропство.

Верујем у будућност вашег народа.

Арчибалд Рајс

Академик Добрица Ћосић је о појави у јавности дела „Чујте Срби” написао:

„... Странац међу најбољим Србима када је то било натеже... када то више нису били ни они највећи Срби, године 1928. виче Србима: „Чувајте се”.

Од кога?

Од себе!

Довикује Арчибалд Рајс, пријатељ кога смо изневерили, а он нам ојађен изневеравањем уз-

враћа истином о нама... Они Срби који желе да се прену из бунила пропадања и приберу снаге да зауставе пад нације у ништавило треба да прочитају болну и савесну опомену Арчибалда Рајса: „Чујте Срби”

Ћосић, даље, пише да је српски народ у ослободилачким ратовима Србије биолошки сатрвен, остао без Србије и кренуо странпутицом: створио је заједничку државу са Хрватима и Словенцима, а у друштвеним односима доведен до очајног стања и моралног слома, који су му наметнули они којима је више стало до личних него општих интереса. Не слушајући опомену др А. Рајса дошли смо у стање у коме се данас налазимо. Са постојећим манама ми не можемо да извршимо национални препород. Зато се морамо свестрано и аналитички преиспитати закључује Добрица Ћосић.

Академик Владимир Стојанчевић пише о делу „Чујте Срби” да је др А. Рајс са великим душевним болом уочио негативне појаве у српском друштву после Првог светског рата, указао на узроке тих појава и упозорио на последице које ће стићи српски народ ако узроке негативних појава на време не отклони. Срби који су били дужни да опомене великог пријатеља уваже нису то учинили. Зато ова аналитичка студија није објављена и није произвела никакво дејство. Негативне последице таквог односа према истој сручиле су се на српски народ. Студија је и данас актуелна као да је писана за данашње време.

Жика Живковић Серафим: ЈУРИШ ШУМАДИНАЦА У ПРОБОЈУ СОЛУНСКОГ ФРОНТА

„На два часа пред почетак општег пешадијског напада, око 3.30, артиљеријска ватра била је појачана да би око 5 сати достигла максимум у рушењу моралног дејства непријатеља.”

У 5.25 целокупан стрељачки строј био је испред жице. У лежећем ставу чекао је знак пиштаљке који ће означити јуриш.

Испред 12. пука јуришала је јуришна чета. За њом су одмах ишле две чете 2. батаљона са митраљеским одељењем, под командом прослављеног браниоца Београда, потпуковника Драгутина П. Гавриловића, команданта овог батаљона...

Тачно у 5.30 часова командант пука, потпуковник Ђира Даскаловић, је из стрељачког строја дао знак пиштаљком који су прихватили команданти батаљона и командири чета. Знак који је војска чекала и за који је крварила три године.

Први нападни ред дигао се као зид. Трећа чета 1. батаљона, 12. пука, састављена од самих добровољаца, јурнула је хајдучким скоковима и таквом жестином на редут, да је за четири минута ускочила у непријатељске ровове. Непријатељ је био потпуно изненађен. Стражари нису успели ни неколико метака да испале. Добровољци су јуришали кроз ровове и где год су видели заклон убацивали су бомбе и продирали даље...

Око 6.30 пала је и трећа бугарска линија рова.

Дванаести пук је за један сат и 20 минута заузео први непријатељски положај.

У 7 часова, потпуковник Гавриловић, са својим батаљоном извршио је јуриш на коту 1570 и убрзо је заузео. Луј Кордије у својој књизи „*Муњевите победе на Истоку*“, у којој је једну главу посветио борби 12. пука, на Западном Ветернику, написао је о њој ово:

„... Док у штабу дивизије влада велико нестрпљење и неизвесност, на коту 1570 виде се војници из батаљона команданта Гавриловића како шетају са рукама на леђима око већ заузете коте...”

За Источни Ветерник 11. пук је водио огорчене борбе за Крвави зуб, врх до кога „ни појединац не може лако да се успне”. Ипак, после огорчене борбе прса у прса, с бомбама и бајонетима, Бугари су се повукли на другу линију, а затим и на трећу, уз огорчен отпор и губитке с обе стране. Настављено је продирање по плану. Непријатељски ровови су били пуни лешева и тешко рањених бораца.

Око 15 часова 11. пешадијски пук „Карађорђе” извршио је свој задатак и за овај дан за девет и по часова. Заробио је 5 официра и око 220 војника, запленио 10 мерзера, 1 брдски топ и 11 митраљеза. Али, имао је и губитака. Из строја му је избачено око 200 војника. Његови губици износили су две трећине губитака целе Шумадијске дивизије”.¹

НАРЕДБА КОМАНДАНТА 2. СРПСКЕ АРМИЈЕ ВОЈВОДЕ СТЕПЕ СТЕИАНОВИЋА ЗА 3.(16) СЕПТЕМБАР 1918.

ПОХВАЛА ШУМАДИЈСКЕ ДИВИЗИЈЕ

За извршење пробоја Солунског фронта на помоћном правцу, чиме је омогућила пробој и на главном правцу, командант Друге армије војвода Степа Степановић је 17. септембра 1918. године похвалио Шумадијску дивизију.

Шумадијској дивизији дао сам задатак, да 2. овог месеца (по старом календару - И.Ђ.) заузме Ветерник и да се утврди на његовом гребену Слоново уво – Сушица. Она је овај задатак извршила на време, мада је сам Ветерник, по природи, врло јак положај, тешко приступачан, фортификацијски јако утврђен и брањен јаком непријатељском посадом.

Због такве јачине овог положаја било је наређено да врши споредан напад, па су јој, према томе, одређена и слабија средства него дивизијама, које су имале да врше главни напад. Али, Шумадијска дивизија, свесна своје славе, задоје на јуначким духом и вођена мудро и вешто, отела је тај јаки положај – Ветерник, и дала свету нови доказ да ненадмашно јунаштво српске војске пламти неугасиво у срцима српскога војника, и као сунце загрева измучено срце наше отаџбине, носећи јој скору слободу.

Шумадијска дивизија тога дана не само да је извршила свој задатак, већ је и преко тога заузела Борову чуку, коју је требало да заузму суседне трупе и помогла је тим трупама доприне сећи да Друга армија изврши тога дана свој први задатак и преузме извршење другог, мада је то обоје стајало под питањем, због застоја тих суседних трупа пред тим положајима.

Овим делом Шумадијска дивизија је претворила свој споредни задатак у главни и тиме стекла славу, каква се ређе налази у историји ратне вештине.

Величина заслуге за ова дела истиче се видно тиме што је она успех постигла с релативно малим губицима, а имала је и велики број заробљеника и знатан плен у топовима и војном материјалу.

Ја сам врло сретан што сам имао част да Шумадијска дивизија ова дела изврши под мојом командом. И задахнут осећајима национал-

¹ Жика Живуловић, *Напред у отаџбину*, Делта-прес, 1989. Београд.

ног поноса, хитам да Шумадијској дивизији изјавим своја признања на овим делима и стога је похваљујем за сва велика дела, која ће обрадовати нашег краља Петра I, нашег врх. Заповедника Њ.К.В. престолонаследника Александра и нашу измучену, али преславну отаџбину и шаљем јој свој срдачан поздрав.

Слава и хвала Шумадијској дивизији.

Командант, почасни ађутант Њ.В. Краља,
војвода Степа Степановић

НАРЕДБА КОМАНДАНТА 12. ПЕШАДИЈСКОГ ПУКА „ЦАР ЛАЗАР” ПУКОВНИКА ЂУРЕ ДАСКАЛОВИЋА ЗА 4. (17) СЕПТЕМБАР 1918.

Командант 1. батаљона овог пука, потпуковник г. Спасоје С. Тешић, за време напада 1. и 2. септембра 1918. године учинио је следеће:

1) Пре напада личним залагањем успео је да све непријатељске организације (мисли на организацију система одбране - И.Ђ.) на Безименој коси и Западном Ветернику дејством официрских патрола извиди, пошто су до тада биле готово непознате, те је тиме умногоме олакшао извођење напада.

2) За време припреме напада сам и лично осматрао дејство наше артиљерије на свом фронту, извештавао уредно и помагао реглажу (коректуру - И.Ђ.) артиљеријског дејства.

3) На дан напада 2. (15) септембра са тачно изведеним распоредом, по плану и у тачно одређено време, грунуо је на непријатеља таквом силином и брзином, да се непријатељ није могао ни осветити. За четири минута заузео је редут на Безименој коси и избио на његову северну ивицу, чиме је успео да падну сви ровови у Троугластој шуми и посада тих ровова морала је да капитулира.

Силан налет његовог батаљона, одушевљење и брзина којом је избио на гребен Западног Ветерника био је неочекиван и са наше стране. Кретање и ред били су за сваку похвалу. Избивши на гребен Западног Ветерника није се ту зауставио, него је продужио налет ка Слоновом уву иако је трпео јаку митраљеску ватру са Лежа и Камена и артиљеријску са Кравице, тако да је у 9.30 часова већ заузео свој крајњи циљ – Слоново уво, и упутио патроле на Борову чуку. Налет је вршен таквом брзином, да непријатељске

батерије, које су дејствовале с Кравице и Кротке, нису могле апсолутно ништа да извуку и 4 хаубице од 105 мм за време дејства биле су заробљене с командиром, оба водника и свом послугом. Сем тога, батаљоном је запленио још 2 пољска топа, 2 митраљеза, велику количину пушака, артиљеријске и пешадијске муниције, запленио је архиву 32 (бугарског - И.Ђ.) пука, западне артиљеријске групе 3 (бугарске - И.Ђ.) дивизије и заробио 7 официра и више од 300 војника.

У овој операцији потпуковник г. Тешић је показао велику иницијативу и умешност у командовању, необичну личну храброст, издржљивост и неуморност у раду, јер сам га за све време осматрао дуж свога стрелачког строја.

Износећи предње похваљујем рад команданта 1. батаљона овог пука, потпуковника г. Спасоја С. Тешића, који је највише учинио да се пробије фронт непријатеља и предложићу га да се похвали наредбом виших претпостављених старешина.

Командант, пуковник Ђира Даскаловић, с. р.

Генерал Љубомир Милић ГОВОР НА ПРОСЛАВИ 25- ГОДИШЊИЦЕ РУДНИЧКЕ ОФАНЗИВЕ 3. ДЕЦЕМБАР 1939.

На данашњи дан 3. децембра 1914. са обронка Рудника почела је Рудничка офанзива, а завршила се 15. децембра исте године на обалама Дрине и Саве. После дужег повлачења у офанзиву је кренула цела српска војска а завршила је истеривањем непријатеља са наше родне груде... ”

По ђенералу Милићу узроци повлачења били су: бројна надмоћ непријатеља у људству и наоружању и недостатак артиљеријске муниције у српској војсци. Непријатељ је то искористио и присилио српску војску да се повуче на положаје испред Горњег Милановца, па наставио:

„Кад смо добили артиљеријску муницију, одморили се и попунили јединице ђенерал Мишић је обишао јединице и питао команданте дивизија – да ли су за повлачење или офанзиву. Сви су му одговорили да су за офанзиву...”

Прва армија је кренула у офанзиву са четири дивизије у овом распореду:

- Дринска дивизија I позива, командант пуковник Никола Стефановић, са линије: село Рељинци – Липа – Триповац;
- Моравска дивизија II позива, командант пуковник Љубомир Милић, са линије: Триповац – Калиманићска коса – Главница;
- Дунавска дивизија I позива, командант пуковник Миливоје Анђелковић, са линије Главница – Столице;
- Дунавска дивизија II позива, командант пуковник Милош Васић, са линије Дреновачко осоје – Галич – Вескова главица и
- 4. пешадијски пук „Стеван Немања”, на Триповцу, у резерви.

Дивизије су поселе горње положаје 17. новембра (01. децембра) 1914.

Десно је била 3. армија на положају: Мрамор – Столице – Горње брдо – Моџика.

Лево је била Ужичка војска на положају: Ружин гроб – Каблар – Овчар.

Непријатељ је са 15. и 16. и делом 13. корпуса избио на линију села Угриновци – Крива Река – Доњи Бранетићи – брдо Шукунђед – село Леушићи.

Генерал Мишић је наредио да офанзива почне 20. новембра (3. децембра) 1914. ујутру.

Одлука ђенерала Мишића била је судбоносна. Она је после дужег и тешког повлачења преобразила нашу војску. Целокупну ситуацију је променила у нашу корист, у моменту када су нас савезници сажаљевали а непријатељ ликовео верујући да нам је задао смртоносни ударац... Изненађен саопштењем ђенерала Мишића да прелази у офанзиву војвода Путник га је упитао:

„Стоји ли у истини решење команданта за сутрашњи напад?”

„Да, стоји, одговорио је Мишић. Вас једино молим да наредите осталим армијама да и оне сутра пређу у напад.”

Дивизије су нападале линије и правце:

- Моравска дивизија II позива нападала је линију Ручићи – Озрем;
- Дунавска дивизија I позива нападала је линију Озрем – Лозањ;
- Дунавска дивизија II позива нападала је линију Озрем – Брезна и
- Резерва, 4. пешадијски пук „Стеван Немања” наступа за првим ешеленом правцем: Триповац – Мрамор – Горњи Бранетићи и
- Штаб 1. армије у Горњем Милановцу.

Непријатељ је изненађен нашом офанзивом. Његов фронт је пробијен. На путу Гукоши – Мионица код непријатеља је био прави кркљанац, да се није могло проћи... На осталим путевима исто... Заробљеника и плена било је много... Прва армија је заробила 65 официра и 11550 подофицира и војника, а запленила 16 хаубица, 66 топова, већи број лафета и кара, 14 митраљеза и велике количине осталог плена. Пораз непријатеља је био потпун.

Јединице I. армије су готово летеле за непријатељем и биле поносне на постигнути успех. Оне су трећег дана офанзиве избиле на линију Проструга – Рајац – Суворбор, седмог дана ослободиле Ваљево, а 30. новембра (14. децембра) 1914. избиле на Дрину и Саву... Београд је ослобођен 1. (15.) децембра 1914. а непријатељ протеран из Србије.

Генерал Мишић је добио чин војводе...

Врховни командант Њ. Кр. Височанство престолонаследник Александар је 4/17. децембра 1914. издао наредбу српској војсци:

ЈУНАЦИ!

За 12 дана снажних напора, тешких маршева и љутих бојева, узвишеног пожртвовања за Отаџбину и слободу, историја ће записати златним словима ваша дела, а покољења ће причати о вашем јунаштву. Ваши ће се потомци гордити вашим делима. Сјај вашег оружја блистаће кроз векове. Европа вам се диви, а наши савезници одушевљавају се са сјајним делима малене српске војске. Снажним ударом срушили сте непријатеља и ударили чврст темељ Великој и славној Србији. Спасили сте част српског народа. Повратили сте и од непријатеља отели наш престони Град – лепи Београд. Ослободили сте нашу милу земљу од најезде охолог завојевача и протерали сте мрског непријатеља преко Саве и Дрине. Силним нападима Вашим разбили сте више од пет непријатељских корпуса и задобили силне трофеје. Заробили сте 270 официра и преко 40.000 подофицира и војника. Запленили сте три заставе, преко 130 топова, 70 митраљеза и силан ратни материјал и по трећи пут победили сте непријатеља и задобили сте победу, којој у историји нема равне.

Били сте и остајете непобедиви.

ЈУНАЦИ!

Захваљујем вам из свег срца за ваше јунаштво и за ваше пожртвовање. Ја вас раздраган и пун поуздања у бољу будућност поздрављам заветом: увек напред! Све за срећу наше Отаџбине и слободу српског племена. С нама је Бог.

Нека је светао спомен палима на бојном пољу.

Живела моја дична војска!

Крагујевац, 17. (4.) децембра 1914.

*Врховни командант
Престолонаследник
Александар Карађорђевић*

Ова и остале победе...наш су народни понос, наша слава и величина, која ће вечито сјати и поколењима светао пример давати како треба љубити Отаџбину, како треба за њену слободу, за њену славу и величину живети и мрети.

Зато данас, када обнављамо успомену на почетак наше сјајне Рудничке офанзиве, сетимо се светлих примера који за њен успех положише своје животе. Нека им је светао помен. Слава им.

Омладину позивамо да витешким вежбањима челиче тело, а у националном васпитању на пајају са делима див јунака из наше ратне прошлости и буду непоколебљиви гранитни стуб верности и оданости свом народу и младом краљу Петру II.”

Овим је говор генерала Љубомира Милића завршен.²

² Гласник 1938. свеска VI, стр. 419.

РЕЧ САИЗДАВАЧА

На иницијативу Друштва за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. из Београда, у Горњем Милановцу је 3. децембра 1993. године формирана Подружница овог Друштва. Од природног гашења Удружења ратника од 1912-1918. ова подружница окупља потомке ратника и негује традиције ослободилачких ратова Србије.

Први задатак Подружнице био је њено омасовљење. Данас она броји преко 600 чланова. Кроз своје активности Подружница окупља потомке ратника и поштовалаца ослободилачких ратова српског народа, одаје пошту и захвалност онима који су се жртвовали за слободу и на њиховим примерима васпитава поколења.

Подружница је прихватила иницијативу Исидора Ђуковића и активно прикупљала податке за прво и друго издање књиге РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ У ОСЛОБОДИЛАЧКИМ РАТОВИМА СРБИЈЕ ОД 1912. ДО 1918. ГОДИНЕ и zaloжила се за њено штампање. Подружница је штампала преко 4.000 ПОВЕЉА и још их дели потомцима ратника 1912-1918. године на подручју општине чиме је знатно допринела популаризацији ове књиге и неговању традиција.

У 2004. години иницирала је подизање и откривање спомен-гробља 08. 08. 2004. године војницима Шумадијске дивизије II позива погинулим октобра 1914. године у селу Горњи Залуковик у општини Власеница у Републици Српској. Скупштина општине Власеница је прихватила иницијативу. Гробље је освештано и откривено.

Чланство Подружнице обилази историјске и културне споменике у Србији и иностранству, а дочекује ходочаснике који долазе у Горњи Милановац и упознаје их са историјским споменицима на територији општине.

Развија се сарадња са органима власти, школама, војском Србије и Црне Горе, црквама, културним и другим установама које подржавају активности Подружнице. Најактивнијим члановима и сарадницима додељују се пригодна признања, повеље и захвалнице.

Сретење господње слави се сваког 15. фебруара. На дан славе у цркви Свете Тројице одржава се помен ратницима свих ослободи-

лачких ратова. Присуствују и потомци, чланови Подружнице и поштоваоци личности и дела ратника и ломи се славски колач. Потом се наставља пригодан програм најчешће у сали Основне школе "Момчило Настасијевић". Од најактивнијих радних организација и појединачно сваке године се бира домаћин славе Друштва. До сада су домаћини славе били:

1996. године Коло српских сестара и Општински одбор Црвеног крста,
1997. године Радомир Михаиловић, власник пекаре „Поље”,
1998. године Милета Чуљковић, власник угоститељског предузећа „Снага”,
1999. године Драгомир Раловић, власник угоститељског предузећа „Стара стаза”,
2000. године браћа Раковић, власници пекаре „Јутро”,
2001. године Слободан Павловић, власник предузећа „Грејање”,
2002. године Мирко Ковачевић, предузетник,
2003. године Светислав Јевтовић, предузетник,
2004. године Радмило Лале Симић, предузетник,
2005. године Мирослав Стојановић, пензионер.

Подружница изражава захвалност иницијаторима другог издања књиге Рудничани и Таковци у ослободилачким ратовима Србије од 1912-1918, члановима уређивачког одбора и свим сарадницима у припреми књиге.

Чланство подружнице изражава посебну захвалност Исидору Ђуковићу, аутору и иницијатору књиге за дугогодишњи истраживачки рад у архивама и у нашој општини, за објављивање вредних историјских података. Тиме је од заборава сачувано и потомцима омогућено да више сазнају о својим прецима како би им одавали дужно поштовање и захвалност.

Скупштина општине Горњи Милановац је свесрдно помогла објављивање ове књиге.

Обогаћена овом књигом Подружница ће са својим чланством и сарадницима наставити потпуније и свестраније да негује традиције ослободилачких ратова Србије.

Председник Подружнице
Светомир Ђурић

О АУТОРУ

Исидор Ђуковић је рођен 12. августа 1927. године у селу Крива Река, код Горњег Милановца. Основну школу завршио је у селу Шилопају, а гимназију у Горњем Милановцу.

Као ученик гимназије добровољно је ступио у Чачански партизански одред „Др Драгиша Мишовић“ и учествовао у борбама за ослобођење Чачка и околине. Јануара 1945. године упућен је за члана Среског комитета СКОЈ-а среза качерског. Октобра 1945. године ступио је у прву класу Војно-пешадијског училишта у Београду и завршио га крајем 1947. године међу првима у рангу и произведен за официра. Радни век је провео у ЈНА. У 1950. години завршио је једногодишњу војно-политичку школу. У 1957. години завршио је једногодишњу инжењеријску школу за преквалификацију, а 1961. године једногодишњу школу за усавршавање инжењеријских официра. Пензионисан је на свој захтев 1978. године у чину потпуковника.

За време активне војне службе објављивао је чланке у листу *Народна армија*, часопису *Фронт*, *Војно-техничком гласнику*, *Морнаричком гласнику*, *Војном гласнику* и *Војном делу*. У децембру 1963. године добио је награду „22. децембар“ за најбољи чланак објављен те године у свим војним гласницима. Укупно је објавио око 40 чланака у војним листовима и часописима.

У 1978. години је пензионисан и наставио да објављује чланке и књиге из Првог светског рата (у коме је изгубио више ближих и даљих рођака) и Другог светског рата, у коме је и сам учествовао. У радовима је повезивао циљеве борбе и жртве у Првом и Другом светском рату у циљу неговања традиција борбе српског народа за слободу и опстанак. На годишњем књижевно-публицистичком конкурс фондације „Драгојло Дудић“, добио је две новчане награде и једну похвалу.

Објављивао је чланке у листовима и часописима: *Венац*, *Мостови*, *Ваљевски алманах*, *Војно-историјски гласник*, *Рад*, *Таковске новине*, *Младеновачке новине*, *Војска*, *Србљак* (Швајцарска), *Глас* из Смедерева и *Полимље* из Пријепоља.

Објавио је више чланака у заједничким издањима: *Београдска операција*, *Битке, борбе и маршеви* и *Добровољци на партизанским положајима*.

Аутор је неколико филмских репортажа из Првог и Другог светског рата.

Аутор је монографија ратних јединица: *Прва шумадијска бригада*, прво издање 1978. и друго 1982. године; *Друга шумадијска (21. српска) бригада* 1982. године; *Тридесет прва српска ударна бригада* 1987. године; *Трећа српска (пролетерска) бригада* 1991. године; *Двадесет прва српска дивизија* 1995. године; *Таковци и Рудничани у ослободилачким ратовима Србије од 1912-1918. године*; *Пријепољска битка* 199. година; *Наћмеђер, аустроугарски логор за Србе* 2002. године, а припремио је за штампу рукопис *Пегави тифус у Србији 1914. и 1915. године*.

Активно ради у многим патриотским организацијама, друштвима и удружењима.

Исидор Ђуковић
РУДНИЧАНИ И ТАКОВЦИ
У ОСЛОБОДИЛАЧКИМ РАТОВИМА СРБИЈЕ
1912-1918. ГОДИНЕ

Друго допуњено и измењено издање

Библиотека: Рудничани и таковци у ратовима XIX и XX века
Књига друга

Изоавачи:

Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац
Друштво за неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. године, подружница Горњи Милановац

За издаваче:

Борисав Челиковић
Светислав Ђурић

Уредник:

Борисав Челиковић

Рецензент:

др Владимир Стојанчевић

Технички уредници:

Првослав Живковић
Бошко Пантелић

Ликовно графичка опрема:

Вељко Тројанчевић
Зоран Николић

Унос текста:

Светлана Матић
Радојко Петровић

Лектура и коректура:

Славица Кларић
Миодраг Ристић

Штампа:

СВЕТЛОСТ, Чачак

Тираж: 1000

2005.

ISBN 86-82877-16-3

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

94(497.11)„1912/1918“:929
355.48(497.11)„1912/1918“(093)
821.163.41-94

ЂУКОВИЋ, Исидор

Рудничани и Таковци у ослободилачким ратовима Србије 1912-1918. године /
Исидор Ђуковић. - 2. допуњено и измењено изд. / приредио Драган М. Гачић. - Горњи
Милановац : Музеј Рудничко-таковског краја : Друштво за неговање традиција
ослободилачких ратова Србије до 1918. године, 2005 (Чачак : Светлост). - { 12},
561 стр. : илустр. : 26 ст. - (Библиотека Рудничани и Таковци у ратовима XIX и XX
века ; књ. 2)

Тираж 1.000. - Стр. [15-7] : Предговор / Дражмир Марушић. - Стр. [8] : Из рецензије
/ Владимир Стојанчевић. - О аутору: стр. 561. - Напомене и библиографске референце
уз текст.

ISBN 86-82877-16-3

а) Балкански ратови 1912-1913 - Учесници - Руднички крај б) Балкански ратови
1912-1913 - Учесници - Таковски крај ц) Први светски рат 1914-1918 - Учесници -
Руднички крај д) Први светски рат 1914-1918 - Учесници - Таковски крај
COBISS.SR-ID 120095756

* * *

Аутор у уводу приказује војно-територијалну поделу Србије, развој, организацију и обученост српске војске за њену ослободилачку мисију, приказује борбени пут шумадијских дивизија I и II позива, попуњених војним обвезницима са подручја општине Горњи Милановац. Поименично је приказао спискове близу 5.000 погинулих, рањених и несталих и 2.500 преживелих у ратовима од 1912-1918. године. Спискови су систематски дати за свако село и варошицу Горњи Милановац, по азбучном реду и са основним подацима за идентификацију. Подаци о списковима погинулих су истражени још 1930. године, а спомен плоче погинулих ратника, исписане првих година после Првог светског рата, сећања бораца су из ратних дана и из матичних књига. Аутор је ове спискове сачинио 90 година после завршетка Првог светског рата па је искључена свака пристрасност...

* * *

Приказана је тешка и величанствена борба народа Рудничко-таковског краја и целе Србије против завојевача, патње и жртве које је поднео у борби за опстанак и слободу, да би био равноправан са осталим народима света. Књига разбија многе заблуде и недоречености досадашње историје о величини и циљу савезничке помоћи, ратним напорима Србије и циљевима рата. Књига доказује да се српски народ само бранио од освајача, а није освајао туђе земље ни био освајач. Борбу је водио витешки на бојним пољима и пољима хуманости. Све битке је добио али уз велике жртве и ратну штету. Ратници нису отишли у друге земље као завојевачи већ су се вратили својим кућама са оштећеним здрављем и опљачканим домаћинствима и растуреним породицама. Своје жртве и ратну штету нису од никога наплатили. Држава коју су створили они који су на њиховим жртвама и патњама дошли на власт на поколењима је да утврде јесу ли наставили да се боре за циљеве за које су се ратници борили у рату...

У будућим истраживањима историје Рудничко-таковског краја књига Исидора Ђуковића биће незаобилазна. Потомци ће из ње упознавати ко је учествовао у рату и са којим циљевима, како су преживели ратници и потомци наставили да се боре за циљеве за које су пале огромне жртве. Српски народ је благодарећи савезницима и непријатељима у ослободилачким ратовима Србије поднео толико велике жртве да је довео себе испод границе биолошког опстанка. Последице тих великих жртава српски народ и данас осећа.

* * *

Академик др Владимир Стојанчевић